ANUL 1848

ÎN

PRINCIPATELE ROMÂNE

ACTE ȘI DOCUMENTE

PUBLICATE

CU AJUTORUL COMITETULUI PENTRU RĂDICAREA MONUMENTULUI

LUI

IOAN C. BRĂTIANU

TOMUL VI

INTRODUCERE, SUPLEMENT, BIBLIOGRAFIE, INDICE.

BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL“ S-sor I. ST. RASIDESCU

16, STRADA DOAMNEI, 16.

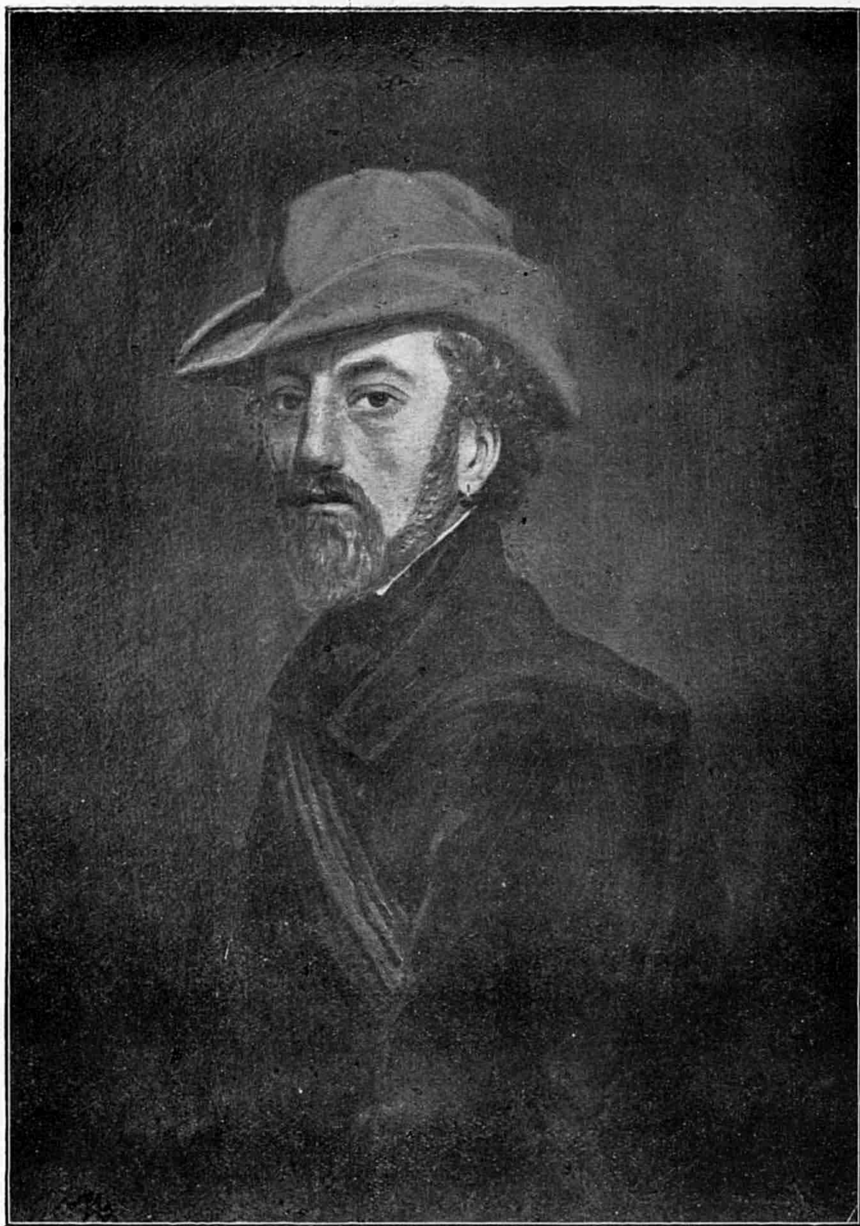
1910.

21.096.

AGA IANCU MANU.

Portret de tinereţe original în oleu din 1823
în casa fiului său d-l general G. Manu.

NICOLAE GOLESCU IN 1848.

Portret contemporan în oleu de Barbu Iscovescu.
Originalul la Academia Română.

INTRODUCERE

Mişcarea din 1848 este, fără îndoeală, începutul, germenele, din care s'a desvoltat vieaţa de stat modernă a României. Ea constitue punctul de trecere dela trecut la prezent. Dela trecutul de umilire şi aservire, la prezentul de conştiinţă naţională, de independenţă politică şi de progres cultural pe toate liniile, care şi-a găsit cheia bolţii sale, solidă şi durabilă, în Dinastia de Hohenzollern şi în proclamarea Regatului.

N'a fost o mişcare de mari fapte eroice, de izbânzi pe câmpul armelor; n'a avut nici măcar succese imediate, cari să fi schimbat soartea ţerii şi a poporului. Din potrivă, efectele ei nemijlocite au fost dezastroase: o îndoită ocupaţiune străină, cu toate mizeriile şi perturbaţiunile ei politice şi economice, şi o înăsprire a regimului creat prin Regulamentul Organic, acest aşezământ urgisit de toţi bunii patrioţi ai timpului, pe care mişcarea din 1848 voià tocmai să-l oboare.

Şi cu toate acestea, importanţa mişcării dela 1848 pentru desvoltarea noastră politică şi naţională este imensă, căci un succes, mare şi netăgăduit, l-a avut. Ea a aruncat întâia dată, în opinia publică românească, în massele cele mari ale naţiunii, sămânţa ideilor prin realizarea cărora numai se puteà emancipà, organizà şi consolidà poporul românesc. Dela ea încoace idea *Unirii*, a *Independenţei*, a *Libertăţii* şi a *Constituţionalismului* au devenit bunuri comune ale tuturor Românilor, aspiraţiunii naţionale în adevăratul înţeles al cuvântului, şi posibilitatea de a fi realizate a început să fie întrezărită. Astfel sămânţa a încolţit, a crescut, a dat roade, cari au creat Regatul României, cu rostul său bine stabilit între statele moderne, cu măreaţa şi astăzi de toată lumea recunoscuta lui misiune politică şi culturală la porţile orientale ale Europei.

Convingerea aceasta va ieşi, suntem siguri, pentru toţi oamenii binecugetători, din cetirea celor şase volume de acte şi documente

ale publicaţiunii de faţă, despre *Mişcarea din 1848 în Principatele Române.*

Ea constitue dar un episod epocal în trecutul nostru sbuciumat. Ea este un punct luminos în istoria noastră, unul din rarele puncte dătătoare de nădejdi, în nesfârşitul lanţ de dureri şi de suferinţe cari o alcătuesc. La 1848 pentru întâia oară, după secole de amorţire şi desnădejde, Românii au prins inimă şi au început să creadă într'un viitor mai bun; pentru prima dată luptătorii români s'au arătat însufleţiţi de idealuri; pentru prima dată s'a organizat o luptă naţională şi pentru prima dată poporul de rând a început să înţeleagă că are şi el drepturi, nu numai datorii; pentru prima dată a intrat în opinia publică adevărul, că scopul suprem al statului este fericirea cetăţenilor săi, fără deosebire de clase, iar nu îmbuibarea unei fracţiuni privilegiate, cu preţul apăsării imensei majorităţi a poporului.

Dar mai presus de toate, în 1848 s'a început răsboiul cel uriaş care la început păreà o nebunie din partea Românilor, atât de slabi, de înapoiaţi şi de desorganizaţi: răsboiul pentru emanciparea de sub tutela marilor puteri vecine, de sub suzeranitatea Turciei şi cu deosebire de sub Protectoratul rusesc. Acest răsboiu a fost, mai apoi, în mod strălucit câştigat, de aceiaşi fruntaşi ai neamului nostru cari, în mişcarea dela 1848, cu tot focul tinereţei şi cu toată încrederea patriotică, au avut curajul să-l declare şi să însufleţească poporul pentru idea de vieaţă dătătoare a emancipării naţionale.

Cu alte cuvinte, importanţa cea mare a mişcării din 1848 residă în împrejurarea, că *ea a făptuit o schimbare, în sens modern, liberal, dar înainte de toate naţional, în modul de gândire şi în aspiraţiunile politice şi naţionale ale Românilor.*

Aşà privită, mişcarea din 1848 a fost incontestabil aurora premergătoare a *Divanurilor ad-hoc*, a luptelor memorabile pentru *Unire*, a *împroprietăririi ţăranilor*, a *Constituţiei*, a *Independenţei.* Ea se găseşte cu acestea în raport de cauzalitate, căci le-a determinat pe toate, le-a pregătit terenul şi a făcut cu putinţă realizarea lor atât de măreaţă, în vreme atât de scurtă, într'o singură generaţie de oameni!

Studiind-o cu stăruinţă şi cuget curat, nimenea nu va mai puteà, de acum înainte, să privească şi să vorbească cu uşurinţă, sau chiar cu dispreţ, despre 1848. Sau dacă totuş o face, nesocoteşte cel mai curat adevăr istoric, care este că: *La 1848 s'a zămislit România modernă.*

Dar ca toate faptele istorice, nici evenimentele din 1848 n'au venit în mod spontaneu. Ele stau în strânsă legătură, de o parte cu evenimentele anterioare din ţerile române, iar de alta cu desvoltarea generală a istoriei europene, şi în special cu marea sguduire ce acest memorabil an a produs în ţerile apusene. Pentru ca să înţelegem pa deplin rostul, firea şi scopurile mişcării dela noi, este indispensabil să ne dăm mai întâiu seamă de antecedentele ei în trecutul neamului nostru, şi mai ales de curentele şi influenţele cari o leagă de marea mişcare revoluţionară din Apus.

Spre acest sfârşit, vom aruncà mai întâiu o repede ochire peste situaţia politică a Europei înainte de Revoluţia din 1848; apoi vom cercà să schiţăm fazele acesteia, precum şi scopurile şi rezultatele ei principale în ţerile apusene ; pe urmă ne vom sili să arătăm, în partea lor esenţială, stările politice şi sociale, şi curentele din lăuntru, cari au determinat mişcarea în Principatele Române şi i-au imprimat caracterul său specific românesc; în fine vom da un rezumat al fazelor de căpetenie ale mişcării însăş şi ne vom încercà a scoate în lumină adevăratele ei scopuri şi tendenţe, aşà cum rezultă din materialul actelor şi documentelor ei; vom încheià apoi cu istoricul suprimării ei, cu rezultatele ce a produs şi cu urmele ce a lăsat, şi cari se leagă în mod firesc cu evenimentele ulterioare, în special cu activitatea şefilor ei în epoca emigraţiunii, activitate care a condus la Divanurile ad-hoc şi la grandioasele prefaceri urmate.

N'avem însă intenţiunea de a scrie aici istoria lui 1848. Nici puterile nici împrejurările nu ne permit aceasta. Scrierea de faţă nu are decât scopul de a redà, în formă cât se poate mai concisă, ceeace este esenţial în mişcarea din acest memorabil an şi de a-i arătà, înainte de toate, caracterul şi importanţa istorică. Nu voim în definitiv, şi nici nu avem căderea de a scrie mai mult, decât o prefaţă care să justifice rostul publicaţiei pe care o însoţeşte, şi motivele cari au îndemnat pe iniţiatorii ei să-i dea fiinţă şi să aducă sacrificiul însemnatelor cheltueli ce le-a reclamat.

PARTEA I.

1848 IN EUROPA.

I.

Europa înainte de 1848.

Revoluţiunea europeană din 1848 este fiica marei Revoluţii franceze dela sfârşitul secolului XVIII. Mai mult, putem zice chiar că ea nu este decât continuarea aceleia, sau mai precis, o nouă fază a ei.

In adevăr, deşi după căderea erei de vertiginoasă glorie a lui Napoleon cel Mare, reacţiunea s'a aşezat triumfătoare în toate statele europene, revoluţia n'a murit, n'a încetat nici un moment să existe, ci a continuat pe înfundate, sub spuza grea a reacţiunii.

După Napoleon I, Europa ajunge stăpânită de spiritul Ţarului Alexandru I al Rusiei. Dar şi acest spirit, cu toate veleităţile lui compuse din misticism şi pietism, este, cel puţin la început, tributar ideilor semănate de marea Revoluţie franceză. Ţarul Alexandru I, întemeietorul *sfintei alianţe*, această cristalizaţiune a absolutismului legitimist, este un adept al liberalismului, atât de convins, se înţelege, pe cât puteà să fie sufletul său fantastic şi visător.

Abià mai târziu îi succede Principelui Metternich, incarnaţiunea diplomatică a reacţiunii, să desbare pe atotputernicul Ţar de veleităţile sale liberale şi să creeze din el un campion, un conducător chiar, al absolutismului.

Metternich erà în adevăr un reacţionar. El mai erà şi omul situaţiunii, atunci când vorba erà de a tăià toate rădăcinile revoluţiei şi de a face din naţiunile Europei o *tabula rasa*, pe care să se scrie evanghelia legitimistă.

Dar cu toată dibăcia lui politică şi diplomatică, Metternich n'a putut întemeià absolutismul decât în aparenţă şi fără nici o trăinicie. Aceasta nu numai pentru că îi lipsiau, după cum atestă istoriografii epocei, concepţiunile creatoare, ci pentrucă spiritul popoarelor, cari

gustaseră din pomul cel oprit al ideilor revoluţionare, nu mai puteà fi înjugat în mod stabil în jugul învechit al absolutismului, pe care nu-l mai primiau decât cu rezerva mentală de a-l scuturà la prima ocazie binevenită. Cu toată puterea lui covârşitoare în politica internaţională, stăpânul său, împăratul Francisc I, a fost silit să mărturisească, la câţivà ani după Congresul din Viena, pe când absolutismul păreà a fi în floare, că: *Mein Reich ist wie ein wurmstichiges Haus!* In adevăr, puterea absolutismului a fost o putere factice, care nu a putut rezistà la vântul furtunos ce s'a deslănţuit peste Europa la începutul anului 1848.

Aceasta s'a văzut şi în sbuciumările neputincioase prin cari legitimismul din Franţa s'a încercat, sub regii Ludovic XVIII şi Carol X, să reînvieze puterea şi splendoarea de altă dată a principiului ce reprezentau, cât şi în Germania şi Austria, unde reacţionarismul feudal se silià prin sforţări zadarnice să ţină massele poporului sub genuchii aristocraţiei privilegiate, şi tot asemenea în Italia şi în restul Europei, unde potentaţii mari şi mici, numai cu puterea baionetelor, şi printre continue conspirări ale societăţilor revoluţionare, mai mult sau mai puţin secrete, puteau să-şi mănţină o putere în care nici ei nu mai prea credeau. Navem decât să ne amintim activitatea unui *Manzoni*, *Silvio Pellico*, a Carbonarilor, a numeroaselor *societăţi secrete* din Franţa, a *Burschenschaft*-urilor dintre studenţimea germană, şi vom înţelege spiritul de care erau pătrunse popoarele, chiar în era cea mai puternică a absolutismului.

Acelaş spirit se manifestă, indirect, când titanul dela Marengo şi Austerlitz îşi încheie vieaţa pământească la 1821. Cultul lui Napoleon cel Mare, care toată vieaţa sa s'a mândrit că el este reprezentantul şi continuatorul Revoluţiei, nu este decât expresiunea dorinţei poporului de a scăpà de jugul legitimist şi a reveni la ideile liberale ale marei revoluţii.

Nici diversiunea încercată, la prima vedere cu deplin succes, de Regele Ludovic Filip, de a opune principiului legitimităţii pe acela al *regalităţii burgheze,* n'a mai putut ajutà mult. Ea n'a putut decât să amâne catastrofa care, în 1848, l-a măturat şi pe el de pe scena istoriei.

La aceasta a contribuit, în măsură mare, şi desvoltarea ce a luat, în această epocă de decadenţă politică, mişcarea culturală şi literară a popoarelor. Toată reacţiunea n'a putut împiedicà, ca naţiunile să se inspire şi să-şi formeze ideile şi modul de gândire, din scrierile unui Béranger, Victor Hugo, Thiers în Franţa, ale unui Heine,

Börne şi a întregei pleiade numite *Jung-Deutschland* în Germania, etc., cari toţi sunt apostoli înflăcăraţi ai liberalismului şi au pregătit căderea sistemului absolutist.

Tronul lui Ludovic Filip, «acest tron regal, înconjurat de instituţii republicane», a fost, precum se pronunţă un istoriograf, «un simplu scaun de lemn, pe care nu erà aşternută nici măcar o bucată de catifeà». Sau, după cum l-a caracterizat Metternich, acest rege-burghez «dela început a ajuns într'o situaţie problematică, căci baza pe care erà aşezată autoritatea lui, nu constà decât din teorii goale. Lui îi lipsià greutatea plebiscitului reprezentat prin Napoleon, dar şi sprijinul imens al dreptului istoric pe care se bazau Bourbonii. N'aveà nici puterea poporului din Republică, nici gloria militară din Imperiu, nici geniul şi braţul lui Napoleon, nici sprijinul principiului ca Burbonii». El erà menit să cază la cea dintâi ocazie.

La slăbiciunea tronului noului rege a mai contribuit, fireşte, şi modul puţin leal, în care Ludovic Filip a acaparat Coroana. Se ştie că, în urma loviturii de stat dela 26 Iulie 1830, a insurecţiunii urmate şi conduse de vechiul revoluţionar Lafayette, şi a proclamaţiunii lui Thiers şi Mignet dela 29 Iulie, prin care se propuneà detronarea dinastiei Burbonilor, Regele Carol X abdicase în favorul nepotului său Enric Duce de Bordeaux, şi plecase ca un fugar din ţară, pentru a murì în exil la Görz, la 6 Noemvrie 1836. Iar Ducele de Orleans, care în tot timpul turburărilor se girase de un leal apărător al Dinastiei, anunţând Camerelor abdicarea Regelui, a retăcut cu totul că Regele designase de urmaş pe Ducele de Bordeaux, şi astfel printr'o înşelăciune câştigă coroana pentru sine. Deşì el s'a urcat pe tron, «nu pentrucă, ci cu toate că erà un Bourbon», după cum s'a exprimat Dupins, duplicitatea lui a lăsat urme în opinia publică, urme cari se repercutează în exclamaţia fostului primministru Royer-Collard: «Şi eu fac parte dintre învingători, dar aceasta este o învingere tristă».

Mai adăogând la toate acestea slăbiciunea şi incapacitatea Regelui, erà dela început de prevăzut, că domnia lui, cu toate veleităţile sale constituţionale şi democratice şi cu toată făgăduinţa lui că: «la charte sera desormais une vérité», n'aveà să fie decât un vas expus la jocul valurilor, cari mai curând sau mai târziu îl vor înghiţì. Dar mai tare decât toate acestea a fost spiritul timpului. Pseudoconstituţionalismul Regelui, în loc să întărească domnia principiilor liberale, a dat naştere la curente nouă, cari apoi au devenit

fatale şi tronului şi liberalismului. In locul bătrânilor «doctrinari», s'au înstăpânit în opinia publică şi au luat conducerea spiritelor propovăduitorii socialismului radical, adepţii unui Saint-Simon, Pierre Leroux, P. J. Proudhome, Louis Blanc.

In acelaş timp, politica externă a Franţei, inspirată de Regele şi condusă de ministrul său personal Guizot, merge din eşecuri în eşecuri şi înstrăinează pe toată lumea, în lăuntru şi în afară. Sub Ludovic Filip, zice Lamartine, «Franţa a devenit ceeace este în contrazicere directă cu firea şi cu tràdiţiile ei: ghibelină la Roma, clericală la Berna, austriacă în Piemont, rusă în Cracovia, franceză nicăieri, contrarevoluţionară pretutindenea».

Tronul Regelui burghez se clătinà de mult şi erà cu desăvârşire condamnat când, în 1840, cu aprobarea lui, ba chiar la stăruinţa lui, se hotăreşte a se aduce în patrie cenuşa lui Napoleon cel Mare. Dovadă este că acest moment, dominat de entusiasmul produs de memoria marelui erou naţional, a fost găsit propriu de nepotul său Ludovic Napoleon, pentru a încercà printr'o lovitură restaurarea Imperiului. In adevăr, la 6 August 1840, Ludovic Napoleon intră în Franţa şi se proclamă Impărat. Lovitura n'a reuşit, pretendentul este prins şi internat la Ham, de unde numai în 1846 reuşeşte să scape prin fugă; cu toate acestea încercarea aceasta este simptomatică, este un semn prevestitor al căderii regelui.

Căderea este accelerată prin nemai pomenita corupţie ce a infiltrat tot organismul statului, până în cele mai înalte cercuri. Deputaţi, înalţi demnitari, miniştri chiar sunt acuzaţi şi dovediţi că au fost mituiţi.

Intr'o asemenea atmosferă revoluţia erà inevitabilă. Cauzele nemijlocite ale izbucnirii ei sunt neînsemnate. Dar nu acestea au produs-o, ci un lung şir de păcate ale epocei dintre 1815—1848, cari s'au adunat şi au umplut cupa, încât o picutură cât de mică a fost suficientă pentru a o face să debordeze.

II.

Revoluţia în Franţa.

In toate manualele de istorie se ceteşte, că Revoluţia franceză din Fevruarie 1848 a luat naştere din aşà numitele «banchete reformiste». Aşà este, însă aceasta nu însemnează nici de cum, că banchetele au provocat-o, că ele au fost cauza revoluţiei. Din contră, faptul că

dintr'un accident, neînsemnat în sine, s'a putut naşte un foc, care a răsturnat în Franţa un tron şi care apoi, în scurtă vreme, s'a lăţit peste toată Europa şi nu s'a oprit decât la fruntariile Rusiei, dovedeşte că au trebuit să existe adânci cauze politice, sociale şi naţionale, cari sbuciumau lumea şi nu aşteptau decât un prilej, pentru ca să o pună în mişcare şi să o facă a răsturnà vechea ordine socială şi vechile instituţii.

Banchetele reformiste, prin cari se manifestà pentru reforma legii electorale, cu cerbicie refuzată de Rege şi de guvernul său, n'au avut alt caracter, decât acela de simplă opoziţie contra guvernului. Nici acesta nu i-a dat la început mare importanţă, ceeace dovedeşte faptul, că s'a mulţumit a le oprì, în credinţa că atâta este de ajuns pentru a linişti situaţia.

In adevăr, dacă nu păşià la mijloc Lamartine, care, îndârjit de ordinul de oprire al guvernului, în care şefii liberalilor vedeau o neiertată volnicie, s'a crezut dator să ceară cu stăruinţă ţinerea banchetelor, declarând, cu glasul său pe cât de popular pe atât de autorizat, că dacă nu va venì nimenea la un banchet proiectat în Paris, el va merge singur; dacă, cu deosebire garda naţională nu ar fi luat pe faţă partea reformiştilor, poate că toată mişcarea s'ar fi liniştit deocamdată şi revoluţiunea din Fevruarie n'ar fi izbucnit, cel puţin nu la acea dată şi din acel motiv.

Agitaţia crescând în proporţii mari, în urmă s'a luat hotărîrea de a procede la o schimbare de guvern, singurul lucru pe care opinia publică îl cereà în acel moment. Regele Ludovic Filip se hotăreşte dar a se despărţì de vechiul său ministru Guizot, care la 22 Fevruarie îşi dă demisia, şi astfel Franţa scapă de ministerul personal, urgisit de toată lumea. Când ştirea retragerii ministerului Guizot s'a răspândit în public, totul păreà a se linişti, aşà că în seara de 22 Fevruarie nimenea nu se mai temeà de turburări şi cu atât mai puţin de revoluţie, de detronarea Regelui şi de proclamarea Republicei, cari cu toate acestea au urmat două zile după aceea. Cauza a fost că mişcarea a încăput acum pe mânile agitatorilor de prin faubourg-uri, ale elementelor extreme, cari urmăriau scopuri radicale-socialiste, nedefinite în mintea lor, dar îndreptate cu violenţă spre răsturnarea ordinei existente.

Aceste elemente au sculat peste noapte massele mahalalelor, au provocat manifestaţii nocturne şi, graţie lipsei de prevedere şi de măsuri eficace din partea administraţiei, care nu se temeà de nimic, manifestanţii au ajuns în conflict cu armata ieşită pentru restabi-

lirea ordinei şi se făcù vărsare de sânge. De acest prilej se folosesc apoi instigatori ca Garnier-Pagés şi Flacon, cari aţâţă mulţimea, dau mişcării un caracter pronunţat antidinastic şi revoluţionar, şi în dimineaţa zilei de 24 Fevruarie revoluţia izbucneşte în toată forma.

In zadar chiamă acum Regele pe Thiers şi-l însărcinează cu formarea noului guvern; în zadar primeşte acesta însărcinarea, căci până să izbutească a-şi compune lista ministerială, valurile revoluţiunii cresc şi mulţimea cere abdicarea Regelui.

Inţelegând situaţia, Ludovic Filip nici nu mai poate încercà să-şi salveze coroana, ci singurul gând ce-l mai preocupă este să salveze tronul pe seama Dinastiei sale. Se hotăreşte deci repede, abdică în favorul nepotului său Filip, Conte de Paris, părăseşte palatul şi lasă pe noru-sa, Ducesa de Orleans, cu copiii săi, ca să salveze Dinastia.

Ducesa de Orleans se prezentă în Camera deputaţilor, unde încearcă zadarnic să obţină recunoaşterea sa ca regentă în numele fiului său minor. Poporul superexcitat de instigaţiunile radicalilor nu mai voeşte să ştie nici de Rege, nici de regentă, nici de Dinastie, şi sub presiunea lui se proclamă *Guvernul provizoriu*, care, după oarecari ezitări, enunţă că: *Guvernul provizoriu voeşte Republica, cu rezerva aprobării poporului, care va fi întrebat imediat.*

Guvernul provizoriu e compus din Fr. Arago, Lamartine, Ledru-Rollin, Garnier-Pagés, Marie şi Crémieux, va să zică din elemente prea puţin omogene, pentru ca să poată lucrà cu succes la construirea unei nouă forme de stat în locul celei atât de uşor răsturnate. Pe lângă liberali democraţi ca Arago şi idealistul Lamartine, reprezentanţi ai tricolorului naţional, fac parte din Guvernul provizoriu radicalul Ledru-Rollin, agitatorul violent Garnier-Pagés şi Evreul Cremieux, reprezentanţi ai drapelului roşu al socialismului. Nimic nu puteà garantà stabilirea netedă a regimului republican.

Lamartine erà singura putere pozitivă în noua Republică. Individualitatea lui, silinţele şi, cuvintele lui pacinice liniştesc străinătatea şi aduc cel puţin binele că *din afară* Republica nu este ameninţată. Dar *în lăuntru* se ivesc greutăţi de neînvins.

Doctrinele socialiştilor, cari mai ales au aţâţat şi au pus poporul în picioare, silesc guvernul să iea, pe terenul social, măsuri utopice, pe cât de costisitoare pe atât de irealizabile, cari n'au putut să aducă nici un bine, dar au omorît Repubica, înainte chiar de a fi fost bine proclamată.

In numele principiului că fiecare om are drept la muncă, guver-

nul e silit de curentul socialist, ajuns atotputernic în Paris, să înființeze așà numitele *ateliere naționale*, în cari toți uvrierii fără ocupație să primească muncă și salar dela Stat. Aceste ateliere naționale au devenit, ceeace este ușor de înțeles, o adevărată calamitate națională. Zeci de mii de pretinși uvrieri fără ocupație, în realitate toate scursorile mahalalelor, indivizi netrebnici, fără nici o meserie dar cu toate viţiile drojdiilor societății, se îmbulziau la ateliere și cereau muncă, dar mai ales leafă. Guvernul însă, natural, nu prea aveà ce să le dea de lucru, și cu deosebire nu aveà cu ce să-i plătească. S'au inventat deci diferite lucrări publice, de șosele, terasamente, etc., pentru a satisface pe toți cei ce-și reclamau dreptul la muncă, dar mijloacele pentru a-i plătì nu puteau fi inventate, și au pricinuit guvernului republican multă grijă. Calamitățile financiare au venit repede, încercarea guvernului de a contractà un împrumut intern nu reușește, el este silit să urce impozitele directe și să introducă cursul forțat al efectelor de stat.

In această situație se fac alegerile pentru Adunarea constituantă. Din ele iese o majoritate democratică republicană în sensul lui Lamartine, deși în guvern predominà curentul roșu, socialist. Aceasta nu trebue să surprindă, căci elementele mai serioase ale națiunii repede s'au săturat și au început să fie îngrijate de soartea țerii sub regimul socialist, a cărui cea mai mare faptă au fost atelierele naționale. Noua Cameră proclamă *Republica ca formă de stat stabilă a Franciei.*

Cu acest prilej se ivește din nou pe scena politică prințul *Ludovic Napoleon*, moștenitorul și reprezentantul tradițiilor și aspirațiunilor bonapartiste. El este ales deputat al Constituantei în 4 cercuri, dar nu primește mandatul, căci, după cum scrie președintelui Camerei, nu voește să dea prilej la bănueli și la dezordine. Această modestie patriotică, atât de bine și la timpul potrivit afișată, face bună impresie în țară, contribue la întărirea și generalizarea curentului bonapartist, care nu peste mult covârșește pe toate celelalte și-l indică pe Principele Napoleon ca om al situației.

Tot spre bonapartism împing și încurcăturile ivite în chestia socială, cari nimenea nu le mai puteà deslegà pe cale pacinică. Atelierele naționale au făcut, precum erà de prevăzut, un desăvârșit fiasco. Ele nu mai puteau fi mănținute, dar de altă parte atitudinea uvrierilor, cari nu încetau de a-și reclamà dreptul la muncă, care însă în mintea lor erà un drept la plată fără muncă, devine tot mai amenințătoare. Mereu instigați de elementele extreme socialiste, ei trec

repede dela simple manifestaţiuni la acte de violenţă. La 17 Iunie Parisul este plin de baricade, încăierări sângeroase se succedează una după alta. Măsuri energice devin indispensabile. Generalul Cavaignac este numit dictator, faimoasele ateliere se desfiinţează, şi Parisul se declară în stare de asediu.

După lupte destul de serioase cu insurgenţii apărători ai baricadelor, lupte cari se continuă dela 17 Iunie până la 26 Iulie, Cavaignac cu armata regulată izbuteşte în fine să înnăbuşească rebeliunea. In aceste lupte cad vreo 4.000 de soldaţi şi gardişti şi vreo 3.000 de insurgenţi. Vreo 12.000 de persoane sunt arestate, dintre cari însă cei mai mulţi sunt iarăş puşi în libertate.

La 27 Iulie generalul Cavaignac depune dictatura, dar este din nou învestit cu ea, cu titlul de Preşedinte al Consiliului şi cu dreptul de a-şi numi singur miniştrii. Aceasta dovedeşte că toată lumea simţià trebuinţa de a aveà în fruntea afacerilor un om de energie şi de autoritate.

Acest simţimânt comun nu puteà iarăş decât să pregătească terenul pentru bonapartişti, sau mai precis, pentru planurile de restaurare imperialistă ale lui Ludovic Napoleon.

Mai vine apoi şi împrejurarea, că Constituţia votată de majoritatea democratică erà o imitaţie a celei americane, erà, va să zică, dominată de principii străine, care transplantată în Franţa, cu armata sa regulată şi cu funcţionarii săi obicinuiţi să stăpânească, nu puteà duce decât la omnipotenţa, sau a Parlamentului, sau a Şefului statului.

Aceasta o simţiseră chiar membrii Constituantei, şi de aceea a fost mare discuţie între ei şi numai cu greu s'au putut înţelege asupra modalităţii, cum are să fie ales Şeful statului, adică Preşedintele Republicei. In fine au convenit însă, sub influenţa lui Lamartine şi sub cuvânt că «trebue lăsat cevà şi provedinţei», ca alegerea Preşedintelui să fie deferită poporului.

Astfel s'a introdus în vieaţa de stat principiul *plebiscitar*, care mai apoi a avut un rol atât de mare în istoria Franţei şi care, într'un moment hotărîtor, a fost aplicat şi de noi, cu noroc neasămănat mai mare decât în ţara lui de origine.

Din alegerea de Preşedinte a ieşit biruitor Principele Ludovic Napoleon, care ştiuse să pregătească şi să câştige spiritele pentru cauza sa. Alegătorii săi n'au prea fost republicani, căci majoritatea lor o constituiau mulţimea ţăranilor şi elementele monarhiste. In consecinţă, el nu s'a simţit de loc deobligat faţă cu Camera republicană,

căreia în definitiv nu-i datorà nimic, ci a guvernat alăturea și adeseori în conflict cu ea, urmărindu-și în mod consecvent și cu multă dibăcie politica sa bonapartistă, care a condus Franța la lovitura de stat și la proclamarea imperiului al doilea.

Aceasta a fost Revoluția din Fevruarie 1848 a Franței, al cărei sfârșit și ale cărei rezultate au fost tot atât de neașteptate, pe cât de neprevăzut i-a fost începutul.

Introdusă printr'o mișcare de reformă, care nu vizà decât o simplă schimbare de guvern și ca principii politice nu urmărià decât doar pe acel democratic al abandonării în alegerile parlamentare a sistemului censitar și înlocuirea lui cu sufragiul universal, va să zică o lărgire a drepturilor politice în favorul straturilor celor mari ale națiunii, revoluția s'a precipitat la detronarea Dinastiei și la schimbarea formei de stat, a degenerat apoi în anarhie socialistă, care a trebuit să fie înnăbușită în sânge, și s'a terminat prin revenirea tot la principiul monarhic, sub forma imperialismului bonapartist.

Jules Simon rezumă astfel geneza și mersul revoluțiunii franceze din Fevruarie 1848: Agitațiunea a fost organizată de liberali în profitul Republicei, de care aveau frică, iar sufragiul universal a fost organizat de republicani în profitul socialismului, de care aveau oroare. Și de toate a profitat — adaugem noi — bonapartismul, la care nu s'au gândit și pe care nu l-au voit nici unii nici alții.

Cea mai clasică ilustrație a proverbului nostru popular: unde dai și unde crapă! și a înțeleptului dicton al bătrânului nostru Miron Costin: «Nu e vremea în stăpânirea omului, ci bietul om sub vremi».

Un rezultat însă, mare și covârșitor, tot a avut această revoluțiune: Principiul democratic a triumfat și s'a înfipt, nu numai în conștiința poporului francez, ci și într'a Europei intregi. Din Franța acest principiu s'a răspândit în celelalte țeri, a ajuns până la noi, și pretutindenea lumea a înțeles, că drepturile politice nu mai pot fi legate de privilegii, de condiții de naștere și de avere, ci trebue să fie un bun comun al tuturor cetățenilor, după cum și datorința de a apărà și a susțineà statul este comună tuturor.

Este adevărat că revoluția din 1848 a fost biruită și nicăeri n'a avut un succes formal. Chiar în Franța, deși i-a urmat monarhia mai mult sau mai puțin democratică a lui Napoleon III, ea n'a izbutit să realizeze întreg programul său de dreptate, libertate și egalitate. In celelalte țeri, ea a fost de-a dreptul și complet biruită de reacțiunea absolutistă, care a înnăbușit, pentru moment, ori ce mișcare și aspirațiune de libertate.

Greşelile comise de revoluţionari, slăbiciunea elementelor cumpătate şi patriotice dintre ei, de o parte, şi excesele celor radicale de alta, au produs stări de lucruri, cari au trebuit că să fie suprimate cu puterea armelor şi în mod fatal au ajutat la triumful reacţiunii.

Reacţiunea însă nu şi-a mai putut susţineà puterea decât cu forţa baionetelor, şi când baionetele nu au mai putut-o apărà, naţiunile au intrat în mod firesc, una după alta, în drepturile proclamate în anul libertăţii 1848. Aceasta este marea lui importanţă în istoria omenirii, de aceea se numeşte şi se va numì el, cu drept cuvânt, un an epocal.

III.

In Elveţia.

Revoluţiunea franceză din Fevruarie 1848 este privită ca începutul revoluţiunii europene din acel an. Aşà este, şi totuş nu este aşà. Este adevărat că revoluţia franceză a fost oarecum signalul, ca curentul revoluţionar, care însă de mult ardeà pe înfundate, ca jăratecul sub spuză, să se aprindă în flacări şi să izbucnească pretutindenea, în Germania, în Austria, în Principatele Române, până la fruntariile Rusiei, peste cari n'a putut să treacă.

Dar cronologiceşte premerge celei franceze mişcarea revoluţionară din Italia şi cea din Elveţia, dacă putem numì revoluţiune ceeace s'a întâmplat în mica republică federală a Alpilor.

In Elveţia majoritatea cantoanelor erau stăpânite de spiritul clerical şi guvernate în acest spirit, ai cărui diriguitori erau călugării Iezuiţi, atotputernici în cele mai multe cantoane. Dar pe la 1847 o mişcare liberală se manifestă şi în Elveţia, şi produce un mare reviriment în spirite, aşà că în acel an mai multe cantoane abandonează regimul clerical şi-şi dau unul democratic-liberal. Şapte cantoane rămase sub stăpânirea clericală se asociază însă şi formează aşà numitul *Sonderbund*, care ameninţă să desfiinţeze vechea organizaţie federală a Elveţiei.

Dar majoritatea, acum liberală-democratică a confederaţilor, iea armele, striveşte pe clericali, ocupă centrele lor Friburg şi Lucerna (Noemvrie 1847), gonesc pe Iezuiţi din toată ţara, şi restabilesc, deodată cu integritatea vechei Confederaţiuni, şi regimul liberal-constituţional în toate cantoanele ei.

A fost dar în Elveţia o luptă internă, un răsboiu civil între două partide, reprezentantele duor curente politice diametral opuse, şi

care s'a terminat cu biruinţa completă a curentului democratic. Aceasta a fost, fără îndoeală, un semn încurajător pentru popoarele asuprite şi nemulţumite. Dar şi mai mare importanţă are, din acest punct de vedere, mişcarea din Elveţia, pentrucă ea s'a făcut *contra voinţei Marilor Puteri*, reprezentante ale absolutismului, şi nu s'a înspăimântat nici de ameninţările lor că vor interveni cu mâna armată în contra democraţilor. Graţie neînţelegerilor dintre Marile Puteri, din intervenţia lor nu s'a ales nimica, cauza democraţiei şi a constituţionalismului a triumfat, spre spaima reprezentanţilor absolutismului, cari presimţiau că şi ora lor are să sune în curând. Principele Metternich, această incarnaţie a sistemului dinainte de 1848, să fi exclamat, la auzul înfrângerii clericarilor din Elveţia: «Această înfrângere constitue o mare pierdere. Noi vom sta la locul nostru cât vom puteà, dar mă tem de sfârşit».

Cuvintele lui Metternich aveau să se adeverească în curând.

IV.

In Italia.

Mai întâiu au fost încurajaţi de izbânda democraţilor elveţieni patrioţii din Italia. In această ţară mişcarea aveà un îndoit caracter: de o parte *liberal-democratic*, ca şi în Franţa, iar de cealaltă *naţional*. Raporturile speciale din Italia explică aceasta. Patrioţii italieni nu aveau să se plângă numai în contra absolutismului, ci în acelaş timp ei mai suferiau şi de desmembrarea patriei lor într'o mulţime de stătuleţe, stăpânite de tot atâţia mici tirani, şi pe deasupra şi de *dominaţiunea străină* în provinciile austriace ale Italiei de Nord. Dorinţa lor erà deci: *libertate*, dar totodată şi *unitate naţională* şi emancipare de sub stăpânirea străinului.

Acest ideal al patrioţilor italieni erà urmărit de mult, am puteà zice în tot timpul dela căderea lui Napoleon cel Mare până la 1848.

Erau însă şi între ei două curente. Unul, cel revoluţionar, erà reprezentat prin Mazzini, şeful *Italiei tinere*, care aşteptà salvarea patriei dela *unirea tuturor ţerilor italiene* într'un singur stat, izgonind toate familiile domnitoare şi proclamând Republica. Celălalt partid erà al neoguelfilor, în frunte cu Balbo, d'Azeglio şi Gioberti. Aceştia încă voiau unitatea Italiei, dar nu cu deposedarea principilor, ci confederându-i, sau, ca ultimă concesie, reducându-i la un singur suveran, care să domnească peste întreaga patrie unită. Gio-

berti, a cărui carte *Despre întâietatea politică și civilă a Italienilor* (1843) ajunsese la o covârșitoare popularitate, își închipuià o Italie unită sub conducerea politică și morală a Papei, ceeace mulți patrioți admiteau, cu deosebire de când noul Papă, comitele Mastai Feretti (Pius IX) își introdusese dominațiunea în Statele papale prin oarecari veleități de liberalism.

Mulți iară își puneau nădejdea în regele Piemontului și al Sardiniei, Carol Albert, care, deși la început hezità, silindu-se a fi cât se poate de corect și de leal, cu deosebire față cu Impărăția austriacă, dar nu peste mult a fost silit de forța împrejurărilor să se pună în fruntea mișcării pentru unitatea națională a Italiei. Cuvântul regelui «L'Italia farà da se» a devenit cuvântul de ordine al mișcării pentru libertatea și unitatea Italiei.

Potentații mai mici ai Italiei, văzându-și tronurile amenințate prin mișcarea de unitate, caută refugiu sub protecțiunea Austriei și se inspiră de politica reacționară a Principelui Metternich. Dar această împrejurare, în loc de a slăbi curentul de libertate și unitate, îl întărește și mai mult și îl generalizează peste toată Italia.

Idea libertății prin unitatea patriei este îmbrățișată de literați, poeți și istoriografi și se repercutează în toate scrierile de valoare din acea Epocă. Cesare Cantù scrie istoria unitară a Italiei, Leopardi și alți poeți contemporani scriu infocate poezii patriotice cu tendență națională. La 1846 se începe publicațiunea Antologiei naționale, la care colaborează numeroși scriitori din toate ținuturile Italiei și prin care sentimentul de unitate primește un nou impuls.

O nouă acțiune politică se alătură pe lângă cea literară. Se întrunesc așà numitele *Conjurațiuni publice pentru ridicarea Italiei*, cari întăresc și mai mult curentul pentru dobândirea unității naționale.

In această stare a spiritelor izbucnește mișcarea democratică în Elveția, al cărei rezultat are un efect foarte încurajator asupra patrioților italieni, cari nu se mai îndoesc acum că și cauza lor va triumfà în această vreme.

Papa Pius IX, «Papa lui Gioberti», care la început, prin veleitățile sale liberale, erà desemnat de o parte a patrioților italieni să fie pus în fruntea mișcării pentru regenerarea Italiei, s'a desbărat în scurtă vreme de aceste veleități și a fost apoi abandonat de șefii mișcării naționale, iar toate privirile au fost ațintite asupra regelui Carol Albert, care a devenit șeful mișcării naționale, predestinat a se urcà pe tronul Italiei unite.

El a și început a acordà, în statul său, mai multe reforme liberale, cari apoi au fost urmate și de unele state mai mici ale Italiei, ai căror șefi n'au mai putut rezistà curentului devenit atotputernic.

In acelaș timp se iea inițiativa pentru înființarea ***uniunii vamale*** a Italiei, care, deși a fost zădărnicită de rezistența unor state, a avut totuș efectul de a întări și mai mult sentimentul de unitate.

Mișcarea a pătruns și în provinciile Italiei stăpânite de Austria. Toți Italienii supuși împărăției reacționare, cari nutriau sentimente patriotice, nu mai făceau nici un secret din sentimentele lor de ură față cu tot ce vine din Austria și o reprezentă. Erà privit ca o datorință patriotică a nu aveà atingere socială cu ofițerii și funcționarii austriaci, a nu jucà la loteria austriacă, a nu fumà tutun austriac.

Aspirațiunile naționale erau mărturisite acum pe față, toată lumea vorbià de alungarea Austriacilor și de unirea cu Piemontul și râdeà de protestările lui Metternich, «că Italia este o simplă noțiune geografică, compusă din mai multe state suverane, a căror existență și integritate este garantată în dreptul internațional».

Situația internațională încă erà favorabilă mișcării pentru unitate. Deși Franța, sau mai bine zis ministrul său Guizot erà pe partea Austriei, dar Anglia, a cărei politică erà condusă de Lordul Palmerston, antagonistul celor doi mari reacționari, Metternich și Guizot, erà favorabilă aspirațiunilor italiene și chiar le sprijineà pe sub mână.

Pe la începutul anului 1848 starea spiritelor în Italia ajunse într'o tensiune, încât erà sigur pentru toată lumea, că lucrurile vor ajunge la un desnodământ violent, cu armele în mână.

Sicilienii exasperați de mizeriile economice și de absolutismul stupid și neputincios al regelui Ferdinand IV, au dat cei dintâi semnalul. Fără înconjur ei au declarat, că dacă nu se vor introduce reforme, la 12 Ianuarie 1848 vor începe revoluția. Și așà au și făcut, cu preciziune matematică. In Palermo și în toată Italia s'a deslănțuit în acea zi o furtună sângeroasă, care a ținut două săptămâni întregi. Poporul a susținut cu bărbăție lupta cu trupele regale, care a durat până la 4 Fevruarie, când s'a încheiat un armistițiu, în urma căruia toată insula a recunoscut guvernul provizoriu revoluționar, prezidat de Ruggiero Settimo.

Pentru ca focul revoluționar să nu se lățească și în posesiunile sale neapolitane, Regele Ferdinand IV s'a grăbit a proclamà la 10 Fevruarie o Constituție pentru regatul de Neapole și Sicilia.

Constituția neapolitană produce mare entuziasm, nu numai între

Italienii de Sud, cari se mândresc a fi campionii libertății, ci în întreagă Italia. Guvernele celorlalte state și stătulețe se grăbesc și ele, cu voie fără voie, a proclamà constituții și a numì ministere responsabile. Așà face regele Piemontului, așà ducele de Toscana, și în cele din urmă chiar și Papa, care la 12 Fevruarie numește un nou minister, compus în cea mai mare parte din nepreoți, și lasă a se întrevedeà, că este dispus și el a acordà o constituție.

Puterile străine, reprezentante ale sistemului absolutist, sunt cuprinse de grijă față cu cele ce se întâmplă în Italia și se gândesc a interveni. Rusia trimite la Londra o notă energică, în care impută Lordului Palmerston că protejază pe revoluționarii italieni. Dar până să ajungă a pune la cale intervenția, izbucnește revoluția din Paris, Regele Ludovic Filip e detronat, și din intervenția în Italia nu se mai alege nimica.

Austria se pregătește, cu toate acestea, ca să suprime cu forța armată tendențele de emancipare ale Italienilor din provinciile sale. In 22 Fevruarie Generalul Radetzky, guvernatorul austriac din Milano, proclamă starea de asediu și începe a arestà pe șefii mișcării revoluționare.

Cu toate acestea, după izbucnirea Revoluției franceze, focul revoluționar se întinde repede și în provinciile austriace din Italia, și la 18 Martie Milanezii se ridică cu armele contra asupritorilor austriaci, și revoluția începe.

Radetzky, temându-se a nu fi izolat în castelul din Milano, se retrage deocamdată, însă cu promisiunea amenințătoare că va reveni. In acelaș timp Venețienii prind flota austriacă, ocupă arsenalul și proclamă Republica, în fruntea căreia pun pe Manin.

Regele Carol Albert al Piemontului mai hezită puțin, dar, sub presiunea evenimentelor și de teama republicanilor lui Mazzini, este nevoit să se hotărască a se pune în fruntea mișcării pentru liberarea provinciilor ocupate și pentru unitatea Italiei. La 23 Martie el publică hotărîrea sa de a începe răsboiul cu Austria, la 26 Martie trupele sale încep a sosi în Milanul părăsit de Austriaci, iar la 29 Martie toată armata piemonteză este trecută pe teritorul lombard.

Austria strâmtorată prin nevoile și revoluțiile de acasă, cere intervețiunea Angliei și este gata a cedà Piemontului Lombardia.

Dar trebile din Italia iau repede altă întorsătură. Papa și ceilalți șefi ai statelor și stătulețelor italiene vedeau îngrijorați că triumful revoluționarilor ar însemnà deposedarea lor în favorul Casei de Savoia. Ei părăsesc dar cauza mișcării, își retrag trupele trimise în

ajutorul Piemontezilor, așà că Regele Carol Albert rămâne avizat numai la puterile sale proprii. De altă parte, mazziniștii fac o propagandă energică pentru Republică și contra Dinastiei de Savoia.

In luna Maiu, Regele Ferdinand IV al Neapolei și Siciliei izbutește să suprime revoluția din țerile sale, și după aceea își revocă și el trupele ce fusese silit să le trimită în ajutorul revoluționarilor contra Austriei. In asemenea împrejurări, Radetzky care se închisese în cadrilaterul de fortificații Verona, Peschiera, Mantova și Legnago, poate atacà cu succes pe Piemontezi, pe cari îi bate în lupta decizivă dela Custozza. Carol Albert este silit să se retragă, și la 9 August toate trupele sale sunt ieșite din Lombardia, unde numai Garibaldi mai susține câtvà timp, însă fără succes, cauza revoluțiunii.

După izbânda Austriacilor contra Piemontezilor, cauza libertății italiene e deocamdată pierdută. Ceilalți șefi ai statelor italiene revocă unul după altul libertățile acordate numai de frica mișcării revoluționare, și o nouă epocă de absolutism reacționar începe în Italia, ca și în mai toate țerile europene.

Dar idea libertății, și cu deosebire aceea a unității Italiei, a cărei sământă a fost aruncată în anul 1848, a încolțit, a prins rădăcină, și creșterea și desvoltarea ei n'a mai putut-o împiedicà nimenea.

La 1859 lupta pentru unitatea Italiei reîncepe, pentru a continuà la 1866 și a se terminà cu deplinul ei triumf prin ocuparea Romei la 1870.

V.

In Germania.

Revoluția din Franța în mod fatal s'a repercutat și în celelalte țeri din Europa. Cu deosebire curentul republican s'a resimțit în curând pretutindenea, căci, precum am văzut, Europa întreagă erà sătulă de absolutismul din epoca restaurațiunii și lumea erà prea dispusă să confunde absolutismul cu monarhia și să-și vadă scăparea numai în Republică.

Trecem peste mișcările de mai puțină importanță, cari s'au produs în Belgia, în Spania, în Suedia, și chiar în Anglia, unde ele au putut fi ușor potolite, fie din cauză că terenul nu le erà propice, ca în Anglia, fie grație Suveranilor cari au știut să le preîntâmpine, acordând la timp libertățile cerute de popoarele lor.

Mai gravă eră însă situaţia în Germania, unde, pe lângă revendicările liberale, cerute după exemplul Revoluţiei franceze, lumea mai eră agitată şi de marele principiu al *unităţii naţionale*.

Mişcarea revoluţionară a început şi în Germania, la câteva zile după răsturnările dela 24 Fevruarie din Paris. In întruniri publice ţinute la Mannheim, la Stuttgart, la Heidelberg şi prin alte oraşe, s'au formulat mai întâiu revendicările liberale, ca: libertatea presei, curtea cu juraţi, garda naţională şi un parlament comun al Germaniei întregi. Aceasta din urmă cerere a formulat-o, încă din 28 Fevruarie, deputatul Gagern în Dieta din Darmstadt, propunând numirea unui minister al Federaţiunii germane, care să conducă afacerile externe şi ale apărării naţionale, secundat de un Parlament comun, ales după sistemul reprezentativ.

In întrunirea ţinută la 5 Martie la Heidelberg, s'a hotărît apoi în mod formal ca un Parlament compus din reprezentanţii tuturor statelor din Germania, să se întrunească la Francfort, pentru a luà măsuri de apărare în faţa pericolelor externe, şi de desvoltare a prosperităţii interne.

Chiar Bundestag-ul din Francfort recunoscuse, printr'o hotărîre dela 1 Martie, nevoia unor concesiuni în sens liberal, şi în general revizuirea întregei constituţii a Confederaţiei germane.

Guvernele singuratecelor state germane, la început nu erau duşmănoase reformelor cerute. Multe din ele au acordat chiar dela început parte din acele reforme, aşà că se credeà la un moment că regenerarea Germaniei şi unitatea ei politică se vor puteà săvârşì fără prea mari sguduiri.

Au intervenit însă două lucruri, cari au zădărnicit toate speranţele de acest fel. De o parte au ajuns deasupra, ca şi în Franţa, elementele extreme, agitatorii radicali, republicani, etc., cari au fanatizat massele, au provocat acte de violenţă, şi au silit guvernele să iea măsuri represive, şi să se oprească din calea concesiunilor. De altă parte, Regele Prusiei care, ca şi Regele Piemontului în Italia, eră designat de opinia publică de şef al mişcării de regenerare şi de unitate politică, n'a voit de loc să accepte rolul acesta. Frederic Wilhelm IV, deşì făcuse şi el Prusiei, încă din anul precedent, oarecari concensiuni în sens liberal, n'a voit însă să meargă prea departe în direcţia aceasta, şi cu deosebire n'a voit să se pună în fruntea mişcării de unitate politică, pentru a nu se strică cu Curtea Habsburgilor din Viena, căreia îi recunoşteà dreptul de întâietate în afacerile Germaniei, ca un legitimist *von Gottes Gnaden* ce eră.

Numai cât și în Austria, precum vom vedeà mai la vale, sistemul politic, reprezentat de Principele Metternich, a fost în curând spulberat de mișcarea revoluționară, cu absolutismul său cu tot, așà că Regele Prusiei n'a mai putut să găsească în Viena sprijinul necesar contra mișcării tot mai întețite din țerile sale.

Agitațiunea crescând mereu la Berlin, unde se strânsese deputațiuni din toate părțile Regatului, cerând imperios reforme liberale, Regele a înțeles că nu mai poate rezistà și s'a hotărît să-și schimbe guvernul. La sfatul noului ministru-președinte, Comitele de Arnim-Boitzenberg, a declarat că va convocà un consiliu al Principilor din întreg Imperiul, pe care îl va prezidà, și va stăruì pentru convocarea unui Parlament central al Germaniei. La 18 Martie s'a făcut în Berlin o demonstrație, proiectată mai dinainte și consistând într'o procesiune pe dinaintea reședinței regale, în scop de a face presiune asupra Regelui ca să acorde reformele cerute de popor. Dar când s'a auzit că Regele a făcut declarațiile mai sus arătate, demonstrația s'a prefăcut într'o manifestație de bucurie. Regele, care s'a arătat în balcon, a fost aclamat cu entuziasm de miile de oameni adunați în fața palatului.

S'a întâmplat însă, că în acele momente de însuflețire, manifestanții, fie întâmplător, fie instigați de elementele extreme, să ajungă în conflict cu trupele însărcinate cu paza palatului și cu poliția. Soldații atacați de mulțime au tras focuri, mulțimea iritată de această întâmplare a început să construească baricade, și toată noaptea dintre 18 și 19 Martie, Berlinul a fost teatrul unor lupte crâncene între popor și armată.

Regele a fost adânc emoționat de această întâmplare, de care nu erà întru nimica vinovat, dar în care poporul vedeà o trădare premeditată, în scop de a revocà concesiunile acordate. Neputând liniștì altfel mulțimea, Regele a consimțit a doua zi ca armata să fie retrasă din Berlin. După aceea poporul, care acum erà stăpân pe oraș și pe palat, a depus trupurile cetățenilor căzuți în lupta de peste noapte în curtea palatului, unde Regele și Regina au trebuit să vină să-i vadă. Tot atunci Regele a declarat că acordă amnistie generală pentru cele întâmplate și se învoește cu înființarea gardei naționale.

Văzând că prin această desvoltare a evenimentelor autoritatea coroanei regale este mult știrbită, guvernul a consiliat pe Rege să facă singur o demonstrație publică în sensul unității Germaniei. In adevăr, la 21 Martie, Regele cu Principii regali și cu mare alaiu,

au parcurs călări străzile Berlinului, enunţând prin mai multe alocuţiuni către mulţime, că se pune în serviciul libertăţii şi al unităţii germane, «pe baza unei Constituţii sincer liberale». Titlul de Impărat al Germaniei, cu care a fost aclamat de public, l-a refuzat însă, dar a declarat că «iea conducerea Germaniei, cu care din acest moment Prusia se contopeşte».

Inainte de evenimentul dela 18 Martie, aceste declaraţiuni ale Regelui ar fi avut, poate, efectul dorit, acuma însă ele veniau prea târziu şi nu mai puteau inspirà nici o încredere, căci curentul revoluţionar erà mai puternic decât Regele.

La 31 Martie s'a întrunit apoi, conform hotărîrii Adunării mai sus pomenite dela Heidelberg, aşà numitul *Vorparlament* (Parlament prealabil) la Francfort, menit să stabilească bazele viitoarei organizaţii a Germaniei. In această adunare, aşà zicând reprezentativă, erau de faţă membri ai dietelor din diferitele state şi stătuleţe germane, cu deosebire din cele de Sud şi de Vest, mai puţini din cele de Nord, şi doi reprezentanţi ai Austriei. Erau însă printre ei şi patrioţi înflăcăraţi din partidele extreme, cari nu făceau parte din nici o corporaţie legală a patriei lor, dar erau cu atât mai extremi în cererile ce formulau. Intre altele ei cereau, ca viitoarea Constituţie a Germaniei să fie votată de un Parlament central, fără conlucrarea guvernelor Confederaţiei. Cu aceste elemente extreme au avut mult de furcă patrioţii mai chibzuiţi, şi numai graţie înţelepciunii şi autorităţii lui H. von Gagern, şeful moderaţilor, au putut să birue aceştia asupra extremiştilor. Vorparlament-ul a hotărît, în cele din urmă, ca revizuirea Constituţiei să se facă într'un Parlament ales în mod legal pentru acest scop, a luat dispoziţiuni pentru facerea alegerilor, şi pe urmă s'a închis.

Extremiştii însă, majorizaţi astfel în Adunarea din Francfort, nu s'au mulţumit cu atâta, ci au cercat să-şi impună vederile în mod violent, cu armele în mână. Sub conducerea lui Fr. Hecker au concentrat oameni înarmaţi şi s'au dedat la acte de violenţă, cu deosebire în Ducatul Baden. Guvernele federale trimiţând armată contra lor, i-au putut împrăştià fără multă greutate, aşà că năvălnicia lor n'a avut alt rezultat practic, decât acela de a fi compromis cauza mişcării de reforme şi a liberalismului şi de a fi mânat apa pe moara reacţiunii, care nu peste multă vreme a rămas triumfătoare în întreagă Germania.

Turburări sângeroase s'au mai întâmplat şi în provincia Posen, unde Polonezii s'au răsculat, din cauză că Regele promiţându-le

reorganizarea Principatului pe baze naţionale polone, iar opinia publică germană fiind favorabilă chiar reconstituirii Regatului polon, ei credeau sosit momentul pentru întruparea visului lor naţional. Au luat deci armele, dar au fost biruiţi de trupele prusiene, comandate de Generalul Pfuel, şi astfel şi mişcarea polonă din Posen n'a avut alt rezultat decât o înăsprire a relaţiilor dintre Poloni şi stăpânirea germană.

Idea unităţii germane încă nu progresà de loc. Cauza principală a fost însuş Regele Frederic Wilhelm IV, care nu-şi puteà închipuì Confederaţia germană fără Austria şi fără Impăratul din Viena în fruntea ei. Afară de aceea Prusia, căreia curentul reformist îi destinase conducerea Germaniei unite, erà greu sguduită de revoluţie şi guvernul ei, deşì se declarase gata a face toate concesiunile cerute, şi pregătise chiar mai multe proiecte de legi în sens liberal, cari aveau să fie supuse Dietei spre votare, dar în confuzia generală neputându-se sprijinì pe nici un partid, în cele din urmă a trebuit să se convingă că nu este capabil să guverneze ţara, necum să săvârşească unirea Germaniei. Contele Arnim şi ministerul său s'au retras deci, făcând loc ministerului Camphausen, care însă n'a fost mai norocos decât predecesorul său.

In această situaţie s'a întrunit, tot în Francfort, la 18 Maiu 1848, *Parlamentul central* al Germaniei, ales după normele stabilite de *Vorparlament*-ul din Martie. Toate statele Germaniei aveau reprezentanţi în acest Parlament, bine înţeles şi Austria, din care însă Slavii refuzară să iea parte, şi toţi membrii lui erau pătrunşi de principiul unităţii. Dar asupra căilor şi mijloacelor pentru realizarea acestui principiu, nu erà de loc unitate de păreri, ci fiecare stat german, dacă nu fiecare membru al Parlamentului, îşi închipuià într'altfel unitatea imperiului şi autonomia ce trebuià rezervată statelor ce-l compun.

Cu mare greutate s'a putut hotărî crearea unui Guvern central, care să conducă afacerile Imperiului şi cu care Parlamentul central să lucreze. Rivalitatea dintre statele federate şi guvernele lor, dar nu mai puţin şi lipsa de unitate de păreri între membrii Parlamentului, au împiedicat multă vreme soluţia acestei chestiuni. In urmă însă, tot graţie autorităţii lui Gagern, ales Preşedinte al Parlamentului, s'a hotărît că nu guvernele statelor federale, ci însuş Parlamentul central să aleagă organul central al Imperiului. In conformitate cu această propunere a lui Gagern, s'a votat la 28 Iunie o lege, ca conducătorul provizoriu al Imperiului să fie un *Reichsver-*

weser, ales de Parlamentul central dintre membrii Caselor domnitoare din Germania, iar acesta să numească pe miniştri, cari vor fi responsabili faţă cu Parlamentul central. A doua zi a fost apoi ales ca Reichsverweser Archiducele Ioan de Austria, care, sosit la 12 Iulie în Francfort, a numit un minister central al Germaniei.

De formă unitatea Germaniei erà acum desăvârşită, şi Parlamentul central izbutise, în cursul sesiunii sale, să voteze chiar şi un proiect de Constituţie a Imperiului. Dar în fond situaţia a rămas neschimbată, din cauză că şefii statelor federale şi guvernele lor nu prea voiau să ţină socoteală de isprăvile Parlamentului central. Nici unul din ele nu se gândià să cedeze cevà din drepturile şi prerogativele lor în favorul Guvernului central, şi cu atât mai puţin să-i pună la dispoziţie mijloacele necesare, finanţe, armată, etc. De altă parte, puterile străine încă nu voiau să recunoască noul Guvern central al Germaniei şi să intre în relaţii oficiale cu el. Astfel situaţia, atât cea internă cât şi cea externă, a Reichsverweser-ului şi a ministerului său, erà cât se poate de precară, şi tot ce se făceà şi se discutà în Francfort nu aveà decât valoare academică. In asemenea împrejurări, activitatea Parlamentului din Francfort n'a produs alte rezultate durabile, decât că a adâncit şi a popularizat principiul unităţii Germaniei, a cărei desăvârşire erà însă rezervată pentru alte timpuri.

Cauza regenerării Germaniei şi a revoluţiunii germane în general, a primit o puternică sguduire prin cele ce s'au întâmplat în jurul chestiunii Principatelor Schleswig-Holstein, devenită acută tocmai în timpul când Parlamentul central erà întrunit la Francfort. Murind Regele Danemarcei Christian VIII, prin moştenire suveran al celor două Principate, cari însă, după dreptul istoric, făceau parte din Imperiul german, succesiunea la tronul acestora a rămas deschisă. Parlamentul din Francfort a hotărît ca aceste Principate să fie încorporate la Confederaţiunea germană, ceeace a provocat răsboiul între Germania şi Danemarca, care pretindeà că Principatele îi aparţin ei. Prusia a început acest răsboiu în numele Imperiului german, dar celelalte state ale Confederaţiunii nu se prea grăbiau a-şi trimite partea lor de ajutoare, aşà că Imperiul german erà ameninţat să fie biruit de mica Danemarcă, ale cărei forţe armate, cu deosebire în ceeace priveşte marina de răsboiu, erau superioare celor ce Germania i-a putut opune. In sfârşit, la 26 August, a trebuit să se încheie ruşinosul armistiţiu dela Molmö, în baza căruia Danemarca a rămas deocamdată stăpână peste Principatele Schleswig-Holstein,

iar trupele Confederaţiunii germane au fost silite să le evacueze.

Acest puţin glorios sfârşit al campaniei din Schleswig-Holstein a fost dezastros pentru idea unităţii germane. El a dovedit că Guvernul central al Imperiului şi Parlamentul din Francfort n'au nici puterea morală, nici pe cea fizică, ca să conducă destinele Germaniei şi să-i desăvârşască opera de reorganizare şi de unificare. Guvernul şi Parlamentul central au putut să decreteze încorporarea Principatelor şi răsboiul cu Danemarca, dar au fost neputincioase, când vorba erà de puterea materială ca să ducă la îndeplinire decretele sale. Această neputinţă s'a trădat în toate actele sale, ca o vie dovadă că timpul pentru realizarea unităţii Germaniei nu erà încă sosit.

Această neputinţă a fost, fireşte, un motiv binevenit pentru elementele extreme, şi cu deosebire pentru revoluţionarii de profesiune, Germani şi străini, cari erau neobosiţi prin toate provinciile şi oraşele mai mari, ca să agite straturile de jos ale poporului german, în contra elementelor mai moderate din Guvernul şi Parlamentul din Francfort. Rezultatul instigaţiilor acestora, ajutaţi de criza economică ce domnià în multe părţi ale Germaniei, au fost turburări şi acte de violenţă, cari s'au comis în multe locuri, şi chiar în oraşul Francfort, unde la 17 Septemvrie au avut loc încăierări sângeroase între popor şi trupele federale, şi când doi deputaţi ai Parlamentului central, Auerswald şi Lichnowski, au fost împuşcaţi.

Asemenea întâmplări erau, de altă parte, binevenite curentului reacţionar, care se întărià cu atât mai mult, cu cât cercurile liberale se dovediau mai neputincioase de a conduce destinele Imperiului în asemenea grea situaţie.

Rezultatul tuturor sbuciumărilor a fost, că în cele din urmă reacţiunea a rămas şi în Germania, precum vom vedeà că a rămas şi în Austria şi în general în toată Europa, cu desăvârşire biruitoare, iar ideile liberale şi, în cât priveşte Germania, idea unităţii, au rămas deocamdată numai un ideal, mult întărit şi desvoltat în opinia publică, prin mişcarea revoluţionară, dar încă neajuns la perfecţiunea şi la puterea de a fi realizat. Ştim din desvoltarea ulterioară a evenimentelor, că reformele liberale au fost ulterior introduse în Germania de toate statele ce o compun, în mod treptat şi pe calea evoluţiunii pacinice. Iar unitatea Germaniei a fost înfăptuită, sub conducerea Prusiei şi a genialului ei bărbat de stat Bismarck, după răsboaiele glorioase din 1866 şi 1870, când s'a dovedit că Germania, pe lângă entuziasmul naţiunii, dispune şi de forţele necesare pentru a-şi impune voinţa.

In 1848 erà numai entuziasmul, dar forţele lipsiau. Cu toate acestea, meritul mişcărilor din acest memorabil an este, că a aruncat şi în naţiunea germană sământa care, cu un veac de om mai în urmă, aveà să crească şi să dea roade atât de strălucite.

VI.

In Austria.

Vechiul Imperiu al Habsburgilor a fost mai mult ca ori şi care stat european sguduit de evenimentele din 1848, ba a fost adus de ele până aproape de prăpastia descompunerii totale.

La aceasta au contribuit, de o parte multele păcate ale guvernului său, reprezentat prin Cancelarul Principele de Metternich, cât şi compoziţia caleidoscopică a poporaţiunii sale, compusă din atâtea naţionalităţi eterogene şi în antagonism secular unele cu altele.

De aceea şi revoluţia din Austria are un dublu caracter: unul politic-social, tinzând la cucerirea de drepturi cetăţeneşti şi la ţărmurirea omnipotenţei fără răspundere a guvernului, şi altul naţional, tinzând la dobândirea garanţiilor de vieaţă şi de desvoltare naţională a diferitelor neamuri din Imperiu.

De o deosebită gravitate a fost pentru Imperiu atitudinea Ungurilor, cari niciodată n'au suportat decât de silă stăpânirea austriacă, şi niciodată n'au renunţat la planurile de a se desface de Austria şi a-şi redobândi independenţa statului; iar acum, când toată Europa erà în prefacere, credeau timpul sosit ca să-şi realizeze idealul naţional de mult dorit.

In adevăr, revoluţia din Imperiul austriac se poate zice că au început-o Ungurii. Adevărat că evenimentele din Italia şi din Franţa au agitat toate ţerile şi popoarele din Monarhie, dar semnalul propriu zis al revoluţiei a fost dat din Dieta Ungariei, care, pe la începutul lui Martie, fiind întrunită la Pressburg, a început să critice Guvernul central şi să formuleze cereri politice şi naţionale, într'un limbagiu care prevestià că o mare furtună se apropie. La 3 Martie 1848, marele agitator Ludovic Kossuth a rostit în Dieta din Pressburg un discurs, în care, folosindu-se de criza economică ce domnià în ţară şi de calamităţile financiare de cari pătimià şi statul şi publicul, făcù răspunzător de toate acestea Guvernul central din Viena, şi propuse a se cere dela Impărat, printr'o deputaţie, Constituţie liberală cu sistem reprezentativ, atât pentru Ungaria, cât şi pentru restul Monarhiei.

Acest discurs al lui Kossuth a fost semnalul revoluţiei în Austria. Trimis la Viena, unde a fost tipărit şi distribuit între popor, el a produs un efect colosal. In întruniri publice, în adunările diferitelor societăţi şi corporaţiuni, şi cu deosebire în cercurile studenţilor universitari, cari au jucat un mare rol în timpul revoluţiei, mai ales în Viena, nu se mai vorbià decât de Constituţie şi de drepturile pe cari Impăratul trebue să le acorde popoarelor.

Cercurile Curţii şi ale Guvernului erau foarte strâmtorate în faţa agitaţiunii poporului, care prevestià mari sguduiri, dacă cererile lui nu vor fi împlinite cât mai în grabă. De aceea unii dintre membrii Casei imperiale şi dintre demnitarii Curţii stăruiau ca Impăratul să acorde concesiunile cerute de popor, până ce nu erà încă prea târziu. Dar Metternich şi cei din jurul său erau în contra acordării de concesiuni făcute de frica străzii. Blândul Impărat Ferdinand, pacinic şi slab din fire, erà personal dispus să cedeze, şi în adevăr a dat, la 12 Martie, un rescript prin care hotărî convocarea unei comisiuni de delegaţi din toate provinciile Imperiului, care să avizeze la măsurile ce trebuesc luate. Dar agitaţia luase într'aceea dimensiuni aşà de mari, încât lumea nu mai voià să ştie de altceva, decât de Constituţie, pe care o cereà imediat. La 13 Martie, poporul condus de studenţi, a intrat cu forţa în localul Dietei Austriei-de-jos, şi a silit pe toţi deputaţii prezenţi să meargă la Impărat şi să ceară Constituţie. Alte cete de popor au intrat prin diferite clădiri publice şi s'au dedat la devastări şi acte de violenţă. Armata intervenind şi provocând vărsări de sânge, în loc să poată potolì mişcarea, a turnat numai untdelemn pe focul ce nu-l mai puteà stăpânì niminea. In acel moment înţelese şi Metternich că situaţia lui este pierdută. Işi dete deci demisia şi plecă pe furiş din Viena, scăpând numai ca prin urechile acului de furia mulţimii. Atunci Impăratul, sfătuit de miniştrii ce-i mai rămăsese, acordă toate concesiunile liberale cerute: garda naţională, libertatea presei, etc. Dar poporul nu se mulţumià nici cu atâta, ci continuă a cere Constituţie, care erà privită ca singurul panaceu mântuitor, deşì un proiect precis de Constituţie nu existà încă şi poate cei mai mulţi dintre cei ce o cereau nici nu-şi dădeau seama ce însemnează acest cuvânt. In fine, la 15 Martie, Impăratul Ferdinand dă un manifest, în care promite că vor fi convocaţi deputaţi din toate provinciile Imperiului, pentru ca să delibereze şi să voteze Constituţia. Prin aceasta mişcarea s'a mai potolit deocamdată.

Pe când aceste se întâmplau în Viena, în celelalte provincii

austriace spiritul revoluţionar mergeà tot progresând. Prin oraşe se organizau garde naţionale, iar diferitele naţionalităţi, şi în special Slavii, ţineau întruniri şi cereau drepturi naţionale, pe lângă revendicările constituţionale pe cari le cereau, de comun acord, toate popoarele Monarhiei.

Mai gravă erà situaţiunea în provinciile austriace din Italia, unde am văzut cum s'au petrecut lucrurile, şi în Ungaria, unde nobilimea maghiară, condusă de Kossuth, formulà nişte cereri, cari erà fatal să ducă, sau la răsboiu cu puterea împărătească, sau la rumperea totală de către Austria. Cu aceasta svăpăiaţii patrioţi nu mai voiau să admită altă legătură, decât doar *Uniunea personală*, adică ca Impăratul Austriei să fie şi Rege al Ungariei. Bine înţeles că drepturile ce le cereau dela Impărat, Ungurii înţelegeau să fie numai ale lor, iar pe celelalte naţionalităţi din Ungaria nu voiau să le recunoască şi să le acorde alte drepturi, afară de acela de a se maghiarizà. In interesul indepeudenţei Ungariei şi al întăririi naţiei ungureşti, ei mai cereau apoi şi *Uniunea* cu Transilvania, pe care, din provincie până atunci autonomă, voiau să o prefacă într'o simplă parte integrantă a Ungariei, perfect fuzionată cu aceasta şi fără nici o urmă de autonomie proprie.

Prin aceste veleităţi de întărire şi expansiune naţională, fără nici o consideraţie la celelalte naţionalităţi din ţară, Ungurii se puneau însă în conflict cu acestea, şi astfel pretenţiile lor naţionale aveau să le cucerească, nu numai în luptă cu Impăratul, ci şi cu naţionalităţile nemaghiare din Ungaria şi Transilvania.

Erà evident că pentru o asemenea luptă puterile rassei lor nu puteau fi suficiente, şi că avântul lor nechibzuit nu puteà să-i ducă decât la un cumplit dezastru. Dar despre aceasta nu voià să ştie Kossuth şi majoritatea Ungurilor, care numai de el mai ascultà, şi nici nu mai voià să audă de sfatul înţeleptului patriot Comitele Ştefan Séchenyi şi al altor oameni mai chibzuiţi, cari vedeau că Kossuth le duce ţara şi neamul la pieire, dar nu mai puteau să-l oprească.

Dieta Ungariei, în care domnià în mod neţărmurit spiritul lui Kossuth, a votat, din propria iniţiativă şi fără să mai întrebe de Guvernul central şi de Impărat, o serie de legi liberale, ca ştergerea iobăgiei, contribuţii generale, libertatea presei, etc., pe cari le-a trimis apoi, cu o deputaţie, la Viena, ca să ceară Impăratului sancţionarea lor, şi în acelaş timp şi numirea unui minister separat pentru Ungaria. Impăratul, strâmtorat de revoluţia din Viena şi de situaţia

din Italia, a avut slăbiciunea să cedeze, numind un minister unguresc, în care comitele Batthyány eră preşedinte, iar agitatorul Kossuth eră sufletul.

Aceste concesiuni obţinute, Ungurii nu s'au oprit la atâta. Ei mereu cereau altele şi mereu refuzau orice li se cereà de Curtea împărătească, în baza legăturilor Ungariei cu Austria şi în baza drepturilor rezervate Impăratului. Astfel ei au refuzat a luà asupră-şi o parte din datoria publică a Imperiului, sub cuvânt că acea datorie a făcut-o Austria, nu Ungaria, ba au refuzat chiar să contribue la lista civilă a Impăratului. De altă parte însă, au cerut separarea armatei ungare de cea austriacă şi diferite alte concesiuni, cari nu aveau alt scop final decât rumperea totală a Ungariei de către Austria.

Impăratul, redus la totală neputinţă în urma încurcăturilor din Italia, din Viena şi din celelalte provincii, şi rău consiliat de Arhiducele Ştefan, Palatinul Ungariei, un sincer prieten al Ungurilor, dar neprevăzând şi neînţelegând adevăratele scopuri ce aceştia urmăriau, le-a făcut toate concesiunile cerute, iar când cercurile Curţii au înţeles în fine că Ungurii nu pot fi mulţumiţi prin concesiuni, şi că acestea le excită numai pofta de a merge tot mai departe pe drumul apucat spre independenţa completă, eră prea târziu. Greşelile comise nu se mai puteau îndreptà, şi rezultatul a fost cel mai crâncen războiu civil ce s'a văzut în istoria mai nouă a Europei.

Ceeace însă cercurile Curţii împărăteşti nu au înţeles decât foarte târziu, au înţeles dela începutul mişcării ungureşti celelalte popoare din Ungaria: Că Maghiarii urmăresc, de o parte rumperea de către Austria, iar de alta maghiarizarea Ungariei, prin desnaţionalizarea tuturor celorlalte naţionalităţi. De aceea s'au ridicat şi ele, au ţinut întruniri şi au început să se organizeze, pentru a se opune scopurilor agresive ale Maghiarilor şi a-şi apără propria naţionalitate, pentru care cereau drepturi egale cu toate popoarele din Monarhie.

Croaţii, conduşi de Banul lor Jellachich, au refuzat să recunoască noul guvern al Ungariei, la început chiar în contra ordinelor venite dela Viena. Pentru acest lucru Guvernul vienez l-a revocat chiar din dignităţile sale. Dar după ce Banul a dat explicaţiile necesare, li s'a dat dreptate Croaţilor şi li s'au promis toate concesiunile cerute, în special desfacerea Regatelor Croaţia, Slavonia şi Dalmaţia de către Ungaria, şi o largă autonomie provincială.

Tot asemenea s'au ridicat şi Sârbii, sub conducerea Mitropolitului Raiacici şi a Voevodului Supliciaţ, au proclamat independenţa na-

ţiunii sârbeşti şi au cerut constituirea teritorului locuit de dânşii într'o *Voivodină* sârbească.

Românii, în special cei din Transilvania, s'au deşteptat şi ei din amorţirea seculară în care zăceau. In memorabila adunare ţinută la 3/15 Maiu pe Câmpul libertăţii de lângă Blaj, conduşi de Episcopii Ioan Lemeny şi Andreiu Şaguna, şi luminaţi asupra situaţiei şi asupra scopurilor politicei ungureşti, cu deosebire prin celebrul discurs al lui Simion Bărnuţ, în care a culminat adunarea, au hotărît cu mare însufleţire că nu primesc Uniunea Transivaniei cu Ungaria şi au cerut recunoaşterea şi constituirea naţiunii lor ca naţiune politică, egal îndreptăţită cu celelalte naţiuni din patrie.

Tot asemeneau au hotărît şi Saşii din Transilvania că nu primesc Uniunea, şi au cerut garanţii pentru autonomia lor naţională.

Slovacii din Nordul Ungariei s'au ridicat şi ei, sub şefii lor Hurban, Hodza şi Stur şi au cerut drepturi naţionale şi autonomie teritorială, aspirând în acelaş timp să se unească într'un stat autonom cu Ceho-Slavii din Boemia şi Moravia, cari cereau acelaş lucru, pe care îl şi obţinură în principiu prin rescriptul Impăratului dela 18 Aprilie.

Atâtea aspiraţiuni centrifugale erà imposibil să fie satisfăcute pe cale pacinică. Cu atât mai puţin, cu cât Maghiarii, cari aveau acum în mână toată puterea, nici nu se gândiau să facă nemaghiarilor nici cea mai mică concesiune naţională. Contrar voinţei Saşilor şi Românilor, Dieta Transilvaniei din Cluj votă la 18 Maiu Uniunea cu Ungaria, iar puţinii reprezentanţi Români şi Saşi, intimidaţi de terorismul mulţimii fanatizate a Ungurilor din Cluj, nici n'au mai îndrăznit să protesteze contra acestei volnicii. Duşmănia dintre Unguri şi celelalte popoare din Regat creşteà astfel din zi în zi şi răsboiul civil deveni inevitabil.

In această situaţie gravă, guvernul central din Viena erà cu desăvârşire neputincios. După ce dădù Maghiarilor ministerul separat şi armata separată, Guvernul din Budapesta nu mai ţineà de loc seamă de cel din Viena, şi astfel acesta, chiar dacă ar fi voit să intervină pentru aplanarea conflictelor dintre diferitele popoare, nu mai erà în stare să o facă.

Aceasta cu atât mai mult, cu cât nici în provinciile Austriei proprii liniştea nu voià să se stabilească. In provinciile germane, agitaţia radicalilor şi cu deosebire a campionilor unităţii Germaniei întreţineà un foarte periculos spirit de nesupunere faţă cu voinţa Impăratului şi cu ordinele guvernului. In oraşe, şi în special în Viena, autoritatea organelor administrative erà cu desăvârşire pa-

ralizată şi puterea publică nu mai erà în mâna Impăratului şi a guvernului, ci într'a gardelor naţionale, într'a legiunii studenţilor şi într'a diferitelor comitete revoluţionare, cari, cu cât mai multe concesiuni li se făcuse, cu atât mai multe cereau.

In Galiţia, Polonii s'au răsculat, în înţelegere cu comitetele lor revoluţionare din Paris şi din provincia prusiană Posen, şi au încercat să se rumpă de către Austria, aspirând la reconstituirea Poloniei.

Ceho-Slavii din Boemia, Moravia şi Silezia, sub conducerea lui Palacky şi a societăţii «Slovanska Lipa», s'au mişcat şi ei şi au proclamat constituirea unui stat ceho-slav separat, cu minister separat, precum îl cereau şi Maghiarii şi Croaţii.

Cu alte cuvinte, Imperiul Habsburgic erà în completă descompunere, pe care nu o mai puteau opri concesiunile acordate sau promise de Impărat. Nici Constituţia octroată de Impăratul Ferdinand la 25 Aprilie, n'a putut să liniştească spiritele şi să le angajeze la o lucrare comună pentru salvarea Imperiului, ci din contră, ea a sporit numai greutăţile, căci nici un popor şi nici o clasă a cetăţenilor nu erau mulţumiţi cu libertăţile acordate printr'însa, şi înainte de toate nu voiau să primească o Constituţie *octroată*.

Atunci, în fine, au înţeles şi cercurile Curţii din Viena, că prin concesiuni nu se mai poate salvà Imperiul, ci numai prin restabilirea autorităţii Coroanei şi a Guvernului central. Ceeace însemnează, că şi în Austria, ca şi în alte ţeri europene, necumpătul şi spiritul anarhic al revoluţionarilor au compromis interesele liberalismului şi au provocat revenirea reacţiunii, care în Austria cu atât mai uşor a putut să iea Imperiul iarăş în stăpânire, cu cât vieaţa publică erà mai puţin democratizată ca ori şi unde, şi cu cât aristocraţia feudală, care guvernase până la revoluţie, dela început a fost contra concesiunilor liberale. In tot cursul revoluţiei din Martie, aristocraţii stăruiau pe lângă Impărat să nu cedeze, ci să continue a guvernà Imperiul în spiritul moştenit dela tatăl său, Impăratul Francisc, care îi ceruse aceasta pe patul morţii. Se relatează că bietul Ferdinand, enervat de ameninţările poporului răsculat, de o parte, şi de stăruinţele aristocraţilor reacţionari ca să nu dea reformele cerute, de alta, ar fi exclamat: *Bin ich Kaiser oder bin ich's nicht?* şi a iscălit manifestul dela 15 Martie, prin care acordà Constituţiunea. In aceeaş zi, Principele Windischgrätz, la care s'a făcut apel pentru restabilirea ordinei, erà hotărît să proclame în Viena legea marţială pentru înfrânarea revoluţionarilor, şi numai după mari stăruinţe a putut fi reţinut dela acest act de energie.

Acuma însă, desvoltarea evenimentelor păreà a da dreptate lui Windischgrätz şi reacţionarilor, şi de aceea Impăratul s'a dat pe sine şi Imperiul pe mâna lor. Ca semn vădit că era concesiunilor s'a terminat şi a venit rândul reacţiunii, care şi-a luat misiunea de a înnăbuşì revoluţia cu puterea, ca singurul mijloc de a salvà Imperiul, la 17 Maiu Impăratul Ferdinand a părăsit Viena şi s'a refugiat la Innsbruck, între pururea credincioşii săi Tirolezi.

La 15 Iunie, Generalul Principe Windischgrätz a fost numit Comandant general al întregei armate, învestit cu puteri discreţionare şi cu misiunea de a restabilì ordinea în Imperiu. Iar după lupta dela Custozza (25 Iulie), prin care Generalul Radetzky a pus capăt răsboiului din Italia, soarta revoluţiei din Austria a fost hotărîtă, şi partidul reacţionar a rămas stăpân pe situaţie.

Baronul Jellachich, Banul Croaţiei, reintegrat în această demnitate, după ce cercurile Curţii din Viena s'au convins că Ungurii, la a căror stăruinţă fusese revocat, mână lucrurile spre răsboiu cu puterea împărătească, trece în Septemvrie peste Drava în Ungaria, cu trupele împărăteşti din Croaţia, ca să restabilească ordinea, în numele Impăratului.

Sârbii din Sudul Ungariei ieau şi ei armele şi se opun trupelor trimise de Guvernul unguresc contra lor, bătându-le în mai multe rânduri, sub comanda lui Stratimirovici.

Hotărîrea Curţii de a înfrânà pe revoluţionarii unguri iese tot mai hotărît la iveală ; cererile lor de nouă concesiuni sunt refuzate şi chiar legilor votate de Dietă li se refuză sancţionarea Impăratului. Arhiducele Ştefan, Palatinul Ungariei, se retrage scârbit din această demnitate, şi pleacă în străinătate. Tot aşà fac şi fruntaşii Ungurilor, cari nu aprobă direcţia radicală de fanatism naţional a lui Kossuth, ca comitele Ştefan Széchenyi, baronul Iosif Eötvös, înţeleptul Francisc Deàk şi alţii.

Aceasta însă nu-l turbură pe Kossuth, ci mai vârtos îl îndeamnă să meargă înainte pe calea apucată, în care nu mai întâlnià acum nici o opoziţie.

Din Viena se mai face o încercare de a ajunge la înţelegere cu Maghiarii, trimiţându-se comitele Lamberg ca comisar regal, împuternicit să negocieze cu şefii mişcării. Dar în loc de a ajunge la înţelegere, comisarul regal este omorît de poporul fanatizat din Pesta, la 28 Septemvrie, iar două zile după aceea, comitele Eugen Zichy, un magnat credincios Impăratului, este condamnat la moarte şi executat din ordinul direct al lui Kossuth.

Acum toate punțile dintre revoluționarii unguri și Guvernul împărătesc erau rupte. La 3 Octomvrie Impăratul Ferdinand decretă disolvarea Parlamentului Ungariei și revocă toate concesiunile liberale făcute în primăvară, precum și toate legile ce apucase să fie sancționate. In acelaș timp dă un manifest către popoarele credincioase Impăratului, ca să se ridice și să dea ajutor armatei împărătești în contra rebelilor.

Atitudinea Guvernului unguresc, condus de Kossuth, contra popoarelor nemaghiare din Ungaria, le-a grăbit pe acestea să dea ascultare manifestului împărătesc și să pună la dispoziția generalilor austriaci recruți câți se cereau. Asemenea au ridicat și gloate de oameni înarmați, cu armele ce se mai găsiau, după ce Ungurii, rămași stăpâni pe administrația războiului din Ungaria, golise toate arsenalele împărătești, pentru a-și înarmà *honvezii* lor. Astfel gloatele acestea, între cari și cele românești, în majoritatea lor n'au putut fi înarmate decât cu lănci și cu ciomege, pe când Ungurii dispuneau de trupe mai mult sau mai puțin regulate, bine înarmate și conduse de foști ofițeri împărătești, sau de comandanți polonezi, ca Dembinski, Bem și alții, pe cari ura contra Austriei și speranța că înfrângerea acesteia va accelerà triumful cauzei lor naționale, i-a mânat în serviciul revoluționarilor unguri.

In asemenea împrejurări înfrângerea Maghiarilor nu erà tocmai lucru ușor. Jellachich cu Croații și Sârbii săi duc războiul cu noroc schimbător, în numele Impăratului, contra armatei revoluționare ungurești, până când îi vine într'ajutor generalul Principe Windischgrätz, după ce acesta silește pe revoluționarii din Viena să capituleze, la 6 Octomvrie.

In Transilvania, unde Ungurii instalaseră un cumplit regim de teroare contra Românilor și Sașilor, operează contra lor Generalul-Comandant Baron Puchner, ajutat de garda săsească, de regimentele românești de grănițeri și de gloatele românești, sub conducerea Prefecților Avram Iancu, Ioan Axente Severu, Simeon Balint și alții. Dar puterile de cari dispuneau Austriacii erau pretutindenea insuficiente și astfel războiul erà aproape să fie pierdut de generalii austriaci, dintre cari mulți, și în special comandantul Transilvaniei Puchner, un bătrân slăbănog, nu excelau prin mari calități militare.

In această grea situație, Impăratul Ferdinand, slăbit de boală și de emoțiile de peste an, abdică la Tron, pe care se urcă tânărul Arhiduce Francisc Iosif, în vârstă numai de 18 ani. Inconjurat cu desăvârșire de oamenii partidei militare-reacționare, el revoacă toate

concesiunile şi toate legile liberale sancţionate de Impăratul Ferdinand, disolvă şi Parlamentul austriac, precum fusese mai înainte disolvat cel unguresc, şi dă guvernul pe mâna reacţionarilor, cari instalează regimul de absolutism riguros ce a stăpânit Austria în deceniul următor.

Dar nici Kossuth nu s'a lăsat de politica lui temerară, ci a mers înainte spre ţinta ce şi-a propus, şi care erà independenţa completă a Ungariei. După întronarea reacţiunii în centrul Monarhiei, la Viena, el a pus Parlamentul unguresc, care a rămas întrunit, cu tot ordinul de disolvare al Impăratului, să decreteze detronarea Dinastiei de Habsburg şi să declare Tronul Ungariei vacant. Iar după intrarea trupelor austriace sub Windischgrätz în Ungaria, s'a mutat cu Guvernul şi cu Parlamentul revoluţionar la Dobriţin, de unde a continuat, de o parte răsboiul cu Austriacii, de altă parte regimul de teroare şi de completă extirpaţiune contra popoarelor nemaghiare. Iar pentru a-şi procurà banii necesari la continuarea răsboiului, a instalat pur şi simplu câtevà prese tipografice, cari tipăriau cu nemiluita şi au inundat ţara ca aşà numitele bancnote ale lui Kossuth, cari nu erau fondate pe nimic şi cari în urmă, după înfrângerea revoluţiei, au sărăcit lumea într'un mod îngrozitor.

Cauza împărătească stăteà însă foarte rău la începutul domniei tânărului Impărat. Generalii revoluţionari se ţineau binişor contra celor împărăteşti, ba bătrânul general polon Bem izbutise să evacueze cu desăvârşire părţile Ardealului de Austriaci, cari au fost siliţi să se refugieze într'un mod ruşinos în Ţara-Românească, ocupată atunci de armatele ruşeşti şi turceşti. Numai Munţii Apuseni ai Transilvaniei, apăraţi de cetele viteze ale Moţilor lui Iancu, s'au susţinut până la sfârşit în credinţă statornică către Impărat.

In fine, negăsind altă scăpare, Guvernul din Viena a făcut apel la ajutorul Ţarului Nicolae al Rusiei, care de mult stăteà gata cu armatele sale, ca să le trimită pentru a înnăbuşi revoluţia din Imperiul austriac şi a restabilì principiul absolutistic.

Două corpuri de armată ruseşti au trecut peste fruntariile Austriei, unul sub Generalul Paschievici în Ungaria, şi altul sub Generalul Lüders în Transilvania. Cu ajutorul acestora, revoluţia ungurească a fost cu desăvârşire înfrântă, prin capitulaţia dela Világos (Şiria), la 13 August 1849.

Şi astfel pentru Austria, revoluţiunea din 1848, începută cu atâta idealism, n'a avut deocamdată nici un rezultat, căci concesiunile liberale şi drepturile politice şi naţionale, ce au fost dobândite în

parte dela începutul mişcării, şi ar fi putut fi cu uşurinţă dobândite cu desăvârşire, au fost din nou pierdute şi înlocuite cu un absolutism mai crâncen decât cel dinainte de revoluţie. Iar popoarele din Imperiu nu s'au ales decât cu nenumăratele jertfe şi cu sângele vărsat în şiroaie fără nici un folos.

Cauza principală a acestui dezastros sfârşit a fost necumpătul popoarelor, şi în prima linie al Maghiarilor, cari nu voiau să împărtească libertatea dobândită cu concetăţenii lor de altă limbă, decât cu sacrificiul existenţei naţionale din partea acestora. Decât însă să renunţe la naţionalitate, fără de care, după cum ziceà N. Bălcescu, *n'aveau ce să facă cu libertatea*, popoarele nemaghiare mai bine au renunţat la libertate, dându-şi concursul ca aceasta să nu o poată aveà nici Ungurii.

Libertăţile cetăţeneşti au fost, ulterior, dobândite şi de popoarele Imperiului Habsburgic, dar chestiunea naţionalităţilor a rămas nerezolvită până în ziua de astăzi. De aceea până în ziua de astăzi Monarhia austro-ungară n'a putut ajunge la stări normale, şi o vedem atât de des bolind de crize interminabile. Pentrucă oamenii nu voesc să înveţe din păţaniile trecutului soluţiile ce se impun pentru asigurarea unui viitor fericit şi fericitor pentru toţi.

PARTEA II.

1848 IN PRINCIPATELE ROMÂNE.

I.

Principatele Române înainte de revoluție.

In Principatele Române dela Dunăre, mişcarea din 1848, deşi se leagă în multe privinţe cu Revoluţia generală din Europa, şi în special cu Revoluţia dela 28 Fevruarie din Franţa, are totuş şi un caracter distinct românesc, urmare a stărilor politice şi sociale din lăuntru.

Şi despre mişcarea din 1848 am puteà zice că este, în ceeace priveşte caracterul ei principal, o continuare a sculării din 1821 a lui Tudor Vladimirescu. Şi acum ca şi atunci, ţinta de căpetenie erà *scăparea ţerii de apăsarea străinilor*, care erà privită ca principala cauză a nefericirilor sub cari gemeà poporul. O îmbunătăţire a sorţii lui nu se puteà dar sperà, decât prin redobândirea dreptului de a se ocârmuì singur, fără amestecul străinului, de a fi adică singur stăpân peste soartea sa.

Doar numele străinului se schimbase, în urma prefacerilor dela 1821 şi mai ales dela 1834. Nu mai erà *Turcul*, care apăsà ţara, căci raportul de suzeranitate către Inalta Poartă erà atât de puţin apăsător, încât deocamdată nu erà nevoie a se gândì la desfiinţarea lui, ba din contră, cei mai buni şi mai luminaţi patrioţi îl susţineau ca un postulat al prudenţei politice, ca un element de siguranţă, ca o garanţie de desvoltare în viitor. Nu mai erà nici *Grecul*, sau mai precis *Fanariotul*, dela care ţerile române avură atât de mult să sufere până la 1821, şi care în 1848 păreà atât de puţin periculos, încât oamenii mişcării, departe de a proclamà duşmănie contră elementului grecesc, fie din ţară, fie de peste Dunăre, din contra îl chemau cu ostentaţie la înfrăţirea comună, sub deviza dreptăţii şi a frăţiei, ai cărei propovăduitori erau.

Străinul care înnăbuşià acum vieaţa naţională şi politică în ţerile

române, erà *Rusul* care, cu numele ipocrit de *Protector* al Principatelor contra barbariei turceşti, urmăriă cele mai periculoase scopuri pentru existenţa naţională a neamului românesc.

Protectoratul rusesc îşi aveà expresiunea sa în *Regulamentul Organic*, aşezământ politic impus ţerii de către Rusia, deşi de formă erà făcut de o comisie de mari boieri moldoveni şi munteni. Nu ne putem întinde la analiza dispoziţiilor politice şi administrative ale Regulamentului Organic, cari de altcum sunt destul de cunoscute din scrierile istoriografilor şi bărbaţilor noştri de stat. Notăm numai că, deşi faţă cu anarhia şi volnicia de mai înainte, Regulamentul Organic constituià un oarecare progres, căci introduceà o oarecare ordine şi stabilitate în administraţie şi în raporturile sociale dintre clasele poporaţiunii, el totuş conţineà destule elemente pentru ca lumea să fie adânc nemulţumită. Aşà erà, între altele, starea revoltătoare creată prin Regulament *ţăranilor*, adică majorităţii covârşitoare a poporului şi în acelaş timp singurii purtători ai sarcinilor publice. Aşà erà *sistemul electoral*, care făceà din Obşteasca Adunare o parodie parlamentară, incapabilă de a înfrânà abuzurile guvernului şi ale Domnului, incapabilă de orice control serios a mânuirii banilor publici, incapabilă de a face reforme şi îmbunătăţiri. Aşà erà *mănţinerea rangurilor şi privilegiilor*, prin cari se ţineà în spinarea ţerii o boierime în marea ei majoritate lacomă, incultă, trândavă şi fără scrupule, lipsită de dignitatea şi patriotismul aristocraţiei în înţelesul european al cuvântului; care nu produceà nimic, nu contribuià cu nimic, nici la susţinerea, nici la înaintarea ţerii, dar în schimb consumà toată vlaga ei, tot ce munca chinuită a ţăranilor puteà să producă.

Dar mai presus de toate cauza cea mare a nemulţumirii erà raportul umilitor de dependenţă, de aservire chiar, în care Principatele ajunsese, prin regimul regulamentar, către Protectorul dela St. Petersburg.

In fond Regulamentul Organic nu erà decât preambulul anexării complete a Principatelor la Imperiul rusesc. El aveà să pregătească această anexare, mai întâiu demoralizând ţerile, apoi istovindu-le şi făcându-le incapabile de orice rezistenţă, de orice mişcare naţională. Spre acest sfârşit orice abuz al stăpânirii erà tolerat, dacă nu chiar încurajat, dar în schimb nu erà tolerat, nici cel mai mic act de independenţă naţională, nici cea mai mică licărire de vieaţă si cultură românească.

Cuvântul nu erà liber, presa erà încătuşată de cenzură, cea mai mică mişcare de opoziţie erà suprimată prin măsuri violente, ve-

niturile, destul de mici, ale țerilor nu erau întrebuințate pentru cheltueli de interes general, ci absorbite de o listă civilă în absolută disproporție cu puterile țerii, de plocoane pentru miniștri și pașale și de găzduiri ale consulilor și ale diferiților comisari de peste Prut și de peste Dunăre, iar restul erà sfeterisit de ceata nenumărată a slujbașilor, pentru cari funcțiile publice nu erau decât un mijloc de chiverniseală și de îmbogățire.

Instrucția publică erà redusă la ultima expresie, massele cele mari ale poporului zăceau în ignoranță și mizerie, orașele și satele se înnecau în pulbere și în noroiu, comerțul tânjià, industria nu existà, justiția, asistența publică, porturile și șoselele erau mai mult prilegiuri de abuzuri decât obiecte de solicitudine din partea unei administrații detestabile, care cu toate acestea erà la adăpostul oricărui control și oricărei răspunderi.

Dar și mai mult decât regimul Regulamentului Organic, nenorociau țara abuzurile cari se comiteau, chiar și în contra dispozițiilor lui precise, și cari cu toate acestea erau nu numai tolerate, dar chiar încurajate de reprezentanții Protectorului dela Nord.

Cum erà să și fie respectat Regulamentul de către ocârmuitorii din lăuntru, dacă chiar aceia cari l-au impus țerii îl nesocotiau? Consulii Rusiei, cari, în înțelesul tractatelor, aveau să vegheze și să controleze aplicarea lui, îl nesocotiau cei dintâi și dădeau exemplul unei guvernări a bunului lor plac. Astfel, în definitiv, nu legea domnià în Principate în timpul Regulamentului Organic, ci voința absolută a cabinetului din St. Petersburg, reprezentată prin consulii rusești din București și Iași. Domnii, guvernele, Adunarea obștească, administrația și justiția nu erau decât executorii, organele fără voință ale acestei voințe prea înalte.

In asemenea împrejurări, nu e mirare că regimul regulamentar a produs, chiar dela începutul aplicării lui, adânci nemulțumiri, cari în cursul anilor s'au adunat atât de mult, încât n'a trebuit decât un prilej binevenit pentru a izbucnì pe față și a unì tot poporul în dorința și în voința de a pune sfârșit unui sistem care a cauzat țerii atât de multe suferințe. Acest prilej l-a dat Revoluția europeană din 1848, care și pentru locuitorii Principatelor Române a fost semnalul sculării, ca să-și dea un nou așezământ și să pună capăt sistemului de nedreptăți și volnicii, cu care au fost guvernați în cursul celor 16 ani, cât Regulamentul a fost în vigoare.

Nici până atunci n'au lipsit încercări sporadice de a îndreptà lucrurile, s'au măcar de a pornì între Români un curent de deșteptare. Dar sub regimul înnăbușitor a orice mișcare națională, toate

încercările n'au putut da nici un rezultat pozitiv, decât cel mult atâta, că au susţinut, într'un cerc restrâns de patrioţi, focul sacru al iubirii de ţară şi de neam, şi i-au întărit în credinţa, că odată va venì un timp când şi Românul va fi stăpân în ţara sa. Cu toate acestea s'au făcut încercări de a-şi manifestà nemulţumirile cu regimul regulamentar şi de a se opune, atât abuzurilor guvernelor interne, cât şi pretenţiilor din ce în ce mai îndrăzneţe ale Rusiei. Amintim în această privinţă acţiunea opoziţiei naţionale în Obşteasca Adunare a Ţerii-Româneşti la 1842, turburările din Iaşi la 1846, nemulţumirea cu regimul lui Mihail Vodă Sturdza în Moldova, dată pe faţă între altele de Gr. Ghyka, Domnul de mai apoi al Moldovei, într'o broşură publicată la 1846, etc. In general însă Românii au răbdat în linişte şi s'au pregătit pe încetul în aşteptarea timpurilor mai priincioase.

Preocuparea de căpetenie a familiilor patriotice în acest timp a fost ca să dea copiilor o educaţie corespunzătoare trebuinţelor timpului. Vedem în urmare că o mulţime de tineri sunt trimişi la universităţile din străinătate, mai ales din Franţa, pentru a se specializà în ştiinţele juridice şi de stat, în filozofie, litere, ştiinţe, inginerie, medicină, etc., şi a înzestrà mai apoi ţara cu bărbaţi bine pregătiţi pentru a luà conducerea în toate ramurile vieţii publice.

Aceşti tineri au aprins cei dintâi făclia redeşteptării naţionale, chiar înainte de a se întoarce în patrie. In întrunirile lor prieteneşti, în contactul ce l-au avut cu tinerimea cultă a altor neamuri şi cu fruntaşi ai vieţii publice din Franţa, ca Edgar Quinet, Jules Michelet, Béranger, Lamartine, Montalambert şi alţii, ei au început să-şi creeze idealul şi să-şi fixeze linia de purtare pentru activitatea lor ulterioară în mijlocul conaţionalilor. Cu deosebire după ce tinerii din Paris s'au constituit într'o societate şi şi-au întemeiat o bibliotecă (1847), activitatea lor naţională în străinătate poate fi privită ca începutul unei nouă ere în vieaţa poporului românesc. Intemeietorii acestei societăţi sunt aceiaşi tineri, pe cari un an mai târziu îi vedem în fruntea mişcării de regenerare în Ţara-Românească şi în Moldova. Discuţiile lor în sânul societăţii (vezi discursul lui D. Brătianu în societatea studenţilor români din Paris la 1847, vol. I, pag. 61) îi arată pătrunşi de idealurile *libertăţii, Unirii* şi *emancipării naţionale*, cari i-au condus toată vieaţa după întoarcerea lor în ţară.

Mulţi din aceşti tineri se aflau încă în Paris, când a izbucnit Revoluţia din 28 Fevruarie, şi au luat parte atât la mişcările şi întrunirile cari au precedat-o, cât şi mai apoi la luptele dintre insurgenţi şi puterea armată. După detronarea Regelui Ludovic Filip şi insta-

larea guvernului provizoriu, ei s'au prezentat înaintea acestuia și i-au oferit un stindard ca omagiu din partea Românilor pentru ideile de libertate reprezentate prin bărbați biruitori ai Revoluției.

Intorși acasă, acești tineri erau în toate privințele bine pregătiți pentru a luà în mâni cauza liberării și a regenerării neamului lor.

Dar și în patrie s'au făcut, în timpul dela introducerea Regulamentului Organic, repețite încercări, culturale, sociale și politice, în vederea operei de regenenerare ce erà să înceapă într'o zi.

Incă dela 1825, Ioan Eliade concepe înființarea unei *Societăți literare*, care la 1827 se constituește în toată forma, sub protecția boierului patriot Dinicu Golescu, având de scop tipărirea de cărți didactice și literare, în special traduceri bune din literaturile străine. La 1833, Societatea literară se transformă în *Societatea filarmonică*, cu scopul de a înființà un teatru românesc și de a cultivà arta muzicală. La 1839 s'a constituit *Societatea pentru învățătura poporului român*, în scop de a contribuì la luminarea masselor, pentru care stăpânirea nu făceà aproape nimica. Intr'un scop analog s'a constituit în București, în 1847, *Asociațiunea literară*, care a început, cu râvnă și succes, să traducă, să tipărească și să răspândească scrieri alese din literaturile străine, procurându-și, spre acest scop, din cotizațiile membrilor săi, o tipografie binișor instalată.

Mai importantă decât toate acestea, a fost însă societatea «Dreptate-frăție», secretă, bine înțeles, în care se întruniau, sub conducerea lui Ion Ghica și N. Bălcescu, toți patrioții fruntași, cari au fost apoi șefii mișcării din 1848. Lângă aceștia s'au alăturat, după reîntoarcerea lor din Paris, și tinerii întemeietori ai Societății studenților Români de acolo, în frunte cu frații Ion și Dimitrie Brătianu și cu C. A. Rosetti. In întrunirile lor zilnice, când la unul când la altul, ei au discutat nevoile țerii și modul de procedare pentru a scuturà jugul urgisit al Regulamentului și regimul de abuzuri al Principelui Gheorghe Dimitrie Bibescu și a duce la biruință deviza lor «dreptate-frăție».

II.

Mișcarea din Martie 1848 în Moldova.

Exemplul atrăgător al Revoluției europene, care în cursul lunii Martie 1848 cuprinsese întreagă Austria și ajunsese astfel până la fruntariile Principatelor; nemulțumirea generală contra stăpânirii

și lucrările pregătitoare ale tinerilor, contribuiau împreună ca toată lumea să presimță, că în curând va izbucnì și în țerile Românești o mișcare de răsturnare.

La București o presimțià și Domnul țerii, care se silià să iea, după cât se puteà și întrucât se pricepeà, măsuri de a prevenì răul. O simțià și Consulul rusesc Kotzebue, care, după cum relatează o corespondență de ziar trimisă în străinătate, încă din Martie prorocià lui Bibescu Vodă că «probabil nici unul nici altul nu vor mâncà în București ouăle de Paști». Iar o săptămână mai târziu, la 25 Martie, consulul Kotzebue se vede îndemnat a amenință pe Moldoveni cu ocupațiunea rusească, dacă se vor întâmplà mișcări revoluționare.

In adevăr și în Moldova se pregătià o mișcare, de și nu tocmai revoluționară, dar o mișcare de reforme, cari erau cerute, deocamdată pe calea absolut pacinică a unei petiții către Domn.

Nemulțumirile Moldovenilor erau adică și mai mari decât ale Muntenilor, întrucât Principele Mihail Sturdza, prin lăcomia sa de a strânge averi peste averi, prin lipsa totală de scrupule în mânuirea așezământului țerii și a legilor, prin volniciile și abuzurile ce tolerà și comiteà în administrație și justiție, înstrăinase dela sine și împinsese într'o opoziție îndârjită toate elementele bune și luminate ale țerii.

In această stare a spiritelor au început tinerii culți din Iași, descendenții celor mai de frunte familii ale țerii, să se întrunească și să chibzuească ce ar fi de făcut pentru a îndreptà situația insuportabilă din țară. Domnul țerii știà despre toate acestea și, dibaciu cum erà în trebile publice, a provocat singur pe tinerii opozanți, ca să-și formuleze cererile și să-i arate ce vor. A primit însă răspunsul, că tinerimea nu se crede autorizată a vorbì în numele obștii, dar pentru a puteà formulà dorințele acesteia, cere voie de a se ținea o întrunire publică, în care să se poată discutà nevoile țerii și constatà dorințele ei.

Domnul s'a grăbit a-și da învoirea la ținerea adunării propuse, care s'a și convocat și ținut apoi, în 28 Martie, în sala hotelului Petersburg din Iași.

La adunare, la care a luat parte cine a voit, boieri și popor, tineri și bătrâni, ba chiar și supuși străini, a asistat însuș șeful Departamentului din lăuntru Șt. Catargiu, în numele Guvernului și al Principelui, și numeroși funcționari publici de toate categoriile. Desbaterile ei au fost animate și france, unanim s'au constatat relele de cari sufere țara și nevoia ce se simte de a se reformà legile

şi instituţiunile publice. Dar nici un curent revoluţionar, în înţelesul propriu al cuvântului, n'a răsunat de nicăeri. Despre oborîrea Regulamentului Organic nici pomenire n'a fost, şi mai puţin despre răsturnarea Domnului. După mai multe discursuri, rostite în termeni absolut cuviincioşi, Adunarea s'a mulţumit a hotărî alegerea unei comisii, care să formuleze, în formă de petiţie către Domn, reformele cari le crede necesare, *în cadrul Regulamentului Organic,* pentru îndreptarea lucrurilor din ţară.

Comisia aleasă de adunarea dela Hotel Petersburg a redactat numai decât cererile obştii, în formă de petiţie către Domn, formulând în 35 de puncte reformele principale pe cari le credeà realizabile în limitele Regulamentului Organic. Aceste puncte au fost publicate şi în formă de proclamaţie (vezi vol. I, pag. 177), răspândită în public şi trimisă şi «Gazetei de Transilvania» din Braşov, singurul ziar naţional românesc pe acele timpuri. Cele mai multe din punctele petiţiei privesc în adevăr numai aplicarea exactă a dispoziţiilor cuprinse în Regulamentul Organic şi cu deosebire curmarea abuzurilor şi a corupţiei ce se încuibase în administraţia ţerii. Câtevà din ele însă, încearcă să introducă şi unele îmbunătăţiri pe terenul cultural şi social, întru cât Regulamentul Organic nu se opuneà unor asemenea îmbunătăţiri. Astfel sunt: (Art. 8.) Reforma şcoalelor pe o temelie largă şi naţională, spre răspândirea luminilor în tot poporul; (Art. 13.) Desfiinţarea poşlinei (taxei de exportaţie), ca una ce este vătămătoare agriculturii şi comerţului ţerii; (Art. 17.) Infiinţarea unui tribunal de comerţ; (Art. 18.) Infiinţarea unei bănci de scont; (Art. 24.) Infiinţarea unei bănci naţionale, etc. etc. Altele iar aveau în vedere adevărate reforme liberale, aşà precum acelea erau înscrise în constituţiile votate sau acordate statelor apusene în acel an al libertăţii. Adevărat că Regulamentul Organic nu opriă direct nici asemenea reforme, dar nu mai puţin adevărat este, că ele numai printr'o interpretaţie foarte largă au putut fi proclamate ca fiind în concordanţă cu dispoziţiile şi mai ales cu spiritul Regulamentului. Intre aceste reforme citäm: (Art. 3) Libertatea personală; (Art. 4) Imbunătăţirea stării ţăranului; (Art. 10) Ridicarea pedepselor corporale; (Art. 22 şi 23) Inamovibilitatea şi responsabilitatea funcţionarilor; (Art. 28) Publicitatea şedinţelor tribunalelor; (Art. 30) Dreptul de petiţionare; (Art. 29) Publicitatea şedinţelor Obşteştii Adunări şi dreptul ei de a-şi face singură poliţia şedinţelor; (Art. 33) Dreptul de iniţiativă al Camerei; (Art. 34) Ridicarea cen-

zurii și libertatea cuvântului în afacerile interne ale țerii; (Art. 35) Inființarea gardei naționale.

Mai târziu, prin August 1848, Mihail Kogălniceanu a publicat importanta sa broșură intitulată «Dorințele partidei naționale din Moldova», în care a arătat că cele 35 puncturi dela 28 Martie, nu însemnează că Moldova n'ar fi avut trebuință și de alte reforme mai radicale. «Insă tânguindu-se numai pentru ilegalități, ea vroià să fie reașezată în legalitate, ca atunci legal să-și poată da și alte îmbunătățiri. Timpul acesta a venit. Astăzi nu se mai atinge nimeni de îndreptarea abuzurilor și de izgonirea săvârșitorului lor. Căderea acestora e ca și împlinită. Insă o chestie mult mai mare se ivește: *regenerația Moldovei* îngenuchiată sub Mihail Sturza Voevod, înzestrarea ei cu instituții analoge cu epoca noastră».

In cursul broșurii sale, genialul autor enumără apoi reformele de căpetenie, dela cari partidul național din Moldova așteptă regenerarea țerii, și dintre cari cele mai principale sunt:

1. Neatârnarea administrativă și legislativă în toate cele din lăuntru, fără amestec a orice putere străină, cu alte cuvinte: Autonomia țerii în toate afacerile interne;

2. Egalitatea drepturilor civile și politice;

3. Adunarea Obștească compusă din reprezentanții tuturor stărilor societății.

4. Domnul ales din toate stările societății;

6. Responsabilitatea miniștrilor și a tuturor funcționarilor publici;

7. Libertatea tiparului;

12. Reprezentantul țerii la Constantinopole ales de către Adunare dintre Români;

13. Inchezășluirea libertății individuale și a domiciliului;

14. Instrucție egală și gratuită pentru toți Românii;

15. Intemeierea unei garde urbane și rurale;

16. Intemeierea juriului pentru pricini politice, criminale și de tipar;

17. Desființarea pedepsei cu moarte și a bătăilor;

21. Neamestecarea Domnitorului în ramul judecătoresc și aducerea în împlinire a sentințelor fără întărirea sa;

23. Libertatea culturilor;

26. Drepturi politice pentru orice compatrioți de orice credință creștină;

27. Emanicipația graduală a Israeliților Moldoveni;

28. Inturnarea către Stat a averilor mânăstirilor închinate la locuri străine, etc. etc.

Mai departe M. Kogălniceanu propuneà, în numele boierilor aderenţi ai partidei naţionale, al cărui cel mai autorizat reprezentant a fost, următoarele reforme de ordin constituţional:

I. A se oborî orice ranguri şi privilegiuri personale sau de naştere;

II. A face parte la îndatoririle, sarcinile şi dările Statului, prin urmare a se supune la o contribuţie generală, fieştecare în proporţia facultăţilor şi a averii sale;

III. A jertfi în folosul Statului banii despăgubirii scutelnicilor, păstrându-se ca pensie numai acei pentru nevoiaşi, văduve şi orfani;

IV. A se desfiinţà robia de pe pământul romănesc, cu despăgubirea numai a celora ce ar cere-o.

V. A se oborî boierescul şi a se face proprietari toţi gospodarii săteni, dându-se însă o dreaptă despăgubire vechilor stăpâni ai pământului.

«Pe lângă toate aceste radicale instituţii», zice mai departe marele bărbat de stat M. Kogălniceanu, «singurele cari ne pot regenerà patria, apoi partida naţională mai propune una, ca cununa tuturor, ca cheia bolţii, fără care s'ar prăbuşì tot edificiul naţional; aceasta este *Unirea Moldovei cu Ţara-Românească*, pe temeiul puncturilor de mai sus şi cari se vor puteà modificà de către Adunarea Obştească constituantă a ambelor ţeri unite».

Din acestea puncte, reproduse din programul partidului naţional din Moldova, rezultă că idealul său erà: o Românie unită, guvernată de un minister responsabil, cu o constituţie liberală democratică, sub controlul unui parlament liber ales de obştea cetăţenilor contribuabili, toţi egali în drepturi şi în datorii şi având în capul statului un Domn *ales din toate clasele societăţii*.

Cu marea lui destoinicie, M. Kogălniceanu s'a silit să demonstreze, în importanta broşură ce am citat mai sus, că toate reformele propuse n'ar fi inovaţii pentru Moldova, ci vechi instituţii cari au mai existat şi au funcţionat în trecutul ei. Până la un punct aveà dreptate să susţină aceasta; căci Principatele Române, unde feudalismul şi aristocraţia ereditară, ba chiar şi tronul ereditar erau necunoscute, au avut în adevăr aşezăminte, cari se pot asemănà întru câtvà cu instituţiile unei Republice democratice. Dar tot aşà de adevărat este, că aşà cum îl formulează M. Kogălniceanu, constituţionalismul dorit de partidul naţional este inspirat mai mult de ideile ajunse la biruinţă în revoluţia din Franţa, decât din aşezămintele naţionale din timpul lui Alexandru cel Bun şi Ştefan cel Mare.

Toate însă sunt covârşite de marele *principiu naţional* care animă

pe iluştrii patrioţi ai generaţiei dela 1848. N'avem decât să recetim expunerile lui M. Kogălniceanu din citata broşură, prin care combate Protectoratul rusesc şi pledează pentru Unirea cu Ţara-Românească, pentru ca să ne convingem că ridicarea naţiunii române din starea de umilinţă şi crearea unui stat naţional român, stăpân pe destinele sale şi liber de orice apăsare străină, erà ultimul scop al acestor eroi ai patriotismului, iar formele constituţionale şi libertăţile publice la cari ţintiau, erau numai mijloace pentru ajungerea acestui măreţ scop.

Dar oricari ar fi fost ideile tinerilor reformişti moldoveni, este cert că la 28 Martie ei s'au ţinut în cea mai strictă legalitate şi s'au mărginit să ceară dela capul Statului, în forma cea mai leală şi fără nici un fel de demonstraţie sediţioasă, numai curmarea abuzurilor, aplicarea legilor în vigoare şi îmbunătăţiri realizabile în cadrul acelor legi.

La atâta se reduce «revoluţia» din Moldova: La o petiţie către Domn, în care se cereau unele îmbunătăţiri şi în prima linie «scumpa aplicare a Regulamentului Organic», a aşezământului fundamental al ţerii.

Petiţia în care se cer reformele dorite de obşte a fost prezentată Principelui în aceeaş zi de către comisia aleasă de adunarea dela hotel Petersburg, căreia Domnul i-a răspuns că primeşte toate cererile, afară de garda naţională şi de disolvarea Obşteştii Adunări. Cum însă tocmai modul cum erà compusă şi cum fusese aleasă Obşteasca Adunare erà principalul obiect de nemulţumire al opoziţiei, căci Adunarea fiind compusă numai din instrumente servile ale stăpânirii, alese prin violenţe şi corupţiuni, ori ce control parlamentar erà făcut iluzoriu, se înţelege că acest răspuns nu puteà să mulţumească pe reprezentanţii obştei, şi se poate că unii dintre membrii deputaţiei să fi dat oarecari semne de indignare. Nu mai puţin adevărat este însă, că nici o încercare de a silì pe Principe prin mijloace violente să primească cererile obştii, nu se făcuse; nici o pregătire de a adunà, sau de a înarmà massele nu existà, aşà că de o mişcare revoluţionară propriu zisă nici vorbă nu erà.

Cu toate acestea, Principele Mihail Sturdza a luat măsuri strașnice de a înnăbuşi o închipuită revoluţie. El s'a retras, însoţit de Doamna, la cazarmă, şi a pregătit oştirea, prin cuvinte măglisitoare şi mai ales prin băuturi spirtoase, pentru o acţiune la care nu se aşteptà nimenea.

Noaptea, pe când oraşul intrase în linişte şi «revoluţionarii» se

retrăsese pe la casele lor, nebănuind nimic, miliția a ieșit din cazarmă, sub conducerea Beizadelelor Dimitrie și Grigorie Sturdza și însoțite de cete de Arnăuți înarmați, conduși de Robert Inge, faimosul sbir al stăpânirii, teroarea Iașilor pe acele timpuri. Mai multe case ale celor mai cu vază boieri au fost călcate și prădate, fără ca să se găsească undevà vreo urmă de complot revoluționar. In fine, în locuința tânărului Al. Mavrocordat au fost găsiți vreo câțivà tineri boieri, stând de vorbă, discutând, probabil, situația țerii și evenimentele zilei. Forța armată i-a găsit însă cântând la pian, ca niște prieteni cari numai la revoluție nu se gândiau. Din ordinul lui Beizadeà Grigorie, numai decât au fost arestați cu toții, legați cot la cot și excortați între baionete, cu înjurături și loviri, la cazarmă.

Goana după revoluționari a fost apoi continuată toată noaptea. Nenumărate scene de brutalitate s'au săvârșit în acea noapte. N'au fost respectate nici sunctuarele familiilor, nici femeile, nici bătrânii, nici bolnavii. Devastări, furturi, bătăi au fost comise în toate casele călcate.

Toți boierii și notabilii cari erau cunoscuți ca opozanți și pe cari soldații și Arnăuții fanatizați și turmentați de băutură au putut pune mâna, au fost arestați și duși în bătăi la cazarmă.

A doua zi, la 29 Martie, Mihaiu Vodă Sturdza a putut apoi să anunțe, printr'un afiș publicat ca foaie volantă, că grație înțelepciunii guvernului său, «revoluția» a fost înnăbușită.

Cei arestați au fost parte excortați la Galați pentru a fi trecuți peste Dunăre în Turcia, parte internați în mânăstiri, parte periorisiți, adică exilați pe la moșiile lor.

Goana a continuat apoi multă vreme în țară, unde toți cei bănuiți erau căutați de adevărate potere de soldați și slujitori, pentru a fi exilați parte în Rusia, parte în Turcia, sau internați în închisori, în mânăstiri sau pe la moșii.

Cu câtă strășnicie s'a procedat, dovedește ordinul dat pentru prinderea și exilarea în Rusia a tânărului C. Moruzi, în care se zice că are să fie prins și adus *mort sau viu*, pentru a fi trecut peste Prut.

Unii din opozanții cari au putut scăpà, s'au refugiat în Bucovina, în casa ospitalieră a Hurmuzăcheștilor dela Cernăuca, unde au petrecut toată vara, consultându-se asupra situațiunii patriei lor și publicând broșuri și apeluri pentru a face cunoscute ideile partidului național și nefericirile Moldovei.

«Revoltanții», cum îi numesc actele oficiale, excortați la Galați, în aceeaș noapte când au fost arestați, în căruțe ordinare, fără hrană,

fără haine, au fost predați colonelului Mişcenko, comandantul garnizoanei gălățene, pentru a fi trecuți peste Dunăre, la Măcin, și predați Aianului de acolo. Dar în timpul trecerii fluviului, o furtună pe Dunăre, după versiunea oficială, sau efectele vinului ce arestanții au știut să-și procure și să administreze soldaților din excortă, au împins bărcile, în loc de a trece la malul drept, spre Brăila, unde colonelul Mișcenko a dat ordin de debarcare. Pe drum dela debarcader, folosindu-se de o ceață ce căzuse asupra orașului, o parte dintre arestanți au izbutit să fugă și să intre la viceconsulul englez din localitate. Acesta le-a oferit azil și a refuzat să-i extrădeà, cu toate stăruințele colonelului Mișcenko și ale cârmuitorului din Brăila. Ceilalți au fost apoi excortați la Măcin, de unde au fost porniți la Constantinopol, iar de acolo la Brussa, unde au petrecut mai multe luni, fiind bine tratați ca musafiri ai Sultanului. După câtevà zile au plecat și cei scăpați, de bună voie, la Constantinopole, unindu-și soartea cu a soților lor trecuți de stăpânire peste Dunăre. Guvernul Moldovei a luat apoi aspre măsuri pentru paza fruntariei dinspre Bucovina și Transilvania și a dat ordine straşnice ca nici un bănuit și cu deosebire nici unul dintre tinerii duși la studii în străinătate să nu poată intrà în Moldova fără permisiunea stăpânirii.

In 12 Aprilie sosește apoi, cam pe neașteptate, Generalul Duhamel, ca comisar extraordinar al cabinetului din St. Petersburg, cu instrucții cari nu le-a comunicat niciodată, dar cari evident aveau menirea de a trage folos pentru politica rusească din starea de nemulțumire și surescitare ce domnià în Principate.

El se declară, firește, foarte mulțumit cu măsurile luate de Mihaiu Sturdza în contra revoluționarilor și se poartă brusc și violent cu boierii și cu Mitropolitul, cari căutau să-l informeze despre adevărata situație a țerii. Incă dela 16 Marite, cancelarul rusesc Nesselrode trimisese o notă consulului general din Principate, în care îi arată că cea mai mică mișcare revoluționară va aveà de urmare ocupațiunea Principatelor de către Rusia. Nu încape îndoeală că misiunea adevărată a lui Duhamel erà să prepare ocupația, mai bine zis să caute sau să producă un pretext plauzibil pentru efectuarea ei.

III.

Pregătirea mișcării în Țara-Românească.

Duhamel nu stă mult în Iași, căci acolo Principele Mihaiu Sturdza lucrà destul de bine pentru scopurile Rusiei și între altele pregătià

tocmai o petiţie formală către guvernul rusesc, ca să trimită în Moldova trupe împărăteşti pentru paza ordinei legale contra uneltirilor revoluţionare.

Mergând la Bucureşti, atât Principele Bibescu cât şi consulul general rus sunt neplăcut surprinşi de sosirea lui. Şi în Ţara-Românească, ca şi în Moldova, nemulţumirea faţă cu guvernul erà generală. O parte a opoziţiei însă, cea a boierilor bătrâni, se gândià numai la o schimbare de Domn şi de miniştri, cu alte cuvinte la chiverniseli, pe când tinerimea se gândià şi se organiză în vederea unei schimbări mai generale a situaţiei politice, în special a Regulamentului Organic şi a înnăbuşitorului Protectorat al Rusiei. Boierii, va să zică, vreau răsturnarea Domnului, iar tinerimea erà aplicată, şi a făcut chiar încercări în această direcţie, să se grupeze în jurul Domnului, să-l pună în fruntea mişcării şi împreună să facă reformele de cari ţara aveà trebuinţă. In această dilemă Bibescu stăteà nehotărît şi incapabil de o acţiune energică. Nici capacitatea, nici temperamentul său nu erau la înălţimea unei situaţii atât de grele. Ii erà imposibil să se hotărască a ieşì din voia cabinetului din St. Petersburg, deşi vedeà şi ştià bine, că cei mai cu greutate dintre boierii rusofiili îi preparau răsturnarea.

Duhamel declară şi la Bucureşti, că cea mai mică mişcare revoluţionară va aveà de urmare ocupaţiunea rusească, dar în acelaş timp el pune la cale o mişcare contra Principelui.

Acesta se sileşte, formalist cum erà din fire, să păstreze aparenţa că este stăpân pe situaţie şi că priveşte viitorul cu o încredere care nu o aveà nicidecum. Cu prilejul recepţiunii dela 18 Aprilie, el zice, după ce anunţă sosirea comisarului turc Talaat Efendi şi a celui rus Duhamel: «Nu m'am îngrijit de vremelnica fierbere a unor duhuri, căci mă simţiam puternic prin înţelepciunea, încrederea şi dragostea obştii»... Cam tot pe atunci scrie comitele Kisselef lui Bibescu să iea măsuri pentru a prevenì mişcările revoluţionare, şi îşi exprimă încrederea că miliţia naţională va fi credincioasă Domnului. Probabil că la început şi Bibescu sperà să aibă un sprijin în armată, dar în curând a trebuit să se convingă că s'a înşelat.

Intr'aceea oamenii mişcării înaintau cu organizarea lor şi se apropiau de momentul în care puteau să înceapă opera de regenerare. Pe lângă vechii membri ai societăţii «Dreptate-frăţie», ai căror conducători erau Ion Ghica, Nicolae Bălcescu, D. Voinescu II, Chr. Tell, s'au mai adăugat membrii patrioticei familii boiereşti a Goleştilor, apoi I. Eliade-Rădulescu, Gheorghe Magheru, şi tinerii reîntorşi dela

Paris, în frunte cu frații Brătienii și cu C. A. Rosetti. Pe toți îi unià credința că situația țerii, creată prin regimul regulamentar, este intolerabilă și că o reformă radicală, în sensul autonomiei și al redeșteptării naționale este de încercat cu toate mijloacele posibile. Asemenea toți erau de acord, că relațiile existente cu Turcia nu este oportun a le slăbì sau a le desființà, ba din contră că trebuesc accentuate și cultivate, pentru a produce în Turcia și în Europa convingerea că emanciparea Principatelor Române de sub epitropia rusească este în interesul, atât al Turciei, cât și al Europei. Toți erau în acelaș timp pătrunși de credința, că unirea Țerii-Românești cu Moldova este o chestie de vieață pentru neamul românesc și de aceea trebue urmărită cu stăruință, pentru a o realizà la momentul oportun.

Din nefericire însă, erau între șefii mișcării și mari divergențe, nu atât de credințe politice, cât mai ales de educație, de temperament și de caracter.

Ioan Eliade-Rădulescu, care aveà în urma sa o lungă activitate literară și publicistică, desfășurată în țară, aveà multă popularitate, și erà în tot cazul foarte la locul lui pentru a câștigà massele, în deosebi negustorimea din București, pentru mișcare. Dar de altă parte, spiritul său mistic, care de pe atunci da semne de nebulozitatea ce caracterizează activitatea sa literară din ultimul period al vieții, precum și o foarte pronunțată doză de vanitate și caracterul său prea lipsit de curaj personal, îl făceau puțin propriu pentru a duce mișcarea la un rezultat practic, la o muncă organizatoare, și cu atât mai puțin la organizarea unei rezistențe în cazul de prevăzut al intervențiilor străine. Erà dela început aproape sigur, că ceilalți șefi ai mișcării, și cu deosebire elementele mai tinere, nu vor puteà duce casă bună cu el.

G. Magheru, Chr. Tell și ceilalți fruntași militari ai mișcării erau caracterizați printr'un patriotism înflăcărat și printr'o ură puternică contra regimului și a Rusiei. Ei erau sincer hotărîți să-și verse și ultima picătură de sânge pentru «sacra cauză», dar e greu de stabilit ce a înțeles fiecare sub acest cuvânt. In tot cazul concepțiunile lor politice și idea ce aveau despre situația politică și internațională a țerii, despre reformele de introdus, despre calea de urmat și mijloacele pe cari se puteà contà, erau mai mult sau mai puțin nelămurite.

Ion Ghica erà un spirit superior, cult, cu concepțiuni largi și bine stabilite și cu un spirit disciplinat în lucrări politice și diplomatice.

Nu putem şti dacă el ar fi fost omul chemat să facă o revoluţie, dar în tot cazul a fost foarte la locul lui în rolul ce şi-a ales şi i-a fost încredinţat, acela adecă de a fi reprezentantul şi susţinătorul revoluţiei faţă cu guvernul Sultanului şi cu diplomaţia europeană din Constantinopole.

Mai apropiat de el erà Nicolae Bălcescu, de care îl legà o veche şi intimă prietenie. Bălcescu aveà, fără îndoeală, pe lângă calităţile literare şi pregătirea istorică, şi stofă de om de stat în înţelesul modern al cuvântului, şi dacă ar fi fost mai înaintat în vârstă şi cu mai multă experienţă, cuvàntul lui sigur ar fi fost de cea mai mare greutate în sfatul şi în hotărîrile colegilor săi.

Fraţii Goleştii, Nicolae, Ştefan, Alexandru şi maiorul Radu, erau toţi bărbaţi culţi, patrioţi sinceri şi luminaţi, iar faptul că descindeau din cea mai înaltă boierime, făceà şi mai preţios sincerul lor liberalism şi democratism. Participarea lor la mişcare trebuià să fie privită de ceilalţi ca un mare câştig, căci după autoritatea familiei şi a persoanelor lor, niminea nu erà mai chemat a fi pus în frunte, decât aceste odrasle boiereşti, pătrunse de un înalt patriotism, şi în special cel mai mare dintre fraţi, Nicolae Golescu. Vărul lor Alexandru G. Golescu aduceà în mişcare acelaş element ca şi dânşii, dar de o nuanţă mai radicală. Naţionalist înflăcărat, spirit agil şi muncitor, erà vecinic plin de propuneri şi de planuri mari, şi vecinic mâhnit că lucrurile nu înaintează în perfecţiunea şi cu iuţeala cu cari le plănuià el.

Fraţii Brătieni, C. A. Rosetti şi în general tinerii reîntorşi dela Paris, dintre cari mulţi fuseseră, precum am amintit la alt loc, martori şi chiar părtaşi la revoluţia din 28 Fevruarie, reprezentau aşà zicând partea extrémă şi năvalnică a mişcării. Ei ştiau prea bine ce vor, aveau idei clare despre dificultăţile cu cari vor aveà să lupte şi nici decum nu-şi făceau iluzia, că «Inaltele Curţi suzerană şi protectriţă» vor privì impasibile la revoluţia Românilor. Dar spiritul revoluţionar de care au venit pătrunşi din Franţa, precum şi suferinţele insuportabile ale popărului, nu le îngăduiau altă cale de urmat, decât revoluţia. Chiar dacă ar cădeà, şi erà fatal să cadă, ei presimţiau că primul pas tot va fi făcut întru deşteptarea conştiinţei naţionale şi întru democratizarea ţerii şi a instituţiilor sale, şi că ideile de reformă şi de progres, de emancipare naţională şi de liberalism, aruncate de revoluţie, vor prinde rădăcini şi vor da, la timpul său, roadele aşteptate. Afară de aceea, pentru ei erà de mare preţ ca Românii să facă odată un act de energie, de virtute naţională, după o epocă lungă de lâncezire, de decadenţă şi de umilire.

Toate aceste elemente, deşi puţin omogene, erau însă de acord că trebue încercată cu orice preţ o sculare, pentru a realiză reformele de cari ţara aveà neapărată nevoie. La început, cum am zis mai sus, ei nu se gândiau ca mişcarea să o îndrepte în contra Domnului. Din contră s'au făcut, înainte de izbucnirea ei, diferite încercări de a îndupleca pe Principele Bibescu să se pună în fruntea mişcării, să se solidarizeze cu naţiunea, pentru a-i da prefacerile ce ea doreşte şi de cari erà neapărată trebuinţă. Ultima încercare de acest fel s'a făcut chiar şi în marea Proclamaţiune prin care s'a inaugurat mişcarea şi în care «alesul naţiunii» este din nou provocat să se pună în capul ei. Dat fiind însă caracterul, trecutul şi întreaga individualitate a lui Bibescu, această stăruinţă de a-l angagià la o mişcare contra Regulamentului şi a Rusiei a fost cel puţin zadarnică.

Intr'aceea Duhamel îşi urmà în Bucureşti activitatea sa, al cărei scop este cert că nu erà altul, decât prepararea ocupaţiunii, dacă nu a anexiunii ruseşti. Se vorbià prin lume despre proiecte de a răscumpărà Principatele cu bani de sub suzeranitatea turcească, despre concentrarea unei mari armate ruseşti în Principate, şi despre legăturile ce Duhamel întreţine cu Sârbii şi cu Slavii din Austria în vederea realizării marelui ideal panslavist.

In altă ordine de idei boierii rusofili, nemulţumiţi cu regimul lui Bibescu, pregătiau, tot sub auspiciile lui Duhamel, căruia îi trebuià cu orice pret un pretext de intervenţie, o mişcare de răsturnare a Domnului.

Toate acestea erau pentru oamenii mişcării un motiv suficient de a se grăbì, pentru ca să nu fie zăticniţi în planurile lor de evenimente cari nu se puteà ştì ce desvoltare vor luà.

Dar şi Principele Bibescu a luat unele măsuri contra revoluţionarilor, cari însă n'au avut alt efect decât pe acela de a accelerà izbucnirea mişcării. Intre alte el dă, la 7 Iunie, o proclamaţie către săteni, ca să prindă şi să predeà autorităţilor pe agenţii revoluţionari cari cutreieră ţara.

IV.

Izbucnirea mişcării în Ţara-Românească.

Tot atunci însă, I. Eliade şi Ştefan Golescu pleacă în judeţul Romanaţi pentru a se întâlnì cu maiorul Tell şi cu trupele sale şi a da la Islaz, în 9 Iunie, semnalul izbucnirii mişcării.

Sosiţi în Islaz, I. Eliade şi Şt. Golescu s'au întrunit cu Maiorul Chr. Tell şi cu Căpitanul N. Pleşoianu, şi sub scutul trupelor acestor doi ofiţeri, de mai înainte câştigaţi pentru mişcare, au arborat stindardul revoluţiei. Au adunat ţărănimea din satele de prin prejur, iar preotul Radu Şapcă din Celeiu, rostind o rugăciune, a sfinţit steagurile revoluţionare. După aceea s'a cetit Proclamaţiunea tipărită mai dinainte în tipografia lui I. Eliade din Bucureşti şi s'a proclamat un guvern provizoriu, compus din Preotul Radu Şapcă, Ioan Eliade, Christian Tell, Ştefan Golescu şi Nicolae Pleşoianu.

In aceeaş zi noul guvern provizoriu a trimis o adresă Principelui Bibescu, în care îl vestesc de cele întâmplate, îi trimit Proclamaţiunea conţinând cele 22 de articole ale Constituţiunii ce poporul doreşte să-şi dea, şi-l invită «să asculte glasul patriei şi să se pună în fruntea acestei mari fapte».

Dela Islaz guvernul provizoriu din 9 Iunie trece la Caracal şi prin alte localităţi din România-mică, unde este primit cu entuziasm şi nu întâmpină aproape nici o rezistenţă din partea oamenilor vechiului regim.

Planul erà ca în aceeaş zi mişcarea să înceapă şi în Capitală şi în alte părţi ale ţerii. Dar guvernul lui Bibescu, luând ştiinţă de cele ce se pregătiau, dă o goană neaşteptată contra revoluţionarilor. Cei rămaşi în Capitală, cari nu s'au putut ascunde la locuri sigure, sunt arestaţi la poliţie şi în cazărmi. Un ordin este trimis către cârmuirile judeţelor, ca să prindă şi pe cei plecaţi în provincie, şi în special pe fraţii N. şi Şt. Golescu.

Intervine apoi un eveniment, care, deşi a fost atribuit «revoluţionarilor», şi poate nu tocmai pe nedreptul, n'a servit de loc cauza acestora, ci din contra puteà să o pericliteze destul de serios. In sara de 10 Iunie, Principele Bibescu plimbându-se în trăsură la Şoseà, trei tineri din altă trăsură au tras focuri de pistol asupra lui. Atentatul din fericire n'a avut nici o urmare; un glonţ a lovit epoletul Domnului, care altcum a rămas nevătămat.

Dar acest atentat copilăresc a fost un prilej pentru Domnitor ca să prezente pe toţi revoluţionarii, deşi şefii lor nici n'au ştiut nici n'au aprobat fapta acelor tineri nesocotiţi, ca pe nişte scelerați contra cărora orice măsuri de rigoare sunt îndreptăţite.

Sub impresia acestui atentat, Bibescu se duce a doua zi, 11 Iunie, dimineaţa la cazarmă, arată epoletul sfărâmat de glonţ şi provoacă pe ofiţeri a se declarà că îl vor susţineà contra revoluţionarilor. Peste aşteptarea sa însă, ofiţerii îi declară că ei sunt gata a-şi vărsà sângele

contra ori cărui duşman din afară, dar că nu vor luptà contra fraţilor lor din ţară. In acest moment Bibescu va fi simţit că situaţia lui este pierdută, şi tot ce a mai făcut ulterior, până la abdicare şi plecarea sa din ţară, nu au mai fost emanaţiuni ale voinţei sale proprii.

Chiar din miliţie, de unde Bibescu îşi aşteptà scăparea, a luat începutul mişcarea din Bucureşti. Indată după reîntoarcerea Domnitorului dela cazarmă, iuncărul Magheru se duce în Lipscani, se urcă pe o masă scoasă dintr'o prăvălie, desfăşură un stindard naţional improvizat de carevà dintre neguţătorii prezenţi, şi cu el în mână ceteşte Proclamaţia revoluţiei, sau a Constituţiei, precum le plăceà să o numească şefii mişcării.

Paternitatea acestei Proclamaţii, un act de mare importanţă şi ca conţinut şi ca formă, este în câtva dubioasă. Eliade susţine că el a scris-o şi a tipărit-o în tipografia sa, şi acelaş lucru îl susţin şi aderenţii săi Lăcusteanu, Aricescu, etc. Ion Ghica şi C. A. Rosetti afirmă însă, că Proclamaţia ar fi fost opera lui N. Bălcescu, că a fost cetită şi aprobată în sfatul comun şi predată lui Eliade numai pentru ca să o tipărească. Credem că adevărul este şi aici, ca în multe lucruri omeneşti, la mijloc. E de crezut că un asemenea act nu e opera unui singur om, ci că în liniamentele sale generale a fost stabilit de toţi împreună în discuţiile ce le-au avut. Cel puţin cele 32 de puncte, în cari se cuprind principiile Constituţiei ce oamenii mişcării vroiau să dea ţerii, au trebuit să fie discutate şi acceptate în sfatul comun, probabil după un proiect propus de N. Bălcescu. Odată principiile stabilite, redactarea finală suntem dispuşi a crede că este opera lui Eliade. Stilul biblic al proclamaţiei pare a mărturisì că în tot cazul Eliade n'a avut la publicarea ei numai rolul tipografului.

Proclamaţia cuprinde, cu foarte multă claritate, principiile în numele cărora conducătorii mişcării s'au ridicat pentru regenerarea şi fericire patriei. In cele 22 de articole, în cari se rezumă revindicările poporului român, se cuprind punctele de căpetenie ale Constituţiei ce credeau că trebue să-şi dea ţara sub raportul libertăţilor publice şi al drepturilor cetăţeneşti. Ele sunt aproape textual aceleaşi, pe cari mai târziu le-a proclamat şi M. Kogălniceanu, precum am văzut mai sus, ca dorinţele de căpetenie ale partidului naţional din Moldova. Ceeace dovedeşte, că fruntaşii partidelor regenerării din cele doua Principate erau înţeleşi între dânşi şi inspiraţi de aceleaşi principii şi dorinţe, iar dacă mişcarea a luat feţe diferite în ambele ţeri, aceasta se datoreşte numai împrejurărilor, spiritului diferit al conducătorilor şi al

publicului din cele două capitale, şi cu deosebire individualităţii celor doi Domni stăpânitori. Sub energicul M. Sturdza nu s'a putut organiză cu uşurinţă o mişcare revoluţionară în toată forma, cum s'a organizat sub neprevăzătorul şi nehotărîtul G. Bibescu.

După Proclamaţia Revoluţiunii din Ţara-Românească, poporul român vrea în prima linie redobândirea *Autonomiei* ţerii, păstrând însă raportul de suzeranitate cu Turcia, şi înainte de toate lepădând *Protectoratul rusesc*, pe care voeşte să-l înlocuească cu garanţia colectivă a Puterilor apusene, Franţa, Germania şi Englitera, şi lepădând *Regulamentul Organic*, «care este împotriva drepturilor sale legislative şi împotriva tractatelor ce-i recunosc autonomia», după cum se exprimă Proclamaţia.

Acesta este principiul cardinal, din care rezultă că mişcarea din 1848 a avut în prima linie în vedere *revendicări naţionale*, şi numai după aceea politice şi sociale, ca egalitatea drepturilor politice; contribuţie generală; Adunarea generală compusă din reprezentaţi ai tuturor stărilor sociale; responsabilitatea ministrilor şi a funcţionarilor; libertatea absolută a tiparului; emanciparea mânăstirilor închinate; garda naţională; emanciparea clăcaşilor şi împroprietărirea lor prin despăgubire; desfiinţarea rangurilor şi a privilegiilor; desfiinţarea pedepsei cu moarte; desrobirea Ţiganilor; emanciparea Israeliţilor, etc.

Punctul 5 din Proclamaţie prevede ca Domnul să fie *responsabil*, ales *pe cinci ani* şi căutat în *toate stările societăţii*; iar punctul 6 zice mai departe că lista civilă să fie *împuţinată*. Dacă punem aceste puncte de program alături cu explicaţiile ce se dau în textul Proclamaţiei, că «Domnia nu e drept de moştenire a nici unei familii, Domnia este a patriei. Ea o dă celui ce va socoti de cuviinţă dintre fiii săi»; şi mai departe: «Domnul este ales dintre cetăţeni şi după Domnie rămâne iar cetăţean, fiu al patriei. Domnul nici nu a fost nici nu este Prinţ; Domn e tot cetăţeanul, Domn e şi capul ţerii. Asta e titlul cunoscut de toţi Românii. Vorba de Prinţ e cunoscută numai de cei ce o ştiu din limbile Europei. Vorbele de Prea Inălţat, Prea luminat sunt nişte traducţii din limbagiul Fanarioţilor iubitori de titluri», apoi trebue să recunoaştem, şi n'aveau nici un motiv de a nu recunoaşte, că şi Muntenii aveau în vedere, la 1848, precum am văzut că au avut-o şi Moldovenii, *Republica democratică* ca forma de stat cea mai priincioasă pentru Ţara-Românească. Ca şi Kogălniceanu în «Dorinţele Partidei naţionale din Moldova», şi Proclamaţia din Bucureşti se sileşte a documentă că Republica visată şi instituţiile ce şefii mişcării voiau să-i dea, îşi au rădăcinile în

dreptul istoric şi în obiceiurile şi aşezămintele cele vechi ale ţerii. Ceeace nu ne poate împiedicà de a recunoaşte, că programul revoluţionarilor români este foarte mult influenţat de ideile, pe atunci moderne în Europa întreagă, cari s'au manifestat în Revoluţia din Paris şi de acolo s'au răspândit în celelalte state.

Şi ce mirare e că reformiştii români erau republicani, când ştim că curentul republican erà la 1848 puternic, nu numai în Franţa, dar şi în Italia şi chiar şi în Germania? Spiritele cele mai luminate, sătule de despotismul din timpul dela 1815 până la 1848, se obicinuiseră a confundà monarhia cu absolutismul şi a vedeà în aceasta cauza tuturor relelor de cari popoarele suferiau. Mai târziu, ştim că această părere a suferit modificări şi lumea, atât în Apus cât şi la noi în ţară, s'a convins că democratismul şi constituţionalismul sunt perfect compatibile cu monarhia, ba încă primesc într'însa o garanţie de stabilitate, care, cu deosebire la noi, a fost de mare preţ. De aceea am văzut că după câţivà ani, aceiaşi revoluţionari, cari la 1848 înscrisese «Domnul ales pe cinci ani din toate clasele poporului», care «după Domnie aveà să devină iarăş simplu cetăţean», au înscris, la 1857, în Divanurile Ad-hoc, în programul lor «Dinastia ereditară» fondată de un «Principe străin, ales dintre membrii unei Case domnitoare din Europa apuseană». Ştim că aceiaşi republicani din 1848 au devenit apoi cei mai energici luptători pentru realizarea marelui principiu al Principelui străin şi al eredităţii Tronului şi au fost, ca nemuritorul I. C. Brătianu, până la sfârşitul vieţii lor, cei mai credincioşi susţinători ai Tronului şi ai fundatorului Dinastiei, M. S. Regele Carol I.

Adevărul istoric este că Proclamaţia revoluţionară din 1848 tindeà la prefacerea Ţerii-Româneşti într'o *Republică* constituţională democratică.

Această Proclamaţie se răspândeşte repede printre negustori, cari închid prăvăliile, îşi fac steaguri tricolore şi se formează într'un mare alaiu care merge la Palat, pentru a cere Domnitorului aprobarea Constituţiei.

Şefii mişcării, rămaşi nearestaţi, în special N. Golescu şi I. C. Brătianu, sosesc şi ei la Palat, prezentă Domnitorului Proclamaţia şi articolii Constituţiei şi-i cer, în numele poporului, să o subscrie. Bibescu, care se resemnase cu desăvârşire, şi ar fi iscălit ori şi ce i s'ar fi cerut, n'a făcut, se înţelege, nici o rezistenţă. Probabil că el nu se mai gândià decât la chipul cum să scape din încurcătură şi să-şi vază persoana în siguranţă peste graniţă. El a iscălit dar ceeace

i s'a numit «Constituția poporului», dar aceasta nici de cum nu însemnează că a aprobat-o, iar dacă șefii mișcării au anunțat poporului că Vodă a aprobat, ei au făcut-o numai ca chestie de tactică, fără să fi crezut singuri acest lucru.

Cu aceeaș impasibilitate a iscălit Principele Bibescu și lista noului Minister revoluționar, compus din N. Golescu Ministru din Lăuntru, Ștefan Golescu Ministru al Dreptății, Colonel Odobescu Șef al oștirii, Ioan Eliade Șef al Departamentului Bisericesc, N. Bălcescu Secretar al Statului și Ministru de Externe, și G. Magheru Ministru de Finanțe.

Caracteristic este că, cetind pe acea listă numele lui C. A. Rosetti (care eră arestat la cazarmă), propus a fi numit Șef al Poliției Capitalei, Bibescu a întrebat: «Care Rosetti?» Iar I. C. Brătianu i-a răspuns: «Cel din pușcărie». Și cu toate acestea Principele a iscălit făr hezitare.

V.

Abdicarea Principelui Bibescu. Guvernul provizoriu.

A doua zi însă, în noaptea spre 13 Iunie, principele Bibescu își dă abdicația, «văzând că puterile nu-i mai sunt la înălțimea celor de acuma vremuri», și lasă cârma țerii și răspunderea ei în mânile șefilor mișcării, numiți în preziuă ministri. Pleacă apoi, în aceeaș noapte, la Câmpulung și de acolo trece la Brașov, unde se stabilește deocamdată, cu numeroși alți boieri ai regimului căzut. Alții, între cari fostul Șef al Departamentului din Lăuntru, Al. Villară, și fostul Șef al Poliției Capitalei, Iancu Manu, plecară îndată după izbucnirea mișcării la Giurgiu și de acolo au trecut în Turcia pe la Rusciuc, abiă scăpând de furia poporului care-i recunoscuse și voiă să le oprească plecarea din țară. Intervenind însă oamenii noului Guvern, ei au fost lăsați să plece nesupărați.

Șefii mișcării se constituesc acum în Guvern provizoriu și își împart din nou ministerele. Cu acest prilej comit o mare greșeală. Probabil pentru a rămâneă consecvenți cu spiritul evanghelic-creștinesc al Proclamației, ei aleg ca Președinte al Guvernului provizoriu pe Mitropolitul Neofit. Dată fiind starea culturală din acea vreme a masselor de țărani și autoritatea de care se bucură înaintea lor dignitatea de cap al bisericii, precum și că eră în tradițiile țerii ca Mitropolitul, ca președinte de drept al Obșteștii Adunări, să aibă rol și în cele politice, — socoteala nu ar fi fost tocmai greșită, dacă

Mitropolitul Neofit n'ar fi fost, de o parte un cunoscut reacţionar rusofil şi de alta un caracter cât se poate de detestabil. O asemenea individualitate nu trebuià nici decum pusă în fruntea unui guvern, a cărui misiune erà propagarea ideilor naţionale şi liberale. Prezenţa lui în fruntea Guvernului a stricat şi cauzei revoluţionare şi bisericii, căci este deadreptul scandalos a vedeà cum acest prelat lipsit de dignitate, de o parte sfinţià steagurile libertăţii, de alta scrià pe subascuns lui Kotżebue să aducă oştile ruseşti în ţară, şi cum el făceà şi deslegà jurămintele, când pe Constituţie când pe Regulamentul Organic.

Guvernul provizoriu şi Ministerul s'au constituit cu următorii membri:

Preşedinte al Guvernului provizoriu, Mitropolitul Neofit; membri: I. Eliade, Şt. Golescu, Chr. Tell, G. Magheru şi neguţătorul G. Scurti; secretari: C. A. Rosetti, N. Bălcescu, A. G. Golescu, I. C. Brătianu.

Miniştri: N. Golescu la Depart. din Lăuntru, I. Câmpineanu la Depart. Dreptăţii, I. Voinescu II la Depart. trebilor din Afară, G. Niţescu la Control, C. N. Filipescu la Depart. Finanţelor, Colonel Odobescu la Depart. Răsboiului, I. Eliade la Depart. Credinţei.

Au mai fost aleşi: Sc. Creţulescu şef al Gardei naţionale, C. Creţulescu Prezident al Sfatului orăşenesc din Capitală şi M. Moşoiu şef al Poliţiei Capitalei.

Odată Guvernul provizoriu constituit, el se apucă imediat cu cel mai mare zel de lucru, pentru ca să organizeze ţara în spiritul revoluţionar şi cu deosebire pentru ca să propage spiritul şi ideile revoluţionare în massele poporului.

Nu încape îndoeală că misiunea aceasta erà din cale afară grea. Nu e de loc de mirat că, cu toate sforţările noului guvern, cu toate că membrii săi lucrau în permanenţă ziua şi noaptea, cauza revoluţiei sporià încet şi nesigur, şi că nu este mare registrul faptelor pozitive ce au săvârşit în timpul guvernării lor de 3 luni.

Mijloacele lor însă erau puţine şi slabe. In definitiv ei nu se puteau sprijinì decât pe entuziasmul negustorilor şi al ţăranilor, care în adevăr erà mare, dar nu erà suficient pentru a reorganizà o ţară şi a creà un stat modern, şi încă în cea mai mare pripă. Spre acest sfârşit le lipsiau mijloacele materiale: banii, armele, şi mai ales oamenii pregătiţi şi capabili pentru o asemenea misiune. Administraţia publică, numai în parte au putut-o încredinţà câtorvà bărbaţi în adevăr luminaţi şi devotaţi, iar mulţimea slujbelor mai mici au fost siliţi să o lase tot în mâna vechilor slujbaşi, pe cari de geaba

îi numiau şi îi scoteau din slujbe, căci carul statului tot nu mergeà înainte.

Miliţia naţională, mică şi rău dotată, erà, cu puţine excepţiuni, comandată de vechii ofiţeri ai şcoalei ruseşti, dintre cari mulţi erau rusofili pronunţaţi, iar restul în cel mai bun caz indiferenţi pentru cauza revoluţiei.

Visteria ţerii au găsit-o goală; ţara sărăcită de holeră, lăcuste şi epizootii, comerţul într'o teribilă criză, în urma furtunii revoluţionare ce trecuse peste toată Europa.

In asemenea situaţiune erà greu de creat şi de organizat. Ar fi prin urmare o nedreptate a imputà şefilor revoluţiei că n'au putut să creeze *din nimica*, că opera lor a rămas incompletă.

Nu mai puţin adevărat este, că au făcut şi ei greşeli. In prima linie divergenţele de păreri dintre membrii mai tineri şi cei mai în etate se accentuează chiar dela început, aşà că o conlucrare a tuturor devine anevoioasă, şi a şasea zi după proclamarea noului sistem, la 17 Iunie, doi din cei mai de frunte dintre tineri, I. C. Brătianu şi C. A. Rosetti se retrag din funcţiile de secretari ai Guvernului provizoriu.

Pe urmă nu se poate tăgădui, că Guvernul provizoriu, în loc să înceapă numai decat în mod serios opera reorganizării, a pierdut, cel puţin la început, mult timp, preţios cu formalităţi, cu serbări, cu discursuri, cu primiri de deputaţii din judeţe, etc. Datoria Guvernului provizoriu, precum mulţi, dacă nu toţi membrii săi au recunoscut mai târziu, ar fi fost să facă înainte de toate preparativele pentru convocarea Adunării Constituante şi să pregătească proiectele de reforme ce aveà să-i prezente acesteia, între cari marea reformă a proprietăţii agrare, sau împroprietărirea ţăranilor clăcaşi. Dacă s'ar fi ocupat mai puţin de formalităţile mai sus amintite, în trei luni s'ar fi putut votà Constituţia şi reforma agrară de Adunarea Constituantă convocată la timp, şi atunci, chiar căzând Revoluţia, după cum erà fatal să cadă, ar fi rămas în urma ei o operă serioasă, care ar fi sporit mult importanţa acestei generoase mişcări în istoria neamului.

Primele decrete ale Guvernului provizoriu, date chiar a doua zi după abdicarea lui Bibescu, sunt despre tricolorul naţional, despre deviza «Dreptate-frăţie», despre desfiinţarea rangurilor, despre libertatea cuvântului şi a tiparului, despre înfiinţarea gardei naţionale, despre desfiinţarea pedepsei cu moarte. Se vede din acestea, cât de mult ţineau oamenii mişcării ca să producă, cât se poate de

repede, în ţară şi în vieaţa publică, o atmosferă revoluţionară, din care să înţeleagă toată lumea, că trecutul este îmmormântat şi o nouă eră a început. Dacă nu ar fi avut această preocupare, n'ar fi avut nevoie să dea toate aceste decrete, ale căror obiecte puteau foarte bine să intre în proiectul de Constituţie ce aveà să supună Adunării Constituante. Pentru convocarea Constituantei nu s'a făcut însă deocamdată nimic.

In chestia ţărănească, cea mai importantă dintre toate, Guvernul provizoriu s'a mulţumit a da, la 16 Iunie, o proclamaţie în care vesteşte pe ţărani că vor fi scutiţi de clacă, iobăgie, zilele de drum, etc., dar îi îndeamnă totuş să continue cu împlinirea datorinţelor lor către proprietari, până când chestiunea va fi regulată de către Constituantă.

Netăgăduit că această procedură, prin care se amână şi se îndrumă pe cale parlamentară rezolvirea unei grave chestii sociale, constitue o dovadă a spiritului de ordine şi a moderaţiunii ce Guvernul provizoriu se silià să manifesteze şi prin care evident că în prima linie ţintià să liniştească sau să dezarmeze pe proprietarii alarmaţi de frica că li se vor luà moşiile. Nu mai puţin adevărat este însă, că, dacă trebuià pus în cevà grabă şi dacă erà vorba să se înceapă opera reformatoare înainte de întrunirea Constituantei, apoi cea mai urgentă erà chestia ţărănească, atât pentrucă ţăranii erau clasa cea mai apăsată de Regulamentul Organic, cât şi pentrucă, în definitiv, în massele ţărăneşti răzimà toată mişcarea.

Situaţia fiind însă foarte gravă, erà în adevăr greu de găsit şi de stabilit o linie de conduită care să împace toate interesele şi să preîntâmpine toate primejdiile.

Cea mai mare primejdie erà, se înţelege, aceea a intervenţiei străine şi în special a Rusiei.

Incă din 13 Iulie, va să zică a doua zi după abdicarea Principelui Bibescu, consulul general al Rusiei, Kotzebue, a plecat din Bucureşti, împreună cu comisarul rusesc Generalul Duhamel, protestând contra răsturnării regimului regulamentar, protestare care, fireşte, echivalà cu ameninţarea că Rusia va şti să-l restabilească. Trebuià prin urmare să se conteze în mod sigur cu eventualitatea, că Ruşii vor interveni şi vor restabili Regulamentul, în caz de nevoie chiar cu baioneta. Aceasta o dovedià şi împrejurarea, că, la 18 Iunie, o parte din trupele ruseşti din Basarabia trec Prutul şi intră în Moldova, şi în acelaş timp sosesc în Bucureşti din toate părţile ştiri şi svonuri, că ei vor trece şi peste Milcov şi că ocupaţiunea militară a Ţerii-Româneşti este ţinta lor.

VI.

Contrarevoluţia dela 19 Iunie.

Guvernul provizoriu se sileşte din toate puterile să evite orice dezordine, orice turburare a liniştii publice, pentru ca să nu dea Ruşilor pretext de a intrà în ţară, sub cuvânt că au de restabilit ordinea turburată de revoluţionari. Dar tot atâta silinţă îşi dau şi reprezentanţii Rusiei ca să producă un asemenea pretext. Tot la 18 Iunie, Kotzebue, care îşi stabilise locuinţa la Focşani, scrie Mitropolitului Neofit din Bucureşti, provocându-l să institue o Caimacamie care să restabilească ordinea regulamentară, dacă Principele Bibescu ar refuzà să reocupe Domnia. Şi, coincidenţă foarte suspectă, în aceeaş zi izbucneşte la Bucureşti o încercare de a înlăturà Guvernul provizoriu cu mijloace violente.

Sub cuvânt de a discutà chestiunea proprietăţii, mai mulţi proprietari au ţinut o adunare în salonul Momolo, unde s'au întâmplat scene sgomotoase, ba chiar şi brutalităţi contra aderenţilor Guvernului provizoriu, cari erau de faţă. La această adunare au luat parte şi colonelii Odobescu, Şeful oştirii, şi Solomon, comandantul regimentului 3 de infanterie, care ţineà garnizoana în Capitală. Este evident că chestiunea proprietăţii a fost numai pretextul adunării, iar scopul ei adevărat a fost punerea la cale a unui complot, fără îndoeală dorit, dacă nu comandat de Kotzebue şi de Duhamel, al cărui scop erà răsturnarea Guvernului revoluţionar, sau măcar provocarea unor turburări mai serioase, cari să motiveze intrarea baionetelor ruseşti în ţară.

Fie în adunarea dela Monolo, fie în noaptea ce a urmat-o, aceşti doi şefi ai armatei, pe cari Guvernul provizoriu a avut imprudenţa şi slăbiciunea de a-i lăsà în funcţiune, au hotărît, probabil de coniventă cu proprietarii reacţionari, să facă a doua zi, la 19 Iunie, o încercare violentă de a prinde şi arestà pe membrii Guvernului provizoriu.

Sub cuvânt că au să prezente Guvernului pe ofiţerii garnizoanei, au venit în acea zi la palat, însoţiţi de întreg corpul ofiţeresc, cum şi de un detaşament de soldaţi sub arme şi cu muniţie de răsboiu.

Intrând în Palat, unde membrii Guvernului erau adunaţi şi deliberau, fără să aibă cea mai mică bănueală de planul ale cărui victime erau să fie, Colonelul Odobescu arestează pe câţivà dintre dânşii, anume pe Generalul Tell şi pe A. G. Golescu, şi ordonă ca cel

dintâiu să fie excortat la cazarmă. Dar într'aceea se și răspândise prin oraș știrea despre atentatul comis și poporul alergă din toate părțile la palat ca să apere Guvernul. Văzându-se în strâmtoare, Colonelul Odobescu ordonă ca Generalul Tell să fie adus înapoi, îl declară liber și îi făcù propuneri ca să se formeze un nou guvern provizoriu, ceeaceziceà că este singurul scop al întreprinderii sale. Tot atunci ordonă și soldaților aflători în curtea palatului să se retragă la cazarmă. Trupa se retrase atunci, împreună cu Colonelul Solomon, dar nu se duse la cazarmă, ci se postă în strada din dosul palatului.

Intr'aceea poporul se strânse în masse tot mai mari și cereà stăruitor arestarea celor doi coloneli, autorii atentatului. Inarmați cu bețe, lemne rupte din garduri și cu ce se puteà, miile de oameni înaintau spre soldați, cari au făcut uz de arme, au ucis vreo 7 și au rănit vreo câțivà, după care s'au retras la cazarmă.

Colonelul Odobescu a fost arestat chiar în palat, iar colonelul Solomon s'a închis în cazarmă și păreà hotărît a se opune și acolo, cu armele, contra poporului care-i cereà arestarea. Intervenind însă Ion Brătianu, care s'a dus cu Mitropolitul la cazarmă și a îndemnat pe soldați a nu mai ridicà arma în contra fraților lor, Colonelul Solomon s'a văzut silit a renunțà la rezistență, cu condiția de a i se da pașaport ca să plece în străinătate. El a și plecat, dar un număr de cetățeni, cari nu puteau de loc admite ca sângele vărsat să rămână nerăsbunat, l-au pândit la barieră și l-au adus la arest.

Cu toate intențiile lui conciliante, Guvernul provizoriu a fost apoi silit să institue o comisiune judecătorească militară, care, sub președința Colonelului N. Pleșoianu, a condamnat pe colonelii I. Odobescu și I. Solomon și pe Maiorul Gr. Lăcusteanu la izgonirea din armată cu pierderea rangului și a tuturor drepturilor, după care aveau să fie dați în judecată criminală pentru a fi judecați ca niște ucigași.

Cei 7 cetățeni căzuți de armele soldaților au fost îmmormântați cu mari onoruri în asistența membrilor Guvernului provizoriu, iar copiii rămași în urma lor au fost declarați adoptați de patrie, care aveà să îngrijească de ei și de văduvele rămase.

Astfel Guvernul provizoriu, și cauza revoluției, au scăpat de acest atentat, numai grație energiei și entuziasmului poporului, cari s'au dovedit mai tari decât ura și patima oamenilor vechiului regim și decât intrigile rusești.

Cu prilejul sculării poporului întru apărarea Guvernulu provizoriu, la 19 Iunie, avem de înregistrat un episod de eroism legendar să-

vârşit de o femeie. D-na Anica Ipătescu, auzind de complotul celor doi polcovnici şi de arestarea membrilor Guvernului provizoriu, înarmată cu o sabie şi cu un pistol, a cutreierat mahalalele şi a îndemnat şi chiar fanatizat poporul să iasă şi să scape Guvernul ce şi-a ales. Curagioasei păşiri a acestei femei se datoreşte, că contrarevoluţiunea dela 19 Iunie a putut fi înnăbuşită cu atâta uşurinţă, chiar în ziua în care a izbucnit. Fapta ei eroică a fost sărbătorită, nu numai în ţară, dar chiar şi în străinătate. In Viena d. ex. a fost anunţată prin placarde afişate pe străzi, ca un exemplu vrednic de imitat.

Dar cu toată biruinţa, Guvernul provizoriu nu puteà găsi liniştea pentru o lucrare rodnică de reorganizare şi pentru convocarea atât de necesară a Adunării Constituante. El s'a văzut silit a continuà să se ocupe cu lucruri mărunte, şi în deosebi cu organizarea propagandei, ordonând serbări şi depunerea jurământului pe Constituţie, în toate oraşele şi chiar în toate satele din ţară, sau dând decrete, ca cel despre abrogarea pedepsei corporale şi cu moarte, ca cel pentru desrobirea Ţiganilor, etc., deşi toate acestea s'ar fi putut rezolvà mai simplu şi mai temeinic tot prin organul Adunării Constituante, ce ar fi trebuit numai decât convocată.

Singurul progres pozitiv ce a făcut cauza revoluţionara în primele săptămâni după răsturnarea vechiului regim, a fost înfiinţarea câtorva gazete, ca «Pruncul Român», «Poporul suveran» şi alte câtevà mai mărunte, în cari, în articoli entuziaşti, se discutau principiile revoluţiei, libertatea şi drepturile ţerii, se făceà propagandă convinsă pentru *Unirea cu Moldova*, pentru *împroprietărirea ţăranilor*, etc., şi se chemà poporul să se înscrie în garda naţională pentru a-şi apărà Constituţia până la cea din urmă picătură de sânge.

Tot atunci s'au constituit, în Bucureşti şi în principalele oraşe din ţară, *cluburi*, cari aveau să organizeze politiceşte pe aderenţii noului regim, dar a căror activitate n'a dat rezultatele aşteptate.

VII.

Reacţia dela 29 Iunie. Retragerea Guvernului provizoriu la munţi.

Grija intervenţiunii străine, care păreà inevitabilă, după cum raportează însuş Generalul Aupick guvernului Republicei franceze, încă dela 23 Iunie, nu-i da Guvernului provizoriu liniştea necesară pentru a puteà lucrà, cu cuvenita concentrare, la opera de regenerare.

Din partea Turciei temerile nu erau tocmai mari. Grație activității pricepute și patriotice a lui Ion Ghica, dispozițiile Inaltei Porți pentru opera de regenerare a Românilor erau destul de favorabile. Din rapoartele lui către I. Voinescu II, Ministrul de Externe al Guvernului revoluționar, se vedeà că Turcii începeau să se convingă, că mișcarea românească nu erà îndreptată în contra lor, ci numai în contra Protectoratului rusesc, și că pentru Turci ar fi un mare câștig, dacă Românii, emancipați de sub tutela dela Petersburg, s'ar legà cu ei în strânsă și sinceră prietenie.

Cu atât mai mare erà însă temerea de invaziunea rusească. Și Rușii, la rândul lor, făceau tot posibilul pentru ca să alimenteze această temere. Zilnic sosiau știri că trupele rusești, cari trecuseră Prutul și sosiseră în Iași încă din 22 Iunie, sunt gata a trece Milcovul și a ocupà Țara-Românească. Se svonià în acelaș timp că și Turcii vor intrà în țară, ca să restabilească regimul regulamentar în cooperare cu trupele rusești.

N. Bălcescu, trimis de Guvernul provizoriu la Buzău și Focșani pentru a se încredințà despre adevăr, vestește, la 25 Iunie, că și după informațiile lui, atât Rușii cât și Turcii vor intrà peste puține zile în țară.

Aceleași vești erau confirmate de către funcționarii consulatului rusesc, rămași în București, și de diferite scrisori sosite Mitropolitului și altora.

In asemenea împrejurări, Guvernul provizoriu se aflà în grea cumpănă. A se opune invaziunii rusești, cu sau fără cooperarea Turcilor, nu erà, firește, de gândit. Pentru aceasta lipsiau toate mijloacele și toate pregătirile. A aștepta impasibili venirea Rușilor în București, ar fi fost din partea șefilor revoluției un act de mare imprudență, căci nu numai libertatea, dar chiar vieața le-ar fi fost în primejdie.

După lungi și agitate desbateri, Guvernul provizoriu s'a hotărît dar să se retragă din Capitală și să ducă cu sine, spre munți, și miliția națională, care împreună cu dorobanțiii și pandurii concentrați de G. Magheru, numit încă din 18 Iunie Căpitan general al trupelor neregulate și inspector al Gardelor naționale, să se stabilească în părțile muntoase ale Olteniei și să susțină acolo, cu armele în mână, cauza revoluției, până când Puterile europene, a căror intervenție fusese solicitată, vor luà în mână cauza revoluției române și vor scăpà Principatele românești de înnăbușitorul Protectorat al Rusiei.

Astfel o parte din membrii Guvernului provizoriu pleacă din București, în seara de 28 Iunie. I. Eliade merge singur spre Pietroșița în județul Dâmbovița, iar ceilalți, însoțiți de trupele din București, se îndreaptă spre Rucăr. Abià plecară membrii Guvernului provizoriu, și oamenii regimului celui vechiu își ridicară capul cu o îndrăzneală neașteptată.

Mitropolitul Neofit, Președintele Guvernului provizoriu, dă o publicație, în care aduce «bunavestire» că «rebeliștii au fugit din Capitală» și că, «în unire cu d-lor boierii» a luat măsuri pentru restabilirea ordinei legale, invitând poporul «să primească cu sentimente de recunoștință și de dragoste pe izbăvitorii țerii», adică trupele rusești cari se credeà că au intrat în țară.

In acelaș sens înștiințează Mitropolitul și pe Comisarul turcesc Talaat Efendi și pe Katoff, funcționar al consulatului rusesc, care rămăsese în București după plecarea consulului Kotzebue la Focșani. Asemenea el vestește pe colonelii Odobescu și Solomon că sunt liberi, și îi pune iar în fruntea garnizoanei, după ce trupele plecate cu Guvernul provizoriu se întorseseră în Capitală, ofițerii lor răsgândindu-se și refuzând a se retrage la munți împreună cu membrii Guvernului.

In aceeaș zi, la 29 Iunie, se constituește o Caimacamie regulamentară, compusă din Teodor Văcărescu și Emanoil Băleanu, care răstoarnă tot ce făcuse Guvernul provizoriu în cele 17 zile ale guvernării sale, restabilește vechea poliție a lui Iancu Manu, cu vechiul Căpitan Costache Chihaia, un sbir sălbatec, care toată ziua bate și schingiuește pe toți cei bănuiți a fi luat parte la revoluție.

Cauza revoluției se păreà pentru moment cu desăvârșire pierdută. Dar mai curând decât s'ar fi putut aștepta, lucrurile au luat altă față.

Ion Brătianu, care nu plecase cu membrii Guvernului la munți și care și-a dat seama că intrarea Rușilor în țară nu e confirmată prin nimic, ci întemeiată pe simple svonuri necontrolate, a fost singurul care și-a zis, că înainte de toate trebue a se încredința dacă aceste svonuri sunt adevărate. El plecă spre Focșani și se încredință, că Rușii nu numai n'au de gând să intre în Țara-Românească, dar că, în urma unui ordin primit dela Petersburg, au început să iasă și din Moldova, retrăgându-se peste Prut în Basarabia.

Reîntorcându-se Brătianu la București, și vestind poporul despre aceasta, toată lumea se sculă din nou contra regimului regulamentar restabilit pentru o zi, și poporul îndârjit de toate barbariile și brutali-

tățile comise din ordinul Căimăcămiei, o răsturnă numai decât; sili pe Mitropolitul Neofit să-și retragă publicația contra «rebeliștilor» și să înnoească jurământul pe Constituție, și trimise o delegație ca să cheme Guvernul provizoriu a se reîntoarce în Capitală și la cârma țerii.

Cu acest prilej s'au întâmplat și câtevà scene regretabile de violență, cari deși neînsemnate față cu cele întâmplate în cursul revoluțiunilor în țerile din Apus, contrastează totuș cu spiritul blând și nepătat de sânge al mișcării românești. Poporul exasperat n'a putut să fie reținut ca să nu atace locuințele Caimacamilor, a faimosului Căpitan Costache, a secretarului Mitropolitului, Zosima, și a altor câțivà reacționari cunoscuți, sau presupuși răspânditori ai svonurilor despre venirea Rușilor. Le-au spart ferestrele, le-au sdrobit mobila și lucrurile de prin case, dar spre onoarea revoluției române trebue să constatăm, că nici răniri, nici furturi și nici moarte de om nu s'a întâmplat cu acest prilej.

Până la întoarcerea Guvernului provizoriu, s'a înstituit, tot la stăruința lui Ion Brătianu, un guvern interimar, compus din Mitropolitul Neofit, Ion Câmpineanu, C. Crețulescu și Ion Brătianu, care a restabilit regimul revoluționar și a înștiințat județele despre căderea Căimăcămiei, revocând, se înțelege, toate ordinele și numirile de funcționari făcute de aceasta.

Un lucru delicat mai erà însă la mijloc. Garnizoana din Capitală erà iar în mâinile colonelilor Odobescu și Solomon, cari, simțindu-se astfel tari, puneau condiții Guvernului provizoriu, și între altele cereau demiterea Generalului Tell din fruntea oștirii. La rândul lor nici membrii Guvernului provizoriu nu puteau consimți să se întoarcă în Capitală, unde din nou ar fi fost la discreția acestor polcovnici, cari făcuseră proba că, nu numai nu sunt pentru revoluție, dar sunt deadreptul instrumente ale politicei rusești.

Grație stăruinței și dibăciei lui Ion Brătianu, s'a trecut însă și peste această greutate. Odobescu și Solomon au fost trecuți la pensie și au consimțit să iasă din țară, plecând peste fruntarii.

Astfel revoluția română, grație poporului din București, a scăpat a doua oară de primejdia ce o amenințà. Guvernul provizoriu s'a reîntors în Capitală și și-a reluat lucrările, acum într'o situație cu mult mai tare și cu mai multă încredere în sine ca înainte de încercarea reacționară dela 29 Iunie.

De o parte oamenii vechiului regim și boierii rusofili au trebuit să se mai potolească, cu atât mai mult că lumea erà aplicatată să

crează că Rusia, voind să evite complicaţiuni internaţionale, nu va mai îndrăzni să ocupe Principatele milităreşte. De altă parte din Constantinopole sosiau ştiri favorabile, vestind că Turcia s'ar fi convins despre bunele cugete ale Românilor, şi că e dispusă a le acordà reformele cerute. Ba se svonise chiar că Sultanul ar fi aprobat, cu mici modificări, principiile constituţionale cuprinse în Proclamaţiunea revoluţiei.

VIII.

Lucrările Guvernului provizoriu până la venirea lui Suleiman Paşa.

Guvernul provizoriu erà, pentru moment cel puţin, ferit de grijile înnăbuşitoare şi paralizătoare ale invaziilor străine, şi puteà să lucreze mai în linişte la consolidarea operei de regenerare. Prima lui preocupare erà ca să lumineze massele poporului dela ţară despre scopurile revoluţiei şi despre drepturile şi datorinţele ce nouăle instituţii impuneau fiecărui cetăţean. Spre acest sfârşit decretase, încă dela 24 Iunie, a trimite prin toate judeţele *Comisari de propagandă*, cari să explice ţăranilor articolii constituţionali din Proclamaţie, să-i însufleţească, prin sărbători naţionale şi religioase, pentru cauza revoluţiei, şi mai ales să-i ferească de influenţa demoralizătoare a agenţilor reacţionari, cari de o parte încercau a-i intimidà, ameninţându-i cu venirea Ruşilor şi cu restabilirea vechiului regim, iar de alta îi ademeniau la nesupunere şi la neînplinirea datoriilor către proprietari, în scop de a compromite cauza revoluţiunii.

Comisarii de propagandă erau aleşi în cea mai mare parte din elementele tinere, cele mai devotate cauzei revoluţiei, din tineri veniţi din Transilvania, plini de însufleţire naţională, şi din câţivà călugări mai zeloşi, fervenţi apostoli ai dreptăţii şi ai frăţiei. Mulţi dintre ei, ca Brezoianu, fraţii Turnavitu şi alţii, s'au distins, atât prin zelul şi patriotismul lor, cât şi prin tactul cu care au ştiut să infiltreze ţăranilor, deodată cu spiritul revoluţionar, şi spiritul de ordine şi supunere. Nu se poate însă negà, că unii dintre aceşti comisari de propagandă, tineri fără experienţă şi fără cumpăt, au făcut mai mult rău decât bine cauzei revoluţionare, mergând prea departe în ura lor contra boierilor şi a ciocoilor. In mare parte lor se datoresc unele turburări întâmplate, ca d. e. la Brăila, şi câtevà

acte izolate de nesupunere și de samovolnicie a țăranilor clăcași contra proprietarilor și a avutului lor.

Tot ca chestie de propagandă Guvernul provizoriu a pus la cale două adrese, una către Țarul Nicolae I al Rusiei și alta către Sultan, cari aveau să fie trimise prin toate județele, pentru a fi subscrise de toată obștea locuitorilor țerii și apoi trimise celor doi monarhi, ca o dovadă că nu câțivà agitatori și «comuniști», ci poporul întreg voește Constituția, după principiile formulate de șefii revoluției. Adresele au fost trimise prin județe și acoperite de numeroase iscălituri, cari au fost strânse cu prilejul serbărilor organizate pretutindenea, așà că, precum am zis, au servit ca un mijloc foarte bun de propagandă pentru cauza revoluțiunii.

Tot în scop de propagandă Guvernul provizoriu a mai ordonat apoi, prin decretul dela 24 Iunie, ca candidații de învățători sătești să fie strânși în capitalele județelor și instruiți de către profesorii școalelor normale, adică ai școalelor primare urbane, explicându-li-se Constituția, adică articolele din Proclamația revoluționară. Este de notat că, câtevà luni înainte de izbucnirea mișcării, guvernul Principelui Bibescu ordonase închiderea acelor școli și împrăștierea candidaților pe la satele lor, tocmai pentru a preîntâmpinà lățirea spiritului revoluționar în poporațiunea rurală.

Pentru a arătà **Guvernului turcesc** adevărata stare de lucruri din Țara-Românească și pentru a-l convinge despre lealitatea Românilor și legalitatea reformelor ce au întreprins în baza incontestabilului drept de Autonomie a țerii, Guvernul provizoriu hotărește, încă dela 25 Iunie, să trimită în misiune la Costantinopole pe Ministrul său de Externe I. Voinescu II. In acelaș timp el adresează ambasadorilor Austriei, Marei-Britanii, și Prusiei la Constantinopole câte o scrisoare, în cari le solicită sprijinul pentru misiunea cu care Voinescu erà însărcinat. Intervenind însă reacțiunea dela 29 Iunie și plecarea Guvernului provizoriu din Capitală, I. Voinescu II n'a putut să plece la Constantinopole, iar după reinstalarea Guvernului provizoriu, idea misiunii lui Voinescu II la Constantinopole a fost abandonată.

Imediat după abdicarea Principelui Bibescu, Ministrul de Externe al Guvernului provizoriu scrisese Lordului Palmerston, Ministrul de Externe al Marei-Britanii, cerându-i mediațiunea pe lângă Inalta Poartă, spre sfârșitul de a îndupleca pe aceasta să recunoască noua stare de lucruri din Țara-Românească. La 25 Iunie Lordul Pal-

merston răspunde însă, că nu poate primì această mediaţiune, dacă nu o cere însăş Turcia, cu care Ţara-Românească este în raporturi de vasalitate.

Este probabil că acest răspuns al Guvernului englez a contribuit şi el la abandonarea ideii de a trimite pe Voinescu în misiune la Constantinopole, fiind acuma cert că diplomaţia europeană nu va sprijinì cauza revoluţiei române, doar cu excepţiunea ambasadorului francez, Generalul Aupick, care însă, nefiind încă Guvernul republican recunoscut de Puterile europene şi de Turcia, cu toată bunăvoinţa ce o arătă, nu puteà să facă nimica în mod oficial.

Şi altcum însă, trimiterea unei misiuni speciale la Constantinopole nu păreà necesară pentru moment, după ce Ion Ghica raportase din Constantinopole, că s'a hotărît trimiterea unui nou Comisar turc în Principate, în persoana lui Suleiman Paşa, Ministrul de Comerţ al Turciei şi fost Ambasador turc la Paris până la detronarea regelui Ludovic Filip. Despre acest nou Comisar, Ion Ghica erà în măsură să informeze Guvernul provizoriu, că, deşì aveà instrucţiuni ca la aparenţă să se arăte sever, în fond are cele mai bune dispoziţii pentru cauza Românilor şi că se poate vorbì cu el, mai ales că este accesibil şi pentru argumente sunătoare.... Suleiman Paşa aveà să fie însoţit de Emin Efendi, despre care asemenea se spuneà că este favorabil cauzei româneşti. Speranţele oamenilor mişcării în bunele intenţiuni ale Turciei, n'au fost alterate nici prin faptul că, încă din 1 Iulie, 5.000 de Turci au debarcat la Galaţi, unde însă s'au purtat bine cu locuitorii şi au observat o disciplină perfectă, aşà că arătau par'că anume că nu au venit cu intenţii duşmăneşti. Din contră Ruşii cari veniseră în cursul lunii Iunie în Moldova, tăbărând parte la Copou lângă Iaşi şi parte înaintând până la Bârlad, dăduseră motive nenumărate de plângeri, atât prin purtarea lor, cât şi mai ales prin modul barbar cum îşi luau aprovizionările de pe la proprietari şi arendaşi.

După cât îi sta în putinţă, Guvernul provizoriu s'a gândit şi la măsurile ce se puteau luà pentru **înarmarea şi apărarea ţerii,** în cazul ocupaţiei străine, care erà de prevăzut şi a fost prevăzută de toţi. Dar a se gândì ca Românii să se opună cu armele oştirilor ruseşti şi turceşti ce aveau să intre în ţară, ar fi fost o nebunie. Cu trei regimente de infanterie, 2 divizioane de cavalerie şi 4 tunuri de calitate problematică, nu se puteà purtà răsboiu cu două îm-

părăţii, iar a duce massele de ţărani desarmaţi în această luptă inegală, nici nu erà de gândit.

Toate sforţările Guvernului provizoriu de a organizà garda naţională şi garda mobilă şi de a concentrà pandurii şi dorobanţii, nu pot fi considerate ca o pregătire serioasă de răsboiu. Este cu toate acestea incontestabil că elementele mai energice, precum şi cele mai tinere şi mai svăpăiate, au înţeles prin aceasta să prepare o rezistenţă înarmată contra ocupaţiunilor străine ce erau în perspectivă.

Nu încape îndoeală că G. Magheru, primind misiunea de a concencentrà şi a organizà peste Olt trupele de dorobanţi şi de panduri volintiri, la aceasta se gândià. Cam tot la aceasta se va fi gândit şi A. G. Golescu, când scrià din Transilvania şi din Viena, că se poate contà la un oarecare ajutor din partea Românilor de peste Munţi, în special din partea regimentelor româneşti de grăniceri austriaci, când dădeà crezământ gogoşilor ce-i debità exaltatul Eftimie Murgu, că el poate pune la dispoziţia Guvernului provizoriu al Ţerii-Româneşti zeci de mii de Români, soldaţi austriaci, infanterie, cavalerie, artilerie şi geniu, cu arme şi ofiţeri, precum şi meşteri fabricanţi de puşti şi de tunuri, — şi când încercà la Viena, precum a încercat şi Ion Ghica la Constantinopole, pe lângă Generalul Aupick, să obţină furnituri de arme din Franţa şi din Austria.

In fond însă erà din capul locului evident, că Guvernul provizoriu nu se puteà gândi serios să înceapă răsboiu, nici cu Rusia, nici cu Turcia, în caz de a intrà armatele acestora în ţară, şi cu atât mai puţin cu amândouă, în cazul unei ocupaţiuni comune.

Pregătirile acestea nu puteau prin urmare aveà alt scop, decât acela de a fi o demonstraţie, că Românii sunt hotărîţi a-şi apărà până la extrem drepturile şi libertăţile lor şi, înainte de toate, de a ridicà moralul şi încrederea în sine a poporului, de a-l scuturà din fatalismul, cu care de mai bine de un secol se obicinuise a primi, cu mânile goale şi cu capul plecat, toate invaziile străine.

Din acest punct de vedere Guvernul provizoriu stăruià, mai mult ca în procurarea de arme din străinătate, pentru care altcum îi lipsiau şi mijloacele, în organizarea *gardei naţionale*. Decretată chiar dela începutul funcţionării sale, Guvernul provizoriu iea în cursul lunii Iulie măsuri mai serioase pentru organizarea ei. Generalul Tell, în calitate de Şef al oştirii naţionale, dă o proclamaţie, în care îndeamnă pe cetăţeni a se înscrie în garda naţională, şi institue diferite comisii pentru conscrierea şi organizarea ei în Capitală. Tot asemenea se dau ordine şi judeţelor să organizeze garda naţională

în toate comunele, urbane şi rurale, să le înarmeze cu puştile cari se vor puteà strânge de pe la particulari, s'au măcar cu lănci.

Evident că cu garda naţională, astfel înarmată, nu se puteà rezistà batalioanelor ruseşti şi turceşti, dar se puteà, în câtvà, apărà ordinea internă, se puteau, în câtvà, ţineà în respect încercările reacţionare ce se preparau în diferite locuri, şi mai presus de toate se puteà influenţà moralul poporului, ca Românul să se obicinuească a se simţi şi a se hotărî să-şi expună vieaţa pentru ţară şi pentru libertate.

In chestiunea **liberării Ţiganilor robi,** Guvernul provizoriu a continuat, întrucât s'a putut, să ducă la îndeplinire această salutară reformă, promisă de Proclamaţia dela 9 Iunie. Rezultatele obţinute n'au fost însă tocmai satisfăcătoare. Comisia instituită spre acest sfârşit, încă dela 26 Iunie, compusă din Cesar Bolliac, Petrache Poenaru şi Arhimandritul Ioasaf Znagoveanu, erà, adevărat, inspirată de cele mai umanitare sentimente, dar în acelaş timp şi lipsită de orice experienţă administrativă, ca să poată pune în lucrare o reformă socială atât de gravă, care lovià într'o mulţime de interese particulare şi erà conbătută, atât ca principiu, cât şi ca o inovaţiune care loveşte în deprinderile şi în averea reacţionarilor proprietari de robi. S'au găsit, nu e vorbă, singuratice inimi generoase, cari s'au declarat gata să-şi libereze robii, renunţând de bună voie la orice despăgubire din partea Statului. Dar acestea erau rare excepţii, pe când marea majoritate a proprietarilor de Ţigani robi nu voiau să ştie de liberare, făceau mulţime de greutăţi, şi în cazul cel mai bun pretindeau să fie despăgubiţi.

Procedura stabilită de Comisia pentru liberarea robilor erà greoaie şi în practică aproape imposibil de urmat. Toţi proprietarii de robi aveau să se prezente la Comisie, în Bucureşti, pentru a-şi arătà titlurile de proprietate asupra nenorocitelor fiinţe ce aveau să fie liberate, şi tot asemenea erau ţinuţi şi Ţiganii robi să se prezente la Comisie pentru a-şi luà în primire biletele de liberare. Această procedură a produs o mare pertubaţie în toată ţara. Proprietarii de robi, parte nu voiau, parte nu puteau să vină în Bucureşti înaintea Comisiei, iar robii înşişi, porniţi la drum spre Bucureşti din toate părţile ţerii, ameninţau să devină o calamitate socială, o mare primejdie pentru siguranţa publică, ceeace nu se puteà suferi. De altă parte robii liberaţi, ieşind dela stăpânii lor, arătau o mare dragoste pentru vieaţa vagabondă, nu mai voiau să rămână în vechile lor localităţi

de locuință, cu un cuvânt înțelegeau libertatea în felul propriu neamului lor, incompatibil însă cu cerințele sociale dintr'un stat organizat.

Urmarea tuturor acestora a fost, că reforma nu puteà înaintà, timpul treceà fără să se fi putut face nimic pozitiv, și în cele din urmă, când Revoluția a căzut, liberarea robilor rămăsese tot numai un frumos principiu umanitar, care mai aveà să aștepte până la deplina lui realizare. Este adevărat că, dela un timp, se mai instituise o comisie pentru liberarea robilor și la Craiova, și se mai făcuse înlesnirea ca actele doveditoare să poată fi trimise la Comisia centrală din București și prin administrațiile locale; cu toate acestea însă, reforma abià a putut trece peste un început de realizare.

Cea mai gravă dintre toate chestiile sociale ce Guvernul provizoriu aveà să rezolve, erà, precum ușor se poate înțelege, **chestia țărănească.**

Proclamația prin care s'a inaugurat mișcarea conțineà, între principiile constituționale ce a emis, și împroprietărirea țăranilor, prin despăgubire, pe moșiile proprietarilor. Principiul în sine erà tot ce poate fi mai just, mai uman și mai național, dar dela proclamarea și până la realizarea lui erà un lung și greu drum de străbătut. Principiul împroprietăririi țăranilor, prin natura lucrului neputând fi pus imediat în practică, proclamarea lui a făcut, pentru moment, mai mult rău decât bine cauzei revoluționare. Nici că se puteà altfel. Nici unul dintre punctele Proclamației revoluționare nu puteà să neliniștească atât de mult pe adversarii mișcării, decât acesta. Primejdia, reală sau închipuită, că li se vor luà părți considerabile din moșii, și înainte de toate brațele țăranilor, de cari erau obicinuiți să dispună după bunul plac, trebuià să ridice în contra revoluționarilor pe toți aceia cari, stăpâniți de egoismul, de interesele și de tradițiile clasei stăpânitoare, nu se preocupau de interesele generale și de viitorul țerii. In zadar li se spuneà acestora că au să fie despăgubiți și că împroprietărirea se va face în folosul general și în paguba nimărui, căci ei, las că nu credeau că Statul va aveà de unde să-i despăgubească pe toți, dar în îngustimea sufletului lor se temeau că, orice despăgubire li s'ar da, prin faptul că sutele de mii de țărani vor devenì proprietari, și vor devenì cetățeni, se termină atotputernicia și excluziva lor influență în vieața publică. Chestiunea proprietății erà deci cea mai puternică armă în contra revoluției. Ea le-a atras șefilor mișcării epitetul de «comuniști», cu care s'au văzut înfierați de către reacționarii interni

şi externi, şi a alimentat toate intrigile din Capitală şi din districte, toate contrarevoluţiile şi comploturile, culminând în machinaţiunile ascunse şi făţişe, cari ţintiau a provocà ocupaţiile străine, ca să salveze proprietatea şi privilegiile boiereşti.

Improprietărirea ţăranilor, odată proclamată, nu puteà să fie dusă în îndeplinire, decât printr'o procedare grabnică şi energică, prin care să se fi făcut dovada, că oamenii reformei au şi priceperea şi puterea de a o realizà. Dar aceasta erà foarte greu în împrejurările date. Ştiut este că chiar şi în ţerile unde, ca d. e. în Transilvania şi Ungaria, nobilimea însăş luase iniţiativa pentru desfiinţarea iobăgiei şi împroprietărirea ţăranilor, unde în sfârşit nu combăteà niminea această reformă, şi totuş ea numai cu mari greutăţi a putut fi aplicată. Cu atât mai greu s'ar fi putut face aceasta în Ţara-Românească, unde reforma erà combătută de clasa cea mai puternică dintre cele două clase direct interesate, de clasa proprietarilor, şi unde în acelaş timp lipsiau toate pregătirile pentru a o pune în lucrare, lipsiau studiile prealabile, lipsiau inginerii şi funcţionarii speciali cărora să li se poată încredinţà o asemenea grea însărcinare.

De aceea Guvernul provizoriu, în primele luni ale activităţii sale, nu numai că nu a putut face nimica pentru împroprietărirea ţăranilor, sau măcar pentru pregătirea ei, dar din contră, a fost silit să publice, în diferite rânduri, numeroase proclamaţii, decrete şi îndemnări, ca ţăranii să urmeze înainte a-şi împlinì datorinţele către proprietari, cu alte cuvinte a face clacă şi a da dişmă, mângâindu-i că, după Adunarea Constituantă, se va regulà şi chestiunea împroprietăririi lor şi că cu începerea anului viitor vor fi scăpaţi de sarcinile proprietăriceşti.

Dar aceasta erà o armă cu două tăişuri. Indatorirea ţăranilor de a urmà înainte cu claca, cu iobăgia, cu dişma şi cu angaralele şi podvezile de multe feluri, după ce li se spusese în mod solemn că au să fie liberi, părtaşi la toate drepturile şi proprietari pe o bucăţită de pământ pentru hrana lor şi a vitelor lor, erà de natură de a înstrăinà poporaţia rurală dela mişcarea de regenerare, sau cel puţin de a-i răpì încrederea în şefii mişcării, cari trebuià să i se prezente ca nişte oameni carì nu vreau sau nu pot să ţină ceeace au promis. Iar fără sprijinul poporaţiunii rurale, cauza revoluţiei, combătută de proprietari şi reacţionari, ar fi fost dela sine pierdută.

Dilema erà prin urmare foarte grea. Fără a luà în programul său emanciparea ţăranilor, care nu se puteà imaginà fără înproprietărirea lor, mişcarea revoluţionară şi-ar fi pierdut cea mai principală ra-

țiune de a fi. Luând-o în program, însă neputând-o realiză, oamenii mișcării erau condamnați nu numai să-și înstrăineze pe proprietari cari își temeau proprietățile și privilegiile, dar să-și piarză simpatiile și încrederea țăranilor, cărora li s'au excitat speranțe ce nu se puteau împlinì.

Din această dilemă Guvernul provizoriu a încercat să iasă, instituind, prin Decretul său din 9 Iulie, o Comisiune compusă din câte un reprezentant al proprietarilor și unul al țăranilor, aleși în fiecare județ, care Comisiune aveà să se întrunească în București, să desbată chestiunea proprietății, să cadă la învoeală asupra condițiilor de împroprietărire și despăgubire, și să facă un proiect de lege, care să fie prezentat Adunării Constituante, când aceasta se va întrunì, pentru ca reforma să fie apoi realizată după toate formele constituționale.

Evident că aceasta nu erà o soluțiune, ci un fel de paliativ, o tărăgănire a chestiei, sub care Guvernul provizoriu se silià să-și ascunză neputința de a da soluțiunea definitivă și satisfăcătoare.

Expedientul acesta n'ar fi fost în sfârșit tocmai rău, dacă Comisia instituită de Guvern ar fi intrat în vederile lui și și-ar fi dat, în sinceritate, silința de a găsì soluțiunea chestiei, în conformitate cu spiritul mișcării și cu principiile din Proclamație. Aceasta însă nu s'a îmtâmplat. Reprezentanții proprietarilor dela început s'au arătat ostilì împroprietăririi. Mai întâiu n'au voit să se prezente la ședințele Comisiunii, întrunită la 9 Aug., pentru a zădărnicì astfel orice lucrare rodnică, iar pe urmă, cei cari au luat parte la ședințe au observat o atitudine deadreptul ostilă, atât intențiilor Guvernului, cât și dorințelor formulate de reprezentanții țăranilor.

Rezultatul a fost că Comisia și-a pierdut timpul cu discuții zadarnice, din cari n'a ieșit nimic pozitiv, decât doară că au dat prilej reprezentanților poporațiunii rurale să arate, în discursuri cari și astăzi înduioșează pe omul de bine, cât de adânc simțesc ei nedreptățile și suferințele la cari au fost supuși sub regimul regulamentar, cât de hotărîți sunt să facă toate sacrificiile pentru a-și asigurà și ei un petec de pământ și o existență omenească, cu un cuvânt, cât de vrednici sunt de a intrà în toate drepturile cetățenești, pentru cari au dovedit calități sufletești și maturitate politică, de cari clasele privilegiate niciodată n'au dat asemenea dovezi.

S'a obiectat din unele părți, și se credeà chiar de unii din membrii Guvernului provizoriu, că una din cauzele sterilității desbaterilor urmate în această Comisie a proprietății ar fi fost modul cum ele

au fost conduse, în special de vicepreşedintele ei, cunoscutul economist de origine moldoveană, Ioan Ionescu dela Brad, fratele academicianului de mai apoi Nicolae Ionescu. Credem că aceasta este o nedreptate. Poate că Ioan Ionescu a fost prea doctrinar, şi cu deosebire prea lung de vorbă în expunerile sale, şi poate că în multe privinţe n'a fost destul de imparţial faţă cu proprietarii, ca om al poporului şi ca reprezentant al intereselor ţărăneşti ce erà. Dar să nu uităm că, din punctul de vedere al mişcării revoluţionare, interesele ţăranilor coincidau mai mult cu interesele generale ale ţerii decât interesele de clasă ale proprietarilor. Ori cum ar fi acestea, nu se poate îndoì nimeni că, indiferent de atitudinea preşedinţilor, membrii proprietari ai Comisiunii erau din capul locului hotărîţi să zădărnicească luarea unei hotărîri în spiritul Proclamaţiei revoluţionare, şi prin urmare convocarea Comisiunii proprietăţii trebuià să avorteze. Nu i-a rămas deci Guvernului altcevà de făcut, decât să o disolve, şi n'aveau dreptate acei ce susţineau că rău a făcut când a disolvat-o, prin decretul dela 19 August al Locotenenţei Domneşti.

In cât priveşte **convocarea Constituantei,** abià la 14 Iulie a putut Guvernul provizoriu să dea o publicaţie, în care stabileşte normele după cari aveau să se facă alegerile şi se fixează data alegerilor şi a întrunirii Adunării Constituante.

Din acest document se vede lămurit, că Guvernul provizoriu nu erà fixat, şi în tot cazul nu erà unitate de vederi între membrii săi, relativ la principiile după cari aveau să fie constituite corpul electoral şi cel legislativ. Tot operatul are coloritul unui compromis între tendenţa democratică de a învestì pe toţi Românii cu dreptul cardinal de a face parte din corpul electoral, şi îngrijirea, care-şi aveà şi ea temeiurile sale, de a da dreptul de alegător massei ţăranilor, sau cum zice decretul de convocare, acea parte dintre Români, cari «nu sunt încă pregătiţi cu cunoştinţa alegerilor.»

In liniamente generale s'a stabilit ca numărul deputaţilor să fie de 250, luându-se de normă ca tot la 10.000 de locuitori ai ţerii să se trimită câte un deputat în Constituantă. Votul însă aveà să fie indirect, aşà că la 25 de familii aveà să se aleagă, prin vot pe faţă în comunele lor, câte un deputat alegător, iar aceştia aveau să se întrunească la reşedinţele judeţelor pentru alegerea deputaţilor Constituantei. Repartizarea deputaţilor pe judeţe s'a făcut tot după numărul poporaţiunii şi variază destul de mult, între 4 (Brăila) şi 20

(Mehedinţi). Afară de aceea capitala Bucureşti mai aveà să aleagă 16 şi Craiova 3 deputaţi speciali ai lor, pe lângă ai judeţelor.

Alegerile primare, adică ale deputaţilor alegători, aveau să se facă la 9 August, cele definitive, adecă ale deputaţilor Constituantei, la 18 August, iar Adunarea Constituantă aveà să se întrunească la 25 August 1848.

Mai e de notat că dreptul de alegător se acordà tuturor Românilor nepătaţi, în vârstă de 21 de ani, iar dreptul de eligibilitate începeà dela vârsta de 25 de ani. Ca Români, şi prin urmare ca alegători şi eligibili erau consideraţi toţi Românii din ţară, Moldoveni, Transilvăneni sau de sub alte stăpâniri străine, cari locuiau în ţară la 11 Iunie, precum şi toţi împământeniţii de orice origine şi religie. Scurtimea timpului însă, precum şi lipsa de orice lucrări preparatoare pentru confecţionarea listelor electorale, etc., au silit Guvernul provizoriu, dupa stăruinţele mai multor administratori de judeţe, să amâne alegerile, aşà că în cele din urmă ziua de 13 Septemvrie şi căderea revoluţiei au sosit, fără ca alegerile, necum întrunirea Adunării Constituante, să se fi putut face.

IX.

Misiunea lui Suleiman Paşa.

Noul Comisar al Porţii, Suleiman Paşa, a sosit în 14 Iulie la Rusciuc. Guvernul provizoriu a trimis numai decât pe Ministrul său de Externe, I. Voinescu II, ca să bineventeze pe Paşa, a cărui venire, deşi însoţit de forţe militare, erà privită ca un eveniment de bun augur, după informaţiunile ce Guvernul aveà despre dispoziţiile amicale ale Turciei şi ale noului Comisar. Speranţele şefilor mişcării n'au fost micşorate prin faptul că Suleiman Paşa a refuzat să primească pe I. Voinescu II în calitate de reprezentant al Guvernului şi încins cu eşarpa revoluţionară, nici în urma înştiinţării făcute de Paşa Administratorului de Vlaşca, la 18 Iulie, că a doua zi va trece cu trupele imperiale pe pământul Ţerii-Româneşti, şi nici chiar prin scrisoarea, destul de nepoliticoasă, adresată de Paşa, la 19 Iulie, «tuturor boierilor şi notabililor», prin care anunţă că a venit cu misiunea de a restabilì ordinea legală, răsturnată de «un anumit număr de indivizi cari, dându-şi numele de Români, au apărut fără veste în Principat şi după ce au sedus miliţia, au răsturat Guvernul şi au silit prin violenţe pe Hospodar să părăsească ţara».

Pentru a-şi salvà principiile, şi totodată pentru a pune pe noul

Comisar în situaţie de a cunoaşte adevărata stare a lucrurilor şi adevăratele cauze şi scopuri ale mişcării, Guvernul provizoriu a trimis lui Suleiman Paşa, la 19 Iulie, o protestare contra intrării armatelor turceşti în ţară, arătând în acelaş timp sentimentele de lealitate către Imperiul turcesc, cu cari Românii nu voesc să slăbească, ci să întărească tradiţionalele legături bazate pe tractate. A doua zi, 20 Iulie, s'a ţinut apoi o adunare de popor în Câmpul Libertăţii (Filaret), unde s'a votat o a doua protestare a poporului în acelaş sens.

Cu scrisoarea mai sus pomenită a lui Suleiman Paşa venise la Bucureşti secretarul său Tinghir Efendi (Tangâroglu), un Armean tânăr, cult şi inteligent. Şefii mişcării avusese grija, foarte motivată, de a nu-l lăsà să ajungă în atingere nemijlocită cu cercurile boiereşti reacţionare, neîngăduind nici Mitropolitului să se întâlnească între patru ochi cu el. Cu atât mai mult îl informară dânşii despre adevăratele lor intenţii şi izbutiră uşor să-l convingă, că Turcia nu are nici un interes să se opună tendinţelor de regenerare ale Românilor, ci din contra, are tot interesul să nu-şi înstrăineze simpatiile Românilor, servind interesele duşmanului comun, care erà Rusia. Că aceste nu sunt numai vorbe de ocazie, ci sentimentul comun al poporului român, Tinghir Efendi avù ocazie să se convingă, atât din decursul Adunării poporului dela 20 Iulie din câmpul Filaretului, cât şi din manifestaţia ce poporul a făcut, după adunare, în faţa locuinţei sale, când strigarea de «trăească Constituţia» erà însoţită de strigarea: «Trăească Sultanul». Covârşit de entuziasmul ce domnià în popor, tânărul diplomat ieşi în balcon, luà un stindard tricolor în braţe şi îl sărută în faţa mulţimii, ca semn că el înţelege şi aprobă gândurile ce animau această mulţime pacinică şi plină de lealitate faţă cu Sultanul. Tinghir Efendi a raportat numai decât lui Suleiman Paşa despre cele văzute şi aflate în Bucureşti, şi pare a-l fi convins, că de anarhie şi de turburarea ordinei publice nu poate fi vorba în Ţara-Românească. Dar şi altcum, pe sub mână Tinghir Efendi asigurà pe şefii mişcării, că Turcia are cele mai bune intenţii faţă cu Românii, iar dacă procedează, în aparenţă, ca şi când ar fi ferm hotărîtă să restabilească regimul regulamentar, aceasta o face numai silită de împrejurări, Românii să fie însă cuminţi şi să aibă răbdare, şi atunci vor câştigà tot ce doresc.

Consecvent cu această politică a Guvernului turcesc, Suleiman Paşa îşi muià tonul în urma celor raportate de Tinghir Efendi şi nu mai stărui a desaprobà revoluţia română, ci se mărginì a cere,

pentru a păstrà aparențele că voeşte a restabili legalitatea, ca Guvernul provizoriu să demisioneze şi în locul lui să se aleagă o Locotenență Domnească, după cum prescrià Regulamentul Organic. In fapt însă numai numele de Locotenență Domnească erà luat din Regulament, care alt cum prescrià formal cine aveà să formeze Locotenența în caz de vacanță a tronului, şi nici de cum nu permiteà ca membrii ei să fie aleşi, nici de boieri, necum de obşteà locuitorilor Capitalei.

In asemenea condițiuni Guvernul provizoriu a putut uşor să intre în voia Comisarului turc şi prin proclamațiunea sa dela 23 Iulie, anunță că-şi depune puterile în mânile poporului dela care le primise, invitându-l să-şi aleagă alt guvern, care se va numì Locotenența Domnească a Țerii-Româneşti, şi care va fi apoi recunoscută de Inalta Poartă.

Altă dovadă că Poarta numai de formă mai stăruià asupra Regulamentului Organic, iar în fond ar fi fost dispusă să împlinească cererile de reformă susținute de şefii mişcării, este şi următorul fapt: Tinghir Efendi adusese scrisoarea lui Suleiman Paşa, de care s'a vorbit mai sus, adresată *boierilor din Valachia*. Guvernul provizoriu obiectându-i că rangurile şi privilegiile sunt desființate, că prin urmare boieri nu mai există, secretarul Paşei i-a cerut acestuia instrucțiuni şi a primit imediat răspunsul, prin care fu autorizat să completeze adresa: către boierii şi *notabilii* Țerii-Româneşti. Astfel formulată, scrisoarea Comisarului turc fu cetită într'o adunare convocată la 22 Iulie, la care au luat parte şi câțivà boieri, dar şi numeroşi negustori şi toți bărbații marcanți ai revoluției. Adunarea a ales o Comisiune pentru a redactà răspunsul la scrisoarea Paşei. Răspunsul a fost trimis la Giurgiu la 24 Iulie şi în el membrii comisiunii, făcând istoricul mişcării şi a abdicațiuniii Principelui Bibescu, arată sentimentele Românilor către Poartă şi ferma lor hotărîre de a păstrà legăturile cu Imperiul turcesc, aşà cum ele au fost stabilite în capitulațiunile vechilor voevozi Mircea şi Vlad cu Sultanii Baiazid şi Mahomed II. Totodată îi anunță că Guvernul provizoriu a demisionat şi că în locul său s'a ales o Locotenență Domnească.

In aceeaş zi a anunțat şi noua Locotenență Domnească, compusă din 6 membri, aceiaşi cari compusese şi Guvernul provizoriu, printr'o publicațiune afişată în Capitală, că Guvernul provizoriu a demisionat şi că poporul a ales Locotenența Domnească, care va guvernà țara până la alegerea noului Domn. Fără îndoeală la insistența lui

Suleiman Paşa, publicaţiunea Locotenenţei Domneşti mai adăugă, că «nouăle instituţii vor aveà putere desăvârşită după aprobarea Excelenţiei Sale Suleiman Paşa şi sancţia M. Sale Sultanului, ce cu părintească îngrijire protege ţara».

Acest adaus a făcut mult sânge rău între elementele mai radicale şi între tinerii revoluţionari. Ei vedeaŭ într'însul o abandonare a dreptului incontestabil de Autonomie al ţerii, garantat prin tractate, după care Românii puteau să-şi organizeze ţara în cele din lăuntru după cum vor găsì de cuviinţă şi fără amestecul străinătăţii. C. A. Rosetti în «Pruncul Român», G. Magheru în adrese speciale trimise Locotenenţei, şi alţii, s'au grăbit să-şi dea pe faţă nemulţumirea lor, că Locotenenţa n'a avut tăria de a rezistà stăruinţelor Paşei şi de a păstrà intact dreptul de Autonomie al ţerii.

Asemenea obiecţiuni aveaŭ oareşicare îndreptăţire. Numai cât, din fatalitate, politica nu se poate face totdeauna după principii şi drepturi înscrise în condice şi tractate.

Aceasta erà greu, cu deosebire în situaţia nou alesei Locotenenţe Domneşti. Dacă Suleiman, care stăteà la Giurgiu în fruntea unei oştiri, a făcut pendentă recunoaşterea Locotenenţei de concesiunea de mai sus, Locotenenţa n'a avut decât să aleagă: sau să facă Turcului pe voie, sau să se demită şi să facă loc unui nou regim boieresc regulamentar, dacă nu voeşte să fie delăturată cu forţa baionetelor. Dată fiind inegalitatea forţelor, Locotenenţa Domnească pare a fi crezut că este mai prudent a cedà pentru moment în acest punct, pentru a nu compromite cu totul cauza revoluţiei. Judecând cu sânge rece, trebue să recunoaştem că cu greu ar fi putut procedà altfel.

Deodată cu răspunsul la scrisoarea Paşei, deputaţiunea trimisă la Giurgiu a dus şi o Adresă a Românilor către Sultan, acoperită de vreo 20.000 de iscălituri şi în care se făceau aceleaşi asigurări de lealitate şi credinţa către Imperiul Sultanilor şi tractate.

Suleiman Paşa a primit în mod afabil deputaţia Românilor, care i-a predat răspunsul la scrisoarea sa şi Adresa către Sultan. Locotenenţa Domnească de şase membri n'a voit însă să o recunoască, sub cuvânt că nu corespunde prescripţiilor regulamentare, dar în realitate pentrucă această Locotenenţă erà tot vechiul Guvern provizoriu cu nume schimbat, lucru care nici într'un chip n'ar fi putut fi prezentat la Constantinopole, şi cu atât mai puţin la Petersburg, ca o restabilire a ordinei legale în Ţara-Românească. După oarecari negoţieri, Suleiman s'a învoit însă, ca să se aleagă o Locotenenţă

Domnească compusă din *trei* membri, pe care a promis că o va recunoaşte.

Au fost aleşi apoi de poporul din Bucureşti N. Golescu, Chr. Tell şi I. Eliade ca membrii ai Locotenenţii Domneşti. Ei au anunţat, prin publicaţia afişată în Capitală la 28 Iulie, că vor guvernà ţara, până la alegerea noului Domn, tot cu fatalul adaus, că nouăle instituţii vor aveà putere desăvârşită numai după aprobarea lui Suleiman şi sancţiunea Sultanului.

Această Locotenenţă a fost recunoscută de Suleiman, deşi erà aleasă tot de popor şi nicidecum după prescripţiile Regulamentului Organic. Tinghir Efendi, care venise din nou în Bucureşti, a făcut noilor membri ai Locotenenţei Domneşti câte o vizită de ceremonie, în semn că ea este acum guvernul legal al ţerii, şi după aceea a plecat la Giurgiu, invitând Guvernul să trimită o deputaţiune la Suleiman Paşa, ca să discute asupra cererilor de reformă ale Românilor, asigurându-i că Suleiman şi Guvernul din Constantinopole au cele mai bune intenţii de a împlini toate dorinţele legitime ale Românilor.

Membrii Locotenenţei Domneşti şi ai Ministerului au intrat apoi în relaţii oficiale cu Suleiman Paşa, parte mergând unii dintre ei în persoană la Giurgiu (N. şi Şt. Golescu şi alţii), parte prin corespondenţă. Comisarul turc le-a arătat că noua Constituţie ce vor Românii să-şi dea va puteà obţineà sancţiunea Sultanului, însă numai cu condiţia ca unele articole ale ei să fie modificate. Astfel Paşa arătă că art. 5 al Proclamaţiei, despre alegerea Domnului pe *cinci* ani, va trebui modificat în sensul că *Domnul se alege pe vieaţă;* art. 8, despre libertatea tiparului, nu se poate primì fără restricţiune; art. 11, despre *garda naţională* trebue înlăturat, probabil pentru parfumul lui prea revoluţionar şi amintitor a celor petrecute la Paris, dar se va acceptà instituirea unei *garde civice.* Cât priveşte art. 12, despre *secularizarea mânăstirilor închinate,* Paşa a declarat că această chestiune nu se poate rezolvà decât de comun acord, prin mijlocirea unei comisii mixte, ai cărei membri din partea ţerii va aveà să-i aleagă viitoarea Adunare legislativă. In fine Paşa mai arătă că *dreptul electoral* acordat tuturor cetăţenilor, *fără nici o restricţiune,* încă nu va fi acceptat de Poarta otomană.

Toate acestea nu descuragiară pe revoluţionari. In faptul că s'a obţinut recunoaşterea Locotenenţei Domneşti şi a guvernului ieşit din voinţa poporului, ei vedeau un bun augur pentru dobândirea, cu timpul, a tuturor revendicărilor din programul lor şi în tot cazul

o dovadă palpabilă despre dispoziţiile binevoitoare ale Turciei pentru cauza românească. Este prin urmare explicabil entuziasmul şi bucuria ce a domnit în Bucureşti şi în toată ţara, dela recunoaşterea Locotenenţei Domneşti până la rechemarea lui Suleiman Paşa şi înlocuirea lui cu Fuad Efendi, a cărui numire ca Comisar în Principate semnală o schimbare radicală în politica Turciei faţă cu Românii.

Entuziasmul acesta s'a manifestat cu deosebire la sosirea şi în timpul petrecerii lui Suleiman în Bucureşti. Indată după recunoaşterea Locotenenţei Domneşti, Comisarul Turciei, printr'o adresă trimisă «Domnilor Locotenenţi» (1 August), îi provoacă să invite pe boierii emigraţi peste fruntarii sau retraşi pe la moşiile lor, ca să se reîntoarcă în Capitală, deoarece ţara are acum un guvern legal, care va şti să mănţină liniştea şi siguranţa publică şi la nevoie va fi ajutat întru aceasta de forţele armate ale Turciei. In acelaş timp mai invită pe oamenii noului regim ca să aleagă şi să trimită la Constantinopole o deputaţiune, care să arate Sultanului sentimentele de credinţă ale Românilor şi să ceară aprobarea nouălor aşezăminte ce şi-au dat. In fine a mai pus în vedere că peste puţine zile va sosi însuş în Bucureşti, însoţit numai de o mică gardă, pentru ca să corespundă, precum zice în scrisoarea sa din 4 August, adresată acum «*Naţiei Valahiei*», dorinţelor repetate ale ei. In această scrisoare Paşa confirmă că s'a convins despre credinţa Românilor către Sultan, şi invită pe toţi Valahii să se supue Locotenenţei Domneşti, care este guvernul legal al ţerii, recunoscut de dânsul.

La 3 August Locotenenţa Domnească numeşte Deputaţiunea însărcinată să meargă la Constantinopole pentru a arătà Sultanului supunerea Românilor şi a lucrà pentru obţinerea aprobării Constituţiei. Ea erà compusă din: Ştefan *Golescu*, Nicolae *Bălcescu*, Grigorie *Grădişteanu*, Dimitrie *Brătianu*, *Vasiliadi* şi *Ubicini*, acest din urmă în calitate de secretar. In acelaş timp Locotenenţa Domnească a redactat o nouă adresă către Sultan (3 August), menită să fie predată de Deputaţiunea trimisă la Constantinopole. In adresă se arată nedreptăţile aduse de Regulamentul Organic, cu deosebire asupra populaţiunii rurale, agravate prin abuzurile şi impilările comise de regimul Principelui Bibescu, ceeace a motivat pe deplin sculareа dela 11 Iunie şi încercările Românilor de a-şi da o nouă organizare. Adresa se termină cu cererea ca cele 22 de articole din Proclamaţia revoluţionară să fie recunoscute. Despre recunoaşterea Locotenenţei Domneşti, au fost înştiinţate, la 2 August, atât din partea

lui Suleiman Paşa cât şi din partea Secretariatului de Stat al Ţerii-Româneşti, şi consulatele Puterilor străine din Bucureşti. Consulul Angliei Colquhoun mai întâiu, apoi al Prusiei şi al Greciei s'au grăbit a felicità numai decât (5 August) Locotenenţa Domnească, intrând cu ea în relaţii oficiale.

In acelaş timp Guvernul a făcut întinse preparative pentru a primì pe Suleiman în Capitală cu tot fastul şi cu toată strălucirea datorită unui reprezentant plin de bună voinţă al Sultanului.

Suleiman Paşa sosi în Bucureşti la 8 August d. a., însoţit de o gardă de 200 călăreţi otomani. La grădina lui Costache Cantacuzino dela Capul Podului Mogoşoaiei, unde a descins pentru a-şi pune uniforma de gală, a fost întâmpinat, în numele Guvernului, de I. Voinescu II, Ministrul de Externe, apoi de Vornicul Capitalei, de reprezentanţii clerului şi de o nenumărată mulţime de popor, în haine de sărbătoare şi cu flori în mâini. De acolo până la palatul fostului Principe Bibescu, unde i s'a pregătit reşedinţa, a parcurs străzile Capitalei în adevărat triumf. Tunurile bubuiau, mulţimea aclamà, aruncà flori şi cununi de grâu asupra trăsurii Comisarulu împărătesc. La barieră municipalitatea l-a aşteptat cu tradiţionala pâne şi sare ca pe un suveran, garda naţională formà spalier, 12 băieţi şi 12 fete în costum ţărănesc prezentară Paşei pe o pernă cele 22 articole ale Constituţiei, tipărite pe mătase. La palatul de reşedinţă l-a aşteptat Locotenenţa Domnească, Ministerul şi Mitropolitul, iar I. Eliade a rostit un discurs omagial de bineventare. Paşa a răspuns în cuvinte pline de expansiune, că s'a convins de supunerea şi simpatiile Românilor către Inalta Poartă, că va trimite chiar în acea zi un curier la Constantinopole pentru ca să arate Sultanului sentimentele Românilor şi că crede că dorinţele naţiunii române vor fi împlinite.

Zilele petrecute de Suleiman Paşa în Bucureşti au format un continuu lanţ de serbări şi petreceri. Reprezentaţie de gală în Teatrul naţional, bal într'o sală improvizată la Şoseà, iluminaţii, recepţiuni şi audienţe se succedau una după alta. Paşa erà învederat plăcut atins de primirea ce i s'a făcut, şi nu încape îndoeală că, dacă ar fi atârnat numai dela el, cauza revoluţionară ar fi triumfat în mod definitiv şi toate reformele anunţate în Proclamaţiunea revoluţionară ar fi devenit realitate.

La 10 August Suleiman Paşa convocă la Palat o adunare de boieri şi notabili, cărora le ţinù un discurs, din care încă odată se vede că el erà inspirat de cele mai bune intenţii şi cu desăvârşire

câştigat de şefii mişcării revoluţionare. La început Comisarul accentuă că cele întâmplate la 11 Iunie au displăcut Sultanului, şi că el a fost trimis, însoţit de o oştire, ca să restabilească ordinea legală. Istorisì apoi, cum a cerut disolvarea Guvernului provizoriu, şi cum nu a putut acceptà nici Locotenenţa Domnească de şase membri, şi exprimă apoi satisfacţiunea, că naţia română, pătrunsă de sentimente de lealitate către Sultan, a ascultat poveţele lui, şi a ales Locotenenţa Domnească de trei membri, pe care el s'a grăbit a o recunoaşte.

Sfătui apoi pe toţi cei de faţă să recunoască actualul guvern legal al ţerii şi să fie asiguraţi că vieaţa, onoarea şi averea le este garantată. Asemenea sfătuì pe toţi cei ce s'au refugiat din Capitală, să se reîntoarcă la casele lor şi să recunoască noua stare de lucruri, declarând că pe toţi aceia cari nu vor urmà astfel, îi va considerà de inimici ai ţerii şi ai Sultanului. Pe urmă anunţă că Deputaţiunea aleasă, la sfatul său, pentru a prezentà Sultanului dorinţele Românilor, a plecat la Constantinopol cu recomandaţii dela dânsul şi însoţită de un ofiţer al său, şi că speră că dorinţele Românilor vor fi împlinite.

După discursul Paşei, cei prezenţi, între cari cei mai mulţi erau revoluţionari de frunte, dar şi câţivà boieri cari nu erau intraţi în mişcare, subscriseră o declaraţie, că recunosc Locotenenţa Domnească ca guvern legiuit şi se obligă să nu pricinuească nici cea mai mică neorânduеală.

X.

Politica Rusiei în Principate.

Totul păreà câştigat şi triumful revoluţiei păreà asigurat, şi aşà ar fi şi fost în adevăr, dacă Rusia nu s'ar fi pus în cale şi dacă Turcia ar fi avut puterea şi sprijinul necesar din partea Puterilor europene, ca să-i poată rezistà.

Destinul a voit însă altfel, şi soartea Principatelor Române n'a fost dat să se schimbe încă. Pe când Românii erau în culmea entuziasmului şi strigătul «trăească libertatea» şi «trăească Sultanul» răsunà din toate unghiurile ţerii, la Constantinopole politica rusească, duşmană libertăţii Românilor, erà dejà biruitoare, revocarea lui Suleiman Paşa erà hotărîtă şi Fuad Effendi, noul Comisar al Porţii în Principatele Române îşi primià instrucţiile ca să restabilească cu puterea armelor regimul Regulamentului Organic.

Dela începutul mişcării în Principate Rusia erà hotărîtă să intervină şi să restabilească regimul regulamentar, care erà rezultatul politicei sale orientale, de mai bine de un secol urmărită cu consecvenţă. Nu puteà ea să renunţe la situaţia ce-şi crease în Principate, nici de dragul Românilor, nici de frica tinerilor cari au început mişcarea şi cari nu puteau să opună Protectorului dela Nord şi armiilor sale decât entuziasmul lor nemărginit şi, precum le plăceà lor să se exprime, «crucea şi evanghelia». De mirat este numai că Rusia n'a intervenit mai de mult, şi a lăsat, mai mult sau mai puţin impasibilă, ca revoluţionarii să guverneze ţara 3 luni de zile întregi. Tărăgănarea aceasta a fost pricinuită, de o parte de hezitarea Rusiei de a interveni imediat, în mod brutal, ceeace i-ar fi cauzat pierderea şi a ultimului rest de simpatii în Principate. Credeà prin urmare că este mai prudent şi mai diplomatic ca să forţeze mâna Turciei, ca să intervină ea, să ocupe Principatele milităreşte şi să-i lase ei odiul înnăbuşirii acţiunii de reforme a Românilor, rezervându-şi Rusia rolul de a se prezentà, în momentul binevenit, ca salvatoare al Românilor de sub barbaria turcească.

De altă parte Rusia aveà oarecari temeri că Puterile apusene se vor pune în cale şi nu vor permite ca ea să ocupe Principatele şi să proceadă cu violenţă contra Românilor. Aceasta cu atât mai mult, că Rusia declarase, la izbucnirea revoluţiilor din Apus, că ea nu se va amestecà în afacerile altor State. Este adevărat că, prin nota sa dela 19 Iulie către reprezentanţii Rusiei în străinătate, cabinetul din Peterburg s'a silit să explice Europei, că pentru ea Principatele Dunărene nu sunt state străine, ci că are drepturi de exercitat într'însele, în conformitate cu tractatele încheiate cu Turcia. Dar dreptul său de Protectorat nu însemnà că poate, cu dela sine putere, să înnăbuşe cu armele o mişcare de reforme, ci numai să intervină, atuncii când Românii vor cere-o, pentru a-i apărà de violenţele turceşti, sau cel mult când Turcia s'ar dovedì incapabilă să pună capăt unei anarhii ce ar fi existând. Neputând fi însă vorba nici de una nici de alta, intrarea oştirilor ruseşti în Principate ar fi fost pur şi simplu un act de violenţă, contra căruia Puterile apusene ar fi putut să protesteze.

Aceste consideraţii au silit pe Rusia, nu să renunţe la ocuparea Principatelor, ci să o amâne împreună cu restabilirea Regulamentului Organic, care erà opera ei şi constituià cel mai mare succes al ei în politica orientală până în acel moment.

Dar Rusia n'a lăsat nici un moment nefolosit, ca să prepare ocu-

pațiunea și să-și creeze un pretext plauzibil pentru a o duce la îndeplinire. Când consulul său general din Principate a plecat, la 13 Iunie, din București, împreună cu Comisarul, Generalul Duhamel, protestând contra răsturnării vechiului regim, erà hotărît la Neva, că acel regim trebue restabilit cu orice preț.

Mijlocul cel mai simplu de a provocà ocupațiunea rusească ar fi fost, ca Românii singuri să o ceară. Aceasta a și făcut-o instrumentul servil al Rușilor, Principele Mihaiu Sturdza, pentru Moldova, sub cuvânt că ordinea publică e turburată de «revoltanți». O parte a oștirilor rusești au intrat în adevăr în Moldova, pe la mijlocul lui Iunie, deși bieții «revoltanți» moldoveni erau, sau trecuți peste frontieră de slujitorii Domnului, sau închiși prin mănăstiri și «periorisiți» pe la moșiile lor, încât nici vorbă nu erà că măcar doi din ei să se poată întâlnì, necum să mai turbure ordinea publică.

Alt mijloc de a îndreptățì intrarea oștirilor în Principate ar fi fost provocarea de vărsări de sânge, desordine și anarhie, cari ar fi dat Rusiei pretextul să vină și să restabilească ordinea.

Spre acest sfârșit, încă înainte de izbucnirea mișcării revoluționare, Comisarul rus Duhamel, sosit cam fără veste în București și fără să spună care-i este misiunea, s'a străduit pe sub mână să provoace între boieri o mișcare de răsturnare a Principelui Bibescu. Dar șefii mișcării de regenerare i-au dejucat intriga, așà că răsturnarea regimului s'a făcut, dar nu în serviciul planurilor Rusiei.

După 11 Iunie, agenții rusești n'au contenit a urmărì acelaș scop: de a provocà turburări cari să justifice intrarea oștirilor în Principate. Nu mai încape îndoeală că atentatul polcovinicilor Odobescu și Solomon, dela 18 Iunie, a fost pus la cale de mâni rusești. Dovadă este faptul că, în aceeaș zi de 18 Iunie, Kotzebue, care petreceà la Focșani, scrise Mitropolitului Neofit la București, știind de sigur că membrii Guvernului provizoriu aveau să fie arestați, să institue o Caimacamie, dacă Principele Bibescu ar refuzà să reocupe scaunul Domniei. Tot asemenea nu poate fi îndoeală că svonurile răspândite la 20 Iulie despre intrarea Rușilor în țară, cari au provocat plecarea membrilor Guvernului provizoriu din București, tot de agenții rusești au fost răspândite.

Toate silențele au fost însă zadarnice, căci afară de samavolniciile administrației lui M. Sturdza în Moldova, nici un fel de act de silnicie, nici o desordine nu s'a întâmplat nicăiri în Principate. Trupele rusești intrate în Moldova n'aveau cu cine să lupte, decât cu holera și cu alte boale cari le decimau înfiorător. Intr'un rând

se vorbià chiar că Ruşii vor ieşì şi din Moldova, sub cuvânt că Ţarul e supărat pe ingraţii de Români, că nu voeşte să mai audă de ei şi că-i abandonează la discreţia Turcilor. Cum însă de această ameninţare nu se temeà nimenea, şi la dreptul vorbind nici nu erà de crezut, trupele ruseşti au rămas tot în Moldova, aşteptând momentul ca să treacă în Ţara-Românească.

Pentru a accelerà acest moment, s'au pus toate stăruinţele la Constantinopole, ca să înduplece Poarta a revenì asupra celor săvârşite în Tara-Românească, a-l desavuà pe Suleiman Paşa şi a-l înlocuì prin alt comisar, care să restabilească în adevăr ordinea legală, adecă Regulamentul Organic.

Nesusţinută de Puterile apusene cari, sau nu vroiau, ca Anglia, sau nu puteau, ca Franţa şi Germania, să intre în conflict cu Rusia, având destul de lucru cu cele ce se întâmplau la ele acasă, şi de altă parte nesimţindu-se în stare să provoace un răsboiu, pentru care nu erà pregătită, Turcia a cedat în cele din urmă, şi printr'aceasta soartea revoluţiei române a fost hotărîtă.

XI.

Misiunea lui Fuad Efendi.

Incă din August, va să zică pe când veselia generală în urma succeselor dobândite pe lângă Suleiman Paşa erà la culme, Ion Ghica scrià din Constantinopole vestind schimbarea întâmplată în politica turcească. Cu prilejul sosirii Deputaţiunii române, trimisă la Constantinopole, la sfatul lui Suleiman Paşa, ca să stăruească pentru recunoaşterea reformelor proclamate de revoluţiune, Titof, ambasadorul rusesc, a prezentat Porţii o notă, prin care, într'un ton cât se poate de necuviincios, cereà ca Suleiman Paşa, care a lăsat Caimacamia în mânile revoluţionarilor şi a negociat cu revoluţionarii, să fie revocat şi chiar pedepsit, iar Deputaţiunea sosită să nu fie primită, ci membrii ei trataţi ca nişte studenţi din Paris, cari singuri au făcut toată turburarea, şi pe cari îi condamnă toţi oamenii de greutate din Ţara-Românească.

El mai cereà ca să se trimită alt Comisar în Principate, cu instrucţiuni precise ca să intre cu armata turcească în Bucureşti, să declare de nul şi neavenit tot ce s'a întâmplat dela 11 Iunie încoace şi să restabilească ordinea legală în conformitate cu Regulamentul Organic.

Poarta erà într'o grea dilemă. Apelând la sprijinul Angliei şi al Franţei, ai cărei reprezentanţi, Sir Stratfort Canning şi Generalul Aupick erau, personal, cei mai binevoitori, atât Turciei cât şi Principatelor Române, a primit răspuns că instrucţiile lor nu le permit să susţină Poarta faţă cu Rusia. Aşà stând lucrurile, bărbaţii de stat turci, în special Marele Vizir Reşid Paşa şi Ministrul de Externe Ali Paşa, deşi asigurau pe Români de toată bunăvoinţa lor şi-i mângăiau că într'un viitor nu tocmai depărtat dorinţele lor vor fi împlinite, totuş pentru moment n'au avut încotro, şi au fost siliţi să cedeze stăruinţelor Rusiei. Suleiman Paşa a fost revocat şi înlocuit cu Fuad Efendi, iar Deputaţiunea română a trebuit să se întoarcă în patrie, fără de a fi fost primită oficial de cei în drept şi fără să fi obţinut ceva din cele promise de Suleiman Paşa. Printr'o notă oficială din 19 August, Ministerul de Externe al Turciei a încunoştinţat Ambasada rusească despre această, adăogând că Fuad Efendi a primit ordin să înlocuească Locotenenţa Domnească printr'un Caimacam, care să fie numit dintre notabilii ţerii, cari n'au luat parte la revoluţie, şi că de asemenea toţi funcţionarii implicaţi în mişcare vor fi înlocuiţi sau destituiţi. Cererea lui Titof ca Ion Ghica, agentul la Constantinopole al Guvernului revoluţionar, să fie expulzat din capitala Turciei, a fost refuzată. Tot asemenea bărbaţii conducători ai Imperiului otoman, între cari şi noul Comisar Fuad, care a avut atenţiunea de a primì pe membrii Deputaţiunii române trimisă la Constantinopole, în mod confidenţial, se înţelege, asigurau că nici o altă concesiune nu se va mai face Rusiei, şi că cele făcute până acì s'au făcut cu scopul de a luà Ruşilor orice pretext ca să intre în Principate. Ei mai promiteau că, după ce se va fi restabilit regimul legal, Regulamentul Organic va fi supus unei minuţioase revizuiri şi că toate reformele, cari au de scop desvoltarea economică a Pincipatelor, vor fi acordate.

In această dispoziţie şi cu asemenea instrucţiuni, Fuad Efendi soseşte la 27 August în Galaţi şi a treia zi pleacă la Giurgiu pentru a înlocuì pe Suleiman Paşa. Acesta, însoţit de simpatiile Românilor şi de manifestaţiile călduroase ale poporului adunat la Giurgiu cu zecile de mii, pleacă din ţară şi se întoarce la Constantinopole.

La 31 August trupele turceşti, comandate de Rifaat Paşa, cari până atunci stătuseră liniştite în Galaţi, trec şi ele în Ţara-Românească. La sosirea lor, Administratorul de Brăila, Dimitrie Golescu, adresează lui Rifaat o scrisoare de protestare, în care arată că, după ce Locotenenţa Domnească a fost recunoscută de Suleiman Paşa în

numele Sultanului, s'ar fi cuvenit ca ea să fie înştiinţată de intrarea armiei turceşti, ceeace nu s'a făcut. Aceasta a fost prima dovadă evidentă, că Fuad Efendi n'aveà să continue faţă cu Românii politica urmată de Suleiman Paşa și că venirea lui însemnează căderea desăvârşită a revoluţiei.

Altă dovadă şi mai sigură despre aceasta a fost că Comisarul rus, Generalul Duhamel, care în tot timpul petrecerii în ţară a lui Suleiman Paşa s'a ferit de orice atingere cu el, îndată după sosirea lui Fuad la Giurgiu, s'a grăbit a merge în tabăra lui, pentru a se înţelege cu dânsul asupra celor ce aveau să urmeze. Acum Rusia dictà, iar Comisarul şi trupele turceşti n'aveau decât să execute ceeace hotărîse Protectorul dela St. Petersburg.

Sosirea lui Fuad Efendi la Giurgiu, conferenţele lui cu Duhamel şi cu Kotzebue, şi ştirile ce aveau despre situaţia schimbată la Constantinopole, au produs în Bucureşti o mare fierbere, atât între revoluţionari cât şi între oamenii vechiului sistem. Fel de fel de svonuri circulau prin lume: că revoluţionarii au hotărît să ucidă pe toţi regulamentiştii, cari, la rândul lor, pretextând sau crezând că vieaţa le este în pericol, înarmau cete de Arnăuţi şi slugi de ale lor, ca să se apere contra revoluţionarilor. Guvernul și în special Ion C. Brătianu, numit Șef al Poliţiei Capitalei, se siliau în toate chipurile să liniştească lumea şi să evite turburări şi vărsări de sânge, cari sigur ar fi avut de urmare intrarea Ruşilor în ţară. Graţie publicaţiilor şi sfaturilor, dar şi precauţiunilor luate de stăpânire, ordinea publică a putut fi mănţinută, şi afară de excese neînsemnate, ca d. e. un atentat cu arma contra lui C. Romanescu, care însă n'a avut sfârşit tragic, nu s'a întâmplat nimic serios.

Mai grav erà însă, că nici revoluţionarii nu erau înţeleşi asupra liniei de conduită ce aveau să observe în faţa situaţiei schimbate. Elementele mai radicale, tinerimea şi militărimea, stăruiau ca să se facă, dacă nu o încercare de rezistenţă cu armele în mână, cel puţin o demonstraţie armată, prin care să se dovedească lumii, că Românii sunt hotărîţi a nu mai primi odată cu capul regimul Regulamentului Organic. Spre acest sfârşit aveau să servească pandurii şi dorobanţii concentraţi, în număr de câtevà mii, de Gheorghe Magheru în Oltenia, regimentele 1 şi 2 de infanterie, comandate de Colonelii N. Pleşoianu şi Radu Golescu, divizionul de cavalerie comandat de maiorul Mavrocordat, precum şi cete de ţărani, cari s'ar fi putut concentrà în număr destul de mare, din cari o parte erau, de bine de rău, organizaţi ca garde naţionale, dar în general nu aveau alte

arme, decât un număr restrâns de puşti, în mare parte vechi şi stricate, adunate de pe la particulari, iar restul lănci primitive, coase şi topoare.

Cu asemenea forţe oamenii mai rezonabili nu se puteau gândì să se opună, nici măcar în chip de demonstraţie, armatei turceşti, şi cu atât mai puţin şi Ruşilor, cari, erà sigur, la prima ciocnire a Românilor cu Turcii ar fi trecut şi ei Milcovul. Aceştia erau prin urmare de părere, că nu trebue părăsită linia de atitudine de până acì, şi orice va face Fuad şi armata turcească, comandată de Omer Paşa, Românii să nu părăsească calea pacinică. In acelaş sens îi sfătuiau pe şefii mişcării şi reprezentanţii din Bucureşti ai Puterilor străine. Ei susţineau că Românii trebue să fie convinşi de bunele intenţii ale Porţii către Principate şi că nu trebue să uite, că orice act de violenţă ar agravà situaţia în defavorul lor şi ar puteà să aducă asupra ţerii pericole incalculabile.

In cele din urmă a învins părerea aceasta. S'a hotărît a se protestà în mod demn şi rezolut contra intrării armatei turceşti în ţeară, contra violării dreptului, garantat prin tractate, al Principatelor de a se guvernà şi de a-şi da legile cari le par mai priincioase pentru regularea afacerilor lor interne, şi a dovedì, prin deputaţiuni numeroase, că toată ţara voeşte reformele înscrise în Proclamaţia revoluţiunii.

Astfel la 1 Septemvrie plecă o deputaţie la Giurgiu, însărcinată să predeà lui Fuad Efendi o adresă «a poporului Ţerii-Româneşti», în care se arătă, că Regulamentul Organic, impus ţerii de baionetele ruseşti, este urgisit de toată lumea şi că Revoluţia care l-a oborît, a voit prin aceasta să întărească încă şi mai mult ca în trecut legăturile ţerii cu Turcia, bazate pe Capitulaţii şi tractate. Se arată mai departe că liniştea cea mai perfectă domneşte în ţară şi se conjură Comisarul împărătesc să nu împingă lucrurile la extrem, aruncând peste ţară «doliul, resbelul şi măcelul».

Deputaţia Bucureştenilor, la care s'au alăturat mai multe mii de ţărani din localităţile dintre Bucureşti şi Giurgiu, după ce a asistat la plecarea lui Suleiman, căruia i-a făcut ovaţiuni călduroase, s'a prezentat şi lui Fuad, cu aceleaşi strigăte entuziaste: trăească Sultanul! trăească Constituţia! Fuad Efendi i-a primit însă foarte rezervat, şi păstrând o atitudine severă, a refuzat să dea răspuns la adresa ce i s'a înmânat în numele poporului român, zicând că are să vină la Bucureşti şi acolo va arătà care îi este misiunea şi instrucţiile.

Atitudinea aceasta a Comisarului turc a mărit încă şi mai mult neliniştea din Bucureşti, care şi altcum erà destul de mare, mai ales în urma unei încercări de revoltă a soldaţilor din garnizoană, întâmplată la 2 Septemvrie, probabil tot în urma instigaţiilor agenţilor ruseşti. Incercarea a fost însă potolită, graţie intervenţiei calme şi rezolute a Generalului Chr. Tell, a şefului Poliţiei I. C. Brătianu şi a altor fruntaşi revoluţionari, dar cu toate acestea ea a mărit, precum am zis, spiritul de nelinişte şi de nesiguranţă ce cuprinsese publicul.

XII.

Arderea Regulamentului Organic.

In această atmosferă de agitaţie şi de enervare, a fost pusă la cale şi a întâmpinat mare răsunet în massele poporului demonstraţia întâmplată la 6 Septemvrie cu arderea Regulamentului şi a Arhondologiei şi cu dărâmarea monumentului dela Mitropolie în onoarea lui Kisselev şi a Regulamentului Organic. Rapoartele gazetelor contemporane şi Amintirea lui Ubicini, publicate în corpul acestei colecţii, descriu cu deamăruntul această demonstraţie, aşà că nu e nevoie să o istorisim şi aici. Nu ne vedem îndemnaţi să-i facem apologia, dar nici nu o putem găsì atât de condemnabilă, cum a fost, şi mai continuă încă a fi prezentată de unii. Nu se poate negà că această demonstraţiune a avut, privită din vremea noastră, un colorit de operetă, mai bine zis de mascaradă; ba a fost, la aparenţă, amestecată cu o doză de blasfemie, căci s'au tras clopotele la biserici, s'au rostit rugăciuni şi cântări bisericeşti, de preoţi şi chiar de Mitropolitul, îmbrăcaţi în odăjdii. Dar cu toate acestea scopul ei n'a fost de loc a luà în bătaie de joc cele sfinte, ci pur şi simplu a demonstrà, poate într'un chip nu tocmai bine ales, că poporul nu mai voeşte urgisitul Regulament Organic, cu boieriile şi cu toate nedreptăţile sale. După ce se renunţase la o demonstraţie armată, erà şi greu să se găsească altă modalitate de a demonstrà în contra vechiului regim, aşà ca poporul să înţeleagă şi să se pătrundă de ceeace vede. Fapt e că mulţimea a luat în serios demonstraţia, a asistat la ea ca la o adevărată îmmormântare şi nici prin gând nu i-a trecut că nu face o treabă în toată regula. *Dem Reinen ist alles rein*, zice Germanul, iar în cazul de faţă noi putem zice că poporul din Bucureşti, evlavios fiind, cum este pretutindenea poporul român, şi obicinuit ca în toate acţiunile vieţii sale să intervină slujbaşii bise-

ricii, n'a văzut nimic extraordinar în faptul că şi acestei demonstraţii i s'a dat un colorit bisericesc. Să nu uităm apoi că la fel s'a procedat în tot cursul Revoluţiei. La 9 Iunie, la Izlas, preotul Radu Şapcă a inaugurat prin slujbă bisericească izbucnirea Revoluţiunii şi pe urmă în toate satele şi oraşele s'au celebrat sfeştanii pentru triumful Constituţiei. Proclamaţia revoluţionară este scrisă în stil bisericesc şi începută cu un citat din Biblie. In această ordine de idei au găsit şefii mişcării de cuviinţă să silească pe Mitropolitul Neofit, care numai revoluţionar nu erà, a se pune în fruntea Guvernului Provizoriu. Crucea şi Evanghelia au fost losinca în toate actele revoluţionarilor. Toate acestea nu sunt decât o concesiune făcută mentalităţii şi gradului de cultură a masselor celor mari ale poporului, în special ale ţăranilor.

XIII.

Intrarea Turcilor în Bucureşti.

Fuad Efendi, fără a comunicà cevà Locotenenţei Domneşti sau altcuiva, porneşte din Giurgiu cu întreaga armată aflată acolo şi soseşte la Sinteşti, în apropiere de Bucureşti, unde îşi aşează tabăra. De acì abià, trimite Mitropolitului Neofit, la 10 Septemvrie, o scrisoare, în care arată că vine în Capitală cu ordin dela Sultanul ca să restabilească ordinea legală. El declară că de acum înainte Capitala este pusă sub paza armiei împărăteşti şi provoacă pe Mitropolit, ca pe «Ministrul păcii», să-şi îndemne credincioşii a intrà în legalitate, făcând responsabilă în special miliţia şi poliţia de orice dizordine s'ar întâmplà. Mitropolitul este provocat să publice această scrisoare. El însă, comunicând-o prin scrisoare oficială Locotenenţei Domneşti, a primit răspunsul că Fuad Efendi trebue să se adreseze către Guvern, care a fost recunoscut de Suleiman Paşa în numele Sultanului. Scrisoarea lui Fuad, se înţelege, n'a fost publicată, decât după 13 Septemvrie, în *Buletinul oficial* reapărut.

Aflând de apropierea Turcilor de Bucureşti, mulţime mare de popor s'a strâns în Capitală şi a ieşit, nearmat fireşte, întru întâmpinarea lor. Cum însă Turcii nu s'au pornit din Sinteşti, în zilele de 11 şi 12 Septemvrie, poporul a stat şi el nemişcat în câmp, sub cerul liber, hotărît a ieşi întru întâmpinarea Turcilor, când vor intrà în Capitală, şi a le arătà că Românii sunt credincioşi Sultanului, dar nu mai primesc nici decum Regulamentul Organic.

Unii dintre șefii revoluționarilor au crezut și acum, că este indicat a opune Turcilor o rezistență violentă, făcând din piepturile și brațele țăranilor un zid de apărare, peste care armata otomană să nu poată trece așà ușor. Chiar și dintre Locotenenții Domnești, Generalul Chr. Tell pare a fi susținut această părere, după cum rezultă din scrisoarea sa dela 13 Septemvrie către Ion Maiorescu la Francfort. In general însă, prin strângerea țăranilor nu s'a intenționat decât o demonstrație pacinică.

Fuad Efendi se vede că, informat, poate, sau temându-se că poporul adunat întru întâmpinarea Turcilor ar intenționà să se opună cu forța intrării lor în Capitală, și voind să evite o ciocnire sângeroasă cu Românii, anume a tărăgănat pornirea armiei din Sintești, iar când a pornit-o, în 12 Septemvrie, a făcut un încunjur din drumul cel mai direct și a luat poziție pe înălțimile dela Cotroceni în partea apuseană a Capitalei. Prin această tărăgănare s'a dat timp poporului să se adune în număr tot mai mare, așà că la sosirea Turcilor, după cum afirmă girantul Consulatului francez Hory, într'un raport al său, se aflau adunați vreo 30.000, după alții 60.000 și chiar 200.000 de oameni, dar toți fără arme. Guvernul luase anume măsuri și șeful poliției I. Brătianu dăduse o publicație, ca niminea să nu fie înarmat la întâmpinarea ce aveà să se facă Turcilor în momentul intrării în București. Dela Cotroceni Fuad Efendi a trimis, la 13 Septemvrie, o nouă scrisoare Mitropolitului, invitându-l să meargă cu boierii și cu notabilii țerii în tabăra turcească, ca să asculte o comunicațiune a sa despre scopul venirii sale în București.

Pe la ameazi se și prezentară în tabără toți fruntașii revoluționari și reprezentanții comerțului, precum și numeroși boieri, în frunte cu Mitropolitul, în total cam 200 de persoane, ducând cu ei o nouă adresă a poporului din Capitală, în care din nou se protestă contra restabilirii Regulamentului Organic prin puterea baionetelor și se accentuă alipirea Românilor către Imperiul Otoman. Fuad Efendi, primind deputația, îi ceti un pretins Firman, care în realitate nu erà decât o scrisoare a sa adresată «Boierilor și vouă locuitorilor Valahiei de toată clasa», care în aceeaș zi s'a tipărit și distribuit în București. In acea scrisoare el numește revoluția Românilor «o rebeliune izvorîtă din duhul comunismului», declară Locotenența Domnească disolvată și numește Caimacan pe Logofătul Dreptății Constantin Cantacuzino, iar pe Omer Pașa, Comandantul trupelor turcești, îl numește vremelnicește Guvernator ostășesc al orașului București, punând sub ordinile sale miliția și poliția din Capitală.

Membrii deputaţiunii din partida revoluţionară începură să murmure, ba chiar fiul noului Caimacan, Ioan C. Cantacuzino, strigă din mulţimea deputaţilor : «Tată, nu primi asemenea slujbă !» Văzând spiritele agitate, Fuad provocă pe cei ce sunt cu Regulametul să-l urmeze, iar cei ce sunt pentru reforme să rămână. Urmat de vreo 40 de boieri, Fuad se depărtă, iar ceilalţi deputaţi rămaşi pe loc fură, la un semnal dat, încunjuraţi de soldaţi turci şi ţinuţi arestaţi la Cotroceni, pe când armia turcească numai decât se puse în mişcare şi intră în Bucureşti, prin Dealul Spirei, unde erau cazarmele oştirii române, şi pe la Podul de pământ (astăzi Calea Plevnei), unde îi aşteptau mulţimea cea mare a poporului. Cu acest prilej s'au comis incontestabil numeroase acte de barbarie din partea soldaţilor turci. Oricât s'a silit Fuad Efendi să le conteste, provocând acte oficiale din partea nouei administraţii regulamentare, ele sunt confirmate de numeroşi martori oculari vrednici de credinţă şi de rapoartele consulilor străini din Bucureşti. Poporul dezarmat a fost călcat de copitele cailor, împuns cu suliţele şi cu baionetele, mulţime de case au fost călcate, devastate, femei şi copii maltrataţi şi ucişi. Mai târziu soldaţii turci au ţinut un adevărat bâlciu, vânzând pe preţuri de nimic, la Jidani şi alţi negustori, obiectele jefuite de prin casele cetăţenilor.

Dar ceeace a dat nota sângeroasă intrării în Bucureşti a trupelor turceşti, a fost măcelul soldaţilor români la cazarma din Dealul Spirei. Dintr'o neînţelegere, precum s'a afirmat, din barbarie înăscută soldatului musulman, mai probabil, în tot cazul însă fără nici o necesitate şi fără nici o provocare din partea soldaţilor români, cari stăteau liniştiţi în curtea cazărmii, având ordin să primească pe Turci cu onoruri militare, aceştia i-au atacat cu focuri de puşti, şi chiar de tunuri, omorând şi rănind mulţime din ei. Fiind atacaţi, este de sine înţeles că şi soldaţii români au făcut uz de arme şi au încercat să-şi plătească cât se poate de scump vieaţa atât de mişeleşte atacată. Cu deosebire roata de pompieri, sub comanda Capitanului Zăgănescu, a avut multe pierderi, dar în acelaş timp a dat şi strălucite dovezi de curaj şi virtuţi militare. Ei au fost aproape exterminaţi, dar au sigilat revoluţia românească cu botezul de sânge, dovedind lumii că Românul ştie încă să se bată şi să moară pentru patrie. Jertfa lor a fost mare şi tâlhăreşte impusă de trupele turceşti, dar ea a constituit sămânţa, din care 30 de ani mai târziu a răsărit eroismul eroilor dela Plevna.

Că atacul Turcilor a fost tâlhăresc, dovedeşte faptul, confirmat prin depoziţiile ulterioare ale ofiţerilor părtaşi la această abominabilă luptă, că după ce comandantul Turcilor a înţeles greşeala ce s'a făcut, şi după ce a dat semnalul ca să înceteze focul, Românii s'au supus numai decât şi, provocaţi să depună armele, le-au depus fără contrazicere şi erau gata să plece în linişte în oraş, lăsând cazarma în posesiunea Turcilor. Atunci din nou s'a comandat foc trupelor turceşti şi mulţi dintre soldaţii români desarmaţi au căzut împuşcaţi din spate, iar restul a scăpat numai cu fuga, risipindu-se prin mahalale.

XIV.

Restabilirea regimului regulamentar.

Pe când se petreceau acestea, Locotenenţa Domnească, căreia Fuad Efendi nu-i comunicase absolut nimic despre intenţiile sale, a stat liniştită în palatul Guvernului de pe Podul Mogoşoaei (Palatul regal de astăzi). O oarecare divergenţă de păreri s'a ivit între membrii ei, relativ la ceeace au să facă în caz de a fi destituiţi de Fuad, precum erà de prevăzut. Nicolae Golescu şi Generalul Tell, spirite mai hotărîte şi milităreşti, susţineau că este datoria lor să rămână la postul în care i-a ales poporul, până când acesta îi va destitui iară. I. Eliade însă susţineà, că de îndată ce va fi numit alt Guvern, ori în ce chip s'ar întâmplà aceasta, ei au să se retragă, lăsând răspunderea celor ce îi vor urmà, pentru ca să nu dea pretext de a fi acuzaţi de nesupunere. In adevăr, îndată ce a sosit la palat ştirea că în tabăra dela Cotroceni Fuad a numit Caimacam pe C. Cantacuzino, Eliade şi-a lepădat eşarpa şi a plecat acasă. N. Golescu şi Chr. Tell au stat însă în permanenţă acolo până a doua zi de dimineaţă, când palatul a fost ocupat de soldaţi turci. Atunci membrii Locotenenţei Domneşti s'au retras la locuinţele lor, fără de a fi fost supăraţi. Peste câtevà zile, cari le petrecură sub protecţiunea consulului englez Robert Colquhoun, ei îşi cerură paşapoarte pentru a plecà în străinătate. Le obţinură fără dificultate şi plecară: I. Eliad şi Chr. Tell la Braşov şi N. Golescu spre Dunăre, decis fiind a merge la Constantinopole.

Inainte de a plecà, atât Locotenenţa Domnească, cât şi Ministrul de Externe I. Voinescu II., adresară consulilor din Bucureşti protestări energice contra intrării Turcilor în Capitală şi contra modului barbar cum Fuad Efendi şi-a împlinit misiunea.

Mai puțin amical se purtară Turcii cu revoluționarii cari făcuseră parte din Deputațiunea trimisă în tabăra lui Fuad Efendi la Cotroceni, și cari fură, precum știm, opriți acolo ca arestați. Din tabără ei fură duși sub excortă militară în mânăstirea Cotroceni, de unde cei mai mulți, între cari și Beizadeà Dimitrie Ghica și Ioan Cantacuzino, fiul noului Caimacam, precum și numeroși comercianți fură puși în libertate. Vreo douăzeci și șapte dintre ei, între cari Ștefan, Alexandru și Radu Golescu, Cezar Bolliac, Grigorie Grădișteanu, C. A. Rosetti, I. C. Brătianu, Nicolae și Barbu Bălcescu, D. Bolintineanu, frații Ionescu, frații Ipătescu și alții rămaseră în arest și avură parte de un tratament brutal din partea Turcilor. Intervenind rudele lor pentru a-i scăpà, se relatează că Omer Pașa le-ar fi răspuns, că mai siguri sunt ei la închisoare sub paza soldaților disciplinați, decât pe la casele lor, unde ar puteà să fie uciși de «ciutacii» năimiți de ciocoi, cari voesc să provoace desordini și să pună în acelaș timp vina pe armata turcească, pentru a face să vină Muscalii. «Suntem într'o mare ispită, și noi, și voi!» se zice că ar fi exclamat Omer Pașa. După trei zile arestații dela Cotroceni izbutiră să scrie consulului englez Colquhoun, care în tot timpul acestor grele încercări se dovedì un inimos amic al revoluționarilor români, rugându-l să-i iea sub protecțiunea sa și să le mijlocească pașapoarte ca să poată ieșì din țară. Colquhoun intervenì într'adevăr, și primì dela Fuad asigurarea, că arestaților nu li se va întâmplà nimic, ci vor fi duși în toată siguranța la fruntaria dinspre Transilvania, de unde pot să plece unde vor voì.

La 17 Septemvrie arestații, reduși la 14, ceilalți fiind puși în libertate, au fost porniți din București, precum credeau ei și precum asigurase Fuad Efendi pe cuvântul de onoare, către Predeal pentru a trece la Brașov. In drum însă căruțele cari îi duceau fură dirigeate de excorta turcească către Giurgiu; de acolo ei fură trecuți pe o ghimie turcească, purtați mai bine de o săptămână pe Dunăre dela o cetate turcească la alta, rău tratați, prost hrăniți, fără așternuturi peste noapte și supuși la toate umilirile și chinurile sufletești și trupești. La Giurgiu fu adus între ei și fostul Locotenent Domnesc N. Golescu, care plecase cu pașaport în regulă la Constantinopole, dar mai apoi a fost în mod perfid oprit în drum și arestat. In fine ajunși la Orșova, ei fură debarcați pe pământ austriac și plecară de acolo, unii spre Transilvania, alții peste Viena la Paris. A rămas neclarificat, dacă scăparea lor se datorește ordinelor primite de comandantul ghimiei turcești dela superiorii săi, sau intervenției

curagioase a doamnei Maria Rosetti care, plecând în urma lor, însoțită de pictorul Roșental, i-a urmărit în tot decursul acestei odisee pe Dunăre, a izbutit a se pune în înțelegere cu ei de o parte, și cu locuitorii din satele dealungul malului de alta, și a potrivit lucrurile așà, încât la un moment dat prizonierii au putut să scape.

Deodată cu intrarea Turcilor în București, pe lângă publicația mai sus pomenită a lui Fund, adresată «Boierilor și vouă locuitorilor Valahiei de toată clasa», s'au mai publicat, tot în ziua de 13 Septemvrie, o proclamație a noului Caimacam despre numirea sa, și alta a lui Omer Pașa despre măsurile luate pentru restabilirea ordinei. Prin aceasta se interzice sub aspre pedepse a purtà arme, cocarde și alte insemne revoluționare, se opresc orice întruniri și aglomerații și se impune cetățenilor a nu mai ieșì seara, după orele 8, din casele lor.

In aceeaș zi s'a constituit, sau mai bine zis s'a numit de către comisarii Duhamel și Fuad, noul Minister regulamentar, compus din Iancu Filipescu la Departamentul din Lăuntru, Grigorie Grădișteanu la Departamentul Dreptății, C. Belu la Depertamentul Credinței și I. Câmpineanu la Control. Colonelul I. Voinescu I, care în timpul revoluției fusese revoluționar, a primit funcția de șef al Poliției Capitalei.

Imediat s'a început și înlocuirea cârmuitorilor și a altor slujbași și s'a proclamat desființarea a tot ce lucrase guvernul revoluționar în curs de 3 luni a guvernării sale, precum și strângerea din toată țara a tuturor hârtiilor, proclamațiilor și ziarelor publicate în timpul revoluției.

Pe urmă s'au luat întinse măsuri pentru desarmarea țerii, ordonându-se mai întâiu desarmarea miliției naționale și împrăștiarea soldaților români pe la vetrele lor, iar pe urmă strângerea armelor de orice fel dela toți locuitorii, afară bine înțeles de boierii regulamentari, din toate orașele și satele.

Tot asemenea s'au luat măsuri severe pentru readucerea țăranilor clăcași la datorințele lor regulamentare față cu proprietarii și arendașii de moșii, precum și pentru despăgubirea acelora cari au suferit pagube în avutul lor în cursul evenimentelor revoluționare.

Bine înțeles că și liberarea Țiganilor robi a fost revocată, și nenorociții cari obținuse bilete de liberare fură siliți să intre iar în ascultarea stăpânilor lor.

XV.

Ocupațiunea rusească.

Revoluția erà dar căzută, și «ordinea legală» erà deplin restabilită, în județele de dincoace de Olt, chiar de a doua zi după intrarea Turcilor în București.

Ca să nu mai încapă nici o îndoeală despre aceasta, Mitropolitul Neofit s'a grăbit a da, la 16 Septemvrie, o pastorală în care, condamnând tot ce se făcuse în timpul revoluției, desleagă pe toți soldații, funcționarii, clericii și mirenii de jurământul depus pe Constituție și revoacă anatemele ce însuș a pronunțat contra Regulamentului Organic.

Cu toate acestea, la 15 Septemvrie, un corp de armată rusesc intră în Țara-Românească, sub comanda Generalului Al. Lüders, care, vestind aceasta printr'o proclamație adresată «Locuitorilor Țerii-Românești», zice că «Impăratul a toată Rusia, în unire cu Măria Sa Sultanul, au hotărît să pună grabnic capăt neorânduelilor întâmplate și a restatornici în Țara-Românească un guvern legitim pe baze întemeiate».

De restatornicit nu mai erà însă nimic, căci spre acest sfârșit a fost absolut suficientă ocupațiunea turcească. Rușii aveau însă alte interese ca să intre în Principate și să facă din ele baza operațiilor la cari se pregătiau, de o parte în interesul Slavilor meridionali, iar de alta contra revoluției care se încinsese și amenință să triumfeze în monarhia Habsburgilor. Odată Rușii intrați în țară, s'a început apoi cu grosul opera de «pacificare» a nenorocitului Principat. Deși Fuad Efendi asigurase în mod formal, că toți aceia cari se vor supune vor fi părtași la amnestia generală pe care Sultanul le-o acordă, și deși după depunerea puterilor de către Locotenența Domnească și guvernul revoluționar nici un act de nesupunere nu s'a mai întâmplat, totuș o formidabilă furtună de persecuțiuni, arestări și maltratări s'a deslănțuit asupra tuturor acelora cari au luat parte la mișcare sau primiseră funcțiuni sau însărcinări oficiale dela guvernul revoluționar. Drumul Rușilor dela Focșani până în București se aseamănă cu o năvălire barbară, în cursul căreia nenumărați revoluționari, foști administratori și alți slujbași, membri ai clerului și alții au fost arestați, puși în lanțuri, închiși în localuri insalubre și supuși la toate suferințele. Dar despre acestea vom vorbì mai pe urmă, căci colecțiunea noastră oferă un bogat material de date oficiale, în mare parte inedite și prin urmare mai mult sau mai puțin necunoscute.

Aici e însă locul să amintim că campania de persecuţii contra revoluţionarilor a culminat în exilarea a 22 dintre fruntaşii mişcării, întâmplată prin decretul dela 25 Septemvrie al lui Fuad Efendi şi al Caimacanului C. Cantacuzino. Decretul declară că aflarea acestor persoane în ţară «nu se poate împăcà cu odihna şi siguranţa publică» şi de aceea s'a hotărît «a se trimite peste graniţă şi nu vor puteà să se întoarcă în Prinţipaturi fără o poruncă într'adins a Măririi Sale Sultanului». Tonul acestui decret este în contrazicere cu întreaga linie de purtare de până acì a guvernului turcesc faţă cu chestia română, şi nu se poate explicà altfel, decât că a fost direct impus de Rusia, iar Fuad Efendi a fost numai executorul poruncilor venite dela Petersburg, atât în această chestiune, cât şi în toate actele de persecuţiune, săvârşite sub iscălitura sa, contra părtaşilor la mişcarea revoluţionară. Cei 22 de revoluţionari exilaţi erau: I. Eliade, Chr. Tell, N. Golescu, Şt. Golescu, C. Boliac, Gr. Grădişteanu, C. A. Rosetti, C. Bălcescu, N. Bălcescu, Gr. Ipătescu, N. Ipătescu, I. Voinescu II, D. Bolintineanu, A. Zane, Ioasaf Znagoveanu, I. Brătianu, D. Brătianu, I. Ionescu, Căpitanul Deivos, M. Moşoiu, N. Apolonie şi C. Aristia. Mai târziu s'au mai adaos preotul Radu Şapcă şi alţii, cari parte au fost duşi la Constantinopole şi de acolo trimişi la Brusa, în Asia mică, unde au stat ca pensionari, altcum bine trataţi, ai Sultanului, împreună cu «revoltanţii» deşţăraţi de Principele M. Sturdza din Moldova, parte au trecut în Transilvania, sau în ţerile apusene.

De notat este că, îndată ce nu mai erau sub influenta directă a Ruşilor, Turcii se purtau omeneşte cu Românii şi li se arătau întru toate binevoitori. Dar în ţară, sub controlul direct al lui Duhamel, Fuad şi organele sale se purtau cu toată asprimea faţă cu toţi cei ce fuseseră implicaţi în mişcare. Vom vedeà mai pe urmă că numărul celor arestaţi, închişi prin aresturile judeţelor şi prin mânăstirile Plumbuita, Văcăreşti, Vintilă Vodă, etc., a fost cu mult mai mare decât al celor duşi peste graniţă şi că martiriul unora din ei s'a prelungit până pe la 1851, când Principele Barbu Ştirbeiu a pus pe cei din urmă dintre ei în libertate.

XVI.

G. Magheru în Oltenia.

Am amintit mai sus, că Valahia mare, sau Ţara-Românească dintre Milcov şi Olt, poate fi considerată ca reintrată sub regimul Regulamen-

tului Organic, chiar din ziua în care Turcii au intrat în Bucureşti, adică dela 13 Septemvrie. Nu tot aşà însă Valahia-mică sau Oltenia. Acolo se aflà Gheorghe Magheru, care fusese numit încă din Iunie Căpitan general al trupelor neregulate şi Inspector al gardelor naţionale, şi izbutise să strângă în jurul său vreo câtevà mii de panduri volintiri şi să concentreze o parte din dorobanţii judeţelor, şi împreună cu roatele regimentului de infanterie de sub comanda colonelului N. Pleşoianu şi cu artileria care i s'a trimis din Bucureşti, se pregătià cu toată seriozitatea să se lupte cu armele în mână pentru salvarea «sacrei cauze», cum erà expresiunea lui favorită.

In momentul când Turcii s'au apropiat de Bucureşti, Magheru cu oastea sa se aflà în judeţul Vâlcea, la Râureni, pe locul pe care el l-a numit *Câmpul lui Traian*, unde îşi aşezase tabăra. Aflând de venirea oştirii turceşti spre Capitala ţerii, Magheru numai decât, la 14 Septemvrie, a dat două proclamaţii, una către «Fraţii mei români şi toţi câţi v'a înfrăţit cu noi sfânta Constituţie», şi cealaltă adresată «Fraţilor capi ai gardei naţionale, fraţilor gardişti, fraţilor tişti de dorobanţi şi fraţilor dorobanţi», va să zică una către poporul român şi alta către elementele cari compuneau trupele concentrate sub comanda sa. Aceste documente, scrise într'o limbă caldă şi avântată, dovedesc că viteazul şef de panduri, care dăduse măsura vitejiei sale încă în luptele dintre Ruşi şi Turci dela 1828, erà ferm hătărît să se lupte şi să se sacrifice chiar pentru salvarea cauzei revoluţionare. «Aideţi dar, fraţii mei Români», zice el în prima proclamaţie, «alergaţi cu orice arme veţi aveà, securi, lănci, coase, puşti, cari au fost armele vitejilor noştri străbuni români; alergaţi sub steagul libertăţii şi aideţi cu toţii să ne luptăm şi să păstrăm sfintele drepturi ce păgânii vor să ni le hrăpească. Eu, fraţilor, sunt Român, şi ca Român mă simt ferice de a murì pentru ţara mea!». «Gândiţi-vă», zice Magheru într'a doua proclamaţie, «că dacă voi nu veţi fi tari, că dacă voi împreună cu toţii nu vă veţi luptà pentru sfânta noastră Constituţie, nelegiuitul Regulament, întocmai ca un şarpe turbat, va venì, urmărit de clacă, de iobăgie, de biciu şi de robie, să-şi verse mai amar veninul său asupra scumpei noastre patrii, şi să ne sugă mai cumplit».

Fiind puse, printr'un decret al Locotenenţei Domneşti, toate administraţiile judeţelor de peste Olt sub ordinele sale, G. Magheru adresează administratorilor, la 15 Septemvrie, o circulară, în care îndemnându-i să nu slăbească în propaganda pentru idea revoluţionară, declară din nou în mod solemnel: «Eu, iubite Domnule, mă aflu

înconjurat de bravii mei panduri şi de bravii dorobanţi din România mică, cu cari sunt hotărît să mor cu armele în mână pentru nouăle instituţii, să întărim prin sângele nostru eterna fericire şi largul viitor al naţiei noastre, când inimicii ar voì să ne aducă îndărăt infamele legiuiri de robire ce ne-au nenorocit până acum».

Intrat în funcţiune, Caimacamul C. Cantacuzino a provocat pe G. Magheru, printr'o scrisoare ce i-a adresat, să-şi demită trupele concentrate şi să se supună nouăi stăpâniri legiuite. Magheru i-a răspuns, la 16 Septemvrie, într'o scrisoare inspirată de cele mai înălţătoare sentimente patriotice, că nu-şi va călcà jurământul depus pe Constituţie şi că preferă mai bine să moară decât să devină sperjur. «Insă pentru călcarea dreptului sacru de autonomie», încheie el, «consacrat în tractatele noastre, prin impunerea cu puterea baionetelor a unei Caimacamii, eu protest, ca Român, în faţa lumii, şi voiu susţineà cu vieaţa mea şi cu toţi Românii acest protest! Eu şi Românii toţi nu recunoaştem întru nimic un guvern pus cu sabia ca să ne omoare naţia, căci suntem liberi, şi cât vom aveà vieaţă, nu vom plecà capul nostru subt tiranie».

«Protest şi nu mă supun decât onorabilei Locotenenţe, compusă de cei trei adevăraţi Români, Generalul Christache Tell, Ioan Eliad şi Nicolae Golescu, care este guvernul naţional ales de popor şi recunoscut de Ex. Sa marele bărbat Suleiman Paşa, în numele puternicului Sultan Abdul Megid».

In aceeaş zi de 16 Septemvrie, Magheru a mai trimis o adresă Sultanului şi câte una lui Omer Paşa şi consulilor străini din Bucureşti. In adresa către Sultanul, Magheru relatează barbariile comise de Turci la intrarea în Bucureşti, zice că aceasta nu poate să fi fost voia Sultanului, pe care îl imploră să respecte dreptul de autonomie al ţerii şi să acorde reformele ce şi-a dat poporul, care este gata a luptà, alături cu armia împărătească, pentru integritatea Imperiului otoman. «Iar subsemnatul», încheie Magheru, «ca unul ce a luat parte la regenerarea naţiei, care a şi fost numit cap al armatelor neregulate, şi acum şi al celor regulate, aşteaptă *subt arme*, în linişte şi plin de credinţă, înalta şi dreapta hotărîre a Maiestăţii Voastre pentru dreptatea acestui popor».

In acelaş sens e formulată şi scrisoarea lu Magheru către Omer Paşa, iar consulilor din Bucureşti le-a comunicat cele scrise Sultanului şi comandantului armatei turceşti de ocupaţie, reînnoindu-şi protestul contra violării tractatelor, prin care s'a impus, cu puterea baionetelor, Regulamentul Organic, pe care Românii nu-l mai vor.

La 18 Septemvrie G. Magheru trimite o scrisoare lui Fuad Efendi, în care, confirmând că a primit provocarea ce i-au adresat Caimacamul şi Omer Paşa de a-şi concedià trupele şi a recunoaşte noul guvern, îi declară că nu va face aceasta, dar în acelaş timp îl asigură că «armata română nu s'a format decât pentru a servì ca avantgarda ilustrei armate otomane», şi că «evident, numai Rusiei i-ar venì la socoteală să vadă licenţiată această armată». «Excelenţă», zice Magheru mai departe, «forţele române sunt considerabile, şi unite cu bravele oştiri ale Augustului nostru Suveran, ele ar constituì un contingent de valoare». Enumerând apoi forţele de cari dispune, şi cari, împreună cu gloatele ce s'ar puteà ridicà din toată ţara, s'ar puteà urcà la numărul de 200.000 mii oameni aproape, Magheru încheie astfel: «Aceste forţe, unite cu armata imperială, ar fi nebiruite pe pământul naţional. Poporul nu aşteaptă decât un cuvânt pentru a se pune la dispoziţiunea Sublimei Porţi. Cât pentru mine, răspund cu capul meu de credinţa şi hotărîrea lor».

Oricât de naivă s'ar păreà această atitudine a lui Magheru, în situaţiunea creată ţerii prin intrarea Turcilor în Bucureşti şi a Ruşilor în ţară, totuş patriotismul său şi determinarea de a salvà cu arma în mână onoarea revoluţiei române, constitue momentul cel mai înălţător în întreaga mişcare dela 1848. Pe urmă nu mai încape nici o îndoeală, că Magheru erà sincer şi de bună credinţă, ceeace se vede din întreaga sa corespondenţă, foarte copioasă, din aceste zile, cu administratorii judeţelor, cu comisarii de propagandă, cu ofiţerii trupelor dislocate în Oltenia şi cu amicii săi. Toată această corespondenţă ne-a fost păstrată în dosare ţinute de Magheru în bună ordine, şi cari astăzi se păstrează în colecţiile Academiei Române, de unde au fost extrase, cele mai principale, şi inserate în publicaţiunea de faţă.

Despre sentimentele sale de lealitate către Inalta Poartă şi despre sincera sa determinare de a-şi pune trupele concentrate la dispoziţia Turciei, când aceasta s'ar hotărî să declare răsboiu Rusiei pentru apărarea integrităţii sale şi a drepturilor Principatelor Dunărene, nu se va fi îndoit, probabil, nici Fuad Efendi. Dar acuma Rusia erà biruitoare la Bosfor, iar Turcia nu numai că nu se puteà gândì la răsboiu cu Rusia, dar primise ca să-i execute toate cererile în privinţa Principatelor Române.

Nu e dar mirare că, drept răspuns la asigurările de lealitate ale lui Magheru, Fuad Efendi răspunde printr'o notă adresată Caimacamului la 21 Septemvrie, în care zice, foarte probabil contra convingerii

sale: «Luând știință că un Magheru se află în Valahia-mică, în capul a cinci sau șase sute oameni, am dat îndată poruncile trebuincioase ca această adunare de răsvrătire să se risipească numai decât. Spre acest sfârșit generalul de brigadă Ismail Pașa pleacă cu o divizie din armia împărătească, și am trimis poruncă la o altă divizie să pornească fără zăbavă dela Vidin și să treacă în Valahia-mică, ca să combine operațiile ei cu ale lui Ismail Pașa. Nu am nici o îndoeală că Magheru și ostașii săi se vor grăbì a se risipì și a intrà în datoriile lor la apropierea oștirilor împărătești trimise împotrivă-le, fără de a fi silite să întrebuințeze puterea; dar trebue ca partizanii *unei pricini pentru totdeauna pierdute* să se pătrundă bine că nu voiu puteà suferì, ca ei să întărâte turburări în nici un punct al Principatului, și că viteaza armie împărătească este gata a năvălì ca fulgerul asupra oricăreia adunări ar îndrăznì să se formeze ca să turbure liniștea obștei».

Cu toate acestea Magheru erà hotărît a se opune cu armele în mână trupelor turcești trimise contra lui, a rezistà cât ar fi putut și pe urmă a se retrage, în caz de nevoie, în Transilvania cu trupe cu tot, a se unì cu Românii Transilvăneni cari se organizau în lagăre contra revoluționarilor unguri și a așteptà acolo desvoltarea evenimentelor. Amenințările lui Fuad nu l-ar fi abătut pe Magheru din această hotărîre. Cu atât mai mult nu, căci spiritul trupelor concentrate sub comanda sa erà cât se poate de bun, și toți ardeau de dorul de a luptà pentru libertate. După cum relatează un martor ocular, în seara de 27 Septmvrie tabăra lui Magheru din Câmpul lui Traian erà în plină mișcare, și toți ostașii se pregătiau ca a doua zi să fie dirigeați la diferite puncturi ale țerii, pentru a ocupà poziții corespunzătoare, din cari să poată rezistà Turcilor ce se așteptau să vină în contra lor. Pe lângă dorobanți și panduri volintiri mai eraù în tabără mulțime de țărani din diferite districte, cari veniseră să se informeze, când va plecà oștirea contra inimicului, pentru ca și ei să se ridice din toate satele și să sprijinească operațiile oștirii.

Atunci intervenì însă un eveniment, care schimbă cu totul hotărîrea atât de eroică a lui Magheru. După ce primise adresa de protestare a lui contra celor săvârșite de Fuad Efendi în București, Consulul englez Colquhoun trimise la Magheru pe secretarul său Grant cu un răspuns al său, în care îl consilià cu toată insistența să-și disolve tabăra. «Nu pierde o zi», îi scrise Colquhoun, «trimite înapoi pe la vetrele lor pe toți oamenii înarmați, și retrage-te, până încă mai

este timp, dincolo de frontierele române. Intenţiile binevoitoare ale Maiestăţii Sale Sultanului pentru ţara dumneavoastră îmi sunt pe deplin cunoscute. Toţi Românii să aibă în aceste intenţii o deplină încredere, şi prin supunerea lor să dea Suveranului lor o probă de devotamentul lor ; dar trimisul său nu poate, nu trebue să trateze cu oamenii cari au armele în mână».

După grele sbuciumări, şi după un consiliu ţinut cu ofiţerii săi, Magheru se hotărî în fine să asculte de acest sfat, care îi veniă dela un amic încercat al Românilor, şi în special al şefilor mişcării revoluţionare. In ziua de 28 Septemvrie el îşi disolvă tabăra şi trimise trupele concentrate pe la vetrele lor. Această hotărîre a sa Magheru o comunică trupelor concentrate printr'o duioasă proclamaţie, şi în aceeaş zi dă o a doua proclamaţie către popor, vestind că, pentru a nu provocà un răsboiu inegal cu două mari puteri, care ar puteà aduce nenorociri peste ţară, depune comanda ce i s'a încredinţat şi invită pe toţi să intre în linişte pe la casele lor. Despre hotărîrea sa Magheru înştiinţă în prima linie pe Colquhoun, al cărui sfat l-a determinat să o iea. «Am hotărît, Domnul meu», îi scrie el, «a mă lepădà de comanda oştirilor ce mi-a încredinţat naţia şi aceasta întemeiat pe cele ce-mi scrii şi pe cele ce prin graiu îmi arată Secretarul d-tale domnul Grant. Aşà dară, fiindcă Excelenţa Sa Fuad Efendi ne încredinţează că, după ce se va restatornicì vechiul regim, ocupaţia rămânând fără pretext, el va face a se retrage fără zăbavă trupele ruseşti, şi că apoi va cercetà şi va face dreptate plângerilor române, eu, ca să dau acum o vie dovadă cum că Românul, mai cu seamă în aceste trei luni din urmă, a fost plin de respect şi de credinţă către Inalta Poartă, am invitat pe bravii ostaşi români a se retrage pe la vetrele lor şi pe locuitorii de obşte a se liniştì şi a crede că Poarta nu le va refuzà nişte drepturi, cari nu vătăma întru nimic pe celelalte naţii, ci din potrivă vor face din Români un popor vrednic de prieteşugul ei».

Magheru înştiinţă şi pe Fuad Efendi, printr'o adresă din aceeaş zi, despre disolvarea taberei şi retragerea sa dela comanda trupelor ce i-au fost încredinţate. El accentuă că face aceasta «sperând că Inalta Poartă se va încredinţà în urmă de credinţa Românilor şi de relele cugete ale Rusiei în pricina Principatelor Danubiene», şi «ca să nu tragă asupra ţerii urmările cele rele ale unui răsboiu nepotrivit». El crede cu statornicie că «Inalta Poartă va privì mai de aproape cauza Românilor, care este pivotul chestiunii Orientului, şi că nu va mai voì să se mai împotrivească a da drepturile unei naţii, care

încă este hotărîtă a combate în rândurile armatei Sublimei Porţi în contra vrăşmaşului comun».

Printr'o adresă către Administratorul de Vâlcea, Magheru predă acestuia toate armele şi muniţia ce aveà în tabără, iar prin alta îi cere paşaporturi pentru sine, ofiţerii şi oamenii săi de serviciu, cu cari trece apoi în Transilvania la Sibiiu.

Dorobanţii şi pandurii volintiri au primit cu multă desamăgire ordinul şefului lor de a se retrage în linişte pe la vetrele lor, şi la început nici nu puteau să creadă că nu vor fi conduşi în contra inamicului. Dar la insistenţele lui Magheru ei s'au supus, s'au împrăştiat în linişte, şi nici un exces, nici o turburare nu s'a întâmplat din pricina lor, deşì erau mai multe mii, nu vreo 600, cum spuneà Fuad Efendi.

XVII.

Străinătatea şi Revoluţia română.

Cu retragerea lui Magheru peste fruntarie, s'a terminat cel din urmă act din memorabila dramă dela 1848. Acum revoluţia erà cu desăvârşire suprimată, şi regimul regulamentar restabilit în tot cuprinsul ţerii. Ceeace a mai urmat n'a fost combatere a revoluţiei, care nu mai exista, ci josnice acte de răsbunare, adeseori degenerate în simple acte de brutalitate, prin cari Ruşii de o parte voiau să-şi justifice necesitatea ocupaţiei lor, care în definitiv aveà alte scopuri ce treceau peste capetele Românilor, iar de alta, atât ei cât şi acoliţii lor dintre boierii români voiau să facă pe Români a le trece pentru totdeauna pofta de libertate. Muncă zadarnică! căci dorul de libertate, care a încolţit în inimile Românilor în 1848, a crescut, s'a desvoltat şi a rodit, iar rodul său este Regatul român de astăzi.

Dar înainte de a urmà şirul evenimentelor şi a aruncà o repede ochire peste isprăvile Ruşilor dela ocupaţiunea Principatelor până la Convenţia dela Balta-Liman, credem necesar a însemnà aici următoarele despre ceeace s'a lucrat, s'a scris şi vorbit în străinătate privitor la Revoluţia română.

In cât priveşte atitudinea *străinătăţii* faţă cu mişcarea de regenerare din Principatele Române, se poate constatà, că Românii s'au bucurat de multe simpatii în ţerile apusene. Graţie legăturilor ce tinerii români şi-au făcut, cu deosebire în Franţa, în timpul stu-

diilor, lumea începuse a şti că la gurile Dunării trăeşte o naţiune tânără, de viţă latină, foarte înapoiată în desvoltarea sa din cauza unui trecut viforos de peste o mie de ani, dar doritoare de a intrà în rândul naţiilor civilizate ale Europei. Scriitori din cei mai celebri, bărbaţi de Stat şi ilustri profesori ai universităţilor, ca Béranger, Montalambert, Lamartine, Michelet şi Edgar Quinet erau câştigaţi de tinerimea română pentru susţinerea cauzei româneşti înaintea forului european. De asemenea tinerimea română, din care au ieşit şefii principali ai mişcării din 1848, a avut legături cu revoluţionarii altor naţii oprimate, cari munciau la liberarea lor, în special. cu Italienii, cu Polonii şi chiar şi cu Ungurii. De timpuriu apoi ei s'au silit să-şi facă legături şi cu presa din Apus, de o parte trimiţând ei articoli despre stările de lucruri din patria lor, de alta servindu-se de condeiul unor amici probaţi ai lor şi ai românismului, între cari notăm pe Paul Bataillard, dr. Mandl, Ubicini şi alţii.

După izbucnirea mişcării, Guvernul provizoriu a trimis, pe lângă Ion Ghica, care plecase încă înainte de 11 Iunie la Constantinopole, în calitate de agent al revoluţionarilor pe lângă Inalta Poartă şi pe lângă diplomaţia din Constantinopole, pe D. Brătianu ca agent la Viena şi Budapesta, pentru ca să pledeze cauza Principatelor pe lângă revoluţionarii din monarhia Habsburgilor, unde se păreà în acel moment că liberalismul va rămâneà triumfător.

Prin numeroase note Ion Ghica se sileşte să câştige pe reprezentanţii Marilor Puteri pentru cauza română, ceeace îi şi succede în parte; cu deosebire reprezentantul Franţei, Generalul Aupick, se arată foarte favorabil mişcării de regenerare a Românilor. Numai cât situaţia guvernului revoluţionar de pe atunci al Franţei erà nelămurită, căci Republica franceză nu erà încă recunoscută de Marile Puteri, astfel că Aupick, neputând lucrà în mod oficial, trebuià să se mărginească la sfaturi binevoitoare, pe cari n'a hezitat să le dea în repeţite rânduri, atât Românilor cât şi Turcilor.

Oamenii mişcării aveau mari speranţe, cu deosebire în Franţa şi în Anglia. De Franţa îi legà simpatiile lor personale, câştigate în timpul petrecerii lor în Paris, şi credinţa ce aveau că Franţa, leagănul libertăţilor şi al progresului omenirii, nu le va refuzà sprijinul, ca unora cari s'au ridicat pentru libertate, urmând tocmai exemplul ei. De Anglia legau speranţe, că această Putere, având atâtea interese de a apărà integritatea Imperiului otoman, nu va

permite Rusiei să încalce Turcia, şi prin urmare, indirect cel puţin, va ocroti şi pe Români.

De aceea Guvernul provizoriu trimite, îndată după constituirea sa, o adresă Guvernului provizoriu al Franţei, şi alta Lordului Palmerston, puternicul Ministru de Externe al Angliei, arătându-le scopul revoluţiunii române şi cerând protecţiunea Puterilor ce reprezentau. Speranţele nutrite de revoluţionarii români în această privinţă, erau însă cam sanguinice. La adresa lor ei au primit răspuns, la 25 Iulie dela Lordul Palmerston, că Anglia nu poate interveni în cauza Principatelor, fără de a o cere Turcia, Suverana lor. Iar Lamartine le-a răspuns, printr'o scrisoare sentimentală, că el, nemai fiind membru al Guvernului, nu le poate oferi altcevà decât simpatiile sale.

Pe la începutul lui Iulie este trimis Al. G. Golescu (Arăpilă) în misiune în străinătate, ca să lucreze în interesul Revoluţiei române. El trecù prin Transilvania, se opri la Braşov şi la Sibiiu şi se puse în contact cu şefii Românilor de acolo. Din Transilvania, unde a intervenit şi la generalii austriaci, reprezentanţii Impăratului contra revoluţionarilor maghiari, mereu preocupat a asigurà Ţerii-Româneşti ajutor de arme şi de oameni pentru cazul unei invaziuni străine, trecù în Ungaria şi se opri la Budapesta, pentru a se înţelege, de o parte cu deputaţii români din Dieta Ungariei, iar de alta cu membrii guvernului unguresc asupra eventualului sprijin ce Ţara-Românească ar puteà să găsească din această parte. Despre Unguri se pare că s'a convins repede, după cum trebue să se fi convins şi D. Brătianu, premergătorul său în această misiune, dela care însă puţine urme ne-au rămas, că nu este de aşteptat nici un ajutor real şi că Românii nici decum nu vor puteà face cauză comună cu ei. A. G. Golescu legà însă mari speranţe de Românii bănăţeni, al căror şef pe atuncia, Eftimie Murgu, îi dădeà nişte informaţiuni cu totul exagerate despre ajutorul înarmat ce el ar puteà să pună la dispoziţia Principatelor Române din ţinuturile bănăţene, în special dintre grănicerii români de acolo. I. Maiorescu şi A. Tr. Laurian, cari cunoşteau mai bine, şi pe Murnu şi pe Bănăţeni, n'au lipsit a-l preveni ca să nu dea crezământ la asemenea fantasmagorii, şi realitatea le-a dat pe urmă lor dreptate.

Dela Budapesta A. G. Golescu a trecut la Viena, punându-se în cantact cu Guvernul şi cu şefii partidelor austriace. Răspunsul ce a primit din partea Guvernului din Viena la demersurile sale pentru a obţineà sprijinul Austriei pentru cauza Principatelor nu

l-a mulţumit, dar printre parlamentari şi printre corifeii presei a izbutit să provoace oarecare interes pentre cauza Românilor. Afară de aceea şi în Viena A. G. Golescu a încercat să sondeze posibilitatea unei eventuale furnituri de arme, când treaba ar venì ca Ţara-Românească să-şi apere cu arma în mână reformele ce şi-a dat. Se înţelege că aceste preocupări ale agentului român, deşì el le nutrià în toată seriozitatea, n'au avut nici un rezultat, căci până la procurarea de arme din străinătate, lipsiau în ţară toate condiţiile ca să se poată cinevà gândi la răsboiu cu Marile Puteri, a căror intervenţie erà de aşteptat.

Dela Viena A. G. Golescu a trecut la Paris, unde s'a silit de asemenea să asigure patriei sale sprijinul moral al Republicei, precum şi eventuale ajutoare de bani, de arme şi de oameni speciali pentru organizarea administraţiei publice şi a apărării naţionale. In Paris el a rămas până la căderea Revoluţiei, când au venit acolo şi ceilalţi revoluţionari, cu cari a început epoca dureroasă, însă plină de bune consecvenţe pentru patrie, a exilului.

Prin decretul său din 22 Iulie, Guvernul provizoriu trimise pe Ioan Maiorescu ca agent acreditat pe lângă Parlamentul Germaniei din Francfort. Şi Maiorescu se opreşte puţin în Transilvania, apoi la Pesta, unde este arestat, însă peste puţin pus iar în libertate de Guvernul unguresc, sub cuvânt că s'ar fi găsit la el o scrisoare compromiţătoare dela A. G. Golescu. Trecând prin Viena, unde însă n'a stat decât scurtă vreme, I. Maiorescu a ajuns la Francfort în 23 August. La 26 August a fost cetită scrisoarea lui de acreditare, de către preşedintele Parlamentului german Gagern, în şedinţa publică a Parlamentului, şi pe urmă transpusă Ministerului de Externe. Cum însă chiar atunci erà o criză în Ministerul imperial al Germaniei, Maiorescu n'a intrat în relaţii mai de aproape cu guvernul, aşteptând ca mai întâiu să se rezolve criza şi să se numească un minister stabil. Programul lui de acţiune erà, după cum spune singur într'o scrisoare a sa către A. G. Golescu la Paris, a lucrà mai întâiu la asigurarea existenţei Principatelor, convins fiind că soartea Moldovei nu se poate despărţì de a Ţerii Româneşti; apoi pe lângă acest punct principal, a familiarizà pe oameni şi cu idea unei *României întregi.*

Fiind numit apoi Schmerling Ministru de Externe al Imperiului german, Maiorescu s'a pus în contact cu el şi i-a pledat cauza Principatelor din punctul de vedere al intereselor europene, şi în special al celor germane, cari cer ca gurile Dunării să nu ajungă în

posesiunea rusească. A întâmpinat multă simpatie din partea Guvernului central german, a fost chiar prezentat Arhiducelui Ioan, Reichsverweser-ul Imperiului, care l-a primit foarte graţios şi l-a asigurat că «Românii nu vor mai suferì mult». A primit din partea Guvernului central chiar asigurări formale, că Germania nu va suferì ca Rusia să pună mâna pe Principate. Dar cu toate aceste asigurări şi semne de bunăvoinţă, din partea Germaniei nu se puteà sperà deocamdată un ajutor efectiv. Parlamentul din Francfort şi Guvernul central emanat dintr'însul stăteau, aşà zicând, în aer. Imperiul german, aşà cum l-au croit parlamentarii din Francfort, nu erà recunoscut de Puterile străine, n'aveà reprezentanţi la curţile Marilor Puteri şi în definitiv nu erà recunoscut, sau cel puţin nu erà ascultat nici chiar de singuraticele state cari constituiau Imperiul. Prin toate sbuciumările sale de câtevà luni, Parlamentul din Francfort n'a izbutit nici măcar să dea Imperiului o constituţie şi o organizaţie acceptabilă şi, precum ştim, în cele din urmă s'a dizolvat, fără ca să-şi fi împlinit misiunea de a creà unitatea Germaniei.

Prin urmare încercările lui Maiorescu de a legà cheştia Principatelor de chestia Italiei, propunând ca «Austria să lase Italia, să unească Bucovina, Moldova, Ţara-Românească şi Transilvania într'un Regat, România, cu un Principe austriac, sub suzeranitatea Germaniei», aveau, deşì erau privite de Guvernul central cu ochi destul de buni, un interes mai mult teoretic, academic, căci Puterea centrală a Germaniei, aşà cum a fost instituită la 1848, nu aveà nici putinţa nici autoritatea de a realizà o asemenea operă.

Aceste idei ale sale I. Maiorescu le-a depus în cele două Memorii ce a prezentat Guvernului central din Francfort, unul la 17 Septemvrie şi al doilea la 2 Noemvrie, precum şi printr'o petiţie formală, adresată Ministerului din Francfort în luna Octomvrie, după căderea revoluţiei şi intrarea Ruşilor în ţară, prin care «pune amândouă Principatele române, Moldavia şi România, sub protecţiunea Germaniei, cu rugăciunea ca cât se va puteà mai curând să se puie în lucrare această protecţiune, într'un mod proporţionat şi intereselor Germaniei şi intereselor Principatelor».

Toate aceste silinţe ale harnicului profesor născut ardelean, pe care forţa împrejurărilor l-au aruncat pe terenul spinos al diplomaţiei, nu numai că n'au avut nici un rezultat practic, dar l-au pus oarecum şi în conflict cu ceilalţi şefi ai revoluţiei. Ion Eliade-Rădulescu l-a desavuat chiar deadreptul, d. e. în scrisoarea sa din 29

Septemvrie către Ion Ghica, şi nu fără cuvânt, căci la 1848 şefii mişcării urmăriau în mod conştient politica, oportunistă poate, dar reală, că ei voesc să scape numai de Protectoratul rusesc, iar legăturile Principatelor cu Turcia, aşà cum ele erau stabilite în Capitulaţiile încheiate de Voevozii cei vechi cu Inalta Poartă, nu numai că nu voesc a le desfiinţà, dar doresc chiar a le întărì, dacă Turcia consimte a le garantà dreptul lor de autonomie internă şi a le recunoaşte reformele ce voesc să-şi dea în baza acestui drept.

Intenţiunile lui I. Maiorescu au fost fără îndoeală cele mai bune şi dictate de cel mai curat patriotism. Dar nu mai puţin adevărat este, că el a mers prea departe, în tot cazul mai departe decât a fost autorizat să meargă. Dacă Germania ar fi fost la 1848 ceeace este astăzi, atunci s'ar mai înţelege propunerile ce i-a făcut agentul Revoluţiei române, dar Germania erà atunci slabă, sguduită de revoluţia din propriul ei interior, iar Parlamentul şi Guvernul ei central erau mai mult o ficţiune, pe care a spulberat-o cel dintâiu vânt mai puternic al reacţiunii. Nu erà deci nici decum timpul ca acestei Puteri centrale să i se vorbească de un «regat românesc» cu un «Principe austriac» în frunte şi sub «suzeranitatea Germaniei», şi nici măcar de luarea Principatelor sub «protecţiunea Germaniei».

Aceste propuneri nu puteau să aibă alt rezultat practic, decât să justifice alegaţiunile Rusiei, formulate în cunoscuta notă dela 19 Iulie a Cancelarului rus Nesselrode, că Românii vor o «Dacoromanie», căreia voesc să-i incorporeze toate provinciile, în cari locuesc Români, ale Turciei, Rusiei şi Austriei. In adevăr propunerea lui Maiorescu este prima şi poate singura formulare oficială din partea românească a ceeace adversarii neamului românesc numesc «Dacoromanism», un vis, care, şi la 1848 şi de atunci încoace, a făcut mai mult rău decât bine, cu deosebire Românilor din provinciile de sub stăpânire străină.

Dela guvernele ţerilor apusene nu s'a putut, aşà dară, obţineà nici un ajutor efectiv pentru cauza de regenerare politică şi naţională reprezentată prin Revoluţiunea română. Greutăţile cu cari aveau să lupte la ele acasă le dădeà destul de lucru şi nu le permiteà să intervină într'o chestie ca aceasta, care pentru ele prezentà un interes mai îndepărtat. Tot ce s'a putut câştigà, graţie agenţilor trimişi şi adreselor Guvernului provizoriu, dela lumea oficială, a fost o oarecare simpatie şi recunoaşterea indirectă, că Românii luptă pentru o cauză dreaptă şi că este un interes european, ca patria lor să nu fie strivită de colosul dela Nord. Dar pentru o interven-

ţiune directă a Puterilor europene, pentru luarea Principatelor române sub protecţia Europei şi sub scutul dreptului ginţilor, nu sosise încă timpul.

Nu mai puţin adevărat este, că mişcarea din 1848 a pus şi în această privinţă baza desvoltării ulterioare. Activitatea revoluţionarilor, silinţele lor de a europeniză instituţiile patriei lor; ţipetele chiar ce ei trimiteau în lume contra nedreptăţilor ce îndurau, au atras atenţia Europei şi au făcut-o să înţeleagă că este un interes, nu numai de umanitate, dar un interes al echilibrului politic şi al desvoltării comerciale în Orientul Europei, ca aceste ţeri, atât de nenorocite, dar atât de importante prin situaţia lor geografică, să nu fie lăsate pradă poftelor de expansiune ale puternicilor ei vecini. La 1848 Europa n'a făcut nimica pentru Principatele Române, fie pentrucă n'a putut, fie pentrucă nu şi-a înţeles încă pe deplin interesele şi prin urmare datorinţele faţă cu aceste Principate. Dar dela 1848 a început să existe pentru Europa o chestie a Principatelor Dunărene, şi de unde până atunci Rusia puteà să le considere ca un domeniu al său special, ca o afacere numai între ea şi Turcia, pe care aveà să o reguleze fără amestecul celorlalte Puteri, după 1848 aceasta nu s'a mai putut, şi peste câţivà ani ştim că Europa a luat în mână chestia Principatelor şi a considerat-o ca pe una din cele mai importante chestii internaţionale. Şi graţie intervenirii Europei, în răsboiul oriental dela 1854 şi după aceea, s'a pus temelia organizării şi desvoltării pe baze naţionale a României moderne.

Iar primul impuls întru aceasta se datoreşte tot revoluţionarilor din 1848. Ei cei dintâi au atras atenţia lumii asupra Principatelor Române şi asupra marilor interese legate de ele.

Dacă guvernele Puterilor europene n'au putut fi câştigate chiar dela 1848, ca să intervină în favorul Principatelor, opinia publică europeană a fost însă câştigată chiar de atunci. Este înainte de toate de remarcat că *presa* din toate ţerile apusene s'a arătat simpatică mişcării de regenerare în sens naţional şi liberal, pe care au întreprins-o revoluţionarii din Principate. Cele mai importante ziare din Franţa, Germania şi Austria au urmărit cu interes evenimentele din Principate şi parte au dat cuvântul chiar oamenilor mişcării, parte au scris ele articole despre afacerile româneşti, totdeauna însă pledând dreptatea cauzei Românilor şi combătând pe adversarii lor. Bogatul material de extrase din «Le National», «Le Constitutionnel», «Journal des Débats», «Allgemeine Zeitung» din Augsburg şi altele, cuprins în publicaţiunea de faţă, sunt destulă dovadă pentru aceasta.

De altă parte, în contra mişcării şi a oamenilor ei conducători foarte puţin se găseşte în foile contemporane, şi chiar Rusia numai în organele cunoscute ca susţinute sau plătite de guvernul din Petersburg puteà să publice câte cevà contra Românilor. Interesant este că la început chiar şi foile din Constantinopole, scrise în limbi străine pentru informaţia străinătăţii, sunt absolut favorabile mişcării de regenerare a Românilor, şi numai mai târziu, când Turcia, strâmtorată de Rusia şi abandonată de Europa, şi-a schimbat politica în defavorul Românilor, şi-au schimbat în câtvà tonul şi foile constantinopolitane.

Dar nu numai în presă, ci şi în *parlamentele* europene, cauza revoluţiei a găsit numeroşi susţinători, cari au luat cuvântul, sau au făcut interpelaţii, convinşi prin informaţiunile ce au primit, parte dela agenţii guvernului revoluţionar, în special dela A. G. Golescu şi I. Maiorescu, parte dela conaţionali de ai lor, cari erau în legături de prietenie cu şefii mişcării, ca P. Bataillard, dr. Mandl, Ubicini şi alţii.

Astfel la 5/17 Iulie deputatul L'herbette a adresat Guvernului Republicei franceze în Adunarea naţională o întrebare «asupra unui punct foarte important al politicei externe, asupra intrării Ruşilor în Provinciile Dunărene, asupra situaţiunii acestor provincii şi asupra atitudinii ce Franţa are de urmat în această chestiune».

In discursul său desvoltător al chestiunii, deputatul francez a arătat că «invaziunea Provinciilor Danubiene de către Ruşi constitue un pericol pentru Europa centrală», şi în acelaş timp «o adevărată violaţiune de teritoriu, pe care nu o autoriză nici un tractat, ci este chiar proibită de tractate». A arătat mai departe că în special Franţa, Anglia şi Austria au interes a se opune politicei ruseşti în Principate şi a dat să se înţeleagă că speră că Franţa îşi va face datoria dictată de interesele sale şi ca reprezentantă a principiilor liberale.

Ministrul de Externe Bastide a răspuns, deşì cam evaziv, că guvernul va examinà această chestiune şi-şi va procurà toate ştiinţele posibile asupra ei, iar după ce ea va fi mai bine cunoscută, va face tot pentru a salvgardà securitatea şi onoarea Franţei şi principiile democratice reprezentate de ea.

I. Voinescu II, Ministrul de externe al Guvernului provizoriu, a trimis, la 31 Iulie, o adresă de mulţumire deputatului francez L'herbette pentru această intervenţiune a sa în favorul Principatelor Române, care a fost cea dintâi într'un parlament european. In curând au urmat însă şi altele. La 14 (26) August a adresat deputatul Strasser

o interpelaţie, în Reichstagul austriac Ministrului de Externe Wessemberg, despre mişcarea revoluţionară din Principatele Române şi despre politica Austriei, atât faţă cu revoluţionarii români cât şi faţă cu intervenţia propabilă a Rusiei şi a Turciei în această chestiune. In desvoltarea interpelării sale, deputatul austriac a arătat că Principatele Române sunt situate la Dunărea de jos, «care este o mare arteră a vieţii industriale şi comerciale, atât pentru Austria cât şi pentru Germania» şi că şi altcum «Austria intrată în noua fază a desvoltării sale ca monarhie constituţională şi democratică, Austria liberă nu poate privì indiferentă la subjugarea poporului român, care durează de atâţia ani, şi încă sub protectoratul a două aşà numite Puteri protectoare», cu atât mai mult nu, după ce nefericitul popor român, *care are de partea sa simpatiile cetăţenilor austriaci*, are conaţionali de ai săi, cari luptă în armata austriacă în număr considerabil pentru cauza Austriei.

Aceste cuvinte ale deputatului Strasser au fost subliniate de aplauzele Camerei austriace, iar Ministrul de Externe Wesemberg a răspuns, făcând pe scurt istoricul mişcării şi a misiunii îndeplinite la Bucureşti de Suleiman Paşa şi încheind cu asigurarea că «are motive de a crede, că actualul Guvern al Turciei este foarte dispus a acordà poporului român uşurări esenţiale, ceeace garantează şi caracterul bărbaţilor de stat actualmente în fruntea afacerilor ei, Reşid Paşa, Ali Paşa (Ministrul de Externe) şi Rifaat Paşa, cei mai liberali bărbaţi din întreagă Turcia».

Precum vedem, la acest moment nu numai Parlamentul austriac, dar şi Guvernul din Viena arătà toată bunăvoinţa pentru cauza română. Mai târziu, când în Austria s'au schimbat lucrurile şi reacţiunea a apelat la ajutorul Rusiei, erà firesc să înceteze şi simpatiile guvernului austriac pentru tendenţele de emancipare politică şi naţională ale Românilor.

La 20 August a interpelat, în Camera Comunelor din Londra, Lordul Dudley Stuart în chestiunea ocupaţiei militare a Principatelor de către Ruşi. Ştim că la această dată Ruşii intraseră în Moldova, şi ameninţau în continuu să intre şi în Ţara-Românească. Ministrul de Externe englez, Lordul Palmerston, a răspuns foarte rezervat şi ferindu-se de a atinge câtuş de puţin pe Rusia. El a conclus că «Rusia are cu Principatele, ca Putere protectrice, raporturi definite şi autorizate prin tractate. Ceeace a făcut, nu poate fi prin urmare considerat ca o intervenţie ilegitimă a unei ţeri în afacerile alteia.

Intervenţia s'a făcut chiar la cererea Hospodarului şi nu e nicidecum vorba de o achiziţie de teritoriu».

Această atitudine rezervată a Guvernului englez a fost cauza principală a schimbării politicei dela Bosfor în chestiunea Principatelor. Deşi «cei mai liberali bărbaţi de stat ai Turciei», precum îi numià Ministrul austriac Wessemberg, Reşid Paşa şi Ali Paşa, neputând însă contà la nici un sprijin din partea Marilor Puteri apusene, şi în special a Angliei, ei au fost nevoiţi să cedeze stăruinţelor Rusiei şi să sacrifice pe Români, ale căror dorinţe Turcia, la început, se arătase dispusă a le satisface.

La 1 (13) Octomvrie chestiunea Principatelor Române a ajuns şi în Parlamentul central al Germaniei din Francfort, unde deputatul Schulz din Weilburg a adresat Ministrului de Externe o interpelare, întrebându-l ce măsuri a luat Guvernul pentru a apărà interesele germane în Moldova şi Valahia contra volniciilor (Uebergriffe) cabinetului din Petersburg.

A treia zi după aceea, la 4 (16) Octomvrie, a adresat deputatul Förster din Hünfeld, altă interpelare de cuprinsul următor: «Ce paşi a făcut Ministerul pentru a împiedecà inundarea Principatelor prin trupe ruseşti şi a le apărà drepturile? Ce împiedecă numirea ambasadorilor imperiali la Petersburg şi Constantinopole? Sunt speranţe că ambasadorii vor plecà în scurtă vreme?»

In desvoltarea interpelării sale, deputatul german a făcut următoarele declaraţii foarte importante, din cari se vede cât de favorabilă erà, în acele momente, opinia publică în Europa centrală cauzei românismului, graţie acţiunii stăruitoare şi inteligente a şefilor mişcării române şi a agenţilor ei în străinătate. «Rusia», zice deputatul Förster, «concentrează un corp de armată considerabil la fruntariile Principatelor şi trădează intenţia netăgăduită de a le ocupà şi apoi a le şi ţineà pentru sine, dispunând de pe acum într'însele ca în casa proprie. Principatele nu sunt provincii supuse de Poartă prin dreptul răsboiului, ci intrate numai prin tractat sub ocrotirea ei, având ele dreptul de legislaţie şi administraţie autonomă. Şi finanţele sunt ale Principatelor, cari au să plătească Porţii numai un tribut stabilit pentru protecţia ei. Nici o naţiune nu are interes aşà de mare, ca aceste Principate să nu cadă sub stăpânirea Rusiei, ca cea germană. *Un stat romanic la Sud are aceeaş importanţă înaltă ca şi cel maghiar, ba are chiar una mai mare*".

Aceste cuvinte constată un mare progres al chestiunii române în opinia publică europeană şi conţin, *in nuce*, idea fundamentală,

o interpelaţie, în Reichstagul austriac Ministrului de Externe Wessemberg, despre mişcarea revoluţionară din Principatele Române şi despre politica Austriei, atât faţă cu revoluţionarii români cât şi faţă cu intervenţia propabilă a Rusiei şi a Turciei în această chestiune. In desvoltarea interpelării sale, deputatul austriac a arătat că Principatele Române sunt situate la Dunărea de jos, «care este o mare arteră a vieţii industriale şi comerciale, atât pentru Austria cât şi pentru Germania» şi că şi altcum «Austria intrată în noua fază a desvoltării sale ca monarhie constituţională şi democratică, Austria liberă nu poate privì indiferentă la subjugarea poporului român, care durează de atâţia ani, şi încă sub protectoratul a două aşà numite Puteri protectoare», cu atât mai mult nu, după ce nefericitul popor român, *care are de partea sa simpatiile cetăţenilor austriaci*, are conaţionali de ai săi, cari luptă în armata austriacă în număr considerabil pentru cauza Austriei.

Aceste cuvinte ale deputatului Strasser au fost subliniate de aplauzele Camerei austriace, iar Ministrul de Externe Wesemberg a răspuns, făcând pe scurt istoricul mişcării şi a misiunii îndeplinite la Bucureşti de Suleiman Paşa şi încheind cu asigurarea că «are motive de a crede, că actualul Guvern al Turciei este foarte dispus a acordà poporului român uşurări esenţiale, ceeace garantează şi caracterul bărbaţilor de stat actualmente în fruntea afacerilor ei, Reşid Paşa, Ali Paşa (Ministrul de Externe) şi Rifaat Paşa, cei mai liberali bărbaţi din întreagă Turcia».

Precum vedem, la acest moment nu numai Parlamentul austriac, dar şi Guvernul din Viena arătà toată bunăvoinţa pentru cauza română. Mai târziu, când în Austria s'au schimbat lucrurile şi reacţiunea a apelat la ajutorul Rusiei, erà firesc să înceteze şi simpatiile guvernului austriac pentru tendenţele de emancipare politică şi naţională ale Românilor.

La 20 August a interpelat, în Camera Comunelor din Londra, Lordul Dudley Stuart în chestiunea ocupaţiei militare a Principatelor de către Ruşi. Ştim că la această dată Ruşii intraseră în Moldova, şi ameninţau în continuu să intre şi în Ţara-Românească. Ministrul de Externe englez, Lordul Palmerston, a răspuns foarte rezervat şi ferindu-se de a atinge câtuş de puţin pe Rusia. El a conclus că «Rusia are cu Principatele, ca Putere protectrice, raporturi definite şi autorizate prin tractate. Ceeace a făcut, nu poate fi prin urmare considerat ca o intervenţie ilegitimă a unei ţeri în afacerile alteia.

Intervenţia s'a făcut chiar la cererea Hospodarului şi nu e nicidecum vorba de o achiziţie de teritoriu».

Această atitudine rezervată a Guvernului englez a fost cauza principală a schimbării politicei dela Bosfor în chestiunea Principatelor. Deşi «cei mai liberali bărbaţi de stat ai Turciei», precum îi numià Ministrul austriac Wessemberg, Reşid Paşa şi Ali Paşa, neputând însă contà la nici un sprijin din partea Marilor Puteri apusene, şi în special a Angliei, ei au fost nevoiţi să cedeze stăruinţelor Rusiei şi să sacrifice pe Români, ale căror dorinţe Turcia, la început, se arătase dispusă a le satisface.

La 1 (13) Octomvrie chestiunea Principatelor Române a ajuns şi în Parlamentul central al Germaniei din Francfort, unde deputatul Schulz din Weilburg a adresat Ministrului de Externe o interpelare, întrebându-l ce măsuri a luat Guvernul pentru a apărà interesele germane în Moldova şi Valahia contra volniciilor (Uebergriffe) cabinetului din Petersburg.

A treia zi după aceea, la 4 (16) Octomvrie, a adresat deputatul Förster din Hünfeld, altă interpelare de cuprinsul următor: «Ce paşi a făcut Ministerul pentru a împiedecà inundarea Principatelor prin trupe ruseşti şi a le apărà drepturile? Ce împiedecă numirea ambasadorilor imperiali la Petersburg şi Constantinopole? Sunt speranţe că ambasadorii vor plecà în scurtă vreme?»

In desvoltarea interpelării sale, deputatul german a făcut următoarele declaraţii foarte importante, din cari se vede cât de favorabilă erà, în acele momente, opinia publică în Europa centrală cauzei românismului, graţie acţiunii stăruitoare şi inteligente a şefilor mişcării române şi a agenţilor ei în străinătate. «Rusia», zice deputatul Förster, «concentrează un corp de armată considerabil la fruntariile Principatelor şi trădează intenţia netăgăduită de a le ocupà şi apoi a le şi ţineà pentru sine, dispunând de pe acum într'însele ca în casa proprie. Principatele nu sunt provincii supuse de Poartă prin dreptul răsboiului, ci intrate numai prin tractat sub ocrotirea ei, având ele dreptul de legislaţie şi administraţie autonomă. Şi finanţele sunt ale Principatelor, cari au să plătească Porţii numai un tribut stabilit pentru protecţia ei. Nici o naţiune nu are interes aşà de mare, ca aceste Principate să nu cadă sub stăpânirea Rusiei, ca cea germană. *Un stat romanic la Sud are aceeaş importanţă înaltă ca şi cel maghiar, ba are chiar una mai mare*".

Aceste cuvinte constată un mare progres al chestiunii române în opinia publică europeană şi conţin, *in nuce*, idea fundamentală,

care a condus la emanciparea Principatelor de sub protecţia rusească. Ei bine, acest progres se datoreşte «nebunilor» şi «comuniştilor» cari au făcut revoluţia din 1848.

La cele două interpelări ale deputaţilor Schulz şi Förster, Ministrul de Externe al Imperiul german, cavalerul de Schmerling, a răspuns, tot în şedinţa dela 4 Octomvrie, accentuând că «Ministerul imperial recunoaşte toată importanţa Principatelor Dunărene pentru Germania şi că viitorul acestor Principate în mare parte depinde de influenţa ce Germania va şti să exerciteze în chestiunea lor; de asemenea Ministerul este pătruns de necesitatea de a procurà elementului german o influenţă hotărîtoare în această chestiune». Mai departe Ministrul a arătat, că s'a pus în contact cu bărbaţi cunoscători ai stărilor de lucruri din Principate şi că îndată ce se va fi trimis un reprezentant al Imperiului german la Constantinopole, se va trimite şi unul special în Principate.

Cine sunt aceşti «bărbaţi cunoscători ai stărilor de lucruri din Principate», aflăm din corespondenţa lui I. Maiorescu cu A. G. Golescu, reprodusă în publicaţia de faţă. Maiorescu adecă recomandase lui Schmerling pe baronul Richthofen, fost consul al Prusiei la Iaşi, care căzuse în disgraţia guvernului prusian şi fusese revocat, pentrucă protestase, împreună cu consulul francez din Iaşi de Nyon, contra intrării Ruşilor în Moldova în Iunie 1848, şi pe Huber, fostul consul austriac la Brăila, care se compromisese înaintea guvernului din Viena, bănuit fiind că ar fi încercat să înlesnească fuga exilaţilor Moldoveni, trimişi de Principele Sturdza la Măcin peste Dunăre.

Amândoi aveau să fie ataşaţi pe lângă Ambasadorul imperial la Constantinopole, post pentru care erà designat Generalul Halket, iar pe urmă Richthofen erà destinat să meargă cu Consul general al imperiului german în Principate.

Alegerea lui Maiorescu erà în adevăr bună din punctul de vedere românesc, pentrucă şi Richthofen şi Huber erau, nu numai buni cunoscători ai Principatelor, dar şi amici sinceri ai Românilor. Numai cât faptul că guvernele din Viena şi Berlin i-au revocat, tocmai din pricina sentimentelor lor românofile, cari erau supărătoare pentru politica rusească, erà de rău augur, căci în definitiv nu dela Francfort, ci dela Viena şi Berlin se dirigià politica Germaniei. Iar cabinetele din Viena şi Berlin ţineau mai mult a nu se strică cu Rusia, care în scurtă vreme a devenit un sprijin puternic al reacţiunii triumfătoare, decât a face un serviciu cauzei române. Consecvenţa a fost, că din trimiterea reprezentanţilor Imperiului ger-

man la Constantinopole şi în Principate nu s'a ales nimic. Astfel Germania, cu toată simpatia presei şi a Parlamentului din Francfort, n'a putut să facă nimic pentru cauza Românilor. In zadar asigurase deci Ministrul imperial Schmerling Parlamentul din Franfort, răspunzând, în şedinţa dela 11 Octomvrie, la o nouă interpelare, a deputatului Jucho, că s'au luat măsuri pentru a intrà în relaţii diplomatice cu Orientul şi că «cu deosebire în Principatele Dunărene se va trimite un om cu desăvârşire familiarizat cu raporturile de acolo, în calitate de Consul imperial».

La 19 Octomvrie Parlamentul din Francfort s'a ocupat din nou cu chestia Principatelor Române. Tot deputatul Schulz, şi sigur tot în urma stăruinţelor convingătoare ale lui I. Maiorescu, a făcut, în numele unui grup de deputaţi, propunerea ca Parlamentul să institue o comisiune specială, care să discute *chestiunea Dunării* în toată întinderea ei şi să facă Parlamentului propunerile indicate.

In motivarea propunerii se spune, în mod foarte semnificativ, că «este una din cele dintâi datorinţe ale Guvernului central să dea Principatelor Dunărene toată atenţiunea şi prin aceasta să se ocupe cu o problemă de cea mai mare importanţă pentru Germania, problemă care până acuma a fost negligeată în mod nejustificabil»; că e vorba de a «recucerì pentru comerciul german şi pentru emigraţiunea germană drumuri din vechime cunoscute, şi a asigurà Germaniei relaţiuni mai intime cu Orientul, respingând înaintarea ameninţătoare a Rusiei»; că «tendinţele spre libertate ale Românilor orientali sunt în concordanţă cu această misiune a Germaniei în noua ei situaţie şi prin urmare ei trebue protejaţi contra opresiunii violente», şi în sfârşit că «Germania poate fi sigură de sprijinul Porţii în urmărirea acestei misiuni a sale».

Precum vedem, Ioan Maiorescu, în demersurile sale pe lângă parlamentarianii germani, s'a silit a-i convinge cât de mari sunt *interesele lor speciale* la Dunărea de jos, înţelegând cu pătrundere de bărbat de stat, că politica reală nu se face după simpatii şi sentimentalităţi, ci după interese. Altcum aceasta o spune chiar limpede în scrisoarea sa dela 19 Octomvrie către A. G. Golescu. «Voi», zice el în acea scrisoare, «cari sunteţi preocupaţi pentru Francezi, credeţi ce vă place. Eu cred ceeace mă învaţă istoria: eu nu judec după vorbe, ci după fapte. Dela începutul revoluţiunii noastre eu m'am întemeiat pe dreptatea cauzei noastre şi pe Turcia; căci, deşi mă temeam, cunoscând debilitatea Porţii, dar tot credeam că Turcia se va ţineà mai bine, cel puţin va trăgănà lucrul până se va consolidà

Germania. *In Germania este speranţa noastră;* dar nu pentrucă aş crede pe Germani mai umani decât pe Francezi, nu: egoismul este pretutindenea tot acela. *Insă Germania are interes:* Dunărea de jos este chestiune de vieaţă pentru Germania. Intărirea elementelor anti-slave, adecă a celui maghiar şi a celui român, este deviza Germaniei. Noi dar numai aci putem sperà».

Aveà multă dreptate Ioan Maiorescu în acest raţionament, dar greşala lui erà, că credeà Guvernul central al Germaniei şi Parlamentul din Francfort, cari reprezentau unitatea Germaniei, mai tari decum erau în realitate. Aceste instituţii nu puteau însă să facă nimic, căci nici străinătatea şi nici chiar singuratecele state germane, şi în special cele două Mari Puteri germane, Austria şi Prusia, nu prea ţineau seamă de hotărîrile şi de politica lor. Iar «Puterea centrală» a Germaniei nu aveà, în definitiv, putere executivă, n'aveà bani, n'aveà armată, n'aveà reprezentanţă externă.

Bine raţionà deci Ioan Maiorescu, că o Germanie tare şi unită ar puteà să fie salvarea Principatelor Române, date fiind interesele germane la Dunărea de jos. Dar rău se înşelà, când credeà ca Parlamentul şi Guvernul din Francfort reprezentă acea Germanie tare şi unită.

Aceasta a recunoscut-o singur Parlamentul din Francfort, când a respins, la 22 Octomvrie, propunerea deputatului Schulz de a se instituì o comisiune specială a Dunării de jos. «Nu înţelegem», zice raportul prin care se motivează respingerea, «întru cât ar puteà promovà instituirea unei nouă comisiuni rezolvarea unei chestii, *ale cărei deficultăţi principale ies deocamdată din cercul de activitate al Adunării naţionale*.... Sigur, Germania are să urmeze la Dunăre o politică tare şi aceasta sperăm că va aveà în curând un efect cu atât mai puternic şi mai binefăcător, după ce noi acolo, ca în întreg Orientul, nu reprezentăm decât cauza dreptăţii, a civilizaţiunii şi a libertăţii popoarelor. Şi marile interese vitale ale ţerilor Dunărene vor ajunge cu timpul la deplina lor valoare, dar nu poate fi misiunea unei comisii a voì să accelereze acest timp pentru popoarele de acolo, prin măsuri ce le-ar propune Adunării naţionale, *cu atât mai puţin, după ce evenimentele sunt schimbătoare, iar noi suntem departe de teatrul acelor evenimente*". Şi nu avem nici o putere ca să ne ingerăm în acele evenimente, ar fi putut să adaugă raportul.

XVIII.

Principatele sub îndoita ocupațiune ruso-turcă.

Trecem acum la continuarea rezumatului nostru despre modul cum au fost «pacificate» Principatele și readuse la ordinea legală a Regulamentului Organic.

Indată la 14 Septemvrie boierii din București au prezentat lui Fuad Efendi o adresă de mulțumită, pentrucă «printr'o purtare plină de înțelepciune, de iubire de omenire, de nobleţe și tot odată de statornicie, liniștea s'a restatornicit și trebile au luat iarăș mersul lor legal». De aceea ei se grăbesc a aduce Comisarului împărătesc, pe lângă urări pentru Sultanul, și «prinosul celei mai vii recunoștințe pentru dignitatea și iscusința cu care a început punerea în lucrare a înaltei sale misii, precum și pentru blândețea, dragostea și indul-gența cu care a știut să atragă toate inimile».

Am văzut, din cele întâmplate la 13 Septemvrie cu prilejul intrării Turcilor în București, care a fost «blândețea, dragostea și indulgența» lor pentru poporul adunat în Capitală, ca să nu mai vorbim de adevărații părtași la mișcarea revoluționară. Dar despre cruzimile Turcilor în această zi, avem dovezi nu numai cele spuse de martorii oculari dintre revoluționari, ci chiar o anchetă oficială, ordonată de Hory, girantul Consulatului francez din București, și în care se constată, atât mișelia cu care a fost atacată miliția română la cazarma din Dealul Spirei, cât și atrocitățile și jafurile, omorurile și devastările, ce au suferit mulțimea de cetățeni pacinici, între cari și câțivà sudiți francezi. Constatările acestei anchete Hory le-a raportat imediat generalului Aupick la Constantinopole, și nu le-a retractat nici în urma insistențelor lui Fuad, care s'a încercat să le desmintă, pe baza unei anchete de complezență, făcută de noua administrație a Caimacamiei. Hory le-a susținut și în câtevà note ale sale adresate direct lui Fuad Efendi, cu toată supărarea acestuia și cu tot tonul brusc și nepoliticos, cu care îi răspundeà; pentrucă erau adevărate și nici astăzi nu pot fi contestate. Brutalitățile Turcilor au răspândit așà groază în poporațiunea Capitalei, încât Caimacamul și Omer Pașa, în calitate de guvernor militar al Capitalei, au fost siliți să provoace, la 16 Septemvrie, pe neguțători, printr'o publicație oficială, ca să-și deschidă prăvăliile și să-și vadă de afaceri, căci dela intrarea Turcilor toate prăvăliile au fost închise de frica lor.

Sălbăticiile Turcilor din 13 Septemvrie mai sunt confirmate şi într'o adresă, pe care cetăţenii şi supuşii francezi din Bucureşti au trimis-o, la 17 Septemvrie, preşedintelui Guvernului francez, cerându-i ocrotirea, atât pentru ei cât şi pentru ţara ai cărei oaspeţi erau.

Dar Turcii, după ce au instituit noul guvern regulamentar, şi după ce au arestat şi trimis peste fruntarii pe principalii autori ai mişcării revoluţionare, s'au mai potolit; şi după restabilirea vechiului regim, ei în adevăr s'au silit a se purtà omeneşte cu poporul şi a nu mai da prilej de plângeri. Cu atât mai neexplicabilă rămâne atitudinea lor din 13 Septemvrie, care din partea Românilor n'a fost motivată prin nimic. De aceea nu e mirare că s'a ivit şi s'a susţinut bănueala, că năvălirea barbară din 13 Septemvrie în Bucureşti, şi vandalismele ce au urmat-o, au fost inspirate de generalul Duhamel, în interesul politicei ruseşti, căreia i-au trebuit acte de barbarie turcească, pentru a-şi justificà propria ei ocupaţiune militară a Ţerii-Româneşti, de care altcum n'a fost trebuinţă. Fuad Efendi făcutu-s'a el din slăbiciune sau din exces de zel, sau poate convins de niscaivà argumente sunătoare, instrumentul acestei foarte posibile intrigi a lui Duhamel, acest punct a rămas şi va rămâneà probabil în veci neclarificat.

In fine intrară şi Ruşii, la 16 Septemvrie, în Ţara-Românească. Numai decât în Focşani, ei arestară pe administrator şi pe ceilalţi slujbaşi ai fostului guvern revoluţionar şi îi puseră în închisoarea judeţului ca pe nişte criminali. Nu respectară nici chiar locuinţa starostelui coloniei franceze, de unde scoaseră între baionete pe Administratorul Scarlat Turnavitu şi pe alţi doi funcţionari ce se refugiaseră acolo, crezând că în casa reprezentantului unei Puteri străine vor fi în siguranţă; dar nu numai că n'au fost, ci însuş starostele francez Calcagno a fost insultat şi ameninţat de soldaţii şi ofiţerii ruşi, după cum se plânge într'un raport către Consulul său din Bucureşti.

Dela Buzău până în Bucureşti, Ruşii au continuat să aresteze şi să trimită la închisoare pe toţi cei bănuiţi sau denunţaţi, cari n'au izbutit să scape cu fuga: foşti funcţionari, proprietari, neguţători şi preoţi, destul numai să le fi fost denunţaţi ca revoluţionari.

Intr'aceea Fuad Efendi şi Caimacamul C. Cantacuzino urmau înainte, sub inspiraţia lui Duhamel, a luà măsuri pentru restabilirea ordinei legale. Astfel printr'un decret din 21 Septemvrie ei instituiră o Comisiune, care să cerceteze pe toţi «vagabonzii» periculoşi ordinei publice. Pe cei străini să-i dea peste graniţă prin canalul Consula-

tului respectiv, pe cei indigeni, «cari n'ar înfățișă chezășuiri îndestulătoare de bună purtare», asemenea să-i dea peste graniță, iar țăranii și locuitorii cari au năvălit în Capitală părăsindu-și îndeletnicirile, să se trimiță la vetrele lor, cunoscându-se că cei ce se vor trimite peste graniță nu se pot întoarce în țară «fără o poruncă hotărîtoare a Măririi Sale Sultanului». Erà aceasta o măsură dibace de a se scăpà, sub titlul de «vagabond», de orice om bănuit că a luat parte la revoluție, și în special de numeroșii tineri Transilvăneni, cari se puseră la dispoziția Guvernului revoluționar, cum și de mulțimea de străini, Greci, Nemți și Ovrei, cari se strânsese în jurul steagului tricolor, în numele devizei «dreptate-frăție», se înscriseră la garda națională, cu un cuvânt se dovediră «periculoși» pentru ordinea publică.

Tot la 21 Septemvrie Fuad Efendi și Caimacamul C. Cantacuzino trimit Mitropolitului Neofit o adresă, prin care îl provoacă să aresteze și să pedepsească cu închisoare pe toți clericii, preoți și călugări, cari au luat parte la revoluție. Și vrednicul prelat s'a grăbit să pună în închisoarea Mitropoliei sau pe la mânăstiri pe toate fețele bisericești, a căror vină erà că, în urma ordinelor primite chiar dela el, Mitropolitul, în timpul Guvernului revoluționar, slujiseră sfeștanii, sfințiseră steagurile tricolore și luaseră jurământul pe Constituție, întocmai ca și Mitropolitul în București.

In schimb însă Fuad Efendi anunță, la 24 Septemvrie, într'o scrisoare către Mitropolitul, că dă iar voie *să se tragă clopotele la biserici*, lucru care îl oprise după intrarea Turcilor în București, sub cuvânt că clopotele au fost întrebuințate ca semnal de alarmă pentru a strânge poporul și a provocà desordine.

Până la disolvarea taberei lui Magheru de peste Olt, regimul regulamentar n'a putut să se stabilească în Oltenia. Acolo oamenii mișcării n'au voit să primească pe funcționarii trimiși de Caimacamie, nici să asculte de ordinele ei. Ba la Slatina, revoluționarii au pus stăpânire pe podul umblător de peste Olt, au oprit toți curierii stăpânirii și în general n'au lăsat pe nimenea să treacă Oltul, înainte de a se convinge că nu este om al nouăi stăpâniri. Dar și în interiorul Valahiei-mari, d. e. în județele Vlașca și Teleorman, țăranii cari se înfruptaseră din pomul libertății și nu știau poate că timpul «dreptății și al frăției» a trecut deocamdată, dădeau semne de nesupunere, refuzau să primească ordinele nouăi stăpâniri și cu deosebire să dea hârtiile primite în timpul Guvernului revoluționar, și armele ce li se cereau, între cari nu numai puști și lănci, dar

chiar şi topoare, coase, etc. Caimacamul comunicând acestea lui Fuad Efendi, acesta iea măsuri militare pentru restabilirea ordinei în acele puncte. Detaşamente de trupe turceşti sunt trimise la faţa locului, vinovaţii de căpetenie sunt arestaţi, aduşi la Bucureşti, ţinuţi mai multe luni la închisoare, apoi «pilduiţi» cu bătaie la spete, chiar în mijlocul satelor lor şi trimişi din nou la închisoare, pentru mai multe luni, prin diferite mânăstiri.

Dar Ruşii nu se mulţumiau cu măsurile luate de Fuad Efendi pentru restabilirea ordinei legale. Ei cereau, precum am amintit şi la alt loc, să se introducă o acţiune în stil mare contra tuturor acelora cari au luat parte la mişcarea revoluţionară. Spre acest sfârşit Comisarul rusesc, Generalul Duhamel, a propus să se institue o Comisiune de anchetă, care să cerceteze cu severitate pe toţi aceia cari dela 11 Iulie au luat parte la revoluţie şi au comis delicte în scopul de a răsturnà instituţiile ţerii. Cei aflaţi vinovaţi, împărţiţi în mai multe categorii, să fie apoi traduşi înaintea tribunalului criminal şi osândiţi după gradul vinii lor.

După propunerea prezentată de Duhamel, atât Caimacamului cât şi lui Fuad Efendi, Comisiunea trebuià să fie compusă din trei boieri din cei mai distinşi, lângă cari să fie ataşaţi un ofiţer superior turc şi unul rus. Sentinţele aduse de tribunalul criminal contra vinovaţilor, aveau să fie executate numai după ce vor fi obţinut confirmarea Sultanului. Vom vedeà mai târziu din cine a fost compusă această Comisie, precum şi rezultatul activităţii sale.

Ţăranii clăcaşi au primit, în general, cu destulă linişte restabilirea ordinei regulamentare, şi numai ici colo s'au întâmplat mici turburări fără nici o importanţă. Dar proprietarii şi arendaşii, cari le pretindeau nu numai săvârşirea muncilor şi prestarea dişmelor legiuite, ci şi despăgubiri considerabile pentru pagubele ce pretindeau a fi suferit în timpul revoluţiei, se temeau că ţăranii exasperaţi vor comite turburări. La insistenţa lor şi a guvernului, Fuad Efendi a ordonat să se trimiţă coloane mobile de trupe otomane, cari să se plimbe prin satele tuturor judeţelor şi să îndemne sau să silească pe ţărani la împlinirea datorinţelor către proprietate. Aceste coloane mobile au cutreierat în adevăr ţara în cursul lunii Octomvrie, însoţite de câte un ofiţer al miliţiei pământene, dar aproape pretutindenea n'au avut altcevà de făcut decât să constate că ţăranii s'au supus, au făcut toate semănăturile de toamnă şi sunt cu desăvârşire liniştiţi. Nu erà bietul clăcaş român, obicinuit cu atâtea nenorociri şi nedreptăţi, nici dispus, nici în măsură de a se apucà să

turbure ţara, acum când, pe lângă împilătorii săi pământeni, mai aveà în spinare şi două armate străine de ocupaţie, cărora trebuià să le facă cărături nesfârşite şi pe cari în definitiv el aveà să le hrănească.

Cât pentru despăgubirea proprietarilor şi arendaşilor de pagubele ce pretindeau că au suferit din partea clăcaşilor în timpul revoluţiei, prin faptul că unii ţărani au refuzat să facă zilele de clacă, aşà că parte din recoltă ar fi rămas nestrânsă sau netreierată, sau că alţii ar fi păşunat în locurile proprietarilor, ar fi nimicit peştele din eleştae, şi multe altele de acestea, s'au instituit de asemenea comisii de anchetă şi s'au trimis preţuitori prin toate satele, cari însă au lucrat cu aşà străşnicie şi cu atâta lipsă de milă pentru bietul ţăran, încât însuş Caimacamul pare a se fi revoltat şi s'a văzut silit să dea ordine speciale, ca să mărginească lăcomia proprietarilor şi arendaşilor.

Altă comisie specială a fost instituită, la 9 Octomvrie, pentru luarea socotelilor Statului sub guvernul revoluţionar, dela 11 Iunie până la 13 Septemvrie. Pe această temă s'a scris mult şi s'a bârfit mult în contul şefilor mişcării. Că ar fi golit visteria, că după căderea Revoluţiei ar fi plecat cu mai multe milioane, şi câte şi mai câte de felul acesta. In publicaţia de faţă sunt cuprinse toate actele de importanţă, câte s'au putut aflà în Arhivele Statului şi în ministere, precum şi în colecţiile Academiei şi pe la particulari, privitoare la gestiunea financiară a guvernului revoluţionar. Din acest material de acte nu se poate însă de loc conclude, că revoluţionarii ar fi făcut cheltueli exagerate, necum să fi sustras sume mari sau mici, pentru trebuinţelele lor particulare, sau pentru alte scopuri inavuabile. N'au cheltuit mult, pentrucă nici n'ar fi avut de unde, căci la venirea lor la guvern au găsit visteria aproape goală, ba Principile Bibescu îşi scontase şi lista civilă, luând în contul ei peste 400.000 lei mai mult decât i s'ar fi cuvenit. N. Bălcescu, în scrisoarea dela 23 Decemvrie 1848 către Ion Ghica, face o socoteală aproximativă a banilor cari au fost cheltuiţi de revoluţionari în cursul guvernării lor, nu pentru trebuinţele lor particulare, ci pentru trebuinţele ţerii, aşà cum le-au înţeles ei fireşte, adică pentru propagandă, presă, garda naţională, serbări, etc. Suma la care ajunge este destul de mică. Iar aceasta pentrucă lipsa de bani erà foarte mare, atât în visterie cât şi în ţara întreagă. Comerţul erà paralizat, holera, lăcustele şi seceta contribuiseră şi ele ca să sporească criza generală. De unde dar erau să intre bani în Visterie şi de unde

erà să cheltuească revoluţionarii mult? Din contra, toată corespondenţa lor se resimte de jena în care erau, pentrucă nu aveau bani. Iar după căderea revoluţiei, Tell şi Eliade se plângeau lui Bariţ în Braşov, câtevà zile după ieşirea lor din ţară, că n'au din ce trăi, aşà că Bariţ exclamă, într'o scrisoare a sa către I. Maiorescu, că «nu înţelege cum dracul aceşti oameni nu s'au gândit la viitor!» Tot asemenea se plângeà I. Maiorescu că nu poate sta la Francfort, căci n'are de cheltueală, iar ceilalţi emigranţi, întrucât n'au avut resurse dela familiile lor, au dus-o într'o continuă mizerie, sau au fost siliţi să primească subvenţii dela guvernul turcesc. Au fost, adevărat, oarecari discuţii între emigranţii adunaţi la Paris, pentru nişte sume de bani, dar acelea au fost provocate mai mult de animozităţi personale şi în tot cazul erà vorba de sume neînsemnate.

Altcum comisia pentru luarea socotelilor, instituită de guvernul Caimacamiei, încă n'a putut să constate nimic în sarcina revoluţionarilor, deşi bunăvoinţa sigur nu i-a lipsit. Tot ce a putut scoate la iveală ca ne în regulă, au fost lefile comisarilor de propagandă şi diurnele diferitelor deputaţii trimise la Bucureşti, precum şi ale Comisiei pentru desbaterea chestiunii proprietăţii, căci bine înţeles, cheltuelile considerabile făcute cu găzduirea lui Suleiman Paşa la Giurgiu şi Bucureşti, n'au fost criticate; acelea erau în regulă, şi erau în cele din urmă o nimica toată faţă cu cheltuelile făcute de guvernul Caimacamiei cu Fuad Efendi şi cu Omer Paşa, cu generalii ruşi Lüders, Duhamel şi cu toţi ceilalţi, cu serbările ce au urmat după aceea în onoarea Impăratului Nicolae, cu Bairamul Turcilor, etc., etc.

S'au mai criticat şi sumele primite de Ion Ghica în calitate de agent al ţerii la Constantinopole, pentru cari s'a pus chiar sechestru pe proprietăţile sale din ţară. De asemenea boierii, intrând în vederile lui Duhamel, se arătase foarte dispuşi a pune în socoteala şefilor revoluţiei toate cheltuelile pricinuite de suprimarea revoluţiei, de întreţinerea numeroşilor arestanţi şi de comisiile pentru anchetarea şi pedepsirea lor. Spre acest sfârşit s'a propus chiar *confiscarea* averilor lor, ceeace Poarta n'a acceptat însă, sprijinită fiind şi de diplomaţia din Constantinopole, în special de Ambasada engleză, şi astfel această măsură barbară şi nedreaptă n'a putut fi luată.

Este însă cert că, dacă s'ar fi putut constată prin acte oficiale, că revoluţionarii au prădat vistieria, confiscarea averilor lor s'ar fi cerut pentru aceasta, iar nu pentru cheltuelile de puşcărie şi de judecată ale arestanţilor politici, cum s'a cerut în realitate.

In 28 Septemvrie a sosit Generalul Lüders cu grosul armatei rusești de ocupațiune în apropierea Bucureștilor. El n'a intrat însă imediat în Capitală, ci s'a oprit la Colentina, unde trupele s'au așezat în tabără, iar Generalul a luat locuință în castelul Princesei Ghica, văduva fostului Domn Grigorie. D. Ghica. Aici a fost bineventat de Caimacamul, de Mitropolitul, de minștri și de boieri, care mai de care arătându-i devoțiunea și recunoștința că a venit să scape țara de revoluționari.

Câtevà zile după aceea Rușii au intrat în București, în cartierele de iarnă ce li se pregătise. La intrarea lor în oraș, un serviciu divin a fost celebrat în biserica Sărindar (3 Oct.), iar Mitropolitul printr'un discurs, nu se poate mai slugarnic, a mulțumit Țarului Nicolae pentru marea binefacere de a-și fi trimis armata, ca să restatornicească ordinea legală, care însă erà restatornicită de Turcii lui Fuad, adecă să restabilească Regulamentul Organic, cu privilegiile lui, cu claca și iobăgia țăranilor și cu robia Țiganilor.

Bucureștii aveau acum două armate de ocupație. Turcii se așezară de-a dreapta Dâmboviței, iar Rușii de-a stânga. Școalele publice dela Sf. Sava și dela Radu Vodă au fost prefăcute în cazărmi rusești, precum și numeroase case particulare, ca a lui Eliade dela Obor și altele. După aceea a început o eră de veselie și de petreceri, ca și când n'ar mai fi existat țară mai fericită ca Țara-Românească. Balurile erau succedate de prânzuri, de recepțiuni, de concerte și reprezentații teatrale, și cucoanele și boierii români erau cei mai fericiți că pot să primească și să ospăteze pe înalții dignitari, pe sumedenia de pașale turcești și generali muscălești.

Precum făcuseră și boierii din București, asemenea au prezentat și boierii din orașele din provincie adrese de mulțumită, atât pașelelor turcești cât și generalilor ruși cari au venit cu trupele străine să ocupe acele orașe. Așà au făcut boierii din Craiova, din Vâlcea, din Brăila, din Târgu-Jiu și din alte orașe, ca și când n'ar fi fost nimic mai natural și mai fericitor pentru inimile lor patriotice, decât ca țara să fie călcată și sărăcită de două invazii străine! Ce are a face! Bine că s'au dus «comuniștii», iar boieriile și moșiile le-au rămas neștirbite, și țăranul silit de baionetele străine, să muncească înainte, să plătească cât i se cere și să tacă!

Aveau dar cuvinte boierii să mulțumească Țarului pentru binefacerea de a fi trimis viteaza sa armie ca să scape Țara-Românească! Nu e vorbă, cheltuelile ocupației aveà să le suporte tot țara, dar ca o culme a generozității moscovite, «M. S. Impăratul, în

constanta sa solicitudine pentru binele țerilor (al Moldovei și Ţerii-Româneşti), cari se bucură de înalta sa protecție, și în scopul de a evità orice greutate s'ar puteà ivì la aprovizionarea trupelor, a avut milostivirea de a ordonà ca un împrumut de 300.000 ruble să le fie acordat pentru acoperirea cheltuelilor de aprovizionare». Așà scrià Consulul general Kotzebue, la începutul lui Octomvrie, Caimacamului Cantacuzino, adăugând, se înțelege, că pentru restituirea acestei sume, cât și a altor avansuri ce se vor fi făcut, sunt a se luà măsurile trebuincioase. Măsurile trebuincioase au fost, că s'a sporit birul bieților țărani și, adevărat, s'a pus și un mic impozit pe proprietarii de moşii, din care apoi s'a restituit prea grațiosului Protector acest împrumut sui generis.

Chestiunea acestui împrumut este tot ce se poate mai caracteristic pentru firea și scopurile Protectoratului rusesc în Principatele Române. Este cert că Rușii n'au intrat în Principate la 1848 pentru a suprimà revoluția. Aceasta erà dejà suprimată, când ei au ocupat Țara-Românească, și în tot cazul suprimarea ei n'ar fi reclamat un întreg corp de armată, compus de 6 regimente de infanterie, 3 regimente de cavalerie, 2 regimente de cazaci și 50 de tunuri, cu mari cantități de muniţiuni și cu echipamentul complet pentru 2 poduri, după cum aflăm din raportul consulului francez din Iași către ministrul său, dela 8 Octomvrie. Astăzi știm pentru ce au ținut Rușii cu tot prețul să ocupe Principatele Moldova și Țara-Românească: Le trebuià o bază de operațiune pentru acțiunea militară ce se pregătiau să înceapă pentru suprimarea revoluției din Monarhia austriacă, și poate și pentru planurile lor panslaviste privitoare la Slavii de Sud. Şi pentru aceste scopuri politice ale Rusiei bietele Principate au trebuit să fie mielul de jertfă, să suporte o îndoită ocupație militară, iar boierii români nu s'au rușinat a se mai și prosternà și a mulțumì pentru generositatea Țarului, că s'a milostivit a le acordà un împrumut, din care să se plătească, deocamdată, cheltuelile de aprovizionare, tot ale trupelor rusești. In adevăr, ultimul grad de decandență și de lipsă de dignitate națională! A fost timpul suprem, ca «nebunii» și «comuniștii» dela 1848 să înceapă lupta de emancipare de sub acest umilitor și înnăbușitor Protectorat!

Astăzi, când toate s'au isprăvit cu bine, și România este un regat independent și respectat în concertul european, numai cu greu, și numai studiind în amănunțimi raporturile și evenimentele din trecut ne putem da seama, cât de măreață și cât de eroică a fost hotărîrea de a începe acest uriaș răsboiu. Mişcarea din 1848, chiar dacă

n'ar aveà altă însemnătate, decât că a constituit începutul şi aşà zicând declararea răsboiului, şi încă va rămâneà în veci memorabilă pentru toţi Românii cu durere pentru soarta neamului lor!

Intr'aceea Ruşii, şi în special Comisarul împărătesc General Duhamel, dispuneau în Ţara-Românească ca într'o ţară cucerită, sau mai bine zis ca la ei acasă. Fără de a mai întrebà de Fuad Efendi, ba chiar în contra protestărilor lui, ei continuă cu cea mai mare străşnicie persecuţia contra tuturor cari erau denunţaţi a fi luat parte la mişcarea revoluţionară.

Culmea acestor persecuţii a fost ajunsă la 24 Octomvrie, într'o Duminecă. Barierele Bucureştilor au fost închise cu soldaţi ruşi, şi după aceea patrule de Cazaci, însoţiţi de oameni de ai Caimacamiei, au început o adevărată vânătoare după revoluţionari. Vreo 40 de persoane au fost arestate în acea zi, unii ridicaţi din locuinţele lor, alţii scoşi între baionete de prin biserici, alţii arestaţi în stradă sau prin localuri publice. Vina ce li se atribuià acestora, a fost că ar fi luat parte la arderea Regulamentului Organic şi a Arhondologiei, la 6 Septemvrie. Arestanţii, împreună cu alţii arestaţi mai înainte şi cu mulţi alţii aduşi de prin provincie, au fost cu toţii internaţi în mânăstirea Plumbuita, sub pază militară rusească. Intr'o noapte însă Plumbuita a ars în cea mai mare parte, iar după aceea ei au fost mutaţi în mânăstirea Văcăreşti, la 29 Octomvrie, din ordinul generalului Lüders, şi ţinuţi în arest până când au fost judecaţi de Curtea criminală. Fuad Efendi a protestat contra acestei volnicii ruseşti comise peste capul lui, şi a trimis un curier special la Constantinopole, raportând cele întâmplate; dar toate acestea n'au avut nici un efect, căci nu Turcii, ci Ruşii erau acum adevăraţii stăpâni în ţară. Tot din propria lor autoritate şi fără a întrebà de Fuad au făcut Ruşii dispoziţii amănunţite pentru dezarmarea completă a ţerii, deşi dezarmarea erà ordonată de Fuad şi de Caimacamul încă din primele zile după căderea revoluţiei.

Din ordinul lui Duhamel au fost instituite, atât în Capitală cât şi în toate judeţele, comisii mixte pentru dezarmare, cari aveau să lucreze după instrucţii amănunţite date de comandamentele ruseşti, şi din cari, deşi făceau parte şi câte un ofiţer român şi unul turc, cel mai de căpetenie erà ofiţerul rus, căci în realitate el strângeà armele şi le păstrà sub paza caraulelor ruseşti. Armele de tot felul au fost strânse din tot cuprinsul ţerii, bine înţeles boierii şi oamenii lor de casă rămânând scutiţi, dela toată lumea, până şi dela sudiţii şi protejaţii Puterilor străine. Din această pricină guvernul Caima-

camiei a avut o interminabilă corespondenţă cu Consulatele, cari, provocându-se la tractate, cereau scutirea sudiţilor de sub ordinul de dezarmare.

Sub raportul intelectual, Principatele Române avură să sufere, dacă se poate, şi mai mult decât sub cel politic şi economic. Sistemul rusesc de guvernare a înnăbuşit pur şi simplu orice mişcare intelectuală şi culturală. Toate foile de peste fruntarii au fost oprite de a intrà în ţară şi aspre porunci au fost date, ca toţi călătorii şi toate bagajurile să fie riguros controlate, ca nu cumvà să se strecoare vreun număr de ziar, care ar puteà conţineà idei periculoase. Cu deosebire foile româneşti de peste munţi, «Gazeta de Transilvania» şi «Foaia pentru minte, inimă şi literatură» din Braşov şi «Bucovina» din Cernăuţi au fost straşnic oprite. Asupra tipografiilor şi librăriilor din ţară s'a stabilit, atât din Moldova, cât şi în Ţara-Românească, o cenzură cu adevărat muscălească, egalând cu cea mai completă proibiţiune a importului şi a producţiunii de lucrări literare. Nu mai erà permis să se tipărească şi să se citească nimic, decât publicaţiile oficiale din Buletine şi laudele stupide ale stăpânirii şi ale «Inaltelor Curţi Suzerană şi Protectriţă», debitate de «Albina Română» din Iaşi, de «Vestitorul Românesc» şi de «Bukurester Deutsche Zeitung» din Bucureşti.

Şcoalele din Bucureşti erau, precum ştim, închise. La Sf. Sava s'a instalat o cazarmă rusească, iar profesorii, mulţi dintre ei Transilvăneni de origine, erau parte dati peste graniţă, parte arestaţi sau fugiţi. Caracteristică este următoarea întâmplare: Evacuându-se localul dela Sf. Sava, Eforia Şcoalelor a întrebat la Departamentul Credinţei, ce să se întâmple cu mobilierul şcolar şi cu modestele colecţii de ştiinţe naturale, ce să găsiau acolo şi cari rămaseră fără adăpost. Se zice că Logofătul Credinţei, obscurantul şi arhireacţionarul C. Belu, ar fi răspuns, că mobilierul să se vânză, iar colecţiile să se scoaţă în mijlocul curţii şi să li se dea foc. Fapt este că există o adresă a Departamentului Credinţei, prin care cere Căimăcămiei voie să vânză la licitaţie mobilierul dela Sf. Sava, nemai fiind deocamdată trebuincios şi neavând unde să se păstreze.

Tot asemenea au fost inchise, la 1 Noemvrie, toate şcoalele aşà numite normale de prin oraşele reşedinţe de judeţe, iar cele săteşti nici nu s'au mai deschis după căderea revoluţiei, ci din contra s'a dat ordin ca să nu se mai incasseze dela ţărani taxa de câte 2 lei vechi, care servià la plata învăţătorilor.

Precum ştim, miliţia naţională a Ţerii-Româneşti a fost desarmată şi soldaţii trimişi acasă, după intrarea Turcilor în Bucureşti şi căderea Revoluţiei. Au fost mănţinuţi numai dorobanţii şi pichetaşii pentru paza fruntariilor, iar garnizoanele oraşelor au fost ţinute de trupele turceşti şi mai cu seamă de cele ruseşti.

La sfârşitul lui Noemvrie miliţia naţionată a fost însă reorganizată, sub comanda polcovnicului Garbaski, un bătrân ofiţer rus, intrat în miliţie dela înfiinţarea ei, rusofil şi regulamentist desăvârşit. Mitropolitul Neofit a publicat încă dela 1 Noemvrie o nouă pastorală, prin care desleagă din nou pe toţi militarii de jurămintele, afurisaniile şi anatemele rostite de el însuş şi îi îndeamnă să depună un nou «jurământ de credinţă şi supunere către legiuita stăpânire a ţerii şi pravililor recunoscute de amândouă înaltele împărăteşti Curţi».

Luarea jurământului de credinţă către noua stăpânire regulamentară s'a făcut apoi la 28 Noemvrie cu o deosebită solemnitate, la care au asistat, pe lângă autorităţile locale, şi Omer Paşa din partea Turcilor şi Generalul Duhamel din partea Ruşilor. Ambii au ţinut cu acest prilej câte o cuvântare. Omer Paşa s'a mulţumit însă a vorbì în general despre calităţile soldatului, cari sunt «fidelitatea, bravura şi subordinaţia», şi a asigurà, în mod foarte politicos, că se simte fericit a fi asistat la prestarea jurământului şi speră ca miliţia, şi în special ofiţerii, «vor şti să-şi facă cu onoare datoria şi să câştige bunăvoinţa şi satisfacţia M. S. Sultanului, Suveranul lor, precum şi a M. S. Impăratului Rusiei, Protectorul lor». Altcum însă Duhamel. El s'a folosit de acest prilej pentru a da ofiţerilor o straşnică lecţie pentru purtarea lor în timpul Revoluţiei. «Regret că trebue să o spun», zice el, «dar miliţia românească n'a corespuns speranţei ce cele două înalte Curţi au pus în ea. Nici când o mână de facţioşi n'ar fi reuşit să răstoarne toate instituţiile ţerii, dacă fiecare dintre d-voastră şi-ar fi făcut datoria. A fost trădare din partea câtorva, nehotărîre, moliciune şi lipsă de adevărată disciplină militară din partea tuturor.... Fiţi încredinţaţi că miliţia, cu efectivul ce l-a avut înainte de catastrofa din urmă, ar fi fost suficientă pentru a reprimà orice încercare de turburare şi de răscoală. Şi spre acest scop numai a fost instituită miliţia. Spre acest scop ţara îşi impune sarcinile împovărătoare pentru întreţinerea ei».

Se înţelege că toate comandamentele trupelor au fost modificate. Ofiţerii cari au luat parte la mişcările revoluţionare, sau erau bănuiţi de a aveà idei revoluţionare, au fost, întrucât nu erau plecaţi

din țară, licențiați din slujbă, cei înaintați sub guvernul revoluționar au fost retrogradați, și în fruntea regimentelor și batalioanelor s'au pus numai regulamentiști încercați. Colonel Solomon și Lăcusteanu, înaintat în grad, au fost reintegrați în slujbele lor, dar colonelul Odobescu, nu știm din ce cauză, a rămas tot fără funcție în armată. Probabil însă că relațiile lui cu fostul Domn Bibescu, dar și mai mult faptul că la începutul Rovoluției a consimțit să rămână în capul oștirii, nu inspirau destulă încredere Caimacamului, și în special lui Duhamel, care erà acum adevăratul Domn în Țara-Românească.

Un număr de ofițeri par a fi crezut că cuvintele insolente ce le-a adresat Duhamel la 28 Noemvrie nu pot rămâneà fără răspuns din partea ofițerilor români, și de aceea i-au trimis acestuia o adresă ce constitue o dovadă tristă despre spiritul corpului ofițeresc din acele zile negre. «Infierați cu pecetea infamiei», îi scriau ei, «puteà-va miliția românească să merite încrederea celor două Curți, cari au binevoit încă a pune sub paza ei instituțiile țerii? Puteà-va ea să se ridice în ochii compatrioților ei și să le recâștige vreodată încrederea»? De aceea ei cer să se facă o anchetă scrupuloasă, care să dovedească pe cei ce au luat parte la revoluție, cu cari petiționarii nu se solidarisează, ci mai vârtos protestă de inocența și de devotamentul lor absolut.

Dar de altă parte Colonelul Solomon, într'o scrisoare ce a trimis lui Duhamel, arată ca subscriitorii petiției de mai sus, cari ar fi colonelii Banof, I. Em. Florescu, Bălăceanu și Engel, în înțelegere cu Ion Bibescu și cu căpitanul Costaforu, cari erau oameni cunoscuți ca devotați fostului Principe Bibescu, au pus la cale petiția în scop de a produce turburări în miliție și a înlesnì prin aceasta revenirea lui Bibescu la Domnie. Oricum ar fi aceasta, nu le face onoare ofițerilor din miliția regulamentară dela 1848, că s'au înjosit la acte de slugărnicie, la denunțări și la intrigă față cu Comisarul Rusiei, care își băteà joc de toate drepturile și de toate sentimentele naționale ale Românilor.

XIX.

Prigonirile revoluționarilor.

Să vedem acum care a fost soartea arestaților politici, adecă a participanților la mișcarea revoluționară din 1848, asupra cărora s'a descărcat toată urgia Rușilor.

Ştim că ei au fost internaţi în mânăstirea Văcăreşti, unde, după o listă păstrată în Arhiva Ministeriului de Interne (astăzi la Academia Română; vezi vol. V, pag. 545), în Noemvrie se găsiau: 52 de arestanţi «de clasul I», între cari foştii administratori de judeţe Scarlat Voinescu, Scarlat Turnavitu şi alţii; 17 «de clasul al II-lea» şi 23 «de clasul al III-lea», adecă preoţi de sate şi ţărani, în total 92 de arestanţi. Unii dintre ei au fost puşi în libertate, parte din lipsă de dovezi, parte în urma diferitelor intervenţii, iar ceilalţi au fost supuşi cercetării unei comisii speciale, compusă din : Mihail Cornescu, Scarlat Ghica şi Polcovnicul Garbaski, având procuror pe M. Sutzu.

Consulul francez din Bucureşti Ségur caracterisează pe aceşti onorabili boieri precum urmează (nota sa din 26 Septemvrie către Bastide):

«M. Cornescu este un om ruinat ; el a fost o creatură a Princepelui Bibiscu, care, după ce i-a încredinţat Ministerul Justiţiei, a trebuit să-l revoace din cauza prevaricaţiilor lui. M. Cornescu va aparţineà totdeauna partidului care-l va plătì.

«Scarlat Ghica este un risipitor, care multă vreme a făcut opoziţie Princepelui Bibescu şi care într'o zi, pentru o leafă de 350 franci pe lună, a încetat să-l mai atace şi a devenit apărătorul lui cel mai ardent. El este astăzi atât de plecat Ruşilor, încât nici el nici nevastă-sa nu se mai duc la mamă-sa, Principesa Ghica, pentrucă Fuad Efendi se duce câte odată seara la ea, şi o întâlnire cu Fuad ar puteà, zice el, să-l compromită.

«Colonelul Garbaski este un Polonez care a servit multă vreme in Rusia şi care trece ca supus cu trup şi suflet intereselor Curţii protectoare.

«In fine Sutzu este cumnat cu Scarlat Ghica şi părtaş la toate devotamentele lui.

«Cu un tribunal astfel compus, vieaţa şi libertatea deţinuţilor politici se găseşte evident în mâinile Generalului Duhamel şi de aici urmează inevitabil, că condamnările vor trece în ochii tuturor ca manifestaţiuni ale puterii Ruşilor şi ale slăbiciunii Guvernului Otoman ; iar achitările vor fi considerate ca acte de înaltă clemenţă, pentru care toată onoarea va fi a Impăratului Nicolae».

Nu încape îndoeală, că şi Turcii aşà au înţeles situaţia creată prin instituirea acestei comisii. Tot consulul francez Ségur relatează, în nota sa dela 27 Decemvrie către Drouyn de Lhuis, că Poarta a protestat contra instituirii tribunalului excepţional, de către Duhamel, pentru judecarea revoluţionarilor arestaţi, arătând că Duhamel nu erà în drept să facă aceasta din propria sa autoritate. Protestările

Porții nu mai aveau însă nici o valoare, mai ales că boierii români intrase cu totul în voia lui Duhamel și primiau și executau prompt toate ordinele lui.

In cele din urmă a trebuit dar să consimță și Poarta ca participanții la revoluție să fie dați în judecată; a izbutit însă totuș să facă pe Ruși a primì restricția, că nu vor fi judecați decât aceia cari au luat parte la arderea Regulamentului Organic și a Arhondologiei, precum și aceia cari vor fi dovediți că s'au opus cu armele în mână la intrarea Turcilor în București. Așà stând lucrurile, a fost încă un noroc, că Fuad Efendi s'a grabit să trimită peste graniță pe adevărații șefi ai revoluției, înainte de a sosì Rușii în București și înainte de a-și stabilì Duhamel atotputernicia, căci altcum, grație neputinței Turcilor, și mai ales grație servilismului boierilor români, nu putem ști care ar fi fost soarta lor, dacă ar fi ajuns treaba la judecată după procedura muscălească. S'ar fi putut realizà atunci amenințările cari adeseori le proferau agenții muscălești în timpul revoluției, anume: ca toți sau mulți din ei «să fi înfundat Siberia».

Comisia pentru cercetarea celor implicați în fapte revoluționare și-a început lucrările la 23 Noemvrie. Că ea erà inspirată mai mult de ordinele ce primià dela Generalul Duhamel decât de legile și de interesele țerii, se vede lămurit din toată activitatea ei, dar cu deosebire din următoarele două fapte simptomatice: Deșì erà formal convenit între Comisarii celor două Curți, suzerană și protectriță, că vor fi trași la răspundere numai aceia dintre revoluționari, cari au luat parte la arderea Regulamentului Organic și cari s'au opus cu armele la intrarea Turcilor în București, totuș comisia a pus sub cercetare pe tânărul Al. Lipati și pe Transilvăneanul C. Roman, pentrucă au fost denunțați a fi luat parte la scularea din 11 Iunie, când au fost văzuți purtând steaguri tricolore. Firește că de acest «delict» se făcuseră vinovați mii de oameni și că Fuad Efendi proclamase amnistie generală, în numele Sultanului, dar se vede că Duhamel a fost de altă părere, iar patrioticii noștri boieri, membri ai comisiei, s'au grăbit să-i facă pe voie.

Și mai nostim este următorul caz: Intre arestanții politici din mânăstirea Văcărești fusesese și un C. Caramanlâu. Comisia nu-i găsise nici o vină și de aceea Fuad Efendi ordonase să fie pus în libertate, ceeace s'a și întâmplat. Dar de astă dată Generalul Lüders a fost de altă părere. Pe baza unui denunț, venit din nou sau pus la cale, el a ordonat ca bietul Caramanlâu să fie iarăș pus la arest

și luat la cercetare. Se pare însă că nici de astă dată nu i s'a găsit nici o vină, căci în dosarul Curții criminalicești, care a judecat pe revoluționari, nu-l găsim printre condamnați. După toată probabilitatea Rușii n'au voit altcevà, decât să aducă un afront Comisarului turc Fuad Efendi și prin aceasta să arate Românilor că nu Turcii, ci ei, Rușii, sunt mari și tari în Țara-Românească.

Pe cât de domoli erau Turcii în chestia urmăririi celor implicați în mișcarea revoluționară, pe atât de strașnici și chiar barbari erau Rușii. Un act de adevărată barbarie este următorul: După căderea revoluției numeroși oameni implicați în mișcare au trecut în Transilvania, știind prea bine ce-i așteaptă, după intrarea Rușilor în țară. Tot asemenea s'au întors în Patria lor mulți Români transilvăneni, foști până aci în funcții, sau aplicați în învățământ, dar cu toții aderenți ai ideilor naționale, liberale și democratice proclamate de capii mișcării revoluționare. Ei s'au dus și de teama Rușilor, dar mai ales din cauză că guvernul Caimacamiei i-a dat pe toți afară din slujbe și prin urmare nu mai aveau mijloace de existență. Dar după ce Bem a ocupat Transilvania cu armata revoluționară maghiară și a silit pe Generalul-comandant austriac Puchner să iasă din țară și să treacă pe la Câineni în Țara-Românească cu puținele trupe împărătești ce aveà sub comanda sa, a început o eră de groaznic terorism peste bieții Români transilvăneni. Ungurii îi prindeau, îi judecau și-i împușcau sau spânzurau după legea marțială, la cea mai mică bănueală că țin cu Impăratul și sunt contra libertății ungurești. Sute de preoți și cărturari români și-au pierdut vieața în acel crâncen răsboiu de exterminare cu Ungurii.

In această situație mulți au căutat scăpare dincoace de fruntarii, refugiindu-se cu deosebire pe la mânăstirile și schiturile din regiunea Carpaților. Printre ei vor fi fost și unii dintre profesorii și tinerii retrași din Țara-Românească, și poate și dintre cetățenii români refugiați în Transilvania după căderea revoluției române. Ei bine, guvernul Caimacamiei, în conformitate cu creștineștile intenții ale lui Duhamel și ale Rușilor, a ordonat, la 17 Ianuarie 1849, ca refugiații din Transilvania, între cari pot fi și oameni implicați în mișcarea revoluționară din țară, să nu fie tolerați prin mânăstiri și schituri, ci să fie predați autorităților. Dincolo de munți îi spânzurau Ungurii, dincoace de munți îi arestau Muscalii și boierii români: aceasta a fost soarta Românilor cari în 1848 au cutezat să viseze libertate și naționalism!

Actele de cruzime făcute de guvernul boieresc al Caimacamului

C. Cantacuzino din porunca generalilor ruşi, sunt multe. Vom mai cità însă numai două din ele: Dintre arestanţii dela Văcăreşti, I. Catina s'a bolnăvit şi a murit în închisoare. Ca o culme a cinismului, fratele acestuia, C. Catina, care fusese şi el arestat, însă mai apoi pus în libertate, a fost silit să publice, în «Vestitorul Românesc» dela 1 Martie 1849, nu numai că frate-său n'a murit din cauza închisorii, dar să şi mulţumească generalilor ruşi Lüders şi Danilevski pentru bunul tratament de care s'au bucurat, atât el cât şi frate-său, în timpul cât au stat la arest. Mai muscăleşte nici că se poate!

Alt caz dintre cele multe de acest fel este următorul: M. Zăgănescu, arestat şi el ca «părtaş la fapte revoluţionare», n'aveà altă vină, decât că fusese subtcârmuitor pe timpul guvernului revoluţionar. Comisia cercetătoare a constatat formal aceasta, şi cu toate acestea a hotărît la 24 Ianuarie 1849, ca M. Zăgănescu să rămână în închisoare, în deriziunea dispoziţiei luate de comun acord, de către comisarii celor două Puteri, că nu vor fi traşi la răspundere decât cei ce au luat parte la arderea Regulamentului Organic şi cei ce s'au opus cu armele în mână la intrarea Turcilor în Bucureşti. Cazuri de acestea au fost numeroase.

Iar ca dovadă că numai Ruşii ţineau să se proceadă au atâta asprime contra revoluţionarilor, pe când Turcii, din contra, se siliau să le potolească furia şi să dea Românilor dovezi de blândeţe şi de bunăvoinţă, serveşte următorul fapt: Intre cei daţi în judecată pentru fapte revoluţionare, se aflau şi maiorul N. Greceanu şi căpitanul P. Zăgănescu, cel dintâiu comandant al unui batalion de infanterie, iar al doilea comandant al pompierilor, în ziua de 13 Septemvrie, când s'a întâmplat sângeroasa ciocnire cu armata turcească la cazarma din Dealul Spirei. Şi cu toate acestea amândoi au trebuit să fie achitaţi, după ce însuş Omer Paşa, la care ei s'au provocat, le-a confirmat că ei nu au comandat soldaţilor români să tragă focuri asupra Turcilor.

Văzând această mare deosebire între politica rusească şi cea turcească: deoparte asprime brutală contra Românilor şi de cealaltă oarecare binevoitoare blândeţe, este natural că publicul îşi făceà combinaţiile sale, şi că fel de fel de svonuri circulau prin Bucureşti, despre neînţelegeri ce ar existà între cei doi comisari împărăteşti şi despre primejdii de cari ţara ar fi ameninţată. Existà adecă oarecare temere, că antagonismul dintre Ruşi şi Turci va

duce la un nou răsboiu, al cărui teatru vor fi iar, ca de obiceiu, nenorocitele Principate româneşti.

Pentru a pune capăt acestui fel de svonuri, Duhamel a ştiut să înduplece pe Fuad Efendi ca să consimtă a adresà Caimacamului o notă comună, prin care desmint toate ştirile de acest fel şi asigură că cea mai perfectă înţelegere domneşte între cei doi comisari. Fuad s'a executat şi de astădată, şi la 3 Martie a apărut acea notă, deşi adevărul neîndoielnic erà, că Turcii numai de nevoie tolerau volniciile Ruşilor în Principate.

Cercetarea celor implicati în mişcarea revoluţionară a durat până în Aprilie 1849. Mulţi dintre cei denunţaţi ca părtaşi şi ţinuţi la arest cu lunile, sub paza excluzivă a trupelor ruseşti, au fost găsiţi nevinovaţi şi comisia cercetătoare a propus punerea lor în libertate. Este caracteristic că liberarea lor din arest se făceà totdeauna numai după ce generalul Duhamel dădeà ordin formal pentru aceasta. Nici Caimacamul, nici Ministerul şi nici Fuad Efendi nu aveau nici un rol în asemenea chestiuni. Ba am văzut că Fuad a înghiţit chiar afrontul, ca ordinele date de el pentru punerea în libertate a vreunuia dintre arestanţi să fie contramandate prin alte ordine ale generalilor Duhamel şi Lüders.

In fine, la 15 Aprilie 1849, comisia pentru cercetarea celor implicaţi în revoluţie şi-a terminat lucrările, şi Fuad Efendi a dat ordin ca cei găsiţi vinovaţi de Comisie să fie daţi în judecata Inaltei Curţi, combinată cu Curtea criminalicească, care în şedinţe unite să judece pe toţi acei dovediţi că au luat parte la arderea Regulamentului Organic, precum şi pe aceia cari s'au opus cu armele în mână la intrarea Turcilor în Bucureşti. Procesele revoluţionarilor rămaşi sub acuzaţie au durat din Aprilie până în Iulie, mulţi dintre ei au trebuit să fie achitaţi, neputându-li-se dovedi nici o vină, dar totuş unsprezece acuzaţi au fost condamnaţi cu foarte mare asprime.

Toţi cei condamnaţi au fost găsiţi vinovaţi de «crima» de a fi luat parte la arderea Regulamentului Organic, atât de scump inimilor ruseşti, dar nici unul n'a fost condamnat pentrucă s'ar fi opus cu armele la intrarea Turcilor în Bucureşti, din simplul motiv că Turci au refuzat să aducă dovezi că această «crimă» ar fi comis-o cinevà. Cei condamnaţi sunt următorii : 1. Tănase Macovei din Turnu-Măgurele, condamnat la 6 ani închisoare la Znagov; 2. C. Zaman din jud. Teleorman, la 6 ani munca Giurgiului; 3. Alecu Petrescu din Teleorman, la 6 ani munca Giurgiului; 4. Boicea Radovici, la 3 ani închisoare la Znagov; 5. Ioan Rotescu, la 6 ani închisoare la

Znagov; 6. Gr. Mihăescu, la 6 ani închisoare la Znagov; 7. D. Lăzărescu, la 6 ani închisoare la Znagov; 8. I. Bunescu, la 6 ani munca Giurgiului; 9. Scarlat Turnavitu, fost administrator la Râmnicul-Sărat sub guvernul revoluţionar, la 6 ani munca Giurgiului şi la pierderea rangului de Pitar; 10. Scarlat Voinescu, asemenea fost administrator de judeţe, tot la 6 ani munca Giurgiului; 11. C. Manega, fost comisar de propagandă, la 6 ani închisoare la Znagov; pe Manega Curtea l-a recomandat «milostivirii stăpânirii, din cauza proastei stări a sănătăţii sale.»

Aceştia sunt, va să zică, victimele răsbunării ruseşti, osândiţi pentru a statuà un exemplu, că Românii trebue să se simţă fericiţi sub oblânduirea boierească şi sub Protectorul rusesc, aşà precum prescrià Regulamentul Organic. Şi pe când aceşti revoluţionari de a doua mână îşi primiau astfel osânda, apăreà, la 6 Iulie 1849, un Firman, prin care se confirmà din nou exilarea revoluţionarilor de căpetenie, cari au fost trimişi sau refugiaţi peste fruntarii după căderea Revoluţiei şi cari sunt: 1. I. Eliade; 2. Chr. Tell; 3. N. Golescu; 4. Şt. Golescu; 5. C. Bolliac: 6. Gr. Grădişteanu; 7. C. A. Rosetti; 8. C. Bălcescu; 9. N. Bălcescu; 10. Gr. Ipătescu; 11. N. Ipătescu; 12. I. Voinescu II; 13. D. Bolintineanu; 14. Al. Zane; 15. I. C. Brătianu; 16. D. Brătianu; 17. I. Ionescu dela Brad: 18. Căpitanul Deivos; 19. N. Apolonie; 20. C. Aristia; 21. G. Magheru; 22. N. Pleşoianu; 23. C. Romanescu; 24. A. G. Golescu 25. C. Filipescu; 26. Ion Ghica; 27. Radu Golescu; 28. I. Bălăceanu; 29. Preotul Radu Şapcă; 30. Petrache Nenişor; 31. A. Paleologu; 32. D. Creţulescu; 33. Pereţ.

După ce Curtea criminalicească a terminat judecarea tuturor acuzaţilor politici pentru participare la revoluţia din 1848, s'a ivit un nou conflict între cei doi comisari împărăteşti, din care iarăş se vede «buna înţelegere» ce există între ei şi între guvernele lor. Anume la 1 Iulie 1849 Fuad Efendi a ordonat Logofeţiei Dreptăţii să-i remită toate dosarele dela Curtea criminalicească, privitoare la condamnările pronunţate contra revoluţionarilor, spre a le trimite la Constantinopole şi a le supune Sultanului spre aprobare. Este foarte probabil că, dacă guvernul Caimacamiei ar fi urmat acestui ordin, Guvernul Turciei nu ar fi aprobat condamnările afară din cale severe ce au fost pronunţate de Curtea criminalicească, şi cei condamnaţi ar fi scăpat, poate, cu pedepse mai mici. Dar Guvernul boieresc nu a executat ordinul Comisarului turc, ci a supus afacerea Comisarului rus Duhamel, care, la rândul său, a dat alt ordin, la 7 Iulie 1849, ca Comisia pentru cercetarea celor inplicaţi în revoluţie

să-şi încheie activitatea şi să se disolve, iar Curtea criminalicească să depună dosarele privitoare la revoluţionarii judecaţi de dânsa în păstrarea Departamentului Dreptăţii din Bucureşti. Astfel sentinţele pronunţate s'au pus în executare şi cei condamnaţi au rămas internaţi în Văcăreşti, iar mai apoi transportaţi la mânăstirea Mărgineni. Abià la 31 August 1850, în urma Firmanului dat de Sultanul la 20 August acelaş an, au fost graţiaţi de Principele Barbu Ştirbei revoluţionarii, internaţi atunci în mânăstirea Mărgineni, afară de Costache Zaman, Scarlat Turnavitu şi Al. Petrescu, cari au continuat a-şi face osânda, la schitul Berca şi apoi la mânăstirea Vintilă Vodă, până în 6 Martie 1851, când apoi Principele Ştirbei s'a milostivit a-i pune şi pe ei în libertate.

XX.

Convenţia dela Balta-Liman.

Acesta este, în liniamente generale, istoricul suprimării revoluţiei române dela 1848 şi a restabilirii aşà numitei ordine legale, adecă a Regulamentului Organic şi a influenţei, sau mai bine zis a atotputerniciei ruseşti în Principatele Române. Rolul Turciei în această acţiune a fost, precum am văzut, cât se poate de redus şi de umilitor. Rusia a făcut ce a voit şi ce i s'a potrivit în vederea scopurilor sale politice mai înalte; iar Turcia, în contra bunăvoinţei sale către Români, în contra propriilor sale interese şi în contra convingerilor mai bune ale bărbaţilor ei conducători, a fost silită, slabă cum erà şi nesusţinută de Marile Puteri europene, să tolereze toate volniciile lui Duhamel şi ale generalilor ruşi, să aprobe toate dispoziţiile lor şi chiar să coopereze la punerea lor în aplicare.

Astfel interesele proprii ale Principatelor Române nu aveau nici un apărător în această epocă de tristă amintire. Mai puţin ca de oricine erau apărate aceste interese de guvernul naţional al boierilor regulamentari, cari, din contra, erau prea gata să facă tot ce le poruncià un Duhamel şi un Lüders şi nici o singură dată n'au manifestat nici cea mai slabă intenţie de a se provocà la drepturile de autonomie ale ţerii şi a protestà contra amestecului ofiţerilor şi generalilor ruşi, până şi în cele mai neînsemnate afaceri administrative şi judecătoreşti. Ei erau fericiţi că Ruşii i-au scăpat de urgisiţii de «comunişti revoluţionari», le-au redat robii şi clăcaşii, împreună cu rangurile boiereşti şi cu cavaleriile muscăleşti, că

erau invitaţi la balurile şi seratele generalilor, şi că aceştia îi onorau primind invitări la petrecerile şi mesele lor.

De pe partea boierilor noştri «naţionali», Ruşii puteau bine şi frumos să nu mai iasă din ţară până în ziua de astăzi! Norocul însă că interesele echilibrului european şi cele economice ale puterilor occidentale n'au permis ca Ruşii să se înstăpânească pentru vecie la Dunărea-de-Jos şi să-şi încorporeze în mod definitiv Principatele Române. Căci dacă nu s'ar fi opus acestea, Turcia n'ar fi putut să se mai opună, iar boierii noştri ne îndoim dacă ar fi voit să se opună, chiar şi dacă ar fi putut.

Dar cu toate că Puterile apusene n'au sprijinit pe Turcia şi nu s'au opus la ocuparea Principatelor de către Ruşi, ele veghiau însă şi erau hotărîte a nu permite anexarea lor la Imperiul moscovit. Cu deosebire Anglia erà Puterea de care s'a lovit mai mult pofta de expansiune a Rusiei în socoteala Imperiului turcesc şi a Principatelor Române. Am văzut şi mai sus, că Parlamentul englez s'a ocupat cu chestiunea ocupaţiunii ruseşti în Principate şi că Lordul Palmerston declarase că ocupaţia va fi numai temporară, după asigurările ce a primit din partea cabinetului din St. Petersburg.

La 10 Martie 1849, această chestiune a venit din nou în desbaterea Parlamentului din Londra. Lordul D. Stuard a interpelat iarăş pe Lordul Palmerston, cerându-i să se explice, cum se face de ocupaţiunea rusească în Principate se prelungeşte atât de mult. Lordul Palmerston a răspuns că, la întrebările amicale ale guvernului englez, cabinetul din Petersburg a declarat că: «îndată ce ordinea legală se va restatornici în Moldova şi Valahia, sau îndată ce Poarta va socoti că are o garanţie îndestulătoare pentru liniştea ulterioară a provinciilor, trupele ruseşti se vor retrage»; astfel guvernul englez are convingerea «că guvernul rusesc n'are intenţia de a se aşeză pe o vreme permanentă pe teritoriul otoman». Şi mai lămurit s'a exprimat în această chestiune D. Milnes, pronunţând, în desbaterea ce a urmat asupra răspunsului ministerial, următoarele cuvinte: *„E sigur că, ori când Rusia ar căutà să se facă pentru totdeauna stăpână pe aceste provincii, un răsboiu maritim ar izbucnì fără sminteală între ei şi noi, şi sigur că în acest caz nu este îndoeală că Rusia va fi silită să deşerte îndată provinciile danubiene“.*

Ştiind acestea, cabinetul din St. Petersburg a fost silit să-şi înfrâneze, deocamdată, poftele de expasiune şi să se mulţumească cu succesele dobândite, adecă cu restabilirea Regulamentului Organic

şi a influenţei sale covârşitoare în Principate, iar înaintarea sa în politica orientală să o rezerve pentru alte timpuri.

In consecinţă, Generalul rus Grabbe este trimis, în Aprilie 1849, ca să negocieze cu Poarta o nouă înţelegere în chestia Principatelor. Rezultatul negocierilor a fost cunoscuta *Convenţie dela Balta-Liman*, încheiată la 1 Maiu 1849, în care s'a stabilit că Principatele Române vor rămâneà ocupate de Ruşi şi de Turci, în număr egal, până la definitiva lor reorganizare, şi că, cu derogare la dispoziţiile Regulamentului Organic, cei doi Hospodari, al Moldovei şi al Ţerii-Româneşti, n'au să fie aleşi de Adunările obşteşti, cari se suprimă până la alte dispoziţii, ci, pentru această singură dată, ei să fie numiţi de cele două Curţi suzerană şi protectriţă. La alte cereri, formulate de Rusia, Poarta s'a opus, având în privinţa aceasta sprijinul moral al Puterilor apusene, în special al Franţei şi cu deosebire al Angliei.

Astfel a fost sacrificat, în cele din urmă, de către Rusia, şi credinciosul ei satelit, Principele Mihail Sturdza al Moldovei, cu toate serviciile făcute Protectorului şi cu toate că încercase să se reabiliteze înaintea ţerii prin faimosa sa «Constituţie» dela 26 Iulie 1848, întroducând oarecari reforme ce aveau aerul de a ţintì la încetarea nemai pomenitelor abuzuri ce se comiteau în administraţia şi justiţia Moldovei. El fu cu toate acestea silit să abdice, după care cele două Curţi au numit Principi, precum se ştie, pe Barbu D. Ştirbei, pentru Ţara-Românească, şi pe Grigorie A. Ghyka, pentru Moldova.

Cu aceasta s'a terminat, în mod definitiv, drama revoluţiei din 1848. Ea n'a fost însă propriu zis biruită şi desfiinţată, ci numai înnăbuşită prin forţa baionetelor a două armate ce zăceau în spinarea Principatelor, iar ideile semănate de ea n'au pierit, ci au fost susţinute înainte, printr'o admirabilă activitate a revoluţionarilor exilaţi în străinătate, cari au continuat a agità şi a preparà spiritele pentru realizarea reformelor concepute de ei în memorabila mişcare din 1848.

Ştim că, după răsboiul oriental din 1854 şi după Congresul de Paris din 1856, aceiaşi revoluţionari au revenit în patrie şi în Divanurile Ad-hoc din 1857 au reluat lupta pentru emanciparea politică şi naţională a patriei lor. Ştim că în Divanurile Ad-hoc şefii mişcării revoluţionare din 1848 au devenit şefii mişcării pentru Unire şi pentru europenizarea Principatelor pe baza constituţionalismului liberal. Ştim că de astă dată ei au izbutit întru toate şi că răsboiul declarat Protectoratului rusesc la 1848 a fost câştigat în

mod strălucit de aceiaşi «nebuni» şi «comunişti», cari au făcut revoluţia dela 1848. Căci acuma Principatele române erau ocrotite de protecţiunea colectivă a Puterilor semnatare ale Tractatului de Paris, şi Rusia nu mai puteà trimite pe un Duhamel şi pe un Lüders, ca să-i terorizeze, să umple închisorile cu ei şi să-i exileze peste fruntarii.

Dar tot meritul revoluţiei şi al revoluţionarilor dela 1848 este, că Marile Puteri au înţeles în cele din urmă că interesele europene reclamau ca Principatele române şi Dunărea de jos să fie emancipate de sub tutela rusească şi luate sub protecţiunea lor. De aceea zicem încă odată, şi actele cuprinse în colecţia de faţă dovedesc aceasta ori cărui cetitor nepreocupat, că Revoluţia din 1848 a pus temelia tuturor cuceririlor naţionale dobândite în urmă, şi prin urmare temelia României moderne.

Cele întâmplate în urmă, nu mai intră însă în cadrul publicaţiunii noastre şi le-am amintit numai, pentrucă ele în mod firesc se leagă de evenimentele din 1848, cu cari stau într'o strânsă legătură de cauzalitate.

XXI.

Epilog. Daruri şi gratificaţii.

Precum am zis mai sus, prin Convenţia dela Balta-Liman şi prin numirea noilor Hospodari Barbu Ştirbei şi Grigorie Ghyka, istoria revoluţiunii române din 1848 poate fi considerată ca terminată. Aşà cel puţin au considerat-o şi deţinătorii puterii în Principate, precum şi cele două Curţi protectoare şi suzerană, cari cu toţii nu-şi dădeau seamă, că mişcarea din 1848 a fost numai prologul pentru evenimentele ce aveau să se desfăşure mai în urmă. Pentru ei biruinţa reacţiunii păreà a fi fost definitivă şi credeau că nu le-a mai rămas nimic de făcut, decât să se complimenteze reciproc de rezultatele dobândite. Complimentările au şi urmat în adevăr destul de înbelşugate.

Rusia a cinstit cu decoraţii şi cu titluri de cavaleri pe mulţi dintre boierii şi clericii din ţară, cari s'au distins prin servicii credincioase aduse politicei şi armatei sale.

Iar Turcia, ca să nu rămână în urmă, a ţinut şi ea să distingă pe Caimacamul Constantin Cantacuzino, pentru serviciile şi sacrificiile aduse întru restabilirea ordinei legale. In adevăr, la 3 Sep-

temvrie 1849, Comisarul turc Fuad Efendi a comunicat Principelui Barbu Ştirbei, că Sultanul a dăruit o tabacheră cu briliante fostului Caimacam, l-a înaintat în rang şi a binevoit a da autorizaţia ca să i se plătească, din Visteria ţerii, se înţelege, o recompensă de 25.000 galbeni împărăteşti. Fostul Caimacam, deşi om foarte bogat, n'a refuzat această binemeritată recompensă, care mai aveà şi darul de a-l fi mângâiat de decepţiunea că, cu toate solicitările şi insistenţele ce a depus pe lângă generalii ruşi şi pe lângă Ambasadorul rus din Constantinopole, a rămas pe din afară şi i-a fost preferat Barbu Ştirbei la numirea de Domn al Ţerii-Româneşti. Aşà stând lucrurile, ar fi fost o lipsă de delicateţă, şi din partea Principelui Ştirbei şi din a guvernului său, dacă nu s'ar fi grăbit să dea fostului Caimacam recompensa acordată lui de Sultan din Visteria ţerii. Numai cât Visteria, care abià puteà face faţă imenselor cheltueli reclamate de întreţinerea armatei ruseşti de ocupaţie, erà goală şi în neputinţă de a plăti de odată considerabila sumă de 25.000 galbeni. S'a convenit însă ca să i se plătească în rate, şi nobilul Caimacam s'a învoit să o primească şi aşà, deşi ştià că acei bani sunt storşi din munca ţăranului român, care singur purtà toate cheltuelile statului şi mai aveà în sarcina sa şi întreţinerea celor două armate de ocupaţie, cu toate căráturile şi beilicurile reclamate de trebuinţele lor.

Şi dacă Sultanul a fost atât de generos, încât a dat voie să se plătească fostului Caimacan o recompensă din Vistieria ţerii, buna cuviinţă a cerut, ca şi boierii români să fie tot atât de generoşi faţă cu reprezentantul Sultanului în Ţara-Românească. Şi au fost. La 13 Martie 1850, Sfatul administrativ extraordinar al Ţerii-Româneşti a propus principelui Barbu Ştirbei să-şi dea înalta aprobare ca să se destineze suma de 10.000 galbeni împărăteşti pentru a se cumpărà lui Fuad Efendi un dar, bunăoară un servit de argint, ca semn de aducere aminte şi de recunoştinţă pentru modul cum şi-a împlinit misiunea în Principate, iar altă sumă de 3.000 galbeni să fie destinată în acelaş scop pentru persoanele principale din suita sa. La 10 Iunie 1850, Marele Vizir Reşid Paşa comunică lui Ştirbei că Sultanul a binevoit a da şi această autorizaţie, ca adecă Fuad Efendi să primească darul ce-i ofere Ţara-Românească. La 11 Iunie 1850 scrie şi Fuad Efendi Principelui Ştirbei, mulţumindu-i pentru darul oferit, pe care, se înţelege, declară că-l primeşte. A urmat apoi o interesantă corespondenţă între Departamentul Vistieriei şi palatul Domnesc, din pricină că nu se puteau găsì, decât cu agio mare, galbenii împărăteşti pentru darul lui Fuad, dar în cele din

urmă bancherul evreu din Bucureşti Hilel B. Manoah, însărcinat de Fuad Efendi cu primirea banilor, s'a învoit să-i primească şi în sfanţi austriaci, şi astfel s'a terminat, spre mulţumirea generală, şi această caracteristică afacere. De reţinut mai e numai atâta, că pe când la început erà vorba să i se dăruească, ca amintire, vreun obiect de artă sau aşà cevà, în cele din urmă s'a revenit la o modalitate mult mai practică: i s'au trimis banii în numerar.

S. Albini.

TABELA CRONOLOGICĂ A ACTELOR DIN TOM. VI.

IV.

SUPLEMENT

1848 IUNIE 1—1851 MARTIE 6.

Raportul No. 2.196 al Subtcârmuirii de Argeşel. No. 1. 1848 Iunie 1.

(Copie Arh. St. M. Justiţiei. Dos. No. 1.357.)

Copie după raportul Subtcârmuirii de Argeşel No. 2.196 din 1 Iunie 1848.

La 29 trecut Maiu, precând eu însumi Subtcârmuitorul mă aflam cu dorobanţii plăşii la capul judeţului împreună cu d-l Cârmuitor, pentru întâmpinarea Măriei Sale Prea Inălţatului nostru Domn, unde prin ştafetă m'a vestit unul din ajutoarele canţelariei, că d-l parucicul Toma Conţescu viind la satul Racoviţa-de-jos, proprietatea dumisale, prin într'adins om din parte-i a chemat atât pe clăcaşi, cât şi pe alţi lăturaşi, şi prin sfătuirea ce le-a dat au făcut oarecare întipărire de turburare între locuitori, şi Duminecă dimineaţa la 30 ale aceleiaş luni adunând pe unii dintr'înşii după înţelesul ce au avut, i-a adus într'o înfierbântare încât mulţi dintr'înşii au început să rĕspândească vorbe netrebnice, şi Luni de dimineaţă însuş d-l Conţescu cu aceia cari se înţelesese mai nainte au şi venit la canţeleria Subtcârmuirii cu ciomegele în mână, unde prin silnice mijloace au luat vreo cinci pui de găină cari se adusese de către aleşii din acea proprietate, şi cari după lista înscrisă chiar de dânşii cu care îĭ trimisese erà a se şi plătì acelora. In urma căreia înştiinţări, pe dată m'am sculat însumi Subtcârmuitorul şi vestind pe d. Cârmuitor despre aceasta, împreună ne-am întors la tact, unde prin dorobanţi am şi adunat pe acei turburători, şi intrând în cercetarea din faţa locului (însă făr' de d-l parucicul, căci se dusese la oraşul Câmpulung), nici unul n'a tăgăduit de mişcările întreprinse,

No. 1. 1848 Iunie 1. decât au propus că toate acestea le-au urmat povățuiți de d-l Conțescu, carele prin mai multe felurimi de laude, nu numai către Subtcârmuire și celelalte dregătorii, ci și chiar către Inalta Stăpânire, s'au amăgit a-l însoțì, făgăduindu-le încă bani, cai, arme și apărare de toate datoriile sătești, nu numai lor, ci și la toți aceia câți îl vor însoțì, mai propuindu-le d-l Conțescu locuitorilor și aceasta, că de astăzi înainte nu numai în satul d-lui, dar și în alte sate să nu mai primească pe nimenea din părțile dregătorești a intrà în sate să supere pe consăteni subt nici un fel de numire; și pentrucă acestea le mărturisiră cei jos însemnați partizani ai d-lui Conțescu la cercetarea ce li se făcù față cu d-l Cârmuitor, dovedesc dar scopul d-lui Conțescu aplecat la întreprinderi de răscoală, mai vârtos că și urmarea d-lui este cu totul împotrivitoare și supărătoare atât părții administrative, de care s'a atins cu călcarea tactului acestei plăși, cât și liniștii obștești, de aceea dar și Subtcârmuirea grăbește plecat a supune aceste toate la cunoștința cinst. Cârmuiri spre punere la cale a celor de cuviință, ca nu cu acest fel de neorânduеală să se aprindă în duhul prostimii vreun fel de rebelie, cu care apoi să tragă și Subtcârmuirea toată învinovățirea asupră-i.

Subtcârmuitor, A. Urianu.

Numele celor ce au călcat tactul cu d-l Conțescu:

Ion Slătineanu, Tudor al Ioanei lui Ene, Dumitru Scarlat, Toma al Soficăi, Gheorghe Sârbu Grădinaru, Nicolae al Stanei, Dinu Cârcel, Nicolae Macarie, Dima al Soficăi, toți din Racovița-de-jos.

Pentru întocmai copie,

Procuror, An. Lăzărescu.

No. 2. 1848 Iunie 8.

Ordinul No. 25 către oștirea Țerii-Românești.

(Copie Arh. St. Dos. No. 7/18. Ostășești.)

Poruncă către oștire.

Orașul București.

S'a băgat de seamă că mulți din d.d. ofițeri, ba încă și din rangurile de jos, năpăstuindu-și posturile, își petrec ceasurile preumblându-se pe ulițe, în vreme ce la orice întâmplare persoanele ostășești sunt totdeauna datoare a fi de exemplu la toți prin paza bunei rândueli, a disțiplinei și a subordinației. De aceea se poruncește strașnic ca în viitor nimeni să nu cuteze a se depărtà din

posturile şi casarmele lor, ci vor sta totdeauna gata a împlinì cu exactitate poruncile Guvernului, căci într'alt chip legile ostăşeşti se vor pune în lucrare întru toată asprimea lor asupra celor ce nu se pătrund de sfânta datorie de ostaşi ce se socoteşte chezăşuirea liniştii cetăţenilor. Asupra acestui însemnat articol chem mai cu deosebirę băgare de seamă a comandirului regimentului şi a celorlalţi şefi de părţi, cari la asemenea împrejurare trebue să dea vie dovadă de energie şi iubirea de regulă şi linişte. No. 2. 1848 Iunie 8.

(Urmează iscălitura Şefului Stabului Oştirii).
Intocmai după orighinal.
Pentru şeful secţiei, Dâmboviceanu.

Ordinul No. 3.036 al Ministrului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către D. Golescu, despre numirea sa ca Administrator al judeţului Brăila. No. 3. 1848 Iunie 15.

(Gr. T. Petrescu, Brăila din toate timpurile, pag. 8.)

Domnule,

Am onoare a-ţi face cunoscut că te-am orânduit Administrator al jud. Brăila şi eşti rugat, Domnule, ca fără întârziere să te grăbeşti a plecà la postul ce ţi se încredinţează; spre a se ţineà liniştea şi orândueala, să întocmeşti îndată garda naţională, asemănat instrucţiunilor ce ţi se alătură pe lângă aceasta.

Ministru al trebilor din Năuntru, N. Golescu.

Raportul No. 1.045 al Subadministratorului plăşii Balta către Administratorul de Brăila. No. 4. 1848 Iunie 19.

(Gr. T. Petrescu, Brăila din toate timpurile, pag. 13.)

Subadministratorul plăşii Balta.

Onoratei Administraţii a judeţului Brăila.

Ziua de 11 Iunie corent, fiind hotărîtă a se celebrà şi la reşedinţa acestei Administraţii tot mâne la 20 Iunie, pentru care am invitat pe toţi d-nii funcţionari şi însoţiţi de mai mulţi Români, socotesc de neapărată trebuinţă a asistà mai bine în capul acestei măreţe adunări decât la acea hotărîtă în oraşul Brăila, la care sunt invitat cu No. 2.773, atât ca Român plin de entusiasmele naţionale ce le predică proclamaţiile ce ni s'au trimis, cât şi de a-i liniştì pe

No. 4. 1848 Iunie 19. săteni în ale lor rezonale datorii, asemănat decretului onorabilei Administraţii No. 2.716 şi de a-i întoarce din acele rele începuturi ale anarchiei ce vine numai dela puţina lor înţelegere şi pricepere a frazurilor proclamaţiei.

In urmare de a se încuviinţà şi de onor. Administraţie această părere şi că în locu-mi acolo să asiste d-l ajutor cu dorobanţii, binevoească a mă onorà cu răspunsul.

Subadministrator, Marinescu.

No. 5. 1848 Iunie 21. Raportul No. 2.837 al Administraţiei de Brăila către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti.

(Gr. T. Petrescu, Brăila din toate timpurile, pag. 10.)

La 9 ore dimineaţa, după săvârşirea sfintei liturghii ieşind în piaţa bisericii S-ţii Arhangheli, protopopul judeţului cu toţi preoţii din oraş şi suindu-se pe o tribună ce s'a fost făcut în mijlocul pieţei, unde se aflà faţă d-l Administrator al judeţului, toţi dregătorii civili şi militari, prezidentul Magistratului cu toţi membrii, dipotaţia mercantilă cu corpul neguţătoresc, toate corporaţiile, garda naţională a oraşului, oştirea de linie, jandarmeria judeţului în portul naţional şi un număr de cetăţeni ca la 4.000. S'au cetit în voce mare proclamarea Constituţiei şi în parte fiecare articol dintr'însa. Răsunà oraşul de ura plin de cel mai mare entuziasm. S'au spus două cuvântări, una în limba greacă şi alta în limba română de părintele protopop; după aceasta s'a săvârşit sfânta slujbă şi binecuvântându-se de părintele protopop steagurile tricolore s'au împărţit gărzii naţionale, în fruntea căreia erà prezidentul Magistratului, oştirii, la toate corporaţiile; şi defilând pe rând fiecare ramură pe dinaintea tribunei, s'a primit din partea d-lui Administrator şi capului oştii d-l Maior M. Golescu, cari strigară cu lacrimi de bucurie: să trăească Constituţia.

Clopotele sunau în tot oraşul. Şalupa canonieră şi corabia oraşului au salutat această măreaţă ceremonie cu 101 salve, ridicând şi steagul tricolor, asemenea şi toate bastimentele ce se aflau în port subt bandiera românească.

De acì plecând paradia s'a plimbat pe toate uliţele oraşului, acompaniaţi de muzica naţională, care întâmpinà din partea poporului aclamaţiunile cele mai mari.

In urmă steagurile s'au împlântat la administraţia Magistratului, la port, la cazarmă, la două pieţe şi la cele două casinuri.

D-l Administrator, însoţit de toţi amploiaţii şi alţi cetăţeni, s'a suit la casin, unde fu primit de d-nii neguţători cu cea mai mare bucurie şi aplaude. No. 5. 1848 Iunie 21.

In numele Constituţiei, în sfârşit, tot cetăţeanul se simţià cu cea mai vie bucurie. Seara tot oraşul a fost iluminat, şi în piaţa cea mare cântà muzica, şi poporul săltà de veselie plimbându-se pe toate uliţele cu bună orânduealǎ, observând liniştea cea mai desăvârşită.

Raportul profesorului I. C. Massim către Administratorul de Brăila. No. 6. 1848 Iunie 23.

(Gr. T. Petrescu, Brăila din toate timpurile, pag. 12.)

Viziru.

Dreptate, Frăţie.

Domnule Administrator,

Din însărcinarea pusă asuprămi mai nainte de răsărirea soarelui, furăm la Valea-Cânepii din plasa Vădeni, unde îndată se strânseră până la 30 locuitori cu doi preoţi cari înţeleseră de cuvânt şi promiseră că vor fi supuşi pentru anul acesta vechilor rânduelì ale proprietăţii.

De acì trecurăm la Tufeşti din plasa Bălţii, unde asemenea furăm bine ascultaţi, dară trecând la Viziru, unde se strânseră după ordinea trimisă pe la sate de d-l Comisar, dela mai multe locuri ţăranii şi preoţii, Vizirenii cam înfumuraţi . . . . . de răuvoitorii fericirii Românilor, înfumurase şi pe locuitorii veniţi din alte sate şi nu puturăm să le dăm a înţelege. Chiar d-l Comisar care sosì la Viziru pe la amiazi nu putù să le dea a înţelege.

Dară către seară începură şi ei să mai cugete şi să se induplece. Sperăm dară că vom căpătà un bun rezultat care îl veţi puteà cunoaşte numai Vineri, fiindcă azi plouă toată ziua şi nu se putù cercà, dacă pun în faptă cele promise din gură; iară mâne avem serbare şi totdeodată bâlciu, unde va asistà şi d-l Subadministrator spre a face predici ţăranilor ce vor venì acolo şi spre a supraveghià să nu fie spioni cari aţâţă şi acum pe ţărani.

Dela Viziru plecăm azi spre Ruşeţu, unde vom fi mâne până la 10 noaptea. Am fi voit să fim mâne la bâlciu . . . . dară nu ştim de vom puteà preîntâmpinà.

No. 6. 1848 Iunie 23. De altă parte, faceţi să înţeleagă pe arendaşii ce s'au convocat la Brăila, că a pierit timpul lor, că prin urmare. . . . . să mai conceadă din nedreptele pretenţiuni ce au, căci am cunoscut din experienţă că la satul unde arendaşii s'au pătruns de spiritul timpului, sătenii au sărit de şi-au împlinit datoria lor.

Salutare şi frăţie.

I. C. Massim.

P. S. Un mijloc mai energic, care ar îndupleca pe ţărani, ar fi o poruncă a Mitropolitului cu pecete, care să se cetească în toate satele de protopop.

No. 7. 1848 Iunie 25.

Circulara No. 2.384—2.403 a Ministerului Instrucţiunii Publice al Ţerii-Româneşti către profesorii şcoalelor normale.

(Conc. Acad.)

Dreptate, Frăţie.

D-le,

Din ordinele Guvernului trecut candidaţii de învăţători din sate au fost risipiţi; această măsură a fost foarte păgubitoare instrucţiei şi eşti invitat d-ta ca îndată să faci a se aduna toţi candidaţii după Constituţie.

D-ta te-ai pătruns că instrucţia publică este una din cele mai serioase ocupaţii ale noului Guvern. Eşti invitat dar cât mai în grab a prepara elementele pentru şcoalele din sate spre a se putea organiza după dorinţa naţiei.

Pe lângă acestea la momentele cele grave ale regeneraţiei fiindcă libertăţile publice au atâţia inimici de tot felul, şi apărarea lor cea mai tare este popolul în numele căruia s'a proclamat, este însărcinare din cele mai importante şi nobile asupra d-tale, ca prin cunoscutul d-tale zel şi patriotism să luminezi pe candidaţi asupra Constituţiei, să le facă explicaţii cu deamănuntul a Proclamaţiei liberatoare, să le insufli şi să le împrumuţi simtimentele d-tale, să-i luminezi asupra drepturilor, fără a uita însă şi datoriile ce avem fiecare; fă, D-le profesor, din învăţători organe fidele ale libertăţii, trimite-i în sate a lumina pe fraţii lor, şi totdeodată a le însufla spiritul păcii şi al bunei orândueli, căci numai buna orânduează poate a ne. . . libertăţile; fă dintr'înşii apostoli închinaţi ai libertăţii, iar nu demagogi şi turburători. Libertatea — pacea — ordinele

acestea sunt cele mai frumoase însărcinări ale d-tale. Iea-le cu bărbăţie asupra d-tale, şi vei săvârşi cauza sacră asemănat luptătorilor pentru libertate şi simţimintelor d-tale. No. 7. 1848 Iunie 25.

Salutare şi frăţie.

Ministru Instrucţiunii publice şi al Bisericeştilor.

Către D-lui Profesor al şcoalei normale din Piteşti.

No. 2.384.
» 2.385 către profesorul din Ploeşti.
» 2.386 » » » Vălenii-de-munte.
» 2.387 » » » Călăraşi
» 2.388 » » » Buzău
» 2.389 » » » Focşani.
» 2.390 » » » Brăila
» 2.391 » » » Târgovişte
» 2.392 » » » Ruşii-de-Vede
» 2.393 » » » Slatina
» 2.394 » » » Giurgiu
» 2.395 » » » Câmpulung
» 2.396 » » » Craiova
» 2.397 » » » Râmnicul-Vâlcii
» 2.398 » » » Cerneţi
» 2.399 » » » Târgu-Jiului
» 2.400 » » » Caracal
» 2.403 » » » Bucureşti.

Imputernicirea dată de Guvernul provizoriu al Ţerii-Româneşti lui A. G. Golescu. No. 8. 1848 Iunie 29.

(Orig. rom. şi franc. Col. Radu Golescu.)

Dreptate, Frăţie.

In numele popolului român.

Guvernul provizoriu al României.

Revoluţia dela 11 Iunie a liberat Ţara de tiranii din untru: însă Rusia, simţind că triumful libertăţii române este moartea panslavismului rus şi nimicirea cugetărilor sale ambiţioase asupra Orientului şi chiar asupra Imperiului Austriei, a hotărît să stingă până

No. 8. 1848 Iunie 29. şi naţionalitatea română şi a pornit asupra noastră barbarele sale legioane.

Patria este în pericol; Patria nu are arme: în această extremitate delegăm pe cetăţeanul A. G. Golescu, secretar al Guvernului provizoriu, în toate provinciile învecinate cu România şi lângă toate Puterile Europei, ca să tracteze în numele nostru şi în numele Ţerii-Române, şi să ceară ajutor de arme şi oameni pentru a liberà o naţie slabă ce piere subt loviturile inimicului.

Rugăm dar pe toţi să recunoască de reprezentant al României pe cetăţeanul A. G. Golescu, împuternicit fiind a face tractate în numele Naţiei, potrivit instrucţiilor ce i s'au comunicat.

Membrii Guvernului provizoriu: † Le Métropolitain de Valachie Néophyte, I. Eliade, Ştefan Golescu, Magheru, Chr. Tell, N. Bălcescu, C. A. Rosetti.

No. 128.
Bucureşti.

No. 9. 1848 Iunie.

Scrisoarea Colonelului I. Odobescu către Guvernul provizoriu al Ţerii-Româneşti.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 35.)

Dreptate, Frăţie.

Guvernului provizoriu.

De către Guvernul provizoriu eu şi Colonel Solomon am fost arestuiţi, daţi în judecata ostăşească şi hotărîţi a fi judecaţi criminaliceşte, apoi cu prilejul depărtării de aici a membrilor Guvernului am fost sloboziţi şi de către Prea Sf. Sa părintele Mitropolit mi s'a încredinţat cârma oştirii; Acum dar auzind că popolul doreşte să se înfiinţeze tot membrii aceia, şi fiindcă după pravilă urmează să fim iarăş arestaţi până la desăvârşita hotărîre a osândei noastre, eu mă rog plecat să mi se facă cunoscut în ce poziţie urmează să fim şi ce trebue să facem, căci oştirea nu este în relaţie până acum cu nimeni, pentrucă nu i s'a făcut nimic cunoscut din cele lucrate de către Guvern.

Salutare şi frăţie.

Colonel Odobescu.

Ordinul No. 2.202 al Colonelului I. Odobescu, Şeful oştirii Ţerii-Româneşti, către Colonelul I. Solomon. No. 10. 1848 Iunie 29.

(Orig., Arh. St. Dos. No. 24/165. Ostăşeşti.)

Domnului Comandirului polcului No. 3, Polcovnic şi cavaler Solomon.

Fiindcă roata a 5-a şi a 6-a ce veniseră din Valahia-mică din porunca comandirilor lor, şi cari astăzi despre ziuă au fost de aceiaşi comandiri amăgiţi spre a-i însoţi până afară din Bucureşti subt cuvânt că acolo este şi polcul No. 3, strâns în lagăr, şi ieşind din Capitală şi văzând că acele poruncite nu erau adevěrate, o parte din aceste roate s'au întors înapoi; s'a poruncit d-lui Căpitan Greceanu a face catastih de numele acestor oameni şi a le fi comandir până la a doua poruncă. Aceasta se dă în cunoştinţa Domniei Voastre să sloboziţi îndestulare după cererea pomenitului comandir şi a-i aşeză în casarmă.

Implinitorul datoriilor de şef al oştirii,

Polcovnic Odobescu.

Adresa No. 79 a profesorului G. Călinescu către Ministerul Instrucţiunii publice al Ţerii-Româneşti. No. 11. 1848 Iunie 30.

(Orig. Acad.)

Onoratului Departament al Instrucţiei publice.

Profesorul clasei I-i al Şcoalei normale din oraşul Târgu-Jiiului.

Primind ordinul cu No. 2.399 al Onorabilului prezis Departament, m'am pătruns de cele cuprinse într'însul, pentru care am făcut cerere la onorabila Administraţie ca să-mi înlesnească aducerea învăţătorilor comunali ai acestui district fără zăbavă. Dar, spre a împlini mai bine cele cuprinse în prezisa ordonanţă, este trebuinţă neapărată a mi se trimite câteva exemplare din proclamaţiile tipărite, căci pe aici nu s'a văzut decât una care s'a cetit la solemnitate în piaţa acestui oraş, la 20 a lunii Iunie, de d-l fost administrator al acestui district Radu Roset, care proclamaţie liberatoare s'a primit cu mare entuziasm şi aclamaţie din suflet de cea mai mare parte din poporul ce a fost adunat la această solemnitate. Din

No. 11. 1848 Iunie 30. aceste proclamaţii nu ştiu de se mai află vreuna prin capitală au cuprinsul acestui district.

Salutare şi frăţie.

Profesorul Gheorghe Călinescu.

No. 12. 1848 Iulie 4.

Raportul No. 2.098 al Comitetului Carantinelor către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti.

(Copie Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate, Frăţie.

D-lui Ministru din Lăuntru.

Comitetul este împărtăşit de către unele din carantine, că soldaţii militari s'au arădicat de pe la picheturi, rămâind paza graniţei asupra satelor mărginaşe cu Dunărea, urmare ce este întocmită după însăş punerea la cale acelui onorabil Minister.

Asupra acestei împrejurări însă, pe de o parte văzându-se că năpraznica boală a ciumei s'a ivit în Constantinopole, pe de altă parte că străjuirea graniţei cu săteni va fi destul de slabă, Comitetul se găseşte dator a aduce aceasta la cunoştinţa d-v., d-le Ministru, şi totdeodată sunteţi rugaţi să binevoiţi a face cea mai grabnică punere la cale, ca atât toată întinderea Dunărei cât şi puncturile de carantine să fie străjuite tot cu militari, precum au fost mai înainte, căci arădicându-se această oştire din locurile ei, fără îndoeală că se vor întâmplă cele mai mari... cordonului sanitar, mai cu seamă chiar carantinelor, unde se află totdeauna felurimi de mărfuri neguţătoreşti, şi la o asemenea împrejurare Comitetul iese de sub orice răspundere.

Salutare şi frăţie.

Iscălit: D. Topliceanu.
Copie întocmai, N. N. Păcleanu.

No. 13. 1848 Iulie 7.

Adresa No. 1.222 a Ministerului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Şeful oştirii.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate şi Frăţie.

D-lui Cap al oştirii.

D-l Admininistrator al judeţului Ilfov prin raportul cu No. 170 încunoştinţează suptiscălitului, că după însărcinarea ce i se puse

asupră-i a orânduit trebuincioșii paznici pe la picheturile din distanța acelui județ din locuitorii satelor mârginașe, însă tot într'o vreme adaugă că d-l Comandir al punctului Oltenița la plecarea sa cu roata primind osebită poruncă s'a întors înapoi așezând pe soldați în casarmă fără vreo îndeletnicire; făcând propunere că spre ușurința satelor să se facă punere la cale a luà parte la străjuire și soldații din acea roată. Sunteți dar rugați să binevoiți a luà în băgare de seamă această rezonabilă propunere a d-lui Administrator și a trimite Comandirului cuvenitele instrucții, împărtășind și pe suptiscălitul cu răspuns. No. 13. 1848 Iulie 7.

Salutare și frăție.

Ministru din Lăuntru, N. Golescu.
Capul Secției, N. Păcleanu.

Sec. II-lea.

(Rezoluție:) Iulie 9. Să se facă țirculare să păzească picheturile cu soldați, precum a fost mai înainte, dându-se și în cunoștința Ministrului.

Scrisoarea lui I. Axente către N. Bălcescu. No. 14. 1848 Iulie 8.

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Olteni.

Mult prețuite Domnule,

Nu știu ce se va alege de noi, pentrucă prea mulți într'atâta sunt stăpâniți de predilecțiune și de o seacă ambițiune de a fi «redactori», cât mai vor titulul acesta, decât a fi colaboratori la o gazetă bună.

Eu cum ți-am spus, plec la județ. Mult în 10 zile îmi fac, îmi împlinesc misiunea; dacă va fi ca să se mai capete vreo 5 rezoluți la obiectul și răspunzători la scopul ce trebue să-l aibă o gazetă, începeți; eu am lucrat vreo 4 articoli începători, cetiți-i și-i puneți. Dacă va cere trebuința, eu mă las și de comisariat și viu înăuntru când mă veți chemà — prin d-l Aaron — și mă apuc de orice, numai să facem un jurnal bun, până atuncia rămân al Domniei tale credincios.

Ioan Axente.

No. 11. 1848 Iunie 30. aceste proclamaţii nu ştiu de se mai află vreuna prin capitală au cuprinsul acestui district.

Salutare şi frăţie.

Profesorul Gheorghe Călinescu.

No. 12. 1848 Iulie 4.

Raportul No. 2.098 al Comitetului Carantinelor către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti.

(Copie Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate, Frăţie.

D-lui Ministru din Lăuntru.

Comitetul este împărtăşit de către unele din carantine, că soldaţii militari s'au arădicat de pe la picheturi, rămâind paza graniţei asupra satelor mărginaşe cu Dunărea, urmare ce este întocmită după însăş punerea la cale acelui onorabil Minister.

Asupra acestei imprejurări însă, pe de o parte văzându-se că năpraznica boală a ciumei s'a ivit în Constantinopole, pe de altă parte că străjuirea graniţei cu săteni va fi destul de slabă, Comitetul se găseşte dator a aduce aceasta la cunoştinţa d-v., d-le Ministru, şi totdeodată sunteţi rugaţi să binevoiţi a face cea mai grabnică punere la cale, ca atât toată întinderea Dunărei cât şi puncturile de carantine să fie străjuite tot cu militari, precum au fost mai înainte, căci arădicându-se această oştire din locurile ei, fără îndoeală că se vor întâmplà cele mai mari... cordonului sanitar, mai cu seamă chiar carantinelor, unde se află totdeauna felurimi de mărfuri neguţătoreşti, şi la o asemenea împrejurare Comitetul iese de sub orice răspundere.

Salutare şi frăţie.

Iscălit: D. Topliceanu.
Copie întocmai, N. N. Pâcleanu.

No. 13. 1848 Iulie 7.

Adresa No. 1.222 a Ministerului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Şeful oştirii.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate şi Frăţie.

D-lui Cap al oştirii.

D-l Admininistrator al judeţului Ilfov prin raportul cu No. 170 încunoştinţează suptiscălitului, că după însărcinarea ce i se puse

asupră-i a orânduit trebuincioşii paznici pe la picheturile din distanţa acelui judeţ din locuitorii satelor mârginaşe, însă tot într'o vreme adaugă că d-l Comandir al punctului Olteniţa la plecarea sa cu roata primind osebită poruncă s'a întors înapoi aşezând pe soldaţi în casarmă fără vreo îndeletnicire; făcând propunere că spre uşurinţa satelor să se facă punere la cale a luà parte la străjuire şi soldaţii din acea roată. Sunteţi dar rugaţi să binevoiţi a luà în băgare de seamă această rezonabilă propunere a d-lui Administrator şi a trimite Comandirului cuvenitele instrucţii, împărtăşind şi pe suptiscălitul cu răspuns. No. 13. 1848 Iulie 7.

Salutare şi frăţie.

Ministru din Läuntru, N. Golescu.
Capul Secţiei, N. Păcleanu.

Sec. II-lea.

(Rezoluţie:) Iulie 9. Să se facă ţirculare să păzească picheturile cu soldaţi, precum a fost mai înainte, dându-se şi în cunoştinţa Ministrului.

Scrisoarea lui I. Axente către N. Bălcescu.

No. 14. 1848 Iulie 8.

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Olteni.

Mult preţuite Domnule,

Nu ştiu ce se va alege de noi, pentrucă prea mulţi într'atâta sunt stăpâniţi de predilecţiune şi de o seacă ambiţiune de a fi «redactori», cât mai vor titulul acesta, decât a fi colaboratori la o gazetă bună.

Eu cum ţi-am spus, plec la judeţ. Mult în 10 zile îmi fac, îmi împlinesc misiunea; dacă va fi ca să se mai capete vreo 5 rezoluţi la obiectul şi răspunzători la scopul ce trebue să-l aibă o gazetă, începeţi; eu am lucrat vreo 4 articoli începători, cetiţi-i şi-i puneţi. Dacă va cere trebuinţa, eu mă las şi de comisariat şi viu înăuntru când mă veţi chemà — prin d-l Aaron — şi mă apuc de orice, numai să facem un jurnal bun, până atuncia rămân al Domniei tale credincios.

Ioan Axente.

No. 15.
1848
Iulie 10.

Adresa No. 4.015 a Ministerului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Şeful oştirii.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate, Frăţie.

Domnule Şef al Oştirii,

Locuitorii din mai multe sate din judeţul Ilfov au păşit întru nesupunere şi înrăutăţire atât de însemnătoare, încât unii, şi anume cei din satul Ulmenii, au dărâmat până în pământ toate namestiile proprietăţii, jăfuind şi toate obiectele dintr'însele, amerinţându-se o asemenea netrebnicie şi din partea altora.

Deşì întru aceasta s'a dat de subiscălitul Administratorului pomenitului judeţ cuvenita poruncă, dar luându-se în băgare de seamă că stavilirea unei asemenea răsvrătitoare porniri cere măsuri mai executive şi mai presus de acele ce stau în puterea Administraţiei, subiscălitul roagă pe d-lui domnul Ministru ca după cererea ce la întâmplare de vreo neapărată trebuinţă vă va adresà Administratorul judeţului, să binevoiţi a-i da putinciosul ajutor prin oştirea din partea locului, spre a puteà supune pe acei răsvrătitori la cunoştinţa şi îndeplinirea datoriilor lor şi la o liniştită vieţuire.

Salutare şi frăţie.

Ministrul din Lăuntru, N. Golescu.
Şeful secsiei, Steriade.

S. 1-i, M. 1-i.

(Rezoluţie:) Secsia 2. Să se dea poruncă Comandirului punctului cu No. 1258.

No. 16.
1848
Iulie 12.

Scrisoarea lui Stefan Golescu către A. G. Golescu.

(Orig. col. Radu Golescu.)

Votre lettre en date du 9 juillet nous l'avons reçue. Dix mille ducats ont été mis à votre disposition : M. Tzicurescu se charge de vous les faire tenir par des lettres de change tirées sur Hermanstadt. Nous nous entendons avec le moine Varlaam de Sinaïa pour la propagande ; l'argent dont il aura besoin lui sera remis. Odobesco et Salomon avaient déjà quitté la Principauté à notre arrivée a Bucarest. Solomon se trouve à Méhadia. Odobesco a pris le chemin de Paris. Nous nous proposons d'imprimer l'instruction militaire de

ces deux individus et leur dégradation. Des commissaires ont été expédiés ; leur nombre sera bientôt complété. Les administrateurs ont été changés et ils ont ordre de changer tous les sous-administrateurs qui seraient réactionnaires. Turnavitu a été nommé administrateur à Slam-Râmnic. On est très content de lui. — La réaction n'est pas aussi développée que vous nous l'annoncez en petite Valachie. Ni Garbatski ni Paznanski ne sont pas à la tête de la contre-révolution. La réaction dans la petite Valachie est représentée dans chaque district par quelques boyards réactionnaires lesquels, je pense que sitôt qu'ils sauront l'arrivée des envoyés de la Porte venant avec des dispositions amicales pour le gouvernement actuel, cesseront toute opposition, ou du moins leur opposition ne se manifestera que dans l'Assemblée générale.

No. 16.
1848
Iulie 12.

Maghero vient de partir pour la petite Valachie pour l'organisation du corps des pandours. Sa présence en petite Valachie nous sera, j'espère, d'une grande utilité. Les poltrons réactionnaires, — et ils sont en grand nombre, — se mettront de son côté ou bien ils ne donneront aucun signe de vie. Tout dépend maintenant des dispositions des commissaires turcs vis-à-vis de nous. Nous espérons les entraîner dans notre partie. Nous leurs préparons une réception brillante et au besoin nous débourserons s'il le faut, pour gagner le tout. Voinesco est parti au devant de Soliman Pacha qui nous arrive par Giurgevo. Le monde commence à rentrer en ville, depuis qu'on a acquis la certitude que les Russes et les Turcs n'entreront pas dans le pays. Dimanche passé il y eu tant de foule à la promenade que nous nous sommes crus un instant assister à une fête du temps passé. — Les officiers de la frontière ont été changés. — Nous venons d'admettre à notre service un officier supérieur d'état major polonais qui nous a été recommandé par le P-ce Czartoriski. — Ici tout se calme et dans peu j'espère que nous serons entièrement tranquilles et que nous n'aurons plus besoin pour gagner notre cause que de la voie diplomatique. En tous cas nous armons pour offrir une position respectable.

Prochainement je vous écrivai plus en détail. Adieu. Votre ami,

Stefan Golesco.

No. 17. 1848 Iulie 13. **Petiţiunea lui V. Maiorescu către Ministerul Instrucţiunii publice al Ţerii-Româneşti.**

(Orig. Acad.)

Dreptate, Frăţie.

Domnule Ministru al Cultului şi al Instrucţiei publice!

Cu ocazia adunării naţionale dela Blaj ce s'a ţinut în 3 Maiu, am fost chemat să iau şi eu parte la desbaterile intereselor române de acolo, dar fiindcă aveam postul meu aici în Colegiul din Radu-Vodă, oficiul meu şi cu luarea de parte la căutarea interesul naţiunii române veniră în conflict atât de aproape, încât preferii mai bine a-mi lăsà postul, decât să nu fiu şi eu faţă acolo unde se cercetau trebuinţele naţiunii române întregi. Pe lângă aceste, grelele împrejurări întru cari înnotam subt vechiul guberniu, precum şi desele ameninţări ce ni se făceau din partea poliţiei, nouă cari căutam a ne face datoria abià pe jumătate, mă aduseră la nefericita necesitate de a lăsà în urmă-mi o demisie, ca la întâmplare de a nu puteà scăpà altfel, să o arăt pe aceea Eforiei Şcoalelor de atunci. Eu plecai şi dimisia fără voie-mi s'a arătat Eforiei în lipsa mea. Cu toate aceste la începutul schimbăciunilor fericitoare noul Guberniu ne dă voie a ne întoarce iar la posturile noastre. De aceea te rog, Domnule Ministru, ca luând în băgare de seamă imperioasele împrejurări de atunci, să mijlociţi o punere la cale, ca dacă se poate să mi să sloboadă leafa şi pe lunile acele în cari am fost silit să ies din slujbă, socotindu-se acea dimisie dictată de necisitate neîntâmplată.

Salutare, frăţie.

V. Maiorescu, Profesor de istorie.

(Rezoluţie:) Fiindcă măsurile prin cari s'au oprit câţiva Români de a se duce la adunarea unde se făceau interesele naţiunii, au fost antinaţionale, Ministerul socoteşte acea demisie foarte patriotică, şi drept răsplătire, cât şi pentru spesele ce a avut, d-l Profesor să fie reîntregit în postul său şi să-şi iea apuntamentele întregi de când au încetat; arătându-se această părere şi către onor. Guvern.

Adresa No. 4.448 a Ministerului trebilor din Läuntru al Ţerii-Româneşti către Ministerul de Răsboiu.

No. 18.
1848
Iulie 18.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate, Frăţie.

Domnule Ministru de Răsboiu.

Domnul Administratorul Judeţului Buzău face cunoscut suptiscălitului că spre paza bunei orândueli în zilele de alegerea deputaţilor pentru alcătuirea proiectului proprietăţii şi stăvilirea necuviinţelor ce ar puteà mijlocì după uneltirile precugetate de reacţionari, ar fi de o mare trebuinţă a se aflà la rezidenţa acelui judeţ o comandă de cincizeci soldaţi.

Suptînsemnatul împărtişind Dv. cu cinste împrejurarea aceasta, vă roagă să binevoiţi a chibzuì de unde anume vine mai cu înlesnire de a se trimite la Buzău o asemenea comandă de ostaşi, de aici adică sau dela Brăila, şi făcând întru acesta cuvenita punere la cale, să binevoiţi a o împărtăşì şi suptînsemnatului, ca să o dea şi el în cunoştinţa Administratorului pomenit.

Salutare şi frăţie.

Ministru din Läuntru, N. Golescu.
Capul secsiei, Steriadi.

Sec. 1-i, M. 1-i.

(Rezoluţie:) Să se trimiţă dela Brăila un ofiţer cu 30 soldaţi, cu condiţie să nu facă foc în popol. Soldaţii se vor transportà cu care după deosebită poruncă a d-lui Ministru din Lăuntru.

Tell.

Secsia 2-a.

Scrisoarea Generalului Chr. Tell către Colonelul I. Voinescu I.

No. 19.
1848
Iulie 19.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Domnul meu,

Porunceşte Colonelului Golescu să trimiţă dela Brăila la Focşani 30 soldaţi cu un ofiţer în dispoziţia Administratorului de Foc-

No. 19. 1848 Iulie 19. şani. Aceşti soldaţi se vor transportà la Focşani cu care după o poruncă slobozită într'adins de Ministrul din Lăuntru. Foc nu va face în popor nici într'un chip. Această poruncă mi-o va aduce aici a o subscrie, sau de nu mă va găsì aici, acasă, ca să se pornească chiar astă seară prin Vornicie.

Al d-tale slugă plecată, Chr. Tell.

In dos: Domnului Domn Colonel I. Voinescu I-iu.

No. 20. 1848 Iulie 20.

Raportul No. 634 al Colonelului R. Golescu, Comandantul reg. No. 2, către Generalul Chr. Tell, Şeful oştirii Ţerii-Româneşti.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate, Frăţie.

D-lui General Tell, şeful oştirilor româneşti.

Astăzi la 20 Iulie de dimineaţă o parte de popor înaintă cu un steag tricolor în piaţă şi mărindu-se numărul merse la lăcaşul d-lui Comisar Manu, hotărîţi fiind a cere schimbarea noului Poliţaiu, după invitarea ce se zice că li s'a făcut de chiar prezidentul şi cilenii Maghistratului, cum şi unii din neguţători. Insă poporul, în loc de a cere aceea ce-i povăţuise numiţii, au început a reclamà chiar în potriva Maghistratului, că se îndestulează oraşul prost şi altele multe, cerând a se schimbà; însă pe când numitul Comisar se îndeletnicià a împăcà reclamaţia lor, de odată vine Secretarul Viţ-consulatului elinesc Mihalopolu cu o mulţime de Greci neguţători, între cari erau şi unii din chiar membrii Maghistratului, şi deodată numitul Mihalapolu, Canovici, Baldoridi, Jorfachi, Geavidi şi Carapanu au început a atacà poporul cu bastoanele, când atunci văzându-se siliţi şi aprinzându-se focul libertăţii într'înşii, au năvălit la ciomege şi s'au luat după dânşii spre a-şi luà steagul ce li-l hrăpise şi care îl dusese chiar în curtea Viţ-consulatului elinesc, unde găsind porţile închise, a intrat în lăuntru numai d-l Administrator şi luând steagul l-a şi trimis poporului afară, însă deşi rupt şi fără crucea ce o aveà, dar tot s'a potolit şi l-au dus a-l depune la Administraţia locală. După aceasta înfuriindu-se norodul asupra d-lor Geavidi, Canovici şi Baldoridi ce au spart capetele a vreo câţiva din popor cu

bastoanele, au năvălit la casele d-lui Geavidi spărgându-i geamurile și vrând a-l luà de sus. No. 20. 1848 Iulie 20.

Suptînsemnatul după cererea onarabilei Administrații ce mi-a făcut formal de a-i da ajutor spre potolirea norodului, am și ieșit cu două companii de soldați și comanda de cavalerie și preumblându-mă prin toate ulițele, am răspândit cu blândețe pe toți ce i-am găsit adunați pe la mai multe locuri; apoi ducându-mă și la d-l Geavidi, unde erà mulțimea norodului adunată, am vrut a-i depărtà și pe aceia și cu nici un mijloc nu s'a putut; atunci dar urcându-mă sus, însuș d-l Geavidi mi-a propus a-l duce la cazarmă spre a-i asigurà vieața, după care l-am și luat în mijlocul soldaților și l-am dus la cazarmă, însoțiți fiind și de toată acea mulțime de norod care în urmă vrând a plecà ca să aducă și pe Canovici și Baldoridi ei singuri iarăș la cazarmă, i-am poprit făgăduindu-le că eu mă voiu duce să-i aduc. Așà liniștindu-se și împrăștiindu-se, m'am dus la numiții spre a-i poftì ca să vie în astă seară la cazarmă, căci numai cu aceasta poporul se va potolì; din care d-l Canovici nu a voit, iar d-l Baldoridis s'a făcut nevăzut.

Cu toate aceste dela 3 ceasuri după prânz până astă seară lumea se aflà liniștită; s'au orânduit patrule de noapte prin oraș iarăș dintre soldați, s'a orânduit la poliție caraulă ostășească și la casa d-lui Geavidi un unterofițer și cinci soldați spre pază.

Din această întâmplare mulți se aflà răniți de ciomege, iar unii bătuți foarte rău.

Aceste toate grăbesc cu onoare a le supune la cunoștința d-v. spre știință.

Comandirul Regimentului No. 2, Colonel Golescu.
Adiutantul Regimentului, Locotenent Conțescu.

Brăila.

(Rezoluțiune :) Secsia 2. Să se mulțumească Colonelului pentru contribuirea din parte-i spre restatornicirea liniștii, scriindu-i tot odată a da ajutorul cuviincios Administratorului la orice cereri îi va face. Această poruncă se va trimite d-lui Ministru din Lăuntru spre a o trimite d-lui Colonel.

Tell.

No. 21.
1848
Iulie 30-
Aug. 2.

Scrisoarea lui Ştefan Golescu către A. G. Golescu.

(Orig. col. Radu Golescu.)

Cher Alexandre,

Je réponds à votre lettre datée de Vienne en vous donnant un exposé succinct de notre situation. Suleyman Pacha a passé le Danube à Giurgevo avec huit-mille hommes; le 19 juillet il a adressé une lettre aux boyards qu'il a expédiée avec son secrétaire Tanghir à Bucarest avec ordre de s'aboucher avec le Métropolitain pour convoquer les boyards à la Métropole. Suleyman Pacha avait déclaré que pour prouver qu'il entrait dans le pays en ami, il était décidé à faire quarantaine et cependant il expédia son secrétaire, sitôt le passage des troupes, accompagné de deux individus préposés au service sanitaire. Sitôt que son arrivée a été sue à Bucarest, le gouvernement lui a défendu de communiquer avec personne durant les quarante huit heures de quarantaine qu'il lui restait encore à faire. Le peuple ayant (cru) qu'il avait pour mission de s'aboucher seulement avec le Métropolitain s'est porté en masse chez celui-ci et lui a déclaré qu'il lui était défendu de lire aucun papier transmis par le secrétaire de Suleyman Pacha, s'il n'était adressé soit au Gouvernement provisoire soit au peuple, et qu'il devait admettre une tierce personne du Gouvernement provisoire dans sa visite au secrétaire. Force a été à M. Tinghir de reconnaître qu'il devait ajouter sur l'adresse à côté du mot boyard celui de notable du pays. Dans l'après dîner du jour de son arrivée à Bucarest plus de dix mille hommes se sont réunis sur le Champ de liberté et après plusieurs discours prononcés, il a été décidé qu'on protesterait contre l'entrée des troupes turque sur notre territoire, puis musique en tête tous ces dix mille hommes se sont rendus au palais du gouvernement pour le féliciter et l'encourager à remplir sa mission. En passant par devant le logement du secrétaire on a crié: Vive le Sultan, vive Suleyman Pacha. Il s'est montré au balcon en toute (sic) tenue et a remercié le peuple en lui assurant que les troupes turques étaient entrées dans le pays non pas hostiles aux institutions que la Valachie voulait se donner, mais pour maintenir l'ordre et la tranquillité dans le pays; il a été lui-même tellement électrisé par cette force morale qu'inspire une nation même sans armes, qu'au moment où l'on passait devant lui (avec) un de nos drapeaux tricolores il l'a saisi et l'a embrassé. Le troisième jour de son arrivée devant une as-

semblée de 150 individus pris parmi les marchands et les corporations de la ville et en présence de deux boyards seulement, vu que les autres présents à Bucarest n'ont pas voulu se rendre, on a lu l'écrit le plus indigne, le plus infâme. L'assemblée était restée stupéfaite de tant d'ignorance de notre révolution; on sentait la main perfide de la Russie, car dans cette lettre il était dit que quelques individus sans aveu, sans patrie, sans nom, étrangers au pays, ayant gagné la milice moyennant argent avait renversé le gouvernement légal; on demandait la dissolution du Gouvernement provisoire et la nomination d'une Lieutenance, et qu'après cela on recevrait volontiers les plaintes du pays, qu'on y porterait remède: voilà pour la partie officielle. Force leur a été cependant de traiter avec ces rebelles, lorsqu'ils se sont persuadé que le peuple de Bucarest était avec eux. Voinesco avait été envoyé à Roustchouk sitôt l'arrivée de Suleyman Pacha; il a voulu se présenter officiellement sans parvenir cependant à obtenir cette autorisation. Il s'est vu donc forcé d'avoir une entrevue avec Omer Pacha, commandant général des troupes, et puis avec Suleyman Pacha comme simple particulier. Le résultat de cette visite nous a appris que les troupes arrivaient comme amis et que la Porte était très disposée à faire tout le bien possible à ces Principautés sans rien laisser transpirer de la marche qu'ils allaient suivre pour arriver à leur fin. Sitôt le passage des troupes, Voinesco a été rappelé et c'est moi qu'on a chargé de le remplacer. Quand j'arrivai à Giurgévo il était déjà instruit de l'état d'esprit des habitants de Bucarest et il savait positivement que la révolution avait été ... par tout le pays. Je lui ai fait connaître que je désirais me présenter à lui, mais pour éviter l'embarras d'une position équivoque je le priai de me faire savoir s'il voulait bien reconnaître en moi un membre du Gouvernement provisoire se rendant auprès de lui avec cette qualité, ou bien il ne voyait en moi qu'un simple particulier. La réponse fût conforme à mes désirs; il m'attendait et il me recevrait en qualité de membre du Gouvernement provisoire. L'entretien dura trois heures. Sans me rien dire du contenu de sa lettre aux boyards, il insista pour que le nom de Gouvernement provisoire fût changé, vu que la Sublime Porte s'était engagée à n'entrer en aucune négociation avant d'obtenir cette concession de notre part, et que pour l'obtenir, elle était décidée à employer tous les moyens pour y parvenir. Il m'assura cependant que tout cela n'était que pour la forme et que sitôt cette concession faite, il accorderait la plupart des articles de notre proclamation,

No. 21. 1848 Iulie 30-Aug. 2.

No. 21. 1848 Iulie 30- Aug. 2.

car la Sublime Porte sentait tout aussi bien que nous devrions être à l'avenir des amis, que le même intérêt nous unissait et que l'ennemi nous était commun. Et que, pour preuve que la Sublime Porte elle-même voulait déchirer le Règlement organique, elle demandait qu'on nomme un seul individu sous le titre de Lieutenant de la Principauté. J'objectai que quoique la nation avait grande confiance dans les individus qui ont fait la révolution, cependant personne parmi nous ne possédait à un si haut degré sa confiance pour se décider à remettre ses destinées entre les mains d'un seul individu, et que par conséquent cet arrangement rencontrerait des obstacles impossibles à surmonter, malgré tout le désir que les membres du Gouvernement auraient d'aplaner les premières difficultés pour pouvoir entrer en négociations. Alors il m'assura que pourvu que le nom change, le nombre leur importait peu, et que les individus pouvaient être les mêmes pourvu qu'ils aient à subir une réélection. Dans le courant de notre conversation il me dit que la Porte avait vu de très mauvais oeil notre révolution, que la nation valaque aurait dû lui envoyer d'abord une députation chargée de lui exprimer ses doléances et demander ensuite le redressement des abus et l'introduction des améliorations nécessaires dans notre organisation politique et sociale. A ces objections j'ai répondu ainsi qu'il suit: Que Votre Excellence veuille bien me permettre de lui parler avec toute la sincérité d'un coeur dévoué à la cause de son pays et à celle de la Sublime Porte, car les mêmes intérêts devaient nous unir soit dans le succès soit dans les revers. Je lui demandai donc d'avouer si la Sublime Porte depuis dix-huit ans qu'elle a confirmé notre Règlement organique, Règlement fait dans l'intérêt de la Russie et imposé au pays par cent mille baïonnettes, si la Porte dans tout ce qu'elle a fait depuis pour le pays, elle a eu une volonté libre dans son action et si tous les firmans contraires au dernier traité, n'ont-ils pas été écrits par la main de la Russie et signés par la Porte; si la faiblesse du gouvernement de Sa Hautesse pouvait laisser le moindre espoir que nos plaintes enfin pourraient être écoutées, et si aussi malheureux que nos confrères les Moldaves, nous n'aurions pas été obligés d'aller grossir leur nombre à Brousse. Que cette révolution d'ailleurs a été faite dans l'intérêt même de la Porte ou que son objet principal était d'anéantir l'influence russe dans le pays. Ne sachant que répondre à une question si nettement posée, il prétexta que la Porte pendant ces dix-huit années avait été occupées à l'instigation de notre ennemi commun à arranger des dif-

férents ... autrement graves pour sa propre existence, mais que maintenant elle avait acquis une certaine force qui lui permettait de s'occuper plus particulièrement de nos intérêts. A cela j'ai répliqué que le prince Bibesco, en la présence du commissaire de Sa Hautesse Talaat Efendi, faisait des arrestations, défendait la publication de tel journal, ordonnée qu'il était par M. Duhamel, commissaire russe. A la fin il avoua qu'il devait ménager encore la Russie, parceque la Turquie seule n'était pas en état de lui résister. De retour à Bucarest, la nation réunie au Champ de la liberté a élu les mêmes membres du Gouvernement provisoire, membres de la Lieutenance Princière, et une députation alla porter cette nouvelle à Suleyman Pacha, ainsi qu'une supplique couverte de vingt mille signatures adressée à Sa Hautesse comme acte de soumission et demandant la confirmation de notre Constitution. Suleyman Pacha reçut avec de grands honneurs la députation, mais prétexta qu'il y avait une erreur dans le nombre et qu'il ne pouvait tolérer que trois membres seulement dans la Lieutenance et qui ne seraient choisis que parmi les ministres seulement. Pendant deux jours nous avons eu des débats très longs pour savoir s'il fallait céder une dernière fois. Le consul anglais et le secrétaire du consulat de France nous conseillaient d'être prudents et de céder, certains qu'ils étaient qu'après cela on reconnaîtrait le droit qu'avait le pays de se donner une constitution, sauf quelques modifications qu'on devait apporter à quelques articles de la constitution. Enfin le parti des ménagements l'a emporté et trois membres seulement furent de nouveau élus par le peuple : mon frère Nicolas, comme ministre de l'Intérieur, Eliad, comme ministre de l'Instruction et Tell, comme ministre de la Guerre. A la suite de cette nomination le secrétaire de Suleyman Pacha se présenta officiellement au Palais et reconnut la Lieutenance Princière. Mon frère se rendit à Giurgévo, où après une conférence qu'il a eu avec Suleyman Pacha, il a été décidé que pour accélérer plus tôt la marche de la négociation une députation partirait incessamment pour se rendre à Constantinople et là elle terminera l'oeuvre de notre régénération. On nous assure que tout sera gagné : les seuls articles qui seront mis en discussion seront la nomination du Prince dont on voudrait allonger la durée, le suffrage universel modifié, la liberté de la presse avec une loi restrictive et la garde nationale dont la dénomination à ce qu'il paraît ne trouve pas de sympathie et jure à l'œil ottoman. Les membres de la députation sont N. Balcesco, N. Cretzulesco, Démètre Bratiano, Vasiliadi, négociant et moi.

No. 21.
1848
Iulie 30-
Aug. 2.

No. 21. 1848 Iulie 30- Aug. 2.

Maintenant Suleyman Pacha, qu'on avait dit être autorisé avec de pleins pouvoirs à terminer le différend a-t-il décliné seul cet honneur et cette gloire à laquelle il tenait tant quelques jours auparavant? Ou bien la Porte, craignant qu'il ne fut trop complaisant pour nous, a-t-elle transporté le champ de la discussion à Constantinople au gré des désirs de la Russie, puisque à Bucarest elle n'a aucun représentant. La présence des autres ambassades nous sera-t-elle de quelque utilité, comme nous l'espérons? ou bien cette facilité n'aboutira-t-elle qu'à donner gain de cause à la Russie. Toutefois nous sommes décidés à tenir ferme.

Nous partons se soir pour Giurgévo et si nous parvenons à nous entendre avec Suleyman Pacha après-demain nous partons pour Constantinople. Les réactionnaires ont perdu tout espoir, cependant ils tâchent toujours de nous susciter des embarras. Ils ont été chassés de Cronstadt. Le Prince lui même, dit-on, est obligé de quitter la frontière. Les troupes russes occupent toujours la Moldavie, ce qui fait que nos ennemis ne perdent pas entièrement l'espoir. Mais Dieu est avec nous, j'en ai la pleine confiance, car jusqu'à présent tout a tourné à notre avantage. Adieu, cher ami. Tâche de faire parler les journaux en notre faveur.

Votre affectionné Stefan Golesco.

No. 22. 1848 Aug. 2.

Raportul No. 70 al Locotenentului Arion către Şeful oştirii Ţerii-Româneşti.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate, Frăţie.

Domnule Şef,

Administraţia acestui judeţ, prin nota sa cu No. 4.076 face arătare de neapărata trebuinţă ce este a se trimite o comandă de soldaţi la satele Ulmu, Vărăştii şi Boşneagu din plasa Borcii, cari s'au împotrivit cu totul la datoriile proprietariceşti şi din care împrejurare izvoresc simţitoare pagubi acelor arendaşi; pe temeiul căreia văzând şi eu această trebuinţă, am şi pornit pe domnul sublocotenent Presan cu ceruta comandă, căruia i s'au dat instrucţiile cuvenite ce are a păzi pentru liniştirea acelor răsvrătitori, potrivit ordinului d-tale cu No. 1.294 ce ni s'a trimis în copie de sus zisa Administraţie.

Aceasta dar spre ştiinţă am onoare a vă face cunoscut.

Călăraşi. Pentru Comandirul Punctului, Locotenent Arion.

D-lui Şef al oştirii.

N. Bălcescu către A. G. Golescu. No. 23.
1848
Aug. 5.

(Orig. Col. Radu Golescu.)

Iubite Alecule,

Sunt la Giurgiu ca să mă îmbarc astăzi împreună cu ceilalţi pentru Constantinopole. Eu n'am multă încredere în trataţia ce va mai urmà a se face la Constantinopol, căci cauza noastră s'a compromis tare de aci, şi iată cum. In faţa Turcilor pân'acum ieşise Eliad, şi N. şi Şt. Goleştii cari au lucrat rău şi foarte compromiţător. Eliad s'a speriat aşà de mult de Turci, cât a mers până să roage pe secretarul lui Suleiman Paşa ce venise la Bucureşti, ca să-şi facă pomană să nu-l lege şi să nu-l trimiţă la Constantinopol, că are copii sărmani ş. c. l. Goleştii fără să aibă misie, întâlnindu-se cu Suleiman Paşa, ont fait bon marché de Constituţie, asigurându-l că Constituţia se va modificà astfel precum o cer Turcii, adecă în cele cinci articole principale: 1) Votul universal; 2) Domnul ce ei cer a fi pe vieaţă; 3) Garda naţională; 4) Chestia mănăstirilor şi 5) Presa să fie mărginită. «Uite, zice N. Golescu, Turcii ne primesc Constituţia, numai aceste puncte să se modifice cari nu sunt nimic». In urma acestora se adună sfatul, hotăreşte comisia care trebue să meargă şi o instrucţie până unde se poate merge cu concesiile. A doua zi N. Golescu merge la Giurgiu şi se iea la vorbă cu Suleiman Paşa şi îi spune concesiile cari avem de gând a face, concesii cari, după cum ţi-am spus, nu erau hotărîte a se face îndată, dar erau aşezate numai ca o instrucţie până unde comisarii să poată merge în trataţiile lor. Guvernul se adună atunci şi după propunerea Goleştilor modifică constituţia în sensul hotărît prin instrucţie şi o cere modificată dela Poartă. Eu m'am opus la toate aceste urmări, am arătat că Constituţia n'o puteam modificà fără voinţa poporului, că chiar după cum ne ziceà Ghica dela Constantinopol, noi trebue să ne ţinem bine, că trebuià a se lăsà comisia de a tratà; că acum nu mai putem tratà, cum ar fi trebuit, de vreme ce prin greşeli s'a compromis trataţia şi rola comisiei este numai ca să ducă petiţia Locotenenţei la Poartă. Am vrut să mă scap de această însărcinare, dar nu s'a putut din cauza mănăstirilor şi altora pe cari numai eu puteam să le desbat acolo. Iţi însemnez aci articolele cum sunt modificate.

2. L'égalité de tous les citoyens devant la loi.

4. Une assemblée générale composée de représentants nommés

No. 23. 1848 Aug. 5. par tous les citoyens sachant lire et écrire et par conséquent jouissant de la capacité requise pour l'exercice de ce droit.

5. Un chef de l'Etat responsable, appartenant à la religion dominante et élu parmi tous les citoyens jouissant des droits politiques.

8. La liberté de la presse limitée par une loi qui sera votée par l'assemblée générale en déclarant la personne de S. M. le Sultan sacrée et inviolable.

11. Une milice communale composée de propriétaires, commerçants, industriels avec l'adjonction des capacités et dont le nombre nécessaire au service de chaque jour sera fixé ultérieurement par l'assemblée générale. Un mémoire spécial éclairera la Sublime Porte sur l'organisation de cette milice communale.

12. L'émancipation des monastères soumis. Un mémoire particulier servant à établir la légitimité et l'urgence de cette réforme sera presenté à la Sublime Porte par la commission, en ménageant bien entendu ce que peut, selon toute justice, revenir aux monastères des Saints-Lieux.

Tu vezi dar ce greşeli se fac pe aci.

Ieri am venit la Giurgiu şi Paşa n'a primit ca să declarăm că Domnul va fi pe vreme scurtă şi a zis că să pledăm cauza aceasta la Constantinopol, de vreme ce printr'însa se sminteşte tractatul dela Andrianopol. Ne vom silì dar s'o câştigăm acolo.

Ce faci tu acolo? Scrie-ne la Constantinopol şi caută a te întoarce cât mai curând, căci eşti trebuincios. Aici acum au început intrigile. Roset şi I. Brătianu s'au făcut tribuni şi aranghează mereu publicul în Câmpul libertăţii, făcând feluri de necuviinţe. Este de trebuinţă ca să fii aci pentru Adunarea constituantă. N'aş vrea să lipseşti tocmai când va fi a se alege Domnul. Grăbeşte dar de sfârşeşte ceva acolo şi te întoarce.

Salutare şi frăţie.

N. Bălcescu.

No. 24. 1848 Aug. 5-12.

Scrisoarea lui N. Kretzulescu către A. G. Golescu.

(Orig. col. Radu Golescu.)

Golesco, J'ai vu à Pesth Murgo qui m'a fait faire la connaissance de quelques rédacteurs. Sur le bateau de Vienne à Pesth j'ai fait la connaissance de députés hongrois qui revenaient de Francfort. J'ai beaucoup causé avec eux. Tous les Hongrois à bord lorsqu'ils ont entendu que j'étais de Bucarest et que j'y retournais, après leur avoir exposé notre manière de voir sur notre pays, m'ont tous en-

touré. Ils ont dit qu'ils voulaient faire une confédération avec nous; No. 24.
ils ont tous déclaré leur haine contre la Russie et ils ont dit qu'ils 1848
ne permettraient pas aux Russes d'entrer dans notre pays. Je leur Aug. 5-12.
ai dit que la noblesse n'avait pas les mêmes vues; ils ont tous répondu que leur règne était fini et qu'ils les forceraient à fraterniser avec nous. Il y en a parmi eux qui sont venus me voir à Pesth pendant les quelques heures que j'y suis resté. Ils m'ont conduit à leur diète. Murgo est fâché de ne recevoir nullement des nouvelles de chez nous. Il trouve que nous avons peu d'énergie. Il a écrit à Balcesco, et point de réponse. Je lui ai parlé pour les réactionnaires qui travaillent à Kronstadt et à Mehadia. Il s'est entendu avec un autre député qui était à côté de lui à la Chambre où je l'ai fait appeler dehors, après l'avoir vu chez lui dans la matinée, — il s'est entendu, dis-je, de faire une motion pour les empêcher de faire dans leur pays des intrigues en faveur de la Russie. Il m'a réitéré la promesse de conduire des troupes dans notre pays dans un cas d'invasion. Partout où je passe, je fais des prosélytes à notre cause; ils m'expriment tous la haine contre la Russie. Je suis à bord du bateau sur la Theiss. Il est rempli de troupes qui vont contre les Serbes. Il y a des officier du Banat, de la Transylvanie; je les travaille beaucoup. Il me tarde de rentrer à Bucarest. Je fais des vœux continuels pour le succès de notre cause. Adieu.

Ton ami

N. Kretzulesco.

Samedi.

P. S. Murgo m'a dit que tu lui adresses les lettres dans des enveloppes à l'adresse de N. Lika à Pesth. A mon arrivée à Bucarest je t'écrirai. Ecris-moi également.

Je n'ai pas pu t'envoyer cette lettre d'aucune ville par où j'ai passé. Je suis heureux de te dire que tout va bien ici. Suleiman Pacha qui a établi son camp près de Giurgevo a accepté la Constitution, sans quelques articles. Il a reconnu la révolution; il a reçu une députation de la ville de Bucarest, il a reçu Nicolas Golescu; en un mot ils sont nos amis. Ils sont entrés pour fermer aux Russes toute porte d'entrée dans notre pays. Il a proposé qu'on envoyât à Constantinople une députation. On est aujourd'hui en train d'élire cette députation. Tout le monde est content et heureux. Adieu. Je t'écrirai bientôt. On t'a envoyé de l'argent, m'a t-on-dit.

N. Kretzulesco.

Monsieur Alexandre Golesco à Paris. Poste-restante.

No. 25.
1848
Aug. 8.

Scrisoarea Doctorului Louis Mandl către A. G. Golescu.

(Orig. col. Radu Golescu.)

Mon cher ami ! J'ai reçu deux de vos lettres, datées de Bucarest, et qui furent renvoyées de Vienne, ici. Je vous ai écrit le 17 du mois passé, à Bucarest, où la lettre sera arrivée le 3 ou 4 août. J'attendais tranquillement votre réponse, lorsque j'ai appris hier que vous étiez à Vienne et M. Mălinesco m'a donné votre adresse. Je vous résume donc en peu de mots ce que j'ai dit précédemment, et ce qui est relatif à vos affaires depuis cette époque.

J'avais déterminé M. L'herbette d'interpeller le ministère sur les affaires valaques et vous aurez lu le discours dans les journaux, ainsi que la réponse de Bastide, dans laquelle il promet de soutenir les principes démocratiques. Heureusement les affaires ont, d'après ce que je sais, tourné si heureusement, qu'il ne sera guère nécessaire de demander ce soutien, d'une manière efficace, car je suppose on pourrait le demander longtemps inutilement. Lam. ne se mêle plus des affaires, du moins pour le moment. On m'avait promis d'envoyer un général comme consul à B. ; mais la promesse est restée jusqu'à présent à l'état rudimentaire.

Il est absolument nécessaire que vous ayez quelqu'un ici chargé officiellement par le Gouvernement prov. de B. de pleins-pouvoirs. Ni moi, ni aucun de nos compatriotes ne peut efficacement faire quelque chose, s'il n'est pas accrédité. Je puis vous dire positivement que l'on ne donnera pas d'armes, excepté pour de l'argent. Le chargé d'affaires pourrait peut-être obtenir que l'on n'exigeât point immédiatement le paiement entier.

Il se sont aussi déjà présenté deux Colonels, dont j'ai renvoyé un à M. Mălinesco, mais il n'a pas pu les engager à partir, bien entendu.

L'attention du gouvernement est maintenant entièrement absorbée par la question italienne. Intervention ou non-intervention, that is the question.

J'espère que la lettre que je vous ai écrite sous l'adresse de M. Hory, et qui a dû être remise à M. Winterhalder, aura été ouverte par un de vos amis ou parents. Ecrivez-moi si vous devez rester longtemps à Vienne, si je dois vous adresser des lettres là, ou à Buc., et donnez-moi des nouvelles du pays. Mălinesco me dit que vous viendrez peut-être ici, ce serait charmant. Voyez donc chez M. David Pollak, Kœlnerhof-Gasse, à Vienne, s'il n'y a pas des lettres de B. pour moi chez lui. Dans tous les cas, j'attends bientôt une réponse et je vous salue avec fraternité.

Paris. Mdl.

Adresa No. 15 a Comisarului de propagandă N. Nenovici către Administratorul de Brăila. No. 26. 1848 Aug. 18.

(Gr. T. Petrescu, Brăila din toate timpurile, pag. 8.)

D-lui Administrator al Districtului Brăila.

Fiindcă stindardul național tricolor nu se vede arborat la ambele comisii ale acestui oraş,

Eşti rugat, Domnule, să binevoeşti a face dispozițiile cuviincioase ca fără multă întârziere să se trimită la arătatele Comisii câte un stindard tricolor.

Salutare şi frăție.

Comisarul Districtului Brăila, N. Nenovici.

Scrisoarea lui A. C. Golescu către A. G. Golescu. No. 27. 1848 Aug. 18.

(Orig. Col. Radu Golescu.)

Mon cher Alexandre, Depuis longtemps je me propose de t'écrire, mais un article sur la propriété que je me suis mis en tête de traiter m'a empêché de le faire et aujourd'hui malheureusement me voici dans la triste nécessité de t'expédier cette lettre. Un malheur inattendu vient de nous jeter tous dans l'affliction et toi plus que tous les autres, toi le bien-aimé de toute la famille. Je me serais bien gardé de cette triste besogne si je ne te savais une âme belle, une âme religieuse, une âme qui a la vue de l'autre monde où tous un jour nous nous retrouverons ; apprends donc, mon bon ami, que tu viens de perdre ton père, ce père que tu désirais tant il y a deux ans et qu'à ton retour maintenant tu ne pourras plus ni revoir ni embrasser. Oh! mon ami! recueille toutes les forces de ton âme, dirige, concentre tout ton regard vers le ciel et calme tant soit peu ta douleur, dompte le plus possible la tristesse. Fais ceci mon ami, nous te conjurons tous ; fais-le car nous avons besoin de toi, car l'intérêt du pays veut que tu restes encore à Paris et si tu ne parviens pas à te maitriser, tu seras conduit fatalement à sacrifier ta Patrie à ta douleur. Reste donc à Paris et tâche d'obtenir ces deux choses qui nous sont de toute nécessité et sans lesquelles notre révolution est manquée. Il nous faut d'abord au moins 50 mille fusils, et d'une autre part nous n'avons pas d'argent. Ce service nous ne pouvons l'espérer que de la France, elle seule pourra nous faire ce bien et nous fournir à

No. 27. 1848 Aug. 18. crédit des armes, des officiers, etc. En second lieu il nous faudra absolument pour le rachat des terres l'établissement d'une banque nationale au capital de 300 millions de piastres. Pour garantie de ces 300 mill., l'Etat hypothèquera ses domaines à lui, les biens des monastères intérieurs et les 1 million et ½ de pogones des paysans et même les terres des monastères étrangers, si jusqu'alors le différend entre nous et les St. Lieux ou plutôt la Russie est terminé. Tu t'adresseras à la Banque de France et aux divers banquiers pour voir s'ils acceptent et à quelles conditions. Si tu ne réussis pas à Paris, sur ton retour tu feras les mêmes tentatives à Francfort auprès de Rothschild, puis à Vienne, etc...

Mon cher ami, les affaires ici ne vont pas aussi bien que nous les voudrions. Dans une lettre que Ghica vient de nous écrire, il nous dit: Le cabinet turc, malgré son désir sincère de vouloir nous concéder toutes nos demandes, travaille néanmoins mollement. Ce n'est pas tout-à-fait sa faute; la France et l'Angleterre, préoccupées de leurs propres affaires, soutiennent faiblement les Turcs, et les Russes, cela se comprend, travaillent plus que jamais. Il conclut qu'il faudra faire des concessions, tout en nous accrochant le plus possible à notre Constitution, que pourvu que nous sauvions une bonne partie de son contenu et que nous parvenions à vivre 5 ou 6 années sous les nouvelles lois, et ensuite nous pourrons facilement réaliser le reste. D'après la tournure qu'ont prise les affaires en Italie et en Autriche, cette manière de voir me paraît très sensée. En effet si l'Autriche doit se conserver encore, elle ne le pourra qu'à la condition de respecter les diverses nationalités et les nouveaux droits que forcément elle leur a accordé. 5 ou 6 années d'éducation politique et nationale suffiront pour amener une nouvelle révolution mais qui cette fois-ci sera la dernière et l'Autriche disparaîtra de la carte européenne et la Russie sera moins en état de s'y opposer et ainsi les nouvelles nationalités, y compris celle des Polonais, se constitueront. Insiste auprès du gouvernement français pour qu'il envoie des instructions plus catégoriques auprès du général Aupick en ce qui concerne notre question. Au dire de Ghica, l'Angleterre ne veut pas que la Turquie nous sanctionne plus de liberté, plus de droit que les Anglais ne jouissent chez eux même.

La mission turque qui est à Giurgiu avec 7 à 8.000 troupes nous paraît jusqu'à présent favorable, même très favorable ; malheureusement leur proclamation et toutes leurs démarches ne répondent pas tout-à-fait aux paroles et au langage qu'ils nous tien-

nent en particulier. A cela ils prétextent que c'est la politique, c. à. d. la Russie qui les force à agir ainsi, mais qu'en réalité ils sont nos amis, ils nous veulent du bien et bientôt nous le verrons nous-mêmes. Dieu fasse qu'il en soit ainsi. Jamais je n'ai mieux senti cette vérité, qu'en politique à côté du bon droit il faut avoir aussi la force. Or la force nous manque, nous n'avons (je ne dis pas des hommes, ceux-là dans la dernière extrémité nous en formerions), mais des armes, des armes et encore des armes. Je me suis senti humilié le jour ou les 7.000 Turcs ont franchi nos frontières. Si nous avions eu des armes, sans les considérer en ennemis, nous aurions pu faire respecter notre territoire et traiter amicalement de l'autre côté du Danube. Un des plus grands torts du comité révolutionnaire c'est de ne s'être pas assuré avant le mouvement des armes nécessaires à tout mouvement. De l'avis de Soliman Pacha, d'Emin Effendi et de Tingir (le drogman) nous avons envoyé à Constantinople une députation de cinq membres pour traiter ou mieux pour arracher le plus d'articles de notre chère Constitution; ces membres sont: Balcescu le jeune, Bratiano aîné, Etienne, Grégoire Gradisteanu et Vasiliadis, de la part des négociants. Il y a une semaine depuis qu'ils y sont déjà. Soliman Pacha a insisté beaucoup là dessus en disant qu'il vaudrait mieux pour nous que nous traitions à Constantinople avec Rechid Pacha et Ali Pacha, les réformateurs de l'Empire Ottoman, qu'avec lui-même et puis, a-t-il ajouté: là vous aurez pour soutiens les ambassades de France et de l'Angleterre.

No. 27. 1848 Aug. 18.

Les Ruses qui étaient au nombre aproximatif de 15.000 en Moldavie, car encore aujourd'hui nous ignorons leur véritable chiffre, avaient quitté en partie son territoire. Il ne restait plus que 5.000, dont 3.000 à Iassy même, et 2.000 aux frontières. Aujourd'hui nous venons d'apprendre que les 3.000 de Iassy sont allé rejoindre les autres; nous espérons donc que dans peu nous apprendrons aussi leur retraite entière. Ecris ou fais écrire des articles dans les journaux.

Les Hongrois se conduisent on ne peut plus lâchement en Transylvanie; la loi martiale a été proclamée et Laurian, ausitôt arrêté, au moment même où il allait entrer en diligence pour retourner à Bucarest. Jusqu'en ce moment nous savons qu'il est encore en vie. Notre gouvernement l'a réclamé.

Nous allons encore mal au sujet de la propriété: la commission composée de paysans et de propriétaires sous la présidence de Nenea Aleco et la vice-présidence de Ion Ionesco, à peine a-t-elle commencé ses. séances que les passions des propriétaires s'y sont mê-

No. 27. 1848 Aug. 18. lées. Ils ne veulent pas entendre parler d'expropriation forcée quoique on leur ait prouvé que l'Etat peut indemniser jusqu'à 10 et 12 pogones. De leur côté, les paysans ne veulent entendre parler ni de Règlement, ni de liberté sans propriété. C'est une lutte inégale où les propriétaires succomberont nécessairement ; toute la question est que ce soit sans excès et sans versement de sang, et je commence à croire que ce résultat si désirable, difficilement nous l'obtiendrons. Ionesco combat en brave.

Nous avons eu à Bucarest la visite de plus de 15.000 paysans qui sont venus féliciter le guvernement et jurer fidélité à la Constitution. De plus nous avons tous les jours de fête et les dimanches réunion au Champ de la liberté où nous initions notre public à la vie sociale et politique.

Des armes, des armes ! et tout ira mille fois mieux, et puis encore les 300 millions de piastres d'emprunt qui dans la crise passagère par où nous aurons à passer nous seront d'une grande utilité.

Cher ami, oublie, tâche d'oublier autant que possible les chagrins cuisants de ton coeur et mets-toi à l'œuvre pour nous obtenir ces deux choses. La France seule peut nous les donner; elle seule est généreuse et sociale. Il faut obtenir d'elle aussi à ce qu'elle intervienne de front avec l'Angleterre dans nos affaires, d'abord moins évidemment, puis d'avantage jusqu'à ce qu'elles interviennent tout-à-fait, comme à Athènes dans le passé, comme aujourd'hui dans les affaires d'Italie. Adieu, mon ami, écris-moi le plus tôt que tu pourras. Ton frère Rodolphe est avec son régiment ici ; Take est entousiasmé de notre révolution.

A. Golesco.

L'assemblée législative remise au 29 août, a été encore remise jusqu'à ce que nous ayons une réponse de Constantinople.

No. 28. 1848 Aug. 20.

Scrisoarea lui I. Voinescu II către A. G. Golescu.

(Orig. col. Radu Golescu.)

Bucarest.

Mon cher Alexandre,

On me charge de vous accuser réception de votre lettre datée de Vienne le 11 août n. s. et de vous tenir au courant de ce qui s'est passé jusqu'à ce jour. Je n'essayerai point de vous exposer tous

les événements tels qu'ils se sont passés, je ne vous en entretiendrai que des plus importants. No. 28. 1848 Aug. 20.

Vous connaissez sans doute la détermination prise par la Porte d'intervenir dans les affaires de la Romanie. A la nouvelle de l'arrivée d'un commissaire extraordinaire, le Gouvernement provisoire juge nécessaire de me charger d'aller à Giurgévo pour le recevoir et sonder ses dispositions. J'eus l'occasion pendant mon séjour dans cette ville de lui adresser les deux notes ci-incluses qui vous mettront à même de juger de la nature de nos premières relations et de l'impression que dût nous causer la violation de notre territoire, car personne ne s'attendait à voir arriver l'envoyé extraordinaire de la Porte avec une armée à sa disposition.

Je vous envoie aussi ci-incluse une copie de la lettre que le Pacha envoya à Bucarest à l'adresse des boïers par son sécrétaire Tenghir. La lettre ne fut accueillie que fort mal, le peuple ayant déclaré que depuis le 11 juin il n'y avait plus de boïers en Valachie ; aussi Tenghir dût écrire à son chef pour demander des instructions. L'adresse fut ainsi modifiée : «aux boïers et notables du pays». La lecture de cette lettre donnée dans la salle de l'Assemblée générale produisit une vive impression car elle nous menaçait du retour au régime du Règlement organique et le mot Caïmacamie mettait la frayeur dans l'âme de tous les assistants. Une commission de 11 membres fût immédiatement élue et chargée de répondre à cette épître de sinistre augure. Je regrette de ne pouvoir vous communiquer la réponse qui fut envoyée à Giurgévo au Pacha par une députation. Etienne Golesco qui avait été envoyé après mon retour à Giurgévo pour porter une protestation au Pacha, arrivait au moment même où la députation se mettait en marche pour Giurgévo. Il avait été accueilli très gracieusement par Suleyman et en avait reçu verbalement quelques conseils et quelques instructions sur des modifications à apporter dans notre Constitution. Il exigeait en outre la dissolution du Gouvernement provisoire et revenait à la charge pour la nomination d'une Lieutenance. Dans l'alternative d'obéir à cette intimation ou de voir marcher les troupes sur la capitale et de voir en même temps s'installer un gouvernement proclamé par le Pacha, nous avons pensé qu'il n'y avait plus à hésiter. Aussi le Gouvernement provisoire fut-il changé en Lieutenance princière. Le choix tomba sur MM. Eliade, Tell et Nicolas Golesco. Le Pacha s'empressa alors de reconnaître ce gouvernement comme légitime et d'en informer par une circulaire tous les consuls en les invitant au nom

No. 28. 1848 Aug. 20. du suzerain de renouer leurs relations interrompues. Tous s'empressèrent de venir faire leur visite officielle à la Lieutenance et la féliciter au nom de leurs gouvernements respectifs. Dès lors un changement très favorable pour nous se fit remarquer dans les manières du Pacha qui exprima le désir de connaître personnellement les membres de la Lieutenance. Ceux-ci se rendirent à tour de rôle à Giurgévo ; ils furent parfaitement reçus par le Pacha qui leur annonça officiellement qu'il viendrait visiter aussi la capitale escorté de sa garde d'honneur. Son arrivée fût une véritable fête publique. Les intentions dont il était animé ayant été connues, le peuple se fit un plaisir et un devoir de lui préparer une de ces réceptions comme on en voit rarement. Cet accueil contribua puissamment à rectifier les opinions du Pacha sur le peuple et sur notre révolution. Le surlendemain de son arrivée le Pacha invita tous les boïers présents à Bucarest et leur donna lecture de la pièce ci-jointe. Après cette lecture qui dérouta complètement les folles espérances que les boïers se plaisaient à nourrir, le Pacha leur demanda s'ils approuvaient la teneur de cette pièce et s'ils avaient des plaintes à porter contre le gouvernement et la révolution en général. Je regrette que vous ne vous soyez trouvé présent au plus curieux des spectacles. Il y a bien eu quelques faibles voix qui ont demandé le retour du Règlement, mais mis au pied du mur par le Pacha de signer la pièce dont il avait donné lecture s'ils l'approuvaient ou de formuler leurs griefs, ils signèrent en murmurant. Quelques uns le firent avec tant de mauvaise grâce et si illisiblement qu'on n'a pas pu déchiffrer leur signature. D'autres refusèrent de signer et se mirent à répandre dans la ville le bruit que le Gouvernement avait vendu aux Turcs le pays et que la Valachie était devenu un pachalik.

Maintenant nos yeux sont tournés vers Constantinople d'où nous attendons le résultat que pourra obtenir une députation que nous y avions déjà envoyé avec la mission de porter aux pieds du trône les griefs et les malheurs du pays sous le régime passé et d'obtenir la reconnaissance définitive de notre Constitution. Ce projet d'une députation à envoyer à Constantinople a été fort approuvé par Suleyman Pacha lui-même ; il la fit même accompagner par un de ses offciers et l'a munit de lettres de créance et de recommandation. La députation est composée de MM. Etienne Golesco, Nicolas Balcesco, Grégoire Gradishteano jeune, D. Bratiano et Vasiliades. Nous avons pourtant dû nous résigner à porter quelques modifications aux articles suivants de notre constitution : 1. Une assemblée gé-

nérale composée de représentants nommés par tous les citoyens sachant lire et écrire. 2. L'égalité de tous les citoyens devant la loi. 3. La liberté de la presse limitée par une loi qui sera votée par l'Assemblée générale en déclarant en principe la personne de S. M. le Sultan sacrée et inviolable. 4. Une milice communale composée de propriétaires, commerçants, industriels avec l'adjonction des capacités. 5. Un chef de l'Etat responsable et choisi parmi tous les citoyens jouissant des droits politiiques, élu pour... (laissé en blanc). No. 28. 1848 Aug. 20.

Je vous envoie ci-inclus un extrait de la dernière lettre de Jean Ghica en date du 10 (22) août.

Le Pacha désirerait beaucoup qu'on parlât dans les journaux de France de la manière digne et impartiale dont il s'acquitte de sa mission en Valachie. Il désirerait qu'on y établisse bien le droit qu'a la Porte seule d'intervenir dans les affaires de la Valachie et que toute ingérence de la Russie est une violation des traités mêmes qu'elle invoque dans tous ses manifestes et dans ses circulaires. Ainsi occupez-vous en.

Si vous voulez que je vous tienne au courant, écrivez-moi plus souvent afin que je puisse vous répondre par chaque poste ; autrement des lettres aussi longues que la tienne et qui demanderait une réponse en proportion, exigeraient plus de temps que les affaires ne m'en laissent de libre.

Adieu mon cher.

Votre très dévoué

I. Voynesco II.

P. S. J'attends une réponse à la lettre que je vous ai écrite le . . . . Je vous ai envoyé des lettres de créance, une lettre pour le Ministre des Finances et une pour M. L'herbette.

Scrisoarea lui G. Bariţ către A. G. Golescu. No. 29. 1848 Aug. 23.

(Orig. Col. Radu Golescu.)

Iubitul meu Domn,

Dacă mi ai fi scris curat, cam până când mai voeşti a petrece în Viena, eu te cercetam şi acolo prin vreo scrisoare şi gazete; însă pe nesigur n'am îndrăznit.

Ce să-ţi scriu? Crede-mi că dacă-ţi alătur gazetele şi dacă nu vei trece cu vederea rubricele noastre Moldavo-România, T-nia, Ungaria, apoi prea puţin îmi rămâne să-ţi mai scriu; căci adică foile

No. 29. 1848 Aug. 23. mele urmăresc pas din pas toate evenimentele noastre şi toată desfăşurarea dramei.

O proclamaţie ce am tipărit-o şi am trimis-o în două pachete mari la guberniu, am împărţit-o şi abonaţilor; a doua nu, căci m'am sfiit văzând cum se înţelepţesc ţăranii dv. (vezi Nr. 69, Gazeta), am dat-o însă la Invăţător ca să o publice totuş acolo în patrie.

Despre arestarea lui Laurian, Bălăşescu, ameninţarea şi a lui I. Maiorescu, încă vei aflà pe larg în Gazeta Nr. 67, 8. I. Maiorescu în 28 August n. ajunsese la Peşta, de unde trece la Frankfurt ca agent al ţerii.

Mai nou îţi pot recomandà numai intriga atinsă în Nr. 69 Gazeta, cor. Sibiiu. Un boier care venì mai alaltăieri dela Bucureşti aici, mai spuse unui prieten al meu pe care-l credeà a fi tot reacţionar, cum că în adevăr ar fi venit şi la Bucureşti un agent muscălesc însărcinat a culege subscripţii la o protestaţie pe carea boierii să aştearnă la Rusia, să aştepte totodată până se va alege treaba în C-pol, apoi să iasă în lagărul muscălesc, pentru ca să samene că nu atât Muscailii calcă ţara, cât mai vârtos emigranţii îi cerură ajutor asupra «revoluţionarilor». Aceasta ar fi o a doua sau mai bine a suta ediţie din atâtea invazii ale veacurilor trecute întreprinse de Domnii maziliţi prin ajutoare străine.

Depeşa din 19 Iul. a lui Nesselrode ai cetit-o, Allg. Ztg. o are în Nr. 231, Albina în Nr. 61. Vei fi aflat-o şi în alte foi. Pentru D-zeu! nu suferì să prindă rădăcini. Te rugăm pe tot ce ai sfânt, scarmănă-o, bate-o cu artilerie de 24 punţi în vreun jurnal franţuzesc; să o bată şi I. Maiorescu în vreunul nemţesc, ca nu cumvà să demoralizeze opinia publică europeană. Noi aici acasă ne facem datoria, însă Europa încă nu ceteşte gazete şi broşuri româneşti. De o veţi refutà, ne rugăm să ne împărtăşiţi şi nouă gazeta şi Nr. in care veţi face aceasta. Prin discursuri diplomatice câştigi ministeruri, prin jurnale pe popor.

Arme! Zău în acest punt merserăţi rău de tot. Să fiţi ştiut că 30—50 mii arme toate cad în mâna duşmanilor, tot să le fiţi arvunit de mult. Fiţi sinceri către Turci; prin ei veţi aveà şi arme. Dar să fiţi sinceri către Turci; toţi ne învoim la aceasta; prin ei veţi câştigà acuma pe întreaga Europă...

Eu închisesem această scrisoare, o pusesem şi la poştă în săptămâna tr., când deodată îmi venì fatala ştire că Ungurii prinseră în Peşta şi pe Maiorescu, şi încă în urmarea unei scrisori a d-tale foarte periculoasă carea căzù în mâna lor, aşà cum fusese adre-

sată către Laurianu și Maiorescu. Indată îmi retrăsei pachetul dela poștă, ca să-ți complinesc știrile. De atunci îmi scrise și Maiorescu dela Viena unde scăpă abià. No. 29. 1848 Aug. 23.

Pentru D-zeu, Domnule, căci sunteți atât de fataliști! Cum puteai încredință poștelor o scrisoare răsturnătoare de un stat, pe 100 miluri dela Viena-Sibiiu, când acum și banii se înstrăină dela poște! Am văzut decopiat din Pešta și aceea ce scriai prietinilor. Lucruri cu totul imposibile, lucruri cari pe toată inteligența română din Ardeal ar aduce-o pe eșafod numai in 3 zile. Oh! Dv. cunoașteți raporturile noastre patriotice mult mai rău decât noi pe ale Dv.

Acum te rog numai atâta după o scrisoare dela Pešta, ca la întoarcere-ți nu cum-va să te întorci prin Ungaria, căci toată junimea ungurească îți jură moarte în toate părțile.

Maiorescului scrie-i la Frankfurt.

Această parte a scrisorii are dată 10 Septemvrie n., după ce mă ridicai din patul boalei, căci multele lupte mă trântiseră.

Al d-tale onorator

G. B.

Raportul No. 80 al Locotenentului Coresis, din compania 7, Reg. No. 3 către Generalul Chr. Tell, Șeful oștirii Țerii-Românești. No. 30. 1848 Aug. 23.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 34/34.)

Dreptate, Frăție.

Domnule General,

Deși prin porunca Dv. subt No. 1.401 mi s'a poruncit a nu îngădui intrarea fostului Colonel Odobescu, dar astăzi din porunca Exelenției Sale Suleiman Pașa fu primit în partea acestui punct pentru vreo trei ore. Care primindu-se în audiența Exelenției Sale s'a și întors în Rusciuc.

Salutare și frăție.

Pentru Comandirul companiei 7-a, 3-lea Regiment,
Locotenent Coresis.

No. 31. 1848 Aug. 24.

Corespondenţa din Constantinople în «Journal des Débats». 1848. 20. IX.

On nous écrit de Constantinople:

Il n'y a plus à s'y méprendre, le Divan bat en retraite sur la question de Valachie. Fuad-Effendi, le troisième commissaire expédié dans les Principautés depuis l'origine de cet incident, est chargé de refaire toute la besogne de Suleïman et de prendre le contre-pied de la conduite tenue par ce dernier commissaire. On devra procéder en premier lieu à l'installation d'un gouvernement régulier en Valachie, puis le gouvernement turc se concertera avec la Russie sur les modifications qu'il sera convenable d'apporter dans l'administration intérieure de la Principauté. Suleïman-Pacha est rappelé, sa conduite est désapprouvée par son gouvernement; il ne lui reste pour toute fiche de consolation que l'ovation dont il vient d'être l'objet de la part des Valaques à son entrée à Bucarest, où il est allé passer quelques jours. On lui a fait une réception presque royale. Toutes les correspondances ne parlent que des honneurs qui lui ont été rendus, de l'enthousiasme avec lequel il a été accueilli et des fêtes données à l'occasion de sa présence à Bucarest, et pourtant il est rappelé par son gouvernement et sa conduite est désapprouvée. C'est qu'il avait suivi une politique un peu trop libérale, trop indépendante. C'était la veritable politique de la Porte, celle qui convenait le mieux à ses intérêts, mais elle n'a pas eu la fermeté necessaire pour la soutenir jusqu'au but, et son influence et sa dignité vont en souffrir gravement. Déjà des chefs de partis, stipendiés par la Russie, ont réuni sous leurs ordres un grand nombre de paysans valaques, qui sont disposés à faire, dans un cas donné, toutes les démonstrations qui pourraient favoriser les plans de la Russie, dont ils reçoivent le mot d'ordre. Néanmoins on assure que la Porte a réussi à obtenir de la Russie l'exclusion du prince Bibesco dans la nouvelle élection qui devra avoir lieu à Bucarest. La députation valaque n'a été reçue officiellement ni par Sir Stratford Canning, ni par le général Aupick, chez lesquels elle s'était présentée; mais quelques-uns des membres de cette délégation ont été reçus séparément par ces deux représentants.

. . . .

Decretul No. 505 al Locotenenţei Domneşti a Ţerii-Româneşti către Ministerul Instrucţiunii publice. No. 32. 1848 Sept. 2.

(Orig. Acad.)

Dreptate, Frăţie.

In numele popolului Român.

Locotenenţa Domnească.

Văzând raportul cu No. 939 prin care arăţi trebuinţa ce este a se orândui câte trei profesori de fiecare şcoală pentrŭ învăţăturile primare, adecă unul pentru clasa I şi a II, altul pentru clasa III şi altul pentru clasa IV;

Luând în consideraţie că deocamdată nu se pot realiză aceste orânduiri pe la toate şcoalele din pricină că nu au sălile trebuincioase, Locotenenţa decretă să se adauge acum numai la şcoala din Radu Vodă de aici, şi la şcoala din Craiova câte un profesor pentru clasa IV, cu salar de cinci sute lei pe lună.

Domnul Ministru Instrucţiei publice va aduce la îndeplinire acest decret.

Membrii Locotenenţei, I. Eliade, Chr. Tell.
Ministrul trebilor din Afară, I. Voinescu II.

Bucureşti.

D-lui Ministru al Instrucţiei Publice.

Scrisoarea lui N. Bălcescu către A. G. Golescu. No. 33. 1848 Sept. 4.

(Orig. col. Radu Golescu.)

Iubite Alecule, Eu socotesc să plec astăzi spre a mă întoarce la Bucureşti. Ştii că Fuad Efendi a plecat, că Soliman Paşa şi Emin Efendi sunt desavuaţi de Poartă şi chemaţi îndărăt. Poarta s'a arătat foarte slabă şi pricina este că n'a putut găsì un reazăm în Englitera şi Franţa. Ambasadorul englez, la întrebarea ce i s'a făcut de Poartă asupra notei lui Titof, a spus că el n'are instrucţii. Aupick a povăţuit pe Poartă de bine. Dar când s'a întrebat de poate făgăduì sprijinul Franţei la întâmplare de trebuinţă în potriva Rusiei, a spus şi el că n'are instrucţii. Politica acum a Porţii, ca şi a noastră, este să câştigăm vreme până să vedem de putem fi răzămaţi de Franţa. Este în sfat acì o mare partidă în capul căreia este Riza Paşa, Ministrul Răsboiului care voeşte a se bate cu Ruşii, numai ceva de ar

No. 33. 1848 Sept. 4. fi sprijiniţi de Franţa, aceasta este şi politica noastră. Resbelul singur ne-ar scăpà de protectoratul rusesc. Altmintrelea poziţiunea noastră este rea. Pierdem fără îndoeală Constituţia de tot, căci Muscalii n'ar suferì niciodată a ni se schimbà Regulamentul şi în starea de acum a lucrurilor Poarta nu refuză nimic obrăzniciei Ruşilor. Reşid Paşa şi Ali Paşa, în cari aveam atâta nădejde, s'au purtat mai rău decât ministerul trecut. Atacă-i tare prin jurnaluri, căci Turcii sunt simţitori la aceasta. Fă ca jurnalurile să vorbească mult de noi. Ambasadorii de acì înşişi ne-au povăţuit s'o facem. Noi am dat acì la Minister o protestaţie din partea deputaţiei în potriva celor din urmă măsuri ale Porţii. Poţi vedeà această protestaţie la Czartoryski, căruia i se va trimite o copie. Caută să vezi pe Czartoryski, că îţi poate fi folositor. Spune-i complimente din parte-mi. Dă-ţi multă activitate, iubite Golescu, căci soarta noastră este acolo. Dacă Franţa ne va ajutà şi va sprijinì Turcia, scăpăm, iar de nu suntem pierduţi.

Fuad Effendi este iar să schimbe guvernul la Bucureşti şi să facă a se alege un Leitenant, sau un Domn. Din toţi ai noştri văd că N. Golescu are mai multe şanse şi mi se pare că el o să se aleagă. Nu-mi prea pare bine, căci în aceste împrejurări ar trebui un om cu un caracter mai tare.

No. 34. 1848 Sept. «O călătorie pe Dunăre în Ghimie» de I. Voinescu.

(Românul, No. 330—334. 1861).

Către d-l I. Brătianu.

Amice, ai stătut de capul meu, cum se zice în limba vulgară, să descriu suferinţele noastre de pe ghimie. Ai făcut rău, căci astăzi iacă-te osândit să mă ceteşti; lecţiunea îţi va folosì, şi altă dată, în glumele tale, nu vei mai pune atâta stăruinţă.

Să-ţi spun că pentru mine a fost o plăcere să-ţi dau această lecţiune e de prisos, căci ştii că sunt leneş şi crede-mă, pentru ca să-ţi mulţămesc dorinţa, odihna mea a cam suferit.

Pentru jertfa, sau după limba cea nouă, pentru sacrificiul deprinderilor mele de dulcele far-niente n'aş dorì decât o singură mulţămire; iacă-o:

Nu e durere mai rea, a zis Dante, decât aceea a aducerii aminte a fericirilor trecute. De o fi aşà, a! suvenirea oare a chinurilor trecute n'ar puteà fi o mângâiere?

Fie dar ca această jucărie să poată aduce un suris de satisfacere pe buzele bunelor Românce cari plângeau negreşit pentru soartea noastră pe care dorul lor de mamă, de soţie, de soră, o înfăţişà imaginării lor şi mai rea decât erà în fiinţă, pentru căci ele nu se aflau cu noi ca să o cunoască. No. 34. 1848 Sept.

Salutare şi frăţie.

I. Voinescu.

I.

«O vous que le bonheur a rendu égoïstes, qui n'avez jamais souffert les tourments de l'exil, vous croyez que c'est une peine légère que de priver les hommes de leur patrie! Or, sachez-le, l'exil est un martyre continuel; c'est la mort, mais non la mort glorieuse et brillante de ceux qui succombent pour la patrie...

«...Dans l'exil, l'air qui vous entoure vous étouffe, et vous ne vivez que du souffle affaibli qui vient des rives lontaines de la terre natale».

L. N. Bonaparte.

«Voi pe cari fericirea v'a făcut egoişti, voi ce niciodată nu aţi suferit chinurile exilului, socotiţi că e o uşoară pedeapsă aceea de a deslipì pe oameni de ţara lor? Deci aflaţi: exilul e o chinuire fără încetare, e însăş moartea, dar nu moartea glorioasă, strălucită a acelora cari mor pentru patrie. . . .

« . . . . In exil aerul dimprejurul nostru te sugrumă, te îneacă şi nu trăeşti decât prin slaba suflare a vântului ce adie şi ajunge până la noi dela ţărmurile depărtate ale ţerii».

«L. N. Bonaparte».

Treisprezece Septemvrie fu o zi fatală; ea va fi scrisă în analele lungilor şi feluritelor nefericiri ale Românilor cu sângele Pompierilor.

Optsprezece Septemvrie va fi însemnat în călindarul inimii; în optsprezece Septemvrie, smulşi de lângă copii, soţie, mamă, sor, frate, noi părăsirăm ţara dorului şi a iubirii, ţara în care am văzut lumina, ţara în care am învăţat a îngânà pentru întâiaş dată vorbele: Mamă, Tată, Român!

Eram puţini la număr orânduiţii la deportare din înalta voinţă a suzeranului, a reprezentantului său Fuad Efendi şi a generalului Duhamel; noi nu ne cunoşteam însă osânda; în curs de 5 zile comisarul împărătesc nu ţinù la închisoare pe deputaţii popolului de-

No. 34. 1848 Sept. cât subt pretextul de a mănţineà liniştea obştească. El neîncetat se făgăduià că îndată ce poporul se va linişti, îndată ce mulţimea de locuitori veniţi din toate satele se vor întoarce la vatra lor, deputaţii prizonieri vor fi liberaţi. Nu făceà nici o excluziune, făgăduià libertatea la toţi, o făgăduià pe onoarea sa; povăţuià numai pe capii revoluţiunii, în interesul patriei lor chiar, a se depărtà de bună voia lor din ţară, pentru puţin timp. Spre acest sfârşit se chezăşuià că va da pasporturi pentru staturile Austriei la câţi vor primì a face acest sacrificiu patriei lor.

La 18 către seară şi veniră în adevăr Aga al oraşului, colonelul Voinescu, cu Rustem Bei ca să libereze pe unii din prisonieri şi să anunţe celor cari mai rămâneau în închisoare că a doua zi li se vor aduce şi lor pasporturile şi se vor pornì; că pentru binele lor chiar Excelenţa sa strălucitul comisar împărătesc a binevoit a le da şi o scortă de cavalerie să-i petreacă până la graniţă ca să-i apere de vreo suprindere a Cazacilor, ce se aşteptau pe tot minutul să intre în ţară [1]. In numărul prisonierilor erau mai mulţi cari copilăriseră cu colonelul Voinescu, erau fraţi de acelaş sânge, aveà fraţi de arme de mai mulţi ani. După ce îşi sfârşì misiunea de sbir, de slugă credincioasă a călăilor noştri, se apropià să ne întinză o mână de adio. In ochii lui lucià o lacrimă. Ce! şi în ochii celui ce vinde pe fratele său [2], o natură, ai pus o lacrimă; dar lacrima erà fără magia

---

[1]) Intrarea Cazacilor în ţară nu erà minciună. Ruşii o cereau încă dela Martie. Turcia se împotrivise până la începutul lui August, când se lăsà înfricoşată de ameninţările lui Titof, ambasadorul rusesc la Constantinopole. Fuad Efendi nu venì în locul lui Suleiman Paşa decât după ce se subscrise în Constantinopole învoirea între amândouă curţile de a ocupà Principatele.

Fuad Efendi însă, prin purtarea sa, făcù Ruşilor o mulţumire mai mult, intră adecă în Bucureşti ca într'o cetate luată cu asalt; lăsă nepedepsite ciderile ce trupele sale făcură în Dealul Spirei, jafurile şi siluirile de femei în mahalaua Izvorului. Comisarul rus generalul Duhamel abià văzù această greşeală a comisarului turc, şi îndată şi pornì stafetă la generalul Lüders cu cuprinderea următoare:

«Turcii au intrat în capitala Românilor ca nişte barbari, au vărsat sânge românesc — grăbeşte».

Omer Paşa ne încredinţă că o protestat împotriva întrării eventuale a trupelor ruseşti în ţară. Pentru ce Omer Paşa, iar nu comisarul împărătesc Fuad Efendi?

[2]) D-l Scarlat Voinescu, văr primar cu colonelul, după intrarea trupelor ruseşti în ţară se temeà de arest şi se duse să consulte pe vărul său dacă trebue să fugă din ţară. Acesta îi zise să stea câtevà zile ascuns, şi de-l vor cere ca să-l aresteze, el îi va da de ştire. Spre acest sfârşit îl şi întrebă unde socoteşte că s'ar puteà ascunde. Scarlat aveà un asil sigur; se încrezù în vărul său şi îi spune unde. După câtevà zile oamenii poliţiei veniră să-l ridice.

celor ce ies dintr'o inimă călduroasă, dintr'o inimă curată, și de aceea ea nu mișcă sufletul nici unuia dintre noi. No. 34. 1848 Sept.

Soarele apusese; cu cel din urmă suris al lui la emisfera noastră se bătù și apelul de seară în tabăra turcească și se dete semnale de a închide porțile mânăstirii, de a îndoì strejile, de a băgà în casă pe prisonierii ce se primblau prin curte.

Ne așternurăm fiecare câte ceva pe parchetul sălii, căci paturi nu erau. Nu doară ca să dormim; prisonierul nu doarme decât când sufletu-i e obsosit de desperare, și noi aveam asigurarea că a doua zi iarăș vom salutà soarele, liberi pe câmpiile cele verzi și vesele ale României.

Lungiți frumos câte doi și câte trei pe câte un așternut, care mai moale, care mai tăricel, ne puserăm pentru trecere de timp pe istorie, pe povești, pe cântece. Cântecul Românului, la orice întâmplare, e unul singur cu o mie de variante, dar tot acel subiect, tot acea melodie, melodia Doinei și subiectul:

«Cât mi-e iarna cea de mare
«Ce-o să facem vai de noi!
«Fără codru, fără de soare.
«Făr' de bani, făr' de ciocoi».

Cântecul erà cu atât mai potrivit cu împrejurările, cu cât în adevăr noi și întram în iarnă și aveam și cuvânt să ne întrebăm: «Ce-o să facem vai de noi! fără bani, etc».

Ciocoii ziceau că am jefuit țara și cel mai avut dintre noi nu aveà mai mult de o sută de galbeni.

Abià sfârșirăm unul cu altul câte o glumă nevinovată; abià în aducerea aminte a evenimentelor de curând trecute, mai multe glasuri împreună se înălțară, ca un blestem, asupra orbirii care ne făcuse atât de lesne crezători în sprijinul diplomației, orbire ce ne pierdù și țara și pe noi, și îndată ușile se deschiseră cu sgomot. Deodată năvăliră câțiva soldați, auzirăm un «boc» poruncitor, un «aid-aidé» și-i văzurăm că se aruncă pe bagagiurile noastre. Socotirăm că vin să ne jefuească și să ne omoare; abià puturăm înțelege că e porunca strălucitului comisar împărătesc să plecăm chiar în noaptea aceea, ca să nu sosească Muscalii după urmă. Soldații puneau o mare silință să ne ajute a scoate bagagiurile noastre afară, dar dederă de niște rămășițuri de proviziuni și căzură în ispită. Incepură a se bate între dânșii pe câte un cașcaval uscat, pe câte o butelă de vin și o puse la gură. Un sfeșnic mai rămăsese pe sobă cu o

No. 34. 1848 Sept. lumânare de ceară, se repeziră doi deodată ca să-l iea, se îmbrânciră unul pe altul, se izbiră de sobă, soba căzù pe dânşii. Auzirăm apoi un pat-chiut. Caimacanul strejarilor venià să grăbească plecarea noastră; văzând neorânduiala aceasta începù a da palme în dreapta şi în stânga, când se osteni începù cu ciubucul ce-l frânse în spinarea bieţilor soldaţi ce munciau să iese de subt dărâmăturile sobei. Puserăm fiecare mâna pe ce puturăm să ridicăm şi ieşirăm din mânăstire. In amestecul acela soldatul ce luase în spinare sacul meu cu toate rămăşiţele, manta şi celelalte, se făcù nevăzut. Nu ne mai lăsară vreme să cercetăm despre dânsul şi ne băgară în tabără.

Acì ne suirăm în şase căruţe braşoveneşti ce le închiriaseră încă de ziua cu tocmeală de a ne duce la Braşov. Precum am arătat, noi eram puţini, vreo şaptesprezece peste tot şi ne văzurăm ocoliţi deodată de două escadroane de cavalerie. Două escadroane pentru şaptesprezece prisonieri?... Pricina e că la Turci noaptea e «ursuză»; noaptea numărul prisonierilor păreà o oaste întreagă, la spatele căreia se lăţià o umbră uriaşă, umbră teribilă, fioroasă; umbra poporului întărâtat pentru drepturile sale călcate în picioarele cailor la 13 Septemvrie.

Pornirăm în sfârşit; dar nu făcurăm mai mult de vreo două sute de paşi şi băgarăm de seamă că căruţele nu au apucat drumul spre Braşov. Unde ne duceau? Spaima, frica, durerea cea mai mare ne cuprinse când, nu ştiu căruia dintre noi, îi veni în gând că ne duc ca să ne puie în faţa generalului Magheru şi să-i poruncească a se închinà, ameninţându-l că vor trage în noi de nu vor pune armele jos. După trădarea mişelească dela 13 Septemvrie o asemenea cugetare erà cu totul naturală; la ce nu ne-am fi putut aşteptà din partea unui duşman cu atât mai viclean, cu cât se simţià slab. Ne temurăm tare; dar, trebue să o mărturisesc acì, nu doară că Turcii ne vor omorî, ci că generalul Magheru va slăbì, poate, şi ca să nu stea faţă la vărsarea sângelui fraţilor săi de revoluţiune, va primì o învoire cu duşmanul ce ne pângărì sfântul pământ al ţerii. Hotărîrea ce fiecare din noi luà în sine, în minutul acela, fu una la toţi. Hotărîrăm să jurăm pe generalul Magheru, în numele revoluţiunii, în numele României, ca el mai întâiu să tragă un tun în noi. Hotărîrea aceasta tăcută ne fu cu atât mai lesne de luat, cu cât ea ne erà dictată de convicţiunea ce dobândiserăm că mântuirea ţerii nu se mai puteà câştigà decât făcând să reînvieze timpii de mărire şi de vitejie ai străbunilor, timpi de glorie ai lui Vlad, Mircea, Ştefan şi nemuritorul Mihaiu. Generalul Magheru se aflà a-

tunci în condiţiunile priincioase ce noi le căutarăm în deşert altă dată; erà în capul unui număr însemnător de dorobanţi, unei părţi a oştirii, aveà câteva tunuri, aveà tineri devotaţi şi plini de bravură; cereà un ofiţer polon care să-l dirigă; erà subt poalele minunaţilor noştri Carpaţi, puteà încercà un resbel de partizani; numele lui erà, poate, menit a figurà alăturea cu al viteazului între vitezi, al bătrânului Bem; erà, poate, scris în cartea ursitelor ca el să fie fondatorul naţionalităţii româneşti, să realizeze visul nostru de aur, ce se risipì în aburi pe munţi în trista şi nefericita zi de 29 Iunie [1]), No. 34. 1848 Sept.

[1]) Retragerea Guvernului provizoriu la 29 Iunie a fost interpretată în feluri de chipuri. Adevărul istoric mă sileşte a arătà aci motivele acestei retrageri a căreia suvenire apasă sufletul.

La ameninţarea invaziunii ordelor căzăceştii, membrii Guvernului în consiliu general se puseră toţi într'un singur punt de vedere. Toţi credeau că, trăgându-se la munţi, vor izbuti a face un resbel de partizani, altfel numit guerilla. Singur d-l Stefan Golescu *), fără a se împotrivi la retragere, stăruià ca Guvernul să adune mai intâiu pe popului bucureştean, să-l consulte, şi dacă el va găsi cu cale, atunci guvernul să se tragă, iar de nu să remâie, împreună cu dânsul, martiri ai barbariei moscovite. Ceilalţi se împotriviră de a expune numai pe poporul bucureştean la suferinţele invaziunii, fără a luà parte şi toţi Românii din ţară, fără a cere mai întâiu o ridicare a gloatelor. Fără împotrivire poporul bucureştean n'aveà a se teme de altă bântuire, la invaziunea eventuală a barbarilor moscoviţi, decât de suferinţele obicinuite ale unei ţeri subt ocuparea trupelor străine, cu o împotrivire izolată, nesprijinită de împotrivirea a toatei ţeri, ar fi pierit, poate, fără nici un folos pentru cauză şi oraşul Bucureşti s'ar fi prefăcut în cenuşe, nu ar fi remas dintr'însul decât o ruină tristă, ori cât de glorioasă ar fi fost. Iar dacă Guvernul ar fi izbutit a organizà pe munţi o ridicare a gloatelor, atunci, la chemarea lui, ar fi răspuns şi poporul bucureştean, tot Românul şi-ar fi împlinit datoria, şansele luptei ar fi fost mai puţin îndoitoare.

Pe aceste temeiuri se hotărî plecarea Guvernului şi spre acest sfârşit se şi redactă o proclamaţiune către poporul bucureştean şi alta către locuitorii ţerii, chemându-i la arme. D-l Rosetti, redactorul acestor proclamaţiuni le şi lăsà a se subscrie de membrii Guvernului şi să se tipărească.

Astfel întreprinsa retragere se sfârşi cu ruşinea noastră. Ea fu negreşit o greşeală, şi greşeala în politică, cum a zis un mare diplomat, e mai mult decât o crimă. Altădată mă voiu întoarce, poate, la acest obiect, acù trebue să constat numai că idea, cugetarea criminală de fugă nu a preşezut la această fatală întreprindere.

Singur I. Eliade e vinovat că, pe când Guvernul încă discută şi nu luase nici o hotărîre definitivă, plecase din Bucureşti. Unde? Nici până astăzi nu se ştie bine. D-l Tell însă ce e de vină mai mult decât ceilalţi?

*) D-l Voinescu se înşeală aci, căci au fost mai mulţi membri cari s'ar opune la retragere, cerând şi fără asta a se armà ţara. (N. R.)

No. 34. 1848 Sept. dar care se deşteptă şi mai viu încă în sufletele noastre la patriotica mişcare a poporului bucureştean din 30 şi la martiriul eroic al pompierilor din 13 Septemvrie.

Dar toate impresiunile acestea se şterseră ca să facă loc altor impresiuni nouă, când după câteva minute un Turc întrebă pe un sătean cu carul ce întâlnirăm în drum: Ei, bre, unde Dărăştii? — Ia colo, răspunse săteanul, după obiceiul său, şi înţeleserăm că ne duceau la Giurgiu.

Umblarăm toată noaptea. In căruţă eram alături cu d-l Moşoiu, şi nu deschiserăm unul altuia o vorbă măcar. In liniştea nopţii, turburată numai de tropotul cailor, căci şi pasnicii noştri erau tăcuţi ca mormântul, gândul meu sbură iarăş în Bucureşti... O! care va fi oare soarta ţerii mele: Dormiau oare în pace copilaşii pe cari îi lăsasem fără a-mi luà măcăr ziua bună dela dânşii, pentru ca să nu văz lăcrămile lor, ori vreun coşmar greu, amestec bizar de fel de fel de iesme şi de oameni de altă limbă sperià somnul lor, şi chemau ajutor strigând: Mamă, Tată, Tată! Nu ştiu la ce se gândià tovarăşul meu, dar negreşit că şi el lăsà ceva scump în urma sa; lăsà patria ce nimic nu o poate remplasà în inima Românului.

Când se luminà de ziuă convoiul se oprì ca să mai răsufle caii. Ne uitarăm în toate părţile, doară vom zărì vreunul dintre ai noştri că ne-au luat urma; uitam că pe când noi apucaserăm drumul exilului, ei ne socotiau încă în mânăstire şi aşteptau în nerăbdare minutul când să li se deschiză iar porţile, pentru ca să vie să ne mai vază, să-şi mai iea ziua bună dela noi, să ne petreacă, de le-or da voie, cât vor puteà mai departe, să. . . .

Ne pornirăm iară după câtevà minute. Pe la prânz ajunserăm în Giurgiu, trecurăm oraşul dealungul. Nici odată Giurgiul n'a fost prea mult locuit: atunci însă aveà un aer de pustietate fioroasă, fizionomia unui oraş pe zidurile căruia îngerul destrucţiunii păreà că ar fi scris de curând cu litere negre: Ciumă. Ne oprirăm dinaintea temniţei. Ce contrast! Acì toată garnizoana ne aşteptà în picioare. Când se deschiseră porţile, văzurăm că scot pe d-nii N. Golescu, artistul Rosental şi Ionescu. Locotenintele de Domn N. Golescu în puşcărie. A! astfel trece gloria omenească, a zis poetul latin; astfel apăr, proteg eu pe credincioşii mei, a zis protectorul ţerii! Comisarul împărătesc povăţuise pe d-l Golescu să nu plece în Austria, ci la Constantinopole, ca să întâlnească pe Vizirul şi să pledeze cauza revoluţiunii. Pentru ca să-i însufle şi mai multă încredere, Omer Paşa nu-l lăsă să-şi iea nici trăsură, şi-l împrumută cu o brişcă a

sa. D-l Golescu, însoţit de ceilalţi doi, plecase cu câtevà .ore înaintea noastră; când ajunse la Giurgiu îl poftiră să se odihnească puţinel în conacul ce-i gătiseră la puşcărie.... voiu să zic la temniţa cea mare, pentrucă altul mai comod nu aveau. No. 34. 1848 Sept.

Când deterăm cu ochii unii de alţii ne umflă râsul, căci nu mai puteam înţelege nimic la atâtea tertipuri vream să zic după limbagiul lor; ei aveau puterea, pentru ce vicleniau cu nişte oameni desarmaţi ca noi?

In sfârşit ne dederăm jos din căruţe, ne luară iar cu boc şi cu aid-aidé, ne puseră într'o felucă, aruncară bagagele noastre peste noi şi trecurăm Dunărea la Rusciuc. Aici, fără a ne lăsà să atingem de pământ, ne scoaseră din felucă, şi ne urcară într'un vas ce staţionà departe de mal ca la nouă sute de paşi. Vasul se ziceà, nu stiu pentru ce, vapoare, dar în marina europenească mă îndoesc că ar fi putut găsì vreun nume. Ne spuseră că e trimis înadins pentru noi din Constantinopole; că a cam suferit de furtună; dar, e! nu e nimic, merge el cu noi până la Stambul.

II.

«Parce que je t'aimais, o ma patrie, parce que je te voulais grande, heureuse, ceux qui te trahissent m'ont jeté dans ce cachot.

«Ils ont enchaîné le corps, mais l'âme se rit d'eux, elle est libre».

Lamennais.

«Căci te-am iubit, o ţara mea, căci am vrut să te văd mare, fericită, aceia ce te tradă m'au aruncat în această temniţă.

«Ei au pus trupul în fiare, dar sufletul îşi râde de dânşii, el e liber».

Lamennais.

Fericesc pe scriitorii din vechime pentru înlesnirea ce aveau de a idealizà, de a simbolizà tot. Ca să exprimi astăzi, ca să zugrăveşti, ca să înfăţişezi încă o idee ce-ţi frământă mintea, îţi trebuesc adesea pagini întregi. Cu o singură comparaţiune, într'o singură vorbă cei vechi îşi exprimau pe ale lor cu desăvârşire. Astfel, spre exemplu, vreau ei să-ţi arăte bravura în gradul cel mai înalt, idealele bravurii? — îţi pomeniau pe Marte; — vreau să-ţi descrie frumuseţea cu toate graţiile ei, în tot farmecul ei, în toată desăvârşirea ei, îţi ziceau: Venerea cu încingătoarea-i de curcubeu. — Cu ce aş puteà să compar eu astăzi misterul de care furăm învăluiţi în tot

No. 34. 1848 Sept. cursul arestării noastre pe vapoarea stambuliană şi a călătoriei de douăzeci de zile pe Dunăre în ghimie?

Facă bine cetitorul (de voiu fi norocit a aveà vreunul) să-şi reclame suvenirile şi de-şi va aduce aminte în Mitologie vreun popor, vreo zeitate care va fi simbolul, emblema misterului celui mai adânc, să împlinească în locul meu compararea, căci eu, o mărturisesc, niciodată nu am prea fost tare în această cunoştinţă.

Eram de câteva ore în vapoare ostenindu-ne mintea ca să ghicim cari puteau fi intenţiunile Turcilor asupra soartei noastre şi nu puteam ajunge la nici o concluziune. Aşteptau ei iar noaptea ca să ne pornească? Vreau ca să ne bage în casmatele Rusciucului? Turcii sunt tari în legile de progresiune ; după arestul dela mânăstire, conac în temniţa Giurgiului, după temniţa Giurgiului, fireşte casmatele. Aşteptau vreun alt vas sau vreau să dreagă ce erà stricat la acela în care ne aflam? Să fie oare adevărat că astădată ne duc la Stambul? Dar cum, noi cari plecarăm la Braşov şi ne pomenirăm la Rusciuc, să nu credem, după direcţiunile ce văzurăm că Turcii ştiu să iea, că nu o să ajungem mai curând la Crâm. Ce temeiu mai puteam pune pe făgăduelile celor ce ne încredinţau că mergem negreşit la cetatea Padişahului, când văzurăm chiar pe comisarul împărătesc cum îşi cinsteşte parola? [1]).

Absorbiţi în asemenea gânduri stăm privind la focurilie de rubin cu cari soarele, în apusul său, colorà orizontele, cum încetul cu încetul începeau a albì ; o umbră întunecoasă puţin câte puţin se lăţià pe undele maestrului râu, obiectele din depărtare începeau a se zărì abià, până ce unul câte unul se făceau de tot nevăzute, când o procesiune, sau, ca să mă slugesc de un termen turcesc, un alaiu de tablale, de tipsii, de sahane ce se coborà pe deal se direptă spre noi. Ofiţerul ce erà în capul procesiunii se suì pe vasul nostru, ne salută din partea Paşii pentru buna venire şi ne spuse

[1]) Iacă ce scrie în ajunul plecării noastre d-l Colqhoun, consul general al Marii-Britanii, către d-l Rosetti:

«Am văzut pe Fuad Efendi. Excelenţia sa m'a asigurat despre soarta domnici-voastre. Vorbele sale cele din urmă au fost: Domnule Consul, îţi dau parola mea de onoare că ei (prisonerii) vor fi porniţi cu escortă până la graniţa Austriei în Transilvania şi de acolo vor fi liberi a merge unde vor voi. După o declaraţiune de felul acesteia între gentilom şi gentilom, între trimisul Porţii şi Consulul Angliei, aş socotì că fac o crimă de nu aş da tot crezământul, etc., etc.

«Colqhoun».

Originalele se aflā şi până astăzi.

că Luminăţia Sa se roagă să-l iertăm că nu a avut vreme să ne gătească un prânz mai bun: politeţă şi modestie minunate, căci după mulţimea pilafurilor şi cataifurilor prânzul. se vedeà din cele mai îngrijite. Arestuiţi, aduşi noaptea ca nişte criminali ai statului şi apoi atâtea ceremonii? O, neînţeleasă, netălmăcită enigmă a sfingelui numit diplomaţie! No. 34. 1848 Sept.

Noaptea se petrecù fără nici un incident. Zorile ni se vestiră a doua zi prin ţipetul surlelor din tabăra de pe malul dimpotrivă. Erau mai mult de douăzeci ani de când urechea bietului Român se desvăţase de dulceaţa melodiei Meterhanelei; aceea ce se petrecù în inima noastră în minutul acela, e anevoie de descris. De trei luni noi ne desfătam în libertate, în îmbătarea speranţei unei neatârnări sigure, şi acum ţeara gemeà subt ocuparea a nişte orde barbare... Blestem!

Ne grăbirăm să ieşim pe pod. Un agă saŭ paşă, nu mai ştiu ce, după nasturii însă dela uniforma sa se vedeà a oficer de marină, venì în vasul nostru. Erà însoţit de un scrib sau chiatib, după dânsul veniau doi neferi cu câte un ciubuc lung. Poruncì chiatibului să ne iea numele în scris; în vreme ce acesta, aşternut jos pe parchetul podului cu picioarele încrucişate vărsà sudori de moarte pentru ca să scrie numele, Paşa beù cafeà, fumă din amândouă ciubucile pe rând, tăcù, apoi când scribul îşi sfârşì ostenitoarea operaţiune, ne cercetă de avem arme cu noi. In fundul geamantanului d-lui Ştefan Golescu se rătăciseră o pereche de pistolaşe de buzunar, Paşa le luă cu mare seriozitate, le deşertă şi plecă cu ele fără să ne mai adreseze nici o vorbă.

Primirăm apoi vizita Doamnei Mariei Rosetti. Ea ne spuse că a aflat de sigur că au să ne trimiţă la Semlin şi de aceea şi ea şi-a luat pasport pentru Orşova, că aşteaptă vapoarea austriacă, ca să plece şi să stea acolo până ce vom sosì şi noi. Noutăţile ce ne mai aduse din Bucureşti erau că antegarda trupelor ruseşti a sosit în Colentina, că biciul dorobanţilor şi gârbaciul lui Căpitan Costache începuseră a jucà rola de mai nainte, că ţăranii mai nainte de a se întoarce pe la casele lor, în neodihna în care se aflau despre soarta noastră, au trimis o deputaţiune pe la consulii englez şi francez ca să ceară liberarea noastră.

Nu voiu cercà a descrie mângăierea ce aduse în sufletele noastre vizita astei femei demne; în ea fiecare din noi privirăm câte o mumă, o soră, o soţie. După cele mai fierbinţi îmbrăţişeri frăţeşti ce primì dela toţi, ea plecă încărcată de binecuvântările noastre.

No. 34. 1848 Sept. Ochii noştri încă urmau după luntrea ce o depărtà de noi, încă mâinile noastre ridicate în aer agitaŭ câte o batistă albă şi-i trimiteau câte un adio, când zărirăm o felucă ce venià spre noi de decindeà. In mijlocul ei se legănà un ce în formă de glob, păreà ca un balon ce sta să-şi iea sborul. Balonul erà.... nimic alt decât un işlic. Să fie oare başboierul care vine să ne moralizeze, să ne cheme la pocăinţă, să ne puie să subscriem vreo petiţiune la Duhamel? Sau vreun saitar venià să amuzeze loşirurile Paşii dela Rusciuc? Nu, acesta erà însuş administratorul cel nou al Giugiului. Product al Caimăcămiei, numirea domnului Ştefănescu la postul de administrator aveà o semnificare importantă; erà ca o făgădueală solemnă a guvernului cel nou că va face tot ce-i va sta în putinţă ca să aducă ţara în starea ei dinainte de 1821; făgăduealǎ îndrăzneaţă pe care nici chiar geniul Domnului Ştirbei nu o va puteà realizà, căci timpul îşi are şi el legile şi capriţele sale, şi când odată e făcut un pas înaine, apoi nu se mai întoarce înapoi.

Administratorul ne aduse pasporturi pentru Orşova şi de acolo pentru staturile Austriei.

Cu pasporturile în buzunar aşteptarăm, dar în deşert, toată ziua acea şi cea următoare minutul plecării, nu văzurăm însă nici o gătire încă. Ar fi zis cineva că Turcii, în aşteptarea vreunei deslegări a Padişahului, hotărîseră a ne face să petrecem gratis cu o reprezentare burlescă. Peripeţiile ei însă ne osteniau cu atât mai mult, cu cât se târau cu o nesuferită întârziere şi n'aveau nimic ingenios. Tragice întru ceeace privià la suferinţele ce cercam în sufletele noastre, ele n'aveau partea lor comică decât în stângăcia actorilor, cu care învăluiau fiecare act al reprezentării, iar mai ales în idea barocă, rafinement de barbarie sau mai bine de neghiobie de a ne chinuì cu tragicomedia lor, unde?.., arestuiţi pe un vas în mijlocul Dunării!

In sfârşit la 24 Septemvrie veniră să dea drumul domnilor Romanescu şi Rosental, iar nouă ne poronciră să ne strângem bagajiurile că plecăm la Vidin, cu ghimii împărăteşti. Ce fel la Vidin, întrebarăm toţi deodată; dar nu ne deteră nici un răpuns. D-l Rosental cerù să-l lase să meargă cu noi, căci aveà, zise Turcului, mare dorinţă să vază pe strălucitul Hussein Paşa, dar îi răspunseră că nu se poate, căci Aghiuţa dela Bucureşti îl cere ca pe un supus austriac. El protestă împotriva unei asemenea cereri, declară că voeşte să rămâie cu noi, căci e Român iar nu Austriac, că dacă noi am meritat vreo pedeapsă ca revoluţionari, el a meritat-o nu mai puţin

decât noi atât prin dorințele cât și prin cea mai activă cooperare No. 34.
a sa. Protestările-ți însă nu folosiră nimic, brave Rosental! Turcii 1848
te smulseră din brațele noastre, fiecare lacrimă ce pică din ochii Sept.
tăi căzù fierbinte în sânul nostru și va rămâneà neștearsă în suvenirea noastră ca tot ce mișcă sufletul.

Ghimiile ne așteptau. Intrarăm opt într'una și șapte în cealaltă; căpitanul ne arătă cu degetul o gaură și ne poruncì răstit să ne băgăm în lăuntru. Gaura n'aveà nici măcar o treaptă pe care să-ți pui piciorul. Ne lăsarăm târîș într'un spațiu de patru palme înălțime, de cinci lărgime și douăsprezece lungime. Peste putință să stai măcar în genunchi; trebuià neapărat să-ți faci trupul ghem. Asternutul îi erà, în toată lungimea, de ghiulele cu rogojini pe deasupra.

Vântul erà priincios, umflă pânzele și puse ghimia în mișcare. Stăturăm așà ghemuiți, înghesuiți, în întuneric, și într'un aer putred de duhoare. Tortura unei asemenea pozițiuni erà grozavă, dar cu toate aceste nu puteà smulge din sufletul nostru nici un țipet, nici o strigare alta decât cuvintele lui Lamennais:

«Căci te-am iubit, o țara mea, căci am vrut să te văz mare, fericită, aceia ce te tradă m'au aruncat în această temniță.

«Ei au pus trupul în fiare, dar sufletul își ride de dânșii, el e liber.

«Sclavi ai basețai voastre chiar, servi infami ai fricii, îmmormântați pentru totdeauna în lașitatea voastră, închiși cu zid în fărădelegile voastre, da!

«Sufletul își ride de voi, el e liber.

«Aceea ce voi țineți acuma în stăpânirea voastră ce e oare? Nimic, azi o fărâmă de carne, mâne poate o mână de țărână.

«Verigele voastre puteà-vor oare oprì cugetarea mea, amoarea mea? Puteà-vor face ca eu să nu fiu, cu sufletul, în mijlocul fraților mei?

«Când voi suferiți, o frații mei, sufer și eu împreună cu voi; când voi luptați, o iubiții mei, lupt și eu împreună cu voi; este, se află ca un fel de suflare nevăzută ce trece dela voi la mine și dela mine în voi; prindă-o și oprească-o tiranii de pot».

Ciocoiul mârșav ce se târî trei luni în genunchi dinaintea poporului mândru și îndelung răbdător; Moscovitul, demone scăpat din besnele Ghehenei; Turcul slab și fricos, instrument de tortură al Țarului, au pus azi trupul nostru în fiere, dar sufletul își ride de dânșii, el e liber!

No. 34. 1848 Sept. El e liber şi nici o tortură nu-l va puteà face să nu dorească şi să nu strige: Nu, Românii nu vor perì—trăească România, una, mare şi fericită!

III.

«Le corps n'est l'homme, mais l'enveloppe de l'homme.

«La vie, ce n'est pas le manger et boir, mais l'intelligence et l'amour.

«Les derniers êtres de la création mangent et boivent, et cela leur sufit; l'homme pense, aime, se dévoue, se donne, pour que je me donne à lui et qu'il trouve en moi, dans le Vrai, dans le Bien, dans le Beau, l'aliment de son âme, de ce par quoi il vit réellement».

Lamennais.

«Corpul nu e omulul, ci învălişul numai al omului.

«Vieaţa nu stă numai în mâncare şi în bere, ci în inteligenţă şi amoare.

«Fiinţele cele mai de jos ale creaţiunii mănâncă şi beau şi ele şi atât le e destul; omul are trebuinţă de cugetare, de iubire, de devotament; el se dă pentru ca şi eu să mă dau lui şi-şi găseşte în mine, în Adevăr, în Bine, în Frumos, hrana sufletului, aceea ce îl face a trăì în realitate».

«Lamennais».

După şueratul vântului, după uruitul necurmat al comandei Căpitanului, ce nu o întrerumpeà din când în când decât ascuţita strigare monotonă de Do-o-o-bra Voda, a soldatului ce măsură în capul ghimiei adâncimea apei cu o prăjină lungă, ar fi zis cinevà că o furtună tare ameninţă să ne înnece. Noi însă ne bucuram la idea că trecem repede distanţele şi ne apropiem de sfârşitul călătoriei, atât erà de nesuferită tortura ce cercam în lăuntrul vizuinei noastre. Dar vai! bucuria nu ne fu lungă. Pe la nouă sau zece ore din noapte vântul căzù şi o ploaie rece şi abondentă ne muià până la oase. Abià a doua zi către amiazi încetă ploaia; cu cea mai mare greutate ne primenirăm şi ne grăbirăm să ieşim pe pod. Ghimia abià se mişcă, târîtă la edec de jumătate dintre oamenii echipagiului. Intre râurile cele mari Dunărea e acela, poate, care are cele mai multe prunturi. Când soldatul din capul ghimiei nu mai însemnà Dobra Voda, căpitanul răcnì odată la cei de pe mal ce asudau sărmanii trăgând la edec, învârtì, după cum se vede, cârma prea

repede, că deodată frânghia se întinse şi văzurăm pe bieţii oameni viind peste cap şi târiţi în apă până în brâu. Pruntul, se vede, aveà o întindere mare, căci cu tot largul ce câştigarăm, auzirăm numai decât hârşiind; o sguduitură tare pe acì să ne arunce în apă; ghimia se înţepenì în nisip. Deslegară luntrea, un soldat se duse să aducă pe cei de pe mal, se aruncă apoi tot echipagiul în apă şi după o muncă de mai multe ore, abià izbutiră a scoate ghimia din nisip şi a o pune în mişcare. No. 34. 1848 Sept.

De câte ori se mai repeţì asemenea scenă, Domnul mai ştie! L'ennui naquit un jour de l'uniformité [1], a zis nu mai ştiu care poet. Inchipuească-şi dar cinevà cât trebue să ni se fi fost urît nouă atunci. Mai mult de zece zile dearândul nu făcurăm altcevà decât să călătorim din revărsatul zorilor şi până în apusul soarelui tot în edec, neavând voie a ne coborî pe mal decât din dimineaţă în dimineaţă şi din seară în seară pentru puţine minute. Facultăţile intelectuale şi morale mai că se stinseseră în noi de atâta suferinţă. Ajunseserăm a vedeà că nu mai trăeşte în noi decât vieaţa animală. Noi nu mai aveam o schintee de vietate, de activitate, decât când ne puneam pe mâncare! Pâne uscată şi neagră, pastramă crudă, pastramă friptă pe cărbuni, brânză sărată; vin acru cu doniţa, nici o furculiţă, slujindu-ne cu câte un briceag. A, dacă prin vreo minune vreun Europeu ar fi venit în mijlocul nostru, în minutele acele, nu ar fi putut crede că noi suntem nìscaivà selbateci ieşiţi de nu ştiu unde, ce Turcii îi prinseseră şi pe cari, pentru deridere îi învesmântaseră într'un costum europenesc! Şi cu toate acestea, selbatecii aceia nu erau altcevà decât fii ai poporului aceluia mic, nebăgat în seamă, ce atâtea secle poprì torintele năvălirilor barbarilor; fii ai poporului român care, în luptele cele lungi şi crude ale mahometismului în contra creştinătăţii, ale barbariei în contra civilizării, roşì pământul ţerii sale cu sângele său, fără ca să pretinză, şi fără ca să priimească, drept răsplătire, recunoştinţa măcar a istoriei. Da, selbatecii aceia, zic, nu erau altcevà decât fii ai poporului aceluia care, aruncând un văl asupra trecutului, hotărî şi astădată, cu trupul şi cu sângele său a ridicà Turcilor un meterez în contra noului barbar ce ameninţà lumea cu stingerea luminilor. Nu! nu, noi nu eram selbateci, ci nişte victime, nu eram decât înşelăciunea bunei credinţei noastre şi încrederii în . . . .

După unsprezece zile în sfârşit de călătorie ajunserăm la Vidin.

[1]) Urîtul se născù într'o zi de uniformitate.

No. 34. 1848 Sept. Acì conacul ne erà gătit. Pentru ca să nu ne treacă, se vede, prin oraş, ghimia nu se oprì la debarcadere, ci, după ce slobozì nu mai ştiu câte tunuri, potrivit negreşit cu eticheta şi onoarea ce se cuvine unui Paşă de mai multe tuiuri, ca al Vidinului, ne duseră tot în ghimie până la marginea unde se sfârşiau fortificările şi acì debarcarăm lângă un zid pe care trebuì să-l urcăm ca caprele stâncile muntelui sau ca Titanii oarecând boltele cerului. Conacul ce ne gătiseră erà temniţa în care se ţineau ucigaşii, furii şi tot felul de criminali,. unii cu fierele de picioare, alţii cu mânile în butuci.

Abià ne aşezarăm în două camere şi îndată urmară aceleaşi ceremoniale ce întrebuinţară către noi şi la Rusciuc ; mai întâiu venì un ofiţer să ne aducă salutările Paşii pentru bună venirea noastră ; apoi altul să ne iea numele în scris, altul cu un prânz ce Paşa ne trimise.

De bucurie că am scăpat măcar pentru câtvà timp de chinurile ghimiei, că n'avem să mai dormim pe un aşternut de ghiulele, temniţa ne părù un palat. Ieşirăm în grădiniţă, saltând, glumind, râzînd ; prânzul rămase mai nebăgat în seamă, mai neatins. Nemai putând stăpânì bucuria noastră şi trebuinţa ce aveam de mişcare, cerurăm cu mare stăruinţă voia de a ne duce în târg, pretextând că avem să cumpĕrăm mai multe lucruri de cari avem lipsă. Voia ni se acordă în sfârşit la câte doi până în trei deodată subt escortă. Dela anul 1835 sau 36 nu mai fusesem la Vidin şi eram foarte curios să văz fericitele rezultate ale Tanzimatului. Cu toată veselia ce stăpânià în sufletul nostru în minutele acele, cu toată dispoziţiunea, prin urmare, a spiritului de a vedeà lucrurile în faţa lor cea mai zimbitoare, aceea ce văzui întunecă sufletul meu. Pentruca să dau o oarecare idee despre starea Vidinului, prescriu acì câtevà rânduri din cartea d-lui Blanchi.

«Nu pot exprimà Academiei, zice d-l Blanchi, dureroasele sentimente de cari sufletul călătorului se strânge când trece pe acele câmpii ale Dunărei; atât de roditoare ca şi ale Ronului împrejurul Avignonuluì, văzându-le în cea mai grozavă părăsire. O poporaţiune cu faţa sarbedă, vestejită, copiii goi şi ofiliţi, femei ale căror trăsuri exprimă suferinţa, se rătăcesc printre câni şi dobitoace în nişte colibe de nuiele de salcie lipite cu pământ.

«Cetatea Vidinului e capitala acestei pustii. E o adunătură de case de lemn, aruncate ici şi colea, şi cari nu primesc aerul şi lumina în sinistrele lor adâncimi decât prin crăpăturile scândurilor. In uliţe nici o regularitate. Măcelarii (şi aceştia sunt mulţi la număr)

taie vitele chiar în bătătura casei lor, lăsând sângele să curgă în nişte gropi săpate într'adins pentru acest scop; materiile putrezând într'însele răspândesc în departe o duhoare mefitică. Adesea leşuri de câni, de pisici, de cai şi chiar de boi zac în mijlocul uliţelor. No. 34. 1848 Sept.

«Nicăiri, în Europa noastră, adauge d-l Blanchi, natura nu are atâta magnificienţă; nicăiri hasardul sau mâna omului nu a semănat arborii cu mai multă graţie şi armonie pentru ca să împodobească un peisaj. Stelele nu lucesc de o coloare mai vie pe boltele cerului.

«Dar, vai! cea mai grozavă mizerie domneşte în acele locuri frumoase! La vederea unui soldat, şi ce soldaţi! toată lumea se ascunde sau immărmureşte; femeile fug cât pot, ca când ar fi ameninţate în onoarea şi modestia lor. Abià coborîsem cele de pe urmă dealuri ale Balcanului în câmpie, şi mi-a trebuit să mă lupt cu chiar oamenii ce-mi erau daţi pentru pază. Ei se aruncau întocmai ca un duşman într'o zi de asalt, pe găinile gazdelor mele, pe bufeturile lor, pe orice le plăceà. A! de câte ori la excesuri de felul acestora am întrebat în sine-mi cu durere: ce s'a făcut Hatişeriful dela Giulhané?»

Nemai putând suferì vederea atâtor cerşetori ce ne întindeau mâna, măcar că paznicii noştri îi goniau cu înjurături şi cu bătăi şi nu-i lăsau să se apropie de noi, ne grăbirăm a ne întoarce la temniţa noastră. Acì găsirăm pe d-l Gănescu; erà venit nu mai ştiu cu ce funcţiune la Paşa. D-l Gănescu purtà în cap fes de cabadai; este în natura boierească de a-şi schimbà portul după vremi şi împrejurări. Mă prinz pe orice că dacă Chinezii ar fi făcut o invaziune în nefericita noastră ţară, nu e boier, se înţelege când ar fi în vreo funcţiune, care să nu-şi găurească şi urechi şi nas şi să-şi atârne câte un cercel. Vizita d-lui Gănescu nu fu lungă; din nenorocire aceea a vreo trei, patru Turci curioşi ţinù mai mult şi noi eram în nerăbdare de a rămâneà singuri, căci după silinţele d-nei Rosetti şi a bravului Rosental, ce priveghiau cu neadormire asupra soartei noastre, noi primiserăm vreo două jurnale ale vestitului Carcalechi şi o copie după adresa d-lui Magheru către Caimacamul Cantacuzino; când ne văzurăm singuri, ne aruncarăm numai decât pe aşternutul ce fiecare îşi făcuse, şi deschiserăm jurnalele. Măcar că d-l Carcalechi are talentul de a-şi umpleà foaia numai cu circularele de pe la departamenturi şi cu înştiinţări de vin de Tocai, de armăsari şi droşci de vânzare, noi le cetirăm din cap până la sfârşit. Deschiserăm apoi adresa d-lui Magheru, şi la fiecare rând

No. 34. 1848 Sept. săltam de bucurie. O! câte bătăi în palme, câte binecuvîntări nu primì el dela noi când deterăm peste pasagiul următor:

«Sunt Român, d-le Cantacuzino, și voiu murì mai bine decât a cădeà iar în sclavie. Am jurat pe crucea pe care s'a răstignit Crist mântuitorul nostru și nu voiu fi sperjur; voiu vărsà sângele meu întru credința ce am în Dumnezeu. Nu, d-le Cantacuzino, nu, România nu va pierì! Pune urechea și ascultă huetul de vieață națională care s'a deșteptat în țara mea, și de ți-a mai rămas o schinteie de amoarea patriei, inima-ți va bate tare și-ți va zice că Românul va să trăească».

Noaptea erà înaintată, trebuirăm să stingem lumina și să ne culcăm. Imi vârîi capul în mantà, închisei ochii, dar nici nu dormiam, nici eram de tot deștept; sufletu-mi sburà în niște regiuni necunoscute, pline de lumină și de splendoare. O ființă, sau fantasma unei ființe, subt forma unei femei de o frumuseță cerească se apropie de mine. O! câte mustrări îmi făcù ea, dar fără mânie, cu un ton atât de dulce, atât de blând, încât vrusei să mă arunc în genunchi la picioarele ei și să strig: iartă-mă, iartă-mă! Dar fantasma făcù un pas îndărăt; rămăsei în uimire, apoi fantasma îmi șopti nu mai știu ce cuvinte de mângăere; apoi ca când ar fi vrut să prelungească extazea întru care mă aflam, puse înaintea ochilor mei o oglindă, erà ca un fel de caleidoscop, în care îmi arătà pe rând câte una, una, toate scenele palpitante de interes național dela 11 Iunie, dela 14 Iunie, dela 8 August, dela 13 Septemvrie. . . . După aceea fantasma făcù iar o mișcare, tabloul ce-mi înfățișà înlăuntrul (l'intérieur) unei căsuțe. . . . A! inima-mi o simții că se topește, ochii mi se înnecară în lacrimi, întinsei brațele. . . . o! fantasmă, scumpă fantasmă, erai tu oare îngerul tutelar al copiilor mei, veniai tu din partea lor să-mi aduci râzătoarele sărutări ale lor, sau erai chiar geniul țerii mele! A! de este așà, pentru ce nu mă vizitezi tu oare în toate nopțile?

A doua zi ne grăbirăm să trimitem la Pașa o deputațiune ca să-l roage sau să ne dea voie ca vapoarea austriacă, ce se așteptà să treacă în ziua aceea, să ne remorcheze până la Semlin, unde seziceà că au să ne ducă, sau să ne pornească pe uscat în arabale, călări, pe jos chiar, dar cu ghimia nu.

Cuvintele deputaților mișcară simțibilitatea Pașii; om cu simțul bun și cu judecată sănătoasă, el nu avù multă greutate a prețuì cuvintele noastre, dar cu toate aceste răspunsul îi fu negativ. El ne expuse în stilul lor obicinuit compătimirea sa la suferințele nosatre,

ne dede însă să înţelegem că de ar urmà după inima sa, iar nu după poruncile ce sunt date pentru noi, ar trage asupră-i urgia Divanului carele i-ar imputà că prin slăbiciunea inimii sale a compromis pacea, existenţa Imperiului, chestiunea chiar a Orientului şi cine mai ştie câte altele: Diplomaţie şi iar diplomaţie! No. 34. 1848 Sept.

IV.

Zeu al Iagelonilor, Zeu al lui Sobieski şi al lui Cosciuszko, aibi milă de patria noastră şi de noi. Fă ca să putem încă odată a te chemà în rugile noastre, cum te chemau străbunii, pe câmpul de bătaie cu armele în mână.

Adam Mickiewicz.

Intocmai ca eternul Jidov din legendă, blestemat, osândit apururea a călători, iacă-ne iarăş în vizuina noastră din ghimie; pedeapsă nesuferită ce ne făcù să regretăm puşcăria chiar, cu tot sgomotul ei de fiare, de ţipetele şi vaetele criminalilor.

Pornirăm încă odată, dar tot fără vânt, tot la edec. Monotonia, uniformitatea chinurilor noastre ţinù mai multe zile dearândul, până ce plăcù temnicerilor noştri a le îndoì printr'o scenă sfâşietoare.

Erà pe la cinci ore de seara; ajunseserăm în dreptul unui sat bulgăresc. Căpitanul poruncì să ne apropie de mal şi aruncă ancora. Alergă apoi numai decât în sat ca să iea ceva proviziuni de mâncare. Ne coborîserăm şi noi pe mal ca să umblăm puţinel. Zărirăm mai încolo un sătean ce venià spre noi ţiind de mână o fetiţă ca de vreo cinci şase ani. După chipul şi îmbrăcămintea lui noi nu avurăm anevoinţă a recunoaşte numai decât că erà Român. Lărgirăm pasul ca să ne apropiem de dânsul şi să-i dăm o «bună ziua». D-l N. Bâlcescu şi d-l I. Brătianu apucară înaintea noastră şi stau de vorbă cu dânsul, când un Turc sbieră odată şi ne chemă înapoi. Mulţămirea de a sta de vorbă cu săteanul făcu că noi nu băgarăm în seamă sbieretul Turcului. Dar numai decât unul din matrozi se repezì cu o tufă în mână, ameninţă la d-l Brătianu şi se puse a lovì pe bietul sătean cu o turbare anevoie de descris. Săteanul se încovrigă de durere, dar nu scoase nici un ţipet, nici o văitătură. Fetiţa plângeà cât puteà; noi tremuram de frică să nu-i spargă capul, căci Turcul în furia lui nu mai vedeà unde loveşte. Uimirea, spaima şi durerea noastră erau atât de mari, încât remaserăm încremeniţi. Ţipetele însă ale fetiţei ne deşteptară şi alerga-

No. 34. 1848 Sept. răm să o smulgem din braţele tatălui ei, ca să nu iea vreo lovitură. Turcul încetă din bataie la mişcarea noastră, săteanul se depărtă.

La 10/22 Octomvrie ajunserăm în Tetislam. Acì ne popriră vreo două zile. Nu puteam înţelege pentru ce, şi nici până în ziua de acù nu am putut aflà care erà pricina de ne popriam pe la fiece cetăţuie. Ar fi zis cineva că Turcii aveau porunca a ne purtà din loc în loc, pentru ca să ne arăte ca o probă de un nou fel (espèce) de oameni. D-na Rosetti venì să ne viziteze şi acì; erà în haine ţărăneşti cu copiliţa în braţe, însoţită de d-l I. Filipescu. Mai primirăm vizita a nişte locuitori sârbi, dela cari aflarăm de sigur că ne duc nu la Semlin, ci în Bosnia. Ei ne făgăduiră că vor face tot ce le va sta în putinţă ca să ne smulgă din mânile Turcilor. Noaptea o petrecurăm în nesomn scriind pe furiş un protest ce hotărîrăm să trimitem la d-l Colquhoun, Consulul Angliei şi o petiţiune la Inalta Poartă, hârtii pe cari, cu îndestulă greutate le dederăm a doua zi d-nei Rosetti ce venì iarăş să ne vază. Recunoştinţa mă sileşte a mărturisì că Sârbii în adevăr ne urmară, a doua zi când pornirăm, multă vreme priveghind asupra noastră. Când se încredinţară că am apucat drumul către Adacale, se răspândiră.

La Adacale guvernatorul cetăţii, după ce ne ţinù iar vreo două zile, încredinţându-ne că el nu ştie nimic despre trimiterea noastră în Bosnia, ne declară în sfârşit că ghimiile cu cari am venit aveau poruncă a nu ne duce mai departe. O! câtă bucurie simţirăm, când aflarăm că am scăpat de trista închisoare în care ne chinuirăm douăzeci şi una de zile! Intrebarăm apoi pe Paşa sau Beiul cetăţii Adacale cum avem să ne ducem până la Semlin, şi ne răspunse că de acì încolo noi trebue să ne sfârşim călătoria cu cheltuiala noastră. O! aşà dar noi suntem liberi? întrebarăm numai decât. Dar vai! un loc semnificativ ne dete să înţelegem că martiriul nostru nu se sfârşise. Paşa ne duse la port şi ne arătă câteva vase zicându-ne că să închiriăm unul cu plată dela noi, căci după poruncile ce are, el nu ne poate lăsà să mergem decât cu vas turcesc şi subt escortă până la Semlin. Vasele ce ne arătă nu se deosebiau mai întru nimic de ghimiile noastre; cu toate acestea nu găsirăm nici unul care să fi primit a ne duce până la Semlin cu preţ mai puţin de cincisprezece mii lei turceşti. Noi arătarăm neputinţa întru care ne aflam de a face o cheltueală aşà de mare, şi stăruirăm să ne dea voie de a sfârşi călătoria noastră sau cu vapoarea austriacă sau cel puţin cu o felucă de ale vaporii. Tot într'o vreme, prin d-na Rosetti, I. Rosental, d-l Filipescu şi d-l Caracaş,

noi rugarăm pe agintele vaporii austriace dela Orşova ca să ne dea unul din caicele lui. Acesta venì însuş a doua zi la Beiul dela Adacale şi, după o conferinţă mai lungă, în particular cu Beiul, îi arătă că el primeşte să ne trimiţă fără plată până la Semlin. Beiul se înduplecă, primì să ne lase a merge cu o felucă de ale vaporii, cu condiţiune însă de a pune o escortă de douăzeci soldaţi cu noi. Subt pretextul că feluca nu puteà ţineà atâta lume, noi abià dobândirăm voie de a nu lua mai mult de şase soldaţi subt comanda unui ofiţer. Trecurăm la Orşova ca să vizăm pasporturile noastre, autorităţile de acì, mai ales cea militărească, subt nu mai ştiu care pretext, nici într'un chip nu voiră să ni le vizeze. No. 34. 1848 Sept.

Pornirăm înainte; acum mergeam tot pe lângă marginea austriacească, măcar că Turcii stăruiau mereu ca să ne treacă pe marginea cealaltă. Vâslaşii şi cărmaciul felucii erau Români, erau preveniţi că Turcii vor să ne ducă în Bosnia şi de aceea protestară că pe marginea din protrivă nu erà putinţă să ne tragă la edec, malul fiind prea înalt şi numai de stânci. Inoptase; trebuì, cu toate că nu făcusem decât prea puţin drum, să ne oprim. Ofiţerul turc trimise un soldat pe jos la Orşova. Noi bănuirăm mult, dar neavând ce face aşteptarăm până a doua zi în fricile cele mai mari. A doua zi, îndată ce se lumină de ziuă plecarăm; după câtva timp cerurăm să ne coborim pe mal ca să mai umblăm puţintel. Acì ne sfătuim ce avem a face pentru ca să scăpăm; nu trecù mult şi văzurăm că vine un soldat turcesc. Ne spuse că e trimis de Beiul să ne dea de ştire că a venit porunca Comisarului Fuad Efendi pentru liberarea noastră, şi Paşa sau Beiul ne poftià să ne întoarcem înapoi. Inţeleserăm că nu mai e nimic de făcut, că nu ne mai remâne decât rezistenţa. Ne împotrivirăm dar; noi răspunserăm ofiţerului turc că suntem pe pământ străin, că noi nu ne mai supunem la dânsul, că avem pasporturile noastre, şi de vor să mai puie mâna pe noi, să ne ceară, la Semlin, dela autorităţile austriace; că de ne-or da Austriacii ne vor duce, altfel însă nu mai vrem să ştim de poruncile strălucitului Comisar. Turcul vru să întrebuinţeze silă, dar noi eram mai mulţi la număr şi vâslaşii felucei ziseră că noi fiind daţi în mâna lor, nu vor suferì să ni se facă vreo silă. Intâlnirăm vreo două trei căruţe, unii din noi ne aruncarăm într'însele şi pornirăm înainte, ceilalţi urmau pe jos alergând cât puteau. Echipagiul felucei se puse a trage la edec cu mare silinţă. Seara ajunserăm la Sviniţa, acì făcurăm prin toate mijloacele, ca autoritatea locală să ne vizeze pasporturile, şi să declare Turcilor că ei nu pot

No. 34. 1848 Sept. suferì pe pământul Impăratului soldaţi străini cu arme. Despre altă parte cu o mică gertfă înduplecarăm pe Turc a se întoarce la Adacale şi cu chipul acesta abià ne puturăm scăpà din mânile temnicerilor gâzilor noştri. Aceea ce mai suferirăm dela Sviniţa până la Insbruck e anevoie de descris. De mai mult de o lună de zile noi nu ştiam nimic de ce se întâmplă în ţara noastră, nimic din ce se făceà în lume. Din Sviniţa şi până la Panciova ne târîră din taberă în taberă, pretutindeni ne cercetau cu cea mai scrupuloasă atenţiune, neîncetat ameninţaţi de a ne vedeà împuşcaţi, căci de cădeam în mâinile Sârbilor şi Croaţilor, ne luau de spioni sau cel puţin de partizani ai Maghiarilor; de ajungeam, de ne apropiam pe câte undevà, pe unde Maghiarii însemnaseră trecerea lor prin devastare, prin sabie şi foc, noi ne temeam să nu ne iea de Sârbi sau Croaţi. Abià în Semlin ne socotirăm, deşi nu de tot afară din primejdie, însă oarece mai puţin expuşi. A ! de câte ori nu am blestemat trădarea, mişeleasca trădare a lui Fuad Elendi, de câte ori nu am blestemat oarba noastră încredere! Şi cu toate acestea nu e nici unul din noi care şi după chinurile noastre n'am cercat a luminà pe Inalta Poartă; nu e nici unul din noi care să nu fi iertat din tot sufletul său barbarele suferinţe ce Fuad Efendi exercită asupra noastră numai. Dar vai ! nu văzurăm nici o prefacere pentru soarta bietei ţerii noastre; nu văzurăm decât Convenţiunea dela Balta-Liman care ne răpì drepturile cele mai sacre; nu vedem astăzi decât ticăloşia întru care Poarta protectoare ţerii lasă pe bieţii locuitorii ei, dându-i legaţi în mânile apăsătorilor lor, strângând şi mai tare lanţul lor de robie printr'o cârmuire mai antinaţională, mai coruptă, mai arbitrară, printr'o ocârmuire de sbiri ai barbarului Moscovit ! A ! inima noastră sângerând te iartă, o calău, ce făcuşi să suferim chinurile cele mai neauzite, să plângem departe de sinul familiilor şi de sacrul pământ al patriei, dar pentru suferinţele ţerii noi vom repetì până la ora morţii împreună cu poetul:

«Zeu al României, Zeu al lui Vlad şi Ştefan, ca să putem încă odată a te chemà în rugile noastre, cum te chemau bătrânii noştri! Fă ca ţara să mai fie fericită, iară pe apăsătorii noştri iartă-i întru marinimia ta! Iartă-i precum îi iertăm şi noi, dar fă ca să mai sărutăm odată ţărâna părinţilor noştri !»

Jurnalul Sfatului administrativ extraordinar în chestiunea opririi exportului cerealelor.

No. 35.
1848
Sept. 25.

(Copie Arh. M. A. S. Dos. No. 28/2177. Secret. Stat.)

Jurnal.

Astăzi Sâmbătă, Septemvrie 25, anul 1848, Sfatul administrativ extraordinar în asemănarea adresului cu No. 88 al c. Căimăcămii a ţerii, pe lângă care s'a alăturat raportul Depart. Visteriei cu No. 4, luând în băgare de seamă cuprinderea pomenitului raport, şi văzând cuvintele însemnate într'însul că în timpul de estimp, parte din rodirea câmpurilor s'a bântuit de lăcuste, şi multe din sămănături au rămas părăsite şi neculese din pricina neînlesnirii şi împotrivirii ce au întâmpinat proprietarii şi arendaşii din partea clăcaşilor, cari pricini amândouă, precum şi îndelungată într'un curs de trei luni secetă, au împuţinat foarte simţit toate felurimile productelor, încât nu se poate privì Prinţipatul îndestulat ca în alţi timpi de fericire, iar mai cu seamă având în vedere şi imperioasele trebuinţe ce se înfăţişează pentru îngrijirea aprovizionării oştirilor împărăteşti pe o mai întinsă vreme, ca să nu se mai întâmple vreo lipsă locuitorilor, în vreme ce mai cu dreptate este întâiu să se afle asigurată hrana pentru înăuntru şi apoi prisosul să se îngăduească a se exportà, acest Sfat îmbunătăţeşte părerea pomenitului Departament, şi pe temeiul art. 154 şi 174 din Organicul Regulament, chibzuind găseşte cu cale de a se poprì trecerea cerealelor peste hotarele ţerii dela 1 Noemvrie viitor, care aceasta să se obştească pe dată prin toate foile publice, întru ştiinţa comersanţilor şi proprietarilor de producte, făcându-se cunoscut şi supuşilor Curţilor străine prin Consulaturile respective măsura luată şi punerea la cale făcută, după neapărata trebuinţă ce figurează, ca într'acest curs de vreme să-şi săvârşească fiecare operaţiile transacţiilor pentru exportaţia de cereale ce vor fi având gata de scos peste hotar şi să cunoască că dela arătatul soroc este a se închide schelele despre art. exportaţiei a orice felurime de producte, pentru destoinicele cuvinte acì rostite, în urma cărora nici un fel de pretenţie nu va puteà fi primită, pentrucă poprirea se face după trebuinţa care este văzută şi cunoscută.

Acest jurnal se va aduce la îndeplinire de d-l Marele Vistier, după

No. 35. 1848 Sept. 25. ce mai întâiu îl va supune la cunoştinţa şi aprobarea C. Caimăcămii, luând deslegare de urmare.

(Iscăliţi :) Grigorie Grădişteanu, Iancu Filipescu, Constandin Belu, Alexandru Ghica.

Pentru întocmai după original,

Şeful sec., Hagiescu.

No. 36. 1848 Sept. 26.

Ofisul Domnului Moldovei Mihail Sturdza către Sfatul Administrativ.

(Buletin, foaie of. No. 77, 1848. 26, IX.)

Iaşi.

Ofis.

Din minutul întrării în ţară a oştirilor Augustului Monarh şi Protector Principatului, dorinţa noastră a fost şi este a se întâmpinà trebuinţa cu luarea productelor dela moşii cu cea mai dreaptă analoghie, fără a se luà dela unele din feţe mai multe şi dela altele mai puţine sau a se scutì, pentru care au urmat înadins ale Noastre porunci şi s'au rânduit şi înadinşi boieri împreună lucrători, întru săvârşirea unor asemenea puneri la cale cu toată scumpătatea, apoi ca nu cumvà vreunii din posesorii proprietăţilor Noastre carii nici odată au fost scutiţi, să năzuească cu mijlocire pe la Isprăvnicie şi rânduiţii boieri, pentru oareşcare scutire, Noi punem înainte Sfatului ca să iea cuvenitele măsuri a se păzì cea mai dreaptă analoghie fără cea mai mică consideraţie de faţă sau părtinire.

No. 37. 1848 Sept. 27.

Adresa Departamentului trebilor Bisericeşti al Ţerii-Româneşti către Eforia Şcoalelor.

(Orig. Acad.)

Departamentul Logofeţiei trebilor Bisericeşti şi Instrucţiei publice din Prinţipatul Ţerii-Româneşti.

Cinst. Eforii a Şcoalelor.

Fiindcă cinstita Căimăcămie a Prinţipatului încunoştinţează Departamentului că reînfiinţindu-se Eforia Şcoalelor care pe trecuta vreme se desfiinţase, cum şi că a poftit pe d-lor Banul Alexandru Filipescu şi Vornicul Emanoil Băleanu ca să primească iarăş posturile ce au ocupat mai nainte, subtînsemnatul cu cinste face cunoscut de aceasta cinst. Eforii, ca să reînceapă lucrările sale, după cum s'a preurmat.

Şeful Departamentului, Const. Belu.

I. Creţeanu(?).

Ordinul No. 254 al Căimăcămiei Țerii-Românești către Șeful oștirii.

No. 38.
1848
Oct. 3.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 51/175. Ostășești.)

Căimăcămia Prinţipatului Țerii-Românești.

D-lui vremelnicescului comănduitor al oştirii româneşti.

Excelenţia Sa Fuad Efendi, prin adresa dela 1-iu Octomvrie curgător, face cunoscut Căimăcămiei că, pentru de a se luà încredințare dacă locuitorii țărani au început lucrarea de toamnă a câmpurilor, este hotărît a se trimite coloane de oștire cu îndatorire de a se preumblà din sat în sat spre luarea prezisei încredințări și îndemnarea de lucrare a acelor cari încă nu se vor fi înduplecat a o începe, și că pentru povățuirea la drum a acelor coloane este trebuință de rânduirea pe lângă fiecare de ofițeri din oștirea românească.

Apoi fiindcă de trimiterea unor asemenea coloane au trebuință județele Vlașca și Teleormanul în Valachia-mare, iar în Valachia-mică Dolj, Mehedinți și Romanați, Căimăcămia poftesce pe dv. ca rânduind fără zăbavă câte unul din ofițerii oștirii românești pe lângă fiecare din zisele coloane, ce va fi rânduită a merge în câte unul din însemnatele județe, să-i înfățișați la Excelenția Sa Omer Pașa lăsându-i în dispoziția Excelenției Sale.

Caimacamul, Const. Cantacuzino.

(Rezoluție:) Se va orândui îndată. Garbaski.

Raportul No. 6 al Comisiei pentru cercetarea celor amestecați în fapte revoluționare, către Departamentul Dreptății al Țerii-Românești.

No. 39.
1848
Nov. 23.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Comisia alcătuită pentru cerctarea celor amestecați în faptele revoluționare.

Cinstitului Departament al Dreptății.

In urmarea decretului cinstitei Caimăcămii, viind Comisia astăzi în complet la mânăstirea Văcărești, a intrat în desbaterea măsurilor ce se cuvine a luà pentru începutul lucrărilor sale, și a încheiat jurnal subt No. 2 cu conglăsuirea tuturor mădularilor Co-

No. 39. 1848 Nov. 23. misiei, «ca să se dea în cunoştinţa acelui cinst. Departament a Dreptăţii, că Comisia neavând în vedere nici lista arestuiţilor şi acelor sloboziţi cu chezăşie, nici instrucţia proţedurii ce urmează a păzì Comisia în lucrarea sa, nici acturile cele obştite şi cele particulare ale revoluţionarilor, nu a putut păşì în vreun fel de lucrare, ci se va adăstà primirea pomenitelor acturi dela cinstitul Departament al Dreptăţii».

Acest jurnal al său Comisia grăbeşte a-l încunoştinţà acelui cinstit Dapartament, spre a binevoì a face cuviincioasa punere la cale.

Mih. Cornescu, Scarlat Gr. Ghica, P. Garbaski.
Grefierul Comisiei, Teodor Iatropulu.

No. 40. 1848 Nov. 26.

Raportul No. 18 al lui D. Filişanu către Depart. din Lăuntru al Ţerii-Româneşti.

(Original. Arh. M. de Int. Dos. No. 357.)

Cinst. Departament din Lăuntru.

Plecat Raport.

In urmarea poruncii cinst. Departament cu No. 2.461 cercetând subtiscălitul cu cea mai mare scumpătate ca să descoper dacă cele descrise în alăturata copie după raportul cinst. Cârmuiri a judeţului Gorj cu No. 5.534 pentru oamenii Magherului veniţi din Austria sunt adevărate sau nu, m'am încredinţat de un adevăr cu totul departe de cele arătate prin acel raport, că acei oameni ai Magherului ce s'au întors din Austria sunt numai nişte simple slugi şi ţigani ce au venit la casele lor, fără a trage asupră-le vreo bănueală, precum şi în trecuta revoluţie s'au aflat numai slujind Magherului, fără a produce turburare liniştii obşteşti, şi prin urmare arătarea făcută cinst. Departament de d-lui paharnicul Nichită Formac, fostul Cârmuitor, că numiţii ar spionà din partea Magherului, este numai încunoştinţare din partea sa, neîntemeiată pe nici o lucrare formală din partea vreunui subtcârmuitor sau alt cuiva; mai vârtos că toţi locuitorii acelui judeţ se află cu totul liniştiţi. Acestea dar după datorie plecat le supuiu în cunoştinţa cinst. Departament, mai adăugându-i că după nenumăratele abuzuri ce d-l Formac şi oamenii săi au făcut, se înţelege prea bine că lucrările d-lui în

cursul puţinei vremi ce există cârmuitor, fură aplicate numai la în parte-i interes, iar nu la al stăpânirii şi liniştii obşteştii. No. 40. 1848 Nov. 26.

Filişanu.

Sec. 1-i, Mas. 1-i.
Or. Craiova.

Ordinul No. 3.419 al Şefului oştirii Ţerii-Româneşti către oştire. No. 41. 1848 Nov. 26.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 93/102. Ostăşeşti.)

Poruncă.

Fiindcă după porunca cinstitei Căimăcămii cu No. 625 Duminecă la douăzeci şi opt ale curgătoarei luni este a se săvârşi jurământul ostăşesc de către toate cinurile ostăşeşti şi aflate aici în capitală, la mânăstirea Sărindarul, de aceea se porunceşte cele următoare: 1-iu. In această zi la nouă ceasuri de dimineaţă punct să se afle la Dejurstvă bateria Artileriei având în front un ştab-ofiţer, un ober-ofiţer, şase unteri, doi toboşari şi patruzeci de soldaţi; roata de Pompieri având cinci oberi, treisprezece unteri, trei toboşari şi o sută douăzeci soldaţi; roata al 7-lea din polcul No. 1, având doi oberi, patru unteri şi şaizeci de soldaţi; comanda din polcul No. 2, având patru unteri şi douăzeci şi doi soldaţi; muzica Ştabului având treizeci unteri şi cincisprezece soldaţi.

2-lea. Toate aceste părţi de oştire se vor comandarisi de d-l Maior Lăcusteanu, cu care la nouă ceasuri şi jumătate punct se va aflà la sus numita mânăstire.

3. Fiecare comandir de parte va aveà catastişe curate de numele şi familia cinurilor de jos aflate în front.

Comenduitorul oştirii, Polcovnic Garbaski.

D-l Maior Lăcusteanu, văzut.
D-l Maior Lenş, văzut.
D-l Căpitan Lăzureanu, am văzut.
D-l Căpitan Greceanu, am văzut.
D-l parucic Arion 2-lea, am văzut.
D-l parucic Paraschivescu 1-iu (isc. Paraschivescu).

No. 42. 1848 Nov. 28. **Ordinul No. 1.153 al Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Şeful oştirii.**

(Orig. Arh. St. Dos. No. 51/175. Ostăşeşti.)

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinstitului d-lui vremelnicescului Comenduitor al oştirii pământeneşti.

Exelenţia Sa Gheneralul Lüders prin Notă cu No. 110 pune înainte Căimăcămiei că a găsit de cuviinţă, după ştiinţele ce a primit, ca d-lor Maior Stoica, Căpitan Fărcăşeanu, Căpitan Racotă, Căpitan Mavrocordat, Parucicul Crăsnarul şi Parucicul Hariton Racotă să se supuie cercetării Comisiei ce este rânduită a examinà pe arestuiţii la mânăstirea Văcăreştii, şi că aşà numiţii să nu fie slobozi a ieşi din Bucureşti, ci îndatoraţi a da chezăşie că se vor înfăţişà la acea Comisie îndată ce se vor cere; neavând însă a da chezăşie, să se trimiţă la mânastirea Văcăreşti spre a se ţineà acolo până ce li se vor face doprosurile; şi de urmare cere Exelenţia Sa a fi înştiinţat.

Căimăcămia pofteşte pe Dumneavoastră ca să chemaţi pe câte şase mai sus numiţii, dintre carii pe cei ce nu se află astăzi în slujba oştirii prin poliţie, şi făcându-le cunoscut găsirea cu cale a Exelenţiei Sale Gheneralul Lüders, căreia urmează a se supune, să faceţi în grab cunoscut Căimăcămiei rezultatul, spre a se da şi din parte-i în cunoştinţa Exelenţiei Sale, după cerere.

Caimacamul, Const. Cantacuzino.

Bucureşti.

No. 43. 1848 Dec. 2. **Adresa No. 1.222 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul Visteriei.**

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti, No. 60. 1849. 19. VI.)

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament al Visteriei.

Pentru chibzuirea ce s'a arătat cinst. Departament prin adresa No. 1.203 că se cere dela cinst. Sfat administrativ extraordinar prin nota ce a primit Căimăcămia dela Exelenţia Sa Gheneralul Duhamel subt No. 125, a căreia copie s'a împărtăşit cinst. Depar-

tament, urmând a se adăugà pe lângă cinst. Sfat și un număr de mădulare suplementare dintre boierii cei mai luminați și cu cunoștință exactă despre ale țerii, Căimăcămia a ales spre acest sfârșit pe d-lor boierii: No. 43. 1848 Dec. 2.

Marele Ban A. Filipescu.
Marele Vornic A. Scarlat Ghica.
Marele Logofăt C. A. Suțu.
Clucerul Barbu Catargiu.
Paharnicul Ivan Costacopolu.
Clucerul D. Ioanidi, adăugat prin decretul No. 1.466.
Slugerul Spirache Cojescu.

Cărora le-a și făcut cunoscută alegerea făcută asupra d-lor spre a chibzuì și rostì împreună cu cinst. Sfat măsurile ce se cuvine a se luà și păstrà în executarea mijloacelor hotărîte pentru răfuirea datoriei ce Visteria va face pentru aprovizionarea trebuincioaselor spre îndestularea împărăteștii armii rusești aflate în Prințipat.

Este poftit dar cinst. Departament ca să grăbească adunarea cinst. Sfat și a d-lor aleșilor mădulare suplementare spre ceruta chibzuire și rostire de măsuri trebuincioase, cari îndată să se aducă la cunoștința Căimăcămiei.

D-lui șeful Departamentului Visteriei este însărcinat cu trebuincioasa lucrare întru aceasta.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

Raportul No. 328 al Procurorului Tribunalului de Muscel către Departamentul Dreptății. No. 44. 1848 Dec. 8.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.).

Cinstitului Departament al Dreptății.

Procurorul judecătoriei Muscelul.

Subiscălitul plecat supune la cunoștința cinst. Departament, că în luua trecutului Iunie din curgătorul an, șapte locuitori din satul Racovița-de-jos, cuprinsul acestui județ, după îndemnul și povața ce le-a suflat proprietarul lor d-l parucicul Toma Conțescu, împreună au călcat tahtul subcârmuirii de Argeșel și cu chip silnic au slobozit niște pui de găină ce se luase dela satul lor cu plată, pentru conacul fostului Domn, carele atunci a venit în orașul Câmpulung; și pentrucă pomenitul Conțescu s'a arătat și cu urmare de propa-

No. 44. 1848 Dec. 8. gand, strângând mai mulți locuitori și din învecinatele sate de le-a propovăduit, Măria Sa pe de o parte a poruncit Cârmuirii de l-a arestuit, fiindcă venise și în orașul Câmpulung, iar pe de alta și subtiscălitului numai a-l cercetà aducând de față și pe acești locuitori, iar toată practicarea cercetării dimpreună și cu arestuitul Conțescu să o înaintez Măriei Sale în Capitală, care s'a și îndeplinit atunci. Dar pentrucă toate acestea s'au întâmplat în cele din urmă zile ale începerii evenimentelor trecute, nu s'a dat nici un rezultat asupra pricinii.

Acum tot această pricină s'a îndreptat de isnoavă în cercetarea Procuroriei de către cinst. Cârmuire locală cu adresul din 30 Noemv. No. 6.752, zicând după punerea la cale a cinst. Departament din Lăuntru, și înaintându-i numai pe locuitori li s'a făcut cercetarea cuviincioasă după raportul Subtcârmuirii de Argeșel No. 2.196, care în copie i se trimite.

Și pentrucă atât din cuprinderea numerarisitului raport al acei Suptcârmuiri, cât și practicarea cercetării (cari amândouă în copie se îndreptează cinst. Departament) se vede că felul pricinii este de vină politicească, se roagă subtiscălitul cu toată plecăciunea cinst. Departament să-i dea deslegare pentru chipul urmării sale într'aceasta, fiindcă stau acei locuitori la închisoare, și din auzire s'a aflat că și asupra parucicului Conțescu este luată acum osebită măsură a stăpânirii.

Procuror, An. Lăzărescu.

Sec. II. mas. II-lea.

No. 45. 1848 Dec. 13.

Ordinul No. 72 pe oștirea Ţerii-Românești.

(Copie Arh. St. Dos. No. 7/18. Ostășești.)

Poruncă către oștirea românească.

Orașul București.

. . . .

4-lea

După încredințarea ce mi-a făcut d-l Gheneral Maior Danilevski, comandantul orașului, că cinurile de jos nu dau cuvenita cinste d-lor ofițeri ai armiei împărătești, văzând un unter-ofițer de pompieri trecând pe lângă Exelenția Sa fără a-și împlinì datoria, precum și

că d-nii ofiţeri trec răsturnaţi în birji fără a salută pe d-nii Generali şi ştabi-ofiţeri, după cum într'atâtea rânduri s'a poruncit; cu adăugire că în viitor pe ori care va găsì abătut din datoriile sale îl va trimite deadreptul la marele gobaht; No. 45. 1848 Dec. 13.

Eu văzând cu părere de rău că şi după cele poruncite prin art. al 8-lea prin porunca pe oştire No. 71, abaterile tot urmează, poruncesc straşnic şi hotărîtor ca în viitor d-nii comandiri de părţi să nu mai sloboază nici un cin de jos din casarmă, până mai întâiu nu le va însuflà cu deamăruntul starea în care urmează a ieşì pe uliţi şi datoriile de cinste ce se cuvine a da atât d-lor ştabi şi oberi-ofiţeri din amândouă împărăteştile armii, cât şi români. Iar pe d-nii ofiţeri îi pofteşte pentru cea din urmă oară, ca pătrunzându-se de datoriile d-lor, prin care urmează a da cea mai bună pildă cinurilor de jos, să se silească a le păzì cu scumpătate, după cum disciplina ostăşească îĭ supune; căci întâmplându-se la vreo abatere să fie trimişi la mare gobaht de către d-l Comandantul oraşului, nu mai pot aveà nici o îndreptare la greşelile ce se vor găsì abătuţi.

Origlinalul iscălit: Cominduitor oştirii, Polc. Garbaski.
Pentru Adjutantul Ştabului oştirii, Praporcic Dâmboviceanu.

Depoziţia lui C. Halepliu despre participarea sa la Revoluţiune.

No. 46. 1848.

(Reforma. No. 26. 1859. 3. XII.)

Un act de trădare sau confesiunea d-lui C. Halepliu înaintea Comisiei de anchetă instituită pentru cercetarea revoluţionarilor dela 1848.

Onorabilei Comisii întocmite pentru cercetarea celor amestecaţi în revoluţie.

Dreptatea protectoare a României judece faptele mele!

Eu sunt acela care la 25—26 Maiu, aflându-mă în grădina cu cai (pentrucă erà seradă muzicală) m'am pomenit cu d-l A. Golescu (orbul) şi cu d-l Pantazache Ghica, că îmi propune a mă unì cu dânşii ca să formăm libertate; eu, auzind acestea, n'am mai putut suferì nenorocirea ce vedeam că ameninţă atât ţara cât şi pe boieri, şi am rămas până după spargerea grădinii, pentrucă mă temeam să nu fiu văzut de cineva, şi pentrucă urmà a spune, întâiu poliţiei apoi am chemat pe d-l Păncescu, ajutorul poliţiei, şi pe căpitan

No. 46. Gheorghe la o parte, unde după ce am început a le spune despre
1848. izbucnirea revoluţiei ce erà să urmeze, m'a tratat cu un ceaiu şi mi-a zis să merg la d-l Aga ca să-i spuiu tot ce ştiu; după aceea, ducându-mă a doua zi de dimineaţă la d-l Aga şi spunându-i asemenea, mi-a ordonat să-i prind hârtii doveditoare pentru aceasta, şi mi-a şi dat lei 1.000, ca să mă înlesnesc mai bine, fiindcă eu nu aveam. De aci ducând-mă şi apucând hârtiile ce dovediau revoluţie, m'am întors iar la d-l Aga cu ele şi i-am dat plan cum trebue să se facă că mă prinde cu acele hârtii, şi cum să mă arestuească ca să nu priceapă ei, pentrucă mă temeam şi pentrucă eu le zisesem la toţi că plec la Craiova ca să închin o dramă a mea c. c. Iancu Bibescu. Apoi am luat un dorobanţ dela d-l căpitan Gheorghe, îmbrăcat civil şi puindu-mă într'o droşcă, am ieşit afară din barieră, şi am lăsat pe căpitan Gheorghe să vie pe urmă cu o cărucioară de poştă ce însemnà prinderea mea, apoi viind şi întâlnindu-ne, am lăsat dorobanţii, ce venise cu d-lui acolo, să ne aştepte, şi noi ne-am dus să mâncăm la Suptcărmuitorul de Sabar, la Dumitrescu (acela care îndată ce a izbucnit revoluţia şi a venit să-şi închine stendardul cu ţăranii la noul guvern, m'a şi spus că sunt spionul Agiei). Şi după ce am mâncat am plecat, şi dela barieră m'au însoţit patru dorobanţi pe lângă căruţă ca pe un prizonier, şi viind în capitală la poliţie, am cerut d-lui Agă un scriitor care să-mi scrie întrebările tacrirelor ce-mi făcusem eu însumi, ca să nu fie tot ca slova mea să se priceapă, şi mi-a dat pe d-l Nae, fostul grefier la Roşu, de am isprăvit tacrirele şi le-am dat (în cari arătam căpeteniile revoluţiei ce dovedisem). Cu toate că deşi d-lui Aga i s'a părut glume fiind amăgit de falşii d-ni spioni ce iau o leafă în zadar, şi n'a urmat cu prinderea după planul ce-l dedesem eu, dar tot cel puţin mulţumesc cerului că s'a îmbodisit funesta izbucnire a revoluţiei ce erà să se facă la 9 Iunie noaptea prin semnalul clopotelor dela Radu-Vodă şi Mitropolie; căci poate să-şi închipuească oricare, că de se ridicà noaptea, ce grozavă vărsare de sânge erà să se facă necunoscându-se unul pe altul? Ba încă şi altă greşeală mai face d-l Aga, că ducându-se să prinză pe D-l Negulici, iea numai hărtiile şi pe dânsul, încrezându-se în făgădueala lui căpitan Costache că o să-l prinză, îl lasă slobod, când Negulici chiar în acea noapte s'a dus de a vestit pe toţi să fugă că-i prinde, şi ducându-se apoi să prinză pe d-l Eliad şi pe d-nii Goleşti, i-a găsit fugiţi. Apoi eu, văzând aste greşeli, şi că d-l Aga nu iea lucrurile serios, m'am dus noaptea pe la 2 ceasuri după 12 la Prinţul, căruia destăinuindu-i totul, i s'a părut

şi Măriei Sale tot glume, ba încă nu mă credeà când îi spuneam de d-l Magheru şi de miliţie, şi că erà hotărît la moarte; eu văzând astea toate, am plecat cu inima măhnită că nu mă ascultaseră, şi din aceste greşeli şi neascultarea cuvintelor mele, pentrucă nu eram renomé, la 11 Iunie a şi izbucnit revoluţia ziua pe la 2 şi jumătate ceasuri prin iuncărul Magheru şi Catina cel mare, care a cetit proclamaţia în Lipscani, şi odată s'a umplut podul de stendarde şi de cocarde tricolore; însă dacă d-l polcovnic Odobescu ar fi fost un bun patriot, şi n'ar fi voit detronarea unui guvern legitim, ar fi comandat oştirii ce erà adusă în curte să dea focuri pe deasupra, şi popolul ce venise numai să vază ce este princina, s'ar fi răspândit şi ar fi prins pe revoluţionari cari nu erau mai mulţi de 200, fără a se întâmplà nimic; dar d-lui şi d-l Soloman au comandat contra să nu îndrăznească nici unul să dea în fraţii lor şi din aceasta au izbutit revoluţionarii şi strigau Prinţului: jos epoletele. Apoi eu, văzându-mă părăsit de toţi şi de d-l Aga în care aveam toată speranţa, şi fiind gonit de dânşii ca trădător, m'am ascuns două săptămâni fără să ies afară, căci mă căutau toţi ca turbaţi în toate părţile; după trecerea însă a acestor două săptămâni, am ieşit şi m'am dus la d-l Grigorie Grădişteanu fiul şi făcându-mi idee că n'o să aibă de unde să vază tacririrurile mele fiind la d-l Aga, i-am zis că este minciuni, că eu nu i-am denonsat pe dânşii, ci am înşelat pe d-l Aga, aşà el, văzându-mă că-l rog cu lacrămile în ochi să-mi apere vieaţa, m'a şi pus chiar acolea de am făcut două articole zicându-mi că numai aşà mă pociu desculpà în ochii popolului suveran, şi le-am publicat unul în No. 9 şi altul în No. 12 al Pruncului Român, şi aşà am mai putut ieşì pe afară, dar tot când şi când auziam pe tineri zicându-mi trădător, şi eu ca să le scoţ idea că i-am denonsat, mă duceam cu dânşii ori unde şi făceam orice vrea, pe de o parte o făceam aceasta ca să scap de maltratarea lor, iar pe de alta ca să le aflu bine faptele, fiindcă aşteptam sigur timpul acesta în care o să am trebuinţă de fapta fiecăruia. Poate că m'aş fi amăgit şi eu ca om, dacă nu aş fi ştiut tractatele încheiate între amândouă Puterile, că una fără alta nu poate face nici o schimbare în Prinţipatele danubice. Acum mi-a venit timpul să întreb onorabila Comisie cum trebuià să mă port după greşelile făcute? Ba mulţumită cerului că am dat plan să mă arestuească, că şi aceasta m'a mai apărat puţin; negreşit că aşà a urmat să mă port, pentrucă ori cum altfel eram pierdut, de dovadă este că şi chiar Sâmbătă la 26, când mă aduse aici, d-l Nae Marghiloman şi alţii, cum mă vă-

No. 46.
1848.

No. 46. 1848. zură începură a se vorbi, zicând că comisia le-a băgat spion între ei, ba m'a şi întrebat ce leafă primesc pentru spionlâc, şi i-am răspuns că 1.500 lei pe lună.

Timpul ce cu atâta dorinţă am aşteptat a venit în sfârşit, şi vă spuiu, d-lor, că deşi fapta mea, cum îţi vedeà-o şi la vale, în aparenţă este degrădătoare, dar în sine fiind bună şi patriotică mă fălesc când mă văz împăcat cu cugetul meu. Domnilor! acuma mi-a venit timpul să vă zic şi d-stră ca să luaţi lucrurile mai serios, şi măsuri mai straşnice, atât pentru aceia ce-i aveţi aci cât şi pentru cei ce se vor mai aduce după arătările mele; nu faceţi ca d-l Aga careziceà că o să-i opărească cu tulumba cu apă fiartă, şi pe urmă nu nemerià pe unde să fugă; cât pentru mine, de vi se va păreà şi d-stră spunerile mele neadevărate, şi se va mai întâmplà vreo nenorocită întâmplare ca cea trecută, cum au nedejde toţi, este foarte puţin, că n'am decât să mor ca trădător al lor, dar patria va fi mâhnită pe d-stră cari îi aveţi soarta în mâini şi nu daţi ascultare unui fidel al ei!

Acum iată şi dovezile ce vă pociu da, şi cari, cum zic, în aparenţă mă degradează, iar în sine îmi vor face onoare. Intr'o seară aflându-mă la d-l Negulici (acela care ziceà să iasă cineva înaintea d-lui General Duhamel să-l omoare când a plecat la Iaşi, ca să scape de un perfid) erà şi d-l A. Golescu (orbul) şi neştiind ei că eu pricep puţin franţuzeşte, i-am auzit vorbind că C. C. Costache Cantacuzino ar fi contribuit la cauza asta cu 3.000 galbeni, C. C. Costache Suţu cu 5.000, iar C. C. Iancu Văcărescu, d-l Polcovnic Odobescu, C. C. Alecu Ghica Căciulă-mare şi d-l Solomon n'am putut înţelege cu câte cât au contribuit, că i-a întrerupt venirea unei slugi; vorbiau între sine că deşi d-lor au dat banii cu scop numai ca să detroneze pe Prinţul Bibescu, dar că formară adevărata libertate a României şi îi lasă cu banii d-lor să dea din buze. Aceasta auzind-o, o mărturisesc în cuget curat, precum şi pentru cei ce îi cunosc că au contribuit în libertate cu sufletul şi cu fapta, cum se văd la vale cu observaţie în dreptul fiecăruia pentru fapta lui.

C. Halepliu.

Zăgănescu Călugărul. Chiar la 25 Noemvrie l-am auzit zicând că i-ar fi spus unul care a fost chiar la uşa generalului Duhamel că d-l Eliad înainte de revoluţie ar fi şezut de vorbă multă vreme în casă, că generalul acuma îi trimite bani de cheltueală la Roma, şi că revoluţia s'a făcut cu ştirea generalului. A fost cu pro-

paganda la Râmnic, şi că la a doua revoluţie ce o să se facă, să piarză toate viţele de boieri. No. 46. 1848.

Mavromati. Maior de gvardie şi secretar al clubului democratic ce îl aveà în casă-i.

Grigorie Conţescu şi Nicolae Bojinc, tot secretari ai acestui club şi cari în unire cu d-l Aristia ziceau să se ferească de mine că îi trădau.

Iordache legătorul de cărţi, cel ce a ţinut pe Golescu ascuns când îl căutà Poliţia, confident al d-lor şi propagant cu plată secretă.

Stamate şi State, dela Golescu, servi ai d-lor Goleşti, dela cari se poate aflà cei ce au jurat în pivniţă la d-l Golescu, că ei ştiu.

Ştefan Mihăileanu, cel ce a ridicat stindardul întâiu dela Grigorie Grădişteanu cu un Ovreu în droşca, şi cel ce pe la toate cluburile democratice erà nelipsit povăţuindu-l la arme în contra boierilor ca să nu mai fie boier, căpitan de gvardie şi care a şi dat un articol în contra aristocraţilor drept ridichiul, în Pruncul Român.

Manolache, cumnat cu Ghiţă Penescu, căpitan de gvardie şi mădular al clubului democratic dela Mavromati.

Nepomuc Gradovici, Polonez, corespondent guvernului cu Viena şi care a şi dat o listă tălmăcită de mine pentru iconomia băncii naţionale împrumutătoare pentru agricultură, care a şi propus guvernului să dea o sumă de bani ca să aducă armie poloneză a-i fi ajutor libertăţii, dela care se poate aflà mai cu lesnire suma banilor ce a dat fiecare boier din cei de sus arătaţi, pentrucă ştie.

Costache Serghie, actor, cel ce a ridicat întâiu stendardul în Giurgiu în unire cu subtprofesorul Damian, şi s'a şi certat cu un expeditor rusesc, că făcuse pe Ruşi mojici.

Fraţii Carafeli se dovedesc din broşura ce au dat-o ei înşişi afară şi din hora românească ce a dat-o Costache în Pruncul Român, că sunt democraţi, iar nu cum îi credeà d-l Aga.

Par. Ciupagea, comandir gvardiei municipale şi cel ce linguşind guvernul, pârà pe cei ce nu erau în libertate.

Fraţii Beli şi D. Plaino, cei ce la 11 Iunie au ridicat întâiu stindardul cu muzica şi se plimbau cu pene tricolore la capete.

Costache Arion, propagant şi cu vot la cluburile democratice, a şi dat un articol în Pruncul Român.

Alecu Gărdescu, propagant cu leafă.

Iancu, ipocomisar de Verde, acela ce pe de o parte lucrà ca

No. 46. 1848. om al Poliţiei, iar pe de alta spuneà tot la democraţi înşelând şi chiar pe d-l Aga.

Tache Condeescu şi Şoimescu cel mic, cei ce mergeau cu steag la dărâmarea casei lui căpitan Costache şi altele.

Nicu Andronescu, venind dela Paris cu idei democratice, comisar de Verde, şi cel ce arangià clubul dela Mavromati.

C. Paleologu, feciorul Grecii, primul gardist, confident al guvernului şi cel ce toată ziua turnà gloanţe cu maşina.

Bacalolu fiul, cel ce povăţuià în cluburi să iasă Românii la arme în contra oricărei puteri va venì, fiindcă avem în ajutorul nostru pe Franţa, Germania, Transilvania şi Englitera; şi care a şi dat nişte articole în Populul Suveran şi în Pruncul Român.

Constantin Ipatescu, propagant, gardist, cu formă, confident al d-lui Magheru, şi deputat din partea populului la Exelenţia sa Fuad Efendi.

Brezoianu fiul, cel mai cu entusiasm şi sta tot pe lângă guvern.

Ghiţă Lerescu, nepot iconomului dela Mitropolie, cel ce umblà cu stendardul în droşcă şi strigà populul să iasă înaintea venirii armiei Porţii otomane.

Niculaşca dela Agie şi Andreiu, cei ce pe de o parte lucrau în Poliţie, iar pe de alta spuneau afară tot, din pricina cărora n'a izbutit prinderea.

Iancu Ignatie, cel ce cu o lună înaintea revoluţiei aveà stindardul ascuns în grădină.

Grigorie Triandafil, cel ce publicà poruncile guvernului şi denonsà pe cei ce vorbiau în contra.

Zalic cel mic, nepot d-lui Eliad, propagant junilor pe dealul Mitropoliei, unde s'a şi certat cu un ipocomisar.

Grigore al Pendichioaei, confidenţa şi axeditorul (sic) d-lor Goleşti, ipocomisar la Galben, şi gardist cu pantaloni roşii.

Ioniţă Dimitrescu, autorul piesei satirei în contra Prinţului, intitulată «două sute de galbeni pentru o Păhărnicie de trei zile», căzută prin constituţie.

Fraţii Culeşti, cei ce la ieşirea populului înaintea Exelenţei Sale Fuad la Sinteşti, umblau cu eşarfă de gât şi călări.

Ciupagea, fostul iuncăr, căpitan de gvardie, cel ce umblà toată ziua cu sabia târîş pe pod şi cu eşarfa încins şi propagant al tabacilor.

C. Halepliu.

Acestea, onorabili domni, fiind faptele mele, vă rog să binevoiţi ca această a mea hârtie pe de o parte să se aşeze la delă, iar pe de alta mă rog a se tălmăci sau franţuzeşte sau în ruseşte, şi să se dea d-lui general Lüders şi d-lui general Duhamel, cari văzând faptele mele şi judecându-le, de voiu fi culpabil să mă condamne, iar de nu, mă rog să fiu răsplătit. Dar am curagiul a o zice că oricine mă veţi osândi, eu sunt sigur că aceasta nu va deveni din altă cauză, decât că fiind mic şi nerenume, nu voiţi a băgà în seamă adevărul meu ; iar dacă fidelitatea mea va puteà aveà înrâurire în sufletul dv., mă rog a mă slobozi, a mă ascultà în toate, şi a mă răsplăti câştigând cu aceasta asigurarea vieţii dv. în contra oricărei răscoale, şi asigurarea a fiilor dv. : pentrucă vă mai repet că, ferească Dumnezeu, de va mai izbucni încă odată, cum vă arăt că au nădejde, atunci va fi vai ! şi de o mie de ori vai ! de biată ţară ! Eu atunci, deşi va trebui să pier ca trădătorul lor, dar voiu muri mulţumit şi împăcat cu cugetul meu. Dv. veţi aveà a răspunde înaintea justiţiei divine şi eu voiu mulţumi provedinţii că aşà a fost destinul meu să pătimesc pentru adevăr şi fidelitate. No. 46. 1848.

Al onorabilei Comisii plecat şi fidel serv, C. Halepliu.

Incheierea Comisiei pentru cercetarea celor amestecaţi în fapte revoluţionare. No. 47. 1848 Dec. 14.

(Orig. Arh. St. Dos. Caramanlâu. M. Just.)

Comisia alcătuită pentru cercetarea celor amestecaţi în faptele revoluţionare.

Mânăstirea Văcăreşti.

In urma jurnalului ce a încheiat Comisia la 30 ale trecutei luni Noemvrie subt No. 14 asupra anchetei arestuitului aici la mânăstirea Văcăreşti Costache Caramanlâu şi prin care, după confrontaţia făcută lui cu Costache Halepliu, s'a fost găsit cu cale ca să stea numitul tot subt arest până când se va luminà Comisia despre învinovăţirea sau desvinovăţirea lui ; luând Comisia astăzi în de isnoavă băgare de seamă actul cercetării numitului, precum şi osebitul bilet scris cu condeiu de plumb de către arestuitul atunci Alexandru Caramanlâu, fratele său, către dânsul, şi care de către ofiţerul caraului găsindu-se ascuns într'o legătură de rufe ce se trimiteà afară la numitul Costache ce erà slobod, s'a trimis acum Comisiei din porunca Ex. Sale Gheneral-Maior Scerbinski spre cerce-

No. 47. 1848 Dec. 14. tare; asemenea mai luând în băgare de seamă Comisia jalba dată de către numitul Alexandru Caramanlâu Inalt Ex. Sale Corposului-Gheneral de infanterie Lüders și trimisă Comisiei pe lângă adresul Ex. Sale Gheneralului Scerbinski, din toate acestea a găsit cele următoare:

1-iu. Că arătarea ce a făcut arestuitul Costache la cercetarea ce i s'a făcut de Comisie, cum că s'a mai arestuit încă odată din porunca Ex. Sale Fuad Efendi, și după cercetarea ce i s'a fost făcut de către orânduiții Turci s'a găsit nevinovat și s'a slobozit din porunca Ex. Sale, este adevărată, pentru căci sunt cunoscute și arestuirea și slobozirea sa, și dacă nu se găsià nevinovat, nu puteà fi slobozit.

2-lea. Că la acea cercetare ce s'a fost făcut de către orânduiții Turci nu s'a fost înfățișat nici mărturia numitului Halepliu în protiva numitului arestuit Costache Caramanlâu, nici acel bilet al fratelui său Alecu, trimis cu chip tainic și prin care îl povățuià a se da afund, iar către acestea și deplina încredere a guvernului revoluționar de a-l întrebuință la corespondenții tainice.

De aceea Comisia luând toate acestea în de aproape băgare de seamă, găsesce pe Costache Caramanlâu părtaș în fapte revoluționare și prin urmare arestuirea lui de cuviință până la desăvâșita cercetare.

Aceasta se va da în cunoștința Ex. Sale Gheneralului Scerbinski, ca și Ex. Sa să o dea înnalt Ex. Sale Corposului-Gheneral de infanterie Lüders spre îndeplinirea adresului Inalt Ex. Sale către Comisie cu No. 151 din 8 ale curgătoarei luni.

M. Cornescu, Scarlat Gr. Ghica, Polcovnic Garbaski.
Grefierul, Teodor Iatropulu.

No. 48. 1848 Dec. 16.

Scrisoarea lui N. Bălcescu către A. Golescu.

(Orig. Col. Radu Golescu.)

Belgrade.

Iubite Alecule, Este vreme de când n'am nici o știre despre tine. Afară din două scrisori ale tale din cele dintâi zile ale lui Septemvrie, n'am mai primit. De atunci ți-am scris dela Sibiu. N'am putut ședeà mai mult în Transilvania din pricini deosebite, dintre cari cea mai principală erà că nu eram văzuți cu plăcere și nici în siguranță; precum și că doriam să pociu fi într'un loc unde să pociu lucrà cevaș. Hotărîsem să viu la Paris unde puteam să te

ajut în lucrările tale acolo. Dar sosind aci găsii scrisori dela Ghica și aceasta dela Filipescu, pe care o alătur aci ca s'o arăţi la toţi ai noştri, aceea ce mă făcù a-mi schimbà planul şi a mă duce la Constantinopol, unde Ghica să află singur. Caracterul meu de deputat al naţiei, cu care sunt cunoscut în Constantinopol, va da oarecare tărie în ochii Turcilor la vorbele mele. Eu socotiam că trebue ca toţi ai nostri să vie acolo, adecă acei ce nu vor aveà treabă la Paris. Ştirile ce am aflat aci dela Constantinopol sunt tare favoritoare pentru noi. Turcii stăruesc cu putere ca Ruşii să iasă din Principate. Socotesc că Ghica ţi-a fi scris tot ce se petrece pe acolo. No. 48. 1848 Dec. 16.

In ţară lucrurile sunt tot în starea de mai nainte. Arestuiri tot se fac. Popolul urăşte pe Ruşi, iar pe Turci îi iubeşte. In mai multe locuri popolul nu se supune. Ai auzit de lupta din jud. Teleorman, în care au pierit mai mulţi Cazaci. In judeţul Argeş ţăranii s'au tot luptat încă şi bătut cu Cazacii, până acum o lună. Ţara e gata şi credincioasă Revoluţiei. Graţie ţie [şi] propagandei ce se făcù prin comisari. Din revoluţie numai atâta ne-a rămas, şi e mult. In Transilvania Românii au curăţat de tot locul de Unguri. Măcelărire crâncenă şi astfel cum secolul de mijloc n'a arătat exemplu ! Nenorocire însă că Comitetul român s'a pus prea mult supt poruncile lui General-Comando. Spre a ieşi dintr'o stare aşà falsă, am povăţuit pe Comitet, după cum ţi-am scris, ca să adune o Dietă română care să înceapă a organizà Transilvania ca ţară română, şi a arătà dorinţă către Impăratul ca naţionalitatea română din tot imperiul austriac să fie întrupată la olaltă, având aceeaş administraţie cu dietă deosibită. Aceasta au făcut-o, dar General-Comando, ca să-i paralizeze, n'a vrut să-i lase decât cu condiţie ca să facă două adunări, una de uniţi şi alta de neuniţi, la Blaj şi la Sibiiu. Am povăţuit pre Bănăţeni ca să trimiţă şi ei deputaţi la această adunare. Ar fi de dorit ca aceste adunări să se înţeleagă şi să ceară a se împreunà.

Laurian şi Protopopa Popazul sunt să meargă la Viena în deputăţie.

Eu nu ştiu nimic ce s'au făcut Goleştii şi toţi ceilalţi companioni. Erà datorinţă a lor să ne scrie, şi nu ni-au scris.

Eu m'am întârziat aci de vreo 5 zile, căci aştept parale de acasă.

Apropos ! Te împuternicesc printr'aceasta a luà dela Grigorie Pereţ 40 # ce i-am împrumatat la Sibiiu. El trebue acum să fi primit bani dela tată-său.

La Paris la Mont-de-piété am dat de (?) Pereţ un porte-cigare al meu de argint aurit şi incrustat cu aur. Recunoştinţa erà la Pereţ.

No. 48. 1848 Dec. 16. Intreabă-l de o are, sau scrie-i de nu e acolo, căci anul se apropie de când s'a depus (la Fevruarie), şi mi-e teamă să n'o pierz pentru 20 fr., suma pentru care e pusă. De nu vei aveà recunoştinţa, caută s'o reclamezi prin alt chip, dovedind ziua şi vremea când s'a depus ş. c. l. Este un suvenir care nu voiu să-l pierz.

Voiu să scriu un mic uvragiu în iarna aceasta: Ideile revoluţiei române.

Cercetează, mă rog, la Frank librerul, vis-a-vis de Biblioteca naţională (regală), ce s'a făcut cu cărţile cum şi cu tot bagajul meu, ce la pornirea mea din Paris l-am însărcinat a mi le expedui prin Constantinopol, pe numele lui Laurianu, fiindcă într'atâta vreme nu le-am primit; apoi crez că or fi rămas la Constantinopol. De aceea să-mi trimiţă o scrisoare către comisionarul lui de acolo ca să le pociu luà.

Tu scrie-mi la Triest îndată poste-restante şi apoi la Constantinopol.

Adio, iubite Alecu. Complimente la toţi ai noştri.

Salutare şi frăţie.

N. Bălcescu.

No. 49. 1848 Dec. 19.

Scrisoarea lui H. Desprez către A. G. Golescu.

(Orig. Col. Radu Golescu).

Mon cher Monsieur,

Je crois que le moment est venu pour nous de beaucoup agir. A. Constantinople, à Vienne, à Paris, nous avons une immense besogne. Je voudrais bien que vous puissiez voir avant jeudi M. Drouyn de L'huys qui d'ici là vous recevra plus facilement qu'aprés son entrée en fonction. Je lui ai envoyé mon article; il ne serait pas mal que vous fussiez chez lui pour le lui commenter vous-même. Ne perdons pas un instant: que tout ce que vous avez de compatriote se mette en mouvement et s'attache à faire comprendre que vous avez des intérêts à Vienne comme à Constantinople. Ne parlez pas de démocratie: l'heure est mauvaise; parlez de la conservation de l'Autriche et de la Turquie.

J'écris de mon côté à M. Drouyn de Lhuys auquel je propose mes renseignements.

Tout à vous

H. Desprez.

Jurnalul Comisiei pentru cercetarea celor amestecați în fapte revoluționare. No. 50. 1848 Dec. 23.

(Orig. Arh. St. Dos. Carmanlâu. M. Just.)

Comisia întocmită pentru cercetarea celor amestecați în fapte revoluționare.

Mânăstirea Văcărești.

Jurnal.

Spre complectuirea anchetei d-lui Alexandru Caramanlâu, carele prin tacrirul ce i s'a luat la cercetarea ce i s'a făcut a arătat între altele că la 11 Iunie pe seară a văzut trecând pe pod pe dinaintea locuinței d-lui pe iuncărul Costiescu, pe Alexandru Lapati și alții necunoscuți d-lui în droști cu steaguri și strigând cu glas mare dinaintea Consulatului franțuzesc: «Să trăească republica Franței, Țiganii sunt slobozi și toți sunt frați», și altele ce nu ține minte.

După chibzuirea ce a făcut Comisia a găsit de cuviință a se aduce numiții la Comisie prin d-lui procurorul spre a li se face căzutele întrebări, pentru cuvânt că aceștia urmând asemenea într'un cias cu acei ce s'au dus la palatul Domnului cu steaguri și cu constituția, se poate să fi avut înțelegere cu aceia de mai nainte pentru această treabă, pentru care și arestarea lor este de mare trebuință a se face.

Și fiindcă tot prin zisul tacrir a mai arătat numitul Caramanlâu că în cortejul ce mergeà la palatul administrației pentru arderea Regulamentului a fost și un profesor transilvănean dela pensionul Șeviț cu steagul în mână, d-lui procurorul Comisiei va cercetà mai întâiu unde se aflà pomenitul pension, se va duce acolo, unde se va încredințà de profesorii transilvăneni ce sunt în acel pension și va aduce numele și cinul lor la Comisie spre a se încunoștințà Caramanlâului, din cari acesta să poată a-l cunoaște adevăratul nume al aceluia care a zis că l-a văzut cu steagul.

M. Cornescu, Scarlat Gr. Ghica, Polc. Garbaski.

No. 51. 1848 Dec. 27. **Scrisoarea Marelui Vizir Reșid Pașa către Caimacamul Ţerii-Româneşti.**

(Vestitorul Românesc. No. 7. 1849. 21. I.)

Tălmăcirea scrisorii din partea Inălţimii Sale Marelui Vizir către Exelenţia Sa d-l Caimacam.

Plina de recunoştinţă adresă a tuturor boierilor Valahiei, care prin aci rânduitul Exelenţia Sa Fund Efendi s'a trimis spre a se depune la picioarele Tronului împărătesc pentru înalta îndurare ce a avut spre restatornicirea bunei petreceri şi liniştea locuitorilor Valahiei, care este una din provinţiile Impărăţiei, supuindu-se la picioarele Tronului împărătesc şi luând Mărirea Sa cunoştinţă de arătatele printr'însa semne de recunoştinţă şi supunere, s'a mulţumit foarte (dea-i domnul vieaţă îndelungată şi nesfârşită fericire).

Cel de căpetenie obiect al binefăcătoarei şi statornicei îngrijiri a prea puternicului, prea darnicului şi legiuitului nostru Impărat este sporirea fericirii Valahiei şi a credincioşilor ei locuitori precum şi a tuturor provinţiilor Sale. Mărirea Sa priveşte de neapărată cea după tot chipul bună petrecere a tuturor supuşilor şi încă a d-voastră şi a numiţilor boieri, cari preţuind această dreaptă împărătească hotărîre şi arătându-vă cu supunere către Impărăţie, vă veţi întoarce de a fi statornici în credinţă şi în supunere; aceasta cu atât mai mult vi s'a dovedit, cu cât că şi în împrejurările de acum vi s'a arătat împărăteasca îndurare, de care este de prisos oricare din nou întindere de cuvinte.

Ca să vă vestesc că cea din partea tuturor d-voastră văzută aplecare la recunoştinţă şi credinţă a pricinuit cea mai mare mulţumire Măririi Sale, scriu şi vă trimiţ această prietenească a mea scrisoare. Nădăjduească dar Mărirea Sa că şi de acuma înnainte toţi d-voastră veţi pune toată silinţa a împlini slujbe bune şi fapte plăcute, potrivit cu datoria credinţei şi supunerii, spre sporirea împărătescului favor asupră-vă.

(Iscălit) Reșid.

Constantinopol.

No. 52. 1849 Ian. 3. **Incheierea Comisiei pentru cercetarea celor amestecaţi în fapte revoluţionare.**

Orig. Arh. St. Dos. Caramanlâu. Min. Just.)

După această confruntaţie făcută numitului Alexandru Lipati cu al său denonsator Alexandru Caramanlâu, şi după răspunsurile

cu tagă ale celui dintâiu şi stăruirea celui de al doilea în cunoştinţa şi arătarea sa, numitul Lipati rămâne bănuit că a luat parte în fapta ce i s'a arătat. Pentru acest cuvânt Comisia găseşte cu cale a se da pe chezăşie, că dacă până la săvârşirea lucrărilor va fi cerut, să vie la Comisie spre înfăţişare. No. 52. 1849 Ian. 3.

Către acestea fiindcă se mai dovedeşte că profesorul transilvănean care a fost cu steagul în cortejul ce a mers la palatul administraţiei spre a cere Regulamentul să-l arză se numeşte Costache Roman şi s'a aflat profesor la pensionul lui Şeviţ până la trecuta lună a lui Maiu, de aceea se va face pohtire cinst. Agii ca să cerceteze unde se află acum acel profesor şi să-l trimiţă la Comisie spre înfăţişare.

M. Cornescu, Scarlat Gr. Ghica.

Adresa No. 74 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Căimăcămie. No. 53. 1849 Ian. 4.

Orig. Arh. St. Dos. No. 2.212 92 Secr. St.)

C. Căimăcămii a Prinţipatului Valachiei

Departamentul trebilor din Lăuntru.

Văzându-se îndatorirea ce prin ofisul c. Căimăcămii cu No. 1.558 se lasă asupra Departamentului întru ceeace se atinge de slobozirea pasporturilor la feţele ce voesc a călători peste graniţă, plecat răspunde prin aceasta, că el neavând alt mijloc de a puteà cunoaşte de aproape şi pe toţi acei cari au luat parte activă în faptele revoluţionare, precum şi pe acei al cărora caracter ar da bănuealà de vreo uneltire nelegiuită, nu au putut întrebuinţà altă dispoziţie decât îndatorirea ce a pus atât poliţiei Capitaliei de aici cât şi cârmuirilor judeţelor ca pe viitor la orice recomandaţie vor face despre cerere de pasporturi, totdeodată să încredinţeze pe Departament despre caracterul acelor ce voesc a călătorì şi de nu este dintre cei ce au luat parte la evenimentele trecute şi supus sau merită a se supune cercetării Comisiei întocmite, ca pe temeiul acesta şi în a lor răspundere să poată şi Departamentul să facă cele de cuviinţă pentru slobozirea pasporturilor.

Pentru ceea ce se zice iarăş în ofisul c. Căimăcămii că fără a se strâmtorà negoţul în provinţie să se sloboază trecerea peste graniţă a feţelor bine cugetătoare,

No. 53. 1849 Ian. 4. Departamentul în această nu cunoaşte a fi întâmpinând unii ca aceştia nici o împiedicare mai mult de îndeplinirea formelor cerute, adecă a cere voie dela dregătoria locală, aceasta a arătà Departamentului, şi Departamentul a raportuì c. Căimăcămii, după cari primindu-se deslegarea c. Căimăcămii, iarăş prin acele forme se sloboade voia acelora.

Pentru Şeful Departamentului, D. Ioanid.
Şef Secţiei, C. Pencovici.

Secţia III.

No. 54. 1849 Ian. 4. Publicaţiunea No. 118 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 4. 1849, 10. I.)

Departamentul din Lăuntru.

Inştiinţare.

Prin ofisul cinst. Căimăcămii a Prinţipatului cu No. 8 s'a împărtăşit Departamentului din Năuntru, că după raportul ce Exelenţia Sa d-l Comandir al Corposului împărăteştilor oştiri ruseşti Gheneral Lüders a supus Măririi Sale Prea puternicului Impărat al toatei Rusiei asupra întocmirii îndestulării oştirilor în Prinţipat dela 1-iu Noemvrie trecut până la 1-iu Martie viitor, şi a băneştii îndestulări a locuitorilor ce au dat producte pentru oştiri până la 1-iu Noemvrie, a cărora plată să se urmeze prin cercetarea mai întâiu a dovezilor ce se vor înfăţişà la predarea productelor la o comisie ce se va întocmì într'adins, Impărăteasca Sa Mărire milostivindu-se a arătà de isnoavă adevărata părintească îngrijire şi dragoste pentru locuitorii acestui Prinţipat, a binevoit a îmbunătăţì propunerea Exelenţii Sale, după care s'a şi pus la cale îndeplinirea acestei înalte dispoziţii.

Prin urmare se face prin aceasta tuturor de obşte cunoscut milostivnica băgare de seamă ce totdeauna a avut şi are împărăteasca Sa Mărire către locuitorii acestui Prinţipat.

Directorul Departamentului, D. Ioanidi.

Adresa No. 168 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti. No. 55. 1849 Ian. 5.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 2.212/92. Secr. St.)

C. Căimăcămii a Prinţipatului Valahiei.

Departamentul trebilor din Lăuntru.

In urma dispoziţiilor luate pentru slobozirea pasporturilor ce se cer de feţele ce voesc a trece peste graniţă, când acele feţe nu vor fi dintre cei ce urmează a se supune cercetării Comisiei întocmite pentru cei cu fapte revoluţionare, s'a primit acum raport din partea Cârmuirii judeţului Dolj, arătător că în instrucţiile ce are primite comisia dela Ex. Sa d-l General Hasfort se cuprinde a se cercetà în general toţi supuşii protecţiilor străine aflaţi cu lăcuinţa în judeţ şi în capitala lui, precum şi chiar din pământeni, ca să se descopere cari din aceştia pot să asigureze buna lor petrecere în Prinţipat, şi care din potrivă ameninţă turburare liniştii obşteşti prin felul vieţuirii lor, ca să ştie în urmă ce măsuri să iea pentru fiecare. — Şi pentrucă mulţi din supuşii protecţiilor străine mai inainte de a se cercetà de comisie, pe temeiul slobozeniei ce au dela protecţiile lor, se înfăţişează la cârmuiri cu cerere sau de pasporturi pământene sau de a li se face viza la cele ce le au dela protecţiile lor spre a trece graniţa; cere pomenita Cârmuire a i se desluşi de poate slobozi pasporturi pământeneşti sau a se vizà acele ale protecţiilor străine, mai înainte de a se cercetà împrejurările de comisie.

Această împrejurare supuind-o Departamentul la cunoştinţa c. Căimăcămii, plecat o roagă ca să binevoească a-i da cuvenita deslegare spre a puteà şi el a da pomenitei Cârmuiri instrucţiile de urmarea ce are a face.

Pentru Şeful Departamentului, D. Ioanid.

Şef secţiei, C. Pencovici.

Secţia III.

(Rezoluţie:) Supuşii străini fiind în chezăşia Consulaturilor respective nu pot fi popriţi de a cere şi dobândi după formele ce au existat pasporturi şi vizarea celor ce vor fi având pentru trecere peste graniţă. Cât pentru pământeni se vor păzi formele ce s'au aşezat a se păzi, când se cer de către dânşii pasporturi pentru trecere peste graniţă în trebuinţe de negoţ dovedite.

C. Cantacuzino.

No. 56. 1849 Ian. 10. **Publicaţiunea No. 394 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti.**

(Buletinul ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 5. 1849. 13. I.)

Inştiinţare.

In temeiul Notei Inalt Ex. Sale Gheneral Lüders, Comandirul corpului al 5-lea, sub No. 136, îndreptată către cinst. Căimăcămie a Ţerii-Româneşti, se face cunoscut că predarea îndestulării spitalurilor ostăşeşti din Bucureşti şi Buzău dela 1-iu Fevruarie viitor înainte se dă prin liţitaţie.

Liţitaţia are a se face la 20 şi peritojca la 23 Ghenarie curgător la Comisionertva de proviant ce se află în casele Episcopiei Buzău în Bucureşti.

Doritorii ce vor voì să iea asupră-le predarea proviziilor pentru aceste spitaluri, să se înfăţişeze la pomenita Comisionertvă, unde la deschiderea liţitaţiei li se vor face cunoscut de Comisionertvă şi condiţiile.

Doritorii ce vor voì să iea asupră-le predarea, trebue să înfăţişeze zăloguri sigure sau bani în naht câte una mie cinci sute No. 1.500 ruble argint pentru fiecare spital, cu încredinţare din partea Stăpânirii că zălogul este sigur.

La această liţitaţie va fi de faţă şi un mădular din partea Stăpânirii şi carele s'a numit de cinst. Căimăcămie d-lui Clucerul Dimitrie Ioanidis, Directorul Departamentului din Lăuntru.

Drept aceea, oricare va fi doritor a se însărcinà cu predarea proviziilor trebuincioase în îndestularea spitalurilor ostăşeşti din Bucureşti şi Buzău, ori pentru amândouă sau numai pentru unul, informându-se după descrisele mai sus, se va arătà în zilele de liţitaţie la Comisionertvă spre cele de cuviinţă.

Directorul Departamentului, D. Ioanidis.

No. 57. 1849 Ian. 12. **Corespondenţă dela graniţa Moldovei în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 48. 1849. 17. II.**

Moldauische Gränze. Dass Galizien und die Bukowina im Belagerungszustand erklärt sind, werden sie schon lange wissen, aber vom Einmarsch neuer Truppen aus Bessarabien kann ihnen zur Stunde noch nichts zugekommen sein. Ueber Leowa und Berlat kamen einige Regimenter Infanterie, Cavallerie und Artillerie. Alle Truppen bewegen sich in der Moldau wie in der Walachei gegen die Gränzen Siebenbürgens, der Bukowina und Ungarns, und

man umgibt diese Länder mit einem militärischen Gürtel. Feldjäger gehen mit grösster Eile durch Jassy nach Bukarest und von da nach St. Petersburg. Es soll der Befehl vom Kaiser Nikolaus angelangt sein, dass die russischen Truppen unfehlbar über die Gränze gehen, sowie um Hülfe von den österreichischen commandirenden Generalen ersucht wird. Alle Truppen sind marschfertig und am possierlichsten ist die Aeusserung von russischen Stabsofficieren, dass es möglich sei, dass sie sich mit den Ungarn gegen die Niemez (Deutchen) verbinden. Man erinnert sich dabei, dass russische Emissäre seit Jahren in Ungarn sich bewegten. Auch geht die Sage, dass russische Truppen mit Oesterreich nach Italien gingen, sowie die Angelegenheiten in Ungarn geschlichtet sind. Was wird Deutschland, was Frankreich zu solcher Einmischung sagen? Soeben erfahren wir, dass russische Truppen von der Walachei aus in Siebenbürgen einmarschiren, die Generallieutenant Puchner verlangt, um Kronstadt und Klausenburg zu besetzen. Wir sind übel daran, denn alle Zeitungen sind uns versagt. Hr. v. Eisenbach spielt den Constitutionellen, allein das österreichische Ministerium hat die Sache wegen der Versendung der Zeitungen in die Fürstenthümer mit dem russischen Ministerium abgemacht. Man nimmt keine Aufträge in Wien an, und in den Fürstenthümern selbst werden keine Zeitungen zugelassen; wir befinden uns hinter der chinesischen Mauer. No. 57. 1849 Ian. 12.

Nachschrift. Es bestättigt sich, dass 12.000 Mann Russen unter General Engelhard in Kronstadt und Hermannstadt auf Verlangen Oesterreichs eingerückt sind [1]).

Ofisul No. 7 al Principelui Moldovei Mihail Sturdza. No. 58. 1849 Ian. 13.

Buletin Foaie oficială. No. 4. 1849, 13. I.

Cu mila lui Dumnezeu Noi Mihail Grigoriu Sturza V. V. Domn Ţerii-Moldovei.

1.

Inalt Exelenţia Sa comandirul corpului al 5-le de pihotă, d-l Gheneral de infanterie Lüders, socotind de trebuinţă ca îndestularea dela 1-iu a viitoarei luni Mart, 1849, cu proviant şi cu lemnele de

[1]) Wenn das Datum 24. Jan., das dieses Schreiben trägt, alten Styls ist, so dass es vom 5. Febr. wäre, so könnte die Nachricht gegründen sein; wäre es nach neuem Styl datirt, so läge die Widerlegung in den spätern Berichten, die wir von dort haben. Der Brief kam uns durch Einschluss zu, so dass wir jenen Zweifel nicht zu lösen vermögen.

No. 58. 1849 Ian. 13. foc trebuitoare pentru oştile împărăteşti rosieneşti, dislocate în amândouă prinţipaturile Moldaviei şi Valahiei să se facă prin mezaturi în oraşul Iaşi şi la Bucureşti, ca să se dea în antrepriză, cu adresa din 7 Ghenarie No. 155 alăturându-ne foaia de înştiinţare pentru acest podrat, Ne face poftire ca să se obştească prin foile oficiale, în întreaga ei cuprindere, şi osebit să se publice în trei rânduri, în tot cuprinsul Prinţipatului, ca doritorii de a luà asupră-le asemene podraturi, să se înfăţoşeze în terminurile hotărîte prin acea înştiinţare, având cu sine încredinţări legiuite despre destoinicia zăloagelor ce vor supune întru siguranţia podratului. Drept aceea alăturând pe lângă aceasta întocmai copie de pe pomenita înştiinţare, din care se va luà pliroforie că ziua de târguire la Iaşi, la comisia ce se va alcătuì înadins, are a fi la 1 şi peritocica la 4 Fevruarie, iar în Bucureşti la comisia proviantului la 5 şi peritocică la 9 Fevruarie. Poroncim Redacţiei ca să publice prin ambele foi alăturata înştiinţare în toată cuprinderea ei, ca să se obştească îndată, spre încunoştinţarea tuturora, pentru darea în podrat a îndestulării oştilor din amândouă Prinţipaturile dela 1-iu Mart 1849, şi doritorii de a luà asupră-le teslimarisirea proviziilor pentru oştirile din Moldova, sau pentru oştirile din Valahia, şi vor aveà asupră-le, spre siguranţia hasnalei, zăloage de averi nemişcătoare, să aibă actele adeveritoare dritului pe acele proprietăţi, întărite de Divanul de Apel după toate formele şi legiuirile cerute de Reglement, cu încredinţare că sunt slobode de alte amanetaţii.

(L. P.) Balş Vel. Logof. procitoh.

No. 59. 1849 Ian. 13.

Publicaţiunea No. 4 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Moldovei.

Buletin Foaie oficială. No. 4. 1849. 13. I.)

Departamentul din Năuntru

Osdelnia oştenească.

Inştiinţare [1]).

Spre teslimarisirea proviantului şi a lemnelor pentru oştirile acelei de înainte otreade şi a rezervei aflătoare în Prinţipatul Moldaviei şi a Valahiei în trebuinţa dela întâiu Mart 1849, au a se face

[1]) Aceeaş Inştiinţare s'a publicat, pentru Ţara-Românească, în «Buletinul ofiţial» No. 5. 1849. 13. I, sub No. 398, Ian. 10.

mezaturi pentru oştirile din Moldova la Iaşi la comisia ce se va alcătuì în osebire, mezatul are a fi la 1-iu, iar hareciul la 4 Fevruarie. Pentru oştirile ce sunt în Prinţipatul Valahiei în Bucureşti la comisia proviantului al corposului al 5-le de pedestrime, mezatul are a fi la 5, iar hareciul la 9 Fevruarie. No. 59. 1849 Ian. 13.

Cătimea ce ar alcătuì proporţia pe o lună, poate în Moldova să urmeze hotărîtor: făină până la 2.902 cetferte, crupe până la 272 cetferte, lemne până la 725 stânjini. In Valahia: făină până la 6.200 cetferte, crupe până la 581 cetferte, lemne până la 1.550 stânjini, acea cu deamăruntul socoteală a producturilor, şi locurile petrecerii oştirilor unde trebue a se predà, se vor face cunoscute la mezat.

Spre siguranţia acestui podrat trebue să se înfăţoşeze zăloguri potrivite cu a 5-a parte a cătăţimii lui, iar ca pentru arvună, dacă cinevà doreşte a luà a treia parte din suma podratului, subt osebit zălog, rublă pentru rublă.

In zăloguri pot a se primì bani în naht bileturile bancurilor împărăteşti, a celui de împrumutare şi a celui de comerţ, a sfaturilor epitropiceşti şi a caselor obşteştilor faceri de bine.

Moşii lăcuite după mărturiile judecătoriilor politiceşti nezălogite nici la bancul de împrumutare, nici la sfaturile epitropiceşti, după preţăluirea hotărîtă de aşezământul bancului cu adăugire de cincizeci ruble asupra unui suflet scris în revizie.

Case şi prăvălii pe temeiul tomului al zecelea din Codica pravelilor politiceşti art. 1.020, § 3 şi 4, de piatră, acoperite cu fier sau cu oale, în bună stare aflându-se şi asigurate după preţăluirea aşezată.

La înfăţoşarea drept zălog a unei averi nemişcătoare ce cere o legiuită mărturie asupra dritului de proprietate şi că nu este zălogită, şi dacă acea avere nu este a sa dreaptă proprietate, ci este de alţii încredinţată, apoi afară de acea mărturie se mai cere a se înfăţişà mărturiile sau vechilimelile în orighinal pe temeiul tomului al zecelea art. 1.023 şi 1.030 din Codica pravililor politiceşti.

Toţi acei ce doresc din provinţie a fi la mezat, sunt datori a înfăţişà mărturia locurilor mai înalte din provinţie pentru asigurarea zăloagelor ce ei înfăţoşază, dacă acele zăloage nu se vor cuprinde în bani, în naht, ci sunt averi nemişcătoare pe răspunderea însuşi a ocărmuitorilor, la întâmplare când zăloagele nu vor fi de ajuns spre asigurarea pagubelor hasnelii, dacă otcupciii vor face smintele.

No. 60. 1849 Ian. 16-17. **Scrisoarea lui I. Maiorescu către A. G. Golescu.**

(Conv. Literare, 1898, pag. 432.

Viena.

Frate Golescule,

Scrisoarea ta, scrisă în 18, însă pornită, după cum se vede de pe adresă, în 20 Ianuarie, a sosit aici ieri; dar purtătorul de scrisori nu m'a găsit acasă; eu încă nu l-am găsit nici ieri, nici astăzi de dimineață. Insă când mă întorsei acasă dela Bruck (Ministrul de comerț) găsii scrisoarea la proprietarul casei. Dar știi că m'ai amețit cu prologul scrisorii tale? Vorbești, frate, serios? Gluma fratelui Alexandri, pe care ți-o întorsei tot ca glumă, o iei tu de serios? Și celelalte toate câte mi le înșiri, sunt serios zise? De ar fi zise serios, apoi nu știu ce să zic despre tine; iar de vor fi glumă, apoi, zău, frate, gluma e prea groasă! Eu te stimez cu mult mai mult, decât să-ți pot luà vorbele din prolog de vorbe serioase. De aceea nu mai pierd timpul cu ele.

Dacă prologul m'a amețit, apoi cealaltă scrisoare m'a mâhnit cu totul! Eu te credeam întors dela Londra și schimbarea politicei cabinetului anglic în Constantinopol o atribuiam în parte stăruinței tale. Se vede dar că este numai provocarea Ministerului de Francfort, care a deschis ochii acelui cabinet asupra Dunărei de jos. Nici știri din Constantinopol ce avem noi, nici cele ce au alții pe aici, nu vorbesc că și Franța s'ar fi unit cu Anglia ca să stea cu umărul la evacuarea Principatelor, și chiar din politica cea încă nedeterminată a guvernului marei republici se vede că până acum n'a făcut nimic. O fi ca cea cu puștile. Ce zici? Să dea Dumnezeu să fie mai bine. Una dintre erorile cele mari, ce s'au făcut dela început, a fost trecerea cu vederea a cabinetului englez din partea Guvernului provizoriu, ori a Locotenenței. Asta am cunoscut-o și noi, asta mi-o imputară și Germanii. Eu n'am crezut niciodata, că Anglia ar vedeà bucuros ocuparea Principatelor, și nu mi-a părut bine niciodată, că am văzut politica acestui cabinet lovită chiar de ai noștri prin jurnalele franceze. Nu se cere vreo pătrundere mare, ori vreo ageritate de cap politic, ca să înțelegem că Engliterei, ca unui stat mercantil, totul îi erà de a nu lăsà deschiderea multor bube ori chestiuni grave politice. Acesta e comentarul cel mai scurt a purtării general-consulului britanic către generalul Magheru. Și cine puteà să influințeze mai bine ori să aibă mai multă pon-

derenţă la cabinetul otoman? Fratele Ghica şi voi toţi ziceţi că Republica franceză! Voi dela început aţi tot strigat, că Poarta nu aşteaptă decât o declarare firmă din partea guvernului francez. Eu unul nu crez. Diplomatul şi politicul nu trebue să se acaţe de «ar fi când ar fi»; el nu trebue să considere, ce influenţă ar suferì Turcii mai bine: engleză ori franceză? Nu e îndoeală că multe cauze foarte naturale trag pe Turci către Francezi. Dar credeţi voi pe Turci atâta de seci în politică, încât să nu înţeleagă, că a ponderà în politică poate numai cel tare, cel ce se află într'o poziţiune determinată. Dela începutul revoluţiunii până astăzi, Franţa n'a avut nici o politică, n'a fost sigură nici de sine acasă. Cum puteţi dar crede, că Turcii s'ar fi putut răzămà aşà de tare pe Franţa? Numai două puteri se aflau în stare de a ponderà şi de a influà cabinetul turc: Rusia şi Anglia; pentrucă numai ele au rămas până acum neclătite de cutremurul modern. Fiindcă cu Rusia nici se puteà, nici se cuvenià a tractà, Anglia erà acea putere, înaintea căreia trebuià justificată cauza noastră. Chiar şi când se determinà unitatea Germaniei cu intrarea Austriei în noul stat german, Anglia nu trebuià trecută cu vederea, pentru o mie de cauze. No. 60. 1849 Ian. 16-17.

Franţa va ponderà în chestiunea noastră, numai după ce va păşi cu energie în afară în vreo chestiune gravă, spre exemplu în Italia ori în altă parte. Până ce ea nu se determină la o politică impozantă în afară, nu pot calculà pe dânsa. Turcii o ştiu bine aceasta. Anglia înainte de toate, ca să înţeleagă cauza, şi să nu lase a se determinà cauza Principatelor numai de Rusia. Orice minut pierdut loveşte în soarta Principatelor.

Dar voi v'aţi desbinat în Paris şi cât pentru tonul ce ar trebui să luaţi către Poartă. De asta mă mir şi mai mult. Este cunoscut şi în istorie, şi în politică, şi în vieaţa de toate zilele, că un lucru nu se poate ţineà decât cu acele mijloace şi pe acel drum, cu care şi pe care s'a întemeiat. Revoluţiunea română în Principate, şi mai ales în România s'a început sub egida Porţii otomane. Nici că poate aveà altă titulă de legitimitate, decât aceasta egidă. Rusia în nota dela 19/31 ce cuvânt legitim a pretins pentru sine ca să ocupe Moldavia? Integritatea Turciei, care ziceà că e ameninţată prin tendenţele Românilor. Mă mir dar cum se puteà formà o partidă, care să voească a da palme Turciei şi a întărì singura imputare ce puteà aveà oarecare ponderanţă în nota lui Nesselrode? Numai orbul nu vede că Turcii, dacă ar fi putut, ne-ar fi ţinut; dar şi când am şti că au făcut-o din mişelie,

No. 60. 1849 Ian. 16-17. politica tot ar cere ca să ne ţinem de ea şi să ignorăm laşitatea. Pentru ce? Pentrucă trebue să punem cauza sub scutul legitimităţii, şi legitimitate n'ai decât lângă Turc. Apoi se cere ca prin fapte eclatante să se refuze imputarea lui Nesselrode. Când vor vedeà cabinetele, că Românii şi după cât au suferit dela Fuad, tot rămân cu aceeaş căldură către Poartă, nu se vor mai îndoì despre caracterul revoluţiunii. Apoi urmează a odihnì şi pe Turcia!

Eu nu mă pot pricepe ce cuvinte au cei ce vor să iea un ton neplăcut Porţii otomane. Nu cumva stau astăzi lucrurile în Europa aşà, ca să vedem imperiul otoman în starea de a cădeà sub sorţi? Nu cumva puterile vecine s'au familiarizat cu dreptatea revoluţiunii române, nu cumva au recunoscut-o? Şi dacă te vei stricà cu Turcul, ce-ţi mai remâne? Nu cumva credeţi că chestiunea orientală s'a identificat cu existenţa populului român? Vezi, asta vedeţi de faceţi; dar până atunci sărutaţi poalele Padişahului. Asta e credinţa, ori simbolul credinţei mele.

Ce se atinge de comitet, şi eu zic, ca să fie tot membrii Locotenenţei. Nu se poate mai bine. Voiu scrie şi Magherului şi el va primì. Decât Locotenenţa să denumească pe cei ce să lucreze în Constantinopole; acolo să nu fie unul singur. Dar fiindcă unii din membri ori şi cum cată să meargă la Constantinopol, să fie şi doi supleanţi: Magheru şi Ştefan Golescu. Până acum d-l Eliad şi Tell vor fi ajuns la voi. Tu să pleci cu ei la Londra, şi de acolo să vă întoarceţi toţi unde se va vedeà până atunci că e mai bine.

Dela d-nii Eliade şi Tell veţi fi aflat cum s'a fost îngreunat cauza emigranţilor în Transilvania şi cum s'a speriat comitetul român, încât se ferià de emigranţi. Precum am văzut dela Paleologu şi Teulescu, d-lor au plecat din Sibiiu supăraţi pe Laurian, frate-meu şi ceilalţi. Ba încă Teulescuziceà că s'a pus un părete perpetuu între Românii munteni şi ardeleni! Ştiu că omul în durere vede toate lucrurile neplăcute mai exagerat decât în statul ordinar. Fără să voesc a scuzà debilitatea şi eroarea, mă simt dator a reflectà că eu nu mă mir nici decum de frica în care a intrat comitetul. Saşii au dat încă în 2 Octomvrie nou, anul trecut, un memorial pentru sine, în care păresc pe Românii din Principate că umblă a realizà imperiul daco-roman şi cer a se face ei ca un bastion în contra românismului, adăugând că ideile de un imperiu daco-roman au prins rădăcini şi în Transilvania. La toate aceste pune că Rusia a reuşit a face pe Austria să creadă, că între

Românii din Principate şi între comuniştii şi alţi radicali francezi există o alianţă. Saşii întăriră ceeace zice nota lui Nesselrode. De aici vine că membrii Guvernului nu erau bine văzuţi în Transilvania, şi Saşii cu politica lor cea rafinată mai adăugau ameţelile comitetului. Cuvântul lui Ledru-Rollin la banchetul ştiut a mai adăogat acel propus, căci cum bine ştii, L.-Rollin zice că ar fi legături intime şi serioase între Moldo-Români şi Francezi. Eu fireşte le iau toate aceste de fraze franceze, de fanfaronade: dar cei tari, cei cu puterea în lume, cei ce nu sunt de spiritul modern, le iau toate drept argumente, că ar exista o propagandă lăţită şi o conjuraţiune. No. 60. 1849 Ian. 16-17.

Viena 17 (29) Ianuarie 1849.

Vorbind astăzi cu baronul Culmer, Ministru fără portofoliu, am văzut tot acele idei, de o propagandă urzită până în Principate!!. Eu ca să refutez ideile aceste, şi ca să susţiu cauza Românilor transilvăneni, am făcut un memorial contra Saşilor, pe lângă care alătur lucrările mele dela Francfort.

Ieri am oprit scrisoarea, ca să pot vorbì cu Ministrul Stadion. Ieri se prepară de o conferinţă ministerială şi nu primià pe nimeni. Astăzi când am mers, el erà plecat de mult pe la spitaluri; prin urmare, numai mâine de l-oiu puteà vedeà. Până acum, de când au venit miniştrii aici am vorbit numai cu d-l Bruck şi astăzi cu Culmer.

In Transilvania se vede că merge rău; puterea Maghiarilor s'a cam tras acolo; chiar miniştrii nu ştiu cum stau lucrurile în Ardeal.

De altă parte comitetul român se vede că şi-a pierdut capul. Nu ştiu ce să facă şi nici ce fac. Eu ori şi cum, o să mă duc în Transilvania îndată ce voiu puteà. Trebue să susţiu cauza aceasta. Eu le scriu şi nu primesc nici un răspuns. De altmintrelea este uşor a lucrà pentru cauza transilvană.

Voi trecând pe la Francfort, mai aduceţi aminte. Dar ori şi cum, lucrul în urmă tot va venì la Austria: căci se vede că ea nu vrea să se rupă de Germania. Ba încă zice că şi cu puterea îşi va ţineà autoritatea în Germania. Până ce nu se va alege soartea Germaniei în unire cu Austria, nu mai e de făcut nimic aici. Dar cum ţi-am zis, Austria intră în Germania, şi atunci orientul tot spânzură de ea.

Nu vă pot scrie încă dacă Locotenenţa s'ar puteà adunà la Viena. Vă voiu scr e peste 2—3 zile iară.

No. 60. 1849 Ian. 16-17. Până atunci, vă scriu să fiţi cuminte, şi să nu vă luaţi după iluziuni; nu bateţi cabinete, de cari aveţi trebuinţă.

Sărutare, frăţie.

I. Maiorescu.

Scrisorile dela Ghiţu Magherul le-am primit şi le-am înaintat după adresă.

Ioan Maiorescu.

No. 61. 1849 Ian. 17.

Adresa No. 288 a Departamentului Credinţei al Ţerii-Româneşti către egumenul mânastirii Mărgineni.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 21. Mânăstirea Mărgineni.)

Departamentul Credinţei.

M. Mărgineni (Prahova.)

Cinst. Depart. din Lăuntru cu adresa de subt No. 432 dă în cunoştinţa acestui Departament, că după ştiinţa luată, mulţi din cei ce au luat mai cu dinadinsul parte la turburările trecute şi fugiseră în Transilvania după intrarea izbovitoarelor oştiri împărăteşti, acum cu prilegiul venirii fugitilor transilvăneni aici în pământul ţerii, se strecoară şi intrând iarăş în Prinţipat, se umbresc de către igumeni pe la mânăstiri.

Drept aceea se scrie cuvioşiei voastre, puindu-se straşnică îndatorire ca pe unii ca aceia numai decât să-i daţi dregătoriei locale, care este poruncită în ce chip să urmeze cu unii ca aceia, căci la întâmplare de a se găsi vreunul din aceia ascuns, veţi fi înşi-vă căzuţi în osânda aceluiaş.

Şeful Departamentului, Const. Belu.
Şeful secţiei, Bilciurescu.

No. 62. 1849 Ian. 18.

Ofisul No. 36 al Principelui Moldovei Mihail Sturdza.

(Buletin Foaie Oficială, No. 8. 1849. 27. I.)

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Mihail Grigoriu Sturdza V. V. Domn Ţerii Moldovei.

Inalt Exelenţia Sa comandirul corposului al 5-iea de pihotă, Gheneral de infanterie Lüders, prin adresa din 11 a curgătoarei No. 304 Ne împărtăşeşte că a luat ştiinţă cum că rublele de ar-

gint cele vechii se primesc aici în Prinţipat numai drept 11 lei, iar rubla nouă drept 12; lei fiind însă că în Rusia rublele vechi şi cele nouă au tot o valoare, apoi spre a nu suferì cinurile oşteneşti pagubă la primirea lefilor, ne face poftire ca să se publice în tot cuprinsul Prinţipatului, ca rublele de argint şi cele vechi şi cele nouă să se primească în valoare de o potrivă, pentrucă şi la hazneaua rusească se vor primì tot cu acel preţ, drept aceea poroncim Redacţiei ca să publice aceasta prin amândouă foile oficiale, ca rublele de argint vechi şi nouă, monedă rosienească să fie primite în aleşveriş tot într'un curs, cu adăogire că acei ce vor cutezà a face catahrisis de a primì rubla veche de argint cu scădere, s'a poruncit Isprăvniciilor şi Poliţiei din Capitalie ca să se ştrăfuească potrivit aşezământului. No. 62. 1849 Ian. 18.

(L. P).

Balş, Vel. Logof. procitoh [1]).

Ordinul No. 310 al Mitropolitului Ungrovlahiei cărte igumenul mânăstirii Mărgineni. No. 63. 1849 Ian. 18.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 21. Mân. Mărgineni.)

Neofit, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlahiei.

Prea cuviosului igumen al Mânăstirii Mărgineni, Prahova.

Pe lângă adresul cinstitului Departament bisericesc subt No. 204 s'a primit copie după adresul cinstitului Departament din Lăuntru cu No. 432, în cuprindere că s'a luat ştiinţă că mulţi din cei ce au contribuit mai cu dinadinsul în turburările trecute, şi carii după sosirea prea puternicelor armii împărăteşti fugiseră peste graniţă în Transilvania, acum cu pârlejul Transilvănenilor cari fug de acolo şi vin aici în Prinţipat, s'ar fi întorcând şi aceia sprijinindu-se pe la schituri şi mânăstiri, cerându-se a se încunoştinţà tuturor năstavnicilor de pe la mânăstiri şi schituri, ca îndată ce se vor arătà nişte asemenea oameni să încunoştinţeze dregătoriilor locale spre a se urmà cu dânşii după poruncile ce au. Drept aceea scriem cuvioşiei tale că, precum şi mai nainte, aşà şi acum vi se dă în

[1]) Vezi publicaţiunea analogă a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti în «Buletinul Oficial» No. 6, 1849. 20. I, sub No. 147.

No. 63. 1849 Ian. 18. cunoştinţă ca să fii cu cea mai de aproape băgare de seamă şi frică de stăpânire, să nu care cumva să primească în mânăstire spre petrecere astfel de oameni nici ori care altul necunoscut, fără poruncile sfintei Mitropolii, sau trimişi de stăpânire, căci la din împotrivă dovedindu-se vei fi judecat şi osândit criminaliceşte ca un tăinuitor. Iar de primire şi urmare să avem răspuns.

(Sigilul Mitropolitului). Şeful canţelariei, G. Zosima.

No. 64. 1849 Ian. 19.

Ordinul No. 19 al Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către oştire.

Buletin Oficial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 14. 1899. 7. IV).

Porunca Caimacamiei Principatului Valahiei.

Cruntele evenimente ce au bântuit ţara în vremea trecută şi cari au adus vătămare tuturor ramurilor guvernului, nu s'au simţit mai puţin în ramura ostăşească, pricinuind un rău îndoit, şi moral şi material; moral prin desorganizaţia în total a oştirii şi material prin pierderea unei mari părţi în tot felul de muniţii, încât acum trebuinţa va cere o ocupaţie serioasă întru aducerea oştirii româneştĭ în plăcuta stare în care trebue adusă o adevărată oştire; prin urmare fiindcă aceste pricini cât şi trebuinţa de ostaşi vechi la cea de acum ocazie nu iartă de a se operà în acest an o recrutaţie întemeiată pe bazurile vremurilor trecute, adică de a se îndeplinì atât numărul morţilor, fugiţilor şi sloboziţilor nedestoinici în cursul anului, cât şi acelora ce prin împlinirea termenului de 6 ani s'ar cuvenì a se slobozì din slujbă, pentrucă acestia trebue să mai râmâe în slujbă pentru cuvintele expuse, se va face în anul acesta recrutaţie spre înplinirea numărului numai acelora ce lipsesc din complect sub catigoriile de mai sus, şi spre acest sfârşit dejurstva va pregătì catastişe de numele acestora cu toată desluşirea şi le va îndreptà la Departamentul din Năuntru, supuind totodată la cunoştinţa Căimăcămiei numărul lor, spre a se da cuvenita poruncă întru a lor complectare prin recrutaţii, iar cei cu termenul împlinit vor rĕmâneà a înplinì slujba numai în acest an, fiind încredinţat că chiar ei preţuind trebuinţa vor primì cu mulţumire această îndatorire şi vor arătà zelul lor întru deprinderea tinerilor soldaţi.

(Iscălit) Caimacamul, Constantin Cantacozino.

Corespondență din Galați în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No, 47. 1849. 16. II. No. 65. 1849 Ian. 19.

Galatz.

Im Fokschaner District, sowie in mehreren Gebirgsdistricten der Walachei ist die Viehseuche ausgebrochen. Omer Pascha, welcher auf einer Inspectionsreise in der Walachei begriffen ist, liess den Administrator von Slatina (an der Aluta) in Klötze (Butduk) geschmiedet an die Kaimakamie in Bucharest abführen, weil er sich weigerte die Stallungen der dort garnisonirenden Türken ausbessern zu lassen. Es scheint also dass manche Walachen die Oberhoheit des Sultans nicht ganz anerkennen wollen. In Galatz beobachtet die türkische Garnison fortwährend eine ausgezeichnet gute Mannszucht. Desto unangenehemer berührt es uns bemerken zu müssen, dass etliche Griechen sich bereits sehr grobe Insulten gegen türkische Militärs zu Schulden kommen liessen und man muss wirklich die Gross- und Langmut des hiesigen türkischen Garnisonscommandanten buwundern, der diese Excesse nicht mit der ihm, besonders in Kriegszeiten, zu Gebot stehenden militärischen Strenge bestrafen liess. Der Winter, welcher sehr strenge begonnen hatte, hat jetzt einer Frühlingstemperatur Platz gemacht, die, wenn sie noch eine Woche so anhält, dem Abgange des Eisstosses der Donau entgegensehen lässt. Hier ist der Gesundheitszustand recht gut. In dem nachbarlichen Braila sollen (?) neuerdings einige Cholerafälle vorgekommen sein!

Adresa No. 237 a Departamentului Vistieriei al Țerii-Românești către Căimăcămie. No. 66. 1849 Ian. 21.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 1568 4.)

Cinstitei Căimăcămii a Prințipatului Țerii-Românești.

Departamentul Vistieriei.

In urmarea decretului cinst. Căimăcămii cu No. 1.061, atingător de una mie galbeni, cu care Exelenția Sa Raif Efendi s'a împrumutat dela unele din mădularele deputăției ce a fost trimisă la Constantinopole în vremea evenimentelor trecute ; Departamentul Vistieriei puind îndatorire d-lui obștesc Cassier ca să cerceteze dacă în mersul trecutelor trei luni Iulie, Avgust și Septemvrie a slobozit vreo

No. 66. 1849 Ian. 21. asemenea sumă în primirea vreunui amploiat turc, şi după care Cassieria cercetând cu scumpătate toate condicele respective, a dat raportul său cu No. 4 că n'au găsit a se fi slobozit în cursul arătatelor luni în priimirea vreunui amploiat turc vreo asemenea sumă, decât numai se găseşte în condica § cheltuelilor extraordinare, că la 2 Avgt. s'a slobozit în primirea şi subt iscălitura d-lui Vasilie Vasiliadi, uneia dintre mădularele zisei deputaţii o sumă de lei patruzeci şi patru de mii una sută No. 44.100 ; spre îndeplinirea dar celor decretate nu lipseşte Vistieria a supune plecat aceasta la cunoştinţa C. Căimăcămii.

Şeful Departamentului, Alexandru Ghica.

No. 67. 1849 Ian. 24.

Jurnalul No. 75 al Comisiei pentru cercetarea celor amestecaţi în fapte revoluţionare.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Copie după jurnalul Comisiei alcătuită pentru cercetarea celor amestecaţi în fapte revoluţionare.

Mihalache Zăgănescu, arestuitul la mânăstirea Văcăreşti cu categorie că a fost suptcârmuitor în vremea guvernului revoluţionar, cercetându-se de Comisie, din răspunsurile ce a dat el la întrebările ce i s'au făcut, din lista propaganţilor, din jurnalurile revoluţionare, nu s'a găsit numitul să figureze în vreo faptă revoluţionară de propagandă prin vorbire sau prin scriere, decât numai că a fost suptcârmuitor rânduit de către Cârmuirea revoluţionară, în care post aflându-se, de faţă nu se vede că a săvârşit cevaş spre a invità pe locuitori la fapte revoluţionare. Pentru aceste cuvinte Comisia l-ar fi hotărît de nevinovat, dacă el, Zăgănescu, cu cererea de a i se întoarce suma galbenilor ce zice că a dat lui Marghiloman pentru a scăpà dela închisoare, nu ar fi pus pe Comisie în bănuealà în potriva celor arătate spre a lui desvinovăţire. Fiind dar că această cerere a lui dela Marghiloman nu a putut să o dovedească pravilniceşte, fiindcă neapărat urmează a se descoperi dreptul adevăr într'această împrejurare, mai cu seamă când această faptă de dare de bani învinovăţesce totdeodată şi pe Marghiloman, dacă îi va fi luat, neapărat trebue fără zăbavă să se cerceteze de Cârmuirea părţii locului, nefiind aceasta de competenţa Comisiei.

Şi fiindcă la această cercetare se cere neapărat a fi faţă şi arestuitul Zăgănescu, Comisia găseşte de cuviinţă a se slobozi pe chezăşie, ca săvârşindu-se cercetarea, precum s'a zis, să se trimiţă

iarăş la Comisie, deodată cu acea înscrisă alegere ce va face Cârmuirea asupra pricinii, când după aceasta va da şi Comisia hotărîrea ei asupra învinovăţirii sau desvinovăţirii numitului Zăgănescu. No. 67. 1849 Ian. 24.

Aceasta se va da în cunoştinţa Ex. Sale Gheneral Şerbinski, că să binevoească a face cele ce va găsì de cuviinţă, atât pentru săvârşirea arătatei cercetări în faţa locului, cât şi pentru slobozirea numitului Zăgănescu pe chezăşie. Aceasta se va da, după găsirea cu cale a Comisiei, şi în cunoştinţa Ex. Sale Gheneralului Duhamel.

(Iscălţi:) M. Cornescul, Scarlat Gr. Ghica, Polcovn. Garbaski.

Copie întocmai după cea in orghinal.

M. Cornescu.

Adresa No. 396 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul trebilor din Lăuntru.

No. 68. 1849 Ian. 27.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti, No. 13. 1849. 8. III.)

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament din Lăuntru.

Exelenţia Sa d-l General Duhamel, prin nota No. 165, încunoştinţează Căimăcămiei că, după toate iscodirile ce a făcut Comisia cercetătoare prin feluri de mijloace Serdarului Pană Olănescu, a cunoscut că numitul erà nevinovat de orice partiţipaţie în lucrările revoluţionare, şi aşà a hotărît ridicarea cu totul a chezăşiei subt care se aflà până acum, şi cere Exelenţia Sa a se şterge orice pată de bănueală căzută până acum asupra numitului.

Căimăcămia împărtăşeşte aceasta cinst. Departament spre cunoştinţă, poftindu-l tot într'o vreme ca să o publice.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

Adresa No. 7 a lui P. Câmpeanu către Secretariatul de Stat al Moldovei.

No. 69. 1849 Ian. 30.

(Orig. Arh. St. Iaşi. Dos. No. 290. op. 2.013.)

Onoratului Secretariat de Stat.

La adresul onoratului Secretariat de Stat cu No. 146, prin care subscrisului se trimite un calendar unguresc spre a-l censurà şi a face după aceea arătare, dacă într'însul nu s'ar cuprinde cevà ce ar fi înprotiva principiilor bunei cuviinţe, pe lângă înapoierea lui

No. 69. 1849 Ian. 30. prin aceasta, cu cinste şi răspunde: că asemenea carte, după opiniea subscrisului, nici într'un fel de chip nu poate să fie încuviinţată şi primită în ţară, ca una ce numai de nume e calendar, iar în fapte e o broşură plină de idei revoluţionare, tipărite şi publicate într'însa cu scop de a întărâtà pe ţăranii unguri din Ungaria şi Transilvania şi a-i îndemnà de a se sculà cu mână armată asupra Ocărmuirii lor cei legiuite, precum şi asupra Sârbilor, a Croaţilor şi a altor naţii împreună-lăcuitoare în ţerile acelea.

Iaşi. Petru Câmpeanu.

No. 70. 1849 Ian. 31.

«Die Interessen Oesterreichs, Deutschlands und Russlands an den Donaumündungen und am schwarzen Meere [1]).

von

I. G. Kohl.

Allgemeine Zeitung din Augsburg. No. 43. 1849. 12. II.

I.

«Hier ist der Weg nach Konstantinopel». Diese ominösen Worte las schon Katharina mit Wohlgefallen an den Ufer des Dniepr, als sie ihre berüchtigte Vergnügnugsreise auf diesem Strome ausführte, auf welcher ihr Potemkin alles was ihren Lieblingsideen schmeichelte vor Angen führte. Die Russen kannten diesen Weg und sein glänzendes Ziel schon in den frühesten Zeiten der Entstehung ihres Volkes. Bereits unter ihren ersten scandinavischen Anführern kamen sie auf den Dniepr hinunter, gelangten unter Wladimir bereits im neunten Jahrhundert bis zur Krim, und haben schon damals nicht nur bis nach Konstantinopel ihre Handelsunternehmungen ausgedehnt, sondern auch zu wiederholtenmalen diese Welthauptstadt belagert, ihre Umgegend und die von ihr beherrschten Provinzen weit und breit geplündert. Mit 2.000 Schiffen, jedes mit 40 Mann bemannt — so sagen die slavischen und byzantinischen Schriftsteller, fuhr Oleg (i. J. 906) den Dniepr hinunter übers schwarze Meer nach Konstantinopel, erzwang Tribut von den Byzantinern und kehrte mit unermesslicher Beute beladen heim. «Die über solchen Ruhm und solche Schätze hochverwunderten Krieger nannten ihn einen Zauberer [2]).

[1]) Aus dem jüngsten Hefte der deutschen Vierteljahrschrift.

[2]) Siehe Schaffarik, *Slavische Alterthümer*.

Dem Nachfolger des Igor, der gleichfalls zur Ausbeutung des Bosporus den Dniepr hinab pilgerte, geben dieselben freigebigen Schriftsteller gar 10.000 Fahrzeuge. Oleg und Igor waren nicht die einzigen «Zauberer» dieser Art, die sich Lorbeeren und Beute am Bosporus holten. Erst die Ausbreitung der Petschenegen, der Cumanen und die Eroberungen der Mongolen in den Ländern im Norden des schwarzen Meeres machten jenen alten russischen Schiffahrten zum Pontus ein Ende. No. 70. 1849 Ian. 31.

Das skandinawische oder Beriksche Russenreich, das im neunten und zehnten Jahrhunderte so mächtig gewesen war, zerfiel, und über 600 Jahre lang blieben die Russen vom Pontus und von Konstantinopel ausgeschlossen. Die Mündungsgegenden des Dniepr und zuweilen der ganze Fluss gehörten zu verschiedenen Zeiten den Petschenegen, Cumanen, Uzen, Polawiern, den Mongolen, den Lithauern, Polen, Kosaken, den nogaischen Tataren und Türken.

Endlich seit 200 Jahren fing ein neuerstandenes Russland, das moskowitische an, zuerst die Polen und Kosaken, dann die nogaischen Tataren und Türken bedrängend, wieder zum Dniepr vorzugehen. Erst nahm es den Polen die Quellen und die östlichen Zuflüsse des obern Dniepr weg, dann unterjochte es die Kosaken am mittlern Dniepr, dann verjagte es die Tataren und Türken von der Mündung, und noch vor dem Ende des vorigen Jahrhunderts war es in vollem Besitze dieser grossen Wasserstrasse nach Konstantinopel.

Kaum war Russland an der Küste des Pontus angelangt, so grub es Häfen, gründete Handelsstädte, baute Kriegsflotten und folgte wieder seinem uralten Zuge nach Bysanz, der heiligen Stadt, dem gelobten Lande der griechisch-christlichen Russen, die nun seit dem schon wieder einige male in die Nähe dieser Stadt herbeischweiften und die hier dereinst zu lagern und zu siegen gedenken wie die Kreuzfahrer vor Jerusalem.

Bereits ist mehr als die Hälfte der Küsten des schwarzen Meeres unter der Herrschaft des Zaren. Bereits ist seine Kriegsmarine auf diesem Meere unwiderstehlich. Bereits geschieht am Bosporus, an den Mündungen des Dniepr, des Dniestr, des Don, des Phosis und selbst der Donau nichts, was gegen der Russen Willen und ihr Interesse wäre. Von allen andern Wegen welche aus Norden und überhaupt aus Europa nach dem schwarzen Meere und nach Konstantinopel führen, ist neben dem Dniepr keiner bedeutungsvoller als die Wasserbahn, welche die Donau darbietet.

No. 70. 1849 Ian. 31. Ja die Natur hat an den Ufern dieses Flusses mit noch viel klareren, aber von den Anwohnern nicht immer beherzigten Buchstaben jene Inschrift geschrieben, welche russische Höflinge für ihre Kaiserin am Dniepr machen liessen. Nicht nur ist die Donaumündung dem Bosporus viel näher als die Dnieprmündung, sondern auch der ganze Fluss drängt viel mehr dazu hin, und greift mit seinen Nebenflüssen ganz nahe nach Konstantinopel heran.

Wie Moskowien oberhalb der Dnieprquellen, so entwickelte sich ein mächtiger deutscher Staat, Oesterreich, an der Oberdonau, und ziemlich gleichzeitig mit den ersten Siegen der Moskowiter über die Dnieprvölker waren die ersten entscheidenden Schlachten der Oesterreicher gegen die Türken, Ungarn und andern Donaunationen.

Oesterreich stieg an der Donau herab, wie Russland am Dniepr zum schwarzen Meere hin. Beide taten es gleichsam nur vertheidigungsweise, denn wie Russland von den Türken und Tataren in seinem Herzen (Moskau) angegriffen war, so war es Oesterreich in dem seinigen (Wien). Oesterreich schlug die Barbaren zurück, und in einer Reihe glorreicher Kriege befreite es vom Türkenjoche Ungarn, Siebenbürgen, Slavonien, einen Theil der Serben, der Walachen, und vereinigte diese Länder und Völker (vielfach zu ihrem eigenen Heile) mit seinem Reiche.

Im Anfange des vorigen Jahrhunderts bis 1739 standen die Oesterreicher, die Deutschen und die andern mit ihnen verschmolzenen westlichen Donauvölker auf dem Wasserwege zum schwarzen Mehr, bis zur Aluta hinab, nicht ferne von den Mündungen der Donau, und auf der grossen direkten Land- und Wasserstrasse nach Konstantinopel hatten sie ihre Vorposten und Gränzen bis in die Nähe der Märkte von Nissa und Sophia vorgeschoben. Aber im Jahre 1739, in demselben Jahre im welchem die Russen siegreich, erobernd und verwüstend in die Krim und in die Moldau bis in die Nähe der Donaumündung einbrachen und bis zum schwarzen Meere vordrangen, liessen sich die Oesterreicher von den Türken schlagen, und von nun an geriethen ihre Fortschritte längs der Donau ins Stocken.

Wie im Frieden von Belgrad, so gaben sie noch einmal im Frieden von Sistova (1791) die gemachten Eroberungen zurück. Die Oesterreicher glaubten diese eroberten Striche vielleicht an die Türken zurückzugeben, in der Tat gaben sie dieselben aber den Russen, den Erben der Türken. Die Oesterreicher wichen von der Aluta, von der Morawa hinter die siebenbürgischen und banatischen

Berge zurück, und wagten es nicht diesen Riegel zu passiren und jenseits desselben festen Fuss zu fassen. No. 70. 1849 Ian. 31.

Die Russen machten indess in allen Kriegen, die sie im vorigen Jahrhunderte mit den Türken führten, Fortschritte und gaben nichts von dem Eroberten wieder heraus. Sie erstürmten und besetzten sogar zu verschiedenen malen Belgrad, diesen wichtigsten Punkt der untern Donaupforte, den die Oesterreicher nach 21 jährigen Besitz aufgegeben haben.

Belgrad ist der äusserste Punct an der Donau, bis zu welchem bis jetzt die Russen vorgedrungen sind. Sie haben es bis jetzt noch nicht bleibend behalten, doch üben sie vermittelst der Serbier, ihrer Glaubens- und Stammgenossen, einen bedeutenden Einfluss darauf aus, und werden nie dulden dass die Oesterreicher sich dieser Position, welche sie aus den Händen gaben, wieder bemächtigen.

Während also die Oesterreicher mitten auf ihrer zum schwarzen Meere gerichteten Donaulaufbahn stehen blieben, den Pontus nie erreichten, den Balkan nie durchbrachen, die Türme von Konstantinopel nie erblickten, vollendeten die Russen nicht nur ihren Dnieprweg, dehnten sich nicht nur am ganzen schwarzen Meer hin aus, machten nicht nur Konstantinopel mehrere male zittern, sondern sie drangen auch in das Gebiet des wesentlich deutschen oder österreichen Flusses, der Donau [1]) ein, besetzten einen Nebenfluss desselben und seine Mündung, und verschafften sich die Schutzherrschaft über herrliche Donaustriche, über die Fürstenthumer Moldau und Walachei.

Russland wusste vortrefflich die alte Feindschaft der Deutschen mit den Türken, gegen die sie als die gemeinsamen Feinde der Christenheit und als die Erbfeinde der deutschen Kaiser schon lange gefochten hatten, zu benützen,. Es stellte sich den Türken im vorigen Jahrhundert in einer Reihe von Feldzügen in Gemeinschaft mit den Oesterreichern, die sich gebrauchen liessen, gegenüber. Als die Türken nicht mehr so gewaltig und schrecklich waren, besann sich Oesterreich, und auf jene oesterreichisch-russischen Kriege gegen die Türken des vorigan Jahrhunderts folgten dann in diesem Jahrhundert mehrere russische Feldzüge gegen die Türken, bei denen Oesterreich müssig blieb. Endlich sind nun die

[1]) Man darf mit Recht jedem Flusse den Namen nach dem Volke geben, das bei ihm am meissten interessirt ist, das sich am zahlreichsten in seinem Gebiete befindet, und das seit langer Zeit die Hegemonie aller Anwohner des Flusses geführt hat.

No. 70. 1849 Ian. 31. Türken völlig gebrochen, die Russen haben völlig triumphirt, die Türkennoth hat aufgehört, die Russennoth ist an ihre Stelle getreten. Auf den Trümmern der Türkei stehen sich die am Dniepr herabgekommenen Russen und die an der Donau herabmarschirten Oesterreicher einander gegenüber. Werden wir nun endlich die Art von Kriegen erleben, die hier an der Donau längst hätten geführt werden sollen, die längst für Oesterreich, das nichts wagte, das einer veralteten Politik folgte, das bei allen russichen Umgriffen regungslos blieb, das sich immer von Russland bezaubern liess, vortheilhaft gewesen wären, ich meine oesterreichisch-türkische Kriege, deutsch-oesterreichische, ungarische-osmanische Kreuzzüge gegen Russland? Ist ein solcher Krieg überhaupt noch möglich? Hat Oesterreich nicht am Ende schon alle Zügel, mit denen der Stromgott der Donau seine Rosse lenkt, aus den Händen verloren? Wird es sie wieder erringen? Nur die Götter, welche die Schicksale der Menschen leiten und in die Zukunft blicken, mögen Antwort auf diese Fragen geben. Uns ist es nur möglich das Geschehene richtig zu erkennen, die streitenden Interessen klar zu überschauen, die Vortheile und Nachtheile der Stellungen der concurrirenden Feinde zu erwägen, und hieraus Furcht oder Hoffnung zu schöpfen. Welche Interessen hat Russland auf dem schwarzen Meere und an der Donau zu verfechten? Welche Oesterreich und Deutschland? Welche Position nehmen die Russen in Bezug auf die Donau ein, und welche Vortheile haben sie bereits errungen? Welche Deutschland und Oesterreich? Diess sind die Fragen auf die ich hier Antwort suchen will.

Russlands commercielle und politische Interessen auf dem schwarzen Meere und an der Donau. Die Natur der grossen Donau-Ebenen, der sogenannten Pusten in Ungarn, Walachei und Moldau hat sehr viel Aehnlichkeit mit der Natur der Steppenländer im Dniepr-Gebiet, welche Russland schon sein eigen nennt. Es sind in der That Steppenländer en miniature. Beide liefern dieselben Producte zur Ausfuhr. In Ungarn und der Walachei, wie in Russland, Erzeugnisse der Viehzucht und des Ackerbaues. In beiden Strichen, im Donau wie im Dniepr-System, haben sich namentlich in neuerer Zeit diese Producte durch Hebung des Ackerbaues, durch Vermehrung der Bevölkerung in gleich hohem Grade und beinahe auch auf gleiche Weise vermehrt. Das Drängen und Streben nach Eröffnung neuer Absatzcanäle, nach Erweiterung ihres Handelsgebiets ist daher in beiden Gegenden auf gleiche Weise gestiegen. Die Dnieprländer, die schneller zugriffen, haben diese rasch

durch die Vermittlung von Odessa, Taganrog und andere neu erblühte Städte gefunden und dieselben sich unter den Schutz der Kanonen der russischen Kriegschiffe gesichert. Die Donauländer, die später erwachten und mit mehr Schwierigkeiten zu kämpfen hatten, haben endlich neuerdings sehr ehrenwerthe Anstrengungen gemacht, und haben bei ihrer Dampfschifffahrt auf der Donau, bei allen ihren Transport-, Strassen-, Fluss-, und Kanalverbesserungen sehr schöne, aber den Russen verhasste Erfolge errungen, haben auch endlich einen ziemlich lebhaften Verkehr in den Donauhäfen Galatz, Braila, Matschin, Isakscha, Tuldschie, Kustendsche, Mangalia, Varna angefacht.

No. 70. 1849 Ian. 31.

Getreide, Weizen, Mais, Gerste, Talg, Häute, Fische, Fleisch, Caviar, Wachs, Honig, Wolle, diess sind die Hauptartikel welche aus diesen Häfen und aus der Donau aufs schwarze Meer und in den Weltverker kommen. Und eben diess sind auch genau diesselben Artikel welche die Dniepr- und Donaumündungen, Odessa und Taganrog den Türken, Griechen, Italienern und Engländern in möglichst grosser Quantität, zu möglichst hohen Preisen, am libsten ausschliesslich allein liefern möchten.

Die Geschichte lehrt es welche Eifersucht, welche Erbitterung, welche kriegerische Unterjochungsgier die Nebenbuhlerschaft in Handelsgeschäften einzuflössen im Stande ist. Man denke nur an die Vernichtungskriege, die Pisa und Genua, Genua und Venedig mit einander führten. Wie Rom und Carthago am Mittelmeer, so liegen jetzt die aufblühenden Dniepr- und Donauhäfen am schwarzen Meere einender gegenüber. Jene blühen längst, diese sind oder waren wenigstens in der letzten Zeit bis zu diesem Jahre 1848 in raschem Aufblühen begriffen. Die Blüthe der einen schliesst die der anderen aus. Sie dulden sich nicht gegenseitig.

Man hat viel von Russlands Uneigennützigkeit gesprochen, als es nach seinem letzten Türkenkriege die Fürstenthümer Moldau und Walachei, die est mit seinen Truppen besetzt hatte, wieder aufgab. Aber glaubt man wirklich, dass die menschliche Natur sich in Russland so verläugnet habe, dass es die Handelsblüthe der Donauländer gern oder nur gleichgültig ansähe, oder dass es nicht viel mehr, wenn es dazu nur eine triftige Gelegenheit fände, von Odessa aus mit Galatz ebenso verfahren möchte wie Genua mit Pisa, und dass es nicht von Herzen gern die ganzen Fürtsenthümer, wenn es diess nur ohne Aufsehen zu erregen und mit einem Anschein von Recht vermöchte, confizirte und seinem Riesenleibe für immer incorpo-

No. 70. 1849 Ian. 31. rirte, um dann der Donaumündung ein so dichtes Netz vorzuziehen, dass nichts herauskäme, was ihm und seinem Odessa nicht genehm wäre — diesem Odessa, dem die russischen Kaiser, die sich überall ihre Lieblinge hervorsuchen, eben solche Monopolien auf dem schwarzen Meere vorschaffen möchten, wie sie dieselben ihrem Petersburg an der Ostsee. selbst auf Kosten ihrer eigenen anderweitigen Häfen, bereits veschafft haben?

Russland hat in neuerer Zeit auch gestrebt ein fabrizirender Staat zu werden, und seine Centralhauptstadt Moskau hat sich rasch mit Manufacturarbeitern aller Art gefüllt, mit Seide- und Baumwollwebern, mit Tuchfabricanten, mit Schawlverfertigern. Auch die Donauländer hatten sich (eben nicht sehr lange vor dieser Bestrebung der Russen) der fabrizirenden Industrie ergeben, und zum Theil blühten gerade dieselben Gewerbszweige in Moskau oberhalb der Dniepr-Quellen auf, die schon seit lange in Wien an der obern Donau bestanden.

Wien versorgte bisher mit vielen seiner Kunstprodukte nicht nur einen Theil der untern Donauländer, Bulgarien, Moldau, Walachei, etc., sondern seine strebsamen Kaufleute und dann auch die Handelshäuser von Triest haben viele Versuche gemacht über das schwarze Meer nach Tropezunt, nach Tiflis, nach Erzerum, Tauris und Persien vorzudringen.

Moskau seinerseits und ein Theil des russischen Adels, der bei der Industrie dieser Stadt interessirt ist, betrachtet nicht nur diesen Weg nach Persien als für seinem Vortheil allein bestehend, sondern sieht auch mit Neid auf das untere Donaugebiet, das Wien versorgt, und das man sich so leicht aneignen könnte. Würde die chinesische Mauer der russischen Mauthlinie über dieses grosse Land hinausgeschoben, so hätte man ein neues Absatzgebiet gewonnen.

Die Moskauischen Fabrikate sind zwar schlecht, während die Wiener etwas theuerer aber gut, elegant und brauchbar sind, und es ist immer ein Rückschritt des Luxus, des Comforts, der Zivilisation, wenn Wiener Produkte aus einem Gebiet vertrieben und moskowitische an ihre Stelle gesetzt werden. Aber was kümmert dies die Russen? Am liebsten möchteten sie natürlich mit ihren zerbrechlichen Eisenwerkzeugen von Tula, mit ihren unbrauchbaren Schmiedewaaren aus Pawlowsk, mit ihren plumpen Spielsachen aus Troiskoikloster, mit ihren übelrichenden Lederobjekten von Twer und Torschok, mit ihren wohlfeilen Shawls von Kasan, mit

ihren schlecht gezeichneten, grobvergoldeten, beim Brennen verdorbenen Porzellanservicen von Petersburg, mit ihren verfärbten Seiden- und Baumwohlstoffen von Moskau die ganze Welt überschwemmen, und geht diess nicht, doch, wie gesagt, wenigstens die Moldau und Walachei, und dann Trapezunt, Armenien, Grusien, Persien, daselbst aber nichts Wienerisches, kein Produkt von Leipzig und andern deutschen Zollvereinsstaaten dulden.

Also auch das fabricirende Moskau, sage ich, das in mancher Hinsicht ebenso mit Wien rivalisirt wie die russischen Steppen mit den ungarischen Pusten, wie Odessa mit Galatz und Triest, hat wohl längst schon manchen lebhaften Wunsch gehegt für die russische Occupation der Donaufürsthümer und ihre Enklavirung in den russischen Mauthcordon.

Aber an und für sich wären die Fürstenthümer für die Russen, auch abgesehen von dem was sie hier feindlich Entgegenstehendes unterdrücken könnten, ein köstlicher Besitz. Es sind fruchtbare Landschaften, reich an manichfaltigen Erzeugnissen, selbst an solchen welche die Einwohner, da sie unter den Türken die Hülfsquellen ihres Landes auszubeuten gar keinen Antrieb fanden, noch nicht einmal benutzt haben.

Sie haben ganze Salzberge, zun Theil noch unangetastete, in ihren Gebirgen, sie haben daselbst die schönsten Wälder mit dem herrlichsten Bauholze für eine Flotte. Zwar hätten die Donauvölker dieses Holz für eine walachisch-ungarisch-österreichische Donauflotte auf dem schwarzen Meere zum Schutze des Donauhandels längst gebrauchen sollen, allein sie haben es nun einmal nicht gethan, und die Russen, die im ganzen weiten Süden ihres Landes nicht einen einzigen naturwüchsigen Baum haben und ihre Masten, Rippen, Planken und Laaen zu Lande und zu Fluss nach Cherson weit her transportiren müssen, würden also in jenen walachischen und danubischen Ländern eine herrliche Ergänzug ihrer kahlen Steppen haben.

Die Walachei hat auch herrliche Weine, die bei besserer Cultur einer so guten Entwickelung fähig sind wie die ungarischen. Russland gewänne hier also ein Weinland fix und fertig, wie es seine Regierung in der Krim, am Don und in einem Theile der Ukraine sich mit so vielem Aufwande zu verschaffen gesucht hat.

Auch Kupfer, Steinkohlen, die Russland in den Eingeweiden seines eignen Landes schon so lange vergeblich gesucht hat, und endlich auch Silber findet sich in den walachischen Bergen, deren

No. 70. 1849 an. 31. Reichthümer niemand besser kennt als der Kaiser Nikolaus. Denn als die Russen nach ihrem letzten Türkenkriege die Donaufürstenthümer ein paar Jahre besetzt hatten, haben sie wahrlich ihre Zeit zur Untersuchung des Landes gut benützt. Alle Berge und Thäler wurden durchforscht, vermessen, beschrieben, Karten entworfen, die Bonität des Bodens bestimmt, das Thier-, Pflanzen- und Mineralreich beschrieben und die Berichte und Akten darüber nach Petersburg gesendet. Und jetzt ist es kein Zweifel, dass man in Petersburg über die Kräfte und Hülfsmittel dieser Länder besser unterrichtet ist als in Wien, ja als in Jassy und Bukarest selber.

Man weiss, die Russen erforschen durch ihre Emissäre ganz Europa und dieses Volk träumt von ganz andern Dingen als die meisten bei uns noch wissen und glauben wollen. Zunächst und vor allen Dingen träumen sie, wie ich andeutete, von der Eroberung des untern Donaubeckens, das, wie gesagt, von jeher das gelobte Land der im Norden des Pontus mächtigen Nationen gewesen ist, und das keine von ihnen unerobert gelassen hat.

In seinen flachen, steppenartigen Theilen erinnert es so sehr an die asiatische Heimath, und doch wieder ist es in seinen gebirgigen Theilen so schön, so romantisch. Dort gibt es viele treffliche Heilquellen. Sollten die Russen es bekommen, so würden sie, die bis jetzt noch gar kein schönes Bergland besitzen [1], aus dem walachischen Berglande eine russische Schweiz machen. Sie würden an den Heilquellen kleine Badeorte errichten, in denen sie dann nach ihrer Weise, statt in dem revolutionär gewordenen Karlsbad, Teplitz, Baden-Baden und Wiesbaden ihr Wesen treiben könnten. Damit sie wie bei Pawlowsk, wie bei Zarskoie-Selo, wie bei Tiflis, ein Stückchen «Ausland» vor Augen hätten, damit sie auf ihren Spaziergängen wohlhäbige Dörfer besuchen und vor allen Dingen frische Butter, reine Milch, sauberes Brod und sonstige gute Esswaaren bekommen könnten, würden sie deutshe Colonisten zum Einwandern und zum Anbau in die Fürstenthümer hereinberufen. Diese Massregel würde zugleich in Deutschland wieder eine gute Stimmung erwecken, und dort zum Theil mit der russischen Besitznahme versöhnen.

Die Uzen, die Cumanen, die Petschenegen, etc., sie haben alle von den Steppen aus die Moldau und Walachei erobert. Wie, sage ich, sollten die Russen es nicht, die Nachfolger jener Steppenleute?

---

[1]) Der Kaukasus gehört ihnen noch nicht.

Die Wege standen von den Steppen aus immer dahin offen. Es ist ein ganz natürlicher Zusammenhang da. Die untere Donaulandschaft, zwischen den transilvanischen Karpathen und dem Pontus weit die Thore öffnend, scheint selber zu sagen: kommt! Die Russen werden kommen, ja sie sind schon da! No. 70. 1849 Ian. 31.

Sie sind zwar schon sechsmal da gewesen und wieder gegangen, aber jedes Ding muss oft versucht werden und gelingt dann am Ende. Kein Baum fällt auf einen Schlag; zuletzt aber kommt der Schlag, der ihn umwirft. Vielleicht sind schon jetzt die Russen gekommen um nicht wieder zu gehen. Sie wollen doch endlich sichere Garantie dafür haben, dass die Zustände in den Fürstenthümern nach ihrem Sinn und gerade so bleiben, wie sie sie geordnet haben. Auch werden wohl diese armen Fürstenthümer die ewigen kostspieligen, verwüstenden, aufschreckenden, das ganze Land erschütternden Russeneinfälle müde und bitten am Ende: nehmt und behaltet uns nur, damit wir aus den provisorichen Zuständen herauskommen.

II.

Wenn je die Eroberung eines Landstrichs für einen Staat gelegen, bequem, leicht und erwünscht war, wenn je eine seit langer Zeit vorbereitet und sozusagen zum letzten Acte reif war, so ist es die der Donaufürstenthümer für Russland.

Der Dniestr, der Pruth sind schmale, leicht zu überspringende Flüsse. An ihnen ist keine besonders solide Position zu gewinnen. Sie gewähren keine starke Naturgränze. Die Russen stehen hier am Pruth sozusagen mitten im Felde. Sie haben hier ein Werk gleichsam nur begonnen, das auf seine Vollendung harrt. Wie wollen sie sich hier vertheidigen, sollten die Oesterreicher, Ungarn, Siebenbürger, Türken und Walachen vielleicht einmal zusammen hervorbrechen, um sie so mit vereinten Kräften anzugreifen?

Wie ganz anders ist die Walachei ringsumher verwahrt! Welche Bergmauern schlagen sich um sie herum! Welcher breite Strom zieht sich wie ein Gränzgraben längs ihrer Südseite! Die Karpathen sind schroff, hoch und haben wenig bequeme Pässe, die sich leicht verschliessen lassen. Die untere Donau ist in gewöhnlichen Zeiten meilenbreit, im Frühling mächtig wie ein Meeresarm. Die Russen haben es selber oft genug erfahren, wie schwer est ist über sie hinüber zu gelangen. Hätten sie das linke Donauufer in Besitz, so

No. 70. 1849 Ian. 31.

würden die Türken wieder über die Donau vordringen dürfen. Dagegen könnten sie selber nun erst sich zuverlässige und bleibende Gelegenheit verschaffen, um zu jeder Zeit, wo es Noth thäte, über den Fluss zu setzen, in das jenseitige Gebiet vorzudringen und solche Verlegenheiten zu vermeiden, wie die war in welche 1828 ihre Armee gerieth, als sie den Strom überschreiten sollte. Also auch in militärischer Hinsicht sind die Moldau und Walachei zwei Bausteine, die in das ganze russische Staatsgebäude zur Vervollständigung und Ergänzung so gut hineinpassen, als es in commercieller und industrieller Beziehung der Fall ist.

Dabei, sage ich, ist auch die Eroberung so leicht und seit so langer Zeit so gut verbereitet. Die Walachen sind ein Volk, das in seinen Sitten und Culturzuständen sehr wenig von den Unterthanen des Czaren differirt. Durch ihre bisherigen Herren, die Bojaren, die Hospodaren, die türkischen Sultane, sind sie auch nicht verwöhnt. Dem gemeinen walachischen Bauer kann es ziemlich gleichgültig sein, ob er dem Czaren oder dem Padischah im Schweis se seines Angesichts dient, und das vielgelobte walachische Gesetz ihrer alten Fürsten, nach welchem der Bauer seinem Herrn nur zwölf Tage im Jahre arbeiten soll, hat soviele erweiternde Auslegungen erhalten, dass diese zwölf Tage, und was an Noth und Mühe daranhängt, dem moldau-walachischen Bauer fast ebensoviel Mühe machen, wie dem Russen sein «Obrok», und dass er fast ebenso gut leibeigen ist wie dieser.

Der russische Czar, wenn er sich sonst mit der Pforte und dem übrigen Europa abfinden kann, hat von dieser Seite wenig Widerstand un fürchten. Kein Wahlrecht und keine Wahlgewohnheit des Volks, keine erbliche Fürstenfamilie steht hier im Wege. Kein einheimischer Prätendent kann gegen ihn auftreten. Er braucht nicht einmal, wenn er sich Fürst von der Moldau und Walachei nennen will, Pensionen zu zahlen, wie er es bei den Gherais der Krim, den Dadians von Grusien und andern Fürsten, denen er sich selbst substituirte, thun musste.

Bestehen also auf der einen Seite in der Moldau und Walachei keine Sympathien für ein angestammtes Fürstenhaus, und auch wohl sehr wenige für die «Cour suzeraine» [1], so wäre es dagegen ziemlich unnatürchich, wenn es deren nicht viele für den Czaren geben

[1]) So wird die Pforte in der Moldau und Walachei genannt, in der walachischen Sprache Kurt suzuran.

sollte. Zwar sind die Russen hei ihren feindlichen Einfällen in die Donaufürstenthümer nicht glimpflich verfahren, sie hahen die Stätte und Dörfer verhrannt, die Reichen geplündert, die Armen unter Peitschenhiehen zu arheiten gezwungen, allein diess war nur solange die Türken und die Landeskinder selhst ihnen feindlich gegenüherstanden. Sohald der Friede geschlossen war, sohald die russischen Gouverneure, wie diess schon mehrere male, sowohl in diesem als im vorigen Jahrhrundert für kurze Perioden der Fall gewesen ist, ihre friedliche Administration und Reorganisation der Länder hegonnen, trat von seite der Russen ein milderes Verfahren ein. No. 70. 1849 Ian. 31.

Namentlich haben sie hei ihrer letzten Administration in Bukarest und Jassy ihren Aufenthalt durch viele wohlthätige Reformen hezeichnet, hahen die Strassen dieser schmutzigen Städte zum Theil gepflastert, für Beleuchtung und sonstige gute städtische Einrichtungen gesorgt, haben sich um das Schul- und Sanitätswesen, um die Industrie und sogar um die Litteratur des Landes hekümmert, hahen die Landstrassen und Bergthäler von Räubern gesäuhert, und überhaupt sehr viel für die Organisirung der Polizei des Landes gethan. Mit einem Wort, sie haben so vieles für die Zustände des Landes hegonnen, dass die Walachen und Moldauer selher hehaupten, der Russenkrieg, oder vielmehr das russsiche provisorische Gouvernement unter den Generalen Kisseleff und Mirkowitsch sei für die Umgestaltung der Moldau und Walachei «elektrischer Schlag» gewesen, von welchem her die meissten wohlthätigen Reformen im Lande sich datiren.

Auf diese Weise sagen aher die Russen gewissermassen den Walachen: Seht, so schrecklich sind wir im Kriege und als Feinde und so wohlthuend sind wir im Frieden als eure Regenten . . .

Und war das Loos der Walachen, ihre Stellung in der Mitte zwischen Türkei und Russland heneidenswerth? Werden sie nicht seit Peters des Grossen Zeit fast regelmässig alle zwanzig Jahre von einer langen, oft drei- oder vierjährigen russisch-türkischen Kriegsverwüstung heimgesucht? Müssen sie nicht wünschen aus dieser Mittelstellung herauszukommen? Müssen sie nicht am Ende Russland die Arme entgegen strecken um von der doppelten Türken- und Kosakennoth hefreit zu werden? Um einen festen, grossen, starken und aufblühenden Staat, in dessen Innerem goldener Friede herrscht, in welchem Handel und Verkehr hlühen, der jetzt das festeste Staatsgehäude von Europa zu sein scheint, angeschlossen zu werden und an seinen Vortheilen theil zu nehmen?

No. 70. 1849 Ian. 31. Und wollten auch die Walachen alle jene Wünsche für Russland nicht hegen, können sie denn einen andern Weg einschlagen? Können sie dem Riesen, wenn er kommen und bleiben will, widerstehen? Sind sie in Bezug auf ihre eigenen Streitkräfte nicht Zwerge gegen die grosse Armee, mit denen er sie überschwemmen kann? Und sind sie nicht von allen ihren Freunden in Europa verlassen? Ist nicht gerade jetzt der Moment, wo Russland, ohne viel Aufsehen zu erregen, einen Schlag ausführen kann, den es lange vorbereitete, den es lange zu thun wünschte?

Die Moldau und Walachei sind keine souveränen, von Europa anerkannten und garantirten Staaten. Ihre politische Stellung ist immer durch Verträge zwischen Russen und Türken festgestellt. Keine andere europäische Macht hat die Garantie dieser Verträge übernommen. Die ganze Sache scheint eine Privatangelegenheit zwischen Russen und Türken. Wer kann ein Recht zur Einmischung in Anspruch nehmen? Man weiss nicht einmal zu welcher Nation man die Walachen rechnen soll. An welchen Völkercongress, im Namen welches Völkerrechtes soll die walachische Nation appeliren? Sollen sie sich auf ihre alten Dans und Drakuls berufen? Die Art von Selbständigkeit, welche sie damals genossen, ist in hundert verlorenen Schlachten gegen die Türken und Russen und ebenso vielen Paciscirungen mit denselben aufgegangen. Und sogar jene Selbständigkeit war nur ein halbes Wesen; auch damals hingen sie schon von den Ungarn und dann von Polen mehr oder weniger ab. Die Walachen müssen fast bis zu den Zeiten des Decebalus hinaufgehen, um sich als selbstständige Nation zu zeigen.

Polen, von denen Hülfe zu erwarten wäre, gibt es nicht mehr. Russland hat sich ihrer auf ganz ähnliche Weise bemeistert, wie es sich jetzt der Walachen bemächtigt. Die Ungarn haben zwar nie ihre alte Herrschaft über die Walachen vergessen, allein Oesterreich, dem sie folgen mussten, war nicht kühn genug um im Namen der Ungarn Ansprüche geltend zu machen. Jetzt die Ungarn an die alten Zeiten zu erinnern wäre überflüssig, denn sie haben Mühe genug sich im eigenen Landen zu erhalten, und haben vorläufig sogar die Gewalt über diejenigen ihrer «Partes» verloren, die ihnen zunächst liegen.

Oesterreich, das mit Ungarn das grösste Interesse an der Fernhaltung der Russen von der untern Donau hätte, hat von jeher gezaudert, und in seinem jetzige Zustande hat es am wenigsten Zeit den Hülferufen, die ihm von daber zu Ohren dringen, Folge zu geben.

Was die andern europäischen Mächte betrifft, so sind die meisten von der Donaufrage zu wenig interessirt, selbst wenn sie einen Schritt wagen und sich über der Verlegenheit in Bezug auf den Rechtspunkt hinwegsetzen wollten. Frankreich hat auf dem schwarzen Meere weder Handel noch politischen Einfluss, der gefährdet werden könnte. Auch steht es mit Russland einstweilen in freundschaftlichem Vernehmen. Könnte es die Lombardei ohne Russlands Einsprache von den Oesterreichern befreien, d. h. für sich gewinnen, so würde es bei der griechischen Lombardei (so kann man die Walachei bezeichnen) gern ein Auge zudrücken, wenn etwa Russland sie behalten wollte. Frankreich [1]) hat schon früher einmal den Plan gehegt die Walachei gegen die Lombardei von Oesterreich einzutauschen. Es wird jetzt, wenn es hier überhaupt mitzusprechen hat, den Russen gern in Bezug auf die Walachei seine Zustimmung geben, wenn sie bei der Lombardei ihm freie Hand lassen.

No. 70.
1849
Ian. 31.

England allein ist bei dem schwarzen Meere und der Donaumündung, wie bei allen Meer- und Flussmündungen der Welt, in hohem Grade interessirt. Es kann nicht wünschen, dass Russlands Macht und Handelssystem hier Fortschritte mache und seinem Ziel, der völligen Beherrschung und Verschliessung dieses Meeres, näher rücke. Es wünscht den Weg nach Trapezunt und Persien frei zu behalten. Es wünscht die Donaufürstenthümer mit seinen Fabrikwaaren zu versehen. Es wünscht seine guten Freunde, die Türken, nicht noch mehr bedrängt als sie es schon sind. Auch ist England von allen Mächten diejenige, die an der Donau, wenigstens soweit das Meer geht, den Russen am besten die Spitze bieten könnte. Und wenn die Russen in dieser Sache noch auf irgendeine europäische Macht Rücksicht nehmen, so ist es England.

Von England allein ist etwas zu hoffen und dann von der Türkei, deren Rechte in der Walachei durch eine russische Occupation und Eroberung verletzt, deren ganze Existenz durch eine Befestigung der Russen an der Donaulinie in hohem Grade gefährdet wäre, für welche die ganze Sache ebenso gut eine Lebensfrage ist wie für die Walachei selber.

Die Türken haben diess nicht verkannt, und sie sind auch die einzigen, die nach dem letztem diesjährigen Einrücken den Russen in die Fürstenthümer sogleich mit Rücksicht auf die Walachen

[1]) Napoleon und Talleyrand.

No. 70. gehandelt und Massregeln getroffen haben. Sie haben ihre Trup-
1849 pen aus Asien berufen. Sie haben eine Armee bei Warna, bei
Ian. 31. Schumla, längs der Donau gesammelt. Sie haben die Balkanpässe besetzt. Doch scheinen sie in der Politik, welche sie befolgen sollen, annoch zu schwanken.

Als die Revolution dieses Jahres in der Walachei ausgeführt wurde, haben die Türken sie zuerst schnell anerkannt, vielleicht in der Hoffnung, dass es ihnen gelingen würde, mit Hülfe der Volkspartei und etwa auch mit der Hülfe von Oestereich einen nationalen, kräftigen, widerstandsfähigen walachischen Stat hinzustellen. Sie mochten erwarten, dass auch Russland anderswo zu thun bekäme, und mochten denken, dass eine freie, selbst von ihnen unabhängige, nationale, volksthümliche, constitutionelle Walachei an der Donau für sie immer besser wäre als ein russisches Gouvernement Bukarest.

Gern würden die Türken alle ihre Ansprüche auf die Walachei und auf die Besetzung seines Fürstenthrons aufgeben, wenn sie als Keil zwischen sich und Russland einen kleinen, einigermassen kräftigen und selbstständigen Staat, der immer ihr natürlicher Bundesgenosse gegen Russland sein würde, bekommen könnten. Allein Oesterreich, das zur Constituirung eines solchen Staates etwa hätte helfen können, wurde durch seine bald unheilbar hervorbrechenden Wirren weit von der untern Donau zurückgeschleudert. In Russland blieb ringsumher alles ruhig. Seine Armee sammelte sich rasch am Pruth und ging ohne weiters im Namen des «Règlement organique» hinüber, um die Bojaren, die Fürsten, die alten Zustände zu schützen, um die nationale Bewegung zu unterdrücken. Und so scheiterte die Hoffnung, welche im Geist der Pforte aufgetaucht sein mochte.

Es blieb den Türken nichts übrig, als sich schnell von der Volkssache, die vergebens die Arme nach Hülfe zu den andern Völkern im Westen ausstreckte, zu trennen und mit den Russen gemeinschaftlich über die Fürstenthümer herzufallen, damit diese dem der Freiheit zürnenden Czaren nicht allein zufielen.

Die walachischen Patrioten, als sie ihre Revolution machten, mochten ebenso wie die Türken hoffen, dass in Polen und den deutschen Ostseeprovinzen, bei den russischen Leibeignen der Sturm gleichzeitig ebenso wie bei ihnen selber gegen Russland losbrechen würde. Sie sahen sich wie die Türken getäuscht, und das beste was sie jetzt zu hoffen haben, ist dass Russland möglichst gelinde Sicher-

heitsmassregeln gegen die Freiheit nehme, sich möglichst bescheidene Garantien, dafür dass so etwas nicht wieder passiren könne, geben lasse. No. 70. 1849 Ian. 31.

Russland aber wird seinerseits diese Garantien möglichst solid wünschen, und vielleicht solcher nur in einer möglichst lange dauerden oder gar einer bleibenden Occupation zu erkennen glauben. Daraus kann dann abermals ein türkisch russischer Krieg sicht entspinnen, wobei die fruchtbaren Fürstenthümer von neuem verwüstet werden, und der dann vielleicht mit einer neuen Eroberung und mit einer Vorrückung des russischen Mauthcordons zur Donau, d. h. mit Russischwerdung der Donau und mit dem Anfange der Vernichtung alles deutsch-ungarischen Handels und Verkehrs auf diesem Flusse enden wird.

Diese Interessen also, sage ich, haben die Russen an der Donau, diese Hoffnungen und Wünsche hegen sie in Bezug auf dieselbe, diese Aussichten haben sich ihnen eröffnet. Wir wollen nun auch die Interessen der Oesterreicher und überhaupt der Deutschen an der Donau und dem schwarzen Meere zusammenfassend andeuten.

III.

Die Interessen der Oesterreicher und überhaupt der Deutschen an der Donau und dem schwarzen Meer. Der Strassen welche Deutschland mit den Ländern an der Untern Donau verbinden, gibt es drei: eine von Leipzig und Wien her um die Karpathen herum durch Galizien zu den Quellen des Pruth und so zur Donau herab; die zweite von Regensburg und Wien aus auf der Donau herunter, und die dritte von Triest aus um Griechenland herum durch den Bosporus zur Donaumündung.

Auf allen drei Strassenzügen stand von jeher Deutschland mit den Ländern der Dakoromanen in Verbindung. Von der Leipziger Messe aus geht seit langer Zeit ein bedeutender Waarenzug um die Karpathen herum zum Pruth hinab.

Die sogenannten Lipskani sind in der Moldau und Walachei eine eigene Klasse von Kaufleuten, die diesen Handel besorgen. Die Walachen und Moldauer, insbesondere aber die letzteren, die dieser Handelsbahn näher liegen, versorgten sich auf diesem Wege mit dem grössten Theil der Kunst- und Fabrikserzeugnissen, deren

No. 70. 1849 Ian. 31. sie bedurften. Diese kamen zum grossen Theil aus Deutschland selbst oder waren ausländische (insbesondere englische) Producte, welche wenigstens den Verkehr in Leipzig belebten und den Transit durch Deutschland erhöhten.

Ebenso kamen von jeher auf der Donau viele deutsche Producte zu den Mündungsländern herab, namentlich bergmännische Erzeugnisse, mit Hülfe der Sau und Drau aus Steiermark und Kärnthen, und auch Nürnberger, Regensburger und Wiener Waaren, die indess, als die Donauschiffahrt noch so wenig entwickelt war, auch oft den Landweg um die Karpathen vorzogen.

Auf dem Weg aus dem adriatischen Meer verschifften schon ehemals die Venezianer viele deutsche Waaren zum Pontus und auch zu dem Litorale bei der Donaumündung, und seit dem Emporblühen Triests, das sich dem Donauhandel mit besonderem Eifer hingab, hat die Ausfuhr in dieser Richtnug noch bedeutend zugenommen.

In neuester Zeit hatten sich die Umstände auf allen drei Bahnlinien so günstig verändert, dass dadurch der Verkehr noch mehr belebt wurde und noch grössere Aussichten und Hoffnungen für die Zukunft enstanden. Die Oesterreicher haben erstlich die Länder am Fuss der Karpathen, Bukowina, Galizien mit guten Chausseen, welche die Verkehrscirculation um dieses Gebirge herum nicht wenig erleichtern, versehen, sowie man seit ein paar Jahren anfing den Pruth in dieser Richtung zu beschiffen. Ein Theil von Galizien und die Bukowina können ihre Landesproducte bequem zum Pruth verführen, und die Donauhäfen sind zum Theil die besten Abnehmer ihres Getreides, ihre Hauptstappelplätze geworden. In umgekehrter Richtung werden auch von hier aus Handelsspeculationen bis nach Konstantinopel ausgeführt und die levantinischen Waaren über die Donaumündung bezogen.

Mehr aber noch als die Karpathenlinie hat sich in neuster Zeit die Donaubahn selber gehoben. Ihre Beschiffung mit Dampfschiffen hat die Donaufürstenthümer und die Donaumündung in so nahe Berührung mit Wien gesetzt, wie sie es nie waren. Die Verbindung mit Leipzig, mit ganz Deutschland ist durch sie ungemein erleichtert. Eine Menge deutscher Waaren haben sich auf die Donau geworfen, welche sonst andere mühselige Auswege suchen mussten, oder gar nicht in die Handelsbewegung eintraten. Und nun gerade in dieser Zeit, wo uns die Fürstenthümer durch den Dampf näher als je getreten sind, wo man selbst in Nürnberg und Augsburg, sogar

in Berlin anfing grosse Hoffnungen auf die Donau zu bauen, sollen sie uns durch Russland weiter als je entführt und entrissen werden! No. 70. 1849 Ian. 31.

Auch die Linie des adriatischen Meeres ist in neuerer Zeit unendlich viel gangbarer geworden. Das oesterreische Gouvernement, die bewundernswürdig thätige Gesellschaft des Triestiner Lloyd haben das Höchste für diese Linie ins Leben gerufen. Sie haben eine Flotte von fast dreissig Dampfschiffen geschaffen, welche bis zur Donaumündung hin die ganze türkische Halbinsel, Handel, Regsamkeit, Leben verbreitend, emsig umrudern, und sie haben daher alle diese Länder und mit ihnen die Donauländer auch von dieser Seite mehr als je in das öesterreichische und deutsche Interesse hinein verwebt.

Und gerade jetzt nun, wo diess geschehen ist, droht eine russische Occupation dieser Länder mehr als je alle jene so glücklich eingeleiteten Verbindungen wieder abzuschneiden! Russland wirft sich, mit dieser Occupation Galizien und der Bukowina in den Weg. Es möchte sie ganz von der Theilnahme an den Getreidehandel des Pontus ausschliessen. Es verrent den Donaudampfschiffen den Ausgang. Denn diese Dampfschiffe bringen nichts mit sich was den Russen nicht zuwider wäre. Es droht mit seiner bevorstehenden Eroberung die Thätigkeit des Triester Lloyd zu vernichten. Denn es möchte ein Russisches Lloyd gründen, und die Bedürfnisse der Küstenländer des Pontus auf eigene Rechnung befriedigen.

Die drei genannten Strassen sind die drei grossen Bänder, durch welche die Fürstenthümer Moldau und Walachei an die obern Donauländer und zu Deutschland geknüpft sind. Ausserdem gibt es aber noch eine grosse Menge anderer kleiner Canäle, welche aus den nächsten oesterreichischen Donauländern zu ihnen hinüberströmen und sie mit oesterreichischen und deutschen Strichen und Völkerschaften verbinden.

Da sind hinter den Thoren der Karpathen insbesondere die siebenbürgischen Deutschen von Kronstadt und Hermannstadt, die an der Aluta und Dumbovitza herab einen lebhaften Verkehr mit den Walachen unterhalten. Sie versorgten dieselben bisher mit einer Menge gewöhnlicher Kunsterzeugnisse, die nicht gerade Wiener Luxusgegenstände waren, mit einer Menge Alltagswaaren und Utensilien, mit groben Wollengeweben, insbesondere mit Leinenwaaren, etc., auch hatten diese siebenbürgischen Deutschen stets durch ihre Speculationen einen grossen Einfluss auf walachische Viehzucht und Ackerbau. Die siebenbürgischen Mokanen (Schafhir-

No. 70. 1849 Ian. 31. ten) beweideten in ihrem Dienst die wüsten Weiden der Walachen und sogar der Bulgaren, die sonst keine Einnahme von ihren Weiden gehabt hätten. Ebenso vermittelten jene blühenden und volkreichen Städte einen lebhaften Durchzug levantischer Waaren über den Balkan und die Donau durch Bulgarien und die Walachei.

Sollte das russische Handels- und Zollsystem und der russische Pest-, Pass-, Waaren- und Polizeicordon sich hier einkeilen, so wäre es auch mit all diesem friedlichen Verkehr jener siebenbürgischen Deutschen vorbei. Alle diesen Fäden würden abgeschnitten, jener Binnenhandel, jener orientalische Waarentransit, die Ausfuhr von häuslichen Werkzeugen, diess alles würde aufhören, jene deutschen siebenbürgischen Städte, deren ganze Existenz mit der Walachei zusammenhängt und für die bei uns Deutschen in den letzten Tagen eine so lebhafte und wohlbegründete Sympathie aufloderte, würden leiden, würden veröden und sinken, wie die preussichen Städte an der russischen Gränze und deren Tuchhandel, deren Woll- und Leinenindustrie.

Dort im Norden hinter den Bergen sind ferner die Brüder der Walachen, die Milionen Dakoromanen unter österreichischer Oberhoheit, zu denen in dieser Neuzeit, in welcher alle gesitteten Völker einige freie Athemzüge thaten, die südlichen und östlichen Walachen die Arme zu innigerer Verbindung ausstreckten.

Siebenbürgen ist das eigentliche Kern- und Herzland von Dacien, die alte Burg der Dakoromanen, mit der sie stets durch vielfache Stamm- Sprach- und Bodeninteressen, durch tausend gemeinsame historische Erinnerungen innig verknüpf waren. Solange die Zustände so blieben wie sie bisher waren, war doch der Nation noch erlaubt ein Fünkchen von Hoffnung zu hegen. In der Verbindung mit der Türkei war noch immer viel freie Aussicht. Die Türken übten stets über alle ihre Unterthanen einen sehr unregelmässigen Despotismus. Wer sich aus der Nachbarschaft der Paschas fern hält, der kann ein ziemlich ungenirtes Leben führen. Es gibt eine Menge halbfreier und halbsouveräner Völkerschaften und Provinzen unter dem türkischen Scepter. «Auf den Bergen ist keine Polizei», dieses Wort gilt nirgends mehr als in der Türkei. Auch sahen und sehen alle von den Türken unterjochten Völker jenen Scepter nur als eine vorübergehende Plage an. «Die Türken stehen in Europa nur im Lager», diese Idee lebt in allen Rajahs.

Namentlich in dem letzten Jabrhundert war die Türkenmacht

sichtbar im Weichen begriffen. Da konnte man denken es sei doch noch einmal ein Loskommen davon. Auch den österreichischen Walachen blieb mehr Hoffnung und Freiheit; kurz alle dakoromanischen Patrioten fingen in diesen letzten Jahrzehnten mehr an für ihr altes Dacien, für ihre Drakul, für Alexander den Guten, für Stephan den Grossen, für Kaiser Trajan und Decebalus zu schwärmen und fast so extravagante Ideen zu nähren, wie die Polen für das «noch nicht verlorene Polen». No. 70. 1849 Jan. 31.

Aber wenn nun Russland längs den Karpathen und der Donau hier einschneidet, dann ist es ein tödtlicher Schnitt, der mitten durch das Herz geht, da müssen die Dakoromanen der Ebene von denen des Gebirges auf ewig scheiden. Mit Russland beginnt eine neue Unterthanenschaft, eine neue Despotie, deren Ende nicht abzusehen ist. Mit Russland gehen alle Hofnungssterne wie jede Freiheitssonne völlig unter. Russland übt den Despotismus systematisch. Ihm entgeht keine freie Haidukenschaft in den Bergen. Es duldet keine Verschiedenheit der Berechtigung, keine Sondergemeinschaft, keine Albanesenverbindungen und Mainottenverbrüderungen wie die Türken.

Der Lette, der Esthe, der friedliche krim'sche Tatar, der Weiss-Roth- und Kleinrusse, sie vergossen Thränen der Verzweiflung, wenn das Loos sie bestimmt hatte in die grosse russische Armee, dieses wüste und unabsehbare Soldatenmeer, in dem jede Individualität untergeht, wie ein Tropfen im Ocean, einzutreten.

So weinen, so verzweifeln auch die Patrioten der kleinen Donaufürstenthümer, wenn sie, wie jetzt, die Pforten des russischen Colosses aufgerissen sehen, in die man sie hineinzwängen will. Wer kann aus diesem Labyrinth den Ausweg finden? Die Russen gaben bisher noch nichts von dem heraus, was sie einmal fassten. Und dabei wollen sie von denen, die sich ihnen ergeben, nicht nur die Schätze, nicht nur die Waaren, nicht nur die Arbeit, auch die Sprache, den Glauben, die Gedanken, die Erinnerungen, die Geschichte, alles wolten sie vernichten oder umwandeln. Mit einem Wort, auch die ganze Seele wollen sie den unterjochten Nationen rauben, sowie sie den Leib in ihre Regimenter stecken, oder vor ihren Pflug spannen.

Wie auf der Landstrasse um die Karpathen herum, wie auf der Flussbahn der Donau, wie auf dem Seeweg durch den Bosporus, wie durch die Karpathenthore Siebenbürgens, so führt auch durch den Thaleinschnitt der Morawa ein Lebens- und Handels-

No. 70. 1849 Ian. 31. strom aus Ungarn, aus Oesterreich, aus Deutschland zu den untern Donauländern und den ihnen benachbarten Provinzen, namentlich nach Bulgarien, Macedonien, Thracien, nach Salonichi und wiederum nach Konstantinopel hinüber.

Das Journal des Oesterreichischen Lloyd hat nachgewiessen, dass allein auf diesem Weg für mehr als dreissig Millionen türkische Piaster oesterreichische und deutsche Waaren ausgeführt werden. Allein das kleine Königreich Sachsen ist für mehr als zwölf Millionen Piaster bei diesem Handel betheiligt. Sächsische Industriewaaren findet man auf allen grossen und kleinen macedonischen Märkten zum Verkauf ausgeboten. Die Reichen in Macedonien, Bulgarien und Thracien kleiden sich durchweg in Pelze die in Leipzig gekauft wurden.

Auch dieser ungarisch-oesterreichische-deutsche Waarenzug nach und durch Serbien ist in der grössten Gefahr, wenn die Russen die Donaufürstenthümer erlangen. Die Serbier, die Eigenthümer und Wächter des Morawathales, würden dann noch in höherem Grade als bisher den Impulsen und Eingebungen des Czaren folgen Ja, vermuthlich würden sie die nächsten sein die der Czar sich zu Unterthanen zu machen streben würde und fast müsste.

Militärische Schriftsteller haben es bewiesen, dass die Position bei Belgrad an der Mündung der Morawa im Westen des eisernen Thores in innigem Zusammenhang steht mit den Positionen im Osten desselben Thores. Wer diese hat, muss auch nach dem Besitze von Belgrad streben, ohne welches er jene nicht hinreichend schützen und halten kann. Die Russen, deren Armeen schon mehrere male in Belgrad waren, wissen diess genau. Ihre Besitznahme der untern Donaufürstenthümer wird die der Morawamündung ganz natürlich und fast nothwendig nach sich ziehen. Und geschieht diess, dann wehe dem österreichisch-deutschen Verkehr durch Serbien nach Macedonien und Thracien!

Auch auf dem schwarzen Meere sind die Interessen Deutschlands und Oesterreichs mit denen von Russland im Streite. Die Flagge der Oesterreicher, und mit ihnen der Deutschen, ist nach der der Griechen und Engländer am meisten bei der Schiffarht auf diesem Meere betheiligt. Im Jahre 1847 haben den Bosporus [1]) passirt: 1.260 oesterreichishe Segelschiffe, 167 oesterreichische Dampfboote und dann 99 hansische, 2 Kniphauser, 38 hannoverische, 22

[1]) Nach Lloyds Journal, XIII-ten Jahrgang, Nr. 44.

mecklenburgische, 4 oldenburgische, 81 preussische, zusammen 246 deutsche Schiffe. Diess gibt zusammen für Oesterreich und Deutschland 1.506 Schiffe. Die Griechen passirten den Bosporus mit 2.776 und die Engländer mit 1.894 Schiffen. Sonst übertraf keine andere Flagge die Menge der österreichischen und deutschen Schiffe. No. 70. 1849 Ian. 31.

Fast in allen Häfen des schwarzen Meeres ist die österreichische Flagge in einem gleichen Verhältniss zu den übrigen Flaggen der civilisirten Welt repräsentirt. Der hansische, der mecklenburgische und hannoverische Handel in dieser Gegend ist erst ganz neuerdings gegründet worden und in den letzten Jahren in einem merkwürdigen Aufschwung begriffen gewesen. Die hansische Flagge z. B. hatte sich in den letzten drei Jahren von 24 auf 99 Segel gehoben.

Schon jetzt kommt die Mehrzahl, etwa drei Viertel aller dieser Schiffe, in Folge des russischen Mauthsystems, bloss mit Ballast in diesen Regionen an, und treibt daher, von den russischen Gesetzen gedrückt, einen nicht sehr vortheilhaften Handel. Nur soweit die Russen am schwarzen Meere noch nicht herrschen, zu den Donaufürstenthümern, zu den türkischen Provinzen können sie, wie es sich ziemt, Waaren bringen und Waaren nehmen, also einen wohlthuenden Austausch der Bedürfnisse vermitteln. Nach dem Lande des Czaren gibt es keinen Austausch. Mit baarem Gelde müssen sie kommen und dürfen nur kaufen. Der Werth der Einfuhr in Odessa beträgt in der Regel nur ein Viertel des Werthes der Ausfuhr (die andern russischen Häfen am schwarzen Meere dürfen gar nicht einführen). Erweitert sich nun dieses Land noch durch die Donaufürstenthümer, so verengt sich wieder das Gebiet des freien Austausches der deutschen und oesterreichischen Schiffer, und es ist dann wieder ein Fortschritt gemacht zu dem Ziele zu dem die Russen hinstreben, zu der völligen Herrschaft über den Pontus und über den Bosporus, nach dessen Erreichung sie Schiffahrt und Handel auf diesem Meere dann ganz und gar so reguliren werden, wie es ihrem Interesse gemäss ist.

Wie einst die Türken, wie zu ihrer Zeit die Genueser, wie die Venezianer, werden sie alle unsere Concurrenz ausschliessen, und wenigstens haben sie dann in dieser Beherrschung des Meeres und seines Handels eine neue mächtige Ruthe in die Hände bekommen, mit der sie die Deutschen, Oesterreicher, und alle die Donauvölker schrecken, züchtigen und zügeln können.

«Die Oesterreicher und die Deutschen», so sagt ein geistreicher

No. 70. 1849 Ian. 31. französischer Schriftsteller, [1]) «beuteten bisher den ganzen Donaustrom, bis an seine Mündung und alle die dieser Mündung benachbarten Länder aus». Ja wohl, wir beuteten diesen Strom aus, und wir waren dazu berechtigt durch unsere Bildung, durch unsere Industrie, durch unsern Handelsgeist, durch unsere mannichfachen Talente und Kenntnisse, die jenen Gegenden zu gute kamen. Wir beuteten ihn aus, aber wir thaten ihm auch wohl, wir cultivirten ihn mit unserm Schweisse, mit unsern Capitalien, wir ernteten den Lohn redlicher Arbeit. Nur zweimal in der Weltgeschichte ist die Donau etwas gworden, einmal durch die Römer und einmal durch die Deutschen. Was sie durch die Russen werden würde, wenn es ihnen gelingen sollte sie zu bekommen — diese Frage bedarf keiner Antwort. Von jeher kam der Donau ihr Heil nur aus Westen, aus Osten dagegen wurde sie von jeher mit Barbarei überzogen.

Es wäre schön, wenn wir das ganze Interesse welches der Volksstamm der Deutschen an der Donau und an ihrem Mündungssee (dem Pontus) und ihrer zweiten Mündung (dem Bosporus) hat, in runden Zahlen ausdrücken könnten. Wir müssten dazu genau wissen, wie viele Schiffe, wie viele Matrosen, wie viele Capitalien wir in diesen Gegenden beschäftigen, wie viele Waaren wir auf allen bezeichneten Wegen, wie viele überflüssige Ackerbauer und Colonisten aller Art wir dahin absetzen, wie viele unserer strebenden Talente aller Art sich dahin Auswege verschaffen, wie stark unsere Colonien überall süd-ostwärts von Wien bis Konstantinopel sind.

Nur über einzelne dieser Punkte besitzen wir die hinreichenden Data; aber das Ganze zu überschauen ist uns unmöglich. Gewiss ist es, und soviel geht schon aus unserer obigen Darstellung hervor, dass unsere Betheiligung sehr gross ist, und dass kein Volk der Welt so viel Ursache hat gegen eine russische Occupation an der Donau zu protestiren wie wir Deutschen.

Die Donaufrage ist unsere Oregonfrage, ja sie ist noch viel mehr als das! Hätten wir eine nationalere Politik befolgt, so könnte sie längst unsere Missisippifrage sein. Die Oregonflüsse sind unbedentend gegen die Donau, das Interesse, das die Amerikaner dabei bereits realisirten, ist fast winzig gegen das uralte kolossale Interesse das wir Deutschen an der Donau realisirt haben. Die Amerikaner haben im Oregongebiet nur einige Hoffnungen auf Ge-

[1]) Robert in seinem höchst interessanten Reisewerke über die Südslaven.

winnst zu verlieren; für uns steht an der Donau unsäglich viel wirklicher Besitz auf dem Spiele. Und doch, mit welchem Lärm erfüllten die Amerikaner die Welt, als eine fremde Macht nur Miene machte dieses Oregongebiet anzutasten und einen ihrer vielen Ausgänge und Aussichten in den freien Ocean zu verschliessen! No. 70. 1849 Ian. 31.

Sollten wir, die wir nur zu lange den Impulsen einer verrätherischen, oder im besten Fall furchtsamen Politik — der Metternich'schen — gefolgt sind, geduldiger, bescheidener, oder besser gesagt verblendeter sein als die Amerikaner, wenn eine schlimmere Macht als es die Engländer für die Amerikaner sind, unsern Columbiafluss, nein unsern Missisippi angreift?

Seit zweihundert Jahren, seit seinem ersten Auftreten ist der Moskowitenstaat unserem deutschem Handel und Verkehr feindlich gewesen, und hat ihm, wo er mit Ihm zusammentraf und wo er es im Stande war, verfolgt und vernichtet.

Gleich die ersten Unternehmungen des jungen Moskowiterreichs im Beginn des sechszehnten Jahrhunderts waren gegen die Handelsmacht der Deutschen gerichtet. Die Eroberung Nowgorods, von wo aus die deutschen Hansen einen in Russland und Asien weitverzweigten Handel betrieben, hatte die Zerstörüng dieses Handels zur Folge. Die Deutschen wurden von da zurückgeworfen und dem Handel der baltischen Hansestädte einer der besten Canäle ihrer Thätigkeit verschüttet.

Nachher eroberten die Russen eine Reihe dieser deutschen Städte selbst, Riga, Reval, Liebau, etc., und obwohl sie ihre Unterthanen wurden, so beschränkten sie doch den Handel dieser deutschen Städte zu Gunsten des von ihnen selbst gegründeten Petersburg so weit. dass einige von ihnen gar nichts importiren dürfen, andere nur Häringe und Salz. Auf der Ostsee haben sie eine Kriegsmarine gegründet, mit der sie uns womöglich gelegentlich noch weiter zu beschränken denken.

Nach Polen vorschreitend haben sie dann dieses Land, mit dem wir einen lebhaften Handel führen, mit einer chinesischen Mauer von Zollschranken umgeben, und haben dadurch unsern ganzen Verkehr mit ihm, sowohl den directen mit Polen selbst als auch den sonst so blühenden deutschen Transithandel durch Polen und das innere von Russland mit der Mongolei und China in so hohem Grade vernichtet, dass ganze industrielle Klassen unserer Landsleute ins Elend gerathen sind, und dass die Blüthe ganzer deutscher Pro-

No. 70. 1849 Ian. 31. vinzen zerknickt ist, [1]) und so ist zu allen Zeiten jeder Zweig unseres Verkehrs verdorrt, an welchem Russland seine unheilbringende Hand legte.

Glaubt man dass die Russen mehr Erbarmen haben werden mit unserem Donauhandel als mit unserem Chinahandel, mit unserem Nowgoroder Verkehr, mit unsern preussischen und schlesischen Kaufleuten? Schon jetzt waren wir in Bezug auf einen grossen Theil unseres Donauinteresses von den Russen angegriffen und sozusagen von ihrer Gnade abhängig geworden. Durch die in den letzten Jahrzehnten mit den Türken abgeschlossenen Verträge sind die Russen bereits die Herren des Donaudeltas wie des Bosporus geworden. Einem dieser Verträge zufolge sollen die Russen das Recht haben zu verlangen, dass, im Fall sie es für nöthig hielten, die Pforte dieses Thor verschliesse.

Es hängt also von der russischen Einsicht ab, ob und wenn sie unsern 1.500 Segeln, die jährlich vor dem Bosporus anlangen, den Durchgang verschliessen wollen. Einem andern jener Verträge zufolge sollen die Russen das Recht hahen, die einzig fahrbare Donaumündung (die von Sulina) zu besetzen [2]), im übrigen aber sollen denselben Verträgen nach die Donaumündungs-Inseln unbesetzt und umhewohnt bleiben.

Gibt es einen Vertrag, der den Donauvölkern nachtheiliger und überhaupt barbarischer sein könnte? Man denke nur das fette, fruchtbare Delta des grossen Stromes, wo alles Leben und Thätigkeit sein sollte, wo die wahre Hauptblüthe und Frucht alles in den Adern des grossen Stromgebiets pulsirenden Lebens ausbrechen sollte, dieses Donaudelta, wo egyptische Volks- und Produktenfülle herschen würde, wenn wir Deutschen es mit unsern Kauf- und Ackersleuten besetzt hielten, wo es, wie in Holland, hunderterlei Anstalten, Häfen, Canäle, Leuchtthürme, Magazine, grosse Städte geben würde, soll vertragsmässig unbewohnt bleihen!

Von zwei grossen Staaten wird plan- und vertragsmässig, da, wo, wenn die Natur ihren Lauf hätte, alles Fülle und Leben sein müsste, eine Wüste hergestellt! Russland hat sich mit der Türkei verschworen dem Donaulehen hier an der Mündung die Kehle zu-

[1]) Nach einer Notiz des Oesterreichischen Lloyd sollen noch 1820 für 9 Mill. Thaler ostdeutscher Waaren im Transito durch Russland nach dem östlichen Asien gegangen sein.

[2]) Ausdrücklich wurde ihnem dieses Recht nicht einmal zugestanden, sondern es wurde von ihnen nur hinein interpretirt.

zuschnüren, die Barke dieses schönen Flussgottes hier auf den Sand laufen zu lassen. Und diese Verschwörung ist hauptsächlich gegen Deutschland gerichtet, das allein die Seele des ganzen Donaulebens ist. No. 70. 1849 Ian. 31.

Zwar ist Oesterreich, der Vorfechter Deutschlands an der Donau, im Jahre 1840 mit einem andern Vertrage dazwischen gekommen, demzufolge Russland verpflichtet sein soll, die von ihm besetzte Donaumündung für die Schiffe immer offen zu erhalten, ja sogar den Donauarm von Sulina immer in schiffbarem Zustande zu erhalten. Russland hat diess denn auch sehr bereitwillig zu thun versprochen. Allein gesetzt den Fall Russland wollte wirklich den Vertrag erfüllen, könnte es diess ohne die bedeutendsten Anstrengungen, ohne zahlreiche Mannschaft, ohne viele Dampfbaggermaschinen, ohne Bauten aller Art, ohne Ingineurkolonien, ohne beständige fleissige Aufsicht, ohne Bevölkerung und Besiedelung der Flussufer? Hat Oesterreich wirklich geglaubt, dass Russland alle diese Dinge beschaffen würde, dass es einen schwierigen Kampf mit der Natur, auf den Sandbänken, den Schilfsümpfen, den Flusswirbeln und der grossen Strandbarre von der Donau, lauter Dingen die von selbst das thun was Russland wünscht, unternehmen dass es sich einlassen würde in einem Kampf, mit dem es bloss seinen Nebenbuhlern, den Donauvölkern, in die Hand arbeiten würde?

Die Oesterreicher haben sich hie und da auf diesen Vertrag, zu dem sie Russland zwangen, etwas zu gute gethan und sind dafür auch von andern gelobt worden. Die Russen aber wussten besser was als brauchbarer Kern in diesem Vertrage steckte. Derselbe enthielt *implicite* weiter nichts als eine Anerkennung des russischen Donaubesitzes von Seiten Oesterreichs. Die Russen wurden dadurch selbst im Bezug auf Oesterreich zu rechtmässigen Lootsen und Wächtern der Donaumündung bestellt.

Die Stellung, welche Russland zum Donaugabiete einnimmt, ist die gefährlichste und drohendste die je ein eroberungslustiges Volk zu demselben eingenommen hat. Russland ist zur Unterjochung, oder wenn wir hievon noch nicht sprechen sollen, zur Ausübung eines Druckes auf die an der Donau einheimischen Völker so vollständig vorbereitet, wie es weder die Römer, noch die Magyaren, noch die Mongolen waren, bevor sie wirklich in dieses Stromgebiet einbrachen. Man kann sagen, dass Russland in der Nähe aller Thore steht, welche ringsumher zur mittleren und unteren Donau

No. 70. 1849 Ian. 31. führen, und welche von jeher die Einbruchsstätten der asiatischen Völkerwanderung aus Süden, Norden und Osten waren.

Den Römern und Griechen waren, ehe sie wirklich kamen, nur die südlichen Eingänge offen — die Magyaren drängten vorzüglich nur durch die Karpathenpässe bei der Theiss heran — die Mongolen zogen auf dieser und der mährischen Strasse herbei. Die Türken waren, ehe sie erschienen, nur die Herren der Balkanpässe und der serbischen Morawastrasse. Türkennoth gab es nur an der untern Donau. Die Russen dagegen finden wir an allen diesen Zugängen und Thoren entweder schon eingerückt, oder zum Einrücken bereit, oder mit ihrem Einflusse genähert. Russennoth ist da ringsumher.

Welche Stellung sie am dem weitgeöffneten Donaumündungsthore einehmen, zeigte ich soeben. Zu dem berühmten Karpathenthore an den Quellen der Theiss sind sie mit ihrem Staatsgebiete bis auf die Strecke von wenigen Meilen vorgerückt. Man blicke nur auf die Karte, und man wird aus diesem Staatsgebiete zwischen Pruth und Dniestr eine kleine Landzunge hervorragen sehen, die wie ein Arm in dieser Richtung hinausgreift und auf welcher die russische Festung Chotim sich zeigt. Ein russischer (ruthenischer) Bevölkerungskeil schiebt sich in derselben Richtung über die Karpathenpässe ins Theissgebiet hinüber.

Nicht viel entfernter sind die Russen von dem grossen mährischen Völkerthore, von den Quellen der Morawa. Bei Krakau ist seit einem Jahrzehnt stets eines ihrer Hauptarmeecorps vereinigt, auf ein gegebenes Zeichen zum Einbruch bereit. Sie haben dieses Thor schon früher einigemal passirt.

Sollte auch jetzt wieder ein Hülferuf des bedrängten Kaisers von Oesterreich sie auffordern, wie ehemals vom geängsteten Kaiser Arnulph die Magyaren gerufen wurden, so würde diess wieder einen bedeutenden Fortschritt ihrer Macht in dieser Gegend bezeichnen, denn jede Hülfe, die wir andern leisten, ist eine Vergrösserung unserer Macht, und jede Hülfe, die wir annehmen, ordnet uns dem Helfer unter.

Im Süden haben die Russen mit ihrem Einflusse alle Donauquellen, das ganze Stromgebiet ebenso umgangen wie im Norden. Bei dem Morawathore haben sie die Serbier, ihre Bundesgenossen, die ihnen schon vielfach zur Dankbarkeit verpflictet sind und die ihnen diese Strasse frei erhalten. Ganz Illyrien ist von Russland unterminirt bis an das adriatische Meer hin. Die russischen Sympathien verzweigen sich von allen diesen Punkten aus, wie die Do-

naunebenflüsse selber, zu dem Hamptstrome hinab, und dieser fliesst gleichsam überall auf einem von Russen unterminirten Terrain mitten zwischen den von Russen besetzten Strecken hin. No. 70. 1849 Ian. 31.

Diess, sage ich, ist die Stellung welche Russland zur Donau einnimmt — Russland, dieser Coloss der überall an seinen Gränzen, selbst ohne sein Dazuthun, blos durch seine Nähe Zwietracht erregt, und der wie Rom stets aus der Uneinigkeit seiner Nachbarn Vortheile zog.

Russland forderte den Aufstand mongolischer Stämme gegen die Chinesen und nahm diesen einige Landschaften. Es sah mit Freuden die Kriege zwischen Persien und der Türkei und entzog beiden einige Provinzen. Es begünstigte die Kriege zwischen Schweden und Polen und nahm für sich die zwischen beiden streitigen Länder an der Ostsee. Es nährte die innere Zerspaltung Polens und theilte das Land mit seinen Verbündeten, den Löwenantheil für sich nehmend. Es hetzte dann die Polen gegen die deutschen und hegt die Hoffnung einmal den Rest von Polen, den es einstweilen bei Oesterreich und Prussen deponirte, nachzuholen. Es begünstigte die Aufstände der Serben und Montenegriner sowie der Bulgaren, lockerte ihre Verbindung mit den Türken und ungarnte diese Länder mit seinen Banden. Es sähte schon frühzeitig Zwietracht im Innern von Deutschland, indem es Preussen bewog, beinahe zwang, halb Sachsen zu nehmen, wodurch es Preussen verhasst machen wollte, ebenso wie es in unsern Tagen die Oesterreicher bei den Polen verhasst zu machen strebte, indem es sie zwang Krakau zu nehmen.

Auch unsere Zwietracht mit den Dänen war den Russen erwünscht, wie ihm alles willkommen ist, was Deutschland mit seinen Nachbarn verfeindet. Am augenehmsten aber sind ihm die deutsch-ungarisch-croatischen Wirren an der Donau und die so unerwartet schnelle und heftige Erschütterung des oesterreichischen Staatsgebäudes. Sollte diese Erschütterung zu einem Zusammenbruch führen, so erblickt Russland für sich selbst unter den Trümmern mehr als ein herrliches Erbschaftsstück an den Ufern der Donau.

No. 71. 1849 Ianuarie.

Raportul generalului Moller, Comandantul Diviziei 14 ruseşti, către Generalul A. Lüders.

(Copie. Arh. St. Iaşi. Dos. No. 437.

Copie. Secret.

Comandirului Corpusului al 5-lea de Pihotă, Domnului General de Infanterie şi Cavaler Lüders.

Nacialnicul Diviziei 14 de Pihotă, General Leitenant Moller al 2-lea.

Raport.

Spre împlinirea pridpisaniei Inalt Exelenţiei Voastre către mine din 14 şi 17 Ghenarie No. 64, 66 şi 83, eu am făcut următoarele dispoziţii.

1) Toate ştiinţele împărtăşite mie despre lucrurile în Transilvania şi nădejdea revoltanţilor a trece în Turchia prin partea de jos a Moldovei şi Galaţi, s'au împărtăşit General-Leitenantului Freitag şi Generalului de infanterie Ceodaev.

2) General-Maiorului Esaulov i-am împărtăşit instrucţii pentru lucrări împrotiva revoltanţilor în partea de jos a Valahiei, şi am poruncit a se aduce batericeasca baterie No. 3 dela Tecuciu la Bârlad, şi bateria No. 10 de cavalerie uşoară dela Bârlad la Tecuciu. Copia acestei pridpisanii şi marşrutele mutării se prezentează pe lângă aceasta.

3) Polcul de iegări Jitomirskii şi uşoara baterie No. 5 s'au adus din Basarabia în Moldova, iar al 2-lea şi al 4-lea batalioane cu stabul polcului Minskii de pihotă şi asemenea uşoara No. 5 baterie şi 1/2 sută No. 1 de Cazaci s'au îndreptat în partea de sus a Moldovei, după marşrutele alăturate. Oştile acestea după ajungere la locurile hotărîte, au a fi aşezate potrivit alăturatei aici dislocări. Tot odată uşoara No. 4 baterie se aduce dela t. Orheiul la t. Bălţile, şi pe lângă ea pentru ţinerea caraulului roata al 12-a de iegări din polcul Jitomirskii. Acestor oşti li s'au dat de către mine oteritnoi liste pe numărul carelor lăcuitoreşti hotărîte de Inalt Exelenţia Voastră. Amuniţia de prisos şi săladurile oşteneşti s'au poruncit a se lăsà subt cuviinciosul caraul la polcul Jitomirskii în Sculeni, iar uşoara No. 5 baterie la Bălţi, bolnavii să se tradeà la spitalul din Bălţi şi să se lase în Bessarabia femeile rangurilor oştieneşti.

4) Pentru asigurarea acestor oşti despre îndestulare pe drum şi pe loc eu m'am adresat către Domnul Sturdza pe temeiul de mai înainte. No. 71. 1849 Ianuarie.

5) Pentru mutarea acestor oşti am împărtăşit General-Leitenantului Danemburg, General-Guvernatorului Novorosiei şi General-Leitenantului Freitag.

Pe lângă aceasta am cinste a prezentà Inalt Exelenţiei Voastre în original răspunsurile către mine al Generalului de Infanterie Ceodaev şi al Generalul-Leitenantului Freitag cu dislocaţia cvartirelor oştilor adunate în partea de sus a Bassarabiei şi în gubernia Podoliei, din cari veţi binevoi a privi că după dispoziţia Luminării Sale Prinţului de Varşovia, General-Leitenantul Freitag, având în împreună lucrare puternică otreadă, e dator la întâmplare de a năvăli revoltanţii în Moldova, a-i bate în coastă şi în coadă. Pentru aceasta partea din sus a Moldovei dela Dorna până la Novoseliţa e asigurată cu otreada Generalului Freitag de 32 batalioane de pihotă, 8 tunuri pedestre, 16 tunuri de cavalerie, 16 escadroane de cavalerie şi 6 sute de Cazaci. Pe lângă aceasta otreada generalului de infanterie Ceodaev porneşte asemenea spre întâmpinarea neprietenilor la întâmplare de năvălirea lor în părţile din sus. Pe de altă parte, închipuind că toţi revoltanţii în Transilvania încunjuraţi din toate părţile şi adunaţi în obştească otreadă pot a se îndreptà către Turchia, ca o parte mai apropiată de Transilvania, numai prin 6 trecătoare, pe la Galaţi, eu după luarea aminte a Inalt Exelenţiei Voastre, găsesc de neapărat a apropià oştile din partea din sus la acea din jos a Moldovei şi a întări otreada General-Maiorului Esaulov, spre care eu aş fi socotit a aşezà oştile în chipul următor:

1. Subt comanda General-Maiorului Esaulov:

Polcul Podolskii şi Jitomirskii de iegări în complect.

Polcul de husari al Prinţului de Varşovia.

Bateria de cavalerie uşoară No. 10.

A 6-a sută de Cazaci cu ştabul polcului.

Otreada aceasta va mijloci în mică distanţie între Tecuciu, Focşani şi Adjudul-nou.

Către această otreadă să se adaugă uşoara baterie No. 4, cu acoperitoarea ei roata 12 de iegări din polcul Jitomirskii dela târgul Bălţile şi să se aşeze tot acolo în partea de jos a Moldovei.

Insă să se despartă din această otreadă două roţi ale polcului Jitomirskii şi să se aşeze una la Bârlad şi una la Vasluiu.

2. Sub comanda polcovnicului von Lein:

Patru batalioane din polcul Volinskii cu stabul polcului.

No. 71. 1849 Ianuarie.

Uşoara baterie No. 5 să se aducă dela Botoşani la Bacău.

Această otreadă să mijlocească pe râul Trotuşul şi în distanţiile t. Bacău şi Ocna.

Pe lângă această otreadă să se lase a doua şi a patra sute de Cazaci de Don şi să se aşeze una la satul Dărmăneştii, iar cealaltă în satul Grozeştii; din ele să se rânduească mici posturi câte 10 Cazaci cu ofiţerii lor sau ursadnici şi să se aşeze chiar pe graniţă pe ţărmurile din sus ale râurilor Trotuşul, Uzul, Slănicul, Caşinul, Suliţa şi Putna, ca privighere să fie pe toată graniţa.

3. Subt nacealstva comandirului batalionului 1 din polcul Minskii de pihotă, Polcovnicul Alexandrov:

1-iul şi al 2-lea batalioane din polcul Minskii, şi să se aşeze, un batalion să mijlocească pe râul Bistriţa între satele Răpciunii şi Gura Bicazului, iar a 3-a sută de Cazaci să se aşeze în Răpciuni; din ea să se rânduească posturi câte 10 Cazaci cu ursadnici în părţile din sus ale râurilor Bicazul, Bistricioara şi la Dorna, afară de acestea în satul Holda să se aşeze trei cazaci pentru comunicaţie între Dorna şi Răpciuni. Celălalt batalion să se aşeze în târgul Piatra, despărţindu-se din el una sau două roţi la t. Roman.

4. In oraşul Iaşi să se aşeze:

Stabul polcului Minskii cu al 3-lea şi al 4-lea batalioane, uşoara baterie No. 3 şi a 5-a sută de Cazaci ce au a venì aici dela Bârlad.

5. Privigherea pe graniţa despre Bucovina dela T. Fălticeni la Novoseliţa să se încredinţeze unei sute de Cazaci No. 1 şi să se aşeze pe ea în t. Botoşanii, din ea să se orânduească posturi câte 10 Cazaci cu ursadnici pe la zastavele de pe graniţa Moldovei.

Indemânările ce se pot aşteptà dela această punere la cale sunt acestea: că cea mai apropiată trecere a revoltanţilor din Transilvania în Turchia va fi închisă de puternica otreadă a generalului Esaulov prin împreună lucrare a otredelor polcovnicului von Lein şi a polcovnicului Şevici, afară de aceasta, hrana acestor oşti va fi asigurată cu mari rezervuri aflătoare în Tecuciu, Bârlad şi Focşani, şi la întâmplare de neapărată nevoie se va puteà transportà hrana dela magazia de Leova cu care lăcuitoreşti. Iar cârmuirea Moldovei va fi scutită de nouă strămutări în părţile de sus ale Moldovei.

Nişte aşă socotinţe ale mele am cinste plecat a le prezentà la buna luare aminte a Inalt Exelenţiei Voastre.

(Iscălit în cea adevărat)

General Leitenant Moller al 2-lea.

Ordinul Generalului Moller către Generalul Esaulov, Comandantul brigăzii 2 rusești. No. 72. 1849 Ianuarie.

(Copie. Arh. St. Iași. Dos. No. 437.)

Comandirului brigăzii a 2-a din divizia a 14-a de pihotă, Domnului General-Maior și Cavaler Esaulov.

După pridpisania către mine a Domnului Comandirului Corpusului al 5-lea de pihotă din 14 Ghen. No. 64, Exelenția Voastră vă orânduiți nacialnic otreadei oștilor adunate în partea de jos a Moldovei, pentru oprirea și sfărmarea înarmatei otreade a revoltanților, dacă ei vor năvăli din Transilvania în partea de jos a Moldovei.

Spre întruparea acestei otreade se orânduesc următoarele oști :

Polcul Podolskii de iegări.

Polcul prințului de Varșovia de husari.

Batericeasca baterie No. 3 a brigadei 14 de artilerie de câmp.

Bateria de cavalerie ușoară No. 10.

A 6-a sută de Cazaci din polcul No. 2 de Don. Pentru informarea Excelenției Voastre vă împărtășesc împrejurările politice din Ungaria-Transilvania și dislocația oștilor.

Cele mai de căpetenie punturi ale împărăteștilor austriacești oști subt comanda Prințului Windischgrätz, după luarea cetății Buda și a Târgului Pesta, se îndreaptă prin partea de sus a Ungariei către Transilvania, în vreme când alte oști au pornit din Bucovina. In partea de jos a Ungariei lucrează Corpusul Banului de Croația Jellachich împreună cu Sârbii și Croații. Incă până în vremea de față Transilvania se găsește în dispoziția revoltanților; în această muntenoasă și păduroasă parte s'au închendrat (?) acum revoltanții din Ungaria mare, tot acolo se găsesc Leghionul de Leși pribegiți dela Paris, Leghionul studenților de Viena și Italienii ce au fost în slujba austriacească. Toți Ungurii din Transilvania lucrează în unire cu revoltanții. Către dânșii s'au unit Seclerii. Cel de căpetenie cârmuitor al tuturor revoltanților din Transilvania este Generalul Bem. El pe la sfârșitul lunii Decemvrie având 20.000 a năvălit în Bucovina cu 7.000, dar a fost înfrânt și strâmtorit a se întoarce în Transilvania. In urmă întărindu-se cu Ungurii și Seclerii până la 80.000, s'a aruncat în partea de jos a Transilvaniei, a atacat pe Hermannstadt, dar a fost bătut de Feldmarschal-Locotenentul Baronul Puchner. Intr'acestea altă otreadă de Secleri a cuprins pe Kronstadt-ul și oștile austriecești ce au fost acolo s'au retras în Valahia.

No. 72. 1849 Januarie. După porunca Impăratului nostru s'a adunat în Valahia o otreadă de oşti a noastră pentru a lucrà în partea de jos a Transilvaniei, pe de altă parte altă otreadă subt comanda General-lieutenantului Freitag s'a adunat în împrejurimea Cameniţ-Podolscu şi Hotin pentru a lucrà împotriva revoltanţilor, la întâmplare de a se apropià de graniţa Bucovinei şi a Galiţiei. Pentru întărirea oştilor aicea se aduc acum polcul Jitomirskii şi uşoara baterie No. 5 din Basarabia în Moldova, cari trec graniţa la 26 Ghenarie.

Toţi revoltanţii din Transilvania sunt încunjuraţi de toate părţile, şi în curândă vreme ei adunându-se în otreadă, se vor îndreptà negreşit pentru scăpare către vreo depărtată parte.

Socotinţele în această privire sunt deosebite; unii din generalii Austrieni socot că ei se vor aruncà în Bucovina sau Galiţia, ca de acolo să năvălească în Turchia, alţii socot că ei vor veni în Moldova; dar Domnul Comandir al Corpusului cu deplină încredere arată că cel mai apropiat al lor drum pentru fugă numai în 6 popasuri este la Turchia prin defileava graniţii, râul Oituzul, satul Grozeştii peste râul Dunărea.

Cum otreada încredinţată Excelenţiei Voastre este aşezată anume pe drumul acesta, apoi întemeindu-mă pe mai înalta voinţă a Maiestăţii Sale Impăratului, împărtăşită mie de către Domnul oştienescul Ministru, şi împlinind predpisenia Domnului Comandirului de Corpus, pun înainte Exelenţiei voastre ca să aduceţi întru împlinire următoarele:

1) A păzi toată partea din jos a Moldovei, cea de sus a Valahiei şi apropiata de ele graniţa Transilvaniei, de năvălirea înarmatei otreade a revoltanţilor, a lucrà împotriva lor cu arme, a vă sârgui de a-i înfrânge şi nimicnici (desfiinţà) nescăpându-i nici cum în amândouă Prinţipatele Moldova şi Valahia, ocupate şi oştile noastre, şi asemenea şi în Turchia.

2) La întâmplare de năvălire a revoltanţilor, să se închentreze cu repejune oştile întru întâmpinarea neprietenului. Otreada voastră îi întâmpină din faţă, iar alte două otreade sunt îndatorite a lucrà în conglăsuire subt a noastră dispoziţie şi a lovi în revoltanţi din amândouă flancurile şi în urmă, anume otreada Polcovnicului von Lein ajutor în t. Tarcău; din această otreadă la întâmplare de năvălire a revoltanţilor puteţi a uni către sine 1-iul al 2-lea şi al 4 lea batalioane din polcul Volinskii, a 2-a şi a 4-a sute de Cazaci din polcul No. 2 de Don. Cealaltă otreadă a comandirului polcului de ulani a Luminării Sale Prinţului de Nassau, Polcovnicul Şevici ce

se găsește așezat la t. Buzău din Valahia; în a sa dispoziție se găsesc patru escadroane a polcului său, batalionul 1-iu din polcul Pragscoi și trei sute de Cazaci din polcul 43. Cu amândoi acești comandiri să intrați neapărat în înțelegere. Corespondențiile să le expeduiți prin poștă, iar la grabnice întâmplări să trimiteți înadinși. Dela ei cereți cu deamăruntul științe pentru dislocația oștilor și întâmplările de peste graniță. No. 72. 1849 Ianuarie.

La mișcarea oștilor hrana pentru oameni și pentru cai să o primiți dela magazii și să o transportați cu care lăcuitorești, pe cari să le cereți dela Ispravnici.

Cele de căpetenie trecători de graniță prin munți în partea de jos a Moldovei pe râurile Trotușul, Uzul și Oituzul se priveghiază de către a 2-a și a 4-a sută de Cazaci; după dânșii este așezat batalionul al 4-lea al polcului Volinesc în împrejurimea Târgului-Ocnelor. Comandirul acestui de pe urmă batalion, Podpolcovnicul Afaniev este nacialnicul a acei părți pe linia dinainte.

3) A comandarisì neapărat vrednici ștab sau oberofițeri spre a reviduì drumurile: unul pe râul Trotușul și defilelile râurilor Uzul, Oituzul și Cașinul în sus până la granița Transilvaniei, celălalt spre reviduirea drumurilor pe defilelile râurilor Putna, Sușița și Zabala, asemenea în sus până la granița Transilvaniei; al treilea să reviduească toate trecătoarele și vadurile râurilor Siretul dela t. Adjudului în jos pe curgerea lui până la vărsarea lui în râul Dunărea, și asemenea și toate mijloacele trecerii peste acest râu, cari ar puteà revoltanții câștigà la t. Galații și t. Ibraila. Cu deamăruntul descriere a acestor drumuri, suișuri, pogorîșuri și trecătoare să se alcătuească în scurtă vreme, în cât se atinge de însușirea încunjurătoarei, înrâuririi asupra mișcărilor pihotei, cavaleriei și a artileriei. Asemenea cu aceleași mijloace să se adune științe pentru însușirile localității în partea din sus a Valahiei. Acestor ofițeri să li se dea convoiu unul sau doi soldați înarmați. Cai lăcuitorești să se ceie de prin sate după alăturatele ateritnoi-listuri.

4. Toate științele despre întreprinderile revoltanților peste graniță să se iea dela Podpolcovnicul Afaniev, aflător în T.-Ocnelor; pentru purtarea corespondențelor să se așeze în satul Căiuțul trei Cazaci călări din suta a 6-a, la mijlocul drumului între târgurile Ocna și Adjudul-nou, și în acest din urmă plicurile să se tradee la poștă, unde să se comandarisască un subofițer cu cnigi șnuruite pentru a trece în ele plicurile primite și expeduite.

Pentru mai din vreme informarea Exelenției Voastre vă împăr-

No. 72. 1849 Ianuarie. tăşesc, că localitatea în Moldova şi Valahia este muntenoasă, acoperită cu păduri dese, în deobşte cu neputinţă a se călcà de oşti. Numai drumurile prin defilelile râurilor Trotuşul, Uzul, şi Oituzul înlesnesc trecerea trăsurilor uşoare, însă cu mari greutăţi. Celelalte trecătoare pe graniţă toate sunt numai potici prin munţi şi păduri, încât numai omul singur cu sloboda poate trece. Ieşind dela graniţă peste una sau două popasuri, localitatea poporoasă a pădurilor e mai mică pe toate păraele ce mai îndesesc comunicaţiile satelor, şi pogorîndu-se dela graniţă în jos pe curgerea tuturor păraelor la treì popasuri localitatea se înfăţoşază mai dreaptă şi păduroasă cu îndemănatice comunicaţii prin toate direcţiile chiar până la Dunărea.

Dislocaţia.

Dela Focşani până la graniţa Transilvania sunt:

Dela	Focşani	până	la	capul râului Zabală	75	verste
—	—	—	—	Putna	80	—
—	—	—	—	Suşiţa	85	—
—	—	—	—	Caşinul	90	—
—	—	—	—	Oituz	105	—
—	—	—	—	Slănic	115	—
—	—	—	—	Uzul	125	—
—	—	—	—	Trotuşul	145	—

De punerile la cale ce veţi face, să mă înştiinţaţi.

In original iscălit: General-Lieutenent Moller al 2-lea.

No. 73. 1849 Fevr. 3.

Raportul Sfatului ocârmuitor al Moldovei către Principele Mihail Sturdza.

(Buletin Foaie Oficială. No. 10. 1849. 3. II.)

Prea Inălţate Doamne,

In urmarea înaltului ofis sub No. 96, poruncitor Sfatului ocârmuitor de a chibzuì 1-iu care anume din jurnalele sau gazetele străine ce se introduc în ţară să fie oprite cu totul şi care din aceste să fie slobode în ţirculaţie, spre a lipsì necontenita censurare la sosirea fiecăreia poşte; şi al doilea ce măsură să se întrebuinţeze fără osebire de feţe şi locuri, când s'ar găsì undeva gazete, jurnale sau orice alte tipăriri de acele oprite, afară de acele ce ar venì pentru singură întrebuinţare d. d. osebiţilor Consuli, Sfatul ocârmuitor cu

toată supunerea aduce la cunoştinţa Inălţimii Voastre, că după desbaterea asupra măsurilor pentru oprirea necuviinţelor izvoritoare din introducere de jurnaluri sau gazete răspânditoare de idei nepriincioase şi nepotrivite existenţei şi sistemei politice a Prinţipatului, a venit în socotinţă: No. 73. 1849 Fevr. 3.

A. Ca toate gazetele, jurnalele sau ori care foi periodice străine, afară de acele arătate aice jos, să fie cu totul oprite a întrà în ţară cu ori ce chip, sau făţiş sau tainic, dar şi acele ce se slobod pot fi iertate numai în câtă vreme aceste nu-şi vor preface a lor sistemă şi ţintire.

Insemnarea jurnalurilor învoite.

Din Franţa.

1. Monitorul (Moniteur).
2. Jurnalul de Deba (Journal des Débats).
3. Constituţionalul (Le Constitutionnel) şi
4. Toate jurnalele de modă (Tous les journaux des modes).

Din Austria.

1. Gazeta din Viena (Wiener Zeitung).
2. Loidul Austrian (Le Lloyd autrichen).
3. Jurnalul de Comerţ de Lipsca (Le journal de commerce de Leipzig).
4. Gazeta de Ausburg (Allgemeine Zeitung.)

Cu această deosebire pentru aceasta din urmă (care se sloboade după cererea d-lui Agent austriecesc), ca coloanele ei să nu cuprindă nici o rostire împotriva Rosiei, a Porţii Otomane şi a Ocârmuirilor Prinţipaturilor, sau împotriva existenţei politice.

Din Grecia.

Jurnalul Ocârmuirii (Ἐφμερίς τῆς Κηβερνήσεως).

Din Valahia:

Gazeta acestei ţeri.

B. Se deosebesc acele din gazete sau jurnaluri ce vor fi destinate pentru întrebuinţarea osebiţilor Consuli reziduitori în Prinţipat, şi nu mai puţin în zisa oprire se cuprind cu cea mai întreagă stricteţă şi gazetele de Bucovina şi de Transilvania, şi orice alte tipăriri în materie politică, mai ales ca unele ce se tipăresc în limba naţională.

No. 73. 1849 Fevr. 3.

C. Se deosebesc dela orice mărginire sau oprire toate gazetele sau jurnalele tipărite în Rosia şi Turcia.

D. Gazetele sau jurnalele ce se slobod şi cari s'au însemnat la litera A., de aice în sus să fie posvolite a se introduce prin expediţia c. cr. Agenţii sau prin alte de asemenea canaluri şi a se da deadreptul la abonaţi fără ţensură, iar gazeta de Augsburg nu are a se aduce decât prin expediţia c. cr. Agenţiei austrieceşti, după mărginirile la cari este supusă.

E. Afară de gazetele şi jurnalele ce se slobod precum se arată aice sus şi afară de acele destinate pentru singura întrebuinţare particulară a d. d. Consulilor, ori şi unde se vor descoperì sau la margini sau în lăuntrul ţerii, prin cafenele, librării ori aduse cu prilejul de mărfuri, ori la feţe particulare, acele gazete, jurnaluri sau orice alte tipăriri periodice, fie în oricare dialect, să se prindă şi pe călcătorul regulei statornicite, adecă pe acei ce le vor aduce sau pe acei la cari se vor află să se supuie următoarelor pedepse:

1. Persoana la care s'ar găsì gazete, jurnaluri sau orice tipărituri oprite, să fie pentru cea întâia dată supusă, de va fi cu avere, la un ştraf de 50 galbeni, iar de nu va fi în stare de a plătì, la o înschisoare de 6 luni, unde va fi hrănit pe socoteala sa.

2. La a doua călcare acel cu avere să fie ştrăfuit cu 100 galbeni şi totodată supus închisorii în curgere de 6 luni, iar acel în neînchipuire de a plătì, unei închisori pe vreme de un an de zile.

3. Aceste ştrafuri băneşti să se deie cutiei milelor în ajutorul săracilor.

Aceasta este chibzuirea ce a făcut Sfatul, iar desăvârşita hotărîre rămâne la înalta încuviinţare.

(Rezoluţia Domnească:) Se încuviinţează în 5 Ghenarie 1849, aceste se vor publică spre obştească ştiinţă şi întocmai urmare împărtăşindu-se şi la Consulaturi.

No. 74. 1849 Fevr. 9.

Adresa No. 9 a igumenului mânăstirii Mărgineni către Mitropolitul Ungro-Vlahiei.

(Arh. St. Dos. No. 21 Mânăstirea Mărgineni.)

Prea sfinţitului Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungro-Vlahiei.

Porunca Preaosfinţiei Voastre de subt No. 310 în pricina băgării de samă ce trebue să am de a nu primì în mânăstire spre

lăcuinţă din cei ce au contribuit în turburările trecute şi au trecut peste graniţă, priminduse, plecat se răspunde că întocmai se va face urmare. No. 74. 1849 Fevr. 9.

Igumenul.

«Păsărica», poezie de V. Alexandrì, în «Bucovina.» No. 1. 1849. 14. II. No. 75. 1849 Fevr. 14.

Păsărica.

(Din Moldova 1848.)

Albă păsărică
Ce stai singurică
Lângă cuibul tău?
Nu-i ziua senină,
Ori nu curge lină
Apa la părâu?

Ce plângi tu cu jale?
Vezi sorele tale
Cum se veselesc,
Prin crângile umbroase
Vezi cât de voioase
Sbor şi ciripesc.

Ce durere, spune,
Ce dor greu supune
Inimioara ta,
De stai singurică,
Albă păsărică,
Şi nu poţi cântà?

«Frate în dreptate,
O pajură mare
Se 'nalţă mereu;
Ghiara-i se lungeşte
Şi ochiu-i ţinteşte
Tot spre cuibul meu.....

«Apa-i lină frate,
Frunza lin se bate

No. 75. 1849 Fevr. 14.

In codru 'nflorit,
Dar cuibu-mi jos cade
Că de mult îl roade
Un şarpe cumplit.....

Socotim de prisos a chemà luarea aminte a cetitoriului asupra alegoriei cuprinse în această poezie, ieşită din condeiul unui din cei mai slăviţi poeţi româneşti.

Red.

No. 76. 1849 Fevr. 18.

Corespondenţă dela graniţa Moldovei în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 74. 1849. 15. III.

Moldauische Gränze. Die väterliche Obsorge der russischen Regierung für die beiden Fürstenthümer offenbart sich täglich besser, und es scheint dass man festen Fuss in diesen Ländern fasse. Vor einigen Wochen gingen an alle Quarantänen der Walachei und Moldau zu ein bis swei russische Beamten ab, um diese Plätze zu beaufsichtigen. Das Zehntel der Abgaben, das man zur Erhaltung der russischen Truppen in der Moldau zur Hälfte von den Bauern, zur Hälfte von den Gutsbesitzern mit Genehmigung der russischen Regierung zu erheben befahl, sollte nicht erhoben werden, da die russische Regierung selbst alle Unterhaltungskosten tragen wollte, allein trotz dieser Erklärung wird dieses Zehend doch erhoben. Wie weit die Unumschränktheit des moldauischen Fürsten, gestützt auf russischen Schutz, geht, bewies sich wieder vor einigen Tagen. Der berüchtigte Prinz Gregor hatte auf den den griechischen Klöstern abgedrungenen Gütern eine Menge Weizen in seinen Speichern, und ging die Jassyer Bäcker an, seine Frucht für einen von ihm ihnen festgesetzten Preis, der den gewöhnlichen Einkaufspreis weit überstieg, abzukaufen; einige sträubten sich, dass sie ja dann nicht das Brod zu dem gesetzmässig taxirten Preise verkaufen könnten, wenn sie schon den Weizen zu so hohem Preise einkaufen müssten. Er gab ihnen hierauf zu wissen: entweder sie gingen seinen Vertrag ein, oder ihre Bäckereien würden geschlossen; gingen sie ihn aber ein, so würde er bei seinem Vater erwirken, dass der Preis des Brodes gesteigert würde, was auch seit einigen Tagen geschehen ist. Solche Willkürlichkeiten, wodurch der gemeine Mann und Nothdürftige am meisten bedrückt ist, gehen unter den Augen der schützenden Macht russischer Beamten vor sich. Wie wir hören, soll dieser Prinz Gregor in die russische Garde eintreten zu wollen beab-

sichtigen, allein wir hoffen, dass S. Maj. der Kaiser Nikolaus die Ehre seiner Officiere vor solchen Individuen wahren werde. Die persönliche Sicherheit in den Fürstenthümern ist nicht mehr sicher, da man durch falsche Anklagen den schrecklichsten Misshandlungen preisgageben ist. Ein Beispiel dafür: auf Befehl des Hrn. Generals Lüders wurde der erste katholische Pfarrer der moldauischen Mission, Hr. Sobolsky, der als achtbarer Mann hier seit Jahren bekannt ist, als verdächtig demselben angeklagt, durch den hier stationirenden General Hrn. Moller gefangen genommen. In der Nacht von 28. Febr. auf den 1. März umzingelte russische Mannschaft das Gebäude der katholischen Mission, schlug die Haus- und Stubenthüre der Mission ein und zog besagten Pfarrer aus dem Bette, setzte dem um die Ursache eines solchen nächtlichen Einbruchs in einem geweihten Hause sich erkundigenden zweiten Pfarrer das Bajonnet auf die Brust und führte ersteren ins Gefängniss, wahrscheinlich weil er einen polnischen Namen hat. Bei dieser Expedition war der moldauische Polizeidirector. Hr. v. Eisenbach beschwerte sich des andern Morgens in aller Frühe bei Hrn. General Moller, der auch einsah, dass man übereilt gehandelt und den Pfarrer in seinem eigenen Wagen auf die Agentie abführen lassen wolle. Hr. v. Eisenbach besuchte selbst den Pfarrer um ihm diese Nachricht zu geben, und fand vier Mann Wache vor der Zimmerthür und im Zimmer selbst einen wachthabenden Officier. Da die katholische Mission unter französischem und oesterreichem Schutze ist, so sollen die beiden Consuln gegen ein solches willkürliches Verfahren protestirt haben.

No. 76. 1849 Fevr. 18.

Publicaţiunea No. 2.201 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti.

No. 77. 1849 Fevr. 19.

(Buletin Ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 19. 1849. 23. II.)

Departamentul din Lăuntru.

Inştiinţare.

In urma obştirii ce s'a făcut din partea acestui Departament la 4 ale trecutul Ghenarie cu No. 118, despre milostivirea şi părinteasca dragoste ce a arătat Mărirea Sa prea puternicul Impărat a toată Rusia pentru despăgubirea tuturor locuitorilor din acest Prinţipat, cari au dat producte în îndestularea împărăteştilor oştiri,

No. 77. 1849 Fevr. 19. a cărora plată are a se urmà de către într'adins Comisie de licvidaţie ce s'a întocmit,

Se face prin aceasta tuturor cunoscut că, primindu-se dela Cârmuirea judeţului Dâmboviţa, Vlaşca, Argeş, Buzău, Mehedinţi şi Romanaţi socotelile aprovizionării de asemenea producte, s'au înaintat la prezisa cinst. Comisie,

Drept aceea vericare va fi dat producte în îndestularea oştirii la însemnatele judeţe până la 1 Noemvrie, să se înfăţişeze la cinst. Comisie cu cererile lor şi cu dovezi legiuite, spre a-şi aflà îndestularea.

Iar primindu-se şi dela celelalte cârmuiri socotelile pentru îndestulare, urmate în ale lor judeţe, trimiţându-se asemenea cinst. Comisii, se va încunoştinţà atunci obştei prin altă publicaţie.

Şeful Departamentului, I. Filipescu.

No. 78. 1849 Fevr. 19.

Comunicat din «Vestitorul Românesc.» No. 7. 1849. 21. I.

Ştiri oficiale.

La intrarea într'această Capitală a armiei împărăteşti, vreo câtevà individe folosinduse de evenimentele acelei zile ca să facă neorândueli, Ex. Lor Fuad Efendi şi Omer Paşa se grăbiră a orândui o comisie de cercetare, alcătuită parte de persoane vrednice de cinste din oraş şi parte din ofiţeri ai armiei împărăteşti.

Această comisie a săvârşit cercetarea, la care s'a îndeletnicit cu nepărtinire şi străşnicie.

Rezultatul lucrărilor ei, pentru care a şi adresat raport către Excelenţiile lor, dovedeşte că nişte furtişaguri s'au săvârşit întru adevăr, dar aceste fapte izolate sunt departe de a aveà greutatea şi importanţa ce au voit să le dea.

Toate persoanele ce suferiseră, chemându-se să se înfăţişeze înaintea comisiei, li s'au dat despăgubiri potrivite cu pagubele ce au fost cercat.

Comisia se grăbi a supune lista acestor despăgubiri la Exelenţia Sa Fuad Efendi, însemnându-i că, la cele mai multe întâmplări, despăgubirea covârşià cu mult paguba urcată, şi cerând instrucţiunile sale întru aceasta. Exelenţia Sa, organ credincios al sentimentelor de iubire de oameni a Împărăteştii Sale Măriri, şi

voind a da locuitorilor acestei Capitale o nouă dovadă a sentimentelor de binevoinţă ce Mărirea Sa are pentru dânşii, a binevoit a aprobà raportul comisiei şi a da deslegare pentru plata despăgubirilor hotărîte şi cari se urcă la suma de lei şaptezeci mii. No. 78. 1849 Fevr. 19

Prin urmare această sumă s'a şi răspuns celor după cădere.

Adresa No. 755 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul Credinţei. No. 79. 1849 Fevr. 21.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 19. 1849. 23. II.)

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament al Credinţei.

Se aprobează chibzuirea cinst. Sfat administrativ extraordinar, aşternută în jurnalul dela 12 Fevruarie şi îndreptată Căimăcămiei pe lângă adresul cinst. Departament No. 832, în privinţa reclamaţiei neguţătorilor arendaşi ai moşiilor mânăstireşti, şi se pofteşte cinst. Departament al Credinţei a aduce la întocmai îndeplinire cuprinderea mai sus zisului jurnal.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

Anexă.

Sfatul administrativ extraordinar.

Jurnal.

In urma rezoluţiei cinst. Căimăcămii, pusă pe jalba neguţătorilor arendaşi de moşii mânăstireşti, înfăţişată Sfatului administrativ extraordinar, astăzi la 12 Fevruarie din anul 1849 de către d-l Şef al Departamentului trebilor Bisericeşti, a luat în băgare de seamă a lor cerere de a se desfiinţă adică contractele de arenduire, nemai putând a păzì a lor întregime din pricina pagubelor suferite în vremea trecutei turburări. Asupra căreia Sfatul chibzuind, zice că, cât pentru despăgubirea ce cer, se cuvine a li se face, fără însă să se împiedece acum răspunderea banilor arenzii, ci după ce Comisia ce este a se întocmì pentru cercetarea a unor asemenea împrejurări va lămurì acele pagube; iar pentru cei ce dintr'înşii nu vor voì a le mai ţineà până la termenul hotărît prin contract, precum şi cei ce n'au răspuns banii arenzii după contract pe trecutul an, pe când încă nu mijlocià nici o pricină împotrivitoare,

No. 79. 1849 Fevr. 21. unii ca aceia vor da înscris la Departament, că nu pot a le mai ţineà şi Departamentul atuncĭ le va pune pe dată la mezat, şi paguba ce se va alege va fi dela înşile. Acestea d-l Şef al Departamentului le va aduce la îndeplinire, după ce mai întâiu le va sùpune cunoştinţii cinst. Căimăcămii.

(Iscăliţi:) Iancu Filipescu, C. Belu, A. Ghica, I. Câmpineanu, I. Filipescu.

No. 80. 1849 Fevr. 21.

Adresa No. 771 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul trebilor din Lăuntru

(Buletin oficial al Principatului Ţerii-Româneşti. No. 21.1849. 2. III.

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament din Năuntru.

Exelenţia Sa Gheneral Duhamel, prin nota No. 180, pune înainte Căimăcămiei că Clucerul Costandin Steriadis, carele bănuit de implicat în faptele revoluţionare s'a fost depărtat din slujba sa de şef de secsie în Departamentul din Năuntru, înfăţişându-se înaintea Comisiei de cercetare, aceasta cunoaşte prin hotărîrea sa No. 99, că acuzaţia subt care erà numitul Clucer este fără nici un temeiu, şi hotăreşte ca să fie slobod de subt chezăşia ce a fost îndatorat de a dat, şi cere Exelenţia Sa ca Clucerul Steriadis să fie iarăş aşezat în postul ce ocupà mai nainte, sau dacă aceasta nu se mai poate face, să i se dea un post potrivit celui dintâiu cât mai în grab.

Căimăcămia înpărtăşind cinst. Departament rostita în sus cuprindere a notei Exelenţiei Sale Gheneralului Duhamel, îl pofteşte de o parte să obştească apărarea Clucerului Steriadis de prepusul ce erà asupră-i, iar pe de alta să-l aşeze îndată în post, potrivit cererii Exelenţiei Sale Gheneralui Duhamel.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

No. 81. 1849 Fevr. 24.

Notă din «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 82. 1848. 23. III.

Die Russen sihicken sich zum Rückzug aus Siebenbürgen an und verkaufen stellenweise in der Moldau ihre Vorräthe, was ein baldiges Verlassen der Fürstenthümer anzudeuten scheint. (?).

Adresa No. 574 a Departamentului Visteriei al Ţerii-Româneşti către Căimăcămie. No. 82. 1849 Fevr. 25.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 156/84. Secr. St.)

C. Căimăcămii a Prinţipatului Ţerii-Româneşti.

Departamentul Vistieriei.

In urma decretului c-tei Căimăcămii cu No. 454, atingător de slobozirea documentului doveditor de primirea în cassa Vistieriei de una mie galbeni, depuşi de Ex. Sa Fuad Efendi, în socoteala datoriei d-lui Raif Efendi; subtscrisul după îndatorirea ce a pus d-lui obştescului Cassier în privinţa acestei cereri, a arătat că pentru această sumă ce s'a depus în cassa Vistieriei de către d-lui zaraful Hilel Manoah, a iscălit în dosul poliţei Exelenţiei Sale Fuad Efendi slobozită către expusul zaraf; prin urmare dar iscălitura sa pusă în dosul acei poliţi, socotindu-se în destul doveditoare de primirea arătatei sume în cassa Vistieriei şi neputându-se slobozi alt de isnoavă document, decât mai sus cuprinsa dovadă de a lor primire, plecat se supune arătata împrejurare la cunoştinţa c-tei Căimăcămii potrivit celor decretate.

Şeful Departamentului, Alexandru Ghica.
Şeful secsiei, Ioan A. Ghica.

(Rezoluţie:) Se va răspunde că urmează a se trimite Căimăcămiei documentul Departamentului subiscălit de Dumnealui Şeful său, doveditor de primirea unei sume de bani spre răfuirea datoriei lui Raif Efendi, când zapisul acestuia de imprumutarea făcută se va infăţişà, căci acel document se cere spre a se trimite la Constantinopole.

C. Cantacuzino.

Adresa No. 824 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul trebilor din Lăuntru, urmată de Jurnalul Sfatului administrativ extraordinar dela 12 Fevruarie 1849. No. 83. 1849 Fevr. 28.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 21. 1849, 2. III.

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament din Năuntru.

Se aprobează chibzuirea cinst. Sfat administrativ extraordinar aşternută în jurnalul dela 12 Fevruarie şi îndreptat Căimăcămiei pe

No. 83. 1849 Fevr. 28. lângă adresul cinst. Departament din Năuntru No. 1.665 în privința jălbilor a mai multor din arendașii moșiilor proprietăricești, și se poftește cinst. Departament a aduce la întocmai îndeplinire cuprinderea acestui jurnal, păstrând tot într'o vreme neatinse dispozițiile cuprinse în adresa Căimăcămiei No. 1.225.

Caimacmul, C. Cantacuzino.

Anexă.

Sfatul administrativ extraordinar.

Jurnal.

Astăzi, Sâmbătă la 12 Fevruarie anul 1849, în adunarea Sfatului administrativ extraordinar, luându-se în băgare de seamă decretul cinst. Căimăcămii de subt No. 356, precum și alăturatele într'însul jălbi ale mai multor din arendașii moșiilor proprietăricești, Sfatul luând tot deodată în considerație și jalba ce au dat arendașii moșiilor mânăștirești, a găsit cu cale și cei proprietăricești să intre tot în categoria jurnalului încheiat pentru arendașii mânăstirești, iar pentru orice pagubă ce li s'a pricinuit din evenimentele trecute fiind deosebit jurnal încheiat de acest Sfat pentru mijloacele de despăgubire, se vor folosì acei arendași de toate dispozițiile cuprinse în acel jurnal.

D-lui Șeful Departamentului din Năuntru va supune cuprinderea acestui jurnal la cunoștința cinst. Căimăcămii, și după deslegarea ce se va da, se va aduce la îndeplinire.

(Iscăliți:) Iancu Filipescu, Constandin Suțu, Constandin Belu, A. Ghica, Ioan Câmpineanu.

No. 84. 1849 Fevr. 28. Corespondență din Iași în Bucovina. No. 5. 1849. 11. III.

Iași. Cu vie și sinceră bucurie am salutat reieșirea «Bucovinei», și în etern drept va rămâneà: quod dulcis est humus patriae, așà dară și la tot ce privește patria, nimenea nu poate fi nepăsător.

Foaia o am cetit și iară o am recetit, dureros lucru mi-a fost căci după cetirea celor de pe urmă șire mă văzui nevoit a o da flacărilor focului, ca nu cumva, aflând-o la mine, să fiu condemnat la plata de 50 galb. sau 6 luni închisoare, precum amenință ofisul cel ruso-domno-moldovenesc.

Cum că astăzi nu este a glumì cu astfel de ofise, ne-a dovedit nouă revizia care în zilele trecute s'a făcut la preotul catolic Eugen

Zapolski, la miezul nopţii, sfărmându-i uşa, şi a lui arestare prin miliţie rosiană. Aşà dară dacă acestea se întâmplă unui mădular de misia catolică, care este sub deosebita protecţie a curţii austriace, ce putem aşteptà noi alţi parias! No. 84. 1849 Fevr. 28.

Arestările acestea aicea aşà sunt de obişnuite, că fiecare se şi priveşte ca arestat; înainte de vreo câteva zile s'a arestat şi la Botoşani din partea comandantului din loc un neguţător armean, deci bucuraţi-vă că şi noi avem starea de răsboiu, numai cu astă deosebire, că la d-voastră aceea s'a publicat de un guvern loial, şi aşà v'a ferit de mai înainte, aşà dară se judecă faptele după legile aşezate; când la noi se croesc legi nouă pentru faptele trecute, şi pe lângă aceasta se mai acoper toate cu un văl nepătrunzibil al secretului.

Chiar acum Mitropolia din mandat mai înalt însărcină prin un circular pe preoţi, ca la liturghie să pomenească pre Impăratul Nicolae cu toată numeroasa-i familie — probabil ca principe al ţerii!! . . .

Lista generală a cheltuelilor făcute cu întreţinerea dignitorilor turceşti în Ţeara-Românească. No. 85. 1849 Fevr.

Copie. Arh. M. A. S. Dos. No. 27 Fin./4.623 Secret. Stat.)

Plată generală

Pentru toate sumele cheltuite în trebuinţele Ex. Lor Fuad Efendi, Omer Paşa, Nisid şi Cherim Paşii, a d. Sali Efendi şi a împărăteştilor oştiri dela 13 Sept. 1848 până la sfârşitul lui Fevruarie 1849, câte dintr'însele s'au primit, a se mai primi, precum se arată.

	PERSOANELE	Totalul sumelor din tablă		Câte dintre acestea au rămas în sarcina Sfat. orăşenesc		Pentru câte din acest total sunt date decreturi a se slobozi Sfat. dela Visterie		Sumele pentru cari rămâne a chibzui Sfatul administrativ chipul prin care urmează a se despăgubi Sfatul orăşenesc	
		Lei	Par.	Lei	Par.	Lei	Par.	Lei	Par.
1	După tablă pe persoana Ex. S. Fuad Efendi	74.336	21	13.104	–	41.043	18	20.189	—
2	Pentru Ex. S. OmerPaşa. .	63.459	16	1.575	—	20.306	12	41.578	4
3	Pentru Nisit şi Cherim Paşa, Sali Efendi.	14.937	20	—	—	12.892	20	2.045	—
4	Pentru cheltueala oştirilor .	74.309	12	—	—	11.546	10	62.763	2
	Peste tot . . .	227.042	29	14.679	—	85.788	20	126.575	6

No. 86. 1849 Mart. 1. **Comunicat din «Vestitorul Românesc.» No. 18. 1849. 1. III.**

Ştiri oficiale.

Se vorbeşte în lume că moartea răposatului Constantin Catina a fost pricinuită de neîngrijirea arestului său şi spaima ce ar fi suferit. Ca mădular al familiei, mărturisesc în conştiinţă că fratele meu purtà în sânu-i efectele boalei sale, multă vreme înainte de a fi închis; şi declar, eu care am fost asemenea arestat peste puţină vreme, că acolo nu erà nimic care să-i mărească boala şi să-l reducă la extremitate. Suntem recunoscători Ex. Sale General de căpetenie Lüders şi Ex. Sale General-maior şi comandant al oraşului Danilevski, cari ne-au făcut să nu simţim amărăciunea ce simte un prizonier politic pretutindenea. Arestat din porunca Comandantului, eram vizitat în toate zilele de ofiţerul de jurnă sau de d-l Doctor Maier şi întrebat dacă îmi lipseşte ceva. In sfârşit întrebuinţà toate mijloacele să ne îndulcească soarta şi poziţia noastră critică.

Guvernul nostru actual îşi lăsà serioasele sale ocupaţii ca să se ocupe cu hrana, încălzitul în vremea iernii şi toate comodităţile ce ne lipsiau.

Acesta e adevărul şi ar fi o calomnie să zică cinevà din potrivă. Sfârşesc prin a mărturisì adânca mea recunoştinţă pentru toţi aceia cari au contribuit la scăparea mea şi mângâerea în vremea arestului meu.

Ion Catina.

No. 87. 1849 Mart. 3. **Nota Comisarilor Fuad Efendi şi General A. Duhamel către Caimacamul Ţerii-Româneşti.**

(Vestitorul Românesc. No. 19. 1849. 4. III.)

Notă adresată de Exelenţiile Lor Comisarii Impărăteşti în Principaturile Moldo-Valahiei către Exelenţia Sa Caimacamul.

Bucureşti.

Domnule Caimacam,

De vreo câtevà zile răutatea are plăcere a răspândì vorbele cele mai absurde cari, deşi izvorul lor este netrebnic, nu puteau scăpà de a noastră băgare de seamă. Se vorbeşte când de primejdii

plăsmuite ce ar amenință pe locuitorii Capitalei, când iarăș de o închipuită neînțelegere între funcționarii amândurora înaltelor Curți, și ca să dea la toate aceste născociri o aparență de adevăr, nu se sfiesc a împrăștià în public combinații politice mult mai presus de sfera acelora ce le fac. No. 87. 1849 Martie 3.

Este de prisos a intrà în adâncă cercetare asupra pricinilor acestor viclene amăgiri, și la oricare altă epocă ele n'ar merità decât disprețul.

Dar neputând pierde din vedere mântuitoarea faptă cu care suntem însărcinați de înalta încredere a Auguștilor noștri Suverani, și să suferim ca, în vreme ce pacea și liniștea țerii sunt ocrotite de o însemnată putere armată, să îndrăznească unii a însuflà frica la o populație liniștită, pe care cu acest chip o împiedecă de a lucrà slobod spre a puteà desrădăcinà ranele făcute de revoluție la industria și la comerțul ei, poftim cu stăruire pe Exelenția Voastră ca Șef al Guvernului să luați măsurile trebuincioase ca Poliția să fie cu priveghere activă și, după pravilele țerii să înfrâneze cu străşnicie toate vorbirile născocite de răutate sau nechibzuite, ce ar contribuì a face să se nască neodihnă fără nici un temeiu.

Sfârșitul la care privesc silințele noastre împreunate, este cu nestrămutare unul și acelaș. Inaltele două Puteri ce avem cinste a reprezentà, voesc a statornicì în Țara-Românească legiuita orânduează și liniștea, și vom ști să ajungem la această țintă.

Primiți, Exelenție, încredințările considerației noastre celei mai deosebite.

(Iscăliți:) Fuad, A. Duhamel.

Notă din «Allgemeine Zeitung» din Augsburg No. 97. 1849. 7. IV.

No. 88. 1849 Martie 6.

Galatz. Nach einem Privatschreiben aus Bucharest vom 16 d. will sich leider Bem nun gegen Kronstadt wenden. Die Furcht vor einem Einfall Bems in die Donaufürstenthümer ist sehr gross. Er fände hier manche Beute, und besonders in der Moldau, wo so viele Ungarn und Polen leben, bedeutenden Anhang. Die hiesige türkische Garnison sollte übermorgen nach der oesterreichischen Gränze aufbrechen. Heute abends kam jedoch durch einen Courrier aus Bucharest an den türkischen Commandanten der Befehl den Abmarsch vorläufig aufzuschieben. Wahrscheinlich will man Galatz nicht von Truppen entblösst lassen und wartet die Aukunft neuer ab. Dass man

No. 88. 1849 Martie 6. sich aber jendenfalls auf ernstliche Ereignisse vorbereitet, beweist der Umstandt, dass die Türken in Galatz und Braila den Befehl erhielten ihre Hospitäler über die Donau zu schaffen.

No. 89. 1849 Martie 7. Circulara No. 2.612 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către cârmuirile judeţelor.

Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti No. 25. 1849. 13. III.

Departamentul din Năuntru

Ţirculară poruncă cătră toate cârmuirile judeţelor.

Exelenţia Lor împărăteştii Comisari în Principatele dela Dunăre, luând cunoştinţă de răspândirea ce se face de către cei rău cugetători de nişte vorbiri absurde, când că locuitorii sunt ameninţaţi de primejdii imaginare, când că între funcţionarii Inaltelor două Curţi există neînţelegere, şi când alte felurite scandaloase împrejurări ce nici cum nu-şi au fiinţa; prin decretul Exelenţiei Lor către cinst. Căimăcămie dela 3 Martie curgător, au cerut cu stăruire a se luà pentru mărginirea unor asemenea netrebnicii măsuri active, şi ca săvârşitorii lor să fie pedepsiţi straşnic.

Departamentul înaintând acei cinst. Cârmuiri pomenitul decret în exemplare tipărite şi îndeplinind îndatorirea ce i se pune prin decretul cinst. Căimăcămii No. 989 de a se executà aceste măsuri cu toată străşnicia şi activitatea, o îndatorează ca, pe de o parte să le împarţă şi ea locuitorilor judeţului ei de toate clasele, şi mai cu osebire orăşenilor, făcând a se ceti şi pe la biserici, în mai multe rânduri, spre cea mai întinsă publicitate şi spre a se pătrunde fiecare de nestrămutata hotărîre a Exelenţiilor Lor Comisarii, precum şi a Guvernului local, de a nu trece cu vederea, ci de a pedepsi cu toată asprimea, fără consideraţie şi ecsepţie, pe vericare ar mai îndrăzni să născocească şi să împrăştie vorbire de o asemenea vătămătoare şi criminală fire, iar pe de alta, atât ea cât şi cei de sub dânsa, să întinză în de obşte şi pentru totdeauna cea mai vie şi strictă priveghere a nu le scăpà din cunoştinţă oricare vorbire sau mişcare ce ar ţintà la neastâmpăr şi la răspândire de idei scandaloase şi netrebnice, şi ca născocitorii lor să fie de loc dovediţi, arestaţi, cercetaţi şi arătaţi Departamentului, cu însemnare desluşită de urmările şi relaţiile lor, spre a se hotărî osânda, conformă cu gradul vinei lor şi pilduitoare.

Pe lângă poruncile de mai înainte adăugându-se şi cea de acum, Departamentul îi place a crede că atât d-lui Cârmuitorul acelui judeţ, cât şi toţi ceilalţi foncsionari ai Administraţiei se vor pătrunde că măsurile acestea, dela cari atârnă desrădăcinarea primejdioaselor cugetări şl liniştirea vieţuirii locuitorilor, face asta una dată cea mai emportentă parte în poliţieneştile lor îndatoriri, şi că precât izbutirea va trage asupra lor mulţumirea şi lauda Guvernului, cu atât vreo împotrivă întâmplare va da dovezi de necapacitate sau de rea voinţă, împrejurări ce fără îndoeală nu se pot trece cu vederea, ci vor produce o rea opinie şi răspundere pilduitoare. Deodată cu pomenitul decret se va împărtăşì subtcârmuitorilor şi această poruncă şi se va publicà cât prin putinţă, spre a-şi luà fiecare măsurile. No. 89. 1849 Martie 7.

Şeful Departamentului, I. Filipescu.

Corespondenţă din Iaşi în «Bucovina». No. 5. 1849. 11. III. No. 90. 1849 Martie 7.

Iaşi. Teriorismul iar a început a domnì în Moldova ca în lunile trecute ; nu se ştie de ce, pentrucă toţi bine cugetătorii aşteaptă în linişte măsurile ce se vor luà de către cabineturile englo-franţuzeşti în unire cu Poarta otomană. Toţi au înţeles că în timpul de faţă a face vreo mişcare oarecare ar fi nebunie şi că ar compromite mai tare cauza cea sfântă a Principatelor. Nu însă aşà cugetă guvernul, care caută pete în soare, vroind acum a arestuì pe mai mulţi boieri de cei mai estimaţi ; se zice că ofisele pentru aceste arestări ar fi şi subscrise şi că se află în buzunarul Agăi de Iaşi. Pe Hatmanul Alecu Aslan iar l-au arestuit, trimiţându-l în fiare la mânăstirea Caşinul. Toţi întreabă cauza acestor persecuţii, şi nimeni nu o poate spune, afară numai dacă acestea nu le face pârîtul guvern cu năzuinţa de a arătà cui se cuvine, că în Moldova spiriturile încă nu sunt astâmpărate, aceea ce se şi cere spre a fi conform cu dorinţa înţelesului mistic al depeşei ştiute din 19 Iulie anului trecut.

Ofisul Principelui Moldovei Mihail Sturdza despre plata proviziunilor pentru trupele ruseşti. No. 91. 1849 Mart. 10.

(Buletin Foaie Oficială. No. 20. 1849. 10. III.)

Ofis.

Inalt Exelenţia Sa comandirul Corposului al 5-lea de pihotă, Gheneral de infanterie Lüders, prin adresa din 28 Fevruarie No.

No. 91. 1849 Mart. 10. 1895, Ne împărtăşeşte că, după Inalta voinţă a Domnului Impărat, plata banilor pentru proviziile date la oştenii rosieneşti, urmând a se da însuşi feţelor acelora ce au teslimarisit producturile, apoi spre a se lămurì cui anume, şi pentru câte producturi au să se plătească banii, a găsit de neapărat a se aveà în vedere cvitanţiile şi alte documente slobozite de Ispravnici, şi de alţi cinovnici pământeni. Pentru care Inalt Ex. sa a poruncit Comisiei de licvidaţie să alcătuească după dânsele osebită socoteală şi ne pofteşte să se facă dispoziţie, ca toate acele cvitanţii şi documente să se înfăţoşeze la Comisia de licvidaţie. Deci poruncim Domnia Mea prin publicaţii ţărcularnice în târgul şi în cuprinsul ţinutului să se publice spre obştească ştiinţă, ca toate feţele ce vor fi având cvitanţii de a Ispravnicilor şi altor cinovnici pământeni pentru proviziile date către dânşii spre îndestularea oştilor rosieneşti, să le înfăţoşeze fără de zăbavă la Comisia licvidaţiei ce este lucrătoare aici în Capitalie, şi publicaţiile iscălite de toţi ascultătorii să se trimată la Departamentul din Lăuntru spre încredinţare, şi pentru mai obştească ştiinţă tot acum s'a poroncit redacţiei amânduror foilor, ca să publice dispoziţia aceasta prin foaia oficială şi acea sătească.

(L. P.)

No. 92. 1849 Mart. 10

Corespondenţă din Galaţi în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 97. 1849. 7. IV.

Galatz. Gestern und vorgestern ist die hiesige türkische Garnison nach Bucharest aufgebrochen, das gegen einem etwaigen Handstreich Bems geschützt werden soll. Zu gleichem Zweck sind auch dieser Tage, Aussagen von Reisenden zufolge, neuerdings etwa 6.000 Russen mit 32 Geschützen durch Fokschan (Moldau) in die Walachei gerückt. Privatbriefe und Reisende melden, dass Bem in Hermannstadt alle habe enthaupten lassen, die er von denen anwesend fand, welche den Act für die Herbeirufung der russischen Hülfe mit unterzeichnet hatten. Auch erzählt man sich, Bem hätte an General Lüders geschrieben, er hoffe mit ihm zusammen die Ostereier in Bucharest zu verzehren. Anderen Privatnachrichten zufolge hat Bem den Rothenthurmpass, den Schlüssel zur Walachei, besetzt. Heute verbreitete sich das Gerücht (dessen Stichhaltigkeit ich aber keineswegs verbürge), dass Kronstadt sich an die Szekler ergeben habe und dass Bem bereits in die Walachei eingerückt sei. Die einen sagen er stände bei Kurte de Argisch, die Andern bei Rümnik an

der Aluta, und er beabsichtige nach Bucharest zu marschiren. Feldmarschalleutenant Puchner soll mit seinen Truppen bis Fokschan oder Rümnik-Sarat sich zurückgezogen haben. Die nächsten Tage werden uns lehren, inwieweit diese Sagen, die nicht ermangelten hier grosse Sensation hervorzurufen, sich bewahrheiten werden. Man will wissen, dass Bem bei Hermannstadt 4.000 Russen gefangen genommen habe. Ich muss sie darauf aufmerksam machen, dass es in dem officiellen russischen Berichte hiess, es wären nur 2.000 Russen in Hermannstadt gewesen, wöhrend es doch notorisch ist, dass früher daselbst 6.000 Mann eingerückt waren, und man von einem Rückzug eines Theils derselben niemals etwas gehört hatte. Die Gemüther der hiesigen Anhänger Kossuths und Bems haben sich sehr erhitzt, als die Nachricht von der Einnahme Hermannstadts hier anlangte. Zwei deutsche Beamte dahier entgingen nur mit genauer Noth einer thätlichen Misshandlung, da man sie auf ein falsches, aus Bosheit oder Muthwillen verbreitetes Gerücht hin in dem Verdacht hatte, dass sie einer hiesigen Behörde ein Verzeichniss von etlichen und sechzig Personen vorgelegt hätten, die ihrer politischen Denkungsart wegen gefährlich, daher von hier zu exiliren wären. Wir haben gegenwärtig nach Abzug der Türken eine Besatzung von kaum mehr als einer Compagnie moldauischer Milizsoldaten. Wahrlich wenig genug in einem solchen kritischen Zeitpunkt für eine Stadt von 40.000 Einwohnern; doch erwartet man nächstens neue türkische Truppen.

No. 92.
1849
Mart. 10.

Dare de seamă despre desbaterea chestiunii Principatelor Române în Parlamentul Angliei.

No. 93.
1849
Mart. 10.

(Bucovina. No. 8. 1849. 1. IV.)

Lordul D. Stuart cere ca Ministerul să înfăţişeze Camerei copie de pe întreaga corespondenţă a Guvernului englez cu Turcia, precum şi de pe corespondenţa urmată între Englitera şi Rusia, atingătoare de ocupaţia Moldovei şi Valahiei de către oştile ruseşti. Interesul şi onoarea Engliterei sunt prea mult angageate în această chestie, ca nobilol Lord aflător în capul trebilor din afară să nu vie să ne declare cu deamănuntul, cum el priveşte agresia din partea Rusiei. Pe la sfârşitul sesiei trecute, nobilul Lord ne da nădejde că ocupaţia Moldovei va fi numai temporală şi că trupele ruseşti nici de cum nu se vor aşeză pe lungă vreme în această ţară. Dar dela acea epohă, trupele ruseşti s'au înaintat mai mult

No. 93. 1849 Mart. 10. şi au ocupat silnic Valahia. Deosebit de alte chestii ce se nasc din acest stat al lucrurilor, el priveşte pe de aproape comerţul englez; totodată Poarta neviolând nici unul din tractate, ce o leagă cu Rusia, trebueşte să fie apărată cu toată eficaţitatea. Colonelul Thompson sprijineşte propoziţia. Lord Palmerston: Văd cu mulţumire că Camera noastră se interesează de relaţiile noastre exterioare. Cu toate acestea, eu nu pot da consentimentul meu moţiunii propuse, fiindcă documentele cerute privesc discuţii ce nu-s sfârşite încă, şi Camera a recunoscut de mai multe ori necuviinţa ce înfăţişează asemenea comunicaţii. Zic încă că nobilul meu amic s'ar înşelà prea mult, dacă ar crede că sujetul asupra căruia el a tras atenţia Camerei, nu e considerat de Guvern ca un sujet ce are o mare însemnătate naţională şi europeană. Aşà este, neatârnarea imperiului otoman interesează ţara noastră în cel mai mare grad, atât în privinţa politică cât şi în cea comerţială.

Imbucătăţirea imperiului otoman nu se va puteà efectuà, fără ca ea să fie cauza de mari lupte între puterile europene cele mari. Ea va aduce o mare jignire în echilibrul politic, în paguba acelor naţii cari nu vor luà parte la o asemenea spoliaţie, şi fiindcă Englitera nu voeşte să tragă nici un folos, e evident că ea nu voeşte să iea parte şi că interesul ei o depărtează dela asemenea împărtăşire. Aceasta e şi opinia acelor mari puteri. Independenţa Turciei a fost hotărîtor recunoscută în un paragraf al tractatului din anul 1841, care regulă trecerea corăbiilor de răsboiu în Dardanele, şi sunt convins că nici una din puterile cari au iscălit acest tractat, n'ar vroi să calce principiile ce cu un chip aşà solemnel fură aşezate în preambulul tractatului.

In privinţa politică, independenţa Turciei este dar de mare importanţă, precum nici punctul comercial n'a fost nici cum exagerat de nobilul meu amic. E adevăr că nici într'o ţară, cu care stăm noi în relaţie comercială, tarifurile nu sunt aşà de liberale ca în Turcia.

Comerţul nostru cu Poarta creşte în tot anul şi va spori mai mult, dacă se vor pune în lucrare amelioraţiile administrative proiectate de Sultanul. Celelalte naţii europene vor profità, şi aceste ţeri, odinioară centrul civilizaţiei, vor intrà iarăş în condiţiile lor cele vechi. Nu putem dar privi cu indiferinţă evenimente cari se par că compromit independenţa şi integritatea Turciei. Şi fără îndoeală ocupaţia Moldovei şi a Valahiei se pare la acea întâi înfăţişare că ar aveà acest caracter.

Explicaţii amicale au urmat între Guvernul nostru şi Cabinetul de St. Petersburg, şi între Ambasadorul britanic, Guvernul turcesc şi Ambasadorul rusesc din Constantinopole, şi Camera fără îndoeală va auzì cu mulţumire, că aceste comunicaţii, venite din orice parte, n'au adus nici o schimbare în relaţiile amicale ale ambelor guvernuri. No. 93. 1849 Mart. 10.

Cabinetul de St. Petersburg a declarat că, îndată ce ordinul legal se va restatornicì în Moldova şi Valahia, sau îndată ce Poarta va socotì că are o garanţie îndestulătoare pentru liniştea ulterioară a provinciilor, trupele ruseşti se vor retrage şi-şi vor prinde iarăş poziţia lor cea curat defensivă care ocupau mai înainte. Când un membru al Ministerului declară că are confienţă în intenţiile unui guvern străin, fără îndoeală fiecare membru al Camerei e în dreptate de a zice, că Ministrul se înşeală, că nu e destul de priveghietor şi că experienţa trecutului nu-i foloseşte. Eu răspund numai că, în convicţia mea, Guvernul rusesc n'are intenţia de a se aşezà pe o vreme permanentă pe teritoriul otoman şi socot că chestia între Rusia şi oricare altă putere e numai o chestie de timp şi nu de intenţie ulterioară.

Trebue să recunoaştem că, de când evenimentele în vreme de 12 luni au turburat Europa, Rusia a manifestat o mare dorinţă de a păstrà o poziţie privitoare, şi că deosebit de ocupaţia de care vorbim, ea n'a intervenit în trebile din lăuntru a nici unuia din staturile europene. Nu voesc să discutez nici de cum validitatea motivelor ce au hotărît pe Rusia ca să ocupe acele provincii. Ea a pretendat că mişcările cele revoluţionare cari au eclatat în aceste provincii s'ar animà de planuri mult mai întinse şi că ea a intervenit şi a ajutat pe Guvernul turcesc spre înăduşirea revoltei, chiar pentru a ferì pe înseşi ale ei provincii de mişcări analoage. Lordul Dudley Stuart a caracterizat prea bine progresul acestei insurecţii. Valahia şi Moldova de câtăvà vreme erau nemulţumite cu dispoziţiile Guvernului turcesc, şi eu cred că chiar Guvernul turcesc erà convins că amelioraţii şi reforme sunt neapărate, pentru a restatornicì mulţumirea şi prosperitatea în aceste provincii.

Purtarea Guvernului turcesc fu prea mulţumitoare; el a acordat nu numai amnestie, dar a manifestat şi o vie dorinţă de a cercetà cauzele nemulţumirii şi a introduce reformele cerute în unanimitate de popolul român. Aceasta, şi chipul prin care se va efectuà evacuaţia, privesc pe Guvernul rusesc şi turcesc.

No. 93. 1849 Mart. 10. Imi place a crede, că în minutul în care discuţia nu-i terminată încă, nobilul meu amic va înţelege că nu pot, nici nu e de cuviinţă de a face împărtăşirea cerută, ci pot da numai încredinţarea că Guvernul M. S. vroeşte a ţineà ţara în acea înălţime morală, pe care niciodată nu va părăsi-o, şi aceasta o va face prin mijloacele pacinice ce d-lui a expus cu aşà mare adresă. Guvernul oricăreia naţii puternice şi care nu e expus prepusului de a cedà de frică, în comunicaţiile sale cu ţerile străine, când se fereşte a jigni susceptibilităţile lor, va puteà ades lucrà pentru propăşirea principiilor de cari a vorbit onorabilul meu amic. Iar în cât priveşte chestia de faţă, Guvernul M. S. a lucrat spre ajungerea ţelului ce-şi propusese, şi socot că numai o chestie de timp va puteà fi de acum înainte obiectul discuţiei între guvernul turcesc şi rusesc. Erà de temut, ocupaţia Moldovei şi a Valahiei să ne aducă o întrerumpere a relaţiilor amicale între Rusia şi Poartă, şi fără îndoeală măsurile apucate de către Poartă acreditau această opinie. La 5 Martie, Poarta otomană a publicat o proclamaţie, prin care poruncià înarmarea unei flote pentru manevrele de vară şi trimiterea trupelor la marginile despre Nord, dar desarmând orice intenţie ostilă; eu unul socot că îngrijirile sunt lipsite de orice fundament şi că negoţiaţiile de faţă între Guvernul rusesc şi Poartă se vor terminà spre mulţumirea părţilor interesate şi fără să turbure pacea generală a Europei.

D-l Austin sprijineşte moţiunea şi cere votaţie.

D-l Milnes declară că nu vede utilitatea de a cunoaşte opinia Camerei despre această chestie. E sigur, adaogă el, că oricând Rusia ar căutà să se facă pentru totdeauna stăpână pe aceste provincii, un răsboiu maritim va eclatà fără sminteală între ei şi noi, şi sigur că în acest caz nu e de îndoit că Rusia va fi silită să deşerte îndată provinciile danubiene.

D-l I. Slume şi Disraeli angagează pe L. D. Stuart să-şi tragă moţiunea şi să se mulţumească cu explicările date de L Palmerston.

L. D. Stuart declară că e mulţumit cu sentimentele exprimate de aceşti doi membri şi-şi retrage moţiunea.

Articol din «Bucovina». No. 5. 1849. 11. III. Suplement. No. 94. 1849 Mart. 11.

Moldova.

A. Noi împărtăşim în următoarele legea cenzurii din Moldova, comemorată în al 13-lea număr al gazetei noastre, însă judecarea mai aproape a acelei legi ni-o păstrăm pe un număr viitor. Totuş nu ne putem ascunde părerea, că trebue să fie de tot rea cauza acelora cari prin aşà ticăloase mijloace vreau a asigurà sau a întemeià o stăpânire. Sunt, precum se vede, oameni cari nimic n'au învăţat şi nimic n'au uitat. Insă cum a mers acestor oameni numai prea adeseori, li se întâmplă şi acum: prin această lege, acum mai fără exemplu în Europa, ei şi-au ajutat prea rău, căci ei înşişi şi-au dat judecata despre sine: mărturisind că faptele şi urzirile lor nu pot suferi lumina zilei, ci că cu mustrătoarea lor conştiinţă încărcată de păcate trebue să se ascundă în întunerecul nopţii, care este patria lor şi în care singur poate înflorì sistema lor cea nesuferitoare de lumină. Noi însă credem că disperatele opintiri ale acestor înţelepţi legislatori de a înăduşì glasul adevărului, de care ei trebue să aibă cuvânt a se teme, nu vor să aibă urmări îndelung ţiitoare, şi le repetăm lor spre luare aminte, iar fraţilor Moldoveni spre mângâere, cuvintele poetului:

«Cerul luminează şi nu-l poţi oprì,
Nici lucirea soarelui a o acoperì,» şi a.

Această lege de censură, publicată în «Buletinul oficial» din 3 Fevr., este următoarea:

(Urmează legea de censură dela 3 Fevruarie 1849. A se vedeà No. 73).

Corespondenţă din Iaşi în «Bucovina» No. 5. 1849. 11. III. Suplement. No. 95. 1849 Mart. 11.

Iaşi. La Galaţi au sosit două vapoare turceşti cu trupe otomane până la 1.500, însă se mai aşteaptă pe lângă aceştia şi pe lângă 1.600 ce erau încă din toamna trecută, să mai vie un număr însemnător, spre a puteà da piept la vreo întâmplare când ar voì cineva să-i alunge spre a le luà cârmuirea administrativă şi carantinară ce se află în mânile Otomanilor. Pichetele de pe malurile Dunărei, dela gura Prutului până la aceea a Siretului, precum şi căpitănia de port se păzesc de către soldaţii turci. Colonelul gar-

No. 95. 1849 Mart. 11. nisonului turcesc a încunoştinţat pe doi comisari ruseşti ce venise la carantină spre a o priveghià mai aproape, că misia lor este plinită şi pot să se ducă de unde au venit. Ambii comisari, văzând că n'au ce face, se retrase cu făgăduinţa că vor venì în mai mare număr îmbaionetat.

Pârcălabul de curând numit la Galaţi, Aga Mihalachi Străjescu, nu ştiu cum va ieşì cu Turcii ce nu-l prea au la stomac, din pricina că d-lui Străjescu, fiind locţiitor de Pârcălab la venirea Turcilor în toamna trecută, a luat provizii de prin ţinut întru îndestularea oştilor turceşti, cari le-au plătit în numărătoare până la un ban.

Dătătorii de provizii adresându-se Colonelului turcesc ca să le plătească, au căpătat răspuns că el chiar la primirea lor a numărat preţul cuvenit în mâna Pârcălabului. Acesta se excuzează acum că din ordinul Ministrului din Lăuntru el nu a voit a despăgubì pe dătătorii de provizii. Cauza unei asemenea manipulaţii uşor se înţelege, care e tragerea urei Moldovenilor asupra Turcilor ce ieau toate cu bani iar nu cu hapca. Ministrul din Lăuntru şi acela al Justiţiei se află în Galaţi, unii zic că pentru interesele lor — că d-lor, după cum se zice, sunt mari speculatori şi fac negoţ cu tot felul de marfă, — iar alţii că pentru oarecari măsuri în contra Turcilor cârmuitori.

In Constantinopole a urmat ceva schimbare în ministerii, în locul lui Riza Paşa, Ministru de răsboiu s'a numit vrednicul şi cunoscutul de Români Soliman Paşa, ce erà până acum Ministru de comerţ.

Numărul trupelor ruseşti în ambe Principate se suie la 97 de mii, în zilele acestea se mai aşteaptă să treacă pe la Sculeni şi pe la Lipcani vreo 17 mii de infanterie şi cavalerie.

In 9 Martie noaptea a trecut prin Iaşi un curier trecător la Petersburg, aducând vestea că Generalul Austriei Puchner dimpreună cu generalii ruseşti Engelhart, Scariatin şi alţi ofiţeri iar ar fi intrat în Ţara-Românească. Din 10 mii Ruşi ce intrase în Transilvania, abià au scăpat vreo 1.200. Se vorbeşte că au a intrà îarăş în număr de 30.000 spre a-şi recăpătà onoarea marţială.

No. 96. 1849 Mart. 14. Corespondenţă din Iaşi în «Bucovina». No. 5. 1849. 11. III. Suplement.

Iaşi. Epistole sosite dela Constantinopole cuprind că, după corespondenţiile ce ar fi urmat între miniştrii Puterilor străine şi Inalta

Poartă, atingătoare despre prelungirea ocupării Principatelor de către armata rosiană, ambasadorul rosienesc Titov ar fi cerut dela Poartă termen până în luna lui Maiu spre retragerea totală a trupelor rosiene. Trupele turcești ce staționau de astă toamnă în Galați au pornit spre București, și în locul lor au rămas cele de curând sosite pe două vapoare. No. 96. 1849 Mart. 14.

Pe la noi merge vorba că ar fi sosit dela Constantinopole un ferman către I. S. Domnul, întrebător îndemnului ce a motivit pe Sturdza de a oprì gazetele străine de a nu intrà în țară, la care se zice că ar fi și răspuns: 1. că ele răspândesc idei comuniste și al 2-lea, că îl batjocuresc pe el din cap până în picioare. Nu știu dacă asemenea slabe cuvinte vor îndestulà pe Poartă. — Soția d-sale Hatmanului Aleco Aslan, pe care, după cum știți, l-au dus la Cașin, văzând maltratarea ce se făceà bărbatului său de către sateliții guvernului, și fiind grea în a șasea lună, a căzut bolnavă de durere și și-a dat sufletul, blestemând pe uneltitorii morții sale. Ea a murit în vârstă de 34 ani, lăsând după sine 7 copii în vrâstă crudă. Soțul d-sale, vroind a o petrece la groapă, și-a împlinit această ultimă și dureroasă datorie subt paza baionetelor domnești! Inima se revoltează văzând un om ce se bucură de stima publică, persecutat cu asemenea cruzime, fără măcar de a fi judecat mai înainte — dar quousque tandem?

Adresa No. 1.143 a Căimăcămiei Țerii-Românești, către Departamentul trebilor din Lăuntru. No. 97. 1849 Mart. 15.

Orig. Arh. M. de Interne. Dos. No. 53.)

Căimăcămia Țerii-Românești.

Cinstitului Departament al trebilor din Lăuntru.

Exelenția Sa Generalul Duhamel prin nota No. 198 pune înainte Căimăcămiei, că domnul General Leitenant Gasford a înștiințat pe Exelenția Sa Generalul Lüders că Paharnicul Nicolae Roset, cârmuitorul județului Gorj, în loc de a luà măsuri potrivite pentru arestația fiului Magherului, împotrivă a dat acelui primejdios om să înțeleagă de goana lui, obștind porunca ce i se dedese prin trimiterea șefului poliției Târgu-Jiului prin satele unde numitul se bănuià a fi ascuns; că Generalul Leitenant Gasford cerând a se luà în băgare de seamă bănuita conduită a cârmuitorului în această

No. 97. 1849 Mart. 15. împrejurare, înştiinţează între altele că pe vremea revoluţiei s'a văzut preumblându-se cu preoţi şi făcând propagandă; că judeţul Gorj fiind aşezat pe hotarul Transilvaniei, acolo mai mult decât altădată este neapărată privigherea asupra relaţiilor cu revoluţionarii de afară, şi aşà antecedentele d-lui Roset nu pot insuflà cea mai mică încredere într'aceasta; şi că Exelenţia Sa Generalul Lüders, dorind a se face cunoscute Guvernului Valahiei dobânditele ştiinţe asupra conduitei domnului Roset, este de părere că ar trebuì să se mute ca cârmuitor la alt judeţ mai înăuntrul ţerii şi a se rânduì în locu-i la judeţul Gorj un cârmuitor ale căruia prinţipe politice şi cinstitul caracter dau oarecare chezăşie de zelul cu carele va îndeplinì îndatoririle sale, şi în sfârşit Exelenţia Sa Generalul Duhamel recomandă împrejurarea aceasta la deosebità băgare de seamă a Guvernului Valahiei.

Căimăcămia încunoştinţând cinstitului Departament rostita în sus cuprindere a notei Exelenţiei Sale Generalul Duhamel, îl pofteşte că îndată să aducă pe Paharnicul Nicolae Roset în postul de cârmuitor la judeţul Olt în locul Clucerului Nicolescu; iar la judeţul Gorj, la care cu această mutare rămâne postul de cârmuitor vacant, să însărcineze pe secretarul judeţului cu îndeplinirea datoriilor de cârmuitor, până când Căimăcămia va da deslegare pentru alegerea cârmuitorului la zisul judeţ.

Cinstitul Departament de întocmai urmare va încunoştinţà Căimăcămia.

Caimacamul, Costandin Cantacuzino.

Bucureşti.

No. 98. 1849 Mart. 17.

Publicaţiunea No. 6.062 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Moldovei.

Buletin Foaie Oficială. No. 22. 1849. 17. III.)

Departamentul trebilor din Lăuntru.

Comisia licvidaţiei înjghebată în Iaşi prin adresul din 14 a curgătoarei luni subt No. 206, împărtăşeşte Departamentului, că ea a primit poruncă pentru grabnica aducere în plinire şi desăvârşirea socotelilor producturilor date întru îndestularea oştirilor împărăteşti rosieneşti până la 1 Noemvrie 1848, şi mijloceşte ca să se publice de isnoavă în tot cuprinsul ţerii, că feţele ce au la sine cvitanţii pentru producturile ce au dat, să le înfăţişeze la Comisie numai decât fără prelungire în termen până la 15 a viitoarei luni April;

Departamentul odată cu aceasta a poruncit isprăvniciilor ţinutale să publice prin toate târgurile şi prin toate satele spre obşteasca ştiinţă şi înfăţoşarea cvitanţiilor până la termenul hotărît. No. 98. 1849 Mart. 17.

Notă din «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 88. 1849. 29. III. No. 99. 1849 Mart. 17.

Donaufürstenthümer.

Das Olmützer Blatt, der Oester. Correspondent spricht vom Einrücken von 100.000 Türken in die Moldau, als einer praktischen Demonstration gegen die fernere Besetzung durch Russland.

Wir erhalten eben Briefe aus Jassy vom 12 und Galatz vom 15 März. Nach diesen war blos vorerst das Gerücht vorbreitet, die Türken wollten 45.000 Manu stark einrücken, die Russen wollten sich widersetzen, etc.

Raportul No. 2426 al Departamentului Dreptăţii către Căimăcămia Ţerii-Româneşti. No. 100. 1849 Mart. 23.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Justiţiei.)

Copie după raportul cinst. Departament îndreptat către cinst. Căimăcamie.

D-l Alecu Ciculescu, fostul pomojnic la grefa judecătoriei judeţului Teleorman, şi Filip Ionescu, fostul vătaf de aprozi de acolo, prin jălbile ce au dat cinst. Căimăcamii arătând că deşi au fost arestuiţi la mânăstirea Văcăreşti, fiind bănuiţi că ar fi luat parte la lucrări revoluţionare, dar după cercetarea făcută acolo nedovedindu-se vinovaţi, le-a dat drumul, cer a se statornicì în posturile lor; şi fiindcă cinst. Căimăcămie prin rezoluţiile ce a binevoit a pune asupra jălbilor lor sub No. 655 şi 893: la a celui din(tâiu) zice a se face cele de cuviinţă, iar la a celuilalt ca să se facă cuvenita punere la cale potrivit cu ceeace se urmează în asemenea împrejurări; şi după cum este cunoscut cinst. Căimăcămii, acest Departament pe toţi amploiaţii părţii judecătoreşti ce s'au depărtat odată ca bănuiţi de asemenea fapte nu-i întrebuinţează în slujbele Statului până ce nu are dobândit decret de a lor desvinovăţire. Este rugată cinst. Căimăcămie să binevoească ca, de cunoaşte că numiţii sunt în drept de a se orânduì iarăş în posturi, potrivit cu cele ce îndepliniau, să se dea deslegare de urmare.

Pentru copie întocmai, Gr. Mihăiescu.

No. 101. 1849 Mart. 24. Articol din «Morning Chronicle», în traducerea publicată de «Vestitorul Românesc». No. 31. 1849. 19. IV.

Reproducem în extract un articol din «Morning Chronicle» cu data dela 24 Martie:

«Desbaterea Camerei comunelor de Marția trecută a fost în adevăr pentru un lucru foarte simplu. Țara-Românească și Moldova sunt provincii turcești, puse însă prin Tractatul dela Adrianopol, prin care le-a și restituit Porții, într'o poziție excepțională vis-à-vis cu Rusia. Conform cu clauzele acelui tractat și cu Regulamentul dat de amândouă Curțile administrației Principatelor, Rusia, în unire cu Poarta și cu dreptul ei de protectriță, are niște drepturi de control asupra legislației și guvernului Principaturilor.

Acel tractat poate fi bun sau rău; poate fi păgubitor sau nu interesurilor Porții și Engliterei; ar fi însă nebunie a zice că un ministru britanicesc trebue sau poate să nu-i cunoască existența. El este un contract internațional conclus între două staturi neatârnate și care face acum parte din dreptul public european. Guvernul britanicesc n'are nici un amestec în Țara-Românească, afară de păzirea acelui tractat sau altor condiții de mai naintea lui, nedesființate de dânsul. Anul trecut o partidă revoluționară răsturnând guvernul statornicit în Principate, Rusia hotărî, după cum a zis-o destul de corect Lordul Palmerston, intrarea unui trup de armie în provincii, nu însă fără a o face cunoscut celorlalte Curți printr'o circulară în care se zice că:

«In minutul ce în Valahia se va restatornicì ordinea legală, «sau Poarta va socotì că a dobândit garanția pentru liniștea pro«vinciilor, trupele rusești se vor retrage și vor merge să-și reieà «poziția defensivă la frontiere».

«Această faptă, deșì de natură a trage băgare de seamă a națiilor străine, nu dă însă prilej la bănueli și la observații. Relațiile prietenești între Rusia și Turcia n'au suferit nici o întrerupție, și noi nu puteam hotărî dacă, după stipulațiile dela Adrianopol, intrarea trupelor rusești, chiar în contra voinței Turciei, ar fi o călcare de tractaturi sau nu; moderația și înțeleapta purtare a guvernului rusesc în mijlocul furtunii generale a acestui din urmă an, ne face să nădăjduim că această putere își va urmà tot acel plan înțelept și că legămintele cuprinse în depeșele contelui Nesselrode vor fi păstrate cu sfințenie.

Corespondenţă din Galaţi în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 116. 1849. 26. IV. No. 102. 1849 Mart. 24.

Galatz. General Lüders und Omer Pascha haben durch ihre Truppen einen starken Cordon längs der walachischen Gränze ziehen lassen, um das Fürstenthum vor jedem Einfall Bems zu schützen. Zu diesem Zweck sind auch Theile der türkischen Garnisonen von Bucharest und Slatina nach Kimpulung aufgebrochen. Aussagen von Reisenden zufolge soll Bucharest voll von österreichischen Militärs sein. Bem soll an mehrere Bojaren und Kaufleute in der Walachei und Moldau das Ersuchen gestellt haben, ihn gegen Baarzahlung mit den nöthigen Lebensmitteln für seine Truppen freiwillig zu versehen, da er im Weigerungfall gezwungen sein würde sich seine Bedürfnisse selbst aus den Fürstenthümern zu holen. Um die Gerüchte zu zerstreuen, die fortwährend über die Uneinigkeit zwischen den Russen und den Türken in der Walachei ausgebreitet werden, gab General Lüders in Bucharest am 20 d. M. ein grosses Festmal, wozu die höhern Officiere der türkischen Garnison geladen waren. Lüders und Fuad Effendi brachten wechselsweise die Toaste auf ihre beiden Souveräne aus. Am 29 veranstalteten die Unterofficiere des Modlinschen Regiments ein grosses Festmal für die Unterofficiere und Soldaten der türkischen Garnison. Alle Schichten der Bevölkerung Bucharests, sowie selbst die türkische und die russische Garnison beeifern sich auf die menschenfreundlichste Weise den Bedürfnissen der unglücklichen Flüchtlinge aus Siebenbürgen entgegen zu kommen. In Galatz sind ebenfalls schon mehrere Flüchtlinge eingetroffen.

Nota No. 1.301 a Caimacamului Ţerii-Româneşti către Fuad Efendi. No. 103. 1849 Mart. 24.

Concept. Arh. St. Dos. No. 2.212 92. Secr. St.)

A. S. I. Fuad Effendi, etc. etc. etc.

Les événements qui viennent de s'accomplir en Transilvanie et qui y ont amené l'établissement d'un Gouvernement révolutionaire et illegitime, mettent le Gouvernement de la Principauté dans la necessité de cesser toutes relations et d'interromper toutes communications entre la Valachie et le pays voisin. J'ai donné au Dépt. de l'Intérieur les instructions nécessaires à cet effet, lui prescrivant specialement d'enjoindre à toutes les autorités locales com-

No. 103. 1849 Mart. 24. pétents de ne plus permettre l'entrée dans le pays de passagers et voyageurs munis de passeports du Gouvernement Hongrois, attendu que ces documents ne peuvent etre reconnus comme valides et reguliers.

Quand aux habitants du pays qui seraient obligés par leurs affaires de passer les frontières et aux refugiés transylvains qui desireraient spontanement et de leur plein gré rentrer dans leurs foyers, on peut leur permettre simplement de sortir du pays, pouvoir qu'ils ayent obtenu un passeport en bonne et dui forme délivré par l'autorité locale competent, qu'ils seront tenus de soumettre au visa de S. Ex. Omer Pacha, Commandant en Chef des troupes et Gouverneur militaire de la Capitale, si le porteur doit passer par les points de la frontiére occupés par des détachements de troupes Imp.-les Ottomanes, comme au visa de S. E. M. le Général Stcherbinsky, Chef de l'Etat Major du 5 Corp d'Armée, s'ils doivent passer par des endroits gardés par des troupes Imp.-les Russes, bien étendu que le retour en Valachie leur est interdit jusqu'à nouvelles ordres.

En me faisant un devoir du sonmettre ces mesures à la connaissance de V. E., je viens la prier, si Elle trouve convenable d'y donner son approbation, de vouloir bieu engager S. Exc. Omer Pacha de donner ses instructions aux Commandants militaires competents, pour qu'ils veuillent bien concourrir à l'execution des mesures précités, dans l'intérêt de maintien du bon ordre et de la securité publique dans cette principauté.

J'ai l'honneur d'être avec la plus haute consideration

De v. E. Le tr. h. et tr. ob. serv.

No. 104. 1849 Mart. 25.

Corespondenţă din Bucureşti în «Expatriatul.» No. 1. 1849. 25. III.

Dreptate, Frăţie.

N'ar fi peste putinţă ceeace-mi scrii, căci prin toate tiraniile îngerul libertăţii a ştiut să facă loc martirilor cauzei lui. Dar este de prisos, căci peste puţin calmucii moscoviţi se vor trage de acolo şi atunci puntul acesta este de căpetenie şi nu trebue pierdut. Ciocoii aci tremură de frică, se vede că au început să simţă înţelegerea D-voastră cu m. . . . . . . Sper, Domnul meu, că nu va mai fi trebuinţă de nici un fel de luptă. Ruşii se vor trage şi de aci şi dacă nu de bună voie, şi dacă nu siliţi de protesările Angliei şi

Franţei, se vor goni de Turcii cari sunt destul de tari şi în adevăr amicii noştri, precum şi noi suntem ai lor. D. C. şi F. sunt în completă înţelegere, dar nu ştiu ce este pricina, că arestaţiile tot mai urmează. Popolul fierbe şi este plin de indignaţie asupra ciocoilor, cari împreună cu Ruşii conspiră împotriva libertăţii lui. Primeşte protestaţiile Angliei şi Franţei asupra invaziei Moscoviţilor în ţerile noastre şi a Vienei asupra invaziei lor în Austria. Sper că peste puţin îţi voiu trimite ştiri mai interesante.

No. 104. 1849 Mart. 25.

Corespondenţă din Galaţi în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 116. 1849. 26. IV.

No. 105. 1849 Mart. 25.

Galatz. Hiermit übermache ich ihnen einen Auszug aus dem Schreiben eines meiner Freunde aus Bucharest d. d. 2 April l. J. betreffend den Rückzug der Oesterreicher und Russen aus Kronstadt und Hermannstadt: «Das ganze oesterreichische Militär, bei 8.000 Mann, sowie ein grosser Theil der Kronstädter und Hermannstädter Nationalgarden und sonstige Flüchtlinge befinden sich theils in Bucharest, theils in andern der siebenbürgischen Gränze näher gelegenen Ortschaften. Das kaiserl. Militär wird über Orsowa nach dem Banat marschiren um sich mit den andern kaiserl. Truppen zu vereinigen, und von dort aus wieder gegen Siebenbürgen zu operiren. Viele Flüchtlinge die sich den Truppen augeschlossen hatten, verloren durch den Überfall der Ungarn ihr ganzes Hab und Gut, das sie auf die grossen und schwerfälligen Landwägen gepackt hatten. Die Russen verloren ihre Feldapotheke und viele Munitionswagen. Bei Hermannstadt hielt sich Skariatin mit seinen Truppen wohl sehr tapfer, er musste aber der Uebermacht weichen, indem er sich über den Rothenthurm-Pass bis in die untere Quarantäne und Kineny zurückzog. Hier fiel am 17 (29) März wieder ein heftiges Scharmützel mit den Ungarn vor, wobei die Russen aus ihrer Stellung geworfen und über Kineny hinausverfolgt wurden. Der Verlust derselben soll, wie man sagt, bedeutend und Skariatin selbst verwundet worden sein. Auch fiel der Neffe des Generals Lüders, Lieutenant Fok. Nach diesem Ereigniss erhielt das Podolskysche Jägerregiment, sowie eine Schwadron Husaren und ein Artilleriepark den Befehl heute dahin abzugehen und die Gränze zu besetzen. Ein früherer Mitarbaiter des Siebenbürger Wochenblatts, Hr. Kurz, soll Geheimsecretair Bems geworden sein. Bem selbst soll sich äusserst human benehmen, doch recrutirt er sehr stark.

No. 106. 1849 Mart. 26.

Nota No. 263 a lui Fuad Efendi către Caimacamul Ţerii-Româneşti.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 2.212/92. Secr. St.)

Excellence,

En réponse à la Note que Votre Excellence a bien voulu m'adresser en date du 24 Mars (5 Avril) sous No. 1.301, je m'empresse de l'assurer que je ne puis qu'approuver de la manière la plus formelle les dispositions que Votre Excellence me signale avoir adoptées, et que j'en ai fait part à S. E. Omer Pacha, qui a donné déjà les ordres en conséquence.

Agréez, Excellence, l'assurance de ma considération bien-distinguée.

Fuad.

A Son Excellence, Monsieur le Grand Logothète de Justice Constantin Cantacuzène, Caïmacam de Valachie.

No. 107. 1849 Mart. 27.

Corespondenţă din Galaţi în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 116. 1849. 26. IV.

Galatz. Die aus Skela Cladowa und Gladosnitza angekommenen Dampfboote «Merkur» und «St. Pesth» brachten uns die Nachricht, dass ein Theil des Puchner'sehen Corps bereits in Orsowa eingetroffen sei (d. h. aus der Walachei kommend). Die neuesten Nachrichten aus Bucharest sind ohne besondern Belang. Der Magistrat von Kronstadt soll nach dem Abzug der ersten russischen Truppen dem Bem bis Weidenbach entgegengegangen sein und ihn um Schonung für die Stadt angefleht haben. Er versprach Sicherheit der Person und des Eigenthums, forderte aber den Magistrat auf dahin zu wirken, dass die Einwohner zu ihren Beschäftigungen zurückkehrten. Am selben Tag noch rückte Bem mit 12.000 Mann ein, welchen den andern Tag noch 8.000 Szekler folgten. Die Truppen sollen eine gute Mannszucht beobachten. Bem liess einen Befehl ergehen, dass die Einwohner ihre Waffen binnen 24 Stunden abzuliefern haben. Wer diesem Befehl nicht Folge leistet, verfällt dem Standrechte. Auch sollen die Emigranten Kronstadts aufgefordert worden sein binnen acht Tagen zurückzukehren, widrigen Falls all ihr zurückgelassenes Vermögen confiscirt werden würde. Bei dem Rückzug der Oesterreicher und Russen wurden

der Nachhut auf dem Tömöscher Passe 150 beladene Wagen abgejagt, welche die Effecten der Emigranten enthielten und von den Ungarn als Kriegsbeute erklärt wurden. Halbofficielle Nachrichten widersprechen dem Gerücht, als hätten die Ungarn den Rotthurm-Pass umgangen und stünden in der Walachei. Es heisst die ganze Sache beruhe auf dem Uebertritt einiger ungarischen Vorposten bei Kineny nach der Walachei, wahrscheinlich um auf dem diesseitigen Gebiet Beute zu suchen, jedoch sollen sie bald wieder zurückgejagt worden sein. No. 107. 1849 Mart. 27.

Articol din «Espatriatul.» No. 2—3. 1849. 29. III.—1. IV. No. 108. 1849 Mart. 29-Apr. 1.

Domnului Redactor al Albinei Româneşti.

Domnul meu!

In No. 82 al foii Domniei-tale din a. tr. s'a văzut un articol sub rubrica: Ţara-Românească. Acest articol, zice redacţia că e o scrisoare din Bucureşti, şi nu poate fi om care să crează că se află locuitor Român, nici în Ţara-Românească, nici în Moldova însăş, care să facă ruşine Românilor a se coborî până la o minciună atât de infamă şi infernală, şi atât de efruntat a da afară o asemenea scrisoare. Un Muscal însuş de ar fi scris despre revoluţia Ţerii-Româneşti şi despre evenimentele întâmplate la noi, tot ar fi avut un suflet de om. Acea scrisoare a fost dictată de Satana şi scrisă de un trădător.

De n'ai primit încă până acum răspunsul acesta, cauza a fost că toate foile române până acum căzuseră în starea foii Domniei-tale; acum însă pentrucă putù află Românul un locşor liber, începe a răspunde infamilor calomniatori ai lui, şi începe dela Domnia-ta. Aşà dar în No. 82 al Gazetei D-tale, anul 1848, se ceteşte următorul articol:

Ţara-Românească.

«O scrisoare din Bucureşti înştiinţând despre desfacerea cetelor înarmate de miliţie şi de panduri cari subt comanda lui Magheru cercau a se mai ţineà în judeţele de peste Olt, adăoga următoarele:

«Intâmplările noastre s'au încheiat cu lacrime şi cu sânge! Mulţi ani vor trece la mijloc, mai înainte de a se vindecà ranele ce s'au deschis în sânul patriei! Nu numai pe multă vreme s'a

No. 108. 1849 Mart. 29-Apr. 1.

curmat fericirea materială de care se bucură locuitorii prin lucrarea pământului și a negoțului, ci încă duhurile cele blânde ale poporului român s'au smintit prin propovăduirea unor prinţipii, cari vedem pretutindeni semănând anarhie, sărăcie și periciune atât de mare, că aceste lucrări și urmele lor vor fi mai vătămătoare și mai îndelungate ca acelea cari, din voința celui de sus, au adus asupră-ne lăcustele și holera.

«Acestea sunt isprăvile unor oameni exaltați și fanatici, cari mai bine cumpănind poziția și împrejurările țerii, ar fi putut întrebuință talentul și energia lor pentru luminarea adevărată a neamului, luptându-se împrotiva abuzurilor prin faptă, iar nu prin frazuri și forme împrumutate dela nații, dela a căror poziție politică și gradul culturii suntem foarte depărtați. Deși chiar la acele se văd astăzi resultate nenorocite. Oamenii cari cu atâta entuziasm au urat așezământul țerii, la a sa introducere, acuma pretindeau să-l formeze prin formele din afară. Nu legiuirile sale, bazate pe pronomiile vechi ale țerii, aveau nevoie a se preface, ci oamenii cărora s'a încredințat a lor aplicație! Vercine, necuprins de orbire, lesne a putut prevedeà nepotrivirile unei astfel de cercări și sfârșitul în care aveau să ajungă, dar organele publicității, atât cele străine și acele ce răsăriau la noi pe toată ziua, împrăștiind vești neadevărate, și răstălmăcind politica, au înșelat pe o seamă de oameni, pe alții i-au spăimântat, și făcând lumii că mișcarea unei partide este mișcare obștească, au provocat niște tâmplări cari, în miniatură, umblau să fie o copie a scenelor celor înfricoșate ce astăzi se reprezentează în apusul Europei pe teatrul pătat de sânge și de crime nepulduite în istoria creștinătății! Acestea neapărat au tras după dânsele armatele curților spre a statornici ordinea de mai nainte. Acum când a încetat farmecul neadevărului, au început a se auzi tânguirile multor familii ce s'au nenorocit, și Dumnezeu știe câtă înapoiere morală, materială și politică mai are să urmeze pentru această țară! De avem a ne plânge asupra ursitorilor acestor nenorociri, poartă nu mai puțină vină acei cari, la 9 Iunie, în minutul critic, n'au știut desvăli toată a lor putere spre a nimici planurile și a lor izbucnire, lucru ce lesne s'ar fi putut plini fără vărsare de sânge, mai vârtos având înaintea ochilor pilda Moldovei, unde stăpânitorul Mihail Sturdza, în asemenea împrejurări, a desvăluit pe câtă privighiere pe atâta energie, prin o măsură la vreme aplicată, prin care a răscumpărat liniștea obștească, a înfrânat anarhia și a ferit țara de vărsări de sânge, câștigând o așà ispravă

de mântuinţă cu însăş primejdia personală! Când fraţii noştri Moldoveni fără încetare se îndeletnicesc cu lucrurile lor ce le aduc folos, noi vedem ogoarele noastre sterpe, locuitorii demoralizaţi, şi deşarte porturile de negoţ. No. 108. 1849 Mart. 29-Apr. 1.

De avem a plânge răul ce ne-a pricinuit răscoala nepolitică, şi a purtà povara ce ne-a lăsat clironomie, Dumnezeu ştie până când, fiecare patriot adevărat are inima sa plină de simţul recunoştinţei către Dumnezeu şi către curţile cari ne-au ferit de mai mari prăpăstii, unde aveà să ne arunce comunismul, anarhia şi răsboiul civil, ce astăzi au cuprins toate noroadele, încăpute subt înrâurirea unor patimi cari poartă titlul de reforme soţiale.»

Răspuns:

Revoluţia noastră, d-le, ce e drept n'a fost o revoluţie de patime, după cum ar fi plăcut Muscalilor ca să aducă pe d-l Bibescu în stare de tocmeală, după cum a adus pe d-l Sturzda. Revoluţia noastră a fost o mişcare de principe şi bazele ei sunt:

Respect către proprietate.

Respect către persoane.

Foloase generale în paguba nimului.

E nedrept cei mulţi a fi prada celor mai puţini;

Este silnic cei mai puţini a fi prada celor mai mulţi. Şi deviza ei a fost:

Dreptate, Frăţie!

Revoluţia noastră, uitând cele trecute, n'a strigat: jos Domnul, jos Bibescul, ci l-a chemat ca pe primul şi alesul fiu al Patriei a se pune în capul mişcării mântuitoare.

Revoluţia noastră n'a ardicat stindardul nesupunerii şi rebeliei către In. Partă, ci capii popolului şi popolul întreg au fost gata a ascultà şi de Suliman Paşa şi însuş de Fuad Efendi, pentrucă l-a crezut că vine în numele I. Porţi.

Revoluţia noastră, deşi indignată pentru cele trecute, n'a insultat nici a gonit pe consulul Rusiei, retras de sine, ci l-a chemat înapoi cu toată onoarea; n'a supărat întru nimic garanţia Rusiei. Rusia, după tractate, şi-a luat un drept a chezeşuì drepturile noastre şi a le apărà, de le va supărà cineva, iar nu de a face din garanţie protecţie, şi din protecţie uzurpaţie şi împilare. Ţara şi-a avut dreptul de autonomie, şi, simţind uzurpaţia, s'a încercat a-şi îmbunătăţi soarta scăpând de abuzurile de din năuntru şi de din afară; s'a cercat astfel cum a putut, căci despotismul de din năuntru şi de din afară nu o lăsà nici într'un chip să-şi scoaţă glasul şi să-şi arate păsurile.

No. 108.
1849
Mart. 29-
Apr. 1.

Revoluţia noastră n'a atins vieaţa, averea, onoarea nimului, nici însuş a vrăşmaşilor săi. Rusia în planurile sale a vrut să urzească o revoluţie în ţara noastră, sau ca cea din Moldova ca să aducă la nevoie pe Domnul a abdicà, ca pentru desordine şi anarhie să-şi poată băgà oştirile în ţară, şi naţia, simţind intrigile d-lui Duhamel, făcù o mişcare prin care îşi puse toate puterile a paralizà acele intrige, a face să domnească pacea şi bucuria în vreme de trei luni şi a nu se vedeà nicăiri nici o simpatie de anarhie.

Venind la starea trecută în care a zăcut ţara 18 ani, se ştie că Regulamentul numit Organic îndatorează pe fiecare proprietar a da câte noua pogoane fiecăruia clăcaş; apoi, subt masca libertăţii, declară pe fiecare clăcaş liber de a se strămutà ori unde va voi.

La o îndoire de populaţie erà să ajungă mai toate moşiile deavalma între proprietari şi săteni, din care săteanul să iea rodul sau folosul, şi proprietarul claca, care în adevărata ei însemnare de clacă nu însemnează nici cât chirie, şi al căreia preţ, peste o sută de ani, erà să fie întocmai cum avem astăzi embatichiurele, în proporţie cu cultura şi ardicarea preţurilor după o sută de ani. Prin urmare Regulamentul desorganic care, ca să ne amăgească, s'a numit organic, aveà o tendinţă mai mult decât la comunism, o tendinţă vicleană către uzurpaţie. Şi ştii pe seama cui erà să fie uzurpaţia?

Se învederează după punctul al doilea, că săteanul este liber a se strămutà ori unde va voi de pe moşie. Inchipueşte-ţi ţara odată a Muscalilor, după cum şi-au pus de gând Muscalii prin acest Regulament. Ţăranul român, ca liber, îmbiat cu bani de cheltueală şi de cumpărat vite, erà să fie strămutat şi risipit în locurile pustii ale Rusiei, şi în locul Românilor erà să vie, adică clăcaşi, îndoiţi şi întreiţi Mucali, cărora proprietarul erà să fie dator să le dea fiecăruia câte nouă pogoane, astfel cum proprietarilor să nu le rămâie nici o palmă de pământ proprietate curată a lor, ci încurcată subt un drept de clacă sau embatichiu, adică astfel cum Muscalii să aibà folosul sau fructul şi Românii, ce erà să mai rămâie cu moşii, abià să mai rămâie cu claca sau embatichiul. Regulamentul dar atacă proprietatea în adevărata ei însemnare şi ţintează către uzurpaţie, către robie, către un comunism infernal.

Constituţia a vrut să asigure proprietatea, căci fără proprietate nu este libertate, cel puţin după părerea noastră; a vrut să hotărască pe preprietar vecinic şi desăvârşit stăpân, fără condiţie pe proprietatea sa, şi ca să o asigure mai tare, să hotărască şi pe să-

tean vecinic şi desăvârşit stăpân pe un petec de pământ, cât s'ar fi aflat cu cale prin învoire de comun în generala Adunanţă. No. 108. 1849 Mart. 29-Apr. 1.

Proprietarul erà să dea atât, cât ar fi voit sau ar fi putut să aibă de dat, prin despăgubire, şi Statul erà să cumpere atât, pe cât ar fi avut fonduri şi mijloace ca să cumpere. Proprietatea astfel se asigurà şi de o parte şi de alta, şi la orice întâmplare de atac erà să aibă atâtea milioane de braţe după câţi locuitori în ţară, făcând toate stările societăţii o naţie adevărată cu aceleaşi interese. Proprietarii din ziua de astăzi nu sunt toţi de o asemenea avere, însă dela cel mai mare proprietar, până la cel din urmă moşnean, făcură toţi cauză comună, când intrigile de din afară izbutiră a i amăgi şi a-i face a crede că li se atacă proprietatea. Câtă dar siguranţă nu ar aveà proprietatea, când toată naţia s'ar aduce a aveà aceleaşi interese. la întâmplare când cu adevărat ar fi atacată proprietatea şi în pericol de a se răpi, aflându-se pe calea pe care a pus-o Regulamentul !

Care dar a putut să fie Românul acela, care să scrie în idioma moldovenească acea scrisoare atât de infam calomniatoare, încriminând pe voitorii de bine ai naţiei întregi, ai Guvernului, ai proprietarilor, ai sătenilor, ai neguţătoriior, ai tuturor cetăţenilor în parte, de orice stare şi de orice religie, încriminându-i de fanatici, de exaltaţi; de propoveduitori ai unor principe semănătoare de anarhie, sărăcie, periciune? Exaltatul greşeşte; capii revoluţiei au mânat o mişcare care a greşit mai puţin decât toate revoluţiile din lume, din orice timp şi din orice loc. Care familie a purtat doliu din partea partizanilor revoluţiei? Care picătură de sânge s'a vărsat de mâna vreunui constituţional? Care proprietar a pierdut ceva? Care neguţător a făcut faliment? Cărui sătean i s'a luat demâncarea copiilor? Care cetăţean a fost maltratat?

Fanaticul iar e orb. Capii revoluţiei n'au fost orbi ca apărătorii Regulamentului; ei au văzut toate vicleniile, au prevăzut toate nenorocirile şi robia ţerii, au vrut să descurce drepturile adevărate ale patriei, au vrut să puie la loc relaţiile ei cu I. Poartă, paralizate de Regulament, şi, inspiraţi de dreptatea şi de frăţia evanghelică, a nu se întinde ca garantă spre a împilà, după cum inpilează, ci a rămâneà întru garanţie de-i place a fi garantă. Fanaticul ucide orice nu este după părerea sa, şi capii revoluţiei, ca să-şi pue în lucrare cugetele lor legale, drepte, folositoare, mântuitoare, n'au ucis pe nimini, n'au păgubit pe nimini, nici înşişi pe vrăşmaşii lor, ba încă le-au trimis şi lefile în străinătate.

No. 108. 1849 Mart. 29-Apr. 1.

Pricepi Domnia-ta, Domnule Redactor, poate mai bine decât oricare că Constituția n'a avut nici o tendință către comunism, și că din contră vicleanul Regulament aveà tendință a răpi moșiile pe seama Muscalilor, după cum se vede în Basarabia; pricepi Domnia-ta că Constituția a vrut să asigure fiecăruia proprietatea și libertatea individuală, a vrut să întemeieze libertățile publice pe vechile datine și proprietățile adevărat naționale, a vrut a scuturà un jug urîcios și abuziv al unei Puteri ipocrite, care a mai ursit și altă dată și ursià și acum o revoluție de patimi și de anarhie. Pricepi Domnia-ta că Constituția noastră a vrut să facă pe Domn a fi cu adevărat Domn al țerii și vasal al I. Porți pe credința tractatelor lui Mircea și Vlad al V-lea, iar nu un lacheu împănat și plin de firuri al unui Muscălaș de consul. A vrut să facă pe Românul liber a cunoaște numai un Domn și cap al țerii, iar nu a tremurà înaintea unor doi Domni și a se ciocoi până la cel după urmă sudit muscălesc, până la cel după urmă spion muscălesc. Este adevărat că starea dinainte a Românului îngânfează pe Muscal și-l face a crede că semănà orice sudit al său în țara noastră, întocmai ca un antic cetățean roman. Insă e mare diferință: Cetățeanul roman închipuià un om liber și suditul muscal însemnează, și toată lumea știe că e un sclav. Apoi dară ce stare erà aceea ca Românul, liber în puterea tractatelor, autonom în drepturile sale, frumos la suflet în credința și pravilnicia sa, să ajungă a se târî înaintea celui mai scelerat spion și trădător privilegiat al sclaviei Nordului.

Pricepi Domnia-ta că revoluția a vrut să mântue și pe Domn și pe boier și pe tot cetățeanul de tot ce este abuz și ipocrizie ce nŭ se bazează pe tractate; a vrut să puie o linie de hotar între drepturile cele adevărate ale fiecărei Puteri, a vrut, prin prefacerea și întemeierea școalelor după adevăratele trebuințe ale patriei, să prefacă cu adevărat oamenii, și din ciocoi să-i înalțe la treapta de cetățeni.

Prin care faptă mai învederată ar fi vrut autorul scrisorii Dumitale, ca mișcătorii revoluției să se lupte împotriva abuzurilor, decât printr'o lepădare întreagă de averile lor, de privilegiurile lor, de vieața lor, de libertatea lor însăș. Această lepădare, Domnule Redactor, n'a fost fraze, ci fapte. Dela care nații și-au împrumutat Românii fraze? Dreptatea și Frăția nu sunt fraze dela alte nații, ci vorbe divine ale Evangheliei. Alegerea Domnului din orice stare a soțietății, obșteasca Adunare largă, liberă, neinfluențată, nu sunt

fraze împrumutate dela alte nații, ci drepturi foarte vechi ale țerii, No. 108.
dacă cunoști Istoria Patriei. Că capul țerii e Domn și nu prinț, e 1849
datină a țerii, unde din contră a zice, ca Domnia-ta și alții, Prinț Mart. 29-
și nu Domn, e o momițare mufluză dela alte nații. Că boierul e Apr. 1.
o meserie de arme, o slujbă a patriei și nu nobilitate ereditarie, este iar o datină și o lege a țerii dela Radul Negru, și a zice că boierul e nobil sau evghenic, ca la Domnia-voastră, e o momițărie muflusă dela Fanarioți; căci Românul și Moldoveanul nu pricep ce va să zică nici nobil, nici evghenic: Românul atâta știe, că cine e în slujbă sau cine iea vreun rang, e boier, și din nenorocire, dela un timp încoà, în capul său vorbele boier și ciocoiu și răpitor erau sinonime.

Emancipația mânăstirilor uzurpate de călugării greci n'a fost nici decum fraze împrumutate dela alte nații, ci o curată desrobire a pământurilor răpite dela patrie.

Scrisoarea Domniei-tale zice, că se cuvenià să se prefacă oamenii iar nu legiuirile. Revoluția noastră a vrut asemenea să prefacă oamenii, și legiuirile cele vechi ale patriei să le renască, pe cele impuse cu baionete străine să le alunge. Pricepi Domnia-ta, Domnule Redactor, că, ca să prefacă cineva oamenii și să formeze bărbați, cată mai întâiu să întocmească legiuiri bune, să întemeieze școale după trebuințe adevărate ale patriei. Câți oameni a format Măria Domniei Sale moldovenească, sau ce fel de oameni a format decât nu ca Domnia-ta, persecutând tot ce a fost bun în Moldova.

Românii, cu adevărat, au cercat, însă nu amăgiți de organele publicității străine, ci însuflați de spiritul naționalității, al dreptății, al frăției, al evangheliei. De s'ar fi luat Românii după alte nații, ar fi făcut o revoluție ca a celorlalte nații, cu ură asupra idividelor și a claselor, cu desordine, cu pagube, cu omoruri. Românii au cercat, și de a izbutit deocamdată reacția (după trei luni însă), reacția a izbutit pretutindeni, cu această diferință însă că airea reacția a izbutit din năuntru, și la noi de din afară, adică că Românii au fost și mai înțelegători și într'o majoritate mai mult decât absolută, primitori de bunele legiuiri. Revoluția română a avut tot ce au avut bun și celelalte revoluții, plus clemența, ordinea, pacea; minus pagube, excesuri, omoruri. Românii, în cele după urmă, au încetat a lor mișcare, nu însă din puterea reacționarilor s'au supus fatalității, ananghiei. Mișcarea Românilor n'a înșelat pe nimeni, n'a spăimântat pe nimeni, pentrucă capii revoluției n'au vut arme, n'au avut silă, ci cuvântul, o singură proclamație, și

No. 108. 1849 Mart. 29-Apr. 1.

adevărurile ei au convins lumea, au făcut să tremure un Domn pe tron, au făcut să le îmbrăţişeze un popol împilat, au făcut ca parte din oştiri să-şi unească armele spre ţinerea ordinei şi să lase armele jos unii din ostaşii demoralizaţi de căpetenii ignorante şi străine. Mişcarea a fost totală şi fatalitatea iarăş totală, căci astăzi geme şi sătean şi orăşan şi înşişi reacţionarii amăgiţi.

Ce a văzut autorul scrisorii Dumitale la noi, care în miniatură umblă să fie copie a scenelor înfricoşate ce astăzi se reprezentă în apusul Europei? Poate că uciderea dictată de Duhamel către Fuad a se face din partea rău întrebuinţatelor oştiri turceşti? Poate că stoarcerea ce e astăzi pe ţară din partea sălbaticelor oştiri muscăleşti? Poate că terorismul ce a pălit toate feţele şi a îngheţat toate inimele? Poate că milioanele ce aruncară Muscalii pe ţară? Poate că călcarea drepturilor patriei şi a tractatelor? Poate că violaţiile neauzite şi ţipetele de sânge ce ies astăzi din colibe? Poate că rângirile spasmodice ale boierilor ca să semene a vis voios, pentrucă aste iesme nu au nici de cum inimă de a plânge? Poate că danţul ce trag ca nişte bacante nevestele şi fetele lor în nişte baluri de orgii, ca să arate starea cea adevărată a patriei, că nu numai a pierdut libertatea, ci încă cu dânsa şi minte şi simţire şi moralitate? Insă acestea nu sunt ale revoluţiei române ci ale uzurpaţiei ruseşti, şi nu copie în miniatură, ci original în realitate împeliţat al tot despotismului dela Nord.

Scrisoarea Domniei-tale se mai vaită că duhurile cele blânde ale popolului român s'au smintit prin propovăduirea prinţipurilor Constituţiei, pe cari le incriminează aducătoare de toate nenorocirile. Văitarea asta seamănă mai una cu aceea a demonilor, când s'a coborît prinţul vieţii, Hristos, cuvântul întrupat, în Iad. Ruşine, Domnule Redactor, ca bărbaţi, ce se zic în capul educaţiei publice, să exclame nişte asemenea vaite ipocrite! Nu e nici un Român capabil să fi scris acea scrisoare, ci Domnia-ta ai fabricat-o singur după dictarea Măriei Dumisale moldoveneşti Mihail Sturdza (pe care îl scrii cu litere subliniate) care, văzând că şovăe pe tron, ar vrea să arate lumii că nu numai nu merită a fi scos din Domnie, ci i s'ar cuveni şi un bacşis bun, pentrucă a desvălit pe câtă privighere pe atâta energie spre a suge ţara atâţia ani, pentrucă a adus în atâtea rânduri pe Moldoveni în desperaţie, pentrucă a nenorocit familii, pentrucă a proscris şi a alungat din ţară floarea Moldovenilor, pentrucă a fost dibaciu a astupà şi ţipetul durerii dinăuntru, pentrucă a adus două armate pe Moldova, le-a deschis

drumul a intrà şi la noi şi s'a exprimat că cheltueala lor să o plătească Ţara-Românească; pentrucă a sărăcit cu aceste armate şi sătean şi arendaş şi proprietar şi a deschis o cale nouă de câştig sateliţilor şi creaturilor sale; pentrucă a încriminat în totdeauna şi într'ascuns şi de faţă orice simţimânt de naţionalitate, pentrucă a fost singura fatalitate, cea mai mare a românismului dela 1830 încoà. No. 108. 1849 Mart. 29– Apr. 1.

Dracul nu face biserici, Domnule Redactor, şi Dumneata ai căutat să fabrici o asemenea scrisoare, dacă odată te-ai închinat unui astfel de vrăşmaş al României.

Sufere, Domnule Redactor, a luà asupra Domniei-tale responsabilitatea acelei scrisori, până când o vei ţineà subt un anonim; să sufere şi Măria Dumisale moldovenească, să iea asupră-şi responsabilitatea acelei scrisori, dacă odată a suferit a se publicà în statul său ce are censură, o încriminare asupra unui popol consânge ce are aceleaşi interese cu ale Moldovenilor, şi care deveni martir al încrederii sale către Suzeranul său. Suferiţi a luà răspunsuri iarăş anonime, până când vei da pe faţă pe autor; când însă vei da afară un nume cunoscut, îţi dau parola mea de onoare, a-ţi da şi eu subt această scrisoare un nume foarte cunoscut de toată România. Până atunci însă, chiar pentrucă ai publicat această scrisoare, ai simpatizat cu dânsa, îmi iau voie să te izbesc înaintea tuturor Românilor în faţă cu tot sângele nevinovat ce tâlhăreşte l-a vărsat acea Putere protectoare, către care atât de sfruntat mai chemi şi recunoştinţa Românilor adevăraţi. Ruşine, om de litere, şi către apusul vieţii, să pângăreşti coloanele unei foi, cu asemenea recriminări şi recunoştinţe, unei foi căreia i-ai dat odată numele de Românească şi de Albină! Ce albină e aceasta, care lasă toate florile din câmpurile libertăţii şi evangheliei şi se pune pe urdorile şi scremetele Nordului, şi pentrucă nu poate scoate nectar din putorile unui Sturdza, va să înţepe ca o scorpie? Păcat să laşi fiilor de moştenire un nume atât de pătat, cutezând, în mijlocul ţipetelor unui popol martir, a-i calomnià şi întreprinderea şi principiile şi încrederea, făcându-vă din funerariile lui o sărbătoare infernală, un Sabat! Dacă e vreo judecată pe cealaltă lume, Domnieitale şi calăului cel roşu, pe care din naştere l-a însemnat păcatul şi care ţi-a dictat scrisoarea aceea, viitorimea înaintea judecăţii cuvântului v'a şi atârnat la amândoi de gât foaia aceea cu No. 82.

Domnule Redactor, Turcii şi toate popoarele orientale cred că oamenii nelegiuiţi se prefac după moarte în strigoi, că aceştia se

No. 108. 1849 Mart. 29- Apr. 1. scoală din mormânturi şi îşi mănâncă copiii şi părinţii. Hei bine! în adevărul moral al acestei alegorii sunt acei părinţi ale căror fapte sfâşie şi ucid viitorul copiilor lor, al căror nume păleşte o familie întreagă.

Hristianismul are un nume fatal şi naţionalitatea Românilor, mântuirea lor n'au scăpat de a nu aveà şi ele nişte nume fatale, viitorimea va fi de prisos de a asemănà pe nişte oameni cu Iuda, e destul a-i numì pe numele lor.

Precum am înţeles eu cine e autorul acelei scrisori, crez că şi Domnia-ta ai priceput cine este cel care răspunde. Şi când ne vom întâlnì vreodată, sunt sigur că numai râzînd nu ne vom da bună ziua.

N. N.

No. 109. 1849 Mart. 29.

Notă din «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 115. 1849. 25. IV.

Briefen aus Jassy, von der siebenbürgischen Gränze, vom 10 April zufolge war beim russischen Consulat in Jassy durch Estafette die Nachricht aus Bucharest angelangt, dass Bem mit seinem Armeecorps plötzlich in die Walachei eingefallen und die an der Gränze aufgestellten russischen Truppen bis weit hinter Rimnik Waltsché, 13½ Posten von der siebenbürgischen Gränze zurückgeschlagen habe. Die Bestättigung muss erwartet werden.

No. 110. 1849 Mart. 29.

Corespondenţă din Iaşi în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 116. 1849. 26. IV.

Jassy. Während die meisten Wiener Blätter den kühnen Magyarenführer Bem bald an den Folgen zahlreicher Wunden sterben, bald aber von den Russen aufs Haup schlagen und nur mit schwerer Mühe nach Ungarn entkommen lassen, verbreitete sich hier die Nachricht, dass dieser rastlose Greis seinem Russenhass abermals nach Herzenslust Luft gemacht haben soll. Es heisst, dass er mit seiner Armee plötzlich in die Walacheie eingefallen und die an der Gränze aufgestellten russischen Truppen weit hinter Rimnik-Waltsché (3½ Posten von der siebenbürgischen Gränze), woselbst er auch sein Hauptquartier genommen, in die Flucht geschlagen. Diese Nachricht, deren Richtigkeit ich übrigens nicht verbürgen will, gründet sich auf eine mittels Estafette bei dem hiesigen russischen Consulate angelangte Depesche aus Bucharest. Viele bezweifeln die Wahrheit dieser neuen Hiobspost, wenn sie auch nicht in Abrede

stellen, dass Lüders auf den Besuch dieses tollkühnen Gastes, der das Osterfest in Bucharest feiern zu wollen erklärt haben soll, seit längerer Zeit sich gefasst macht. Auch versichert man, dass der übermüthige Eroberer Siebenbürgens von der walachischen Regierung nicht nur die Entwaffnung der österreichischen Truppen, die in der Walachei eine Zufluchtsstätte gefunden, und die sofortige Auslieferung ihrer Waffen, sondern auch die gegenseitige Errichtung mehrerer Consulate zur Beförderung der Handelsbeziehungen zwischen der Walachei und Siebenbürgen verlangt hat. Dass die walachische Regierung (d. i. Lüders und Duhamel, welche dieselbe bilden, denn man muss wahrlich mit Blindheit geschlagen sein, um in dem Kaimakam mehr als ein willenloses Werkzeug dieser Herren, eine lächerliche Null zu sehen) diese Forderungen Bems mit Entrüstung zurückgewiesen, bedarf wohl keiner Versicherung. Puchner soll die Trümmer seines Armeecorps, dessen Zustand sehr traurig sei, über Orsowa ins Banat zu führen beschlossen haben. Karlsburg soll von den Ungarn noch nicht eingenommen sein. Ein Feldjäger, der die Antwort des Kaisers Nikolaus auf Lüders Bericht über den so kläglichen Ausgang der Intervention in Siebenbürgen bringen soll, eilte gestern hier durch nach Bucharest. Wenn es erlaubt wäre parva comparere magnis, würden wir sagen, dass der Inhalt dieser Antwort: Vare redde mihi legiones meas lauten soll. Aehnliche Vorwürfe könnte auch der Kaiser von Oesterreich seinen siebenbürger Generalen mit Fug und Recht machen. Unter diesen gibt es leider mehr als einen Varus. Abschrift der erwähnten Depesche: L'estaffette arrivée cette nuit nous a apporté la triste nouvelle que le Général Bem serait entré avec son armée en Valachie, en chassant nos troupes au delà de Rimnik-Valtsché à $3^1/_2$ postes de la frontière de Transilvanie, où il a fait camper son quartier-général.

No. 110.
1849
Mart. 29.

Adresa No. 65 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul trebilor din Lăuntru.

No. 111.
1849
Mart. 31.

(Buletin Oficial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 31. 1849. 31. III.

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament din Năuntru.

Ex. Sa d-l Gheneral Lüders, prin nota No. 232 încunoştinţează Căimăcămiei că arestuiţii în Văcăreşti, Mateiu Colceag şi Alexandru

No. 111. 1849 Mart. 31. Chiropolu, potrivit cu hotărîrea Comisiei cercetătoare, s'a poruncit comandantului d-l Gheneral-Maior Danilevski a se slobozi.

Căimăcămia împărtăşeşte aceasta cinst. Departament spre ştiinţă.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

No. 112. 1849 Martie.

Ordinul No. 146 al Căimăcămiei Ţerii-Româneşti, către oştire.

Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 34. 1849. 11. IV.)

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Poruncă către oştirea românească.

Pe temeiul raportului Comanduitorului oştirii cu No. 1.060, prin care arată că mai jos arătaţii ofiţeri s'au desvinovăţit de către Comisia cercetătoare, poruncesc a se însumà iarăş în slujbă cu vechimea şi rangurile ce au avut mai înainte, şi anume: Căpitan Emanoil Boteanu şi Scarlat Ciocârlan, Parucicii Ioan Gărdescu, Apostol Cuţarida şi Teodor Coadă, Praporcicii Ioan Burileanu, Costandin Mateescu, Nicolae Popovici, Nicolae Sarovici şi unter-ofiţerul nobil Costiescu, pentru care se face cunoscut.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

No. 113. 1849 Aprilie 1.

Articol din «Espatriatul» No. 3. 1849. 1. IV.

Ţara-Românească.

Patru armii sunt astăzi în biata ţară: Turcească, rusească, nemţească şi română; la aceste se mai adaogă şi toată garda Braşovului, pe cari i-au luat Muscalii cu dânşii, şi mai toate satele de graniţă dela Orşova până la Turnu-Roşu şi dela Turnu-Roşu până la vama Timişului şi până la Şanţuri, pe cari samsarii Moscoviţilor au făcut să crează că Ungurii mănâncă oameni şi că vin să le strice legea, să le iea averile şi vieaţa şi să-i iea la cătane dela vârsta de treisprezece până la şaizeci de ani. Basme cu cari partida despotică mai va să amăgească popolii, până încă văd că mai pot abuză de credulitatea lor. Cum o fi ducând-o biata ţară cu atâta greutate pe spinarea ei! Ciocoii vor să o îngenunche cu totul, ca să nu mai poată ardică capul; vor să obosească trupul, ca să se tâmpească mintea şi să nu se mai gândească la alt ceva, decât cum să-şi vindece ranele trupului. Românul geme astăzi subt baionetele

a trei împărăţii ce pare că şi-ar fi dat mâna ca să-l strivească, şi subt cumplitul biciu al ciocoilor care este şi mai greu decât toate greutăţile lumii. Ei bine, mişeilor farisei! Aduserăţi pe Turci, pe Ruşi, pe Nemţi ca să vă poată apără de un biet popol blând şi desarmat şi care nu v'a voit niciodată răul; recrutaţi oştiri, întăriţi temniţele, vă armaţi, aveţi toată ţara în mână cu toate armiile dintr'însa, cu toate averile ei şi cu toţi ciocoii ei, şi tremuraţi de frică de trei patru expatriaţi fără nume, fără mijloace, pe cari i-aţi scos numai cu cămaşa din patria lor şi ale căror mici averi le-aţi hrăpit voi spre a mai îngrăşà cu ele o seară de orgie, în care desfrânatele bacante prostituate la trei armii vă speculă onoarea chiar înaintea voastră spre a vă câştigà favoarea limbilor şi legilor străine ce aţi adus pe biata patrie a noastră? Vă temeţi voi în mijlocul orgiilor voastre de trei patru pribegi asupra cărora aţi vărsat tot veninul calomniei şi nu le-aţi lăsat mijloacele de a se puteà apără, le-aţi tăiat toate mijloacele de a puteà trăì; vă temeţi voi de dânşii din înălţimea măririi voastre? Vă temeţi şi crez bine că vă temeţi. Căci aveţi crimele voastre înaintea ochilor, căci cunoaşteţi nevinovăţia celor ce calomniaţi, căci cunoaşteţi amorul şi puterea ce au voitorii de bine în popolii lor, căci cunoaşteţi că căderea împărăţiei voastre cea întemeiată pe răutăţi şi cruzimi este neapărată ca moartea şi tremuraţi de dânsa pe patul agoniei voastre, deşì sunteţi înconjuraţi de doctori şi de toate bunurile. A bătut ceasul căderii împărăţiei voastre; vedeţi-o cum se surpă în toate părţile, şi peste voi, fii ai păcatului, peste voi se vor surpà temeliile ei. No. 113. 1849 Aprilie 1.

Pe juna femeie şi pe fica Domnului Magheru ce intraseră dela Sibiiu în ţară sperând să mai găsească ceva din averea sa cea prădată de boierii ţerii, au arestat-o la Râmnic şi cu porunca Vorniciei din Lăuntru, în careziceà că «pe această fiinţă să o treacă graniţa în douăzeci şi patru de ceasuri», au şi trecut-o pe la Bran, tocmai în fierberea cea mai mare a ardicării gloatelor secueşti după bătaia şi ruşinoasa fugă a armiilor ruseşti şi nemţeşti. Oare nu au cugetat ciocoii să o piarză când au dat astă infamă poruncă? — Dar n'au izbutit, căci d-nei Maghieru i s'a dat dela graniţă o escortă de călăreţi, şi un ofiţer alături au însoţit-o până la Braşov, unde a avut o primire de acelea cari ciocoaicele n'au avut în vieaţa lor.

No. 114. 1849 Aprilie 4. Articolul lui Ioasaf Znagoveanu în «Espatriatul». No. 9. 1849. 13. V.

Domnul Neofit, mitropolitul Ţerii-Româneşti în vreme de trei luni ale Constituţiei a săvârşit şase jurăminte solemnele:

1. Cel dintâiu a fost chiar în curtea sa, când au mers constituţionalii la dânsul cu stindardele libertăţii.

2. La sfinţirea stindardelor în câmpul Filaretului, care d'atunci s'a numit Câmpul libertăţii.

3. La ridicarea Căimăcămiei în lipsa Guvernului provizoriu.

4. La de isnoavă ridicarea stindardelor libertăţii în urma retragerii Guvernului provizoriu.

5. La arderea Regulamentului.

6. In biserica Sărindarului după venirea Ruşilor în ţară. Aceste şase jurăminte s'au săvârşit toate de Domnia-sa cu solemnitate, precum ştiu toţi cei ce au fost faţă la solemnităţile lor.

Patru dintr'însele au fost cum că va ţineà cu Constituţia; iar două din urmă au fost că va ţineà cu Regulamentul. Insă şi cele pentru Constituţie şi cele pentru Regulament le-a săvârşit fără nici o nevoie sau silă. Cum că i-a plăcut a ţineà mai bine cu Regulamentul, decât cu Constituţia, nu mai este nici o îndoeală, pentrucă a dat destule dovezi, precum prin activitatea ce a arătat la înfiinţarea Căimăcămiei, în urma retragerii Guvernului, iar mai vârtos în lagărul turcesc, unde după planul lui Duhamel, ca să se tragă reglementarii la o parte, el însuş a fost cel dintâiu care s'a tras în cortul lui Duhamel; dar cu toată dragostea ce a avut către Reglement, n'a arătat împotrivire nici către Constituţie, ba încă din potrivă mulţi pot încredinţà că cu zimbet şi cu faţă veselă a încins eşarpa constituţională, mai întâiu la sfinţirea stindardelor, iar când a fost mai pe urmă la arderea Regulamentului, s'a arătat şi mai mult în partea Constituţiei, pentrucă după ce el însuş a fost care a adus aminte popolului ca să puie pe foc şi a doua ediţie a Regulamentului, apoi a dat şi proclamaţii publice subt a sa iscălitură cu cuprindere: că cei ce vor mai ţineà Regulamentul, sau vor mai îndrăznì a l introduce, să fie subt blestem şi anatemă! Dacă acestea nu arată îndestulă voinţă către Constituţie, dar cu atât mai mult nu arată silă sau nevoie! In sfârşit şi de va zice că a fost silit, dar că este călcător de jurământ nu poate tăgăduì. Apoi judece fiecare cum va voì despre conştiinţa acestui om! Spuie istoriile veacurilor de mai cuprind o asemenea laşitate, chiar în vremile cele mai barbare. Spuie teolo-

ghiile şi pravilele bisericeşti de poate fi vreo altă indiferenţă mai mare către religie şi netemere către Dumnezeu! Dacă pravilele bisericeşti pe un călcător de jurământ mirean, şi care a făcut acea călcare pentru lucruri particulare, şi-l osândeşte la tăierea mâinii drepte sau a limbii, apoi oare la ce va osândi pe un mitropolit care a călcat cinci jurăminte deodată şi nu pentru lucruri particulare, ci ca să vânză o naţie întreagă? Oare va mai fi vrednic a şedeà pe scaunul arhieriei, şi cu acea mână şi limbă criminală să binecuvinteze creştinătatea şi să sfinţească sfintele taine bisericeşti? Nu! Pentrucă un mitropolit după evanghelie are datorie să fie către oile sale cu atâta dragoste, încât la vreme de nevoie să-şi puie şi chiar vieaţa pentru dânsele! Şi daca evanghelia numeşte năimiţi, furi şi tâlhari pe cei ce vor fugì şi vor lăsà oile lor în prada lupilor, apoi cu cât mai vârtos acesta care el singur a fost cel ce le-a dat pradă în gura lupilor? Acesta merită o numire mai criminală decât a furilor şi a tâlharilor! Acesta este unul dintr'aceia pentru cari zice Hs. că nu mai are îndreptare de păcatul său. Eu până aci am vorbit ca mirean arătând crimele lui! Insă de aci înainte voiu să vorbesc ca preot, stând înaintea sfântului jertfelnic îmbrăcat cu acel dar de o potrivă dat la tot preotul, încât nu pot să fie mai sfinte acele taine ce se vor sfinţi de cel mai mare mitropolit sau patriarh, decât cele ce se vor sfinţi de cel mai de pe urmă preot; cu acel dar dat nu numai a deslegà, ci şi a legà cele ce vor fi în potriva pravilelor bisericeşti, mă simţ dator a-l arătà înaintea creştinătăţii şi în faţa lumii întregi, că după crima sa este afară de biserica lui Hristos, şi prin urmare nevrednic nu numai de scaunul arhieriei, ci şi de a sfinţi sfintele taine bisericeşti; şi totodată ca să nu mai profane cele sfinte, îndreptat către cel prea înalt, prin rugăciune îl leg, încât să fie legat şi în veacul de acum şi în cel ce va fi să fie. Amin!

No. 114. 1849 Aprilie 4.

Ioasaf Znagoveanu.

Nota No. 1.469 a Caimacamului Ţerii-Româneşti către Fuad Efendi.

No. 115. 1849 Aprilie 9.

Conc. Arh. St. Dos. No. 156 84. Secr. St.)

A. S. E. Fuad Effendi.

Bucht.

M-r. le Chef du Dépt. de la Vistierie vient de me transmettre l'acte ci joint sous sa signature, lequel constate la reception et le

No. 115. 1849 Aprilie 9. dépôt dans la Caisse de la Vistierie de la somme de mille ducats qui a été remise par V. E. pour l'acquittement d'une dette de Raïf Effendi.

Je m'empresse d'avoir l'honneur du remettre ce document a V. E. conformement aux ordres qui Elle a bien voulu me donner dans le temps à ce sujet.

Jai l'honneur d'être avec la plus haute considération.

de V. E.

No. 116. 1849 Apr. 10. Adresa No. 1.499 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul trebilor din Lăuntru, urmată de jurnalul Sfatului administrativ extraordinar dela 12 Martie 1849.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti, No. 37. 1849. 19. IV.)

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament din Lăuntru.

Văzându-se aşezatele prin jurnalul cinst. Sfat administrativ extraordinar alăturat în copie pe lângă adresa cinst. Departament No. 3.239 temeiuri pe cari se cuvine a fi sprijinită dovedirea pagubelor pretinse de proprietari şi arendaşi de moşie dela locuitorii ţărani;

Luându-se în băgare de seamă că chibzuirea cinst. Sfat ţinteşte numai la îndatorirea acelor singuri locuitori cari fiind datori zile de lucru s'au împotrivit de a merge la chemarea făcută lor de către proprietari şi arendaşi în legiuitul lucru pe seama proprietăţii, din care pricină s'ar fi adus pretinsa pagubă;

Căimăcămia având şi încrederea în d-lui Şeful acelui cinst. Departament că nu va îngădui ca despăgubirea să se facă cu desăvârşita derăpănare a ţăranului, şi totdeauna va mijloci învoirea nevătămătoare amândurora părţilor, aprobează cuprinderea acelui jurnal şi pofteşte pe cinst. Departament a o aduce întru îndeplinire, încunoştinţând totdeauna Căimăcămiei de deslegările ce va da la relaţiile ce i se vor trimite de către comisiile întocmite pentru cererea acelor pretenţii de pagube, precum şi la cele ce astăzi se află în cancelaria sa.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

Anexă: No. 116. 1849 Apr. 10.

Sfatul administrativ extraordinar.

Jurnal

D-lui Şeful Departamentului din Năuntru comunicând acestui Sfat în extraordinara sa adunare de astăzi, Sâmbătă Martie 12, anul 1849, decretul cinst. Căimăcămii No. 891, prin care se cere chibzuirea Sfatului dacă relaţiile cercetărilor săvârşite de boierii judeţeni după dispoziţiile jurnalului său dela 31 Octomvrie anul trecut şi primite la acel cinst. Departament pentru pagubele ce au suferit arendaşii şi proprietarii din îndărătnicirea şi reaua voinţă a clăcaşilor în cursul revoluţiei mai trebuesc întoarse în al doilea cercetare a comisiilor hotărîte a se întocmi prin judeţe după cel din urmă jurnal al acestui Sfat dela 15 ale trecutului Fevruarie, şi cercetând Sfatul şi câtevà din acele relaţii ce i s'au pus înainte de d-lui pomenitul Şef, Sfatul după mai multe desbateri şi chibzuire în această pricină, a găsit cu cale:

1-iu. Din săvârşitele până acum de boierii judeţeni şi trimisele la Departament relaţii, să nu se întoarcă la o de isnoavă cercetare decât acele numai ce n'ar fi dând toate trebuincioasele desluşiri şi temeiuri pentru învinovăţirea sau nu a pricinuitorilor unor asemenea pagube, iar câte sunt săvârşite şi compuse cu toată ceruta orânduească, pe acelea să le cerceteze însuş d-lui Şeful Departamentului şi să hotărască după dreptate îndestularea păgubiţilor, păzindu-se însă în această operaţie temeiurile următoare:

A. Asupra pretenţiilor că din nesupunerea clăcaşilor ca să săvârşească la vreme şi exact datoria lor de zile de clacă, rămâind holdele neprăşite, nesecerate, productul neadunat, fânurile necosite şi nestrânse, li s'au pricinuit pagube, să se dovedească mai întâiu dacă clăcaşii erau datori să dea acelor proprietari sau arendaşi în acei timpi atâtea zile fiecare, cu cari s'ar fi putut săvârşi toată acea lucrare pentru neîndeplinirea căreia reclamă ei acum, ca dovedindu-se că datoria lor a fost mai mică decât aceea ce i-ar fi trebuit pentru totala săvârşire în acei timpi a unor asemenea lucrări câmpeneşti, atunci să se supuie la răspunderea aceleia numai pagube ce au izvorît din neîndeplinirea adevăratei lor pe acea vreme datorii.

B. Să se iea în băgare de seamă şi osebitele extraordinare cazuri cari, şi datori de ar fi fost sătenii de a face nişte asemenea

No. 116. 1849 Apr. 10. zile de clacă, dar i-au stăvilit şi fără a lor voie de a nu-şi îndeplinì datoria, precum bolirea unora dintr'ânşii de holeră ce tocmai pe atunci bântuià ţara, sau periorisirea satului întreg după vreo punere la cale a stăpânirii, tocmai în acele zile în cari erau chemaţi la lucru pe seama proprietăţii, vătămarea holdelor de lăcuste, grindină şi secetă, şi alte asemenea neprevăzute întâmplări, ca pentru unele ca acestea bine dovedite, să fie sătenii apăraţi în parte de greutatea răspunderii ce le-ar impune pretenţiile acelor proprietari sau arendaşi.

C. Din despăgubirea ce se va hotărî drept preţul rodului unui pogon arat şi semănat sau de fâneţe ce pentru nedesăvârşirea la vreme a celorlalte următoare lucrări a suferit vătămare în totul sau în parte, să se scază în totdeauna preţul zilelor de muncă ce ar fi trebuit să întrebuinţeze acel proprietar sau arendaş ca să se desăvârşească acele lucrări şi să aducă acel product sau nutreţ în magaziile sale, şi în acea stare pentru care ar fi putut să dobândească un asemenea preţ, luându-se de temeiu pentru această scădere acele măsuri prevăzute prin art. 142 al Regulamentului; iar pe lângă aceasta prin relaţiile cercetărilor să fie totdeauna însemnat şi numărul locuitorilor clăcaşi ai fiecăreia moşii, spre a se puteà cunoaşte greutatea răspunderii ce prin despăgubirea ce se va hotărî va cădeà asupra fiecăruia.

D. Să se puie toată silinţa ca să se poată dovedì adevărata rodire a holdelor sau a fâneţelor, după localitate şi timp, luându-se de exemplu gradul rodirii de pe la locurile vecine, iar la întâmplare de neîndemânări sau de pretenţii covârşitoare, să nu se iea de temeiu mai mult decât pentru grâu până la una chilă de pogon, de porumb până la una chilă şi jumătate, pentru orz şi meiu până la una şi jumătate şi pentru fân până la un car purtăreţ cu patru boi; se înţelege că această rodire se va socotì pentru acele semănături sau fâneţe ce n'au suferit vreo vătămare din vreo extra-întâmplare, precum de lăcuste, de grindină sau de vreo mare secetă, şi că preţurile cu cari se va hotărî a se plătì acele producte, să fie după adevărata lor calitate şi după înlesnirile localităţii şi însuş acela cu care s'au vândut în partea locului în toamna trecută şi alte asemenea producte de către alţii, iar nu acelea cu cari s'ar fi putut vinde în alţi timpi, transportate prin alte locuri şi speculate.

E. Reclamaţii pentru asemenea pagube se vor mai primì dela publicarea acestui jurnal încă o lună de zile; iar de aci înainte

orice pretenţii de asemenea fire nici se vor luà în băgare de seamă, nici se vor cercetà. No. 116. 1849 Apr. 10.

2-lea. Prin instrucţiile ce se vor da comisiilor de judeţe, să li se puie înainte şi toate aceste observaţii ale Sfatului, cu îndatorire de a le păzi în toate cercetările ce vor face cu multă exactitate şi luare aminte, privindu-le cu cele mai temeinice argumente, prin cari se poate desvoltà şi sprijini adevărul, şi a da Departamentului despre această păzire prin relaţiile lor cuvenite deslușiri şi temeiuri, spre a se puteà sluji cu dânsele la hotărîrea despăgubirilor.

3-lea. Comisiile să se silească în tot chipul a împăciui cât prin putinţă niște asemenea pretenţii, pe de o parte făcând pe săteni să înţeleagă greşalele şi să-şi cunoască datoria, iar pe de alta chemând compătimirea proprietarilor şi arendaşilor asupra unor asemenea fiinţe cu puţină judecată şi cu mici mijloace.

Comisiile însă vor fi datoare a nu îngădui ca împăciuirile să covârşească în greutatea lor pe acele răspunderi, la cari s'ar impune sătenii când s'ar osândi deadreptul prin păzirea dispoziţiilor de mai sus ce urmează a se luà de temeiu la cercetarea şi hotărîrea despăgubirilor pentru pretenţiile ivite în potriva lor.

Şi niște asemenea împăciuiri nu se vor puteà executà, până nu se vor pune de acele comisii în vederea şi aprobaţia d-lui Şefului Departamentului din Lăuntru.

Iancu Filipescu, C. Suţu, C. Belu, Al. Ghica, Iancu Câmpineanu.

Adresa No. 1.527 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul Visteriei, urmată de Jurnalul Sfatului administrativ extraordinar dela 25 Martie 1849. No. 117. 1849 Apr. 10.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 60. 1849. 19. VI.

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament al Visteriei.

Din alăturatul pe lângă adresa cinst. Departament No. 1.308 jurnal al cinst. Sfat administrativ extraordinar, compus şi de mădulare suplimentare, prin carele se chibzueşte chipul de o mai lesnicioasă şi grabnică răfuire a Prinţipatului Valahiei de datoriile contractate pentru aprovizionarea trebuincioaselor spre îndestularea împărăteştii armii ruseşti aflate aici, luând Căimăcămia întreaga cu-

No. 117. 1849 Apr. 10. noştinţă, pe temeiul Notei ce a primit subt No. 213 dela Exelenţia Sa Gheneral Duhamel, căruia a fost trebuinţă a se comunică cuprinderea acelui jurnal, vestitoare fiind acea notă că jurnalul Sfatului administrativ extraordinar în privinţa împlinirii de două adause de zecieuli asupra dăjdiei se aprobează şi să se puie fără mai multă zăbavă în lucrare, deşi Exelenţia Sa ar fi preferat ca să se fi juscat cu scumpătate propunerile Ministrului împărătesc, lăsându-se la patriotismul şi bunavoinţă a domnilor proprietari plata sau neplata acei zecieuli, care este în sarcina ţăranului; întăreşte Căimăcămia cuprinderea acelui jurnal, pre cât se priveşte la împlinirea acelor două zecieuli, şi pofteşte pe cinst. Departament ca îndată să o puie în lucrare, păstrându-se cu activitate rândueala aşezată de cinst. Sfat întru aceasta.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

Anexă.

Sfatul administrativ extraordinar.

Jurnal.

Subiscăliţii mădulari ai Sfatului administrativ extraordinar, după ce ne-am adunat în două seanţe dela 4 ale lunii lui Dechemvrie din încetatul an 1848 şi dela 1-iu Fevruarie din curgătorul an, întru împreună chibzuire cu d. d. mădulari suplimentari anume arătaţi în decretul de subt No. 1.222 al cinst. Căimăcămii, şi am luat în băgare de seamă cuprinsele atât în cel de subt No. 1.203 decret adresat către Departamentul Visteriei, cât şi cele din Nota de subt No. 125 a Exelenţiei Sale Gheneralului Duhamel, alăturându-se în copie pe lângă zisul decret tot al cinst. Căimăcămii, şi n'am putut atunci da un desăvârşit rezultat în privinţa pricinii de care prezisele decrete şi Notă se atinge.

Astăzi iarăş, Vineri, Martie 25, anul 1849, adunându-ne în a treia seanţă şi din cele cetite văzând invitarea ce ni se face pentru singurul sfârşit de a chibzui chipul prin care Valahia se va puteà mai lesne şi mai în grab scăpà de datoriile ce are contractate către guvernul împărătesc al Rosiei, atât din avanţele băneşti ce aceasta a făcut până acum şi va mai face în viitor pentru aprovizionarea trebuincioaselor spre îndestularea armiei, cât şi din suma de douăzeci mii galbeni împărăteşti cu care a împrumutat pe Visterie;

Apoi văzând din observaţiile făcute în Nota Exelenţiei Sale Gheneralului Duhamel că, după ştiinţele ce are primite dela d-lui

Marele Vistier, sumele următoare, precum: «Restul din lista civilă dela ziua abdicației fostului Prinț Gheorghe Bibescu; venitul din exportația vitelor nu vor puteà fi destoinice a întâmpinà trebuințele ostășești și a acoperì și dificitul ce se va alege în buget din neplata sferturilor după tocmelile încheiate cu contracciii vămilor și domenurilor, și că într'o vreme a trebuințelor imperioase ce sunt în vedere, Ministrul împărătesc dă voie Guvernului Valahiei să împlinească numai pentru această singură oră încă două adause de zeciueli, din cari una va fi împărțită asupra claselor dajnice ce se găsesc înscrise în reghistrele Visteriei, și cealaltă se va împlinì dela proprietari pentru sătenii dajnici birnici ce vor aveà pe ale sale proprietăți așezați cu locuința, luându-se de temeiu al împlinirii tot acele reghistre în lipsă de un cadastru general.

No. 117.
1849
Apr. 10.

Având iarăș drept temeiu cuprinderea prezisei Note, iar pe de alta prețuind strimtorata poziție a Visteriei șì trebuința neapărată ce este de a se găsì grabnice mijloace pentru plata contractatelor datorii până acum, am privit cu mulțumire un prilej ce acum se înfățișează ca să contribuim și noi proprietarii cu una din acele două zeciueli ce s'au găsit de cuviință a ni se cere din anualele noastre venituri legiuite.

Dar în aceeaș vreme mai făcând băgare de seamă că, dacă zeciueala de al doilea din acele două s'ar împlinì deadreptul dela locuitorii clăcași dajnici, ar impune cu aceasta asupră-le o nedreaptă îndatorire, în vreme ce ei au suferit îndestule bântuiri în trecuta administrație prin feluri de podvezi ce erau împilați a face, mai cu seamă subt pretextul legiuitelor șase zile a facerii drumurilor, pentru un asemenea destoinic cuvânt am găsit în sfârșit cu cale, cu deplină convicție, că și ceruta dela locuitori a doua zeciueală se cuvine să o răspunză tot proprietarii, ca să dea și ei cu aceasta o nouă dovadă despre aplecarea ce au avut totdeauna despre binele și folosul clăcașilor și despre mulțumirea ce simt a-i vedeà petrecând nebântuiți, măcar deșì pe vremea trecută au purtat pe nedreptate (numai după niște viclene însinuiri) ponosul că greutățile și apăsările săteanului nu provin decât dela dânșii, uneltindu-se învederat aceste meșteșugiri, spre a se pune un văl peste toate, câte atunci făceà, când nu se da cuvenita cinste legilor în ființă, cari însă vătămătoare insinuiri izbutiseră a amăgì simplicitatea săteanului ca să privească legiuita și ușoara anuală datorie către proprietarii ce-i asigurează loc pentru hrana lui, a familiei lui și a vitelor lui povară nesuferită și de una și de aceeaș fire cu a podvezilor și

No. 117. 1849 Apr. 1). năpăstuitorelor dări ce necontenit îl împresurau, căci verice pricini atingătoare de proprietate, când ajungeau la arbitrul neserioşilor slujbaşi cari prin felurite meşteşugiri viclene îşi însuşiau drept de amestecare în aparenţă, subt cuvânt de ocrotire în favorul clăcaşului, iar în ascuns pentru cel în parte-le ştiut folos se preschimbau în asupritoare înclinări ce în adevăr vătămau starea săteanului într'un chip foarte simţitor.

După ce dar am pus înainte cuvintele după cari am judecat că este cu dreptate că să se apere clăcaşii birnici de zecieuala ce ar fi privit pe a lor sarcină, apoi acum pe acest temeiu repetă că împlinirea să se înceapă a se face fără întârziere dela fiecare proprietar şi spre depărtarea verićăreia bănueli despre vreo asuprire încercată din partea împlinitorilor, de odată cu poruncile de împlinire ce se vor slobozì dela Departamentul Visteriei, se vor trimite la cârmuirile judeţelor liste întocmite pe fiecare judeţ şi plasă în parte şi aşternute pe bazul catagraficeştilor table ale curgătorului period; şi în acele liste se vor arătà atât No. dajnicilor clăcaşi dela fiecare proprietate cât şi banii cuveniţi a se răspunde, socotindu-se de unul câte lei şase, şi totodată se vor trimite şi câte un No. de bilete tipărite iarăş pe la fiecare judeţ, că după împlinirea de acele două zecieuli ce se va face, să se sloboază câte un bilet cuprinzător de suma banilor primiţi dela fiecare proprietar pentru No. birnicilor clăcaşi de pe la respectivele lor proprietăţi, ca cu aceste mijloace să fie şi proprietarii ieşiţi din orice bănueală şi contabilitatea în Visterie şi în cârmuiri să se ţie simplă şi în orice ceas lesnicios a se da la cereri adresate.

Către aceasta fiindcă atât dintre Ţiganii sloboziţi ai Statului cât şi dintre cei desrobiţi treptat dela întocmirea legiuirilor din 1832, 1843 şi 1847 până la sfârşitul trecutului an 1848, se aflä statorniciţi cu locuinţa pe proprietăţi particulare, îndeplinind şi ei anuale îndatoriri ale clăcii, se cuvine după dreptate să fie şi aceştia părtaşi la acelaş ajutor ca şi ceilalţi, ca unii ce şi ei sunt intraţi în categoria birnicilor clăcaşi români slobozi, prin urmare cererile se vor face pe bazul prezis de listele osebite întocmite, şi d-lor proprietari vor răspunde acei câte lei şase pentru fiecare dajnic ţigan şi vor primì iarăş dela cârmuiri dovezi prin bilete tipărite despre cari mai sus s'a vorbit. Osebit de toate cele mai sus expuse, subtiscăliţii am găsit de cuviinţă să facem şi următoarea observaţie:

1-iu. Că birnicii de oraşe şi târguri slobode se cuvine să rămâie apăraţi despre plata uneia din zecieuli, atât pentrucă pe tre-

cuta vreme nu s'au bucurat de vreo ocrotire, cât și căci acum îndeplinesc îndestule din transporturile trebuincioase la amândouă armiile împărătești, și așà s'ar socotì o năpăstuire dacă s'ar da precăderea de apărare numai celor de sate, în vreme ce în favorul celor dela orașe este cu dreptate ca administrația singură să pretinză a-i apărà, precum proprietarii primesc a contribuì în locul celorlalți spre a lor ocrotire. No. 117, 1849 Apr. 10.

2-lea. In rândul proprietarilor fiindcă se privesc Mitropolia, Episcopiile, toate mânăstirile fără nici o excepție, și cele pământenești și cele închinate, schiturilor, chinoviilor și metoașelor, de aceea vor fi și ele datoare a contribuì cu darea zeciuelilor întocmai ca ceilalți proprietari.

3-lea. Stările privileghiate, adică neamurile și postelniceii, precum și mazâlii, asemenea și patentarii de toate clasele, vor rămâneà apărați.

4-lea. Venitul din toate exportațiile cerealelor, cari pe trecuta vreme erà depus după o singură slobodă voință, să se arenduească prin legiuitele formalități ale lițitației în presusdvia cinst. Sfat administrativ extraordinar, pre câtă vreme se va judecà de cuviință a i se prelungì sorocul și suma prețului ce se va da de către doritorul cel mai de pe urmă, cu care se va încheià contractul pe curgătorul an, va slujì iarăș drept ajutor spre întâmpinarea grabnicei trebuințe despre care la începutul acestui jurnal s'a vorbit.

5-lea. Pentru ceeace se atinge de lista civilă, fiindcă aceasta se privește deocamdată un prisos rămas din cheltueli, care urmează ca, potrivit dispozițiilor art. 132 din Regulamentul Organic să se facă venit la cassa rezervei cinst. Visterii, din ziua abdicației fostului Domn, apoi suntem de părere că și acest prisos se cuvine să slujească spre întâmpinarea neapăratelor și grabnicelor trebuințe.

Precum și venitul de exportația vitelor ce pe trecuta vreme fusese împreunat cu al vămilor, și dela anul 1848 osebindu-se și lăsându-se ca să figureze în parte, a luat mai la urmă o altă destinare, dându-se în dar pe un curs de șase ani fostului Domn Gheorghe Bibescu, fiindcă înstrăinarea veniturilor Statului nu este iertată cu nici un chip a se face, nici a se cheltuì banii fiscului în alte trebuințe decât numai în acele legiuite prin art. 60 al Regulamentului Organic, de aceea părerea fiind atât a mădularelor Sfatului administrativ extraordinar cât și a d. d. mădularilor suplementari, că înstrăinarea acei ramuri de venit este împotrivitoare dispozițiilor § 2-lea dela art. 63, precum și cuprinderii art. 132

No. 117. din Regulamentul Organic, pe nişte asemenea temeiuri şi cuvinte
1849 destoinice să se våre în cassa rezervei suma ce se va fi adunat
Apr. 10. din ziua abdicaţiei Prinţului Bibescu şi se va mai strânge în viitor, ca să se întrupeze cu celelalte venituri ale Statului.

Acestea de mai sus expuse toate sunt părerile subtiscăliţilor, cari se vor supune prin Departamentul Visteriei la cunoştinţa cinst. Căimăcămii.

(Iscăliţi:) A. Filipescu, A. I. Ghica, C. Şuţu, I. Filipescu, A. Ghica, C. A. Şuţu, I. Câmpineanu, Catargiu, I. Costacopolu, I. Cojescu.

No. 118. Adresa No. 1.529 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti
1849 către Secretariatul Statului, urmată de decretul des-
Apr. 12. pre Censură.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 41. 1849. 30. IV.).

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinstitului Secretariat al Statului.

După nota Exelenţiei Sale Gheneralului Duhamel No. 213, Căimăcămia aprobează proiectul asupra Censurii cercetat de cinst. Sfat administrativ extraordinar şi alăturat pe lângă adresa cinst. Secretariat No. 461, ale căruia dispoziţii vor aveà vremelniceşte putere de lege, până când proiectul va fi promulgat după toate cerutele forme.

Cinst. Secretariat dar va obştì după orânduează acest proiect şi va îngrijì a nu se face cea mai mică abatere dintr'însul.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

Anexă:

Dispoziţii generale asupra Censurii.

Cap. I.

Indatoriri asupra librerilor şi neguţătorilor de cărţi în general.

Articolul 1. Librerii nu pot întrebuinţà comerţul lor mai înainte de a iscălì condiţiunile îndatoritoare de a pune în circulaţie cărţi, broşuri, jurnale sau alte publicaţii cari ar cuprinde învăţături îm-

potrivitoare la religia domnitoare, la principiile conservatoare cari sunt temeiul liniştii sociale, la condiţiile politicei existenţe a ţerii, la sistema sa guvernamentală şi la pravilele sale; sunt asemenea oprite uvrajurile privitoare spre a defăimà celelalte religii, a împrăştià vătămătoare învăţături, a îndemnà spre rebelie, a cugetà asupra moralului public, asupra cinstei persoanelor şi a defăimà pe funcţionarii Statului. No. 118. 1849 Apr. 12.

Art. 2. Câţi libreri vor îndrăznì să aducă, să ţie în magazii sau să vânză nişte asemenea cărţi, nu numai că vor cădeà într'o grea răspundere personală, dar li se vor închide şi magaziile, fără a mai aveà drept să întrebuinţeze în viitor acest comerţ.

Art. 3. Spre înlesnirea operaţiilor censurii în interesul şi chiar al librerilor, aceştia sunt datori a înfăţişà la Secretariatul Statului catalogul cărţilor ce vor voì să aducă.

Art. 4. Cât pentru cărţile ce se găsesc în fiinţă în magaziile librerilor, sunt datori ei a depune cataloguri subt a lor iscălitură, cei din Capitală la Secretariat deadreptul, iar cei de pe la judeţe la cârmuiri, de unde se vor înaintà la Secretariatul Statului.

Cap. II.

Pentru importaţia cărţilor în ţară şi pentru măsurile de privighere întru aceasta.

Art. 5. Cârmuitorii judeţelor, comandanţii însărcinaţi cu paza graniţei şi vameşii orânduiţi la graniţele Prinţipatului, sunt îndatoraţi subt o mare răspundere personală a priveghià ca intrarea cărţilor în Prinţipat să nu se facă decât cu paza regulelor prescrise întru aceasta.

Art. 6. La sosirea tuturor cărţilor hotărîte a circulà în ţară, vameşul orânduit la graniţă va fi dator a cere dela proprietari catalogul iscălit, de-l vor aveà la dânşii, precum şi o declaraţie arătătoare de mijlocul cu care aceste cărţi vor intrà în ţară, adecă în atâtea lăzi, coleturi, saci sau pacheturi, având numărul cutare şi atâtea peceţi. Dacă cărţile nu sunt însoţite de proprietar, atunci această condiţie rămâne a se îndeplinì de însărcinatul sau comisionarul său, sau de persoana care va primì cărţile la graniţă.

Art. 7. Cât pentru cărţile ce trec transit şi cari se vor dovedì de cualitatea aceasta, catalogul acelor cărţi nu se va cere, se cere însă numai declaraţia de mai sus, conformându-se cu regulele privitoare la transit.

No. 118. 1849 Apr. 12.

Art. 8. Lăzile, coletturile, sacii sau pachetele de cărţi şi uvrajuri, hotărîte pentru Capitală sau alte locuri ale ţerii, nu vor fi slobode a intrà fără a aveà peceţiile vămii pe unde au trecut, păzindu-se formele întocmite pentru transit, după care uvrajurile în limbi străine se vor trimite deadreptul la vama centrală din Bucureşti, fără a se luà în băgare de seamă locul locuinţei proprietarilor ; iar cele în limba românească se vor trimite la destinaţia lor.

Art. 9. Cărţile în limba românească hotărîte pentru judeţe şi ale cărora catalоage nu se vor fi înfăţişat, să se oprească la graniţă până la împlinirea acestei formalităţi. Iar la întâmplare de a nu se înfăţişà cataloagele, atunci lăzile, coleturile şi c. l. pecetluindu-se să se trimiţă la vama centrală din Bucureşti, cu priveghérea trebuincioasă şi cu cheltueala proprietarilor.

Art. 10. La întâmplare de a întâmpinà vameşul oarecare nevoinţă întru aceasta din partea persoanelor ce aduc cărţi, se va înţelege atunci cu comandantul orânduit la graniţă sau cu îndeplinitorul său, spre a-i îndatorà să se supuie la orândueala întocmită; iar la din împotrivă să nu fie slobodă intrarea acelor cărţi.

Art. 11. Cărţile ce vor sosi în Ţara-Românească spre a se pune în circulaţie, după ce mai înainte vor fi trecut transit graniţa Moldaviei viind de peste Dunăre sau Carpaţi, se vor trimite deadreptul la vama centrală din Bucureşti, spre a se supune la formalităţile cerute.

Art. 12. Cărţile tipărite în Moldavia şi aprobate de censura acelui Prinţipat, să fie primite şi în Ţara-Românească, după o de mai înainte cercetare a Cârmuitorului judeţului Slam-Râmnic faţă cu proprietarul, pentru care va raportà Secretariatului de Stat, alăturându-i şi lista după acele uvrajuri ; iar cât pentru cărţile cari nu vor fi autorizate de censura Moldaviei, Cârmuitorul de mai sus le va trimite la Secretariatul Statului spre cercetare.

Art. 13. Vameşii graniţelor să înştiinţeze îndată pe vama centrală pentru cărţile ce-i vor înaintà sub pecetea lor, după cum se pomeneşte în art. 8. Cât pentru cărţile în limba românească destinate la alte localităţi, să înştiinţeze pe vameşul locului pentru care sunt hotărîte acele cărţi, sau în lipsă-i pe Cârmuitorul judeţului, aducându-i aminte de împrejurările cuprinse în art. 6 ; însemnându-i tot deodată numele proprietarului cărţilor, al cărăuşului, precum şi ziua în care au trecut prin graniţă. Să trimiţă către acestea acel vameş, îndată după trecerea cărţilor, destinate sau pentru Capitală sau pentru judeţe, la vama centrală catalogul primit la hotar, pre-

cum şi declaraţia expusă mai sus, iar vama centrală va împărtăşi îndată Secretariatului Statului, ca să aibă acesta din urmă întreagă cunoştinţă de numărul cărţilor, a coletelor, sacilor sau a altor pachete ce au trecut graniţa. No. 118. 1849 Apr. 12.

Art. 14. Dacă la cercetarea coleturilor de mărfurile ce sosesc, sau în Capitală sau în judeţe, s'ar găsi ceva cărţi, vama centrală precum şi vameşii judeţelor să fie datori, subt o grea răspundere, a le pune numai decât deoparte şi a le trimite Secretariatului Statului, împreună cu arătarea persoanei la care se vor găsi.

Cap. III.

Indatoriri ale vămii centrale şi ale censurii cărţilor in ţară.

Art. 15. Nu este iertat vămii centrale să deschiză lăzile, coletele, sacii sau pachetele cari sunt cu cărţi venite dela un punt oarecare al Prinţipatului sau dela graniţă, ci este datoare de a le îndreptà cu raport în 24 de ceasuri la Secretariatul Statului, care va îngriji pentru a lor cercetare; aceasta se poate săvârşi şi chiar după cererea proprietarului către Secretariat.

Art. 16. Amploiaţii însărcinaţi de Secretariatul Statului cu cercetarea cărţilor trebue mai nainte de toate să se încredinţeze de identitatea semnelor arătate în art. 6, după care vor deschide coletele, faţă cu proprietarul, sau chiar la vamă, sau la Secretariat, sau şi la magazia proprietarului.

Art. 17. Vameşii oraşelor, sau în lipsa lor Cârmuitorii, sunt asemenea datori ca la sosirea a vreunor colete, lăzi, saci sau pachete cu cărţi, după ce se vor încredinţà de identitatea şi nevătămata stare a mărcilor arătate la art. 6, să le iea în păstrarea lor, făcând numai decât raport din parte-le către Secretariatul Statului, vameşii prin mijlocirea vămii centrale şi Cârmuitorii la Secretariatul Statului deadreptul.

Art. 18. Nici vameşii oraşelor, nici Cârmuitorii nu vor puteà, potrivit cu principiul pomenit la art. 15, a deschide lăzile sau coletele cu cărţi, mai nainte de a primi întru aceasta împuternicirea Secretariatului Statului.

Art. 19. Secretariatul primind sau înştiinţarea vămii centrale însoţită de catalogul şi declaraţia, după cum glăsueşte art. 13, sau raporturile Cârmuitorilor sau ale vameşilor de pe la oraşe pentru sosire de cărţi în vreun judeţ, va trimite acel catalog Cârmuitorului acelui judeţ spre deschiderea coletelor şi cercetarea cărţilor.

No. 118. 1849 Apr. 12. Art. 20. Cercetarea coletelor să se facă, după cum mai sus s'a zis, totdeauna faţă cu proprietarul; iar la locurile unde este un cârmuitor şi un vameş, să fie câte trei de faţă.

Art. 21. Datoria vameşilor de pe la oraşe şi a Cârmuitorilor este de a se încredinţă dacă cărţile corespund întru toate cu catalogul; ei nu vor puteà slobozi proprietarului decât numai acele cărţi a cărora circulaţie se va primi cu rezoluţia Secretariatului pusă chiar pe acel catalog; cărţile ce nu vor aveà această aprobaţie se vor trimite la Secretariat spre a îngriji de cercetarea lor şi de dispoziţiile trebuincioase; se vor trimite asemenea la Secretariat şi cărţile ce nu vor corespunde cu catalogul, precum şi acele ce nu s'ar cuprinde într'însul.

Art. 22. La fiecare slobozire de cărţi în Capitală sau pe la judeţe, proprietarul să dea înscris subt iscălitura sa de a lor primire, pomenind într'însul şi de acele cari s'ar fi oprit spre a se cercetà.

Art. 23. Asemenea se va urmà şi cu cărţile bisericeşti, cu deosebire numai că câte din aceste cărţi vor sosi în Capitală, să se trimiţă de către Secretariatul Statului la cercetarea Mitropoliei, şi câte iarăş vor sosi pe la judeţe, să se încredinţeze prin Cârmuire Protopopilor, însărcinaţi într'adins de Mitropolie cu această parte a censurii.

Art. 24. Câte cărţi nu vor fi slobode a circulà în ţară, se vor trimite peste graniţă; de aceea Secretariatul le va pecetlui cu îngrijire şi le va trimite cu trebuincioasele măsuri peste graniţă, cu cheltueala în socoteala proprietarului. Rămâne asupra proprietarului să-şi aleagă graniţa pe unde au să iasă acele cărţi, şi să însemneze persoana către care trebue să se îndrepteze.

Art. 25. Secretariatul va fi dator a aveà cele mai depline ştiinţe de regulata ieşire a cărţilor oprite; pe de altă parte vameşii de pe la graniţă şi ofiţerii însărcinaţi cu paza lor sunt datori a priveghià, subt o grea răspundere, ca nu cumva acest fel de cărţi să se strecoare în ţară pe ascuns.

Cap. IV.

Pentru tipar, datoriile lui şi privigherea ce trebue a aveà întru aceasta.

Art. 26. Nici o tipografie sau litografie să nu se poată deschide în ţară fără voia Guvernului, care îşi păstrează dreptul de a le autorizà numai la locurile acelea ce înfăţişează mai multă înlesnire pentru privegherea cerută de asemenea aşezământuri.

Art. 27. Fiindcă tiparul are o influenţă netăgăduită asupra societăţii, care influenţă poate fi atât folositoare cât şi vătămătoare, urmează ca oricine va dori să deschiză o tipografie, trebue să aibă chezăşuiri morale şi materiale. După acest princip se cere ca el să fie om cu purtări bune, dat cu totul bunei orândueli şi cu cunoştinţă de acest meşteşug al tipografiei; către aceasta el va fi răspunzător pentru orice călcare a regulelor întocmite, şi se va da subt judecată criminală spre a-şi luà pedeapsa ca un călcător de pravilele acelea ce privesc la moral şi liniştea obştei. No. 118. 1849 Apr. 12.

Art. 28. Oricine va voi să deschiză tipografie sau litografie, este neapărat dator a dobândi un ofiţ Domnesc, slobozit pentru acest sfârşit prin organul Secretariatului Statului; pe care ofiţ când îl va primi, să se făgăduească prin jurământ că va păzi cu cea mai mare scumpătate datoriile ce-l privesc. Iar la întâmplare de călcare, se va supune la toată străşnicia pravilelor.

Art. 29. Acest fel de aşezăminte, găsite acum în fiinţă, sunt în capitală: Tipografia Sf. Sava, acelea a d-lui Paharnicului Ioan Eliad, a Pitarului Zaharia Carcalechi, a d. d. Roset şi Winterhalder, a d-lui Kopainig, a d-lui Anton Pann şi litografia d-lui Paharnic Scarlat Roset; iar la Craiova a d-lui Constantin Leca, Iosif şi Iancu Moise; către aceasta aşezăminte publice cu dreptul de a ţineà tipografie pentru cărţi bisericeşti sunt: Mitropolia, Episcopia Râmnicului şi a Buzăului. Drept aceea ori unde Cârmuitorii sau Poliţia vor dovedi fiinţa vreunei maşine tipografice sau litografice peste cele de mai sus pomenite, se vor strică şi proprietarii se vor arestui.

Art. 30. Orice străin va voi să întocmească tipografie sau litografie în Ţara-Românească, va fi dator să ceară voie dela Inalta Stăpânire prin Secretariatul Statului şi să înfăţişeze o declaraţie adeverită de Consulul său, doveditoare că se supune întru toate rânduelilor cuprinse în acest regulament şi că se leapădă pentru ceeace se atinge de aşezămintele tipografiei sau litografiei de orice sprijinire din partea Consulatului subt a căruia protecţie se va aflà.

Art. 31. Dreptul unui tipograf de a ţineà un asemenea aşezământ nu va puteà trece la altul, decât pe temeiul unei autorizaţii într'adins a Stăpânirii.

Art. 32. Nici un manuscris, traducţie, jurnaluri, foi periodice, în sfârşit nici o publicaţie, afară numai de afişele teatrului, înştiinţări de comerţ, tarifuri, bilete de vizită, nu se vor puteà pune subt tipar mai înainte de a se vedeà la Secretariat şi de a se slobozi editorului sau redactorului voie anume pentru aceasta. Asemenea

No. 118. 1849 Apr. 12. editorul sau tipograful nu va puteà face cea mai mică schimbare la manuscrisul censurat, fără a arătà Censurii acea schimbare și a luà anume și pentru dânsa voie de a o tipărì.

Art. 33. Censura să se silească a oprì tipărirea cărților sau a broșurilor cari, potrivit după principiile arătate la art. 1 din acest regulament, nu sunt slobode a circulà prin țară; niște asemenea manuscrise nu se vor înapoià editorului, ci se vor rupe.

Art. 34. Cărțile atingătoare de religie nu se vor supune censurii Secretariatului de Stat, ci se vor cercetà de autoritățile bisericești; editorul unei asemenea cărți trebue a se adresà atât la Mitropolie spre a i se cercetà manuscrisul, cât și la Secretariat spre a aveà cunoștință; iar pentru cărțile în materie politică, nu se vor puteà tipărì nici la Mitropolie nici la vreo Episcopie fără voia censurii. Mitropolia va îngrijì subt a sa răspundere, ca nici o carte de acest fel să nu se primească în tipografiile jurisdicției sale, fără a aveà formalitățile de mai sus.

Art. 35. Tipografiile și litografiile să ție un registru șnuruit și pecetluit de Secretariatul Statului, în care se vor înscrie, pentru fiecare carte, numărul autorizației slobozite de Secretariat, titlul cărții, numărul foilor tipărite și adevăratul nume al autorului; în fiecare livrezoană se va tipărì neapărat autorizația Secretariatului cu numărul ei și numele tipografului sau al litografului; copie după acest registru se va trimite la Secretariat la fiecare sfârșit de lună.

Art. 36. La întâmplare de a se dovedì la vreo tipografie sau litografie orice fel de scriere sau publicație tipărită fără a aveà autorizația cerută, se vor confiscà, iar editorul și tipograful se vor oprì de a mai întrebuințà în viitor această industrie, supuindu-se către aceasta și la o grea răspundere potrivit cu cuprinderea articolului 27.

Art. 37. Amploiații censurii să fie cu cea mai de aproape băgare de seamă la cercetarea cărților tipărite, ca nici o călcare a orânduelilor întocmite să nu scape din a lor privighere.

Art. 38. Manuscrisele, după ce se vor censurà, se vor șnuruì, se vor numărà la file dela cea dintâi până la cea din urmă; se vor parafà (însemneze) și se vor pecetluì cu pecetia Secretariatului, cu însemnare de ștersurile, răsăturile și adăugirile făcute, spre a depărtà orice schimbare a textului censurat.

Art. 39. Spre înlesnirea protocolirii cărților, tipograful să fie dator a înfățișà Secretariatului treptat corecturile foilor, după cum

ies de subt tipar, împreună cu manuscrisul aprobat de Censură; şi astfel să se urmeze până când tipărirea cărţii va luà sfârşit. No. 118. 1849 Apr. 12.

Art. 40. Cercetarea cărţilor ieşite din tipografiile ţerii, precum şi a jurnalelor, foilor periodice sau altor publicaţii în orice limbă, se va săvârşì la Secretariatul Statului de către amploiaţii censurii.

Art. 41. Editorul, autorul şi tipograful sunt datori a depune la Secretariatul Statului un exemplar din cartea ce se va tipărì, cinci la Biblioteca Naţională din Sf. Sava din Bucureşti, şi două la biblioteca şcoalei din Craiova.

Cap. V.

Dispoziţii generale.

Art. 42. Asupra cărţilor importate în ţară şi censurate, se va pune pe titlul lor inscripţia următoare: S'a văzut la Secretariatul Statului; se va ţineà un registru de cărţile intrate la censură.

Art. 43. Cercetătorii cărţilor şi a celorlalte de mai sus zise publicaţii vor raportuì Secretariatului asupra călcărilor ce vor descoperì şi asupra împrejurărilor îndoioase.

Art. 44. Cât pentru cărţile câte nu vor fi primite, să se urmeze cu ele potrivit dispoziţiilor articolului 23 din acest regulament; un registru deosebit se va ţineà pentru aceste cărţi.

Art. 45. Gazetele, jurnalele şi toate foile periodice ce vin din afară, se vor aduce la Secretariat; şi câte dintr'însele, censurându-se, se vor lăsà slobode, să se însemneze cu timbrul censurii; iar foile ce vor cuprinde pasajuri oprite, se vor rupe de tot sau în parte.

Art. 46. Librerii ce fac abonamente pentru gazete, jurnaluri sau alte publicaţii periodice, trebue să dea în cunoştinţa Secretariatului numele abonaţilor; asemenea ştiinţă se va cere dela c. c. Aghenţie precum şi dela orice alt cantor de poşte.

Art. 47. Amploiaţii censurii, Càrmuitorii judeţelor şi toate poliţiile locale sunt împuternicite a vizità din vreme în vreme librеriile sau alte locuri pe unde se vând cărţi, spre a se încredinţà dacă se vând numai cele cercetate de censură şi lăsate slobode; vor luà câte cărţi vor aveà împrejurări împotrivitoare, le vor pecetluì şi le vor trimite la Secretariatul Statului, însoţite de un raport.

Art. 48. Se va poruncì Cârmuitorilor judeţelor, Poliţiilor de pe la oraşe în de obşte, a privegheà, subt cea mai strajnică răspundere

No. 118. 1849 Apr. 12. ca nu cumva să se vânză sau să se împărţească, de oricine va fi, cărţi, broşuri, foi manuscrise sau tipărite, gazete şi jurnale oprite; ca asemenea publicări să nu se primească nici să se cetească pe la cafenele, birturi şi alte locuri publice; ori unde se vor găsi şi se vor prinde nişte asemenea scrieri pe la oraşe sau sate, călcătorii se vor arestă îndată şi se vor supune la cercetare spre a se dovedi de unde le-au luat; aceste scrieri se vor trimite în urmă cu raport desluşit la Secretariatul Statului, care le va cercetă şi va luă măsuri spre înfrânarea călcătorilor.

Art. 49. Fiindcă vameşii, după felul slujbei lor, au cea mai mare parte de răspundere întru îndeplinirea măsurilor de privighere pentru cărţile importate, Visteria nu numai că le va cere cu din adinsul luarea aminte în împrejurările de faţă, dar încă la fiecare nouă arenduire a vămilor le va impune straşnica îndatorire de a priveghià acest articol de importaţie, dându-le în cunoştinţă responsabilitatea ce va cădeà asupră-le la întâmplare de orice călcare care se va socotì ca o vină criminală.

Art. 50. Teatrul, care şi el nu mai puţin este folositor moralului, va fi asemenea subt cea mai aspră privighere; prin urmare Directorul lui nu va puteà la nici o întâmplare reprezentà piese pentru cari nu se va fi dat mai dinainte voia censurii; orice călcare urmată din parte-i asupra acestui princip va fi pricină de a i se desfiinţà contractul ce are, luându-i-se şi dreptul de a fi în viitor întreprinzător de teatru.

No. 119. 1849 Apr. 12.

Articol din «Espatriatul». No. 4. 1849. 12. IV.

Calomniile cele mai infame cu cari machiavelismul Rusiei şi laşitatea ciocoilor reacţionari, campionii ei şi ai acelui iad ce vagă subt numele de panslavism şi-şi propune a înghiţi atâtea naţii, care cu pretextul de ortodoxe şi corelegionare, care cu pretextul de slave; aceste calomnii cu cari vor să înfiereze inofensiva şi generoasa revoluţie a noastră dela 9—11 Iunie, spre a o înfăţişà teribilă tuturor dinastiilor, între cari stăm geograficeşte, şi uricioasă tuturor naţiilor libere sunt: Imperiul dacic şi Comunismul. Protestăm împrotiva acestor calomnii spurcate şi invocăm generositatea tuturor naţiilor ce se bat pentru libertate să dea o întindere glasului nostru înecat de apăsători puternici şi să nu lase pe fruntea unei atât de belle şi umane revoluţii ieşite din centrul naţiilor amerinţate de Panslavism, pură şi măreaţă întocmai ca floarea de Lotos

în mijlocul apelor. Protestăm şi sperăm a dovedì inocenţa revoluţiei noastre confraţilor noştri în simtimentul de libertate, traducând proclamaţia noastră în limba maghiară, precum am tradus-o şi în cea franţeză. Sperăm că cu aceasta calomniile ce ne fac prin foile lor reacţionarii Saşi, vânduţi camarilei şi panslavismului, care laudă şi linguşeşte astăzi pe biruitorii stăpânilor lor, pe cari până ieri, de subt egida despoţilor al căror erau instrument, striviau şi martirizau, precum mai speră şi astăzi că, prin linguşirile lor de subt egida stăpânitorilor actuali, să mai strivească şi să mai martirizeze această naţie romană din Transilvania, atât de rău amăgită şi compromisă înaintea cauzei celei mare a Libertăţii. Dar nu, căci, cu toate că Românul din Transilvania nu a avut nici un amestec cu revoluţiunea Românului din România şi n'ar trebuì să-i confunde domnişorul Sas, însă şi acì naţia română este o naţie cu care naţia maghiară, cât se va linişti vijelia patimelor aţâţate de camarilă prin câţivà sclavi vânduţi, îşi va da mâna cu cordialitate pentru interesul comun. Românui şi acì e o naţie întinsă, agricolă, comersantă şi care dă mulţi şi buni soldaţi, nu este numai o seminţie parasită ce se ţine de traficarea muncii altor naţii, ce nu se poate nici numì naţie mai mult decât Jidovii din Galiţia sau Armenii din Turcia; ce nu ştie nici a muncì, nici soldaţi a scoate, şi care degenerează din generaţie în generaţie şi fiziceşte şi moraliceşte până a-şi pierde şi chiar tipul de om, întocmai ca acele plante exotice transplantate în clime străine ce degeneră şi nu se pot aclimată. — De am zis prea mult împrotiva intenţiunilor mele şi ţintei acestei foi, răspunză autorul articolului din No. 3 al gazetei nemţeşti din Braşov, care ne-a provocat şi care nu va mai luà alt răspuns dela noi la ori şi câte calomnii va voì să puie asupra Românilor şi la ori câte adulaţii mincinoase va voì să facă acum Maghiarilor. — Ştii, domnişorule Sas, că zicând Imperiu dacic şi Comunism, arăţi că nu ştii nici decum carte? Aflã că Comunismul şi Cosmopolitismul sunt mai sinonime, şi una fără alta nu va puteà sta, şi dacă e vorba de Cosmopolitism şi Comunism, ce-ţi mai trebue Imperiul dacic? Mai află şi alta, că Comunismul atacă proprietatea, desface familia şi ardică persoanei tot simtimentul despre sine, lăsându-l numai un individ ale cărui facultăţi devin proprietatea soţietăţii, şi revoluţia noastră respectă proprietatea, familia şi persoana. Inţelegi aceasta, domnişorule? Când ai aveà şi Domnia-ta o limbă a Domniei-tale, ţi-am traduce proclamaţia şi

No. 119. 1849 Apr. 12.

No. 119. 1849 Apr. 12. principiurile revoluţiei noastre şi în limba Dumitale, dar biata seminţie a voastră n'are nici limbă, nici patrie.

Revenim la ţinta şi la cauza noastră: Revoluţia noastră, fraţilor Maghiari, nu este o revoluţie de patimi, spontană şi aţâţată de câteva capete exaltate, precum v'o arată ciocoii, Ruşii şi Saşii; este o revoluţie rezonantă şi la care se lucrează de mult, însă pe subt mână, precum aţi lucrat şi voi la a voastră. Este o revoluţie întemeiată pe Egalitate, Echitate şi Libertate. Deviza ei o definează prea bine: Dreptate, Frăţie. Revoluţia noastră, în temeiul dreptului de autonomie ce şi-a păstrat totdeauna România, a mărginit puterea, a făcut-o responsabilă şi timporară, caracteristice ale unei constituţii în adevăr democratice; a dat votul universal şi libertatea tiparului în toată puterea cuvântului, a ardicat pedeapsa cu moarte şi pedepsele corporale.

Politiceşte revoluţia noastră nu a smintit nicidecum relaţiile ţerii întru cele din afară, ci încă a voit să mai strângă legăturile ei cu Poarta, legături ce slăbiseră foarte mult prin intrigile ruseşti ce ar fi voit să ocupe cu totul acest drum larg al Constantinopolului România a stătut totdeauna independentă întru cele din lăuntru între Turcia, Rusia şi Austria, rivale între dânsele pe bunurile ei: a fost Elveţia Orientului, deşi Austria îi călcà neîncetat hotarele şi îi sorbià comerţul, Rusia îi omorà inteligenţa şi existenţa sa politica şi Turcia o prostituà infamiilor ruseşti şi interesurilor Austriei. Nu vom întârzià a face cunoscut fraţilor noştri Maghiari, în limba lor, cum stă România politiceşte şi cari sunt drepturile ei.

No. 120. 1849 Apr. 12.

Apel către Românii din România.

(Espatriatul. No. 4. 1849. 12. IV.)

Dreptate, Frăţie.

Fraţilor Români din România!

Ciocoii şi Muscalii se silesc să vă facă a crede că sfânta Constituţie a noastră a căzut, vă spun că voi ar trebuì să nu mai gândiţi la dânsa, fac meterezuri pe drumurile Ardealului, dărâmă şi jefuesc casele locuitorilor de pe la graniţe şi vă spun că aceste le fac Ungurii şi că meterezurile le fac ei spre a nu lăsà să năvălească Ungurii în ţară. Toate acestea sunt minciuni, fraţilor, căci Constituţia noastră s'a primit de I. Poartă şi toate celelalte limbi ne vor ajutà ca s'o punem în lucrare. Ungurii, este adevărat că aici în Tran-

silvania au bătut şi au gonit pe Ruşii ce veniseră ca să nu lase pe Român să primească Constituţia şi iibertatea ce le o da Ungurii. După ce însă au gonit pe Ruşii de aici, ei nu mai cugetă să vie după dânşii în ţară, atunci numai or veni, când Turcii, prietenii noştri, nu vor puteà să scoaţe ei singuri pe Ruşi din ţară. Ungurii, fraţilor, sunt oameni de omenie şi se bat pentru Costituţie şi pentru Libertate. No. 120. 1849 Apr. 12.

Salutare şi frăţie.

Apel către reacţionarii din România. No. 121. 1849 Apr. 12.

(Espatriatul. No. 4. 1819. 12. IV.)

Domnilor reacţionari din România!

Timpul s'apropie când ora libertăţii Românilor va sunà; începeţi a vă gândi la poziţia voastră cea falşă, căci amară va fi ziua când popolul reîntregit în suveranitatea sa vă va cere seama de suferinţele sale şi de nevoile ce aţi adus pe biata ţară. Socotiţi voi, că Calmucii de Moscoviţi pe cari vă întreceţi a-i îmbuibà cu toate bunurile, şi chiar cu jertfa onoarei femeilor şi fetelor voastre, şi înaintea cărora pierzând tot amorul propriu vă târîţi ca nişte nemernici, au venit în ţară ca să vă sprijine titlurile şi rangurile voastre cele mucede şi pline de ruşine, sau ca să apere averile şi persoanele voastre? Nu, fiinţe păcătoase, ei au venit pentru interesul lor politic, şi care nu este mai puţin şi în paguba voastră: căci dacă Calmucii ar reuşi în planul lor himeric de a pune mâna pe această cheie a Orientului, mormântul vostru iar este neapărat, căci veţi deveni aceea ce au devenit boierii din Basarabia; şi din partea lor nu speraţi că veţi aveà mai mult ajutor la interesele voastre decât cele ce au avut bieţii locuitori ai Transilvaniei, carii, după ce i-au îndestulat cu tot ce au avut mai bun, ca şi voi, în criza cea mai mare au fost părăsiţi la discreţia inimicului, fugind Moscoviţii ca nişte laşi dinaintea bravei armate ungureşti. Termenul este scurt, nu pierdeţi timpul, convingeţi-vă odată de adevăr, că mai curând România se va preface într'un mormânt întins decât va rămâneà după dorinţa voastră subt flagela ciocoească; şi cu toate precauţiunile voastre, cu toate măsurile infernale ce aţi luat, libertatea îşi va face odată loc, ca să eclateze cu mai mare vigoare şi să vă sdrobească pentru eternitate. Două sute şaizeci emigraţi amici ai libertăţii ce se află răspândiţi în diferite părţi ale Europei, nu-şi

No. 121. 1849 Apr. 12. pierd timpul a face la orgii; ei nu visează decât la fericirea patriei lor, nu lucrează decât pentru liberarea ei.

Noi pentru ultima oră vă mai întindem mâna și voim a vă trage din prăpastia în care păcatul vă târaște; cu toate că infama voastră conduită ne-a făcut mai adesea a ne roși de a vă numi frații noștri.

C. B-scu.

No. 122. 1849 Apr. 15. Adresa No. 1.585 a Căimăcămiei Țerii-Românești către Departamentul Dreptății.

(Vestitorul Românesc. No. 32. 1849. 23. IV.)

Căimăcămia Țerii-Românești.

Cinst. Departament al Dreptății.

Exelențiile Lor Fuad Ffendi și Generalul Duhamel, împărăteștii Comisari aci în Principate, prin notele No. 275 și 215 încunoștințează Căimăcămiei că Comisia întocmită ca să cerceteze faptele criminale cari au răsturnat legiuita orânduealǎ în Valahia în cursul trecutului an, săvârșind în parte lucrările sale, trecând prin a ei cercetare treptat mai mult de una sută fețe, potrivit poruncii date de către guvernul împărăteștii Sale Măriri Sultanului, urmează a se alcătuì o înaltă Curte criminalicească care, întemeindu-se pe pregătitoarele lucrări ale Comisiei cercetătoare, să judece pe vinovații politici de două categorii:

1. Pe aceia cari s'au împotrivit cu arme la intrarea împărăteștilor trupe otomane, și

2. Pe aceia cari au ars sau au făcut să se arză Regulamentul Organic.

Căci ceilalți vinovați rămân în stare de arestuire, până ce amândouă Inaltele Curți suzerană și ocrotitoare va hotărî a lor soartă.

Către aceasta Exelențiile Lor propum că acea înaltă Curte criminalicească să fie alcătuită de înalta Curte și Curtea criminalicească, asemănat celei întocmite de către fostul Domn Ghica prin ofisul din anul 1841 subt No. 89 într'o împrejurare analogă cu cea de acum; că fără împiedecarea cercetării pricinilor curgătoare, această Inaltă Curte criminalicească se va puteà adunà trei zile pe săptămână, spre a nu se prea întârzià judecata acelor fețe, asupra cărora va fi chemată să hotărască; că d-lui Ministrul Dreptății se

va poftì să aziste la judecătoreştile desbateri ca însărcinat din partea Stăpânirii; că jurnalele ce vor încheià pentru fiecare vinovat în parte urmează a se da în cunoştinţa Inaltei Porţi; şi că Prea Inalta Poartă lasă Caimacamului ţerii întărirea judecătoreştilor hotărîri asupra vinovaţilor de al doilea rând, adică cei mai puţin încriminaţi, iar osândele ce se vor hotărî vinovaţilor de întâiul rând trebue mai întâiu să se supuie la aprobaţia Măririi Sale Sultanului. No. 122. 1849 Apr. 15.

Căimăcămia, privind că îndrăzneaţa faptă a se împotrivì cu arme la intrarea împărăteştilor oştiri otomane aici şi a arde o legiuire a ţerii, care îi este dăruită de înaltele două Curţi suzerană şi ocrotitoare, este o învinovăţie din cele mai grele şi neiertate pentru acele feţe cari au întreprins-o, mai vârtos într'un stat ai căruia locuitori în toată vremea s'au fălit pentru a lor linişte şi aplecare către păstrarea bunei şi legiuitei orândueli, pe temeiul expuselor în sus cereri ale Exelenţiilor Lor Fuad Efendi şi General Duhamel, pofteşte pe cinst. Departament ca îndată să cheme pe cinst. Inalta Curte şi cinst. Curte criminalicească a se adunà la un loc şi într'un trup să se îndeletnicească în trei zile pe săptămână, ce vor hotărî, spre îndeplinirea lucrării ce se cere, chibzuind treapta învinovăţirii fiecăruia din cei ce se vor da spre judecată, după care se cuvine să cumpănească osânda ce trebue să aplice.

Dumnealui Serdarul Ioan Suţu, procurorul Curţii apelative criminaliceşti, va îndeplinì datoria de procuror pe lângă întocmita Inaltă Curte criminalicească.

Dumnealui Şeful Departamentului Dreptăţii este însărcinat a aduce la îndeplinire întocmai dispoziţiile aşezate mai sus, urmând cu aducerea la cunoştinţa Căimăcămiei a tuturor jurnalelor hotărîtoare ce se vor încheià de către acea Inaltă Curte criminalicească, asupra fiecăruia din feţele ce i se vor înfăţişà spre cercetare, precum apoi şi cu înfăţişarea după orândueala ce se păzeşte a acturilor de hotărîre ce se vor scoate după toate formele.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

Articol din «Espatriatul». No. 5. 1849. 15. IV. No. 123. 1849 Apr. 15.

Ştiri din Bucureşti.

Unii zic că Muscalii se duc, alţii că nu se duc; alţii zic că adevărul este că se cară din toate părţile spre Focşani. Unii zic că Turcii sunt rău cu Muscalii, alţii zic că sunt bine; adevărul este

No. 123. 1849 Apr. 15. că ei își dau mese unii altora și petrec împreună. Semne de nemulțumire și cereri de constituție se fac pe toată ziua, arestațiile se fac cu sutele, dar și din arest tot strigă: Să trăească Constituția! Să trăească libertatea! Muscalii și Ciocoii uniți împrăștie vorbă că or să treacă Ungurii în țară și vor cu aceasta să sperie lumea. Fac baricade în toate părțile, iau măsuri de apărare, ca doar de i-am rugă să mai stea să ne păzească; dar toate aceste păpușerii nu mai au loc; Muscalul și-a pierdut tot creditul său în țară. Tot ce e mai trist însă și mai mucalit totdeodată, e să vază cineva pe ciocoi. Dela bătăile ce deteră Ungurii Muscalilor și Austriacilor, și-au pierdut toate catastihurile. Au început acuma să se osândească ei între dânșii. Pe M. Cornescu șchiopul, pe căpitan Costache chiorul, pe Beizadeà Scarlat Bucă, pe căpitan Gheorghe și pe Ioanid îi osândesc și chiar ei ar fi vrednici de spânzurat. Și această părere s'a cam întins și în popol.

Carcaleț al nostru spune că Ungurii ar fi ars toate satele de pe lângă graniță în Moldova și că fac năvăliri și jefuesc pe acolo în toate zilele; Carcaleț al Moldovenilor spune că toate acestea le fac Ungurii la noi.

Generărime ca acum în țara noastră n'a fost de când lumea. A ajuns Bucureștii Turnu-Vavilonului și cocoanele spun cu fericire și îndestulare că ca acum în țeară n'a fost niciodată.

Rușii nu încetează încă a-și găsi cuvinte ca să rămâie în țară timp îndelungat și să poată manevrà de acolo pentru distrucția Maghiarilor, și a principiilor libertății în aceste locuri. La început ca să-și scuzeze invazia în Transilvania se dete o circulară din St. Petersburg, prin care Impăratul Nicolae își desvoltă toată iubirea de omenire de care nobilul Dumisale suflet erà pătruns pentru pericolele ce pretindeà că amenință cetățile Brașovului și Sibiiului din partea Maghiarilor, și adăugă că numai o intervenție rusească cu mâna armată ar fi putut mântui pe locuitorii din Transilvania de nenorocirile libertății ce se apropià de ei. Cu toate acestea Maghiarii izbutiră a-i alungă dincolo de granițe, căci, cum zisei, erà sfânta libertate care conduceà brațele lor. Nu este îndoeală însă, că Rușii n'au ieșit de aici bătuți chiar cum știm, pentru ca să nu se mai întoarcă, pentrucă vicleanul cabinet din St. Petersburg avù părinteasca îngrijire a pune la sfârșitul numitei circulări o concluzie, care erà să le ție un drum deschis în Transilvania, când încheindu-și articolul adaugă că atunci își va retrage armia de aici, când numitele

cetăţi, Braşovul şi Sibiiul vor fi în siguranţă, care după înţelesul No. 123.
său va să zică în robia de mai nainte. Iată dar acum un nou pre- 1849
text pentru o a doua invazie la care visează Rusia, şi aceasta se Apr. 15.
vede din ştirile ce se cetesc în gazetele din România şi Moldova, că adică Ungurii ar fi trecut ambele frontiere, ar fi ars satele limitrofe, ar fi omorît şi jefuit locuitorii lor şi altele asemenea. Aci n'avem trebuinţă să arătăm noi adevărul care este: aceasta se vede curat în farsa ambilor jurnalişti mai sus arătaţi, căci Carcaleţ din Bucureşti spune că Maghiarii au făcut invazie în Moldova, unde au săvârşit mii de atrocităţi; iar Carcaleţ din Iaşi zice din contră că Maghiarii au trecut în Ţara-Românească şi acolo au făcut mii de răutăţi şi c. l. Când am considerà aceste fiinţe, i-am fi declarat de trădători pe amândoi jurnaliştii mai sus, carii, vânduţi cauzei ruseşti, favoriză infernalele planuri ale inimicilor libertăţii, şi i-am fi condemnat de responsabili ai tuturor relelor ce vor cădeà pe pacinicii locuitori ai Transilvaniei, cari astăzi se cred cei mai fericiţi în braţele libertăţii ce le-au adus-o după atâtea suferinţe fraţii lor Maghiari.

Pe lângă aceasta din ţară mai avem novole, că mai mulţi din ţărani înecaţi în suferinţe, şi nemai putând răbdà jugul de fier subt care gem dela venirea hordelor barbare moscovite aduse de ciocoi, părăsiră casele lor şi fugiră, care încotro au putut; prin urmare mai multe sate sunt astăzi pustiite; indignaţia bieţilor ţărani a ajuns în culmea ei; vai de ciocoi de va erumpe odată într'o furie desperată. Omer Paşa, neputând suferì aroganţa unor speculanţi supuşi ruseşti, îi pedepsì cu mare severitate, bătându-i cu nuiele la spate; această întâmplare ne umple de bucurie, că Moscoviţii au pierdut acum superioritatea de care se bucurau în patria noastră. Toată lumea a început a-i nesocotì; soldaţii lor sunt atât de demoralizaţi, şi într'o stare atât de mizerabilă, că s'agaţă de orice trecător ca să le dea ceva de milostenie; dintr'aceasta se vede curat cât de înapoiat este acest popol de sclavi, ca să poată preţuì demnitatea de om, şi cât de meprizabili sunt ciocoii români, cari se tărăsc înaintea unor sclavi ca Moscoviţii, spre a puteà apără pe bieţii compatrioţii lor. O! dar este o providenţă, care nu va suferì mai mult timp asemenea nedreptăţi. Ciocoii şi confraţii lor Calmucii, se vor prăvălì în tartar, ca să nu se mai ivească în eternitate, şi ca vasele olarului îi va sdrobì pe dânşii. Să trăească România liberă!

No. 124.
1849
Apr. 17.

Articol din «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 143. 1849. 23. V. (Supl.).

Russland und die Donaufürstenthümer.

Die Correspondenz des J. des Débats aus Konstantinopel, 29. April, gibt über den Ausgang der russischen Unterhandlungen folgendes Nähere: «Die seit drei Wochen angekündigte Sendung des Generals Grabbe hat in der politischen Welt die lebhaftesten Besorgnisse verbreitet. Man erwartete mit Ungeduld seine Ankunft zuvörderst und dann seine ersten officiellen Schritte. Tausenderlei Gerüchte waren in Umlauf. Briefe aus London hatten gemeldet, dass Graf Nesselrode die Sendung des Generals Grabbe für eine ganz friedfertige und versöhliche erklärt hatte. Lord Palmerston, hiess es, in Einklang mit dem Pariser Cabinet, wolle nicht, dass eine Convention zwischen Russland und der Pforte abgeschlossen werde, Graf Nesselrode habe darauf verzichtet, und es solle weder eine Convention noch ein Protocoll stattfinden. Aber diese Gerüchte reichten nicht hin die Gemüther zu baruhigen. Endlich erfuhr man, dass die Grundlagen eines definitiven Uebereinkommens abgeschlossen sind. Folgendes ist der Inhalt der vom General Grabbe gemachten Vorschläge mit den Antworten der Pforte darauf: 1). Russland verlangt die Besetzung der Fürstenthümer Moldau und Walachei durch russischen Truppen bis zur völligen Reorganisation ihrer inneren Verfassung. Die Pforte willigt ein, nur soll die Besetzung gemischt, eine türkisch-russische sein. Der Effectivbestand der Truppen soll beiderseits der gleiche sein, und nach Ablauf eines Jahres werden beide Mächte das Gebiet gleichzeitig räumen. 2). Russland schlägt die Ernennung zweier Hospodare vor, welche die beiden Mächte bezeichnen, ohne dass man sich an die Landesversammlung zu wenden braucht. Zugestanden mit der Modification: die beiden Hospodare werden, vor der Bezeichnung der beiden Mächte, durch die freie Wahl der Landesversammlung bestimmt. 3). Russland schlägt nochmals die Revision der moldauisch-walachischen organischen Statuten, und die Unterdrükung der Pressfreiheit vor. Abgeschlagen. Die Pforte willigt bloss ein, dass die Pressfreiheit in richtige Gränzen gewiesen werde. Endlich verlangte Russland von der Pforte, dass es den russischen Truppen erlaubt sein möchte in das Banat einzurücken, wohin der Patriarch sie ruft, und schlug ausserdem vor ein neues Schutz- und Trutzbündniss mit ihm abzuschliessen. Diese

beiden Punkte hat die Pforte entschieden abgelehnt. Diess sind im Ganzen die Grundlagen worüber man sich geeinigt hat. Diess wird das abgeschlossene Uebereinkommen sein und wird den Titel führen: acte précédé d'un protocole. Noch sind einige Detail- und Formschwierigkeiten übrig, die bald erledigt sein werden; die öffentliche Meinung hat die Nachricht von diesem Uebereinkommen günstig aufgenommen. Jedermann lässt zumal der Festigkeit, welche die Repräsentanten Frankreichs und Englands bei dieser Gelegenheit entwickelt haben, gebührende Anerkennung widerfahren. General Aupick und Sir Stratford Canning haben in Thätigkeit gewetteifert um die türkische Regierung bei dieser so rasch abgeschlossenen als eingeleiteten Unterhandlung durch ihre Rathschläge zu leiten. Das Gerücht war verbreitet, dass die Prätentionen des Generals Grabbe viel bedeutender gewesen seien: er soll Befehl gehabt haben sogar die Absetzung Reschid Pascha's, die Erhebung Risa-Pascha's zum Grosswessirat und besonders die Durchfahrt der russischen Flotte durch die Dardanellen zu verlangen. Es ist wahrscheinlich, dass diese Angaben übertrieben sind, aber es ist auch möglich, dass der russische Gesandte das Mehr verlangt hat um das Weniger zu erreichen». No. 124. 1849 Apr. 17.

Das französische Journal fügt bei, dasselbe Dampfschiff «la Vedette» das am 29 Abends den Bosporus verlassen und nach einer schnellen Ueberfahrt am 13. Mai in Marseille eingelanfen, habe mit der obigen Correspondenz auch wichtige Depeschen den Generals Aupick an die Regierung überbracht.

Jurnalul No. 1 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 125. 1849 Apr. 18.

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

No. 1.

Luminăţia Sa Beizadeà C. Ghica,
D-l Logof. Mihalache Racoviţă,
» » Ioan Văcărescu,
» » Emanoil Arghiropolu,
» » Costache Bălăceanu,
» » N. Ghica,
» » M. Florescu,
» » Iorgu Văcărescu,
» Agă Alecu Belu,

No. 125. 1849 Apr. 18.

D-l Maior Iancu Costescu,
» Clucer Scarlat Roset,
» Pah. Manolache Lahovari.

Astăzi la 18 Aprilie anul 1849, în ființa de față a d-lui Marelui Logofăt al Dreptății, s'a cetit otnoșenia cinst. Departament al Dreptății subt No. 884 i alăturatul în copie Ofis al cinst. Căimăcămii, atingătoare de cercetarea criminalilor politici, s'a hotărît ca zilele seanței acestei Inalte Curți criminale să fie de trei ori pe săptămână, Lunia, Miercuria și Vineria. Această Curte va fi competentă când mădularele vor fi nu mai puțin decât 11 din 15 ce este alcătuită, iar hotăririle ei se vor da de această Curte după mulțimea glasurilor ce vor judecà pricina, potrivit cu dispozițiile din Regulament.

Costandin Grig. Ghica, Mih. Racoviță, Dimitrie Ralet, N. Ghica, Iorgu Văcărescu, Manolache Arghiropolu, Manolache Florescu, Ioan Costescu, Alecu Belu, Graful Scarlat Roset, M. Lahovari.

Intocmai după copie.

D. Mihăescu.

No. 126. 1849 Apr. 22.

Articol din «Bucovina». No. 11. 1849. 22. IV. Supl.

Moldova.

Evenimentele din Iași din Martie 1848 au ajuns prin nefericire la celebritate precât tristă atât generală. Cine nu cunoaște perfida urmare prin care Domnul Moldovei a răspuns la unanimele cereri ale ţerii?—Cereri a cărora grabnică împlinire comandă dreptatea, moralitatea, înțelepciunea, mai cu seamă puternicul spirit al timpului. Istoria a marcat cu trăsuri neșterse răutatea cea aleasă, cea adevărat diavolică, prin care Dimitrie și Grigorie Sturdza, vrednicii fii ai părintelui lor, în fruntea unei soldății, îmbătate de ocârmuire, și a unei bande de vagabonzi, au executat cruda poroncă a părintelui lor. Ea strămite posterității atât râvna cea nepomenită, cu care răsbunăticul Triumvirat a cercat să întreacă în cruzime osândele dumnezeești cele mai înfricoșate (sau ca să vorbim cu Jean Paul, bicele cele mai înfricoșate ale diabolului), cât și trista recoltă de atâtea negre fapte — tânguiri universale, adâncă jale și blestem unanim al ţerii.

Aceste evenimente vrednice de toată jalea fură însă de făptuitorul principal, de Domnul și de aviditatea partizanilor lui expuse atât de mincinos, și exploatate atât de iscusit spre dărâmarea țerii, încât privim de datorie sfântă și neapărată către frații noștri cei

nenorociţi şi dedaţi unui arbitrariu îndoit, de a le înfăţoşà în adevărata lor lumină. Noi împlinim această datorie cu atât mai mare mulţămire, deoarece am făcut trista experienţă că Domnul prin arta sa cea vrăjitoare a izbutit de a preface nenumăratele coloane de ruşine, ce şi-a rădicat prin ocârmuirea sa cea plină de blestem şi cruzimi nepomenite, în atâtea razemi pentru putredul său tron. Cu alte cuvinte: mincinoasele expuneri ale acelor înfricoşate evenimente, au găsit intrare şi credere nu numai la St. Petersburg, dar au slujit de bază făimosului circular al contelui Nesselrode din a. a. şi de pretext pentru ocupaţia Moldovei de către trupele ruseşti. Deosebit de aceasta, sperăm prin ajutorul de documente autentice cari avem în mâni, să răsturnăm edificiul mărşavei politici domneşti ce întreagă e zidită pe minciuni, şi să dăm dovada cea mai puternică, că fraţii noştri Moldoveni sunt jertfe nenorocite şi de jelit ale clevetirii celei mai ruşinoase, ale intrigilor, precum şi ale arbitrarului celui mai neînfrânat, ce e produs de patima domniei şi a averii. In adevăr ce a dat drept Domnului să trateze cu cruzimile cele mai neauzite pe bărbaţii cei mai onoraţi, cei mai buni, pe floarea, speranţa ţerii, fără cercetare şi sentinţă judecătorească, şi pe o parte din ei legaţi să-i sgonească din ţară, pe altă parte să supuie unei lungi închisori? Deoarece ei n'au cerut alt nimic decât sfânta păzire a legii fundamentale a ţerii, a unei legi — Règlement organique—ce fu dată de Rosia şi de Poartă şi sărbătoreşte jurată de Domn, şi între nenumăratele călcări de lege i-au arătat numai cele mai strigătoare şi mai revoltante. Consulul rusesc d-l Tomanski n'a recunoscut în chip solemnel singur legitimitatea cererilor naţionale şi imposibilitatea Domnului şi a ocârmuirii lui, şi prin aceasta n'a încuviinţat şi încurajat manifestarea opiniei publice, şi n'a sfătuit chiar pe Domnul să conceadă în grabă la toate cererile? Domnul singur n'a încuviinţat câtevà luni mai în urmă prin o proclamaţie solemnelă acele mai multe cereri, şi prin aceasta n'a recunoscut el adevărul şi gravitatea acuzaţiilor în contra ocârmuirii lui? In solemnela lui promitere de a voì a păzi Regulamentul nu e cuprinsă dovada cea mai vederată, mărturisirea cea mai puternică, că a călcat pe timp de ani îndelungaţi paladiul rusesc de drepturi naţionale? Răspuns la pomenita întrebare ne dă istoria ocârmuirii de 14 ani a lui Mihail Sturdza. Acea întâi ne spune că o nelegiuire e urmată de o serie de alte nelegiuri, — că ades inpunitatea (crimul nepedepsit) se cumpără numaì prin o nouă nelegiuire. Asta al doilea din contra ne asigură că aviditatea Domnului, ce a devenit proverbială, nu

No. 126.
1849
Apr. 22.

No. 126. cunoaşte nici o margine, şi că nici un mijloc nu-i pare prea rău
1849 spre îndestularea acestei patimi, ce e cea mai defăimată din toate.
Apr. 22. Ocârmuirea Moldovei însă îi dă lui spre aceasta toate mijloacele şi ocaziunile, ea îl face stăpânitor absolut nu numai pe averea cea publică a ţerii, dar şi pe cea privată. De câte ori nelegiuita îndestulare a acelei patimi nemărginite fu pricina de o generală revoltare, Domnul ştià totdeauna să înăduşe orice manifestare publică de nemulţămire, plângere, prin putere sau îngrozire. El nu lipsià însă nici odinioară să raporteze tot odată povestea sa cea plăcută la St.-Petersburg şi Constantinopole: că el a descoperit şi a înăduşit mişcări revoluţionare, şi că aceasta ar fi singura pricină de acuzările pornite în contra sa. Denunţări şi bani, iată armele lui cele mai active, razămul de căpitenie al ocârmuirii lui. El a cercat destul de deseori adevărul şi utilitatea maximei «calumniare audacter semper aliquid haeret», (din o calomnie obraznică totdeauna rămâne ceva pată). Dela omniputinţa lui Mamon, precum şi dela pasionatul cult, cu care patronii şi patroanele lui cele nordice şi bizantine adorează pe acest idol, a avut el asemenea prea multe dovezi. Pe această cale ajunse el totdeauna a face nestricătoare toate acuzările adresate în contra lui Consulatului rusesc, sau chiar la St.-Petersburg, şi a preveni orice cercetare a nelegiuirilor lui. Prin acea cale primì el totdeauna în loc de pedeapsa cea mai aspră, precum merită, decrete lăudătoare şi distincţii, pe cari ştiù a le întrebuinţà ca cărţi de deslegare şi indulginţă pentru a-şi urmà stăpânirea sa cea neruşinoasă. Prin asemenea mijloace vrăjitoreşti, atât de des întrebuinţate, nădejduì el şi astădată a împrăştià furtuna ce-i ameninţă capul. Instinctul lui de conservaţie, sau mai bine zicând nemărginita sa aviditate, pentru care înalta funcţie ce ocupă a slujit totdeauna numai de un instrument mârşav, este în faptă aşà de roditor în descoperirea mijloacelor de tot soiul, în care el e cu atât mai bogat, încât la aceasta îl slujeşte minunat cunoscuta sa lipsă de conştiinţă. Convins de vina sa cea grea, şi încredinţat că o cercetare cu deamăruntul a actelor ocârmuirii lui îi va atrage fără sminteală o sentinţă de culpabilitate, avù el obrăznicia a înşelà atât cabinetul de St.-Petersburg cât şi In. Poartă. Avù el, zicem, obrăznicia de a raportà că mişcarea din Iaşi cea din luna lui Martie — cea mai pacinică şi mai legală care până atunci se manifestà, urmarea apăsării celei mai nesuferite, şi administraţiei celei mai rele şi fără pildă în analele acelei ţeri, fu o răsculare în contra Porţii şi a Rusiei, o felonie, o revoltă. Dinaintea unei puteri ruseşti, ce sta pe malul Prutului abià în depăr-

tare de două ore de Iaşi, şi a căreia înfricoşată apropiere ar fi înă- No. 126.
duşit chiar la înfiinţarea lui gândul cel mai tainic de o rebelie în 1849
contra ambelor puteri protectoare, neadevărul unei acuzări atât de Apr. 22.
neadevărate sare în ochii chiar ai celui orb. Trebuià dar o nepilduită obrăznicie, care puteà să nască numai din cea mai mare desperare, şi din o neiertată călcare a respectului, dator către înaltele puteri, pentru a îndrăzni a face o descriere atât de absurdă, atât de mincinoasă a acelor evenimente atât de nevinovate. Aceasta va să zică în faptă a atribui înaltelor puteri o încredere oarbă. Această obrăznice dovedeşte însă cât de mare e încrederea sa în magica putere a nemăsuratelor lui comori, în omniputinţa şi iscusinţa activului său văr, a agentului ce se află în Constantinopol subt egida ambasadei ruseşti, a fanariotului Beisadeà Telemac Hangerli, în duhul intrigător şi lipsit de conştiinţă al socrului său, al bătrânului Principe Vogoride, în călătoria unei Principese prietene dela Bucureşti la St.-Petersburg, unde divorsata (despărţita) ei fiica se sileşte să îndulcească bătrânele zile unui mult avut bărbat, şi în neînvingătoarea putere a briliantului, ce făcù călătoria împreună. Ea dovedeşte încrederea Domnului în infailibilitatea sistemului teroristic, prin care el se sili totdeauna a împiedecà la Constantinopol şi Petersburg orice cercare de plângere. In adevăr, încrederea lui în norocul său cel orb şi proverbial l-a slujit şi astădată; căci numai prea uşor fu socrului său, vicleanului capuchehaia al Moldovei, şi neobositului său văr Hangerli a procurà credere mincinosului raport al Domnului, şi a mijloci chiar un ferman, care rostià învinovăţirea asupra nevinovaţilor Moldoveni, ba încă încuviinţă confişcaţia averii lor în favorul avidităţii domneşti. Numai intervenirea cea neaşteptată a consulului general de Prusia, a prea vrednicului şi iubitorului de omenire Baron Richthofen, nimici acest plan diavolic. Acest iscusit diplomat, al căruia sentiment de drept şi omenire se revoltà la privirea de atâtea cruzimi, şi-l îndemnă spre călătorie la Constantinopol, fu atât de fericit ca să deschidă ochii Porţii asupra tristei poziţii a Principatelor Danubiene, şi mai cu seamă asupra vrednicelor de toată alea evenimente din Martie, şi prin aceasta să deschidă calea unei politici corespunzătoare atât intereselor celor bine înţelese al Porţii cât şi acelor ale Europei. Asemenea tot el fu acel care pentru întâia dată în timp de 14 ani mijloci prilejul nenorociţilor Moldoveni de a aduce la cunoştinţa legitimului Suveran dreptele lor plângeri; o facere de bine, prin care acest nobil bărbat şi-a câştigat cu atâtea mai multe titluri spre recunoştinţa ţerii, cu cât el a fost îndemnat

No. 126. 1849 Apr. 22. la acest mântuitor pas numai de inima sa cea nobilă, şi după adevărata cunoştinţă ce dobândi de însemnătatea provinciilor danubiene pentru Germania, şi cu cât prin nenorocire e prea cunoscut că pân'acum erà închis drumul la Poartă pentru acele mai drepte plângeri ale Moldovei. Vogoride şi Hangerli păziau cu ochii lui Argus uşile cabinetului otoman, ca să nu poată pătrunde măcar o înştiinţare, o plângere din Principatele Danubiene.

Memorialul acel iscălit de maî mult de una mie bărbaţi din cei mai însemnaţi ai ţerii şi înfăţişat în luna lui Iunie a. tr. Porţii prin mijlocirea Baronului Richthofen şi a ambasadei pruseşti din Constantinopol, cuprinde istoria suferinţelor Moldovei pe timpul de 14 ani ai ocârmuirii lui M. Sturdza. Nu creadă cinevà însă că ea numără toate abuzurile şi fărădelegile lui. Ele sunt prea numeroase, ca să fie expuse toate măcar în memorialul cel mai voluminos. Cu toate acestea, noi socotim actele ce sunt tipărite în documentul ce se arată mai jos. de ajuns ca să acuzăm pe M. Sturdza, şi să osândim pe confăptuitorii lui cei mincinoşi, şi să întemeiem convingerea despre necorigibilitatea şi neposibilitatea Sturdzei. Compunerea şi trimiterea acestui memorial e ţara datoare, afară de bunei voinţe a d-lui Richthofen, curagiului celui statornic şi zelului celui rar a vreo câţivà vrednici patrioţi, pe cari măcar nici îngerul cel exterminator, ce se înfăţoşà subt forma celei mai straşnice epidemii, nu putù să-i oprească dela împlinirea curagioasei lor hotărîri. Intre aceşti bărbaţi merită de a fi pomenit cu glorie neuitatul Alexandru Sturdza Miclăuşanul, unul din bărbaţii cei mai nobili şi mai însemnaţi ai ţerii lui, pe care o iubì cu pasiune, şi care din nenorocire fu răpit prea de vreme de cruda soartă. Această nereparabilă pierdere a fost şi este încă pricina jalei acelei mai drepte în toată ţara, a căreia generală şi nu mai puţin sinceră manifestare este consolarea cea mai scumpă pentru numeroşii săi amici şi adoratori, mai cu samă pentru vrednica dar nenorocita sa soţie, una din femeile cele mai nobile, modelul de virtute cel mai adevărat, şi pe care ţara întreagă e mândră să adoare. Un memorial de asemenea cuprindere erà gata să se înfăţoşeze şi puternicului protector al ţerii, singurul Domn e vina că această hotărîre remase neînplinită. Prin o mincinoasă interpretaţie a audienţei, ce intenţionarii primiră dela comisariul Porţii Talaat Effendi, ştiù I. S. să întarte pe d-l Duhamel ce erà desperat despre răul rezultat ce activitatea sa diplomatică dobândì în Bucureşti, atât de mult în contra Moldovenilor, încât acest nenorocit diplomat, nebăgând în samă capcana ce-i pregăti Domnul, în loc de a

încuviință petiționarilor audiența cerută, maltrată deputația trimisă inadins. Iuțeala lui— păcatul de moarte în diplomație — a mers așà departe, încât a numit de necinstit pe bătrânul și venerabilul Mitropolit Meletie, și l-a amenințat cu destituție, fiindcă s'a pus în fruntea deputației; d-l Duhamel a mai comis și nepomenita lipsă de tact, sau mai bine zicând dobitocia, amărînd pe întreaga clasă a boierilor cu înjurioasa declarare, că el în locul lui Talaat Effendi i-ar fi dat pe toți afară din casă. După o purtare atât de indiplomatică, atât de neînțeleaptă, atât de insolentă, se poate cinevà încă mirà, că Rusia nu are nici decum simpatii în țară, și că Moldova insultată de trimisul protectorului, în desnedejiduire și-a îndreptat privirea către Constantinopol? Nu ne îndritueşte în aceasta expurienţa cea de 14 ani, neisprava tuturor plângerilor, cari pe vremea stăpânirii satrapice de 14 ani a lui M. Sturdza în zadar au fost adresate Consulatului rusesc și chiar la St.-Petersbug? Cum a putut Rosia să încreadà fericirea Moldovei unui om, pe care fostul Consul general al Rosiei, Baronul Rückman, încă în anul 1836 a însemnat cu înfierarea de infamie, silindu-l să înapoească chiar coruptorilor însemnatele some în prețul cărora el vindeà sentințe judecătorești? Prea târziu a recunoscut d-l Duhamel neiscusința purtării sale, greșelile iuțelii sale celei mai mult decât tinerești. Cercările lui, câte odată umilitoare, de a recâștigà încrederea ce cu drept se pierduse, au rămas fără izbândă. Noi nu știm cum el a descris și a desvinovățit purtarea sa la Constantinopol. Nu credem însă că aceasta să se fi făcut în favorul adevărului și al țerii, căci câtevà septămâni mai în urmă oștiri rusești au inundat țara, ce suferià de multe calamități, și îndată a și ieșit faimosul circular al contelui Nesselrode din 19 Iulie a. tr. cuprinzând grele acuzări, toate întemeiate pe raportul cel mincinos al Domnului în contra nefericiților dar nevinovați Moldoveni. E cu neputință să descriem dureroasa surprindere, ce a produs în toată țara neauzita cuprindere a circularului, ce se află în contrastul cel strigător cu realitatea cea în general cunoscută. Simțirea cea mai amară, jalea cea mai dreaptă au cuprins pe bunii Moldoveni, când ei cei mai pacinicî de subt soare, cari, în conștiința neputinței lor și a atârnării dela Rosia, au suferit atât de îndelungat timp cu mare răbdare apăsarea cea mai crudă. Ei cari priviau sosirea lui Duhamel ca pe doritul precursoriu al viitoarei lor mântuiri, o încheseşluire de bunavoința cea împărătească și de un viitor mai ferice, într'un cuvânt sfârșitul suferințelor lor și pe care ei au salutat cu bucurie, și încredere, i-au cuprins jalea

No. 126. 1849 Apr. 22.

No. 126. 1849 Apr. 22. cea mai dreaptă, să se vadă înaintea lumii întregi înfierați cu numirea de conjurători nemulțămitori, de utopiști exaltați. După ce drept, după ce teorie a dreptului criminal pacinica și legitima cercare de a-și dobândi iarăș drepturile cele încheză̆șluite de ambele Curți e faptă atât de criminală, un crimen capital? Asprimea protectorului a jicnit cu atât mai mult pe surprinșii Moldoveni, cu cât acestei sentințe judecătorești n'a precedat o cercetare a vinei lor, și cu càt dela dreptatea împăratului se aștептă un ajutor cu atât mai grabnic, cu cât mai adeseori se credeà, după asigurările poftorite din partea Marelui Principe și succesor al tronului, că M. S. nu are nicidecum cunoștință de strigătoarele abuzuri ale ocârmuirii lui Sturdza.

O expunere cu deamănuntul a acestei note circulare suntem datori penei celei circonspecte și minunate a unui amic mult onorat, care s'a publicat în anul trecut [1]). Această excelentă scriere ne scoate din necesitatea de a vorbi mai îndelungat despre aceste mult interesante chestiuni. Noi șfârșim această introducere dorind din inimă ca Inaltele Puteri, în ale cărora mâni providența a pus soarta acestei țeri, să arunce o privire de compătimire asupra vrednicei de jale stări a ei, și prin depărtarea făptuitorului de căpetenie, ce e pricină de atâtea nenumerate suferințe și nenorociri, de a împăcà în șfârșit insultata dreptate, a restabili fericirea în țară, și a-și recâștigà conființa ce s'a pierdut prin suferința de o apăsare neauzită pe timp de mulți ani. Că acum ar fi timp de a se face îndestulare unei necesități ce e impusă de înțelepciune și de omenire, dovedește următorul:

(Urmează Memoriul remis de Mitropolitul și boierii moldoveni lui Talaat Efendi la 12 Iunie 1848. A se vedeà vol. I, No. 315).

No. 127. 1849 Apr. 26. Adresa No. 1.720 a Căimăcămiei Țerii-Românești către Departamentul trebilor din Lăuntru.

(Vestitorul Romănesc. No. 35. 1849. 3. V.)

Căimăcămia Țerii-Românești.

Cinst. Departament din Năuntru.

Personalul ales pentru compunerea comisiilor prin județe, spre cercetarea pretențiilor privitoare la pagubele izvorîte pe seama pro-

[1]) Bemerkungen über die russische Note vom 19. (31) Juli in Betreff der Intervention in den romanischen Donaufürstentümern. Von einem Moldauer, Wien, 1848. (Nota «Bucovinei»).

prietarilor în cursul evenimentelor anului trecut, ce ni s'au supus prin adresul cu No. 4.370, Căimăcămia pe temeiul încredinţărilor ce dă acel cinst. Departament asupra alegerii personalului arătat, corespunzătoare cu temeinica, adevărata şi dreapta îndeplinire a însemnătoarei misii ce se pune asupră-le şi subt a înşişi răspundere, aprobează alegerea făcută şi tot într'o vreme pofteşte pe acel cinst. Departament a da în cunoştinţa pomenitelor persoane spre a binevoì să se însărcineze cu chibzuita lucrare, asemănat temeiurilor luate de către cinst. Sfat şi încuviinţate prin decreturile de sub No. 1.225 din anul trecut şi 832 din anul următor, potrivit şi celor mai dinainte preurmate într'aceste dispoziţii, mărginindu-se pomenitelor comisii, ca din partea acestui cinst. Departament, ca într'un termen de două luni cel mult, ce se socoteşte a fi foarte în destul, să se îndeletnicească cu cel mai învăpăiat patrioticesc sentiment întru săvârşirea cercetărilor şi lămuririlor ce sunt îndatorate a face, cari atunci numai se vor puteà aduce la îndeplinire de către cinst. Departament spre despăgubirea pretindătorilor, când, pentru fiecare în parte, se va da din partea Căimăcămiei cuviincioasa deslegare, după raporturile ce se vor înaintà Căimăcămiei din partea acelui cinst. Departament. No. 127. 1849 Apr. 26.

Către aceasta, luând Căimăcămia cu mirare ştiinţă, că pe alocurea prin judeţe s'ar fi urmând de către cârmuitorii judeţelor, subtcârmuitorii de plăşi, precum şi prin alţi necunoscuţi cinovnici împliniri de bani, în felul despăgubirilor de cari mai sus s'a făcut vorbire, împotriva dreptăţii, cuviinţei şi chiar a poruncilor date din partea stăpânirii, în vreme ce nici un fel de împlinire de asemenea fire nu s'a volnicit la nici un slujbaş să facă fără mai înaltă deslegare; grăbeşte Căimăcămia a poftì pe acel cinst. Departament, pe de o parte a arătà Căimăcămiei cât mai în grab, pe ce temeiuri şi cum a putut să se îngăduească de a se urmà prin judeţe asemenea silnice împliniri prin dorobanţi şi alte măsuri executive; iar pe de alta, poprind îndată orice fel de arbitraritate se va fi întrebuinţat de către funcţionarii administrativi întru împlinirea expuselor despăgubiri, nu numai să facă a încetà îndată şi cu desăvârşire o asemenea nepravilnică urmare, dar încă după o scumpă cercetare ce va face spre descoperirea în grab a neorânduelilor prezise, oriunde va dovedì întreprinsă o asemenea nelegiuită faptă, numai decât şi fără de minut zăbavă să îndatoreze pe ai lor săvârşitori a despăgubì până la un ban pe aceia ce prin silnice împilări îi vor fi supus la acest fel de nesăbuite şi necunoscute despăgubiri, arătând totdeodată Căimăcă-

No. 127. 1849 Apr. 26. miei fără întârziere şi personalul unor asemenea amploiaţi, spre a se depărtà din slujbă şi a se pildui pentru a lor îndrăzneaţă urmare.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

No. 128. 1849 Apr. 30.

Apelul lui Ioasaf Znagoveanu către preoţii din Ţara-Românească.

(Espatriatul. No. 10. 1849. 20. V.)

Fraţilor preoţi din Ţara-Românească.

Sunt acum aproape la nouă luni de când expatriându-mă din sânul patriei mele n'am mai avut prilej a vă scrie şi a va întrebà: oare ce vă zic inimile pentru cele patru jurăminte ce le săvârşirăm cu solemnitate având în fruntea noastră pe d-l Neofit Mitropolitul, prin cari ne făgăduirăm că vom ţineà cu Constituţia! Nu crez că se vor fi şters şi din inimile frăţiei voastre, precum s'au şters din inimile d-lui Neofit care le călcă prin alte două ce săvârşi iarăş cu solemnitate împotriva lor, ca să ţie cu Regulamentul. Fraţilor, principiul acestor jurăminte ale noastre, călcate de mai sus numitul, ştiţi prea bine că a fost principiul evangheliei, dreptate, frăţie. Aşà dar cine zice, nu le voeste acestea, este un împotrivitor al Evangheliei, este un fără de lege, este un Antihrist. Un păstor bisericesc e dator să fie tare şi statornic în cuvântul său şi în hotărîrea sa întocmai ca o stâncă de piatră. E dator să sprijinească totdeauna dreptatea şi frăţia, încât la vreme de nevoie să primească mai bine a suferi şi a pătimi, decât să le calce acestea; dar nu să se arate când la dreapta, când la stânga, legănându-se ca o trestie de vânt, după cum a făcut acesta! Un asemenea păstor bisericesc statornic şi apărător de dreptate şi de adevăr am avut pe răposatul întru fericire Grigorie Mitropolitul, care decât să calce acestea, a primit mai bine să sufere şi să pătimească la vremea bătrâneţelor sale surghiun prin ţeri străine, după cum este cunoscut tuturor.

Şi oare ştiţi ce a fost vina lui pentru care l-au surghiunit? N'a fost alta, decât că n'a primit să iscălească acest blestemat de Regulament poruncit de Rusia, care a adus Ţara-Românească la această jalnică stare de robie şi de tiranie, în care se află astăzi! Şi ştiţi cine a fost intrigantul sau vânzătorul său cel mai mare? Tot acest călcător de jurământ, care pentru ambiţie şi mărire deşartă, ca să se urce el pe tron în locul său, a făgăduit Rusiei că el este gata a-i împlinì toate propunerile, precum s'a şi arătat destul de credin-

cios, silindu-se în tot chipul a i le împlinì călcând până şi legea No. 127.
subt picioare! Acestea au fost meritele d-lui Neofit, prin cari s'a 1849
recomandat de s'a urcat pe scaunul mitropoliei. Crez că mai nimeni Apr. 30.
nu poate zice că a mai avut şi altele afară de acestea! Pentrucă în vreme de nouă ani de când este Mitropolit, totdeauna când a fost vorba despre împlinirea datoriilor sale către biserică, către cler şi către creştinătate, a fost tot bolnav şi neputincios, iar când a fost ca să arate recunoştinţa către protectorii săi, atunci a fost cel mai sănătos! Insă să nu socotească cineva că eu cu acestea voiu ca să-l înnegresc mai mult. Nu, pentrucă numai singură crima călcării jurămintelor sale este îndestul a-l înnegrì mai mult decât întunerecul. Fiindcă o asemenea faptă nu ne arată istoria ca să se fi mai întâmplat, nici la neamurile cele mai păgâne! Jurămintele cele făcute către Dumnezeire, chiar şi acele le-au păzit foarte tare! Irod, ca să nu-şi calce jurământul său, a tăiat pe Ioan Botezătorul pe care-l cinstià şi îl respectà foarte mult. Regulus a jurat că, ducându-se la Roma, iaraş se va întoarce înapoi la Cartagina şi ştià că întorcându-se acolo, nu-l aşteaptă alt decât moartea, însă cu toate acestea nu şi-a călcat jurământul său, ci s'a întors şi a murit.

Isac o binecuvântare, pe care o dedese cu înşelăciune fiului său Iacob, n'a mai îndrăznit ca s'o strice, ci a rămas binecuvântat pentru totdeauna! Şi altele multe asemenea acestora! Atât de mult s'au respectat şi s'au păzit cele ce odată s'au făgăduit înaintea lui Dumnezeu! Apoi acest Mitropolit, care e dator a fi pildă de sfinţenie înaintea celorlalţi, calcă nu un jurământ, ci patru deodată, jurăminte toate săvârşite formal în public şi manifestate înaintea omenirii prin sute sau mii de publicaţii, date subt a sa iscalitură, prin care afuriseşte şi dă anatemei pe toţi cei ce vor mai pune Regulamentul în lucrare, sau vor mai îndrăznì a-l introduce! Frăţia voastră sunteţi preoţi, sunteţi duhovnici, aveţi pravila în mână, judecaţi înşi-vă, dacă mai poate sta unul ca acesta în scaunul Mitropoliei sau a mai slujì cele sfinte! Insă gândiţi-vă bine, ca să nu vă amăgiţi, pentrucă înfricoşat lucru este a cădeà în mâinile Dumnezeului celui viu! Fiindcă cuvântul lui este mai ascuţit decât sabia cea cu două ascuţişuri, care taie până la inimi şi până la gânduri. Fraţilor, vorbind noi adevărul fără sfială, d-l Neofit este afurisit de sine însuş, şi prin urmare este afurisit de toată Biserica Răsăritului şi mai pe urmă este afurisit şi de către mine, mai micul între cei bisericeşti, precum am arătat înaintea tuturor prin foaia acestei gazete din numărul trecut! Şi frăţia voastră de acum înainte nu-l puteţi privì

No. 128. 1849 Apr. 30. altfel, decât ca pre un lepădat de biserica lui Hristos ! Insă datoria frăţiei voastre merge şi mai departe, pentrucă dacă voiţi să nu vă împărtăşiţi de crima acestuia, apoi trebue să povăţuiţi pe poporani ca să fie tari în credinţă şi să nu se împuţineze, pentrucă principiul libertăţii înaintează cu paşi ca de uriaş, şi cei ce sprijinesc cauza lui fac minuni, întocmai după cum ne spun scripturile că s'au făcut în vremile cele de demult ! Intunerecul nu poate niciodată să fie vecin cu lumina, pentrucă razele ei îl depărtează pre el de lângă ea ! Iată că lumina a dat mâna cu frontierele Carpaţilor noştri, şi este cu neputinţă ca să nu pătrunză razele ei peste dânşii şi până la voi ! Aveţi credinţă, zic, că în scurtă vreme vom da laudă şi mulţumită lui Dumnezeu zicând : mărire celui ce ne-a arătat nouă lumina !

Ioasaf Znagoveanu.

No. 129. 1849 Maiu 2.

Jurnalul No. 5 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Maiu 2, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Căpitanul Nicolae Greceanu, având lângă dânsul pe avocatul său d-l Gheorghe Manu. S'au cetit:

1-iu Jalba Căpitanului din dela Comisiei No. 107.

2-lea. Tacrirul numitului aflat în acea delă subt No. 108.

3-lea Jurnalul Comisiei subt No. 126.

4-lea Adresul cinst. Departament subt No. 1.026 din 29 Apr. cu alăturările.

5-lea. Tacrirul dat de d-l Gheorghe Manu pentru d-l N. Greceanu.

6-lea. Tacrirul dat şi de căpitanul N. Greceanu.

Intrebările Curţii:

De vreme ce chiar în tacrirul d-tale se arată că din cazarma unde te aflai cu roata d-tale sau cu batalionul, s'au slobozit nişte puşti de către unii din soldaţi, însă fără porunca d-tale, ce dovadă ai că aceste focuri n'au fost cu comandă?

Răspunsurile d-lui Căpitan N. Greceanu:

Cu toate că socotesc că nici Curtea nu are trebuinţă de asemenea dovadă, de vreme ce după cercetarea Comisiei nu s'a ivit vreun temeiu de învinovăţirea mea, însă spre desăvârşita pătrundere a cinst. Curţi de fiinţa adevărului, mă rog a se întrebă Ex. Sa

Omer Paşa, care poate să dea asemenea ştiinţă, cu toate (că) acest răspuns nu mă socotesc dator a da, ci d-l Radu Golescu, ce eră în cazarmă ca Colonel. No. 129. 1849 Maiu 2.

N. Greceanu.

Cercetându-se această pricină, a rămas ca prin cinst. Departament al Dreptăţii să se facă întrebare Ex. Sale Omer Paşa, dacă focul ivit la 13 Septemvrie din cazarmă în potriva oştirilor împărăteşti otomane a fost făcut regulat de comandă sau sloboziri neregulate de puşti în parte, şi după primirea acestui răspuns se va urmà cercetarea.

C. Ghica, M. Racoviţă, M. Arghiropolu, D. Rallet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, N. Ghica, Ioan Slătineanu, Ioan Vlădoeanu.

Iscălit pentru copie, Procuror. I. Suţu.
Intocmai după copie, D. Mihăescu.

Corespondenţă din Iaşi în «Bucovina». No. 13. 1849. 6. V. No. 130. 1849 Maiu 2.

Iaşi. Alaltăieri sosì aici înştiinţare dela Galaţi, că cu vaporul cel din urmă a venit dela Constantinopole trimisul Porţii Rustem Bei aducând cu sine fermanul de destituţie a lui M. Sturdza. Această veste perduse sensaţia cea mai mare, fiindcă ea se socoteşte afară de toată indoeala. Eu însumi, devenind prin experienţă necrezător, voiu da numai atunci deplină crezare astei veşti, când Rustem Bei, ce se pornì la Bucureşti, va sosì aicea împreună cu Fuad Efendi şi va pune în lucrare pomenitul ferman. Poarta a trimis pe emigranţii din Valahia, ce petrec în Constantinopole, la Brusa, unde se tratează în chipul cel mai amical. Eliad, Golescu, Tell, ce veniau pe un vapor franţuzesc din Franţa, n'au fost primiţi la Constantinopol şi fură siliţi să se întoarcă în Franţa înapoi.

Ordinul No. 193 al Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Comandantul oştirii. No. 131. 1849 Maiu 3.

(Buletin Ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 45. 1849. 9. V).

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Vremelnicescului Comănduitor al oştirii, d-lui Colonel şi Cavaler Garbaski.

In urma rugăciunii ce a făcut Căimăcămia către Exelenţia Sa Comisarul împărătesc Fuad Efendi pentru întoarcerea a patru tu-

No. 131. 1849 Maiu 3. nuri ale oştirii şi slobozenia de a se cumpără trebuinciosul praf de puşcă din ţinuturile împărăteşti, Exelenţia Sa prin nota cu No. 285 face cunoscut că: având în vedere bunavoinţă ce guvernul Maiestăţii Sale Imperiale nu încetează de a aveà pentru acest Principat, şi care pentru statornica sa îngrijire pentru binele locuitorilor dăruise aceste bucăţi de tunuri guvernului român, ca să slujească întru paza bunei rândueli şi a liniştii publice în ţară, s'a silit a se adresà la I. Poartă.

Acum primind poruncile guvernului imperial, aduce la cunoştina Căimăcămiei că Maiestatea Imperială Sultanul, al nostru August Suzeran, întru înalta Sa generozitate către Ţara-Românească, dorind a da o nouă dovadă de înalta Sa confienţă în miliţia ţerii, porunceşte a se întoarce acele tunuri şi că Arsenalul imperial va trimite provizii de praf şi plumb trebuincioase pentru exerciţiu.

De aceea fiindcă Exelenţia Sa a dat Comenduitorului de căpetenie al oştirii imperiale de aici cuviincioasele instrucţii într'aceasta, domnia-voastră veţi însărcinà pe Comandirul d-l Maior Lenţ a se înfăţişà la Exelenţia Sa Omer Paşa pentru primirea tunurilor.

Caimacamul, C. Cantacozino.

No. 132. 1849 Maiu 5.

Jurnalul No. 7 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.

Astăzi la 5 Maiu anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Tănase Macoveiu, s'a cetit tacrirul dat la Comisie, aflat în delă cu No. 50, raportul Cârmuitorului judeţului Teleorman cu No. 4.445, însoţitul pe lângă dânsul protest iscălit de multe feţe, între cari este şi acel Tănase Macoveiu, atingător de arderea Regulamentului.

După aceasta s'a întrebat de are advocat sau voeşte a-şi orândui, şi a răspuns că nu trebueşte advocat.

Intrebările Curţii: Ai cevà a mai adăogă sau a mai schimbà din cele ce ai arătat la Comisie prin tacrirul ce s'a cetit?

C. Ghica.

Răspunsurile numitului: Nu mai am nici a mai adăogă nimic din cele arătate la Comisie.

Tănase Macoveiu.

In urma cercetării hârtiilor de mai sus, a întrebărilor şi a răspunsurilor numitului, luându-se în băgare de seamă atât protestul

din anul încetat 1848, iscălit de mai multe feţe, între cari este şi: No. 132.
protest Tănase Macoveiu, precum şi mărturisirea făcută aici la a- 1849
ceastă Curte despre partea ce a luat la arderea Regulamentului, şi Maiu 5.
prin urmare dovedit fiind de vinovat în faptă criminală, atât răsvrătitoare cât şi necinstitoare către amândouă Inaltele Puteri, s'a hotărît ca potrivit § 1-iu dela art. 2, part. 6, Cap. 1-iu, şi după § 2, art. 2, şi după art. 4 dela cap. 9, part. 5 din pravila pământului, numitul Tănase Macoveiu să se trimită la închisoarea Znagovului pe soroc de ani şase, făcându-i-se şi recomandaţie întemeiată pe proasta stare a sănătăţii sale.

(Iscăliţi): C. Gr. Ghica, M. Racoviţă, M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălăceanu, N. Ghica, Ioan Slătineanu, Ioan Vlădoeanu, Ioan Costescu, Graf Scarlat Roset, M. Lahovary.

Am auzit acest jurnal.

Tănase Macoveiu.
Pentru copie întocmai, Ioan Şuţu.
Intocmai după copie, D. Mihăescu.

Jurnalul No. 8 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 133.

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.) 1849

Maiu 5.

Astăzi la 5 Maiu anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logof. al Dreptăţii s'a înfăţişat d-l parucic Pavel Zăgănescu, având lângă dânsul şi vechil pe fratele său Dimitrie Zăgănescu. S'au cetit din dela Comisiei:

Hârtia cu No.

Tacrirul numitului dat la Comisie.

Jurnalul Comisiei.

Un tacrir dat de vechiulul său la această Curte.

Intrebarea Curţii: Ce dovadă ai că Dejurstva te-a dat subt poruncile Maiorului Golescu?

C. Gr. Ghica.

Răspunsul numitului: Nu m'a dat Dejurstva, ci d-l Tell şi Şeful Poliţiei, ce se găsiau cel dintâiu Şef al oştirii, iar cel de al doilea, Brătianu, ce eră Şef al Poliţiei; aceşti doi mi-au poruncit ca să fiu subt poruncile Golescului, iar altă dovadă nu am, pentrucă nu mi s'a poruncit prin hârtie, ci numai prin graiu, precum se păzeşte această orânduealǎ în oştire.

P. Zăgănescu.

No. 133. 1849 Maiu 5.

Intrebarea Curţii: Cu ce poruncă ai lăsat postul ce ţi-a fost încredinţat şi te-ai dus la cazarmă?

C. Gr. Ghica.

Răspuns: Cu porunca Golescului dată prin graiu, lăsând caraulă cuviincioasă un unter-ofiţer cu soldaţii.

P. Zăgănescu.

Intrebarea Curţii: De ce nu te-ai întors dela cazarmă, în vreme ce ai văzut oştirile otomane voind a intrà în Capitală.

C. Gr. Ghica.

Răspuns: M'am întors până de vale, şi îndată m'am pomenit cu al doilea chemare.

P. Zăgănescu.

Jurnal.

Să se cerceteze prin d-l Procuror în sânul oştii Pompierilor:

1-iu. Dacă când au plecat dela Agie au fost cu puştile pline şi după a cui poruncă la încărcare?

2-lea. Dacă unii dintr'înşii sau toţi au fost beţi, şi cine i-a îmbătat?

3-lea. Dacă le-a poruncit Zăgănescu să sloboază puşti asupra oştirilor împărăteşti: care această ştiinţă aducându-se (de) d-l Procuror cu însemnarea numelor acelor cari le vor da, să le încunoştinţeze Curţii ca să se urmeze cercetarea.

(Iscăliţi:) C. Gr. Ghica, M. Racoviţă, M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălăceanu, N. Ghica, Iorgu Văcărescu, Ioan Vlădoeanu, D. Costescu, M. Lahovari.

Pentru copie întocmai, I. Suţu.

No. 134. 1849 Maiu 6.

Jurnalul (No. ?) al Inaltei Curţi criminaliceşti.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.

Astăzi la 6 Maiu 1849, în fiinţa d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat de iznoavă d-l Pitar Scarlat Petrovici, tot prin avocatul său d-l Iorgu Manu, şi s'au cetit dintru început două tacriruri ale lui Petrovici date la Comisie şi aflate în dela ei cu No. 17, precum şi tacrirul dat la această Curte de d-l Iorgu Manu, şi a rămas ca să se poftească cinst. Departament din Năuntru i cinst. Secretariat al Statului, ca după cercetarea ce vor binevoi a face amploiaţilor de pe acea vreme, adică dela 6 Sept. anul încetat, de către cine s'a luat Regulamentul şi Arhondologhia de acolo şi le-au dus

la lăcaşul Preasfinţiei Sale Părintelui Mitropolitul, unde le-au ars, şi dacă între acele feţe ce le-au dat a fost şi d-lui Scarlat Petrovici, şi să dea ştiinţă Curţii. Binevoind ca această ştiinţă să o dea până Luni la nouă ale acestei luni, spre a se puteà urmà cercetarea. No. 134. 1849 Maiu 6.

(Iscăliţi :) C. Gr. Ghica, M. Racoviţă, M. Arghiropolu. D. Ralet, C. Bălăceanu, N. Ghica, Gheorghe Văcărescu, Ioan Slătineanu, Ioan Vlădoeanu, I. Costescu, Graf. Scarlat Roset, M. Lahovari.

Pentru întocmai, I. Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

Articol din «Espatriatul». No. 8. 1849. 6. V. No. 135. 1849 Maiu 6.

România.

Sunt opt luni aproape de când România se află într'o anarhie completă; guvernul Bibescului s'a desfiinţat în slăbiciunea lui prin domisia ce şi-a dat, după ce a primit şi a întărit cu mâna lui, nesilit de nimeni, Constituţia ce s'a lucrat chiar subt ochii lui şi s'a proclamat de naţia întreagă. El a primit ministerul cel nou ales de popol, a lucrat cu dânsul, şi după aceasta şi-a dat demisia, care demisie se află în original în mâna Ministrului celor din Afară, d-l Ioan Voinescu. Atât e destul ca guvernul Bibescului să fie căzut pentru totdeauna.

Guvernul constituţional, ales de popol dintre cei mai luminaţi bărbaţi ai naţiei, s'a întărit cu unanimitate în Câmpul libertăţii, şi s'a recunoscut de Inalta Poartă prin Exelenţia Sa Suleiman Paşa, care cu o solemnitate ce ar fi fost de prisos poate, l-a arătat şi el de legitim în prezenţa tuturor notabilităţilor ţerii, şi în prezenţa a una sută de mii cetăţeni adunaţi din sate la această solemnitate. Iscăliturile celor ce ar mai puteà cârtì astăzi, stau pe acel act de recunoaştere ce s'a cetit în mai multe limbi de către Suleiman Paşa în sala palatului şi înaintea naţiei. După circularele date de acest eminent trimis al Porţii către toţi consulii generali ai puterilor Europei pentru recunoaşterea şi legitimitatea Locotenenţei Domneşti, toţi consulii generali, al Angliei, al Franţei, al Austriei, al Greciei şi toţi ceilalţi agenţi au venit în mare solemnitate în sala palatului ţerii şi au felicitat, în numele guvernurilor lor, guvernul cel nou al României constituţionale; după care Ministrul celor din Afară a şi început relaţii cu cabineturile Europei. De mai trebuià ceva pentru legitimitatea unui guvern, ales de o naţie în puterea dreptului său de autonomie şi recunoscut în urma circularelor date de singura

No. 135. 1849 Maiu 6. putere protectoare a acestei naţii, care este In. Poartă, de toate puterile Europei, s'o spuie, căci vom fi gata a-i răspunde. Acest guvern legitim, care guvernă ţara trei luni de zile, credincios devizei lui: dreptate, frăţie, şi care nu dete în acest curs nici un prilej de plângere legiuită, după chemarea Ex. Sale Suleiman Paşa îndărăt şi trimiterea lui Fuad Efendi, şi unirea acestuia cu complicele său Duhamel, deghizat chiar în tabăra oştirilor turceşti, prin puterea armelor, cari nu ştim pentru ce ar fi trebuit să vie în ţară, guvernul nepregătit fiind, ca unul ce n'a cugetat a se împotrivi niciodată suzeranului său, fu gonit, şi deputaţii naţiei, cari în numele a două milioane şi jumătate de Români, poftiţi fiind de Fuad Efendi, veniră cu toată încrederea a ascultà propunerile Sultanului, printr'un gust-ajuns, printr'o surprindere vicleană şi fără veste, după cetirea unei hârtii simple fără nici o greutate legiuită, ci numai greutatea care-i dă armele Sultanului său întrebuinţate de Fuad şi Duhamel, se arestară toţi deputaţii cu o neomenie de necrezut între trei şiruri de baionete şi în faţă a două baterii de artilerie cu fitilurile aprinse. De s'au mai tratat astfel vreodată deputaţi aleşi de o naţie, de a fost acesta mijlocul prin care Turcia a trebuit să-şi cate simpatii într'o ţară ce o aveà mai pierdută şi chiar din acea mică protecţie şi care acum venià de bună voie cu toată sinceritatea să se arunce în braţele ei, de a trebuit să se calce în picioare şi să se răsvrătească toate solemnităţile despre cari vorbirăm, toate actele şi toate lucrările Porţii prin Suleiman Paşa, făcute în faţa Europei întregi, de a trebuit Poarta ce se sileşte astăzi să se recomande de Putere europeană, să debute atât de rău în lumea diplomatică a regimului legal şi liberal, acestea lăsăm a se judecà de bărbaţii cei copţi ce aflăm că are astăzi Poarta, de cabineturile Europei şi de acele naţii ce cugetă a intrà în relaţii cu Inalta Poartă. Vorbim mai cu seamă despre starea actuală a României şi despre anarhia în care se află de opt luni aproape. Văzurăm guvernul legitim al patriei noastre gonit de baionetele ruseşti şi turceşti, văzurăm pe deputaţii naţiei noastre arestaţi de Turci, maltrataţi, furaţi până la cămaşe, şi într'o soldăţească mai barbară decât a celor mai cumpliţi inemici în potriva cărora am fi dat răsboaie sângeroase, transportaţi din ordie în mânăstiri, din mânăstiri la temniţi, dela temniţi în mijlocul Dunării, pe vase descoperite, pe aşternuturi de ghiulele fără nimic de hrană, supuşi la toate intemperiile toamnei şi la toate insultele unor marinari nedisciplinaţi, făcând cinci săptămâni în această vieaţă atât de aspră dela Rusciuc până mai în sus de Orşova, cinci săptămâni

arestaţi în mijlocul Dunării! fără alt acoperământ decât cerul lui No. 135.
Octomvrie, fără alt aşternut decât ghiulele, fără altă hrană decât apă 1849
din Dunăre şi pesmete muced pe care nu-l mai putuseră mâncă Maiu 6.
soldaţii marinari. Prizonierii deputaţi protestară la I. Poartă, putură găsì un mijloc prin simpatiile mărginaşilor ce-i priviau în această stare, a trimite protestul lor la I. Poartă; dar cine ştie care ar fi fost destinaţia lor, dacă prin puterea inteligenţei lor şi prin puterea drepturilor ce le dau suferinţele lor în simpatia celor ce-i priviau n'ar fi putut câştigă pe ofiţerii turci cari îi conduceau, pe amploiaţii austriaci, şi n'ar fi putut izbuti puterile lor cele din urmă ce le-au pus toate în joc pentru mântuirea lor! Ei abià putură fi liberi la Sfiniţa, un sat din Bănat, şi de acolea îşi luară drumul fiecare în contro văzù cu ochii. Mai văzurăm o listă tipărită cu vreo douăzeci de nume, între cari se cuprindeà guvernul şi câţivà din deputaţii naţiei cari au luat parte mai activă în reforma cea nouă a ţerii noastre; această listă am văzut-o trecând subt formă de expatriare (?). Despre guvernul Bibescului, care după ce a recunoscut şi a întărit cu iscălitura lui şarta Constituţiei, după ce a recunoscut şi a întărit ministerul ales de popol, cu care a şi intrat în lucrare, şi apoi dându-şi demisia pe care o avem în original a fugit noaptea şi a lăsat ţara într'o criză aşà de mare, în care a apărat-o numai simţul cel bun al popolului Bucureştilor şi marea sa încredere în ministerul cel nou, nu mai avem nimic a zice; căci slăbiciunea şi nepravilnicia lui l-a gonit pentru totdeauna. Guvernul ţerii cel legitim care se bucură de încrederea obştii, care este recunoscut de Poartă şi de toate Puterile Europei prin recomandaţia Porţii, este guvernul constituţional pe care l-a ales ţara şi l-a gonit cu putere de baionete Rusia, care nu aveà mai mult drept în ţară decât numai ca o putere chezeşuitoare a acestei armonii între ţară şi Poartă pe credinţa tractatelor. Cine dar a putut numì guvernul actual al ţerii, şi pe ce temeiuri de legi fu făcut? Este guvern pe prinţipuri de alegere după datinile şi drepturile ţerii? Este o Locotenenţă pe prinţipurile acelui Regulament, măcar impus de Rusia iarăş prin baionete şi pe care naţia l-a ars înaintea mitropolitului care cu atâta solemnitate puse anatema şi pe acela ce va mai cugetà să-l introducă, şi care pretinse însuş în faţa naţiei să i se arză toate ediţiile şi să se antodafeze în toată ţara?— Circularele acestui anatem tipărit în mii de exemplare sub iscălitura mitropolitului au străbătut până dincolo de marginile ţerii. Aşà dar acest om ce a nesocotit dreptul cel mare al ţerii de a-şi alege capul, sfânta Constituţie decretată de naţie şi recunoscută de Poartă,

No. 135. 1849 Maiu 6. lăudată şi admirată chiar de dânsul prin atâtea scrisori autografe ce le păstrăm în original, ce a nesocotit şi chiar desfiinţatul Regulament, şi fără nici o formă, împins numai de setea argintului, primì în sunetul tunurilor ce sfărâmau capitala, în mijlocul taberei unui păşuţ turc, fără altă formă şi altă alegere decât numai dupa o biată hârtie dictată de un generalaş muscal şi cetită ca vai de ea de acest Turculeţ; acest om, zic, ce calcă în picioare datinile, legile, drepturile ţerii, ce vesteji atâta tot orgoliul unei naţii, ce nesocotì anatemul mitropolitului şi primì ticălosul nume de Caimacam, lăsând între baionetele turceşti pe deputaţii naţiei şi pe fiii lui chiar, cari plângeau cu şiroae de lacrămi de ruşinea părintelui lor; acest om fără amor propriu, fără orgoliu naţional, fără amor părintesc, fără frică de Dumnezeu,. este Costandin Cantacuzino, un impostor şi un trădător al naţiei. .

A mai zice ceva şi despre lista aceea de expatriare şi despre nepravilnicia ei, a mai întrebà cine a fost acela ce s'a socotit în drept a expatrià .un guvern şi pe deputaţii unei naţii, ar fi o slăbiciune; noi n'am privit niciodată acea hârtie decât numai ca o farsă în mijlocul unei drame. Această farsă a domnilor Carcaleţ şi Cantacuzin, hronica le-o va atârnà de gât, spre a arătà posterităţii că ce fel de inimi au avut aceia cari le-a mai venit şi gust de glume când o patrie întreagă, care deşì nu a lor, dar cel puţin o patrie întreagă este în doliu.

Rezumăm dar, că ţara astăzi este în anarhie până la întoarcerea guvernului său cel legitim şi toate actele acestei Căimăcămii nelegiuite vor fi ţinute în seamă. Secarea tezaurului public pe care guvernul constituţional l-a lăsat în foarte bună stare, cum şi toate datoriile ce auzim că ar fi făcând această Căimăcămie în numele ţerii, privesc numai pe persoana acelora cari s'au numit de sine guvern şi miniştri, şi stările lor vor răspunde.

No. 136. 1849 Maiu 9.

Jurnalul No. 9 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 9 Maiu, anul 1849, în fiinţa d-lui Marelui Logofet al Dreptăţii, sa cetit răspunsul d-lui procurorului acestei Curţi cu No. 26 la adresul Prezidenţiei Curţii cu No. 4 i însoţita înscrisă mărturie pentru cercetarea pompierilor ce a fost însărcinat a face.

Pe temeiul ofisului cinst. Căimăcămii cu No. 1.585 cetindu-se pâra împotrivirii parucicului Pavel Zăgănescu la cazarme cu arme înpotriva prea puternicei armii împărăteşti oştiri otomaniceşti, şi ne-

putându-se dovedì pravilniceşte nici că s'a împotrivit nici că a dat comanda de împotrivire, Curtea hotăreşte a rămâneà pomenitul Zăgănescu apărat de arătata pâră, şi potrivit art. 282 din Regulament se va slobozì pe chezăşie până la întărirea pricinii. No. 136. 1849 Maiu 9.

C. Ghica, M. Racoviţă, M. Arghiropolu, D. Ralet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, N. Ghica, Gheorghe Văcărescu, Ioan Vlădoianu, I. Costescu, Sc. Roset, M. Lahovari.

Am auzit, P. Zăgănescu.
Pentru copie, Procuror, I. Suţu.
Intocmai, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 11 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 137. 1849 Maiu 9.

Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 9 Maiu, anul 1849, în faţa d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat d-lui Serdarul Gheorghe Cantacuzino, având şi avocaţi cu dânsul pe d-l Gheorghe Manu şi Paharn. Costache Cantacuzino. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 30, adresul d-lui Procurorului cu No. 5, tacrirul dat de d-l Gheorghe Manu i o mărturie a unor proprietari din 2 Maiu 1849 din judeţul Teleorman i tacrirul dat de Paharn. C. Cantacuzino. După aceasta luându-se în băgare de seamă purtările sale în soţietate de mai nainte, arătate chiar prin lucrarea Comisiei, privind că şi vina ce pune Comisia asupră-i, că n'ar fi întrebuinţat influenţa sa asupra popririi arderii Regulamentului, nu este nici una din cele două categorii pentru cari este chemată Curtea a judecà, căci nici însuş a ars, nici a făcut să se arză Regulamentul, şi din chiar actul norodului care a săvârşit această faptă văzându-se însemnată silă la care el n'aveà putere de a se împotrivì, cât şi din raportul său către Vornicie cunoscându-se curat că după datoria postului său l-a înaintat asemănat voinţei norodului, şi în sfârşit văzându-se dovada a mai multor proprietari ai acelui judeţ, cari mărturisesc că şi înainte şi după arderea Regulamentului de şapte ori a cerut ajutor ca un cârmuitor cu a supune pe locuitorii ţărani la datoriile reţiproce ale lor, le-a dat într'atât încât şi cu primejdia de a se bănuì împotrivitor oblăduirii turburătoare de atunci. Considerând Curtea aceste toate şi cunoscând sila norodului, hotăreşte ca să rămâie apărat de vina ce i se imputează, rămâind pe chezăşie dată până la întărirea pricinii.

M. Racoviţă, I. Văcărescu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, Gr. Sc. Roset, M. Lahovari.

Pentru întocmai copie, I. Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

No. 138.
1849
Maiu 9.

Jurnalul No. 12 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Maiu 9, anul 1849, n fiinţa d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat protopopul Cristea Economul din Ruşii-de-Vede, s'a întrebat de are avocat, sau de voeşte a se da avocatul Curţii, şi a răspuns că nu voeşte avocat. S'au cetit toate hârtiile din dela cinst. Curţi cu No. 15 dela 29 Aprilie.

Intrebarea Curţii: Ce dovadă ai că te-a silit norodul a sluji la arderea Regulamentului?

C. Ghica.

Răspunsul Sfinţiei Sale: Am dovadă pe Costache Bujoreanu, Nicolae Croitoru şi Iordache Ciupagea.

Prot. Cristea Iconomul.

După aceasta chibzuindu-se Curtea, a rămas a se scrie Procurorului judeţului Teleorman, ca să cerceteze atât aceşti trei martori cât şi pe alţii, ca să arate în frica lui Dumnezeu adevărul ce vor cunoaşte în această împrejurare a silii propuse de pârîtul.

(Iscăliţi:) C. Ghica, M. Arghiropolu, C. Bălăceanu, N. Ghica, Gheorghe Văcărescu, I. Slătineanu, Ioan Vlădoianu, M. Lahovari.

Pentru copie, I. Suţu.
Intocmai după copie, D. Mihăescu.

No. 139.
1849
Maiu 13.

Jurnalul No. 13 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 13 Maiu, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat de isnoavă d-lui Căpitan N. Greceanul, având de avocat pe d-l Gheorghe Manu, şi s'au cetit dela început toate hârtiile trecute în jurnalul cu No. 5, precum şi adresul Departamentului cu No. 1.225 cu însoţitul în copie răspuns cu No. 118 al Exelenţiei Sale Omer Paşa, şi după chibzuirea ce s'a făcut s'a hotărît pe temeiul ofisului cinst. Căimăcămii cu No. 1.585, cercetându-se pâra împotrivirii d-lui Căpitanului N. Greceanu la cazarmă cu arma înpotriva prea puternicei armii împărăteşti oştiri otomaniceşti, şi dovedindu-se că nici nu s'a împotrivit, nici că a dat comandă de împotrivire, Curtea hotăreşte a rămâneà numitul Gre-

ceanul apărat de arătata pâră, pe temeiul chiar al răspunsului Exelenției Sale Omer Pașa. No. 139. 1849 Maiu 13.

(Iscăliți:) C. Ghica, M. Racoviță, M. Arghiropolu, D. Ralet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoianu, I. Costescu, Graf Sc. Roset, M. Lahovari.

Am auzit, N. Greceanu, G. Manu.
Pentru copie întocmai, Procuror, I. Suțu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 14 al Inaltei Curți criminalicești. No. 140. 1849 Maiu 13.

Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 13 Maiu, anul 1849, în ființa d-lui M. Logofăt al Dreptății, s'a înfățișat C. Zaman și întrebându-se de voește a-și orândui avocat, a răspuns că nu are trebuință de avocat, și s'au cetit toate hârtiile din dela cu No. 180 a Comisiei.

Intrebarea Curții: Neputând tăgădui D-ta că ai fost orânduit comisar, arată Curții de când și până când?

Răspuns: Nu țiu minte de când și până când.

C. Zaman.

Intrebarea Curții: Deoarece ai mărturisit la Comisie că ai ars exemplarele Regulamentului, arată ce exemplare au fost și ce instrucțiuni ai avut.

Răspuns: N'au fost alte exemplare decât hârtiile Căimăcămiei, adecă publicațiile ce se dedese de acea Căimăcămie.

C. Zaman.

Fiindcă însuș Zaman a mărturisit la Comisie prin tacrirul dat acolo, că a ars Regulamentul de prin sate, tăgăduirea ce a făcut la această Curte, că acela n'a fost Regulamentul ci hârtiile Căimăcămiei de atunci, adecă publicațiile ce se dedese de dânsa, nu-i poate fi de ajutor, când odată s'a mărturisit la Comisie subt a sa iscălitură, și prin urmare dovedit fiind de vinovat în faptă criminală, atât răsvrătitoare cât și necinstitoare către amândouă înaltele Puteri, s'a hotărît ca potrivit § 1-iu dela art. 2-lea, partea 6, cap. 1-iu, precum și după § 2-lea, art. 2-lea și după art. 4-lea dela cap. 9, partea 5 din pravila pământului, numitul Costache Zaman să se trimită la munca Giurgiului pe soroc de ani șase.

C. Ghica, M. Racoviță, M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălăceanu, N. Ghica, G. Văcărescu, Ioan Slătineanu.

No. 140. 1849 Maiu 13.

Cetindu-se jurnalul în auzul pârîtului Costache Zaman, şi nevoind a iscăli, s'a iscălit de mine.

Procurorul Inaltei Curţi, I. Suţu.
Pentru copie întocmai, Procuror I. Suţu.
Pentru copie întocmai după copie, N. Rădileanu.

No. 141. 1849 Maiu 13.

Jurnalul No. 15 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 13 Maiu, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui M. Logofăt al Dreptăţii, s'au cetit adresele Secretariatului cu No. 816 şi al Departamentului din Năuntru No. 5.605, a rămas ca prin d-lui Procurorul să se cerceteze în a cui păstrare a fost Regulamentul şi de către cine s'a luat, şi dacă Petrovici a fost între aceia, precum şi orice alte iscodiri va socoti d-lui că se pot luà spre descoperirea adevărului, precum asemenea prin şeful Agiei să cerceteze pe dorobanţii ei ce au fost faţă la ducerea Regulamentului la locuinţa Mitropolitului şi la arderea lui, dacă între acei arzători sau îndemnători a fost şi Scarlat Petrovici şi dacă a venit şi el împreună cu dânşii la locuinţa Mitropolitului.

(Iscăliţi :) M. Racoviţă, M. Arghiropolu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoianu, I. Costescu, Graf Sc. Roset, M. Lahovari.

Pentru copie întocmai, Procuror I. Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

No. 142. 1849 Maiu 13.

Articol din «Espatriatul». No. 9. 1849. 13. V.

România.

In gazeta nemţească din Bucureşti din 12 Aprilie cetim, că ministrul celor din întru Ioan Filipescu publică două decrete ale înaltei Căimăcămii din 7 Aprilie sub No. 3.551. In cel dintâiu se declară că guvernul din Transilvania, ca uzurpat de către insurgenţi, nu e recunoscut; prin urmare rumpe toate relaţiile cu această ţară, şi priveşte de invalabile toate pasporturile ei ce vin în România.

Prin celălalt se face cunoscut tuturor celor ce cer pasporturi pentru Transilvania, că nu mai au voie a se întoarce în România când se vor arătà la frontieră cu paşaporturile lor vizate de guvernul revoluţionar din Transilvania; căci chiar acel guvern nu e recunoscut de legal.

Intrebăm acum care ministru şi care înaltă Căimăcămie? Este astăzi guvern şi minister în România? Cum s'a făcut acest guvern şi cine a alcătuit şi întărit un minister? S'a compus guvernul sau această Căimăcămie din acele trei persoane măcar ce hotăraşte acel Regulament autodofat în toată ţara şi afurisit de sperjurul mitropolit? S'a făcut cu vreo alegere după datinile şi drepturile ţerii? S'a făcut după alegerea Constituantei, precum a legiuit şarta Constituţiei decretată de naţie în temeiul dreptului său de autonomie, aprobată de singura putere protectoare a acestei ţeri, care este Inalta Poartă, şi recunoscută de toate Puterile europene cu atâta solemnitate prin agenţii lor, generalii consuli din Bucureşti? Un simplu particular, fugar din ţară, pârît chiar de Rusia şi scos de Poartă din ministerul guvernului lui Ghica cu pâră de fur şi jefuitor, un om ce făcù toate înjosimile imaginabile spre a puteà căpătà un post sub guvernul Bibescului, şi nu-l putù căpătà, un Fanariot renegat ce intrigă a se publicà acea broşură infamă prin care trage pe Români din origine slavonă, ca să slujească panslavismului, ce înnegreşte şi tăgădueşte toate numele cele frumoase ale eroilor şi bărbaţilor ce înfrumuseţează paginele istoriei noastre, ce huleşte şi calomniază toată junimea română; care avù neruşinarea, după ce bărbaţii revoluţiei dela 9 şi 11 Iunie nu voiră să primească banii lui ce-i propuneà spre a-i întrebuinţà la revoluţie, să scrie atâtea scrisori linguşitoare guvernului constituţional, lăudându-l şi urcându-l până în cer, ca doar cu acestea să mai poată apucà vreun oscior de lins ca acela ce avù sub guvernul lui Alexandru Ghica; un om în sfârşit ce nu avù ruşine a se declarà de trădător în faţa unei naţii întregi şi a mărturisi singur în uimirea lui de bucurie, când fu numit de Fuad, şoptit de Duhamel, caimacam, că va sluji cu credinţă Rusiei şi Turciei, fără să pomenească o vorbă măcar pentru ţara lui; un om ca acesta, plântat aci fără nici o formalitate legală, se poate zice guvern şi Căimăcămie, şi poate el alege şi numi un minister cu care să dispozeze de veniturile ţerii, de drepturile unei naţii, şi de interesurile ei? Dar ce nu se poate face într'o anarhie ca aceasta în care se află biata ţară de opt luni de zile? Plângerea noastră nu este împotriva Muscalilor cari au fost totdeauna inemicii noştri şi omorîtorii existenţei noastre, nu este nici împotriva ciocoilor, şcolarii Fanarioţilor, ce n'au nici patrie nici Dumnezeu şi cari au fost totdeauna gata a vinde toată ţara pentru un oscior de lins, căci pentru ei e bun chilipir această anarhie în care este astăzi ţara, şi noi n'am aşteptat niciodată vreun bine dela dânşii. Noi ne plângem

No. 142.
1849
Maiu 13.

No. 142. 1849 Maiu 13. înprotiva Porţii de indiferenţa şi apatia cea mare ce arată pentru o naţie care de secoli şi-a pus drepturile şi datinile sub umbrirea ei; în braţele căreia ne-am dat şi acum cu toată încrederea sfăşiind în faţa Europei masca Rusiei, vicleanului chezaş, ce semănă vrajba şi băgă răceala între ţară şi între Poartă. Ne plângem numai de suzeranul nostru, ale cărui interese noi nu le-am deosebit niciodată de ale noastre şi cărui am fost mai credincioşi decât mulţi poate chiar dintre membrii divanului său; ne plângem, zic, cum a putut Poarta să sufere ca nişte ciocoiaşi muscăliţi, vrăşmaşi declaraţi ai Porţii, să poată întrebuinţă chiar armele Porţii spre a gonì cu ele pe toţi bărbaţii ce ştiau să păstreze şi onoarea şi interesurile ambelor ţeri, Turcia şi România; şi cum poate ca subt ochii ei, când are un comisar şi oştiri în ţară, o ţară constituţională, dată constituţională subt protecţia ei şi recunoscută astăzi constituţională de dânsa, cum poate, zic, a suferì să se dea de nişte oameni ca aceştia, ce sunt în capul trebilor ţerii, nişte asemenea decrete anticonstituţionale şi cari, după ce desonoară atât pe România, cât şi pe Turcia, protectoarea ei, apoi este şi cu totul împrotiva interesurilor ambelor ţeri. Ungaria astăzi numără trei sute mii baionete în rândurile ei; are o voinţă de fier şi toată vigoarea unei naţii june şi răsboinice; apoi lăsând toate celelalte cuvinte de onoare, cine va apără România? Săraca Romania! când aceşti Unguri ce au declarat pân'acum în toate actele lor că vor amicie, pace şi bună înţelegere cu toţi vecinii lor, văzând atins amorul lor propriu chiar de România, de România mai întâiu de toate celelalte naţii, va cere o satisfacţie acestei slăvite Românii ce nu-i mai poate ţineà frunte ca alte dăţi? Venì-va atunci Poarta, şi chiar dacă n'ar fi împrotiva interesurilor lor, ca s'o apere? Turcul nu ştie cum se bat astăzi Ungurii; şi de voeşte s'o afle, întrebe pe prietenii săi Muscal şi Neamţ.

Sperăm însă că guvernul cel prudent al Ungariei cum şi generoasa naţie maghiară, care ne-a dat mai multe probe de simpatia ce are cu naţia română, şi care cunoaşte că guvernul cel legitim al ţerii lipseşte din ţară, şi că nişte asemenea acte de discordie, date de nişte ciocoiaşi capi ai anarchiei în care se află astăzi ţara, nu pot fi luate ca expresia României. România este constituţională ca şi Ungaria; guvernurile lor legitime şi liberale, ca unele ce sunt de aceeaş conduită politică, îşi vor da mâna spre a fi un simbol de amicie, de înţelegere şi pace eternă între aste două naţii ce au acelaş interes una de către alta, şi se aseamănă atât de bine în caracter şi principiuri.

Jurnalul No. 16 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 143. 1849 Maiu 16.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi luna Maiu 16, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Pitarul Costache Apostolescu şi întrebându-se dacă are advocat sau de voeşte a i se da advocatul Curţii, şi a răspuns că nu voeşte. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei subt No. 77, precum şi tacrirul dat aici la această Curte, după care luându-se în băgare de seamă toate împrejurările pricinii i dovezile din dela Comisiei, deşì s'a găsit iscălit şi numele Pitarului C. Apostolescu în protestul alcătuit şi semnat de mai multe feţe din orăşenii dela Turnu pentru arderea Regulamentului de acolo, dar din chiar acele acturi se dovedeşte nu numai bunele purtări ale sale în soţietate, atât înaintea revoluţiei precum şi după eclatarea ei, dar şi că iscălitura sa pusă într'acel act nelegiuit a fost prin siluire de către acei ce au ars Regulamentul şi la care el n'avù putere a se împotrivì. In sfârşit din toate acestea făcându-se deplină dovadă că el nici a ars Regulamentul, nici a făcut să se arză, Curtea hotărăşte a remâneà pârîtul apărat de vina ce i se împutează, remâind tot pe chezăşia dată până la întărirea pricinii.

C. Gr. Ghica, M. Racoviţă, D. Ralet, I. Văcărescu, M. Florescu, I. Vlădoianu, I. Costescu, M. Lahovari.

Am văzut jurnalul, C. Apostolescu.
Pentru copie întocmai, Procurorul, I. Suţu.
Intocmai după copie, D. Mihăescu.

Jurnalul No. 17 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 144. 1849 Maiu 16.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 16 Maiu, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Ştefan Sfetcovici şi întrebându-se de voeşte a i se orânduì avocat, a răspuns că nu are trebuinţă. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei.

Intrebarea Curţii: Ce dovadă ai ca ai fost silit a iscălì protestul atingător de arderea Regulamentului?

Răspuns: Pociu înfăţişà dovezi vrednice de credinţă.

Şt. Sfetcovici.

Intrebare: In câtă vreme poţi să înfăţişezi asemenea dovezi?

Răspuns: Mă rog să mi se dea soroc de cincisprezece zile.

Şt. Sfetcovici.

No. 144. 1849 Maiu 16.

A rămas până când aducând asemenea dovezi să se urmeze cercetarea.

(Iscăliţi :) Luminăţia Sa Beiz. G. Ghica, Logofeţii, M. Racoviţă, Arghiropolu, D. Ralet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, Ioan Slătineanu. Aga I. Vlădoianu, Maior Ioan Costescu şi Paharn. M. Lahovari.

Pentru copie întocmai, I. Suţu.
Intocmai după copie, D. Mihăescu.

No. 145. 1849 Maiu 17.

Notă din «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 167. 1849. 16. VI.

Von Bucharest, 29 Mai, schreibt man den Const. Bl. a. B., dass die russische Armee noch regungslos in der Walachei liege, also von dieser Seite kein Einrücken nach Siebenbürgen erfolgt sei. Dagagen hätte die türkische Regierung unterm 21 (9) Mai angezeigt, dass an der Banater Gränze ein Truppencorps zusammengezogen werden solle. Die türkische Bevölkerung, unzufrieden seit langem, wäre von magyarischen Emissären aufgeregt worden, und die Ernennung Stirbey's zum Hospodar hätte eine Protestation der Bojaren zur Folge gehabt.

No. 146. 1849 Maiu 19.

Jurnalul No. 18 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 19 Maiu, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Alecu Petrescu şi întrebându-se de voeşte a-şi orândui avocat, a răspuns că nu are trebuinţă, şi s'au cetit hârtiile din dela Comisiei cu No. 178.

Intrebarea Curţii: Ai ceva a mai adăugà sau a schimbà afară din cele ce ai arătat la Comisie?

Răspunsul numitului: Am dovadă că silit am iscălit acel protest pentru arderea Regulamentului din oraşul Turnu şi mă îndatorez a le aduce.

A. Petrescu.

Fiindcă însuş A. Petrescu a mărturisit la Comisie prin tacrirul dat acolo, precum şi la această Curte că a ars Regulamentul dela oraşul Turnu, iscălind şi în protestul iscălit de mai multe feţe al săvârşitorilor acestei fapte, nu-i poate fi de ajutor deşarta pricinuire ce face că ar fi urmat această faptă de sila norodului şi că ar fi

având dovezi, în vreme ce lucrările lui de propagant şi luarea de sine-şi a cârmii judeţului i înrâurirea ce exersă asupra turburătorilor este întru toate soglăsuită că acea faptă a arderii Regulamentului, în potriva căreia nu s'a arătat în urmă cu nici o protestuire sau căire; şi prin urmare dovedit fiind de vinovat în fapta criminală, atât răsvrătitoare cât şi necinstitoare către amândouă înaltele Puteri, s'a hotărît ca potrivit § 1-iu dela art. 2, partea 6, cap. 1-iu, şi după § 2-lea, art. 2-lea, şi după art. 4-lea dela cap. 9-lea partea 5 din pravila pământului, numitul Alecu Petrescu să se trimiţă la munca Giurgiului pe soroc de ani şase. No. 146. 1849 Maiu 19.

(Iscăliţi:) M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoianu.

A. Petrescu fiind faţă la cetirea jurnalului, n'a voit să-l iscălească, de aceea am iscălit eu.

Procuror, I. Suţu.
Pentru copie intocmai, Procuror I. Suţu.
Pentru intocmai după copie, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 19 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 147. 1849 Maiu 19.

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 19 Maiu, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui M. Logofăt al Dreptăţii, s'au cetit din dela pricinii Pitarului Scarlat Petrovici jurnalul încheiat la 13 ale următoarei i răspunsul d-lui procurorului al acestei Curţi cu No. 41 i alăturările lui de cercetarea ce a fost însărcinat a face.

Fiindcă din cercetările şi iscodirile ce s'au făcut nu s'a putut face dovadă pravilnică că d-lui Pit. Scarlat Petrovici a ars sau a făcut să se arză Regulamentul, Curtea hotăreşte a rămâneà numitul Petrovici apărat de vina ce i se impută, rămâind tot pe chezăşia dată până la întărirea pricinii.

(Iscăliţi:) M. Racoviţă, D. Ralet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, I. Vlădoianu, I. Costescu, Sc. Roset, M. Lahovari.

M. Petrovici am auzit jurnalul.
Asemenea, G. St. Mano.
Pentru intocmai, I. Suţu.
Pentru intocmai după copie, N. Rădileanu.

No. 148.
1849
Maiu 20.

Jurnalul No. 21 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Maiu 20, anul 1849, în fiinţa a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Boicea Radovici şi întrebându-se de voeşte a-şi orândui avocat, a răspuns că n'are trebuinţă.

S'au cetit hârtiile din dela Comisiei cu No. 134.

Intrebările Curţii: Eşti întrebat a răspunde ce te-a silit a merge la arderea Regulamentului?

C. Ghica.

Răspunsurile numitului: Indemnarea orăşanilor, cărora am urmat orbeşte, care am crescut pe mânile lor.

Boicea Radovici.

Fiindcă însuş Boicea Radovici a mărturisit că după îndemnarea altor orăşani s'a înduplecat a merge la arderea Regulamentului la locul unde s'a săvârşit fapta, Curtea luând în băgare de seamă purtările sale de mai înainte, ce se vădesc aplicate în fapte turburătoare, i a sa mărturisire, hotărăşte ca numitul Boicea, ca unul ce a făcut să arză Regulamentul, şi prin urmare dovedit fiind de vinovat în faptă criminală şi necinstitoare către amândouă Inalte Puteri, potrivit § 1-iu dela art. 2, partea 6, cap. 1-iu, şi după § 2, art. 2, şi după art. 4 dela cap. al 9-lea, partea 5 din pravila pământului, numitul Boicea Radovici să se trimiţă la închisoarea mânăstirii Znagovului pe soroc de ani trei.

M. Arghiropolu, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, M. Lahovari.

Boicea Radovici fiind faţă la cetirea jurnalului, n'a voit să iscălească. De aceea am iscălit eu.

Procuror, I. Suţu.
Pentru copie întocmai, Procuror, I. Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

No. 149.
1849
Maiu 20.

Jurnalul No. 22 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Maiu 20, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat d-l Ioan Rotescu şi întrebându-se de voeşte a-şi orândui avocat, a răspuns că nu voeşte.

S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 171.

Intrebările Curţii: Ce ai a răspunde în potriva celor măr-

turisite prin tacrirul dat la Comisie, că ai fost propagant şi ai ars Regulamentul prin sate. No. 149. 1849 Maiu 20.

C. Gr. Ghica.

Răspunsurile numitului: Răspunz că eu am primit această sarcină ca simplu slujbaş, că aceasta mi s'a dat fără să o cer, că nu mă socotesc de arzător al Regulamentului prin arderea acelor exemplare, ce s'a săvârşit nu de mine ci de săteni, la sărbătorirea ce s'a făcut de preoţii bisericii după porunci formale ale Departamentului, şi prin urmare nu s'a înţeles bine ceeace se zice în tacrirul meu, că adecă eu sunt arzător de Regulament, că nici ca propagant nici ca simplu orăşan n'am încuviinţat prin nici un act arderea acestui exemplar, şi cu un cuvânt dovezile mele sunt poruncile Guvernului de atunci, pe cari neprimindu-le drept dovezi cinst. Curte, socotesc de prisos a mai aveà avocat, că când au primit toţi amploiaţii să slujească subt acel Guvern, a trebuit să primesc şi eu unul, urmând a se supune cinevà şi la ocârmuirea ţerii, şi făcând cele ce arăt prin tacrirul meu, afară din ardere, nu mă socotesc nici de arzător, nici prin ceeace am făcut am săvârşit faptă revoluţionară, ci am urmat machiniceşte poruncilor ce aveam, că n'am mers a aghità prin sate la arderea Regulamentului, decât după ce Suleiman Paşa a recunoscut Locotenenţa, adică m'am sfiit de a pune în lucrare toate poruncile, până ce acel guvern s'a recunoscut de Suleiman Paşa şi s'a felicitat de toţi reprezentanţii Puterilor străine.

I. Rotescu.

Fiindcă Ioan Rotescu a mărturisit la Comisie prin tacrirul dat acolo că a făcut să se arză Regulamentul prin sate, Curtea luând în băgare de seamă atât mărturisirea sa cât şi aplecarea sa în fapte revoluţionare prin slujba de propagant ce a urmat, hotărăşte ca dovedit fiind de faptă criminală şi necinstitoare către amândouă înaltele Puteri, potrivit § 1 dela art. 2, partea 6, cap. 1, precum şi după § 2 art. 2 şi după art. 4 cap. 9 dela partea 5 din pravilă, numitul Ioan Rotescu să se trimiţă la închisoarea mân. Znagovului pe soroc de ani şase.

C. Ghica, M. Arghiropolu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoianu, I. Costescu, M. Lahovari.

Nevoind a iscăli Ioan Rotescu, am iscălit eu.

I. Suţu.

No. 150. 1849 Maiu 25. **Adresa No. 2.205 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul trebilor din Lăuntru.**

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 53. 1849. 1. VI.)

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament din Năuntru.

Exelenţia Sa d-l Gheneral Lüders, prin notele subt No. 186 şi 822, face cunoscut Căimăcămiei că Pitarul Costache Anghelescu, Alexandru Chiropolu, Gheorghe Băjescu, Dimitrie Ciupescu, Nicolae Cuţarida, Vasilie Şepcarul şi Nipomuc Tradovici, după cercetarea şi hotărîrea Comisiei cercetătoare s'au găsit nevinovaţi, şi aşà a poruncit Exelenţia Sa a li se întoarce chezăşiile date pentru ei.

Căimăcămia face cunoscut de aceasta cinst. Departament, poftindu-l a obştì după cuviinţă a numiţilor desvinovăţire.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

No. 151. 1849 Maiu 26. **Jurnalul No. 23 al Inaltei Curţi criminaliceşti.**

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Maiu 26, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Filip Ionescu, având şi avocat pe d-l Costache Donescu, şi s'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 75, cât şi tacrirul dat de avocatul la această Curte. Deşì pârîtul Filip Ionescu s'a găsit iscălit în protestul săvârşitorilor arderii Regulamentului dela oraşul Turnu, dar luând Curtea în băgare de seamă vieţuirea lui de mai înainte, dovedită şi de Comisie, că n'a luat parte la nici o faptă revoluţionară, precum şi împrejurarea păstrării banilor aflaţi în cassa tribunalului, după care erà să se înduplece silii ce i s'a întrebuinţat (de) aceia ce au săvârşit aceste fapte ca să iscălească acel act, cu atât mai cu seamă că el fiind îngrijitor asupra pazei acelor bani, nu puteà să se tragă, ci urmà a sta spre a lor pază; din toate acestea se dovedeşte că iscălitura sa pusă într'acel act este de silă, şi prin urmare dovedit fiind că nici a ars, nici a făcut să se arză Regulamentul într'acel oraş, Curtea hotărăşte a rămâneà pârîtul apărat de vina ce i se împutează, remâind tot pe chezăşia dată până la întărirea pricinii.

C. Ghica, M. Racoviţă, D. Ralet, I. Văcărescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, Gr. Sc. Roset, M. Lahovari.

Filip Ionescu.

C. Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti.

Pentru copie, I. Şuţu.

Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 24 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 152. 1849 Maiu 26.

Copie Arh. St. Dos. No. 5.357. M. Just.)

Astăzi la 26 Maiu 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Alecu Ciculescu, având avocat pe d-l Pitar C. Donescu; s'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 88. Deşi pârîtul Alecu Ciculescu s'a găsit iscălit în protestul săvârşitorilor arderii Regulamentului dela oraşul Turnu, dar luând Curtea în băgare de seamă că pomenitul după chiar arătarea Comisiei n'a luat parte la nici o faptă revoluţionară, iar către aceasta că el aflându-se faţă când a venit norodul de a luat Regulamentul din presusdvie, ca un amploiat mic al tribunalului şi străin într'acel judeţ n'a putut a se împotrivì la iscălirea acelui act, dintr'aceasta rămâne dovedit că pârîtul Alecu Ciculescu nici a ars, nici a făcut să se arză Regulamentul în oraşul Turnu, şi prin urmare iscălitura sa (e) pusă de silă la acel act. De aceea Curtea hotărăşte a remâneà apărat de vina ce i se impută, şi până la întărirea pricinii va sta tot pe chezăşia dată.

C. Ghica, M. Racoviţă, D. Ralet, I. Văcărescu, N. Ghica, I. Vlădoeanu, I. Costescu, Graf Sc. Roset, M. Lahovari.

Am auzit jurnalul, Alecu Ciculescu.
C. Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti.
Pentru copie, I. Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 25 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 153. 1849 Maiu 27.

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Maiu 27, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Pitarul Grigorie Mihăescu.

S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 164.

Intrebarea Curţii: Voeşti a-ţi orânduì avocat.

Marele Ban C. Chica.

Răspunsul pârîtului: N'am trebuinţă de avocat.

Grigorie Michăescu.

Intrebarea Curţii: Cum poţi zice că n'ai luat parte activă la arderea Regulamentului, în vreme ce chiar fiinţa atribuţiilor postului ce ocupai atunct de prezident Maghistratului, ales şi orânduit

No. 153. 1849 Maiu 27

de revoluţionari, având şi toată încrederea lor precum şi înclinarea d-tale cu acei răsvrătitori dovedeşte că n'ai fost la arderea Regulamentului ca un privitor, ci ca un îndemnător şi conlucrător.

M. Ban C. Ghica.

Răspunsul pârîtului: Măcar deşi am fost prezident al Maghistratului, dar n'am contribuit nimic la arderea Regulamentului, ci am fost dus de popul până la locul unde s'a săvârşit arderea şi de acolo m'am întors acasă îndărăt, fără să fi văzut cum l-au ars.

Grigorie Mihăescu.

Intrebarea Curţii: Unde se află diploma d-tale de rang şi de unde se poate aduce, căci Curtea are ştiinţă că l-ai ars.

M. Ban C. Ghica.

Răspunsul pârîtului: Diploma mea a fost la un loc cù cărţile, dar ce se va fi făcut nu ştiu; în sfârşit mărturisesc că prin siluire şi prin îndemnarea altora am ars-o.

Gr. Mihăescu.

Cercetându-se pâra adusă asupra Pitarului Grigorie Mihăescu şi luându-se în băgare de seamă atât înclinarea numitului cu revoluţionarii, cât şi desăvârşita încredere acestor din urmă către dânsul, încât l-au şi ales prezident al Maghistratului, i conlucrarea sa cu arzătorii Regulamentului prin chiar mărturisita ardere de către el a diplomei rangului său, îl declară Curtea de vinovat în săvârşirea arderii Regulamentului din Craiova, şi prin urmare ca un dovedit de căzut în faptă criminală de răsvrătire şi de necinste către amândouă înaltele Puteri, şi hotărăşte ca, potrivit, art. 294 din Regulament şi § 1 dela art. 2, cap. 1, partea 6, precum şi după § 2 dela partea 2, şi după art. 4, dela cap. 9, partea 5 din pravila pământului, luându-i-se rangul de către Inalta Stăpânire, să se trimiţă numitul Mihăescu la închisoarea mânăstirii Znagovului pe soroc de ani şase.

C. Grigore Ghica, M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, M. Lahovari.

Gr. Mihăescu, nevoind a iscăli, am iscălit eu.

Procuror, Suţu.
Pentru copie, Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 26 al Inaltei Curţi criminaliceşti. — No. 154. 1849 Maiu 30.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi în 30 Maiu, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Scarlat Turnavitu, având avocat pe d-lui Pitarul Costache Donescu, avocatul Curţii. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 181.

Intrebarea Curţii: Ce ai a răspunde în potriva învinovăţirii d-tale ce este dovedită prin cercetarea Comisiei?

M. Ban C. Gr. Ghica.

Răspunsul numitului: Nu este nimic dovedit prin cercetarea Comisiei decât numai adevăr favorabil pentru mine, căci arderea Regulamentului organic în oraşul Focşani s'a urmat în urma arderii Regulamentului din Bucureşti şi după afurisania ce s'a cetit din partea Mitropolitului, şi opinia mea n'a fost ca să se arză Regulamentul, fiind de prisos arderea lui, dacă odată erà dată proclamaţia afară pentru a lui desfiinţarea, cu cât mai vârtos că nici poruncă am avut dela Guvern ca să arz Regulamentul, şi aceasta a fost voinţa norodului, la care nu m'am putut împotrivì.

Nevoind a iscălì răspunsurile sale date şi dictate de el, am iscălit eu.

I. Suţu.

Intrebarea Curţii: Dacă nu erà opinia şi voinţa d-tale de a se arde Regulamentul, şi mai vârtos dacă n'ai avut asemenea poruncă, cum n'ai protestat împotriva unei asemenea fapte şi nici măcar n'ai raportuit?

M. B. C. Gr. Ghica.

Răspunsul numitului: Văzând urmarea făcută în Bucureşti, precum pe larg arăt în tacrirul meu dat la Comisie, am socotit de prisos a raportà, precum şi afurisania părintelui Mitropolit m'a făcut să socotesc de prisos a protestà.

Scarlat Turnavitu nevoind a iscălì, am iscălit eu.

I. Suţu.

In urma întrebării răspunsurilor de mai sus, fiind propunerea d-lui Scarlat Turnavitu de a i se da în scris întrebările ce i s'au făcut de această Curte, după chibzuirea ce s'a făcut, s'a încuviinţat a sa cerere, pe cari i se vor şi da prin d-l Pitarul C. Donescu, avo-

No. 154. 1849 Maiu 30. catul Statului, ca să-şi facă răspunsurile sale în scris după a sa cerere.

C. Ghica, M. Racoviţă, M. Arghiropolu, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, N. Ghica, I. Costescu, M. Lahovari.

Pentru copie (iscălit:) Procuror Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

No. 155. 1849 Maiu 30.

Jurnalul No. 27 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 30 Maiu 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a mai înfăţişat Ştefan Sfetcovici şi s'a cetit dovada a opt orăşani dela Turnu, ce a adus-o însuş Sfetcovici, după îndatorirea din jurnalul încheiat la 16 Maiu; fiindcă atât din arătarea ce face Comisia prin jurnalul său, că pomenitul Ştefan Sfetcovici n'a luat nici o parte în fapte revoluţionare, precum şi din dovada adusă la această Curte dela opt orăşani ai Turnului, boieri şi neguţători, arătătoare de bunele şi cinstitele sale purtări ce a avut în soţietate atât mai înainte de salutarea revoluţiei cât şi după a ei eclatare, că nici propagant a fost, nici invitător al arderii Regulamentului. Din toate acestea se dovedeşte că iscălitura sa pusă în protestul săvârşitorilor arderii Regulamentului dintr'acel oraş a fost de sila norodului, şi prin urmare făcându-se dovadă că nici a ars Regulamentul, nici a făcut să se arză, Curtea hotăreşte a rămâneà numitul Sfetcovici apărat de vina ce i se impută, rămâind tot pe chezăşia dată până la întărirea pricinii.

C. Ghica, M. Racoviţă, D. Ralet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, N. Ghica, I. Costescu, M. Lahovari.

Am auzit jurnalul, Ştefan Sfetcovici.
Pentru copie, I. Suţu.
Pentru intocmai după copie, N. Rădileanu.

No. 156. 1849 Maiu 31.

Adresa No. 6.418 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Logofeţia Dreptăţii.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Departamentul trebilor din Năuntru al Prinţipatului Ţerii-Româneşti.

Secsia 1, masa 1.

Cinstitei Logofeţii a Dreptăţii.

După găsirea cu cale a cinst. Comisii alcătuită pentru cerce-

tarea celor amestecați în fapte revoluționare, încunoștințată Departamentului prin adresul No. 640, de a se cercetà prin într'adins cinovnic și procuror judecătoresc dacă câte a arătat Subcârmuitorul plășii Argeșului din județul Muscel pentru parucicul în ostafcă Toma Conțescu din orașul Pitești, carele se află acum subt arestul dela Văcărești, sunt adevărate, adecă că la 29, 30 și 31 Maiu anul încetat 1848, cu 14 zile înaintea izbucnirii revoluției, a invitat pe locuitorii satului Racovița și alți alăturași la răsvrătire, cu făgădueli de apărare de toate datoriile sătești și proprietăricești, de bani și arme, zicându-le și să nu mai primească în satele lor pe nici un dregător al Stăpânirii; după care puindu-se în capul lor, înarmați fiind cu ciomege, a mers de a călcat tahtul Subcârmuirii; Departamentul pe de o parte a și numit din parte-i pe d-lui Ioniță Știrbulescu, căruia i s'a și dat dela trimisă de cinst. Comisie a Cârmuirii Muscel, atingătoare de această împrejurare; iar pe de alta cu cinste poftește și pe cinst. Logofeție să binevoească a poruncì d-lui Procurorului Tribunalului local, cel ce din acea delă se vede că a intrat în lucrarea acestei pricini, ca împreună cu cinovnicul și în ființa numitului Conțescu ce într'adins și cu pază merge acolo, a Subcârmuitorului și a locuitorilor să săvârșească prezisa cercetare, și luându-se înscrisuri de acele ce se vor descoperì subtadeverite de Subtcârmuitor și Cârmuire, să se trimiță la acest Departament, și dânsul să le înainteze cinst. Comisii după cerere. No. 156. 1849 Maiu 31.

Șeful Departamentului, Iancu Filipescu.
Șeful secției, Steriade.

Petiția lui I. Rotescu către Caimacamul Țerii-Românești. No. 157. 1849 Maiu.

Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Exelenției Sale Caimacamului Țerii-Românești.

Exelență,

La douăzeci ale curgătoarei luni Inalta Curte criminală ce s'a întocmit pentru cercetarea arestaților politici, printr'o silită aplicație a art. 2, cap. 1, partea 6-lea și art. 4, cap. 9, p: 5, mă califică de zurbagiu, și majoritatea membrilor acei Curți subscriu o sentință, prin care mă osândește la exil de șase ani. In contra acestei sentințe am protestat verbal și am rugat pe d-l procuror a protestà și d-lui prin împlinirea legiuitelor forme. Astăzi zisul d. procuror viind

No. 157. 1849 Maiu. în spital, unde îmi caut sănătatea ce mi s'a ruinat prin închisoare, mi-a spus că protestul mi se primeşte. Plin de speranţă că primindumi-se se va luà şi în consideraţie, nu întârziu a protestà în contra acei sentinţe şi a vă rugà în numele Măririi Sale Sultanului, graţiosul nostru Suzeran, ca să binevoiţi a face să se iea în băgare de seamă prin de al doilea înfăţişare la Inalta Curte cele următoare:

1-iu. Gravitatea vinii de zurbagiu înfăţişează caracterul unui om rebel, unui om care ori se pune în capul unei cete cu care mai dinainte a conspirat în contra guvernului, ori că e complice al unui asemenea complot, în scurt zurbagii sunt aceia ce nu pot fi nici adevăraţii revoluţionari cari în ziua de 11 Iunie n'au făcut decât o demonstraţie politică, adică aceia cari cu mâna armată puind puterea fizică în contra puterii morale, după care se cârmueşte o ţară, derapănă edifiţiul soţial, cu scop ori de a modificà legile, sau, fără a schimbà sistema, schimbă numai persoanele ce guvernă ţara. Care a fost scopul sculării în România şi cine a dat impulsii acestei mişcări, eu nu sunt competent a le cunoaşte. Tot ce ştiu este că neluând parte nici la evenimentul dela 9, nici la cel dela 11 Iunie, nu sunt nicidecum compromis, nici am făcut vreo demonstraţie politică de o asemenea natură; acest adevăr mare îl pot mărturisì toţi oamenii ce mă cunosc şi-l ştie Dumnezeu şi conştiinţa mea.

II-lea. Calomnia ce mi se face, că eu aş fi avut curajul de a necinstì Inaltele două Puteri suzerană şi protectriţă, este pâra cea mai neagră ce mi se aduce; eu nici am făcut să se arză Regulamentul, precum se zice de Inalta Curte, nici l-am ars; fapta aceasta este a poporului, şi dacă poate fi cineva responsabil, sunt cei ce rău ori bine au proclamat suveranitatea poporului în administraţia din lăuntru a ţerii, mai vârtos că nici erà posibil ca să fac să se arză; şi de aceea zic că numai două cauze principale au mijlocit arderea Regulamentului şi cari sunt prea fireşti, adecă: ori că Regulamentul s'a considerat ca viţios, ori că execuţia lui a fost foarte rea; căci dacă poporului i-ar fi plăcut, nu mai rămâne îndoeală că el, care atunci erà în toată puterea lui, l-ar fi apărat, şi cine ar fi cutezat să-l arză?

III-lea. Eu n'am propagat idei revoluţionare, căci revoluţia îşi terminase fapta. Eu am fost un simplu funcţionar cu leafă ca toţi, şi n'am avut nici o misie secretă, ci cu totul alta. Ea a fost ca să întâmpine orice duh de anarşie, ce bine ştiţi, Exelenţă, c'a bântuit atâtea staturi ruinându-le prin înfricoşatul răsboiu civil, şi ca să cruţ ţara de orice mişcare turburătoare şi periculoasă soţietăţii. Poate

mărturisì un judeţ întreg, că eu ca ajutor formal al Administratorului n'am zis la nici un ţăran altcevà, decât să fie liniştiţi, să nu facă pagubă proprietarilor şi chiar ţerii, părăsind bucatele pe câmpuri, şi să s'aştepte în pace a le venì binele prin legitimul canal al obşteştii Adunări. Aceste sunt vorbe revoluţionare? Invitat-am eu pe ţărani să amerinţe pe cinevà? I-am învăţat oare (omul cel mai pacinic) a luà vreo poziţie ostilă în contra Inaltei Porţi, ca să pociu fi zurbagiu? In sfârşit este vreun articol în Condica civilă aplicabil la fapta mea? Este determinată cel puţin pedeapsa de zurbagiu ce pe nedreptate mi se aplică? Dacă în legi nu se prevede o pedeapsă, nu este nici vină. No. 157. 1849 Maiu.

IV. De am servit subt Guvernul ordinat prin Revoluţie, şi acesta este un păcat politic, apoi atunci toţi foncţionarii ce nu s'au retras din posturile lor nu sunt mai puţin păcătoşi. Dacă iarăş mi se impută că am stat faţă la solemnităţile ce s'au făcut prin bisericile satelor pentru acea proclamaţie, aceasta nu va să zică că am mărturisit înaintea cinstitei Curţi că am făcut să se arză Regulamentul, căci zisa solemnitate s'a săvârşit mai întâiu în câmpul Filaretului faţă cu poporul Capitalei, cu clerul având pe Sf. Sa Părintele Mitropolitul în capul lor, şi cu mai mulţi din notabiili ţerii; pe urmă la oraşele de căpetenie ale fiecăruia judeţ şi prin urmare şi în Brăila, unde aflându mă la postul meu de grefier mi s'a dat sarcina de comisar propagant sau ajutor al Administraţiei, după care n'am pus în lucrare instrucţiile ce mi s'au trimis cu ordinul Guvernului, în care este subscris şi chiar Preaosfinţia Sa Mitropolitul, până ce Exelenţia Sa Soleiman Paşa a recunoscut formal în numele Măririi Sale Sultanului Locotenenţa Domnească şi a recomandat-o de legitimă reprezentanţilor Puterilor străine, cari au şi felicitat-o. Aşà dar recunoscută odată Locotenenţa, nu mă socotesc nicidecum vinovat, căci am lucrat după ordinul ei, în contra căruia de aş fi urmat, trebuià să caz în urgia de a fi pedepsit ca rebel al Inaltei Porţi, asemănat manifestului Exelenţiei Sale Soleiman Paşa.

Te mai rog plecat, Exelenţie, să faceţi ca să aibă loc înaintea Inaltei Curţi d-lui advocatul Statului Donescu, care să mă apere la drepturile ce voiu aveà.

Al Exelenţiei Voastre prea plecat serv

I. Rotescu.

No. 158.
1849
Maiu.

Petiţia Serdarului P. Costandin către Procurorul Inaltei Curţi criminaliceşti.

Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.

Cinstitului d. Procuror al cinst. Inalt Divan criminal.

Nevrâsnicul meu fiu Alecu Petrescu, înşelat de frageta sa minte a luat parte la lucrările evenimentelor trecute, şi la 19 ale următoarei luni înfăţişindu-se în cercetarea cinst. Divan, aflu că s'a osândit la munca Giurgiului pe soroc de şase ani; ci fiindcă toate pravilele neamurilor luminate apără pe asemenea nevrâsnici de osânzi ce ar puteà da celor cu vârsta pravilnică, şi fiul meu să năpăstueşte la aceasta, chiar de ar fi fost amestecat în arderea Regulamentului: ca părinte protestez către D.-v. şi vă rog să mişcaţi în datoriile postului ce ocupaţi, ca nescăpând din vedere cuprinderea pravilei să faceţi cele de cuviinţă pentru a se desvinovăţì din osânda ce i s a pus.

Al dumneavoastră prea plecată slugă, Serdarul P. Costandin.

(Rezoluţie.) Se va îndreptà în orighinal la cinst. Departament.

I. Suţu.

No. 159.
1849
Iunie 2.

Jurnalul No. 28 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Iunie 2, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a mai înfăţişat Pitarul Petrache Eliat, având lângă dânsul şi avocat pe d-lui Pitarul C. Donescu. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 18, precum şi tacrirul dat de avocatul Pitarul C. Donescu la această Curte, precum şi trei mărturii înfăţişate de pârîtul Eliat.

Luându-se în băgare de seamă atât liniştita conduită (a) sa de mai nainte cât şi neîmpărtăşirea sa la nici o faptă revoluţionară, şi dovezile publice şi particulare pa cari se reazămă neaplecarea şi nesoglăsuirea sa la arderea Regulamentului şi sila ce a încercat a-şi predà diploma sa de rang spre ardere, Curtea îndestulânndu-se că nici a ars de voia sa Regulamentul, nici a făcut să se arză, ho-

tărăşte să rămâie apărat anumitul Petrache Eliat de această pâră, rămâind tot pe chezăşia dată până la întărirea pricinii. No. 159. 1849 Iunie 2.

C. Ghica, M. Racoviţă. M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălăceanu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, M. Lahovari.

Am auzit jurnalul, Petrache Eliat.
Costache Donescu, Avocatul Curţii criminale.
Pentru copie I. Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 29 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 160. 1849 Iunie 2.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Iunie 2, anul 1849, în fiinţa a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a cetit jurnalul încheiat de această Curte la 9 Maiu anul 1849, No. 12, precum şi adresul Procuroriei judeţului Teleorman cu No. 152 dela 25 Maiu trecut.

Fiindcă fapta pârîtului protopop Cristea Iconomul, mărturisită la Comisie, de aflarea sa de faţă la arderea Regulamentului din oraşul Ruşii-de-Vede dovedindu-se din cercetarea urmată în faţa locului de către Procurorul judecătoriei locale, descrisă prin raportul său de mai sus, că a fost din sila norodului, la care Sfinţia Sa n'aveà putere a se împotrivì, şi prin urmare dovedit fiind că nici a ars, nici a făcut să se arză Regulamentul, Curtea hotărăşte a rămâneà pârîtul apărat de pâra ce i se impută, şi potrivit art. 282 din Regulament să se sloboază dela închisoare pe chezăşie pană la întărirea pricinii.

C. Ghica, M. Racoviţă, D. Ralet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, Graf. Sc. Roset, M. Lahovari.

Pentru copie, I. Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

Comunicat despre plecarea din Bucureşti a Generalului A. Lüders. No. 161. 1849 Iunie 2-4

Vestitorul Românesc. No. 45, 1849, 7, VI.)

Ştiri oficiale.

Cum s'a aflat cu încredinţare că Ex. Sa Generalul Lüders erà să plece din Capitala noastră ca să se puie în capul trupelor împărăteşti hotărîte a intrà în Transilvania, toţi locuitorii Capitalei au cerut cu stăruire a aveà cinstea de a fi înfăţişaţi cea de pe urmă

No. 161. 1849 Iunie 2-4.

dată ca să-i arate setimentele de dragoste şi de recunoştinţă ce o locuinţă de 7 luni în ţara noastră a făcut să se nască în toţi Românii, atât pentru persoana Ex. Sale, cât şi pentru viteaza armie ce comandează. La 3 Iunie, la 11 ceasuri de dimineaţă, Ex. Sa Caimacamul, toţi miniştrii şi funcţionarii cei mari ai Principatului, cum şi toate notabilităţile din Bucureşti s'au adunat în saloanele Generalului Lüders. Ex. Sa Caimacamul, într'un cuvânt ce a cetit în numele tuturor celor aflători de faţă, a exprimat cu vrednicie şi nobleţă recunoştinţa ţerii către armia împărătească şi către şeful ei, precum şi urările tuturor Românilor celor buni pentru izbutirea armelor ruseşti în campania ce este să înceapă, Generalul cu o bine-voinţă totdeauna atât de curată a răspuns îndată printr'o vorbire care umili pe toţi cei ce-l ascultară. Iată cuvintele:

Adresa cetită şi dată de Excelenţia Sa Caimacamul Ex. Sale Generalului Lüders.

Exelenţie!

Corpul boierilor, organ al sentimentelor locuitorilor tuturora claselor, are cinste a se înfăţişà înaintea Ex. Voastre, ca să vă roage a primì expresia viei şi sincerei sale recunoştinţe pentru numeroasele şi poftoritele dovezi ce n'aţi încetat a da, dela norocita sosire a vitejelor oştiri împărăteşti puse subt comanda-vă, de binevoitoarea îngrijire ce aţi avut pentru buna petrecere a locuitorilor acestei ţeri, precum şi pentru înţeleptele măsuri prin cari Ex. Voastră aţi îndeplinit cu vrednicie înalta şi binefăcătoarea misie ce vi s'a încredinţat de Impărăteasca Sa Marire, Augustul şi generosul nostru Protector. Grabnicele mijloace ce aţi întrebuinţat Excelenţia Voastră, ca să statorniciţi şi să întăriţi siguranţa publică, şi numeroasele dovezi ale interesului ce totdeauna aţi binevoit a arătà pentru fericirea ţerii, v'au dat drepturi multe şi întinse la recunoştinţă şi la dragostea tuturora Românilor.

Indeplinind cu mulţumire o datorie ce le este foarte plăcută, subiscăliţii roagă pe Ex. Voastră să binevoiţi a depune la picioarele Tronului împărătesc prinosul respectuoasei lui jertfiri şi a primi fierbintele urări ce fac pentru fericirea Ex. Voastre, precum şi pentru izbutirea vitezei armii împărăteşti ce comandaţi în dreapta cauză la al căreia triumf sunteţi chemaţi a conlucrà.

Au cinste a fi cu cel mai adânc respect.

Bucureşti.

Ai Ex. Voastre

Prea plecate şi supuse slugi.

No. 161. 1849 Iunie 2-4.

Urmează iscăliturile Ex. Sale Caimacamului, a miniştrilor şi a boierilor celor mari.

Răspunsul Ex. Sale Generalului Lüders.

Domnule Caimacam şi d-lor boieri,

Sentimentele ce-mi arătaţi îmi pricinuesc cea mai vie mulţumire. Mă simt norocit de a vedeà că buna purtare şi disciplina trupelor ce mi-a încredinţat Mărirea Sa Impăratul, au fost preţuite atât de bine. Din parte-mi iau acest prilej ca să exprim de faţă a mea recunoştinţă personală precum şi acea a toatei armii împărăteşti pentru bucuria şi graba ce atât guvernul Principatului cum şi locuitorii lui au adus totdeauna a îndeplinì toate măsurile cerute de trebuinţele trupelor, şi nu voiu lipsì de a o mărturisì aceasta la picioarele Tronului împărătesc. In urările ce faceţi pentru izbutirea armelor noastre, eu văd învederata dovadă că triumful bunei cauze este cea mai arzătoare dorinţă a Românilor bine gânditori. Având încredere în Dumnezeu şi încercata vitejie a soldaţilor mei, nădăjduesc că în scurtă vreme liniştea şi buna rânduealǎ publică se vor restatornicì în vecinătatea Dumneavoastră.

A doua zi, 4 Iunie, zi hotărîtă pentru plecarea comandantului de căpetenie, toţi ofiţerii ruşi pe cari datoriile lor îi opriseră în Bucureşti, precum şi d-l Kotzebue, Consul general al Rusiei, cu supuşii ruşi de aici, au mers la Ex. Sa Generalul Daneberg, de unde erà să plece d-l General Lüders şi înfăţişară închinăciunile lor de adio. Ex. Sa ieşi din oraş la 11 ceasuri. Un peloton de lănceri turci îl aşteptà la barieră şi-i slujiră de guardie de cinste până lângă lagărul otoman aşezat aproape de Băneasa. Acolo un regiment de lănceri din guarda împărătească otomană şi două baterii de artilerie se aşează în formă de bătălie subt comanda însuş a Ex. Sale Omer Paşa, care primì pe Generalul Lüders cu toată cinstea militară, în sunetul muzicei, a unei salve de 31 tunuri şi a aclamaţiilor soldaţilor. Comandantul de căpetenie rusesc umilindu-se adânc de această nouă dovadă a curatei dragoste ce domneşte între amândouă armiile împărăteşti, se coborî din trăsură şi arătà cu înfocare a sa recunoştiinţă către Ex. Sa Omer Paşa şi Kerim Paşa, precum şi către ceilalţi ştab-ofiţeri ce-i încunjurau, pentru frumoasa manifestaţie ce i s'a făcut.

No. 162.
1849
Iunie 3.

Articol din «Espatriatul». No. 12, 1849, 3. VI.

Noutăţi din Bucureşti.

Ni se scrie din Bucureşti, că după serioasele protestări ale guvernului francez şi britanic asupra invaziei Moscoviţilor în Ţara-Românească şi stăruinţa ce pun acestea de a se retrage numiţii fără întârziere, vicleanul cabinet din Petersburg văzând că pretextele de a mai rămâneà hordele muscăleşti în ţară nu mai au loc; spre a se dispensà acum de ridicolul publicului, trăgându-se fără să fi fost în stare de a restabilì acea ticăloasă ordine legală ce ei doresc; să determine în fine, după solicitaţia, se vede, şi a ciocoilor, acestor gâzi ai bietului popol, de a impune pe unul dintre ciocoii cei mai vânduţi cauzei ruseşti Domnul Ţerii-Româneşti. Acesta aflăm că este Barbu Ştirbei, frate cu fostul Domn fugit Gheorghe Bibescu, un ciocoiu împeliţat, un trădător infam, şi care cu atâta ar fi mai spre nefericirea acestei ţerii dacă i s'ar impune de Domn, cu cât că de mult încă şi-a manifestat infernalul cuget, că ar fi dispus a-şi vinde tot neamul spre a ajunge la ţinta sa de a domnì. Acest ticălos n'are nici o simpatie în ţară, nici un partid care ar puteà să-l sprijine, afară poate din câţivà ciocoiaşi lingăi, cari aşteaptă după urmă-i cevà oscioare de lins. Ca să mai vorbim acum despre divanul Turciei şi despre condescendenţa sa la dreptul ce dă Rusiei de a intervenì cu atâta audacie în trebile ţerii, este de prisos, căci este cunoscut că unii din bărbaţii ei din cei ce figurează mai mult în capul trebilor Turciei, şi cari înţeleg mai bine lucrurile, sunt cumpăraţi de Ruşi, iar alţii sunt atât de ignoranţi despre politică, că nu ştiu nimic despre câte se petrec împrejurul lor, cu cât mai ales de a pătrunde şi planurile infernale ale cabinetului moscovit, care mai de mult de un secol sapă groapa monarhiei otomane, pe care prin machinaţii felurite a pus-o pe marginea mormântului. Vorbim numai despre numitul Ştirbei, care nesocotind dureroasele suspine ale unei popol sugrumat în existenţa sa politică, voeşte a primì domnia fără aprobaţia naţiei, şi numai prin impunerea baionetelor ruseşti, ca să poată servì şi mai bine cugetului infernal al cabinetului de Petersburg. Primeşte, zic, a se pune în capul unei naţii, care totdeauna geloasă de libertatea şi naţionalitatea sa, şi a cărei inteligenţă desvoltată acum şi mai mult prin mântuitoarele precepte ale Constituţiei, a învăţat a cunoaşte mai bine, că găzii săi nu sunt alţii decât ciocoii şi confraţii lor moscoviţi, cari împreună necontenit au conspirat în contra libertăţii sale.

In numele naţiei române, a căreia prosperitate îmi este atât de scumpă, iau libertatea a mă adresà către acest trădător numit Barbu Ştirbei, acest proselit muscălesc, care poate şi-a prostituat toată familia ca să dobândească favoarea acestor gâzi ai României, şi a-l întrebà cu ce curaj primeşte a se pune în capul Românilor cari acum nu mai privesc decât cu oroare pe această clasă de trântori privilegiaţi cari le-au supt sângele dintr'înşii? Oare se simte el mai capabil decât frate-său care părăsì ţara cu atâta ruşine şi nu ştiù cum mai curând să fugă? Oare crede că va puteà administrà mai mult timp acest popol care văzându-se acum atins chiar la dreptul său de autonomie de a-şi alege singur pe capul ţerii, în indignaţia sa nu va face din aceşti ciocoi trădători o vesperă siciliană? Şi oare poate crede că infamul regim aristocratic mai poate dominà acum în România, când toate naţiile luminate ale Europiei se luptă cu atâta turbare pentru răsturnarea despoţilor, când la frontierele sale este un guvern democratic, o naţie bravă, a căreia armată formidabilă formând o nouă cruciadă în contra tiraniei, se luptă în genere pentru libertatea tuturor popoarelor apăsate ce o împresor şi că un proselit rusesc va fi tolerat în viitor a mai prostituà şi el naţia română prin guvernarea sa? O nu! naţia română nu va suferì mai mult şi aceasta din urmă insultă; şi îi declar curat, că guvernul său, de se va înfiinţà prin baionetele ruseşti, va durà foarte puţin, şi că având aroganţa dea se pune pe tronul României, îşi prepară o prăpastie de unde nu va mai ieşì pentru eternitate. România este destinată pentru un viitor mai fericit, şi amar gâzilor acelora cari prin machinaţiile lor infernale se servesc a împiedicà înaintarea sa. No. 162. 1849 Iunie 3.

C. B-scu.

Jurnalul Sfatului administrativ extraordinar al Ţerii-Româneşti. No. 163. 1849 Iunie 4.

Copie Arh. St. Dos. No. 2 266. Secr. St.)

Jurnal.

Astăzi Sâmbătă 4 Iunie, anul 1849, în adunarea Sfatului administrativ extraordinar cetindu-se raportul cinst. Departament din Năuntru cu No. 5.232 către cinst. Căimăcămie şi cu decretul subt No. 1.924, îndreptat în chibzuirea acestui Sfat, în privinţa sumei de lei nouă sute nouăzeci şi şase ce după socoteala trimisă de Cârmuirea judeţului Teleorman costă productele şi furajul primit de co-

No. 163. 1849 Iunie 4. manda de ostaşi otomani ce în luna lui Octomvrie s'au trimis la satele Piatra şi Sohaia din zisul judeţ pentru potolirea răsvrătitoarelor mişcări întreprinse de locuitorii acelor sate, şi văzându-se cele ce se pun înainte a luà în băgare de seamă părerea cinst. Departament şi chibzuind să hotărască urmarea celor de cuviinţă într'aceasta; — Sfatul în urma desbaterii ce a făcut, văzând că părerea cinst. Departament aşternută în zisul raport este întemeiată pe drept cuvânt, că adică expusa cheltueală să privească în sarcina însemnatelor sate, pentru căci netrebnicia lor a silit pe stăpânire să iea asupră-le asemenea măsuri executive cu trimitere de comenzi ostăşeşti, a chibzuit şi din parte-i că acea cheltueală să privească pe seama vinovaţilor locuitori din pomenitele sate.

D-lui Şeful Departamentului din Năuntru va binevoi a supune acest jurnal la aprobarea cinst. Căimăcămii.

(Iscăliţi:) Iancu Filipescu, C. Şuţu, Al. Ghica, I. Câmpineanu, I. Al. Filipescu.

Drept întocmai copie, N. Păcleanu.

No. 164. 1849 Iunie 6. Ordinul No. 2.120 al Mitropolitului Ungrovlahiei către igumenul mânăstirii Mărgineni.

Orig. Arh. St. Dos. No. 21. Mânăstirea Mărgineni.)

Neofit cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlahiei.

Prea cuviosului igumen al mânăstirii Mărgineni, sud Prahova.

Fiindcă împărăteştile ruseşti oştiri, după porunca împărăteştii Sale Măriri au pornit să intre în Transilvania asupra Ungurilor cari au turburat şi au răsvrătit atât liniştea din ţinutul lor cât şi în Bănat şi în toată Transilvania, provinţii cari sunt vecine cu Prinţipatul nostru, dreptatea şi cuviinţa ne chiamă ca împărăteştilor oştiri să le urăm şi să le binecuvântăm izbândă, întărirea inimilor şi să fie păziţi de primejdii, ajutându-le Dumnezeu ca să supuie pe vrăşmaşi subt picioarele lor pentru restatornicirea liniştii obşteşti şi legiuitei bunei orândueli. Iar nouă celor bisericeşti se cuvine mai cu osebire ca la toate slujbele bisericeşti dimineaţa şi seara să aducem rugăciuni cu sdrobire de inimă către atotputernicul, milostivul Dumnezeu, ca să-i întărească şi să le trimiţă lor putere a supune pe tot vrăşmaşul şi pizmaşul subt picioarele lor.

Pentru care și întocmindu-se asemenea sfinte rugăciuni, ca să se cetească de către preoți atât seara la vecernie cât și a doua zi dimineața la utrenie și în vremea slujbei sfintei liturghii cu orânduеala și la vremea ce s'a așezat într'însele, s'au dat în tipar, și iată cu grăbire se trimite una din acele exemplare și acì la mânăstire, și scriem cuvioșiei tale ca îndată din chiar acea zi ce vei primì-o să se puie în lucrare cetindu-se de către preotul ce va fi de rând toate acele rugăciuni, după cum sunt așezate într'însele, urmându-se necurmat în toate zilele, până când milostivul Dumnezeu va trimite mila sa de sus a încetà răsboaiele și se vor liniștì turburările. No. 164. 1849 Iunie 6.

(Sigiliul Mitropolitului Neofit).

Ajutor, Hr. Dimitrescu.

Adresa No. 2.423 a Căimăcămiei Țerii-Românești către Departamentul Dreptății. No. 165. 1849 Iunie 6.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Căimăcămia Țerii-Românești.

Cinstitului Departament al Dreptății.

Exelenția Sa d-l Gheneral Danenberg, pe lângă nota No. 861, trimite Căimăcămiei copie după jurnalul încheiat de Comisia cercetării arestanților politicești cu No. 234 în privința Armeanului Scarlat Carabet, carele puind să tragă clopotele ca un signal de larmă, se cunoaște criminalist, și face cunoscut că pe acest temeiu s'a poruncit Comandantului orașului București a-l trimite la Curtea criminalicească spre a fi judecat după legile țerii.

Trimițând dar și Căimăcămia cinstitului Departament acel jurnal în copie, îl poftește a face cea din parte-i cuvenită punere la cale pentru darea numitului Scarlat Carabet Armeanul în judecata cinstitei Inalte Curți criminalicești.

Caimacamul, Const. Cantacuzino.

Anexă.

Copie după jurnalul cu No. 234 încheiat de Comisia alcătuită pentru cercetarea celor amestecați în fapte revoluționare.

Scarlat Carabet Armeanul, de aici din București, arestuitul la mânăstirea Văcărești cu categorie de fapte revoluționare, puind să

No. 165. 1849 Iunie 6. tragă clopotele la bisericile Caimata, Sfinţii şi Popa Rusul în potriva straşnicelor porunci ce erau date de a nu se trage clopotele decât pentru sfânta slujbă la biserică, şi aceasta în ziua de 6 Octomvrie anul trecut 1848, când împărăteştile oştiri ruseşti erau ieşite afară din capitală pentru smotrul ce se făceà într'acea zi, cercetându-se de Comisie prin confrontaţie şi cu preoţii dela numitele biserici, s'au luat în băgare de seamă răspunsurile ce a dat el la cercetare, precum şi arătările preoţilor, şi s'au văzut cele următoare:

1-iu. Că în arătata zi de 6 Octomv. numitul Carabet cu adevărat a mers la numitele trei biserici şi amăgind pe copiii preoţilor (căci aceştia lipsiau de acasă), ce erau în vârstă de 8 până la 10 ani, le-a dat câte o jumătate sfanţih şi i-a pus de au tras clopotele, însă numai la două biserici, căci la Popa Rusul nevoind soţia preotului să dea cheia bisericii, nu s'au tras clopotele.

2-lea. Că spre îndreptare la această faptă a sa numitul Scarlat Carabet Armeanul propune cum că a urmat aceasta nu pentru singur scopul de a se trage clopotele, ci de a se cetì acatiste pentru dovedirea unui ceasornic ce se furase Ex. Sale Nisit Paşa, la care el slujià ca tălmaciu, şi se dedese bănueala acestui furtişag şi asupră-i.

Aceste împrejurări desbătându-le Comisia, zice că fapta numitului cu tragerea clopotelor la arătatele biserici prin amăgiri acelor copii cu plată de câte o jumătate sfanţih este netăgăduită şi de însuş mărturisită, că fapta aceasta este o crimă, ca una ce este signalul ce-l întrebuinţează revoluţionarii în vremea răsvrătirii pentru adunarea norodului şi ca una ce erà poprită prin straşnice porunci ce erau date; că cuvintele ce dă el spre îndreptare de o asemenea faptă nu-i pot fi de nici un ajutor, căci el nefiind de religia pravoslavnică nu a putut alergà spre rugăciune la biserici străine de a sa religie, şi nici că bisericile ce le-a ales nu se văd a fi din cele cu opinie de făcătoare de minuni, ca să poată zice că opinia l-a îndemnat întru aceasta, şi mai cu seamă că nici a stat la biserici ca să se citească acatistele, ci după ce a plătit copiilor câte o jumătate de sfanţih şi a auzit sunetele clopotelor, a şi plecat, ce din potrivă se vede o măsură pregătită de el pentru scop ce îl tăinueşte, ca unele ce bisericile acestea sunt cu apropiere una cu alta şi lângă mahalaua armenească unde erà cuibul revoluţionarilor, şi în sfârşit că la confrontaţia ce i s'a făcut cu preoţii bisericii, arătând el că la biserica Caimata a dat jumătate de sfanţih chiar în mâna preotului, ca să cetească acatist, şi zicându-i Comisia a arătà care dintre preoţii

ce stau de faţă este acela, el a arătat atunci pe unul din preoţi, care nu este dela Caimata ci dela Sfinţi. No. 165. 1849 Iunie 6.

Pentru toate aceste cuvinte Comisia declară pe numitul Scarlat Carabet Armeanul de revoluţionar, şi hotăreşte a sta la arest până când Exelenţia Sa Generalul Duhamel va hotărî pentru dânsul ceeace va hotărî şi pentru alţii asemenea lui învinovăţiţi.

Aceasta se va aduce la cunoştinţa Ex. Sale Generalului Şerbinski.

Pentru copie întocmai, Gr. Puică.

Adresa No. 1.357 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul Dreptăţii. No. 166. 1849 Iunie 6.

Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Căimăcămia Prinţipatului Ţerii-Româneşti.

Cinstitului Departament al Dreptăţii.

Exelenţia Sa Omer Paşa, prin nota No. 140 arată Căimăcămiei că fiindcă acum şi arestanţii politici din arestul Văcăreştilor au rămas în paza împărăteştilor oştiri otomane, oricând va cere trebuinţa a se aduce la cercetarea Comisiei vreunul din acei arestanţi, să se ceară prin Exelenţia Sa Halim Paşa, Ştat-comandant al oraşului.

Căimăcămia face cunoscut de aceasta cinstitului Departament spre ştiinţă, poftindu-l a face cunoscut aceasta şi Comisiei cercetătoare.

Caimacamul, Const. Cantacuzino.

Adresa No. 2.447 a Căimăcămiei Ţerii-Româneşti către Departamentul Visteriei, urmat de jurnalul Sfatalui administrativ extraordinar dela 1 Iunie 1849. No. 167. 1849 Iunie 8.

Buletin ofiţial al Principatului Ţerii-Româneşti. No. 62. 1849. 3. VI.)

Căimăcămia Ţerii-Româneşti.

Cinst. Departament al Visteriei.

Se aprobează chibzuirea cinst. Sfat administrativ extraordinar, compus în adunarea sa şi de mădularele suplementare, aşternută în jurnalul dela 1-iu Iunie şi îndreptat Căimăcămiei pe lângă adresul cinst. Departament al Visteriei No. 27 în privinţa contribuţiei cu cinci lei la sută din venitul moşiilor nelocuite.

No. 167.
1849
Iunie 8.

Şi se pofteşte cinst. Departament al Visteriei a-l aduce la întocmai îndeplinire.

Caimacamul, C. Cantacuzino.

Anexă.

Sfatul administrativ extraordinar.

Jurnal.

Astăzi Miercuri la 1-iu Iunie 1849, în adunarea Sfatului administrativ extraordinar, compus şi de mădularele suplementare ce au luat parte în chibzuirea şi hotărîrea împlinirii de două adause de zecieli pe dajdie, luând în băgare de seamă cuprinderea decretului cinst. Căimăcămii subt No. 1.988, atingător de nota Exelenţiei Sale Generalul Duhamel subt No. 228, prin care pune înaintea cinst. Căimăcămii că, încunoştinţând împărătescului Minister propunerea ce i s'a făcut de a se chemà după dreptate la contribuirea cu câte lei cinci la sută din preţul venitului anual şi toţi acei domni proprietari de moşii nelocuite, a primit răspunsul d-lui Canţiler al Imperiului, că oricare măsură privitoarea la împărţirea dării contribuţiei hotărîte spre acoperirea cheltuelilor aprovizionării corpului din împărăteasca oştire aflată aici, după dreptate şi fără a întocmi un privilegiu excluziv în favorul unora din proprietarii de moşii şi în paguba celorlalţi, nu puteà să fie lipsită de dobândirea aprobaţiei împărăteşti, şi că Mărirea Sa a binevoit să aprobeze cu desăvârşire propunerea pentru împlinirea unei taxe de câte lei cinci la sută din preţul arenzii moşiilor nelocuite, cerând Exelenţia sa ca în urmarea acestei deslegări să se hotărască măsurile trebuincioase pentru adunarea şi acei taxe.

Sfatul găseşte cu cale a pune în lucrare această înaltă hotărîre aşternută mai sus şi chibzueşte ca prin Departamentul Visteriei să se iea mai întâiu următoarele ştiinţe:

Cârmuirile judeţelor de obşte să se îndatoreze să facă catagrafie în următoarele puncturi:

1-iu. De toate moşiile câte vor fi în cuprinsul fiecăruia judeţ în parte nelocuite de clăcaşi, precum şi ce îmbunătăţire au pe dânsele în fiinţă, ca mori, hanuri, sohaturi, cârciumi şi celelalte.

2-lea. De toţi proprietarii câţi vor fi având în cuprinsul judeţelor lor munţi nelocuiţi, iarăş cu îmbunătăţirile ce acei munţi vor fi având pe dânşii.

3-lea. Să se autorizeze aceste Cârmuiri ca să ceară a vedeà contractele cu cari vor fi arenduite atât moşiile cât şi munţii, şi apoi să facă listă cu arătare în potriva fiecăreia moşii şi munte, atât de venitul cunoscut după contract, cât şi de îmbunătăţirea şi starea acelor proprietăţi, ce prin cercetare ar descoperi Cârmuirile din faţa locului. No. 167. 1849 Iunie 8.

4-lea. Pentru moşiile ce nu vor fi arenduite prin contracte şi vor fi căutate de proprietari, să săvârşească cârmuirile cercetare scumpă prin oameni cinstiţi, nepărtinitori şi vrednici de credinţă pentru adevăratul venit al acelor proprietăţi, care însă cercetare să nu se mărginească numai în ştiinţă atingătoare de venit din producte, ci şi în orice namestie şi clădire ar găsi producătoare de folos anual.

5-lea. Toate cele de mai sus aşezate puncturi de cercetare să se săvârşească de cârmuirile respective subt a d-lor Cârmuitori răspundere pentru dovedită abatere făcută din instrucţiile ce li se vor da de Visterie conforme cu temeiurile aşezate.

Şi apoi să se puie îndată la cale exacta adunare şi acei taxe de câte cinci lei la sută din anualul preţ al arenzii fiecăreia din moşiile cari vor fi nelocuite.

D-lui Marele Vistier va supune acest jurnal la cunoştinţa cinst. Căimăcămii, spre a se luà cuviincioasa aprobaţie.

(Iscăliţi:) A. Filipescu, A. S. Ghica, C. Belu, A. Ghica, I. Filipescu, D. Ioanidi, Catargiu, I. Cojescu.

Jurnalul No. 30 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 168. 1849 Iunie 9.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 9 Iunie 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Pitarul Costache Ciochinescu, având avocat pe d-lui Pitarul Costache Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 128, precum şi tacrirul dat aici de Pitarul C. Donescu. Fiindcă din cercetările urmate de Comisie se dovedeşte că pâritul Pitar C. Ciochinescu n'a luat nici o parte în fapte revoluţionare, precum şi din mărturia orăşanilor din Buzău se face dovadă de bunele sale purtări în soţietate, din care nu rămâne îndoeală că atât litera hârtiilor tipărite prin uliţele oraşului la locuri publice pentru arderea Regulamentului şi blestemul Mitropolitului, cât şi mergerea sa cu Cârmuitorul judeţului în locul unde s'a săvârşit arderea a fost din porunca acelui Cârmuitor,

No. 168. 1849 Iunie 9. şi el ca poliţaiu a urmat a se supune poruncii ce a avut neputând a i se împotrivì, şi prin urmare dovedit fiind că n'a ars, nici a făcut să se arză Regulamentul, Curtea hotăreşte a rămâneà pârîtul Ciochinescu apărat de vina ce i se impută, şi până la întărirea pricinii va sta pe chezăşia dată.

C. Ghica, M. Racoviţă, D. Ralet, I. Văcărescu, N. Ghica, I. Costescu, M. Lahovari.

Am văzut jurnalul, C. Ciochinescu.

D. Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti.

Pentru copie, I. Şuţu.

Pentru întocmai, I. Dedulescu.

No. 169. 1849 Iunie 13.

Jurnalul No. 31 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357, M. Just.)

Astăzi Iunie 13, anul 1849, în fiinţa a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Dimitrie Lăzărescu având avocat pe d-l Pitar Costache Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 204 i actele arderii Regulamentului înfăţişate de d-lui Procurorul, i tacrirul dat de d-lui Pitarul C. Donescu aici.

Luându-se în băgare de seamă mărturisirea ce a făcut la Comisie, că chiar el a contribuit la arderea Regulamentului, precum şi adunarea de oameni ce a făcut în plasa unde se aflà Subcârmuitor, aducându-i însuş în oraş unde îndată ei au săvârşit pomenita nelegiuire, i vinovata lui urmare a se iscălì şi pe chiar părintele său în actul arderii, fără a puteà produce vreo pravilnică dovadă că a încercat vreo silă, şi prin urmare dovedit fiind de vinovat în faptă criminală şi necinstitoare şi răsvrătitoare către amândouă Inaltele Puteri, Curtea hotărăşte ca, potrivit § 1-iu dela art. 2, partea 6, cap. 1-iu şi după § al 2-lea, art. 2 şi după art. 4 dela cap. 9, partea 5-lea din pravila pământului, numitul Dimitrie Lăzărescu să se trimiţă la închisoarea Znagovului pe soroc de ani şase.

M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălăceanu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoeanu.

Procuror, I. Suţu.

D. Lăzărescu n'a voit să iscălească.

Pentru copie, I. Suţu.

Pentru intocmai copie, I. Dedulescu.

Jurnalul No. 32 al Inaltei Curţi criminaliceşti. No. 170. 1849 Iunie 13.

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.

Astăzi Iunie în 13, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Ioan Bunescu, având avocat şi pe d-lui Pitarul C. Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 211 i tacrirul dat de d-lui Pitarul Donescu aici.

A rămas a se aduce dela Comisie raportul Comisiei vagabonzilor cu No. 6 din 6 Aprilie trecut şi raportul Comandirului roţii soldaţilor dela Islaz, când se va urmà cercetarea.

C. Ghica, M. Racoviţă, M. Arghiropolu, I. Văcărecu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Vlădoeanu, Graf. Sc. Roset, M. Lahovari.

Pentru copie, I. Suţu.
Pentru întocmai copie, I. Dedulescu.

Tot în complectul din jurnalul din dos încheiat la 13 ale acestia, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a mai înfăţişat Ioan Bunescu, s'au cetit raportul Comisiei vagabonzilor din oraşul Caracal cu No. 6 i raportul Comandirului roţii soldaţilor dela Islaz cu No. 106. Luându-se în băgare de seamă însăş fiinţa iscăliturii sale din actul arderii Regulamentului cu alte iscălituri tot de ale sale din osebite înscrisuri ale sale particulare şi publice, i raportul Comisiei cercetării vagabonzilor din oraşul Caracal, din care se dovedeşte nu numai invitarea ce acolo făceà locuitorilor în porniri răsvrătitoare, dar şi tragerea lui cu pistolul asupra Regulamentului i alte asemenea fapte turburătoare urmate de Bunescu după aceasta, în care se dovedeşte după raportul Comandirului roţii de soldaţii dela Islaz, Curtea declară pe numitul Ioan Bunescu de vinovat în faptă criminală şi răsvrătitoare şi necinstitoare către amândouă Inaltele Puteri, şi hotărăşte ca, potrivit § 1 dela art. 2, partea 6, cap. 1-iu, precum şi după § 2, art. 2 şi după articolul 4-lea dela cap. 9, partea 5-a din pravila pământului, să se trimiţă numitul I. Bunescu la munca Giurgiului pe soroc de ani şase.

(Iscăliţi:) M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălaceanu, N. Ghica, G. G. Văcărescu, Ioan Slătineanu, Ioan Vlădoeanu.

Procuror, I. Suţu.

Ioan Bunescu fiind faţă n'a voit să iscălească.

Pentru copie, I. Suţu.
Intocmai după copie, D. Mihăescu.

No. 171.
1849
Iunie 17.

Jurnalul No. 33 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi la 17 Iunie, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui M. Logofăt al Dreptăţii, s'a mai înfăţişat Pitarul Scarlat Turnavitu, având şi avocat pe d-lui Pitarul C. Donescu. S'au cetit adresurile cinst. Departament al Dreptăţii subt No. 1.433 şi 4.373 cum şi însoţitele alăturări, i tacrirul dat de însuş Pitarul Scarlat Turnavitu la această Curte.

Luându-se în băgare de seamă netăgăduita despreţuire ce hrăneşte în potriva Regulamentului în asistarea sa cu caracter de Cârmuitor la arderea lui, fără a primi nici o poruncă dela guvernul său despre aceasta, neîngăduirea sa a se săvârşi asemenea nelegiuire, de care s'ar fi putut apără având mijloace a se depărtà, dacă n'ar fi fost cugetul şi voinţa sa de a săvârşi această netrebnică faptă. Asemenea luându-se în băgare de seamă şi stăruirea sa prin nepocăinţă în urmări răsvrătitoare, prin vorbe proaste şi glăsuiri nechibzuite înaintea acestei adunări la cea întâi înfăţişare, Curtea declară pe pârîtul Scarlat Turnavitu de vinovat în faptă criminală, necinstitoare şi răsvrătitoare către amândouă Inaltele Puteri şi hotăreşte ca, potrivit art. 294 din Organicescul Regulament şi § 1-iu dela art. 2-lea, partea 6, cap. 1, precum şi după § 2-lea, art. 2-lea şi după art. 4-lea dela cap. 9, partea 5 din pravila pământului, luându-i-se mai întâiu de către Inalta Oblăduire rangul pităriei, apoi să se trimiţă numitul Turnavitu la munca Giurgiului pe soroc de ani şase; iar cererea fratelui său Dimitrie prin jalba trimisă pe lângă adresul cinst. Departament cu No. 4.373 nefiind de competenţa acestei Curţi, se va înapoià jalbă cinst. Departament spre cuviincioasă punere la cale.

(Iscăliţi:) M. Arghiropolu, C. Bălăceanu, N. Ghica, Gheorghe Văcărescu, I. Slătineanu, I. Costescu.

Această sentenţă fiind cu totul departe de ade . . .

Scarlat Turnavitu auzind jurnalul a început, în loc de a iscălì că l-a auzit, să scrie părerea sa cea necuviincioasă, de aceea pe de o parte l-am oprit, iar pe de alta am însemnat eu aici aceasta a sa necuviincioasă urmare.

Procuror, I. Suţu.
Pentru copie, I. Suţu.
Intocmaĭ după copie, D. Mihăescu.

Cântecul lui Sturdza Vodă.

No. 172.
1849
Iunie 17.

(Din Panorama Moldovei).

Bucovina. No. 19. 1849. 17. VI.)

Mihaiu Vodă cel vestit
La prădat şi la răpit,
Care-a scurs ţara de bani
Domnind cinsprezece ani,
In sfârşit e alungat
De popor şi de 'mpărat,
Plângă curtea cât a vra,
Eu oiu râde şi-oiu jucà.

O! boieri, ciocoi stricaţi!
Plângeţi, plângeţi şi oftaţi,
Căci cel ce v'a boierit
Din Moldova-i izgonit;
Şi acel ce v'a 'nălţat
O căzut şi v'o lăsat.
Ciocoi, plângeţi câtu-ţi vra,
Eu oiu râde şi oiu jucà.

O, judecători tâlhari!
Avocaţi, vechili, çoţcari!
Voi, câţi ţara aţi prădat!
Plângeţi: Sturdza v'o lăsat.
Căpitanul cel de hoţi
V'o lăsat lacrămi la toţi.
Plângeţi, plângeţi câtu-ţi vra,
Eu voiu râde şi-oiu jucà.

O, miniştri mari ciocoi,
Plângeţi, lăcrămaţi şi voi.
Steaua voastră a apus:
Sturdza cel tiran s'o dus.
El s'o dus, n'a mai venì
Şi voi blestemaţi veţi fi.
Plângeţi dar ori cât veţi vra
Eu oiu râde şi-oiu jucà.

No. 172.
1849
Iunie 17.

O! ţărani nedreptăţiţi,
De ai Sturdzei sateliţi!
Bucuraţi-vă şi voi
Poate-ţi scăpà de nevoi.
Domnul nou poate-a gândì
Pe voi a vă fericì.
Domnul nou pân ce-a lucrà,
Eu oiu râde şi-oiu jucà.

O! Moldovo! o Români!
Voi aveţi dreptatea 'n mâni.
Cu dreptatea veţi schimbà
Pe Domni ori şi când veţi vra.
Sunt în legile cereşti
Scrise drepturi Româneşti.
Dumnezeu pân ce va vra,
Eu oiu râde şi-oiu jucà.

No. 173.
1849
Iunie 20.

Jurnalul No. 35 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

(Copie. Arh. St. Dos. No. 1.367. M. Just.)

Astăzi Iunie 20, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat praporcicul Scarlat Voinescu, având şi avocat pe d-lui Pitarul Costache Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 155 i tacrirul dat de d-lui Pitarul C. Donescu aici. Luându-se în băgare de seamă mărturisirea sa despre săvârşirea arderii Regulamentului, fără a se puteà ajutorà vicleana pricinuire ce face că ar fi urmat aceasta silit de norod, în vreme ce această propunere a lui se desfiinţează din necontenita aplecare a sa în alte fapte revoluţionare, precum preziduirea cluburilor, arestuirea i bătaia urmată asupra curierului turcesc şi despecetluirea depeşurilor cu cari el erà însărcinat. Şi prin urmare dovedit fiind că a făcut să se arză Regulamentul şi cu care faptă căzut fiind în vina criminală, atât răsvrătitoare cât şi necinstitoare către amândouă Inaltele Puteri, Curtea hotăreşte ca, potrivit art. 294 din Regulament şi § 1 dela art. 2, partea 6, cap. 1, precum şi după § 2, art. 2 şi după art. 4 dela cap. 2, partea 5 din pravila pământului, luându-i-se mai întâiu de către Inalta Stăpânire

rangul de praporcic, să se trimiţă numitul Scarlat Voinescu la munca Giurgiului pe soroc de ani şase. No. 173. 1849 Iunie 20.

M. Arghiropolu, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoeanu.

Procuror, I. Suţu.

Pârîtul Scarlat Voinescu n'a voit să iscălească.

Pentru copie, I. Suţu.
Intocmai după copie, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 36 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

No. 174. 1849 Iunie 20.

Copie. Arh. St. Dos. No. 1.857. M. Just.

Astăzi Iunie 20, anul 1849, s'a înfăţişat, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, Costache Manega, având şi avocat pe d-lui Pitarul C. Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 219, i tacrirul dat de d-lui Pitarul C. Donescu aici. Luându-se în băgare de seamă netăgăduita de dânsul iscălitură a sa pusă pe nelegiuitul act al arderii Regulamentului, fără a se puteà ajutorà cu deşearta pricinuire ce face, că arderea nu s'ar fi urmat cu voia sa, în vreme ce atât postul de comisar propagandist ce a ocupat în vremea revoluţiei, cât şi chiar raportul său către Departamentul din Lăuntru de atunci, arătător despre însufleţirea în duhul locuitorilor din plasa sa râvnii întemeierii Constituţiei şi apărării ei cu chiar vieaţa-le, îndestul dovedeşte exaltarea sa în potriva legiuirilor întocmite de mai nainte. Pe aceste temeiuri declară Curtea pe numitul C. Manega de vinovat că a făcut să arză Regulamentul, şi prin urmare căzut în vină criminală, atât răsvrătitoare cât şi necinstitoare către amândouă Inaltele Puteri. De aceea şi hotăreşte ca, potrivit § 1-iu dela art. 2, partea 6, cap. 1-iu, şi după § 2-lea, art. 2, şi după art. al 4-lea, cap. 9, partea 5 din pravila pământului, numitul Costache Manega să se trimiţă la mânăstirea Znagovului pe soroc de ani şase, făcându-i-se şi recomandaţie la milostivirea In. Stăpâniri, întemeiată pe proasta stare a sănătăţii sale.

C. Ghica, M. Arghiropolu, D. Ralet, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, M. Lahovari.

Am auzit, C. Manega.
C. Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti.
Pentru copie, I. Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

No. 175. 1849 Iunie 21. **Depeşa Comitelui Nesselrode către Generalul Duhamel.**

(Vestitorul Românesc. No. 54. 1849. 9. VII.)

Depeşe adresată de către Exelenţia Sa Canţelierul împărăţiei către Exelenţia Sa Generalul-Leitenant Duhamel.

Exelenţie!

Impăratul a luat cunoştinţă cu cea mai vie mulţumire de adresa de curând prezentată Generalului Lüders de către Exelenţia Sa Caimacamul şi cei dintâi funcsionari şi boieri ai Valahiei.

Nimic, în adevăr, nu puteà fi mai plăcut Măririi Sale, decât să vază cu câtă dreptate este preţuit de către cei mai înalţi şi cinstiţi oameni ai Principatului chipul cu carele Comandantul trupului nostru de ocupaţie şi-a îndeplinit sarcina care i-a fost încredinţată în interesul restatornicirii legiuitei rândueli răsturnate în silnicie în această ţară prin criminalele fapte ale unui mic număr de răsvrătitori.

Impărăteasca Sa mărire n'a fost mai puţin simţitoare şi la sentimentele expuse prin acea adresă. Exelenţia Voastră va binevoì a împărtăşì aceasta Caimacamului şi celor din iscăliţii în adresă, pe cari va aveà ocazie să-i întâlnească, mulţumindu-le cu deosebire în numele Impăratului pentru mărturisirea devuementului ce i s'a supus prin Generalul Lüders şi care răspunde cu desăvârşire la generoasa îngrijire pentru fericirea şi viitorul patriei lor, de care totdeauna va fi însuflat Augustul Protector al Principatelor.

Primiţi, Exelenţie, încredinţarea deosebitei mele consideraţii.

(Iscălit) Nesselrode.

No. 176. 1849 Iunie 23. **Jurnalul No. 37 al Inaltei Curţi criminaliceşti.**

(Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Iunie 23, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Ioan Turcea, având şi avocat pe d-lui Pitarul C. Donescu, avocatul Curţii criminale.

S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 221 i tacrirul dat de numitul Turcea aici.

Luându-se în băgare de seamă că pârîtul Ioan Torcea nici a fost faţă când a ars Regulamentul, nici a fost aplecat în alte fapte revoluţionare, din care aceasta se înţelege curat că a iscălit acel act fără voia sa, Curtea hotăreşte că, ca unul ce nici a ars nici a

făcut să arză Regulamentul, să rămâie apărat de vina ce i se impută, şi potrivit art. 282 din Regulament să se sloboază dela arest până la întărire pe chezăşie. No. 176. 1849 Iunie 23.

C. Ghica, M. Arghiropolu, D. Ralet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, I. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, M. Lahovari.

Am auzit, Ioan Turcea.
C. Donescu.
Pentru copie întocmai, Suţu.
Pentru întocmai după copie, N. Rădileanu.

Jurnalul No. 38 al Inaltei Curţi criminaliceşti.

No. 177. 1849 Iunie 23.

Copie Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Astăzi Iunie 23, anul 1849, în fiinţa de faţă a d-lui Marelui Logofăt al Dreptăţii, s'a înfăţişat Stoica Sorescu, având şi avocat pe d-lui Pitarul C. Donescu, avocatul Curţii criminaliceşti. S'au cetit toate hârtiile din dela Comisiei cu No. 220 i tacrirul dat de numitul aici precum şi o dovadă.

Luându-se în băgare de seamă că pârîtul Stoica Sorescul nici a fost faţă la arderea Regulamentului, nici a fost aplecat în fapte revoluţionare, din cari acestea se înţelege curat că a iscălit acel act fără voia sa, Curtea hotărăşte că, ca unul ce nici a ars nici a făcut să arză Regulamentul, să rămâie apărat de vina ce i se impută, şi potrivit articolului 282 din Regulament să se sloboază pe chezăşie până la întărirea pricinii.

C. Ghica, M. Arghiropolu, D. Ralet, I. Văcărescu, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu, I. Vlădoeanu, I. Costescu, M. Lahovari.

Am auzit, S. Sorescu.
C. Donescu.
Pentru copie, I. Suţu.
Pentru intocmai după copie, N. Rădileanu.

Ordinul confidenţial No. 49 al Caimacamului Ţerii-Româneşti către Maiorul C. Cerchez.

No. 178. 1849 Iunie.

(Orig. Col. I. I. Brătianu.)

Domnul meu.

Se bănueşte că în judeţul D.-v. nu este încă cu desăvârşire desrădăcinată iluzia netrebniciilor dela Iunie 1848; îmi fac datoria

No. 178. 1849 Iunie. a cbemà toată luarea-vă aminte asupra acelor individe ce sub titlu de aniversare a acei triste epoce ar puteà să aducă vreo rătăcire pacinicilor lăcuitori şi să turbure liniştea obştii, şi a pune înainte cât de grea vă poate fi răspunderea, de nu vă veţi grăbì a luà asupra lor măsurile pentru cari în nenumărate rânduri vi s'a scris.

Al d-voastre slugă

Constantin Cantacuzino.

Domnului Domn Maior Costache Cerchez, cârmuitorul judeţului Romanaţi.

No. 179. 1849 Iulie 1.

Nota No. 352 a lui Fuad Efendi către C. Suţu, Şeful Departamentului Dreptăţii al Ţerii-Româneşti.

Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Monsieur,

J'ai attentivement examiné le rapport que vous m'avez adressé concernant les condamnations prononcées par la Haute Cour Criminelle conformément à la note que j'avais adressée à la Caïmacamie sub No. 275, sur les deux catégories de prévenus politiques désignés par cette note.

Je viens maintenant vous prier de vouloir bien me transmettre tous les dossiers de ces individus, afin que je puisse les soumettre à l'examen du Gouvernement de Sa Majesté Impériale le Sultan qui aura à se prononcer sur leur confirmation.

Recevez, Monsieur, l'assurance de ma considération bien distinguée.

Fuad.

Monsieur Monsieur le gr. Logothète Constantin Soutzu, Ministre de la Justice, etc. etc.

No. 180. 1849 Iulie 6.

Fermanul pentru exilarea capilor Revoluţiunii din Ţara-Românească.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 71. 1849. 6. VII.)

Ferman către Prinţul Barbu Ştirbei, Domn al Ţerii-Româneşti.

Se dă în cunoştinţa Ta că s'a hotărît ca individele cari, la intrarea în Bucureşti a oştirilor Mele imperiale, trimise în ţară ca

să restatornicească liniştea locuitorilor ştergând dărăpănătoarele urme ale jalnicelor evenimente ivite în cele din urmă în Valahia, au îndrăznit a se împotrivì în faptă, şi căutând a se împotrivì cu armele în mână au săvârşit o crimă neprimită la orice întâmplare şi au dat pricină de vărsare de sânge; şi cari necunoscând urmările de bunătate şi de milostivire arătate mai nainte din partea guvernului Meu, au ars originalul Regulamentului ce cuprinde legile fundamentale ale ţerii, au ieşit prin fapta acestor două categorii de crime din cercul amnistiei generale ce s'a făgăduit, şi prin urmare vor fi pedepsiţi potrivit cu vina ce se va dovedì prin a lor judecată. No. 180. 1849 Iulie 6.

Afară dintr'aceste individe, fiindcă s'a adeverit între Inalta Mea Poartă şi Curtea împărătească a Rusiei, că întoarcerea în Valahia a acelora cari, luând o parte activă la tulburările Ţerii-Româneşti, au ieşit din ţară, şi ale cărora nume se cuprind în lista ce se va publicà, este vătămătoare liniştii ţerii, nu le va fi iertat să intre în Valahia, până când, prin ştiinţele amândurora părţilor, se va luà încredinţare că în viitor nu vor fi nici într'un chip vătămători, şi dacă unii dintr'înşii, în potriva acestei hotărîri, vor îndrăznì să intre în ţară, aceia vor fi supuşi la asprimea legilor.

Te vei grăbì a publicà chiar de acum şi a face cunoscut la toţi această dispoziţie.

Anexă.

Listă anume de individele ce urmează a se depărtà din Principate.

1. Ioan Eliade, 2. Maior Tell, 3. Nicolae Golescu, 4. Ştefan Golescu, 5. Chesar Boliac, 6. Grigorie Grădişteanu, 7. Constantin Rosetti, 8. Constantin Bălcescu, 9. Nicolae Bălcescu, 10. Grigorie Ipătescu, 11. Nicolae Ipătescu, 12. Ioan Voinescu, 13. Dimitrie Bolintineanu, 14. Alexandru Zane, 15. Ion Znagoveanu, 16. Ioan Brătianu, 17. Dimitrie Brătianu, 18. Ionescu Moldoveanu, 19. Deivos, ofiţer de pompieri, 20. Nicolae Apolonie, 21. Constantin Aristia, 22. Gheorghe Magheru, 23. Căpitan Pleşoianu, 24. Constantin Romanescu, 25. Alexandru Golescu, 26. Constantin Filipescu, 27. Ion Ghica, 28. Radu Golescu, 29. Ioan Bălăceanu, 30. Popa Şapcă, 31. Petrache Nenişor, 32. Alexandru Paleologu, 33. Dimitrie Creţulescu, 34. Peret.

No. 181.
1849
Iulie 7.

Nota No. 258 a Generalului A. Duhamel către C. Suţu, Şeful Departamentului Dreptăţii al Ţerii-Româneşti.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.

Monsieur,

La Commission d'enquête ayant terminé ses investigations sur les individus impliqués dans la dernière révolution, je lui ai ordonné de clore ses séances et de se dissoudre.

Vous voudrez bien, Monsieur, de Votre part enjoindre au Procureur de la dite Commission, qu'il ait à déposer au Département de la Justice toutes les archives qui se trouvent entre ses mains, tant celles relatives à la Commission d'enquête, que celles de la Haute Cour criminelle.

Recevez, Monsieur, l'assurance de ma parfaite considération.

A. Duhamel.

A Mr. Constantin Soutzo.

(Rezoluţie :) La d-l Procuror, ca să trimiţă toate delele.

E. Mănescu.

No. 182.
1849
Iulie 20.

Nota No. 375 a lui Fuad Efendi către Sfatul administrativ al Moldovei.

(Buletin Foaie oficială. No. 58. 1849. 24. VII.

Depeşa Exelenţiei Sale Fuad Efendi, Comisarul Inaltei Porţi, adresată către mădulările Sfatului administrativ a Prinţipatului Moldovei.

Domnilor,

Cea din urmă depeşe ce mi-aţi adresat am primit-o şi am luat cunoştinţă de al ei cuprins.

Astăzi am mulţumire a vă înştiinţă ca Colonelul Tevfic Bei, pe care îl însărcinasem cu o misie speţială, mergând la Grozeşti către şefii trupelor ungareze ce trecuse marginile Moldovei, le-a făcut din partea mea băgările de seamă cele mai energice asupra silnicei călcări ce au făcut pământului Impărăţiei Otomane, înştiinţându-i

totodată, că dacă nu vor deşertà îndată pământul Impărăţiei, noi vom fi nevoiţi a luà măsurile cele mai pripite de respingere şi a îndreptà împotriva lor trupe pentru a-i alungà peste hotar; şefii ungarezi s'au înduplecat la energicele băgări de seamă ale Colonelului Tevfic Bei, şi au tras trupele dincolo de hotar. Tevfic Bei a stat la Grozeşti până la purcederea lor. No. 182. 1849 Iulie 20.

Cu o vie mulţumire vă încunoştinţez această noutate, rugându-vă, Domnilor, să binevoiţi a o publicà prin jurnale şi alte mijloace legale pentru liniştirea locuitorilor Moldovei, şi pentru a le dovedi că Inalta Poartă privighează neîncetat asupra liniştii şi a fericirii lor.

Primiţi, Domnilor, încredinţarea osebitei mele stime.

Fuad.

Adresa No. 261 a lui Omer Paşa către Departamentul trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti. No. 183. 1849 Iulie 27.

Vestitorul Românesc. No. 60. 1849. 30. VII.

Cinstitului Departament din Năuntru.

De multe ori s'a dat poruncă ca să înceteze oamenii de a se ocupà şi a vorbi de trebi politice prin cafenele şi prin alte locuri publice; acum însă văzând că această poruncă nu se îndeplineşte în toată întregimea ei şi că nişte oameni, în loc să se îndeletnicească în ale lor interesuri, nu încetează de a se ocupà de trebi cu totul străine de aceste interesuri casnice, şi vătămătoare liniştii publice, grăbesc a face cunoscut acelui cinst. Departament, că de acum înainte eu însumi voiu fi cu cea mai de aproape priveghere la aceasta şi că la o împrejurare de o asemenea neorânduealǎ vom întrebuinţà cea mai aspră pilduire, poftind totdeodată pe acel cinst. Departament ca să îndrepteze cât mai în grab această a mea hotărîre atât către Poliţia Capitalei spre a o publicà prin cafenele şi prin gazeta oficială, stăruind cu dinadinsul ca pe viitor nişte asemenea oameni, a cărora competenţă nu e de a se ocupà de pricini externe, să aibă a se mărgini numai în acele ce privesc asupra lor.

(Iscălit:) Feldmareşal al armiei împărăteşti otomane, Guvernor al Rumeliei şi Capitalei Bucureşti, Omer Paşa.

No. 184.
1849
Aug. 2.

Raportul No. 8.567 al Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Principele Barbu Ştirbei.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 2.266. Secr. St.)

Inălţimii Sale Domn Stăpânitor a toată Ţara-Românească Barbu Dimitrie Ştirbei.

Departamentul trebilor din Năuntru.

Raport.

Grăbirea cu care a cerut trebuinţa a se porni de aici la 20 Septemvrie anul trecut o trupă din oştirea otomană la Slatina, la judeţul Vâlcea şi prin alte părţi din Valahia-mică, ca să sfărâme pe rebeli şi duhul revoluţionar ce există încă între locuitorii de acolo, nelăsând Departamentul(ui) vreme trebuincioasă ca să pregătească pe drum trebuincioasele producte şi furaj pentru îndestularea acei oştiri, s'a văzut silit ca cea mai mare parte din acele furaj să o iea cu împrumutare dela contracciul poştiilor acelui drum.

Deşi Departamentul a însoţit această oştire cu întradinşi cinovnici îndatoraţi ca pentru orice vor primi dela locuitori şi dela căpitanii poştiilor să dea lor cfitanţii desluşite de felul şi cătăţimea şi să îngrijească a primi alte asemenea dela comandirii oştirii pentru predare, acestea însă s'au putut păzi numai la obiectele îndestulătoare, iar nu şi la furaje, căci fânul şi orzul s'au dat oştirii cu obicinuitele măsuri ale ţerii, adică cu carul de măsură şi cu chila mare, iar oştirea le-a socotit pe ocale, şi anume carul de fân pentru patru sute ocă numai, şi chila de orz pentru ocă două sute cincizeci, şi apoi fânul l-a plătit Departamentului cu parale patru ocaoa, care face lei patruzeci carul de măsură, şi orzul parale şapte ocaoa, ce face lei patruzeci şi patru chila, într'o vreme ce Departamentul le-a cumpărat, carul de fân dela lei patruzeci şi cinci până la şaizeci, şi chila de orz dela lei cincizeci până la şaizeci şi trei;— din aceste dar toate neasemănări izvorînd o lipsă de lei una mie două sute nouăzeci şi trei parale douăzeci şi opt, până la totala despăgubire a contracciului poştiilor şi a locuitorilor dela cari s'au luat acele furaje, şi aceşti bani nemai putându-se reclamà dela guvernul otoman, pentrucă socotelile avându-le el de mai multă vreme încheiate, nu le mai poate preschimbà;

Subtiscălitul se vede silit a supune toată această împrejurare la cunoștința Inălțimii Voastre și să vă roage plecat să binevoiți a da înalta-Vă poruncă de chipul cu care găsiți cu cale a se răfui această pricină spre îndestularea reclamanților. No. 184. 1849 Aug. 2.

Șeful Departamentului, Iancu Filipescu.
Șeful secției, Steriad.

S. 1. M. 1.

(Rezoluție:) Să se încheie jurnalul Sfatului și să se plătească din Visterie.

Raportul No. 2.905 al Departamentului trebilor din Lăuntru al Țerii-Românești către Principele Barbu Știrbei. No. 185. 1849 Aug. 8.

Orig. Arh. St. Dos. No. 2.206. Secr. St.)

Inălțimii Sale Domnnlui Stăpânitor a toată Țara-Românească Barbu Dimitrie Știrbei.

Departamentul trebilor din Năuntru.

Raport.

După punerea la cale a Ex. Sale Omer Pașa s'au orânduit spre cvartiruire la orașul Slatina două batalioane de oștiri din împărăteasca armie otomană și un număr de 1.100 Unguri prizonieri, așezându-se cei din urmă în cazarma ce este clădită acolo și a căreia reparație s'a cerut cu mare grabă.

Pentru îndestularea acestor oameni primindu-se știință dela cârmuirea locală că de către d-l Comandir ostășesc de acolo se cere pe toata ziua câte 4.000 ocă pâine și 1.000 ocă carne, și după neîndemnările arătate de către Cărmuire de a se puteà întâmpină această îndestulare pe mai multă vreme, pentru cuvântul că toate grânele cele vechi s'au transportat de către speculanți pe la schelele Dunării, iar cele nouă deosebit că nu s'au treierat până acum, dar și chiar recolta anului curgător se află foarte slabă; acest Departament s'a îndreptat cu notă către Ex. Sa Omer Pașa, făcându-i rugăciune, ca binevoind a luà în băgare de seamă niște asemenea învederate anevoințe, să chibzuească precum va socoti mai bine asupra împuținării acestor oameni.

S'a primit însă spre răspuns nota cu No. 272, prin care făcând băgare de seamă asupra îndatoririlor ce poartă armia împărătească aici în Prințipat, cere în sfârșit să se facă cea mai mare îngrijire

No. 185. 1849 Aug. 8. măcar pentru cele spre îndestulare. După care nerămâind alte mijloace în putinţa Departamentului, a scris cu stăruire cârmuirilor judeţelor Teleorman şi Romanaţi, ca să îngrijească şi ele a aprovizionà magazia dela Slatina cu câte o cătăţime până la cinci sute chile grâu sau făină, luându-se prin tocmeală şi bună învoire, precum şi cârmuirii judeţului Olt, ca şi ea să îngrijească precât îi va sta în putinţă a nu cercà oştirile împărăteşti cea mai mică neajungere.

Apoi luând Departamentul în băgare de seamă că la această îndestulare cu pâine trebuesc pe fieştecare zi câte 10 chile, iar pe lună 300 chile şi că această trebuinţă nu poate fi întâmpinată într'alt chip, decât prin aprovizionare de o cătăţime mai însemnată de grâu sau făină, însă la o asemenea aprovizionare trebuind şi fonduri, până să se primească plata dela oştiri, căci consiliul otoman o asemenea plată, deşi răspunde, însă după ce mai întâiu primeşte îndestularea subt dare de chitanţă pe câte o lună şi două, încă şi mai cu zăbavă, iar vânzătorii de producte îşi cer preţul numărat la a lor ridicare, precum primesc dela speculanţi; grăbeşte plecat a supune aceasta în cunoştinţa Inălţimii Voastre, cu adăugire de rugăciune ca să binevoiţi a chibzui şi a-l împărtăşi cu poruncă de urmare.

Şeful Departamentului, Iancu Filipescu.
Şeful Secţiei, Păcleanu.

Secţ. al III-lea.

(Rezoluţie) Se va înţelege cu d-l Vistier spre întâmpinarea banilor pentru aceasta aprovizionare, care poate a se teslimatisi pe câte 15 zile înainte şi să se ica cvitanţie despre primirea plăţii.

No. 186. 1849 Aug. 11.

Ofisul No. 64 al Principelui Barbu Ştirbei către Sfatul administrativ extraordinar al Ţerii-Româneşti.

Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti No. 82. 1849 21. VIII.)

Noi Barbu Dimitrie Ştirbei,
cu mila lui Dumnezeu Domn Stăpânitor
a toată Ţara-Românească.

Către Sfatul administrativ extraordinar.

Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Neofiit al Ungrovlahiei, prin anaforà către Noi dela 27 ale încetatului Iulie, a supus la a Noastră

cunoştinţă actul subt a Prea Sfinţiei Sale iscălitură şi pecete, şi cu aceeaş dată, prin care declară formal că, aflându-se cuprins de boale cronice netămaduite, şi prin urmare neputând îndeplinì sfintele datorii însuşite arhipăstoriei, se leapădă formal şi de bună voie de scaunul Mitropoliei Ţerii-Româneşti, păstrându-şi încă arhieria şi trăgându-se în vieaţa privată. No. 186. 1849 Aug. 11.

Impărtăşind Sfatului această demisie a Prea Sfinţiei Sale şi privind că, în lipsa altor Episcopi eparhioţi, căderea cârmuirii vremelnice a Sf. Mitropolii se cuvine vicarului ei, Prea Sfinţiei Sale Arhiereului Nifon Sevastis, poftim pe Sfat a-i da aceasta în cunoştinţă prin canalul d-lui Şefului Departamentului Credinţei, care va îngriji a face îndată, împreună cu noul cârmuitor al acestui locaş, catagrafie lămurită de toată starea mişcătoare a Mitropoliei după cele mai dinainte catagrafii, cum şi de odoarele ce se vor mai fi adus sau se vor mai fi făcut în urma acelor catagrafii. Săvârşindu-se această catagrafie în întreite exemplare, unul subt iscăliturile Prea Sfinţiei Sale şi a d-lui Şefului Departamentului Credinţei, se va supune la a noastră cunoştinţă, cel de al doilea subt iscălitura Prea Sfinţiei Sale, se va depune la canţelaria Departamentului bisericesc, şi cel de al treilea subt iscălitura d-lui Şefului acestui Departament, se va da Prea Sfinţiei Sale, spre a cunoaşte şi a păstrà cu stăruire şi luare aminte zestrea ce i se încredinţează. Această catagrafie se cere de astazi în două săptămâni.

(Urmează iscălitura Măriei Sale).

Corespondenţă din Iaşi în «Allgemeine Zeitung» din Augsburg. No. 229. 1849. 17. VIII. Supl. No. 187. 1849 Aug. 17.

Jassy. Der Kriegsgott hat auch uns die nähere Bekanntschaft mit den Schrecknissen seines blutigen Handwerks nicht erspart. Unsere tiefe Ruhe ward durch die Hiobspost gestört, dass den 23. v. M. ein ungarisches Armeecorps, dem die tausendzüngige Fama eine ans Unglaubliche gränzende Grösse lieh, unter Anführung Bems die leider nur sehr schwach besetzte Gränze der Moldau bei Grozeschti überschritten, das daselbst aufgestellte russische Infanterie-Bataillon überfallen und gänzlich aufgerieben, die dortigen russischen Magazine und ein paar hundert Stück Hornvieh erbeutet, alles was sich zu widersetzen Miene machte mit Feuer und Schwert gezüchtigt und bereits gegen Bakow vorrücke. Die Bestürzung, welche diese Nachricht hervorrief, war um so grösser, als man leider

No. 187. 1849 Aug. 17. nur zu gut wusste, dass trotz der Nähe des siebenbürgischen Kriegsschauplatzes in der Moldau unbegreiflicher Weise nur sehr wenig russische Besatzungstruppen zurückgeblieben, und dass auch diese im Lande zerstreut, sich nicht so schnell als nöthig sammeln könnten. Zum Glück dauerte jedoch der Schrecken nicht lange, denn schon nach ein paar Tagen wurden wir durch die Nachricht beruhigt, dass die ungeladenen Gäste, deren Zahl von verlässlichen Augenzeugen auf 4.000—5.000 Mann geschätzt ward, sich wieder nach Siebenbürgen zurückgezogen, nachdem sie alles was sie weggeführt mit selltener Freigebigkeit baar bezahlt. Die Art und Weise mit der sie die friedlichen Bewohner des Landes behandelt, war nichts weniger als feindselig, sondern viel mehr darauf berechnet durch Beseitigung aller und jeder Misshandlung und Gewaltthätigkeit, sowie durch ungewöhnliche Freundlichkeit und Humanität Vertrauen und Zuneigung zu erwecken. Beiliegend erhalten sie auch zwei Proclamationen Bems, die nicht ohne Interesse sind:

«Bewohner der Moldau! Ohne Kriegserklärung sind die Russen wieder in Ungarn und Siebenbürgen eingedrungen. Europa schweigt angesichts einer so schreienden Verletzung des Völkerrechts, aber die Magyaren sind stark genug um ihre Feinde zu zermalmen. Indem sie einen Kampf auf Leben und Tod beginnen, wollen die Magyaren gleichzeitig den Nachbarvölkern, die unter russischem Joch seufzen, nützlich sein. Zu diesem Ende hat ein Theil meiner Armee den Boden der Moldau betreten. Bewohner der Moldau! Wollt ihr frei sein und Euch der Wohlthat einer constitutioneller Regierung unter der Suzeränität der Hohen Pforte erfreuen, so erhebt Euch um die wilden Horden zu vernichten, die euer Vaterland zertreten. Alle die im Stande sind Waffen zu tragen mögen auf den Feind losstürzen und seine Verbindung abschneiden. Mit Hülfe der magyarischen Armee und der kriegerischen romanischen Völkerschaften, die sich gleichzeitig erheben werden, wird die feindliche Armee leicht vertilgt werden. Die Hohe Pforte wird nicht seumen euch zu Hülfe zu kommen, denn ihre politische Existenz kann nur durch die Befreiung der Moldau und Walachei, die ausser der türkischen keine andere Oberherrlichkeit anerkennen wollen, sichergestellt werden. Den 24. (12.) Jul. 1849.

Der Oberanführer der magyarischen Armee in Siebenbürgen, Bem. Karakasch v. Mileschti. Ioan Balatschano, Costescul, Cäsar Boliak (Romanen aus der Walachei) Secretäre Bems».

Zweite Proclamation an die Civiloberbehörden

der Stadt und des Districtes Okna: «Da ich erfahren, dass meine Avantgarde allein schon hinlänglich war die an der Gränze Siebenbürgens aufgestellten russischen Truppen zu schlagen, so bin ich selbst in die Moldau gekommen um der moldauischen Nation (?) zur gänzlichen Vertreibung der Russen behülflich zu sein. Alle Männer und Jünglinge die an diesem heiligen Werk theilnehmen wollen, werden hiemit in mein Hauptlager eingeladen, wo sie unter Nationalführern militärisch organisirt werden sollen. Jedermann bringe die Waffen und Pferde mit, die er besitzt. Sie sind ersucht, meine Herren, diese Nachricht (novitate heisst es im romanischen Urtext der gedruckten Proclamation' unter Trommelschlag in Ihrem ganzen District kundzumachen und auch beifolgende Proclamation zu verbreiten. Die Landesmiliz, welche in Okna die (zu Zwangsarbeiten in den Salzgruben verurtheilten) Verbrecher bewacht, soll ihren Dienst nach wie vor versehen. Nur unter dieser Bedingung kann sie auf meinen Schutz rechnen. Oneschti, den 24. (12.) Jul. 1849. No. 187. 1849 Aug. 17.

Der Oberanführer, etc., wie oben, Feldmarschallieutenant Bem».

Wie ungegründet Bems Hoffnung auf die Sympathien, oder gar auf die Mitwirkung der Pforte gewesen, erhellt schon aus der Thatsache, dass der in Bukarest residirende türkischen Commissär Fuad Effendi ihm durch einen Obersten zu sogleicher Räumung des moldauischen Gebiets mit der drohenden Erklärung aufforden liess: dass die unter Omer Pacha in der Walachei befindlichen türkischen Truppen den Auftrag erhalten hätten die Eindringlinge im Weigerungsfalle mit Waffengewalt zu vertreiben. Auch erfahren wir aus Bukarest, dass eine von Lüders in die Flucht gejagte Abtheilung von 1.000 bis 1.800 Ungarn bei Betretung des walachischen Gebiets von den türkischen Truppen entwaffnet worden und nächstens nach Konstantinopel geschickt werden soll, während die Waffen derselben — darunter 8 Kanonen — den Russen ausgeliefert werden. Die russische Besatzung der Moldau, die unter dem Generallieutenant v. Moller, dem Rusenfreund und Verehrer des Exfürsten Sturdza, erst jetzt, nach Abzug der Ungarn, sich bei Okna concentrirt und alle Engpässe besetzt hat, soll nächstens durch frische Truppen verstärkt werden. Auch erwarten wir nächstens 20.000 Mann Türken, die unter Suleiman-Pascha die Gränzen der Moldau gegen Siebenbürgen besetzen sollen.

Dommage rend sage. Leider aber zu spät. Man begreift wahrlich nicht warum der IV-te Artikel der Convention von Balta-

No. 187. 1849 Aug. 17. liman von den Türken nicht sogleich in Vollzug gesetzt worden. Briefe aus Bukarest versichern, dass General Lüders am 20. v. M. die Ungarn aus vier befestigen Stellungen (Talmats, Boitzen, Rotherthurmpass und aus dem sogenannten Quarantäneplatz) vertrieben, und am folgenden Tage seinen Einzug in Hermannstadt unter allgeneimem Jubel der befreiten Einwohner gehalten. An demselben Tage erfocht Graf Clam-Gallas mit 10.000 Mann — den Trümmern des ehemals Puchner'schen Armeecorps und einem Kosakenregiment einen Sieg über die wiederaufgestandenen Szekler, deren Zahl in diesem Treffen 22.000 Mann betragen haben soll. Der neue Hospodar, dessen Ernennung allgemein befriedigt, hat bereits die Investitor der Pforte erhalten und wird im Laufe dieser Woche zurückerwartet.

No. 188. 1849 Aug. 23.

Raportul No. 3.158 al Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Principele Barbu Ştirbei.

Orig. Arh. St. Dos. No. 2.266. Secr. St.

Inălţimii Sale Domnului şi Stăpânitor a toată Ţara-Românească Barbu Dimitrie Ştirbei.

Departamentul din Lăuntru.

Raport.

Cârmuirea judeţului Mehedinţi prin raportul cu No. 11.238 încunoştinţează Departamentului, că după dispoziţiile luate de către Ex. Sa Mehmet Paşa, peste oştirea ce este staţionată la punctul Vârciorova şi oraşul Severin, se ridică şi cea din Craiova, care este şase batalioane cu opt tunuri, şi Ex. Sa se aşează în lagăr la oraşul Severinul, şi că este de neapărată trebuinţă de doi magazieri, unul pentru oraşul Cerneţi şi altul pentru Severin, afară de doi şi un tălmaciu cari sunt orânduiţi de mai înainte cu leafă de câte lei una sută pe lună.

Această împrejurare supuindu-se în cunoştinţa Inălţimii Voastre, cu adăogire şi din parte-i că spre îndeplinirea unei asemenea trebuinţe ar fi potrivit a se acordà cererea cârmuirii prin orânduirea vremelniceşte a ceruţilor slujbasi, se roagă plecat să binevoiţi a chibzuì şi a-l împărtăşì cu poruncă de urmare.

Marele Vornic, Constantin Cantacuzino.
Şeful Secţiei, N. Pâcleanu.

Nota No. 265 a lui Omer Paşa către Principele Ţerii-Româneşti Barbu Ştirbei. No. 189. 1849 Aug. 26.

Orig. Arh. St. Dos. No. 2.266. Secr. St.)

A Son Altesse le Prince Régnant de Valachie.

Prince!

J'ai l'honneur de porter à la connaissance de Votre Altesse que deux bataillons d'infanterie, une batterie d'artillerie, et deux escadrons de cavalerie partiront lundi de Bucarest pour Jassy, ainsi que deux autres bataillons pour Galatz.

En joignant ci-après deux listes nominatives des différentes étapes que doivent faire ces troupes, ainsi que des diverses provisions qui leur sont nécessaires par chaque étape, je prie Votre Altesse, de vouloir bien donner ses ordres, où elle jugera convenable, pour la prompte préparation des provisions aux différentes étapes ci-après mentionnées.

Toutes les dépenses faites pour l'usage de ces troupes seront remboursées.

Je saisis avec empressement, Prince, cette occasion pour vous prier de vouloir bien agréer l'assurance de la parfaite considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être,

De Votre Altesse le très humble et très obéissant serviteur.
Omer Pacha.

Marcheroute de deux bataillons d'infanterie, une batterie d'artillerie et deux escadrons de cavalerie, qui partiront de Bucarest lundi 29 août pour Foksani.

Lundi 29 août à Senderlita
» 30 » » Movilitza
» 31 » » Ourgitzeni
1-ér 7-bre à Margineni
2 » » » » Bouseo
3 » » » une halte
4 » » » à Rimnik
5 » » » » Tsoresti
6 » » » » Foksani
7 » » » une halte à Foksani.

No. 189. 1849 Aug. 26.

Liste des provisions qui sont nécessaires par chaque étape aux troupes ci-dessus mentionnées.

1.157	okas	de	pain
240	»	»	viande
13	»	»	beurre
21	›		sel
900	»	›	bois
1.580	›	›	avoine
1.580	»	»	foin

Le riz et autres provisions seront portés par les troupes.
En outre, d'étape en étape on délivrera par 210 charriots.

Omer Pacha.

Marcheroute de deux bataillons d'infanterie qui partiront de Bucarest lundi 29 août pour Galatz par Braïla.

Lundi 29 août à Tingani
» 30 » › Obilesti
» 31 » » Baraganu
1-èr 7-bre à Slobozia
2 › › » une halte
3 » » » à Tatarou
4 » » » » Valakiusi
5 » › » » Braïla
6 » » » » Galatz

Liste des provisions qui sont nécessaires par chaque étape, aux bataillons ci-dessus mentionnés.

970	okas	de	pain
200	»	»	viande
11	»	»	beurre
21	»	»	sel
800	»	»	bois
260	»	»	avoine
260	»	»	foin

Le riz et autres provisions seront portés par les troupes. En outre, d'étape en étape on délivrera par 130 charriots.

Omer Pacha.

Adresa No. 435 a lui Fuad Efendi către Principele Ştirbei. No. 190. 1849 Sept. 3.

(Orig. Arh. M. A. S. Dos. No. 162 4.714 Secr. St.

Bucarest.

Altesse,

Sa Majesté Impériale, notre Auguste Souverain, voulant donner à Monsieur le Grand Vornik Constantin Cantacuzène une preuve de Sa haute satisfaction, pour le zèle avec lequel il a rempli les fonctions de Caïmacam et pour les services importants qu'il a ainsi rendus à son pays, a daigné lui accorder la décoration de fonctionnaire du premier rang, seconde classe, ainsi qu'une tabatière ornée de son portrait Impérial.

Sa Majesté Impériale ayant aussi reconnu que Mr. le Grand Vornik Constantin Cantacuzène avait pendant toute cette époque été soumis à des dépenses considérables a autorisé Votre Altesse à lui allouer, sur la caisse publique de la Principauté, une indemnisation montant à la somme de vingt-cinq mille ducats.

Je m'empresse de faire part à Votre Altesse de ces décisions Impériales et de la prier de faire mettre cette dernière en exécution.

Agréez, Altesse, l'assurance de ma considération la plus distinguée.

Fuad.

A Son Altesse le Prince Stirbey, Hospodar de Valachie, etc., etc.

Ofisul No. 395 al Principelui Ştirbei către Departamentul Visteriei. No. 191. 1849 Oct. 15.

(Concept. Arh. M. A. S. Dos. No. 162/4.714. Secret. St.)

Ofis către Departamentul Visteriei.

Prin a sa comunicaţie dela 3 (15) ale încetatului Septemvrie No. 435, Exelenţia Sa Fuad Efendi, Impărătescul Comisar, ne face cunoscut că prea Inalta Poartă, spre a răsplăti ostenelile d-lui Vornicului Costandin Cantacuzino pe vremea cât a fost însărcinat cu Căimăcămia, şi ca să-şi poată Dumnealui acoperì cheltuelile însemnătoare ce a urmat a face pe acea vreme, ne autorizează a-i slobozì din fondurile Statului galbeni douăzeci şi cinci mii No. 25.000 #.

No. 191. 1849 Oct. 15. Grăbim dar a da aceasta în cunoştinţa Vistieriei, şi tot într'o vreme poruncim ca la aşternerea de acum a obşteştilor socoteli, să treacă această sumă între datoriile Visteriei, ca o cheltueală făcută pentru slujbă săvârşită pe vremea trecută, şi care rămâne a se răspunde împreună cu celelalte datorii.

No. 192. 1849 Oct. 19. Adresa No. 11.058 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Logofeţia Dreptăţii.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Justiţiei.)

Departamentul trebilor din Năuntru al Prinţipatului Ţerii-Româneşti.

Bucureşti.

Cinst. Logofeţii a Dreptăţii.

După Inalta punere la cale arestanţii politici ce se află la spitalul Colţii s'au trimis la mânăstirea Mărgineni, ca să stea subt arest până la al doilea poruncă.

Aceasta Departamentul are cinste a împărtăşi cinst. Logofeţii spre ştiinţă.

Şeful Departamentului, Const. Cantacuzino.
Şeful secţiei, Steriade.

No. 193. 1849 Nov. 8. Corespondenţa din Iaşi în «Bucovina». No. 38. 1849. 11 XI.

Iaşi. Chiar acum aflăm din izvor sigur, că Generalul Duhamel, care erà Comisar din partea Rusiei în Moldo-Valahia, s'a rechemat, din cauză pentrucă, precum se spune, el prin purtarea sa nu numai nu câştigă simpatiile acestor două ţeri pentru Rusia, ci răpuse şi acelea cari erau până acum, şi pentrucă din contra Turcii, acei barbari necreştini,—în contra sălbătăciei cărora Rusia trebuì să apere aceste ţeri,—îşi ştiură câştigà aplecarea acelora într'un grad aşà de înalt, cât nu se băgà în seamă nici diferinţa religiunii, nici cruzimile păţite mai înainte, a căror înfiorătoare memorie ar fi cugetat omul că se va păstrà din generaţiune în generaţiune.

Plecându-ne deapururea înaintea adevărului, ne aflăm îndemnaţi şi de astă dată a desbate această propunere amăsurat acéluia.

Meritele Rusiei pentru Principate nu se pot trage la îndoeală, mai ales cari şi le-a câştigat înconvenţiunile dela Akerman şi

Adrianopole. Desfiinţarea beilicului şi a stoarcerilor dregătorilor turceşti şi întemeiarea unei constituţiuni şi adiministrări din lăuntru neatârnate, cu un cuvânt intregul Statut organic care, pe lângă toate neajunsurile lui, promiteà acestor Principate un frumos viitor, este un dar al Impăratului Nicolae, care Statut îl puse în lucrare Generalul Kisselef, mult meritatul său reprezentant în aceste Principate. No. 193. 1849 Nov. 8.

Rusia îşi rezervà să privegheze asupra susţinerii şi neatingibilităţii acestor institute, şi numai într'acolo trebue înţeles protectoratul peste ţerile dela Dunăre şi numai aşà se poate explicà acest protectorat de oricine cunoscut cu principiile dreptului public.

Insă cum se deprinse (exercità) acest protectorat după aceea? Articolul I al Regulamentului, dat şi garantat Principatelor de către Rusia, hotărăşte apăsat: «După ce convenţiunea dela Akerman s'ar fi învoit ca Principii pentru Moldova şi Valahia să se aleagă prin boieri cu generala învoinţă a celorlalţi locuitori, aşà generala adunare extraordinară, care are să se adune spre acest scop în capiala Principatului, se va apucà de alegere». Rusia propuse Porţii otomane ca o condiţiune sine qua non, fără nici o alegere din partea ţerii, pe Mihail Sturdza pentru Moldova şi pe Ghica pentru Valahia, şi aşà nu se călcà numai articolul I al Regulamentului chiar de către Rusia, ci de odată Moldovei i se impuse un Principe care pentru notoria sa scumpete şi sete de bani nici ispravnic peste un district încă nu s'ar fi ales vreodinioară.

Cu intrarea acestuia în Domnie, începură mai întâiu necurmatele călcări ale Regulamentului dat şi garantat Moldovei de către Rusia. Aşà dară în ce s'a schimbat starea acestei nefericite ţeri? Mai înainte erà obligată Moldova de a da dregătorilor turceşti o anumită câtimo de bucate pentru un preţ arbitrar. Sturdza puse în contra Regulamentului dare pe toate bucatele ce se exportau şi aceste vămi le aduse în săculeţele sale. Mai înainte o parte a locuitorilor, cari aveau oi, trebuià să dea oarecâte capete din acestea dregătorilor turceşti pentru un mic preţ; însă subt Sturdza se luară acelea dela toţi locuitorii prin Ministerul celor din Lăuntru şi al Finanţelor, cari şi cumpărau acel înalt post cu mii de galbeni dela Studza. Ziua dreptăţii, care mai înainte îşi dăruià favoarea sa numai celor aleşi şi în cazuri speţiale, subt Mihail Sturdza deveni o spălătură mituibilă care nu mai alegeà.

Intr'acest chip Regulamentul—acel dar al Rusiei pentru aceste ţeri—se vătămă în toate punctele chiar subt ochii Rusiei. Nenumăratele plânsori ridicate din timp în timp, în Petersburg n'avură alte

No. 193. 1849 Nov. 8. urmări decât alungările boierilor fruntaşi şi exilarea lor în mânăstiri; prin aceste lucrări crescù aroganţa lui Sturdza în acea măsură, în care şi descurajarea locuitorilor; văzând că plânsurile lor de către puterea protectoare nu se bagă în seamă, trebuià să cugete că acelea n'au ajuns la auzul Impăratului, de altă parte învăţă speriinţa că înrâurirea puterii suzerane a devenit nulă, deoarece Sturdza, rezemându-se pe Regulament, fermanele venite dela Poarta otomană nu le respectà. Au doară poate-se împută acestor ţeri, dacă ele răpite de universala mişcare a Europei nu au voit a se smulge de subt protecţia Rusiei, nici de sub suzeranitatea Porţii otomane, ci Moldova cercă şi aşteptă numai dela propria sa putere mântuirea de un asupritor ei impus, sau dacă Valahia se încumetă a da flacărilor focului o constituţiune care erà numai pe hârtie, şi n'aveà nici o aplicare practică? Oare poate-se impută acestor ţeri dacă simpatiile lor s'au micşorat pentru Rusia care—ca protegătoare—în această strâmtorată stare şi-a ales de simbol «lassa curere»? Simpatiile pentru împărăţia miazănopţială încă nu se stinseră cu totul, către Poarta otomană erau aceste ţeri încă cu totul nepăsătoare, pe când dela aceasta nici bine nu se sperà, nici vreun rău nu se temeà: acele simpatii se hotărîră mai întâiu prin compătimitoarea primire la Constantinopole a fruntaşilor boieri exilaţi şi maltrataţi de către M. Sturdza şi venirea comisarilor, a lui Talaat Efendi din partea Turciei şi a lui Duhamel din partea Rusiei. In minutul când Talaat Efendi primì cu amoare pe boieri, vorbi cu ei despre greumintele lor şi le promise uşurare şi ajutor: Generalul Duhamel crezù din fir în păr flecăriturile unei adunături de ticăloşi, pe cari Mihail Sturdza îi adunase din toate cuiburile şi-i ascunsese în fracuri negre împrumutate, cari vorbiau de o laudă a lui M. Sturdza şi de o aplicare către Rusia, când din contra pe fruntaşii boieri cari aveau în fruntea lor pe onorandul Mitropolit Meletie, îi respinse într'un mod care de bună seamă nu erà întocmit de a câştigà inimile pentru d-l Duhamel şi pentru împărăţia reprezentată de el. Aşà dară ce câştigase Kisselef prin nevoinţă de mulţi ani pentru Rusia, aceea risipì şi răpuse Duhamel într'o clipită. Totuş să mergem mai încolo prin epoca anilor din urmă, aşà de evenimentuoasă pentru Principate. Nici un Român — oricât de scurt să fie la vedere,—nu puteà să nu vadă că grămădirea de atât amar de oaste în aceste ţeri, şi concentrarea altor oşti pe la marginile acestora, iar de altă parte neînsemnătoarea ocupare din lăuntru, n'au putut să se facă nici pentru domolirea unei revoluţii, care în Moldova nici că s'a în-

tâmplat, nici spre sugrumarea elementelor revoluţionare, cari nicăirea nu erau, şi într'adevăr, urmarea arătă prea învederat menirea acelor oşti. No. 193. 1849 Nov. 8.

Altminterea stă lucrul cu Poarta otomană. Aceasta dela timpul păcii adrianopolitane încoace, neputându-şi ţineà agenţi sau organe de ale guvernului în aceste ţeri, se află în absolută neştiinţă despre referinţele (relaţiile) de aici, deoarece agintele Moldovei la Constantinopole, care erà socrul lui M. Sturdza, de bună seamă nu descoperi Sultanului uneltirile ce le făceà ginere-său.

Poate fi că Poarta otomană, înştiinţată despre toate, însă numai subt mână, a voit într'adins să pedepsească pe aceste Principate pentru nerespectarea Turciei ca a unei puteri suverane şi şi-a retras oştile cu totul din ele, pentrucă ele erau dedate a privi la Rusia mai mult ca la o putere s u v e r a n ă decât p r o t e g ă t o a r e. Poarta se înştiinţă dară despre tristele evenimente de aici mai întâiu atunci când M. Sturdza pe boieri fruntaşi—asemenea unor făcători de rele—legaţi fedeleş îi străpurtă la Vidin, însă fiind înştiinţată despre aceasta numai prin Rusia şi prin M. Sturdza, trimise în aceste ţeri oşti amăsurate. Insă ce diferenţă (deosebire) între aceşti Asiaţi necreştini şi între ortodocşii trimişi de către protegător! Acei Asiaţi necreştini veniră ca amicii poporului, conducătorii lor cruţară ţara, plătiră toate—până şi funtul de paie ce li se da pentru aşternut—cu bani gata, şi se ţinură defensiv chiar şi atunci când din o nefericită neînţelegere la Bucureşti se puşcă asupra lor; din contra, pentru oştile ruseşti se adunară cu sila toate cele trebuincioase pentru vieaţă, productele ţerii se luară cu puterea ori unde se aflară, fără vreo repărţire şi fără vreo ordine, averea neguţătorilor chiar aşà nu fu cruţată ca şi locuinţa celui mai measăr (sărac) de încuartirare; ostaşul rusesc nu-şi căpătă porţia numai dela ţară, ci trebuià pe lângă aceea să i se dea de mâncare din destul de către ţăranul carele abià aveà vreo îmbucătură pentru sine. Conducătorii oastei ruseşti pretinseră să li se dea lor jurisdicţia, arestările deveniră lucru de toate zilele, şi nici locurile consacrate lui Dumnezeu şi cele mai sfinte poporului, adică mânăstirile, încă nu rămaseră cruţată, căci un servitor al altarului, preotul Zapolski, fu prins, deschizându-i-se cu puterea uşa pe la miezul nopţii, şi între 50 baionete excortat de generalul Moller. Noi nu ne putem închipui ca împăratul Nicolau să ştie cevà despre aceste purtări ale organelor sale, însă chiar pentru aceea să nu se supere dacă simpatiile Principatelor pentru Rusia s'au pierdut. Insă să întrebăm: pentru ce greşeală a ţerii, prin Convenţia dela Balta-

No. 193. 1849 Nov. 8. Liman i s'au călcat în picioare toate drepturile? Pentru ce s'au desfiinţat Adunările generale? Pentru ce Principele să fie pus subt controla a doi comisari? Pentru ce în Comisiunea denumită spre revizuirea Regulamentului Organic să figureze nişte persoane dela cari nici un bine nu se poate aşteptà? Deci în privinţa simpatiilor către Rusia, am puteà răspunde cu puţinele cuvinte: «semănaţi amoare şi amoare veţi secerà!»

No. 194. 1849 Nov. 15.

Ordinul No. 143 al Principelui Barbu Ştirbei către oştirea Ţerii-Româneşti.

(Buletin ofiţial al Prinţipatului Ţerii-Româneşti. No. 111. 1849. 5. XII.

Poruncă către oştirea românească.

Trecutele nenorocite întâmplări cari au căzut peste această de Dumnezeu păzită ţară, desorganizând totul au desfiinţat şi steagurile oştirii; dar înalta Provedinţă, în a căreia mână stă ursita noroadelor, insuflând în inimile monarhilor suzeran şi protector de a restabili iarăş liniştea şi ordinea legală, a trebuit ca şi oştirea să-şi redobândească semnele cari sunt fala unei oştiri. De aceea Domnia Mea poruncind a se prenoi după feţele şi forma de mai nainte, încredinţăm batalioanelor de infanterie şi divizioanelor de cavalerie aceste steaguri, ca un sfânt depozit al cinstei, al credinţei şi al supunerii către legi, şi poruncim a se consfinţi după regulele întocmite, şi tot într'o vreme a se săvârşi de către gradurile ostăşeşti jurământul de credinţă către noi şi patrie; însă li se vor ceti mai nainte statutele cu cari se leagă prin jurământ, ca să cunoască toţi mărimea legăturii şi sfinţenia steagului.

Această poruncă se va ceti în auzul tuturor gradurilor ostăşeşti la sfinţirea steagurilor şi se va păstrà în arhivele regimentelor.

Dată în Capitala Noastră Bucureşti, la anul dintâi al Domniei Mele, una mie opt sute patruzeci şi nouă, Noemvrie în cincisprezece.

(Urmează iscălitura Măriei Sale).

Ofisul No. 621 al Principelui Știrbei către Sfatul administrativ.

No. 195. 1849 Dec. 5.

(Concept. Arh. M. A. S. Dos. No. 162/4.714. Secr. St.)

Noi Barbu Dimitrie Știrbei cu mila lui Dumnezeu Domn stăpânitor a toată Țara-Românească.

Către Sfatul administrativ.

Pentru suma de galbeni douăzeci și cinci mii ce după Inaltă punere la cale s'a dat d-lui Vornicului Constandin Cantacuzino, ca o răsplătire a ostenelilor Dumisale pe vremea cât a fost însărcinat cu Căimăcămia și spre despăgubirea cheltuelilor ce a urmat a face atunci, precum s'a făcut cunoscut prin ofițul Nostru cu No. 395, poftim pe acel Sfat a luà măsuri de a se plăti pomenita sumă treptat în soroc de un an, răspunzându-se la sfârșitul fiecărei luni câte galbeni două mii optzeci și trei și o a treia, No. $2.083^{1}/_{3}$#.

D-lui Șeful Departamentului Finanței este însărcinat a aduce la îndeplinire cuprinderea acestui ofiț.

Jurnalul Sfatului administrativ extraordinar al Țerii-Românești.

No. 196. 1849 Dec. 8.

(Copie. Arh. M. A. S. Dos. No. 162/4.714. Secret. St.)

Jurnal.

Astăzi Joi, Decemvrie 8, d-lui Marele Vistier a înfățișat la Sfatul administrativ extraordinar Inaltul ofis al Măriei Sale Prea Inălțatului nostru Domn cu No. 621 și luându-se în băgare de seamă cele poruncite de a se chibzuì pentru plata a 25.000 # ce prin Luminatul ofis cu No. 395 s'a slobozit d-lui Vornicului C. Cantacuzino ca o răsplată a ostenelilor Dumisale pe vremea cât a fost însărcinat cu Căimăcămia, și despre despăgubirea cheltuelilor ce a urmat a face atunci;

Sfatul chibzuind, găsește cu cale de a-i răspunde d-lui Vornicului treptat câte galbeni două mii optzeci și trei și o a treia parte pe fiecare lună, cu începere însă dela data celui întâiu ofis al Măriei Sale cu No. 395 din 13 Octomvrie, leat următor.

No. 196. 1849 Dec. 8. D-lui Marele Vistier va supune acest jurnal la cunoştinţa Măriei Sale, şi după deslegarea ce va luà, va face urmare întocmai.

(Iscăliţi:) G. G. Filipescu, C. Suţu, Alexandru Ghica, Ioan Bibescu, Polcovnicul Garbaski, Ioan A. Filipescu.

Pentru întocmai după original

pentru şeful secţiei, Carabulea.

No. 197. 1849 Dec. 8. Raportul No. 3.869 al Depart. Visteriei către Principele Ştirbei.

(Orig. Arh. M. A. S. Dos. No. 162/4.714. Secret. St.)

Inălţimii Sale Domn Stăpânitor a toată Ţara-Românească Barbu Dimitrie Ştirbei.

Departamentul Visteriei.

Raport.

Luminatul Inălţimii Voastre ofis cu No. 621, acest Departament înfăţişându-l în seanţa Sfatului administrativ extraordinar, a încheiat astăzi, Joi la 8 ale următoarei luni Decemvrie, jurnalul care plecat se alătură în copie pe lângă aceasta, spre a se da luminată poruncă de urmare.

Şeful Departamentului, Alexandru Ghica.

Secţia 2-lea. pentru şeful secţiei, C. G. Tătăranu.

No. 198. 1849 Dec. 14. Adresa No. 3.563 a Secretariatului de Stat al Ţerii Româneşti către Visterie.

Conc. Arh. M. A. S. Dos. No. 162 4.714. Secret. St.)

C. Visterii.

Infăţişându-i M. Sale lui Vodă jurnalul c. Sfat administrativ extraordinar alăturat pe lângă raportul acelui c. Depart. cu No. 3.869, prin care se arată chipul cu care trebue să se plătească suma de 25.000 # ce s'a hotărît a se da d-lui Vornicului C. Cantacuzino drept răsplătirea ostenelilor Dumisale pe vremea cât a fost însărcinat cu Căimăcămia, I. Sa a binevoit a pune pe acel jurnal următoarea rezoluţie:

«Este de obşte cunoscut datoria în care e cufundată Visteria, care nu are cu ce să întâmpine nici legiuitele simbrii pe curgătoa-

rea lună, în apropiere de sărbători, decât alergând iarăş la imprumutare. De aceea pentru consideraţia numai ce avem către d-lui Vornicul Cantacuzino, covârşind măsura putinţii, am orânduit a i se răspunde banii treptat începând din luna aceasta, potrivit ofisului Nostru subt No. 621». No. 198. 1849 Dec. 14.

Aceasta cu cinste se împărtăşeşte acelui cinst. Departament spre întocmai urmare.

Nota Generalului A. Lüders către Principele Moldovei.

No. 199. 1849 Dec. 22.

(Buletin Foaie Oficială. No. 101. 1849. 22. XII.)

D-l dejurnă al Ştabului Impărăteştii Sale Măriri m'a înştiinţat că Domnului Impărat docladarisându-i-se predstavlenia mea, a binevoit întru tot milostiv a face răsplătire cinovnicilor şi feţelor aici însemnate, pentru râvna ce au arătat către oştirile noastre în trecutul şi în curgătorul an, făcându-vă cunoscut Inălţimii Voastre despre împărăteasca milostivire, spre a se publică, am cinste a adăogi, că ordinele împreună cu decreturile lor li se vor împărţi de mine în curândă vreme.

Cu cea adevărată stimă şi desăvârşită predare am cinste a fi al Inălţimii Voastre plecată slugă

(Iscălit:) Lüders.

După mijlocirea Comandiriului de corposul al 5-lea d-l Gheneral Adiutant Lüders, Domnul Impărat a toată Rusia a binevoit întru tot milostiv a hărăzi Ordinul Sf. Anei clasul al 2-le Stariţului Mânăstirilor Neamţu şi Secu Neonil, drept semn al deosebitei Impărăteştii binevoiri pentru jertfele ce în multe rânduri a făcut din partea acelor mânăstiri în folosul oştirilor ruseşti; clasul al 3-lea tălmaciului ataşat la Ştabul Corposului al 5-lea de pedestrime, Titularului Sovetnic Lucescu, şi Ordinul Sf. Stanislav de clasul al 3-lea ataşatului pe lângă Ştabul Corposului ca tălmaciu Aga Biber, pentru vrednica şi osârdnica lor slujbă.

Jurnalul privitor la îmbunătăţirea boierescului.

No. 200. 1849 Dec. 31.

(T. Codrescu, Uricarul. Vol. IX. pag. 69.)

Anul 1849, Decemvrie 31. Comitetul în urmarea încheierii sale din 10 a trecutei luni, intrând cu pătrundere în cercetarea reciprocelor îndatoriri, între proprietar şi lucrătorul de pământ, statornicite

No. 200. prin legiuirea Regulamentului, şi acele în urmă ale Obşteştii Adunări,
1849 pentru locuitorii de munte, şi dijmă: a venit întru încredinţare,
Dec. 31. că lucrătorul de pământ nu este nici cum asuprit, în acelea din partea sa îndatoriri pentru locul de hrană ce primeşte dela proprietar, socotindu-se acel loc a se acoperì îndestul capitalul locuitorului, cu deosebirea unor localităţi, ce nefiind destul de locuite, locul de hrană este mai puţin scump, şi altele cari fiind destul de locuite, scumpetea locului este covârşitoare. Dar aceste deosebiri, dacă s'ar luà în privire, ar desvălì poate trebuinţa de a se face şi osebite legiuiri, pentru fieştecare ţinut, sau pentru fieştecare ocol. De aceea comitetul a luat de bază la cercările sale, pentru locurile ce se dau locuitorilor preţul de mijloc, iar pentru lucrul ce el despăgubeşte pe proprietar, mijlocul maximului preţurilor politicite, şi preţeluindu-se cu aceste, cu zilele de pont (numire nenorocită, care a dat lumii o părută dreptate de a socotì pe proprietarul moldovan impilătorul locuitorului, sub pretextul că cu numire de 12 zile l-ar pune a lucrà o muncă hotărîtă la care nici întreit număr de zile n'ar ajunge), dar însăş cătimea muncii ce se face de către locuitor, a venit la rezultatul că după pământul ce el primeşte dela proprietar, se plăteşte lucrul locuitorului; şi spre a dovedì lămurit că legiuitele îndatoriri ale locuitorului către proprietar nu sunt izvorul îmbrâncirii lor în cădere, se cuvine a întoarce mai întâiu luarea aminte asupra stării locuitorilor răzeşi, cari fiind singuri proprietari de pământ, nu sunt supuşi la lucrul boierescului, dar se găsesc cu mult mai în proastă stare decât locuitorii satelor celorlalţi proprietari.

Nedepărtându-ne dar de principiul dreptăţii, şi de acel consfinţit astăzi în toate părţile lumii, că proprietatea trebue a fi respectată, spre a nu se risipì legăturile sociale, comitetul nici s'ar socotì în dreptate a propune vreo scădere, cu atâta mai vârtos că în nevătămarea cugetului poate declarà, că nu îndatoririle locuitorilor către proprietari i-au dus în netăgăduita de nimeni ticăloşie în care se află, ci abuzurile întrebuinţate asupra lor în tot chipul acum dela o vreme.

Prin abuz locuitorii au ajuns a plătì capitaţia lor întreită şi împătrită; întâiu: prin nedreptele catagrafii în cari se încarcă până şi copii nevrâsnici, se încărcà de două şi de trei ori un nume; se scutiau din comunele săteşti acei mai înstăriţi, trecându-se prin mituire în numărul nedajnicilor, fără a se luà în băgare de seamă tânguirile şi reclamaţiile satelor, când îndrăzniau a le face: al doilea: prin adăogiri încărcate la legiuita lor capitaţie a banilor slujitorului;

al treilea: prin plata foarte însemnătoare a recrutului, şi în sfârşit prin plata foilor săteşti, pe cari ei le plătesc fără a şti sau a puteà ceti, prin plata demerliilor, a peceţilor şi altele şi altele. No. 200. 1849 Dec. 31.

Prin abuz cutia sătească, menită spre ajutorul satelor în plata capitaţiei morţilor dela o catagrafie la alta, nu erà de ajuns în cheltuelile ce erau strimtorite a face satele cu zapcii, ce se purtau prin ele spre a lor osândă.

La înfiinţarea Reglementului s'au fost ridicat toate havalelele, rămâind locuitorul a plăti numai capitaţia şi a lucrà la drumuri, care lucru, după cea din urmă dispoziţie a cârmuirii, s'a mărginit în şase zile pe an de fieştecare locuitor; abuzul însă nu numai a adus pe locuitor a face aceste întreite şi împătrite, după necumpănirea executivă, şi întrebuinţându-se ele de multe ori în interesuri private, ba încă s'a îndatorit de multe ori la alte nenumărate havalele, despre cari pravila l-a fost apărat: aşà s'a îndatorit el a cărà materialurile trebuitoare antreprenorilor pavelelor din Iaşi, când aceştia în condiţiile lor erau mărginiţi a-şi năimi lucrători şi cărăuşi cu bună învoire, iar administraţia a silnicit pe locuitori la aceasta, sub numire de plată, care totdeauna erà de o cătime defăimătoare şi nerăspunzând nici la a treia parte a vremii, ce bietul muncitor erà silit a pierde.

Asemenea s'au silnicit locuitorii în cărături de sare, pentru cari totdeauna s'au lepădat în casele lor bani cu deasila, şi când nevoile, iar mai vârtos neputinţa sarcinii, nu-i iertà a o face, se împlinià dela dânşii, nu banii ce li se lepădase, dar preţul cu care sarea s'ar fi vândut la locul unde erà să o ducă.

Abuzul a adus pe locuitor a lucrà şi pentru unii din posesori, poate şi pentru unii din proprietari, prin restălmăcirea legiuirii, mult mai mult decât ea îl îndatoreşte, uneori sub numire de învoeală, care după pravilă trebuià a fi de bună voie, iar în adevăr erà silnicită sau meşteşugită, alte ori sub numirea că locuitorul nu puteà lăsà pânea boierească în pierzare pe câmp, îl îndatori a lucrà peste datoria lui cu plată, atuncea când pânea lui erà în aceeaş primejdie; alte ori cu prefacerea lucrului în bani, şi din bani iarăş în lucru; alte ori cu prefacerea din praşila păpuşoilor în lucrarea cartofilor, fără scădere analoghică cu greutatea ce se sporià, asupra cărora administraţia închideà ochii, sau le şi învoià şi le sprijinià.

Prin abuz, privighetorii de ocoale, meniţi după alegere de către sate a fi scutitorii cei mai de aproape ai dreptăţilor lor, erau nu numai lipitoarea cea mai sugătoare a locuitorului, dar păşind la

No. 200. 1849 Dec. 31. cele mai mari abuzuri, şi sfeterisind chiar banii Visteriei, se îndatoriau pe sate a răspunde, pentrucă pecetea lor figură pe forma alegerii, deşì priveghetorul erà rânduit, iar nu ales, câte încă alte nedrepte răspunderi a prilegit satelor pecetea sătească, ar fi cu neputinţă a se înşirà aici!

Abuzul încuibându-se şi în ramul judecătoresc, în loc de a fi apărătorul dreptăţii, s'a făcut adesea împilătorul ei prin nematerialnica responsabilitate, şi nepractica judecătorilor ce se rândue, şi prin multele dela o epocă încoace introduse contrazicătoare pravile şi forme ce încurcă şi învăluesc pe împricinaţi.

Abuzul a adus cea de istov dărâmare a creditului, şi prin urmare negoţul întreg pătimeşte, iar locuitorul sufere nu puţin, făcându-se pradă uzurii la nevoile sale, când din potrivă negoţul, că una din cele mai vitale chestii, ar fi trebuit închizăşluit şi îndemnat prin toate mijloacele, pentrucă a lui înflorire aduce cu sine belşugul şi fericirea tuturor locuitorilor ţerii.

Deşi pravila a îngrijit pentru învăţătura publică, abuzul însă a făcut pe toate treptele să nu aibă parte din ea, încât că astăzi mai ales ţăranul se găseşte ca o fiinţă între om şi între vită, căci împilarea şi iarăş împilarea din partea cârmuirii trecute i-a întunecat chiar şi fireasca înţelegere, şi religioasa lui simţire, neaflând macar în preoţi păstorul ce ar fi în stare a-l luminà şi a-i întregì moralul, pentrucă şi învăţătura tagmei bisericeşti prin degetul abuzului a fost abătută dela adevărata ei chemare.

Comitetul dar pătrunzându se pe de o parte că spre împlinirea pusă asupră-i ar trebuì să întindă pătrunzătoarea sa cercetare în toate ramurile legislaţiei, spre a urmărì abuzul, care nici una din ele n'a respectat, a-l dovedì şi a propune modificaţiile cele mai potrivite spre a-l înlăturà, iar pe de alta cunoscând că vremea dela 6 Noemvrie până la sfârşitul lunii lui Decemvrie, ce i se însemnează prin Domnescul ofiş, şi aceea mărginită numai în câte trei seanţe pe săptămână, abià de ar ajunge spre descoperirea şi enumerarea abuzurilor tuturora, cari aicea sunt numai pe deasupra atinse, silit se vede a mărturisì că este cu neputinţă, în îngrădirile ce-i sunt prescrise, a răspunde cu cerşuta acurateţă chemării sale; şi în lipsă de aceasta, se mărgineşte a declarà că răul din care izvorăsc şi netăgăduita ticăloşie a locuitorilor, şi pătimirea tuturor clasurilor, sunt abuzurile, şi prin urmare, că cea mai întâi şi neapărată trebuinţă a ţerii este închizlăşuirea sistematică despre dânsele, care nu se poate nădăjduì decât prin o statornică şi neprihănită priveghere întru ne-

clintită păzire a pravilelor plivite de neghina introdusă în ele, căci fără ea orice pravilă, cât de bună, nimica nu foloseşte, ci încă degenerează în abuz. No. 200. 1849 Dec. 31.

Comitetul deci pe nepărtinitoare ştiinţe câte a putut adunà şi în curăţenia cugetului ce l-a povăţuit în toată această lucrare, a aşternut alăturatul proiect.

Iar apoi ceeace se atinge de toate îmbunătăţirile privitoare la obştescul folos, la care cu păzirea condiţiilor prescrise îl chiamă luminatul ofis al înjghebării sale, comitetul cunoscând atât importanţa unor aşà lucrări însemnătoare, ţintitoare mai cu seamă la stârpirea abuzurilor mai sus arătate, recunoscute şi de însuş art. 2-lea şi al 3-lea al Convenţiei de Balta-Liman, şi preţuind nevoia unei asemenea urnite întocmiri, dar totodată mărginit de scurtimea terminului lucrărilor sale, ce nu l-a iertat a intrà în cercetarea, desbaterea şi regularea chestiilor citate, a cărora reaşezare pe calea adevăratei lor ţintiri sìngur pot întemeià înflorirea ţerii. Dar cu toate aceste s'a recunoscut că asemenea lucrări nu pot fi mai bine operate şi închizăşluite, decât la o vreme de o obştească Adunare, chiar organizată pe toate bazele în modul alegerii, precum prin înţeleapta şi părinteasca îngrijire a augustelor Curţi, art. 2 al pomenitei Convenţii, a consfinţit, ca un vechiu drit, întărit prin trataturi şi hatişerife.

Scrisoarea unui candidat de Domnie din Valahia trimisă reprezentantului din Constantinopol după tratatul de Balta-Liman. No. 201. 1849.

(T. Codrescu, Uricarul. Vol. IX, pag. 168.

Dacă îndrăznesc a mă adresà Excelenţei Voastre într'un moment din cele mai critice pentru mine, reclamând puternica voastră protecţiune în favoarea mea, mi se pare că mărinimia caracterului vostru de o parte autoriză şi scuză pasul ce fac. Aflu într'un mod pozitiv, că în ultimele conferinţe ce au fost la Coostantinopol, doi candidaţi s'au propus de Domn al Valahiei. Unul este Domnul Ştirbei, şi celălalt sunt eu. Dar în acelaş timp am aflat iarăş într'un mod cert, că d-l Ştirbei, obţinând sprijinul a unora din misiunile străine la Constantinopol, şi însărcinând cu interesele sale pe un oarecare . . . Arman de naştere, a putut obţineà preferinţa ministerului otoman, şi că numele meu nu figurează decât ca o simplă formalitate.

Avocat al intereselor mele personale, îmi este interzis de a in-

No. 201. trà în consideraţiuni politice, privitoare la numirea D-lui Ştirbei,
1849. consideraţiuni pe cari Excelenţa Voastră mai bine decât ori cine poate cunoaşte şi aprecià, însă nu mă pot dispensà de a vă spune că mi-ar fi foarte penibil de a mă vedeà înlăturat, în urma nevoinţelor ce mi-am dat în circumstanţe foarte grele, şi când, îndrăznesc a zice, integritatea purtării mele şi devotamentul meu către Rusia mă făceau să sper o soartă mai bună.

Astfel fiind, nu mă pot adresà la altă protecţiune decât la protecţiunea voastră, căci simnţesc că sprijinul ce-ţi va plăceà să-mi dai şi pe care voiu căutà să-l merit prin un zel neobosit, şi prin un devotament nemărginit, poate singur să mă scape din poziţiunea în care mă aflu.

Un cuvânt favorabil din partea voastră, pus pe lângă ministerul otoman, ar puteà să înlătureze nenorocirea de care sunt ameninţat, şi recunoştinţa mea nu va aveà alte margini, decât aceea a existenţei mele.

Indrăznesc a supune Excelenţei Voaste cu această ocaziune, că..... însărcinat cu susţinerea intereselor mele la Constantinopol, ar pune mai mult zel în favoarea mea, dacă Excelenţa Voastră ar binevoì a-i spune în favoarea mea un cuvânt de încurajare.

No. 202.
1849.

Lista boierilor aflători în Braşov.

(Orig. Col. I. I. Brătianu.)

Habitant Cronstadt l'année 1849.

Marie Ghica	Ottetelechano
Constantin Ghica	Litza
Charles Ghica	Bratachanca
Démètre Ghica	Lekousteano
Georges Bibesco	Laptoff
Nicolas Bibesco	Kondourat
Lucsiza Vakaresco	Butkoulesco
Heresca	» jeune
Banoff	Isvoreano
Costaki Balachiano	Braïloi
Mayer	Mosco
Thanase Calinesco	N. Lahovari
Jean Slatiniano	M. Lahovari
l'autre Slatiniano	Balianka
Nicolas Soutzo	Balacheanka

Mawros	Manesco	No. 202. 1849.
Cantakuzène	Eliade	
Hristopoulo	Skina	
Bobeano	C. Rosseti	
Nicolesco	Katargi	
Bouskoveano	Linche	
» frère	Kircoulesco	
Obedeano	Drouganeasca	
Korneasca	Dedo	
Lippanesca	Holink Ianko	
Stoika	Biscop	
Ispas	Brom	
Polesco	Wahman.	

Memoriu despre politica turcească în Principatele Dunărene şi despre posibilitatea de a atenuà efectele Convenţiunii dela Balta-Liman. No. 203. 1849.

Orig. Acad.

Mémoire sur la politique turque dans les Principautés du Danube et sur la possibilité d'atténuer les effets de la Convention de Balta-Liman.

Un des plus grands résultats du mouvement roumain de 1848 c'est d'avoir prouvé combien il était facile au gouvernement de la S. Porte de gagner la confiance et la sympathie des Moldo-Valaques et de mettre à néant les intrigues du panslavisme russe. Il est bien établi aujourd'hui qu'il n'existe pas d'alliance plus naturelle pour les Principautés que celle qui les rattache à l'Empire turc, dont la protection est aussi essentielle à leur vitalité politique que leur dévouement est salutaire pour la cour suzeraine.

Quelques mois avant le mouvement ces idées passaient pour utopies, si bien que l'agent français dans les Principautés écrivait à son gouvernement, en dépit des avertissements réitérés des patriotes valaques, qu'il n'y avait dans le pays aucune trace de parti turc ! Il est vrai que ce diplomate n'était en rapport qu'avec les grands boyards seulement, c'est-à-dire précisément avec ces 70 familles qui seules se sont déclarées pour la Russie, lorsque le pays entier se rangeait au parti turc avec ceux qui avaient pris l'initiative du mouvement et qu'on a qualifiés par dérision d'étrangers à

No. 203. 1849. leur patrie. Qui peut douter que les événements de 1848 n'eussent pu être prévenus dans les Principautés, si, cédant aux avertissements de ces patriotes, on s'était occupé d'ouvrir une voie légale au développement de l'influence turque?

Ceci doit nous prouver que l'avis de la diplomatie européenne n'est pas toujours le plus éclairé et, qu'en tout cas, il n'est ni sage ni prudent de mépriser les avertissements sincères des Moldo-Valaques dévoués à la conservation de l'Empire turc. C'est parce que nous avons l'espoir d'être écoutés que nous hasardons ici quelques observations que nous avions faites dès avant le mouvement de 1848, car rien n'est changé dans nos convictions, si ce n'est que les événéments sont venus y ajouter une nouvelle force.

Les liens de vassalité qui rattachent les Principautés à l'Empire turc ne seront un bienfait véritable pour elles, ni un avantage constant pour la Turquie, qu'autant qu'ils seront réglés de manière que jamais il ne puisse s'élever de conflit entre les principautés vassales et la puissance suzeraine. Que faut-il pour cela? Définir avec une netteté et une précision mathématiques le cercle des attributions qui incombent à chacune des deux parties; renouveler le pacte de 1393 et 1640; laisser aux Principautés toute souveraineté intérieure, à la S. Porte toute souveraineté extérieure.

En dehors de cette situation, il ne peut y avoir, nous en avons la conviction intime, qu'incertitude, méfiance mutuelle et germes de discorde. En effet, la souveraineté ne saurait se partager, en tant qu'elle porte sur un même objet, et de deux choses l'une: ou les Principautés sont pleinement souveraines dans la sphère du droit public interne, ou bien elles ne le sont pas du tout; car celui qui a le droit de limiter leur autonomie, celui-là est le véritable souverain et les Principautés n'ont plus dès lors qu'une ombre d'autonomie faite seulement pour troubler l'harmonie qui devrait exister entre les deux parties. Que la S. Porte essaye par exemple de s'ingérer dans les affaires intérieures des Principautés, aussitôt l'impossibilité de tracer nettement la limite où devra cesser la souveraineté de celles-ci et commencer celle de la cour suzeraine: il y aura du vague autour du droit de chacun et partant, place à contestation et porte ouverte aux conflits de pouvoir.

C'est donc dans un intérêt bien entendu et pour le salut commun que la S. Porte doit renoncer à tout jamais à étendre son autorité sur les actes de pure souveraineté intérieure des Principautés, comme

aussi celles-ci doivent renoncer pour toujours à l'exercice de la souveraineté extérieure. No. 203. 1849.

Que les Moldo-Valaques soient entrés franchement dans cette voie salutaire, c'est ce ressort de l'initiative même qu'ils ont prise en 1848 ; mais les événements accomplis depuis ne nous autorisent pas malheureusement à penser que la S. Porte procède dans le même ordre d'idées. Qu'on nous permette donc de nous expliquer ici en toute franchise ; notre dévouement bien connu à la cour suzeraine nous en donne le droit et nous en impose même l'obligation.

Il se peut que des projets d'une centralisation impossible aient été présentés au gouvernement turc, que des conseils perfides ou des encouragements dangereux lui aient été donnés en ce sens par des ennemis trop habiles ou par des amis trop dévoués. Il importe que le gouvernement de la S. Porte ne se laisse pas tromper par les uns ni entrainer par les autres. Un sage et mûr examen de tous les éléments de la question doit seul éclairer sa religion à cet égard, et le principe qu'il ne faut jamais perdre de vue c'est que toute tentative de centralisation devient une source de faiblesse, quand la centralisation n'est pas possible. Or, nous le disons en toute sincérité, il nous semble que le gouvernement de la S. Porte cède à un préjugé moderne quand il croit que l'autonomie absolue des Principautés est incompatible avec l'unité de l'Empire turc et avec le principe monarchique qui lui sert de base. D'abord les Principautés ont toujours eu ce droit et l'histoire prouve qu'elles en ont fait usage plus d'une fois pour changer leur régime organique sans qu'elles aient porté par là atteinte aux prérogatives de la cour suzeraine ni au principe de son gouvernement. L'histoire des autres nations nous montre également des républiques autonomes rattachées par des liens de vassalité à des monarchies plus puissantes, et il n'est pas dit que le principe monarchique ait faibli dans ces dernières. D'ailleurs, ces rapports si larges et si libéraux dérivaient pour les Principautés d'un principe inhérent à la nature du gouvernement turc, principe fécond qui a fait sa force et qui devrait former le code politique de tout gouvernement que la Providence appelle à régir des peuples et des nations de race, d'origine et de moeurs différentes.

En effet, quand les Musulmans eurent conquis les diverses provinces qui constituent aujourd'hui la Turquie d'Europe, ils se gardèrent bien d'imposer aux populations chrétiennes leurs lois, leur langue, leurs usages ou leur religion, et c'est ainsi que Grecs, Albanais, Bosniaques, Bulgares et autres ont pu vivre tous sous le

No. 203. 1849. gouvernement turc, en dépit du fanatisme religieux qui mettait un abîme entre les vainqueurs et les vaincus. C'est donc grâce à cette générosité naturelle à la race turque, que le gouvernement de la S. Porte a dû sa puissance jusqu'à ce jour, car tandis que les provinces conquises auraient pu s'attendre au régime du sabre, elles obtenaient néanmoins une certaine autonomie communale, qui leur faisait oublier bien des maux et qui, vu la barbarie des temps et le fanatisme religieux, était certes plus large et plus libérale que ces institutions municipales que l'Autriche accorde de nos jours à ces sujets de races si diverses. Si telle était la situation des provinces conquises, il n'est donc pas étonnant que les Principautés, qui n'ont pas été conquises, mais simplement soumises en vertu de traités réservant leurs droits nationaux, il n'est pas étonnant, disons-nous, que ces Principautés aient pu jouir d'une autonomie sans restrictions et d'une administration nationale entièrement indépendante.

Moyennant la réserve de ces libertés nationales, toute nation faible eût pu s'estimer heureuse, car il est dans la destinée des états faibles de graviter autour d'états plus puissants, et bien heureux sont-ils lorsqu'ils trouvent pour centre naturel de gravitation un état puissant et juste, qui accorde sa protection sans arrière-pensée et demande en retour des services sans usure. Aussi peut-on assurer que sans le fanatisme religieux jamais les Principautés n'eussent recommencé la lutte pour reconquérir leur ancienne indépendance, ni la S. Porte n'eût tenté de restreindre leurs libertés intérieures. Mais ces temps d'intolérance devaient avoir leur terme et la suzeraineté de la S. Porte devait cesser alors d'être odieuse aux Principautés, comme aussi la fidélité de celles-ci d'être suspecte au gouvernement turc. Une mutuelle confiance, dont le germe se trouvait, comme nous l'avons dit, dans le principe du gouvernement turc et que le fanatisme seul a empêché de naître plutôt, devait donc se développer peu à peu et finir par amener un rapprochement sincère entre les Principautés et la S. Porte, puis agir puissamment sur l'esprit des autres provinces de l'Empire.

Voilà ce que la Russie a trop bien senti dès 1821, lorsque la S. Porte consentit à rendre aux Principautés leurs princes indigènes, malgré l'opposition très énergique du cabinet de St. Pétersbourg, et lorsque ceux-ci commencèrent aussi à montrer leur éloignement pour la politique astucieuse de ce cabinet. Voilà pourquoi elle s'est tant évertuée plus tard à amener la S. Porte à violer elle-même le principe traditionnel de son gouvernement, la poussant à s'ingérer

à tout propos dans les affaires intérieures des Principautés. Voilà pourquoi elle en veut tant aujourd'hui aux Roumains, qui ont pensé régénérer l'Empire turc par la réconciliation des races chrétiennes avec la race musulmane et pourquoi elle a mis tout en oeuvre pour amener la ruine complète des libertés des Moldo-Valaques et la défaite totale du parti qui avait poussé à l'alliance turque. No. 203. 1849.

En agissant ainsi, la Russie a fait son métier; mais ce qu'on a peine à concevoir c'est que la S. Porte ait donné dans le piège et qu'elle ait constamment sacrifié les libertés des Principautés à l'ambition moscovite, si bien que de concessions en concessions elle en est arrivée à la récente Convention de Balta-Liman, dont les conséquences doivent être aussi désastreuses pour les destinées futures des Principautés, que pour la grandeur et la puissance de l'Empire turc. Qu'on nous permette d'examiner ici cette convention et d'indiquer aussi en peu de mots par quels moyens il serait possible à la S. Porte d'en atténuer les résultats.

Ce que la convention a eu principalement en vue c'est: I) de restreindre les libertés intérieures des Principautés; II) d'étendre les attributions de la cour garante et soi-disant protectrice.

Ainsi, ce qu'on veut faire perdre aux Principautés ne profiterait même pas à la Turquie, mais à la Russie, seule, dont les prérogatives deviendraient par là égales à celles de la cour suzeraine!... En outre, le divan législatif, institué pour tenir provisoirement lieu d'assemblée nationale, doit se composer d'une vingtaine de membres, tous grands boyards et tous fonctionnaires de l'État, par conséquent tous intéressés à l'ordre des choses actuel et tous instruments obligés de la volonté du prince, qui nomme et destitue comme il veut, ou plutôt instruments obligés de la politique russe, car c'est la Russie qui, par ses intrigues, destitue et nomme comme elle veut les hauts fonctionnaires de l'État. Comment la S. Porte a-t-elle pu livrer ainsi le pouvoir législatif du pays à la discrétion de la Russie? Et puis, quant aux intérêts purement matériels des Principautés, qu'on nous dise qui fera donc entendre au sein de cette assemblée les doléances du pays? qui représentera les intérêts des diverses classes de la population? qui protestera contre les abus commis par les boyards, lesquels sont à la fois prévaricateurs, juges, administrateurs et législateurs? qui contrôlera l'emploi qu'ils font du denier du pauvre et comment eux, qui ne soldent aucun impôt, seront économes avec l'argent du peuple? comment décréteront-ils des lois pour soulager le pauvre laboureur quand ils s'engraissent

No. 203. 1849. tous (de) la substance du peuple? comment (feront-ils) pour favoriser le commerce, quand ils n'ont aucun souci d'émanciper les classes moyennes? comment (feront-ils) pour répandre les bienfaits de l'instruction, quand ils ne se soutiennent qu'à la faveur de l'obscurantisme et de la misère générale? En vérité, rien ne pouvait mieux répondre aux vues de la Russie. Il est évident que ce régime est calculé pour entretenir dans le pays une cause permanente de discorde entre les diverses classes de la population, un malaise général, une situation précaire et mauvaise pour tous et par conséquent un champ libre à toutes les intrigues de la Russie. Voilà ce dont les Moldo-Valaques seront redevables à la S. Porte pour avoir voulu se rapprocher d'elle et se dévouer à la régénération de l'Empire turc!...

Et que peuvent les patriotes éclairés pour remédier à un tel état de choses? Abandonnés par la S. Porte, les uns frappés par l'exil ou la prison, les autres découragés ou intimidés, n'ayant ni presse, ni tribune, ni sécurité personnelle, sentant qu'ils doivent tout craindre de la Russie et presque rien attendre de la S. Porte, comment pourraient-ils élever la voix pour faire entendre les griefs du pays, pour encourager les bons, soutenir la patience des uns, la résignation des autres, lutter contre l'audace de quelques boyards vendus à la Russie et empêcher que le pays ne glisse dans le piège qui lui est tendu et ne s'abandonne entièrement, par lassitude et en désespoir de cause, à la discrétion de la puissance du Nord?

La Turquie seule peut, si elle vient en aide à ces patriotes, réussir à porter quelque remède à cet état de choses. Ce qu'il faut avant tout c'est de favoriser par tous les moyens possibles la manifestation de l'opinion publique, qui reste comme ensevelie dans les classes moyennes, n'ayant aucun moyen de se faire jour. Sans parler de la presse, qui pourrait d'autant mieux discuter les intérêts des diverses classes de la population (en s'abstenant de toute allusion aux vues des deux cours impériales), que ni le règlement organique, autrefois imposé par la Russie, ni le Sened de Balta-Liman ne parlent point de censure, sans parler, disons-nous, de la presse, qui serait un si puissant moyen de développer l'esprit public dans les Principautés, on pourrait du moins favoriser la manifestation de l'opinion publique actuellement existante par des mesures de simple administration, comme par exemple en appliquant à toutes les branches de l'administration le principe de la plus grande publicité pour les actes essentiels des diverses autorités. Ainsi: publicité du budget, afin que le public puisse connaître les

ressources de l'État et l'emploi qu'on en fait, qu'il apprenne par exemple que c'est la cour soi-disant protectrice qui veut obérer le trésor public pour l'entretien de ses propres soldats, lorsque la cour suzeraine, qu'on lui a toujours présentée comme puissance ennemie, paie l'entretien de ses troupes jusqu'à la dernière obole [1]; publicité des débats judiciaires et des arrêts motivés des magistrats, afin que le public puisse apprécier la probité de ses juges et distinguer les citoyens honnêtes d'avec ceux qui, accessibles à la corruption, peuvent toujours devenir des instruments serviles de l'influence russe; publicité des actes émanés de l'administration des districts, afin de faire cesser les prévarications des divers employés et de mettre à l'index du pays ceux qui se nourrissent de la substance du peuple. No. 203. 1849.

On pourrait encore favoriser le développement de l'opinion publique par de simples moyens de police, comme: en protegeant la liberté individuelle contre toute atteinte arbitraire, en permettant et même en favorisant la formation de cercles et autres réunions où l'on apprend à se connaître, à fraterniser par l'idée et à avoir le courage de ses opinions. Le commissaire de la S. Porte ne saurait trop s'attacher à rehausser le courage moral des classes moyennes dont l'irrémédiable timidité fait la seule force des grands boyards. Qu'il n'oublie jamais que ceux-ci seront toujours dévoués à la Russie, même sous l'apparence trompeuse d'une fausse amitié pour la Turquie, car ils sont comme les sangsues du pays et, partant, les instruments obligés de la puissance à qui profite la ruine du pays, au lieu que les classes moyennes, qui résument en elles toutes les forces vives de la nation, seront toujours du côté de la puissance qui est l'alliée naturelle des Principautés.

Ces classes moyennes se montent en Valachie à plus de 4.000 familles comprenant les boyards de 2-ème classe, mais surtout ceux de 3-ème classe, les principaux négociants, les professeurs, ingénieurs, médecins et autres professions libérales, sans compter un plus grand nombre d'autres familles connues sous le nom de Neamuri et qui descendent de l'ancienne noblesse du pays, c'est-à-dire

[1] Nous espérons que la S. Porte ne voudra à aucun prix reconnaître la dette que la Russie veut mettre sur le compte des Principautés pour l'entretien des troupes d'occupation et qu'elle se gardera bien de tomber dans le piège qui lui est tendu en cédant à l'insidieuse invitation de se faire elle-même indemniser par les Principautés pour les frais d'occupation. Grever les Principautés d'une dette, dans les circonstances actuelles, ce serait les livrer entièrement à la Russie.

No. 203. de la vraie noblesse nationale, mais que le régime des Phanariotes
1849. et plus tard les intrigues des Gréco-Russes ont réduites à la plus grande misère. C'est l'ensemble de toutes ces classes qu'il faudrait s'efforcer d'appeler à la connaissance de leurs intérêts véritables et au courage de leur opinion, car que pourrait la Russie avec ses grands boyards contre la résistance légale de cette partie de la population ?

Se mettre en relation avec les négociants et avec la petite noblesse, leur ouvrir les salons des autorités turques et les appeler à la conscience de leur dignité en les entourant des égards qu'ils méritent, travailler à la prompte réorganisation des écoles, surtout des écoles secondaires instituées dans les villes pour l'instruction des classes moyennes, s'efforcer de faire envoyer dans les Universités de l'Europe les jeunes gens qui se distinguent le plus parmi les classes et engager leurs parents à le faire en y aidant au besoin par des subventions du gouvernement turc, voilà quels seraient les moyens de gagner la sympathie de cette portion de la population, de relever son courage abattu et de jeter les fondements solides pour un prochain triomphe de l'influence turque.

A-propos d'écoles, nous ne manquerons pas de noter ici que la propagande russe cherche à se glisser dans la jeunesse et dans le clergé par deux moyens également dangereux et qu'il faut s'attacher à écarter, sous peine de voir s'accroître les difficultés de la situation avec le développement de la génération nouvelle.

I Elle cherche à pénétrer dans les écoles, où l'on essaie de susciter mille entraves au développement de la langue nationale ; l'ex-prince Bibesco avait même tenté d'y substituer une langue étrangère pour toutes les branches de l'enseignement et il avait choisi la langue française dans l'espoir de mieux réussir à porter ce coup mortel à la littérature nationale ; aujourd'hui on va plus loin et, après avoir écarté les professeurs les plus suspects de patriotisme, on va jusqu'à vouloir introduire l'enseignement de la langue russe, afin d'aplanir les voies au panslavisme.

II) Elle cherche encore à se glisser dans les séminaires, dont on veut confier la direction à des agents russes, afin de mieux gagner l'esprit de ceux qui sont destinés à recruter le clergé. Le commissaire de la S. Porte ne saurait trop s'attacher à écarter des hommes aussi dangereux de ces institutions ; cela est d'autant plus urgent que la similitude du rite religieux expose aux plus graves dangers.

III) Enfin cette même propagande cherche à étendre son influence sur tout le clergé actuel par le moyen des abbés préposés aux biens des nombreux monastères du pays. Il nous semble qu'il suffit d'indiquer ce danger pour en faire sentir toute la gravité. No. 203. 1849.

Nous ne passerons sur la question des monastères sans signaler les abus qui se commettent dans l'administration des biens de ceux qui sont dédiés aux couvents grecs de l'Asie Mineure et qui forment à eux seuls une portion considérable de la surface des Principautés. Cette question est tellement importante qu'on nous permettra d'entrer ici dans tous les développements historiques nécessaires.

Le droit de gérer les biens de ces monastères a été exercé jusqu'à présent par les communautés religieuses des couvents grecs auxquels ils étaient dédiés ; mais les familles des donataires avaient stipulé en faveur du pays des obligations nombreuses, que les gérants n'ont jamais remplies, de sorte que les sommes annuellement dérobées par ceux-ci au préjudice des Principautés, s'accumulant ainsi depuis des siècles, suffiraient et au-delà pour légitimer aujourd'hui la confiscation des biens de tous ces monastères au profit des Principautés.

En effet, les obligations stipulées dans les actes de donation sont les suivantes:

1) Service divin régulièrement fait et entretien d'un certain nombre de frères religieux dans chacun de ces monastères ;

2) Aumônes à distribuer annuellement à un nombre déterminé de familles pauvres du pays ;

3) Donations à faire tous les ans pour doter un certain nombre d'orphelines sans ressources ;

4) Entretien d'écoles et fondation d'hôpitaux pour un nombre déterminé de malades.

Ce n'est que l'excédant des revenus qui devait seulement être envoyé en offrande aux Saints-Lieux. Voilà du moins ce qui ressort des actes de donation dont on a pu retrouver des doubles dans les familles des anciens donataires, car les communautés religieuses des Saints-Lieux n'ont jamais voulu produire les actes originaux qui sont en leur disposition.

C'est en vain que le Règlement organique a disposé (art. 363) qu'une commission serait nommée à l'effet d'examiner ces actes et pour fixer la somme annuellement due aux Principautés; c'est en vain que plusieurs commissions nommées à cet effet par le général

No. 203. 1849. russe Kisseleff et dont faisaient partie le prince actuel ainsi que son frère Bibesco, ont été unanimes à déclarer que les monastères dédiés aux couvents grecs devaient rentrer dans la catégorie des autres couvents du pays. Rien n'a été fait ; les moines grecs ont obstinément refusé de produire leurs titres, prétendant se soustraire à toute redevance envers les Principautés.

Une prétention aussi exorbitante ne peut s'appuyer ni sur le droit, ni sur le fait.

En droit, personne ne peut être admis à réclamer les bénéfices d'un privilége sans en supporter les charges et, à cet égard les obligations stipulées dans les actes dont on a pu trouver des doubles dans le pays mettent assez sur la voie de l'esprit qui a dicté les autres donations. D'ailleurs comment prétend-on exercer un droit quand on refuse de produire ses titres?..

Dans le fait, bien que la dévotion extrême des temps passés ait détourné le gouvernement de toute idée d'ingérence dans l'administration des biens des monastères, ce qui a perpétué les abus des moines grecs, cependant le principe du concours obligatoire pour le bien-être de l'État a toujours été reconnu par les monastères dédiés aux Saints-Lieux, car ils ont de tout temps payé des impôts extraordinaires quand la situation du pays l'exigeait, et cela leur est même arrivé peu avant la promulgation du Règlement organique (sous le prince Grégoire Ghica, à la suite des événements de 1821).

Néanmoins la Russie, qui veut se mêler de tout, vient ici aussi interposer son action arbitraire pour protéger la mauvaise cause des moines grecs. C'est ainsi qu'elle les dispense tout d'abord, de sa propre autorité, de toute redevance pour la durée décennale de 1831 à 1841, prétextant les fortes impositions dont ils auraient été frappés par la S. Porte à la suite de l'insurrection grecque de 1821. C'est ainsi qu'en 1843, se faisant encore seule juge dans une question où l'assemblée nationale du pays était seule compétente, elle fixe la redevance annuellement due aux Principautés à 2.000.000 piastres seulement, dont 300.000 devaient encore être rendus à titre de subvention pour les écoles grecques de Constantinople, comme si les Roumains étaient tenus de débourser une seule obole pour les écoles de la propagande russe?.. Cet arrangement dérisoire, qui ne laissait aux Principautés que la 1/10-ème partie seulement des revenus des monastères, fut cependant proposé aux moines grecs sous forme d'ultimatum, comme si la Russie n'eût pas été bien assurée d'avoir fait leur compte ! Elle leur déclara donc que, faute pour

eux d'y adhérer jusqu'au terme du 31 décembre 1843, elle leur retirerait ses offices et les abandonnerait désormais à la seule justice des Principautés. No. 203. 1849.

Le terme ayant expiré, l'assemblée nationale recommanda l'affaire au prince Bibesco; celui-ci ordonna aussitôt de faire affermer les biens des monastères sous l'inspection du Ministère du culte, ainsi que cela se pratique pour les autres monastères des Principautés et il prit contre les moines grecs qui se trouvaient dans le pays les mesures les plus énergiques, leur enjoignant d'avoir à se conformer à l'ultimatum russe, faute de quoi la justice allait décider selon que l'exigerait l'intérêt du pays. Deux d'entre eux furent même arrêtés et renvoyés hors des frontières. Les moines grecs ayant eu alors de nouveau recours au cabinet de St. Pétersbourg, celui-ci revint sur sa propre décision et, non content d'avoir réduit considérablement la somme qu'il avait lui-même fixée, pour être versée dans le trésor des Principautés, il disposa sans autre formalité qu'à l'avenir l'affermage des biens des monastères dédiés devrait se faire sous l'inspection directe du consul russe et dans sa propre chancellerie; mais, ce qui est le comble de l'arrogance, la Russie prétendit cette fois enlever aux Principautés jusqu'au droit de juger en dernier ressort dans les procès où se trouveraient impliqués les intérêts des dits monastères, se réservant à elle seule la sanction en cette matière.

Il nous semble que la S. Porte ne saurait déployer trop d'énergie pour s'opposer à tant d'arbitraire et pour rendre impossibles des usurpations aussi révoltantes. En droit, la Russie n'a rien à voir dans la question des monastères; dans le fait, elle ne s'en est jamais mêlée jusqu'en 1831. D'où lui vient donc aujourd'hui cette arrogance, qui la fait disposer en maître dans une question où les assemblées nationales des Principautés sont seules compétentes? et qui lui donne le droit de protéger les intérêts de l'Église dans d'autres états que les siens? Croit-elle parvenir à légitimer cet excès de zèle, en singeant une dévotion outrée? Mais elle oublie qu'elle a elle-même sécularisé les biens de l'église chez elle, tandis que les états généraux des Principautés n'en sont jamais venus là!

Qu'on ne s'y trompe point, ce que la Russie veut c'est de parvenir à exercer une influence absolue sur l'administration des biens immenses des monastères dédiés, c'est de parvenir à posséder pour ainsi dire les terres les plus riches des Principautés, et c'est là ce que la S. Porte ne devrait tolérer à aucun prix, car c'en serait fait

No. 203. 1849. de son influence à jamais. On se rappelle les intrigues ourdies par le cabinet russe sous le règne du prince Bibesco pour parvenir à s'emparer de l'exploitation de toutes les mines qui se trouvent dans le pays et pour s'assurer par là une action incessante sur la population et des rapports continuels avec la justice et avec l'administration locale des Principautés. Sa politique dans la question des monastères tend au même but. Ce n'est pas sans peine que, dans l'affaire des mines, l'assemblée nationale a réussi à mettre à néant les intrigues de la Russie, servies d'ailleurs par les coupables efforts de Bibesco. Puisse la S. Porte ne pas déployer moins d'énergie dans la question des monastères, qui est encore plus compromettante pour l'avenir des Principautés et pour la puissance de l'Empire turc. Puisse-t-elle empêcher que plus de 20.000.000 de piastres ne sortent tous les ans des Principautés, grâce à l'arbitraire du cabinet de St. Pétersbourg, pour aller grossir les poches des moines grecs en récompense des coupables services qu'ils rendent à la cause du panslavisme. Puisse aussi le divan législatif institué par le Sened de Balta-Liman porter à la S. Porte l'appui qui ne lui eût pas fait défaut de la part d'une assemblée plus nationale.

Enfin, nous ne terminerons point ce court exposé de ce qu'il y aurait à faire dans les Principautés, sans indiquer ici la mesure définitive à laquelle il faudra en venir tôt ou tard, pour réduire à néant toutes les tentatives liberticides de la Russie: En vertu de la Convention de Balta-Liman, la S. Porte doit publier sous forme de hatti-chérif toutes les réformes proposées par les commissions instituées à cet effet dans les Principautés et qui seraient approuvées par elle de concert avec le cabinet de S. Pétersbourg. Or, la S. Porte ne peut répondre que les innovations proposées par les dites commissions sont la mesure exacte des besoins du pays, si elle ne consulte d'abord à cet effet une assemblée nationale extraordinaire, comme cela a été fait en 1831 pour le Règlement organique lui-même, quoique d'une manière dérisoire, qui équivalait à une simple légalisation du dit Réglement de par ordre de la Russie. Cependant, le principe subsiste et le précédent est heureux. Quand donc le temps sera venu pour consulter la nation. La S. Porte pourra demander que l'assemblée extraordinaire représente toutes les classes de la population, car c'est l'unique moyen de concilier les intérêts divers de ces classes et de fermer par conséquent toute issue aux révolutions. Que si la Russie rejette cette proposition, la Turquie, forte de son droit, peut alors faire appel aux

puissances qui se sont portées garantes pour son indépendance, et il faudra bien que la Russie cède. Que la S. Porte consente à déployer dans cette question la moitié seulement de l'énergie qu'elle a déployée dans l'affaire des réfugiés hongrois, et il faudra bien que les cabinets de l'Europe lui prêtent leur concours pour mettre un terme aux envahissements de la puissance russe. No. 203. 1849.

Ceci est un mémoire que j'ai fait à la hâte et qui a été envoyé à Achmet-Effendi et à Aali-Pacha au nom de Maghero, auquel un secrétaire de l'ambassade turque à Vienne avait demandé d'appeler (?) dans une note les mesures pratiques que le Commissaire turc devrait prendre pour atténuer les effets du Senet de Balta-Liman. Je te l'envoie pour que tu le fasse corriger par Ubicini, pour ensuite l'envoyer par Sefels à Réchid-Pacha et à Mechmet à Londres. Maghero se dépêchant de partir, nous l'avons donné tel quel; mais il a besoin de corrections nombreuses que je prie Ubicini de faire. Il n'y a pas de mal que la même note arrive deux fois avec quelques modifications à Constantinople et à Bucarest. D'ailleurs, il n'est pas bien sûr que celle que nous avons envoyée directement d'ici par Vienne (soit arrivée) à sa destination. Les correspondances par Paris sont plus sûres. Je serais bien aise que tu m'envoies une copie du corrigé sur papier fin, car je n'ai pas conservé de brouillon chez moi. Tu diras à Sefels que je lui écrirai bientôt, ainsi qu'à Ubicini.

Ordinul No. 550 al Departamentului Dreptății al Țerii-Românești către Procurorul Tribunalului Muscel.

No. 204. 1850 Fevr. 27.

(Conc. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

La Procurorul Trib. Mușcel.

Fiindcă de către cinst. Comisie întocmită din înaltă poruncă pentru cercetarea tuturor celor căzuți în faptă de revoluționari, după cercetările făcute s'a apărat de o asemenea învinovățire și d-lui parucicul Toma Conțescu, pentru care se atinge raportul d-v. cu No. 328 din anul 1848, de aceea vi se scrie că și acei 7 locuitori expuși în numerarisitul raport, cari se trec că au luat parte împreună cu numitul parucic în turburarea liniștii obștii, nu se pot da în judecată, rămâind pricina aceasta stinsă și dela închisă.

No. 205.
1850
Martie 13.

Raportul No. 2.209 al Sfatului administrativ extraordinar al Ţerii-Româneşti către Principele Barbu Ştirbei.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.)

Inălţimii Sale Domn şi Stăpânitor a toată Ţara-Românească Barbu Ştirbei.

Sfatul administrativ extraordinar.

Raport.

Se apropie, Prea înălţate Doamne, plecarea Exelenţiei Sale Fuad Efendi din pământul Ţerii-Româneşti.

Intâmplarea este simţitoare pentru toţi Românii! Precât însă se atinge de acest sfat, el se mângâie căci se foloseşte din aceasta ca, în calitatea sa de organ al administraţiei ţerii, să mărturisească înaintea Şefului naţiei recunoştinţa de care este tot Românul fără îndoeală pătruns, pentru maturitatea măsurilor, pentru nobila şi umaneasca conduită cu care a ştiut acest înalt funcţionar să îndeplinească marea misie ce i s'a fost încredinţat de Augustul său Stăpân şi al nostru Suzeran, atât în cele mai critice şi primejdioase momente, pe când liniştea şi asigurarea ţerii erau paralizate, cât şi în urmă pentru reintroducerea instituţiilor ţerii, pentru restabilirea bunei orândueli şi a asigurării obşteşti.

Şi ceeace insuflă şi mai multă recunoştinţă este că Exelenţia Sa nu s'a mărginit în aceea numai ce reclamă speciala sa însărcinare, ci mişcat de sentimente nobile, a mers înaintea şi a altor obiecte din cari a prevăzut că atârnă vindecarea preurmatelor loviri în toate clasele soţietăţii, a protegiat dreptatea şi drepturile fiecăruia, conform cu binevoitoarele dispoziţii ale Inaltei Curţi protectriţe, executate de al ei Comisar, a întins o mână generală la cei întrebuinţaţi, a îngrijit cu neadormire de orice a contribuit la mulţumirea locuitorilor ţerii, până şi îndestularea lor cu îmbelşugare şi cu articole de bună calitate nu i-a scăpat din vedere.

Decretele Exelenţiei Sale publicate prin tipar dela 10, 13, 21, 24, 25 Septemvrie 1848, şi mulţimea osebitelor acte şi note ce în curs de zece luni a adresat Exelenţia Sa către fosta Căimăcămie în feluri de pricini atingătoare de administraţia ţerii, de uşurarea anevoinţelor şi de desrădăcinarea abuzurilor, constatează cu putere binevoitoarele intenţii şi simpatia Exelenţiei Sale către Români.

Sfatul, convins fiind, Prea Inălţate Doamne, că simţirea de re- No. 205.
cunoştinţă pentru nişte asemenea falnice acte va fi neştearsă din 1850
inima Românilor, şi neîndoindu-se despre a lor obştească dorinţă, Martie 13.
de a da Exelenţiei Sale pe de o parte un semn de sinceritatea acestei simţiri, iar pe de alta un prilej de aducere aminte, a găsit cu cale să puie în dispoziţia Inălţimii Voastre o sumă de treisprezece mii galbeni împărăteşti din Visterie şi să vă roage plecat, să binevoiţi a face punere la cale ca cu zece mii dintr'înşii să se cumpere un serviţ de masă, sau orice altă veţi bine chibzuì, iar cu restul de trei mii să se cumpere alte suvenire ce Inălţimea Voastră veţi găsì cu cale pentru cei mai însemnaţi din suita Exelenţiei Sale, spre semn de mulţumire pentru ostenelile ce fiecare în parte şi-a dat spre folosul ţerii.

Sfatul roagă pe Inălţimea Voastră plecat, că de veţi aprobà a lui găsire cu cale, să binevoiţi a-l cinsti cu înalta-Vă poruncă.

Gheorghe Filipescu, Constantin Cantacuzino, C. Ghica, C. Suţu, Alexandru Ghica, Ioan Bibescu, I. Câmpineanu, Ioan A. Filipescu.

Şeful secţiei, Steriad.

Bucureşti.

Raportul No. 2.030 al Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Principele Barbu Ştirbei. No. 206. 1850 Martie 13.

Orig. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.

Inălţimii Sale Domn Stăpânitor a toată Ţara-Românească Barbu Dimitrie Ştirbei.

Departamentul trebilor din Năuntru.

Raport.

Departamentul are cinste să supue Inălţimii Voastre în copie jurnalul Sfatului administrativ extraordinar, prin care găseşte cu cale să se răspundă din Visterie din § extraordinar suma de treisprezece mii galbeni împărăteşti pentru cumpărarea obiectelor de aducere aminte pentru Exelenţia Sa Fuad Efendi şi suita Exelenţiei Sale, şi să Vă roage plecat ca, de veţi aprobà găsirea cu cale a Sfatului, să binevoiţi a poruncì pentru a lor slobozire.

Şeful Departamentului, Costandin Cantacuzino.

Bucureşti. Şeful secţiei, Steriad.

No. 207. 1850 Martie 15.

Jurnalul Sfatului administrativ extraordinar al Ţerii-Româneşti.

Copie. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. Stat.)

Jurnal.

Sfatul administrativ extraordinar, în seanţa de astăzi, 15 Martie 1850, chibzuindu-se asupra chipului răspunderii sumei de treisprezece mii galbeni împărăteşti ce prin al său raport către Măria Sa Vodă No. 2.029 a propus a se întrebuinţà la cumpărarea obiectelor de aducere aminte pentru Exelenţia Sa Fuad Efendi şi cei mai însemnaţi din suita Exelenţiei Sale, a găsit cu cale ca pomenita sumă de treisprezece mii galbeni să se răspunză din Visteria Statului din § extraordinar. Dumnealui Şeful Departamentului din Läuntru va supune acest jurnal la cunoştinţa Măriei Sale lui Vodă, ca de va binevoì a-l aprobà, să se aducă la îndeplinire.

Gheorghe Filipescu, Costandin Cantacuzino, C. Ghica, C. Şuţu, Alex. Ghica, Ioan Bibescu, I. Câmpineanu, I. A. Filipescu.

Intocmai după original.

Şeful secţiei, Steriad.

No. 208. 1850 Martie 15.

Ofisul No. 322 al Principelui Barbu Ştirbei către Sfatul administrativ extraordinar al Ţerii-Româneşti.

Conc. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.)

Ofis către Sfatul administrativ extraordinar.

Luăm şi înşine parte la sentimentele ce Sfatul administrativ extraordinar exprimă prin raportul său dela 13 Mart. No. 2.029 pentru Exel. Sa Fuad Efendi, Comisarul Inaltei Porţi, care peste puţin se întoarce la Constantinopol, chemat fiind de încrederea Impărăteştii Sale Măriri a Sultanului la alte foncţii mai înalte. Acest bărbat merge într'adevăr însoţit de sentimentele de recunoştinţă a publicului român.

Insărcinăm pe Sfatul administrativ extraordinar a le înfăţişà Exelenţiei Sale şi a-i aduce, pe lângă alăturatul adres, prinosul cel după putinţă din partea ţerii.

Ofisul No. 393 al Principelui Barbu Ştirbei către Visteria Ţerii-Româneşti. No. 209. 1850 Martie 15.

(Conc. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.)

Ofis către Depart. Visteriei.

Pentru prinosul ce Sfatul administrativ extraordinar a găsit cu cale prin raportul dela 13 ale curgătoarei luni No. 2.029, întărit prin ofisul Nostru No. 322, a se aduce Ex. Sale Foat Efendi, poruncim acelui Departament a slobozì # 13.000, treisprezece mii, din § extraordinar, conglăsuit întru toate cu pomenitul raport, cum şi cu acela al Departamentului din Lăuntru cu No. 2.030.

Scrisoarea lui Reşid Paşa către Principele Ţerii-Româneşti Barbu Ştirbei. No. 210. 1850 Iunie 10.

Orig. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.)

Mon Prince!

Je me suis empressé de mettre sous les yeux de Sa Majesté Impériale l'acte de remercîment que le peuple valaque avait adressé à S. Ex. Fuad Effendi, au moment de son retour à Constantinople.

Notre August Souverain a vu avec plaisir par cette pièce, la satisfaction de la nation valaque de la manière conforme à ses intentions impériales dont Fuad Effendi s'était acquitté de la mission qui lui avait été donnée par son Gouvernement.

En conséquence Sa Majesté Impériale vient d'autoriser S. Ex. à accepter le souvenir que le Principauté avait voulu lui offrir à cette occasion.

Veuillez agréer, Mon Prince, l'assurance de ma haute considération.

Réchid.

Scrisoarea lui Fuad Efendi către Principele Ţerii-Româneşti Barbu Ştirbei. No. 211. 1850 Iunie 11.

Orig. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.)

Prince,

Ainsi que Votre Altesse doit en être officiellement informée par une lettre Vizirielle, Sa Majesté Impériale notre Auguste Souverain

No. 211. 1850 Iunie 11.

a daigné m'autoriser à accepter le souvenir que la Valachie, par l'organe de son digne Prince, m'a offert lors de mon départ de Bucharest comme une marque de reconnaissance pour les faibles services que je m'estime heureux d'avoir pu lui rendre.

De mon côté je l'accepte avec d'autant plus de plaisir qu'il servira toujours à me rappeler un pays auquel je porte le plus sincère intérêt, un Prince auquel j'ai voué une vive amitié.

J'ai donc chargé mon banquier Hillel B. Manoah de Bucarest de recevoir et de me transmettre ce souvenir ainsi que celui destiné à mes sécretaires.

Je saisis cette occasion pour réitérer à Votre Altesse les assurances de ma plus haute considération.

Votre dévoué serviteur, Fuad.

Son Altesse le Prince Stirbey, Hospodar de Valachie, etc., etc.

No. 212. 1850 Iulie 7.

Ofisul No. 729 al Principelui Barbu Știrbei către Sfatul administrativ extraordinar al Țerii-Românești.

(Conc. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.

Noi Barbu Dimitrie Știrbei
cu mila lui Dumnezeu Domn Stăpânitor a toată
Țara-Românească.

Către Sfatul administrativ extraordinar.

Exelenția Sa Fuad Efendi, fostul Comisar Impărătesc, dobândind înaltă voie ca să primească prinosul ce i s'a adus din partea țerii, Ne însărcinează a arătă a Exelenției Sale osebită mulțumire.

Impărtășind aceasta Sfatului, poruncim ca Departamentul Visteriei să sloboază în primirea d-lui Hillel Manoah acei galbeni treisprezece mii No. 13.000 #, de cari se vorbește în raportul acelui Sfat cu No. 2.029, întărit prin ofisul Nostru cu No. 322.

Secretarul Statului.

Raportul No. 2.088 al Departamentului Visteriei Ţerii-Româneşti către Principele Barbu Ştirbei. No. 213. 1850 Iulie 7.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.

Inălţimii Sale Domn şi Stăpânitor a toată Ţeara-Românească Barbu Dimitrie Ştirbei.

Departamentul Visteriei.

Raport.

Vrând Visteria să aducă la îndeplinire Inaltul Ofis al Măriei Voastre de subt No. 729 de a slobozì acei treisprezece mii galbeni No. 13.000 # în primirea orânduitului din partea Exelenţiei Sale Fuad Efendi, pe dată a poruncit d-lui obştescului cassier ca să-i sloboază pomenita sumă ce erà gata în sfanţi; pentrucă cassa Visteriei nu are galbeni în natură, după cum se cereà cu stăruinţă, a orânduit pe obştescul cassier ca să caute monedă de aur pe la zarafi, cari au şi adus răspuns că de a se cumpărà galbeni împărăteşti trebue a se plătì azion câte o jumătate sfanţ de fiecare galben, ce însumează lei paisprezece mii şase sute douăzeci şi cinci, No. 14.625 la treisprezece mii galbeni, No. 13.000 #.

Căutându-se lire nu se poate găsì această sumă, iar icosari noi de aur se pot găsì mai cu amânare, însă cu azion de şase parale unul, care azion însumează peste tot lei cinci mii paisprezece parale opt, No. 5.014 par. 8 la treizeci şi trei de mii patru sute douăzeci şi opt şi jumătate No. 33.428$^1/_2$ icosari, şi mai rămâne în folosul Visteriei lei nouă mii şase sute zece parale treizeci şi două, No. 9.610 par. 32 până la suma aziului ce trebue a se da pentru galbeni împărăteşti.

De aceea ca să nu tragă subtiscălitul asupră-şi respunderea, supune plecat la cunoştinţa Inălţimii Voastre şi vă roagă a i se slobozì înaltă poruncă de urmare.

Şeful Departamentului, Alexandru Ghica.
pentru şeful secţiei, I. Măinescu.

Secţia II.

No. 214. 1850 Iulie 19.

Adresa Secretariatului de Stat al Ţerii-Româneşti către Departamentul Visteriei.

(Conc. Arh. St. Dos. No. 2.719. Secr. St.)

Cinst. Departament al Visteriei.

Înfăţişându-se M. Sale lui Vodă raportul acelui cinst. Departament cu No. 2.088, prin care arată că d-l Hilel, orânduitul din partea Ex. Sale Fuad Efendi, n'a voit a primì în sfanţihi suma de 13.000 # galbeni ce i s'au adus prinos de către ţară, I. S. a binevoit a pune pe acel raport următoarea rezoluţie:

«Noi am socotit că s'au răspuns de mult aceşti bani, ci chemând acum pe d-l Hilel mă încredinţai că în sfârşit a primit toţi banii în sfanţihi şi că prin urmare nu am a mai da despre aceasta nici o deslegare».

Aceasta cu cinste se împărtăşeşte acelui cinst. Departament spre ştiinţă.

No. 215. 1850 Aug. 31.

Ofisul No. 1.115 al Principelui Ţerii-Româneşti Barbu Ştirbei.

Copie. Arh. St. Dos. No. 1.357. M. Just.)

Copie după ofisul Măriei Sale lui Vodă cu No. 1.115.

Către Sfatul administrativ.

Următor Inaltului Ferman dela 20 August, dat asupra recomandaţiei noastre, iertăm de astăzi pe toţi arestanţii politici dela mânăstirea Mărginenii, afară de Costache Zaman, Scarlat Turnavitu şi Alexandru Petrescu, cari se vor trimite la schitul Berca din judeţul Buzău.

Nădăjduim că această milostivnică iertare va fi pentru dânşii un prilej de pocăinţă şi de conduită pilduitoare pe viitor.

D-lui Şeful Departamentului din Năuntru şi al Dreptăţii vor aduce la îndeplinire această a noastră poruncă, fiecare întru ceeace priveşte la atribuţiunile d-lor respective.

(Urmează iscălitura Măriei Sale).

(iscălit:) Secretarul Statului, **Ioan Manu.**

Intocmai cu orighinalul.

Şeful Secţiei, **Steriadi.**

Adresa No. 2.219 a Departamentului trebilor din Lăuntru al Ţerii-Româneşti către Logofeţia Dreptăţii. No. 216. 1851 Martie 6.

(Orig. Arh. St. Dos. No. 1.857. M. Just.)

Departamentul trebilor din Năuntru al Prinţipatului Ţerii-Româneşti.

București.

Cinst. Logofeţii a Dreptăţii.

Arestanţii politici dela mânăstirea Vintilă Vodă, judeţul Buzău, Costandin Zaman, Alexandru Petrescu şi Scarlat Turnavitu, după luminatul ofiţ al Măriei Sale lui Vodă, No. 526, următor Inaltului Ferman dela 20 ale trecutului Fevruarie, dat asupra recomandaţiei Inălţimii Sale, s'au iertat astăzi de osânda pentru care fusese trimişi la prezisa mânăstire.

Această Inaltă poruncă grăbeşte Departamentul a o comunică cinst. Logofeţii spre punere la cale în ceeace se atinge de ale ei atribuţii.

pentru Şeful Departamentului, D. Ioanid.
Şeful secţiei, Steriad.

1848

BIBLIOGRAFIE

Alecsandri (V.), In numele Moldoveĭ, a omenireĭ şi a luĭ Dumnezeu! — in-8⁰, 20 p.

La sfârşit: «Maiŭ 1848 — Vasili Alecsandri, Mădular a comitetuluĭ ales de obştie pentru redacţia cererilor sale».

Reprodus in publicaţia de faţă, vol. I, 414.

Anagnosti (Michel), La Valachie et la Moldavie. Paris, Janvier 1837. — in-8⁰, 48 p.

Arbore (Ştefan), O scântee de deşteptare. Vienna 1848. — in-8⁰, 20 p.

Vezi: I, 442.

Aricescu (C. D.), Capii Revoluţiuneĭ Române de la 1848, judecaţĭ prin propriele lor acte. Bucurescĭ 1866. in-8⁰, 94 p.

Deşi pe copertă se vede insemnat: «vol. I, br. I», publicaţiunea s'a oprit acì. Este mai mult o operă de polemică în care se reinvie certurile revoluţionarilor din timpul emigraţiunii, fără a se aduce nimica nou pentru istoria Revoluţiei.

—— Chestiunea proprietăţiĭ, desbătută de proprietarĭ şi plugarĭ la 1848. Bucurescĭ 1862. in-8⁰, 128 p.

Conţine actele de constituire şi procesele verbale ale Comisiunii pentru proprietate, publicate în parte după *Monitor* (1848, No. 10—13) şi în parte după originalele carĭ se aflaŭ (în 1862) la C. A. Rosetti.

—— Politica D-luĭ Ioan Ghica, ex-bey de Samosŭ. Bucurescĭ 1870. — in-8⁰, 162 p.

—— Corespondinţa secretă şi Acte inedite ale capilor Revoluţiuniĭ române de la 1848. Partea I. Bucurescĭ 1873. in-8⁰, 96 p.

Broşura II: Cor .... adunate şi ed .... Buc. 1874. in-8⁰, 117.

Broşura III: Cor .... ş'alle administraţiuneĭ de la Balta Liman. Buc. 1874. — in-8⁰, XVIII+143 p.

Aricescu (C. D.), Lista de operile şi ḑiarele române şi streine ce pot servi la Istoria revoluţiuneĭ române de la 1848, la administraţia dela Balta-Liman şi la chestiunea Uniriĭ Principatelor dunărene.

In: Aricescu, *Corespondenţa*, III, 128.

—— Romania sub Prinçul Bibescu 1842—1848. Bucurescĭ 1862. — in-8°, 48 p.

—— Satire politice care au circulat în public, manuscrise şi anonime între anii 1840 — 1866, culese de . . . , Bucureşcĭ 1884. — in-8°, 115 p.

Aşezare. (Invoeala pe moşiile lui Mihail Sturdza). f. l. şi a. — in-folio, 6 p.

Asoţiaţiă literara a Românieĭ. Statutele . . . . In-8°, 16+IV p.

Vol. I, 44.

—— Socoteală de lucrările Comitetuluĭ Asoţiaţieĭ literare pentru anul 2-lea. Bucureştĭ 1847. — in-8°, 16+IV p.

Vol. I, 49.

L'Autriche, la Turquie et les Moldovalaques par M. B. . . . Paris 1856. — in-8°, 156 p.

Atribuită lui Bolintineanu.

Cuprinde câteva schiţe biografice interesante asupra oamenilor cari au jucat un rol între 1848 şi 1856.

Bălcescu (N.), Drepturile Românilor către Inalta Poartă, f. l. şi a. — in-8° mic, 12 p.

—— Question économique des Principautés Danubiennes. Paris 1850. — in-8°, 88 p.

—— Puterea armată şi Arta militară de la întemeierea Principatuluĭ Valahieĭ până acum. Iaşi 1844. — in-8°, 85 p.

Bassereau (A. H.), Mémoire sur l'épidémie de choléra qui a régné à Iassy (Moldavie) pendant les mois de juin et juillet 1848. (Extrait de la Gazette Médicale de Paris, 1848). — in-8°, 22 p.

Bataillard (Paul), La Moldo-Valachie dans la manifestation de ses efforts et de ses vœux. Paris 1856. — in-8°, 43 p.

Extrait de la «Revue de Paris» du 1-er juillet 1856.

—— La Moldo-Valachie.

In «Revue de Paris» din 15 Oct. 1856.

Polemică cu Principele Grigorie Ghica.

Bemerkungen über die russische Note vom $^{19}/_{31}$ Juli d. J. in Betreff der Intervention in den romanischen Donaufürstenthümern. Von einem Moldauer. Wien, im August 1848. — in-8°, 26 p.

Bibescu Vodă. — La Principauté de Valachie sous le Hospodar Bibesko, par B. A* * *, ancien agent diplomatique dans le Levant Bruxelles 1847. — in-8°, 192 p.

De Billecoq A.
Ed. II: Bruxelles 1848.

—— Domnia luĭ Bibescu Vodă judecată de contimporanul seu Mitropolitul Neofit al Ungro-Vlahieĭ în 1847 şi O variantă a stihurilor luĭ Enaki Kogâlniceanu asupra Domnuluĭ Grigorie Ghica Voevod al Ţereĭ Moldoveĭ 1777, publicate de Vasile M. Kogâlniceanu. Bucurescĭ, Tip. Th. Basilescu, 1894. — in-8°, 16 p.

—— Introducere la broşura «O execuţiune, de Principele George Bibescu, membru al Institutuluĭ Francieĭ». Bucurescĭ 1899.

Conţine articolul lui Barbu Ştefănescu Delavrancea publicat în revista «Vieaţa» din 1894, precedat de câteva rânduri semnate de «Un admirator al domniei lui George Bibescu şi al apologiştilor lui» (Gr. G. Tocilescu).

Bibescu (G.). Roumanie. D'Andrinople à Balta-Liman (1829—1849). *Règne de Bibesco.* Correspondance et documents. 1843—1856, par le Prince Georges Bibesco. T. I., Paris, Plon, 1893. — in-8°, XIII + 461 p.

Roumanie. 1843—1856. — *Règne de Bibesco.* Lois et décrets 1843—1848. Insurrection de 1848. Histoire et légende. T. II. 1894. — in-8°, (II+) 474 p.

In traducere românească de B. Florescu: Bucureşti 1893—94.

—— Néofite, Métropolitain de Hongro-Valachie, jugé par ses écrits et ses actes, par le Prince Georges Bibesco. Bucarest 1894. — in-8°, 20 p

Răspuns la broşura lui V. M. Kogălniceanu despre domnia lui Bibescu: Le règne de B. jugé par son contemporain N. M. de H.-V. 1847.

—— O execuţiune, de Prinţul G. Bibescu, Membru al Institutuluĭ Francieĭ. Bucurescĭ 1899. — in-8°, 16 p.

Titlu la începutul textului : «Scrisoare deschisă adresată Domnului Take Ionescu, Ministrul Instrucţiuneĭ Publice şi Cultelor».
In contra capitolelor relative la Domnia lui B. din manualul de Istoria Românilor a d-lui Gr. G. Tocilescu.

—— Din Istoria contimporană a Românieĭ 1842—1849 — după D. G. Gr. Tocilescu, Membru al Academieĭ Române, profesor de istorie la Universitatea din Bucureştĭ, archeolog, fost senator, etc. etc.— după documente şi adevăr. Până când? de Prinţul George

Bibescu, Membru al Institutuluĭ de Franța. Bucureștĭ 1901.—in-8°, 78 p.

Face parte din broșurile polemice ale Prințului Bibescu din campania dusă pentru reabilitarea domniei tatălui său.

Traducerea, sau mai exact originalul francez, a apărut, în acelaș an, la Geneva.

Brâncoveanu (Bibescu B.), Prințulŭ Georgie D. Bibescu înaintea opiniuneĭ publice. . . . Bucureștĭ 1858.—in-8°, 99 p.

Domnia lui Bibescu, expusă de fiul său cel mai mare.

(Bibicescu (I. G.)**)**, 1848 în România. Bucurescĭ 1898.—in-8°, 134 p.

Biblioteka Roméné din Paris fundaté in anul 1846. Paris 1846 Edouard Bautruche.—in-8°, 13 p.

Reprodusă, vol. I, 23.

(Billecoq), Album Moldo-valaque. (L'Illustration, journal universel), [Paris 1848]. — in-4°, 24 p. cu numeroase ilustrațiuni.

O adaptare pentru publicul german s'a publicat de către *Neigebaur*. V. mai jos.

Bolintineanu (D.), Călătoriĭ pe Dunăre și în Bulgaria. . . . Bucurescĭ, I. Romanow, 1858. — in-8°, 103 p.

Cuprinde o scurtă istorisire despre arestarea și călătoria revoluționarilor după 13 Septemvrie.

Brătianu (D.), Lettres hongro-roumaines, Paris (1851).—in-8°, V+47 p.

Scrisori polemice de Daniel Irányi și Dumitru Brătianu, publicate în jurnalul francez *la Presse* și tipărite în broșură cu o introducere de Henri Valleton.

Brătianu (I. C.), Reflessiunĭ asupra situațiuniĭ. Epistola către Domnul Generariŭ Ioan E. Florescu, Ministru din întru, . . . Bucurescĭ, Tip. C. A. Rosetti, 1865. — in-8°, 37 p.

Burghelé (G. G.), Fragmente istorice. 1848. Moștenirea veaculuĭ. Unirea. Botoșanĭ 1899.—in-8°, 39 p.

Articole de ocazie publicate mai intâiu in «Curierul Român» din Botoșani.

Ed. II. Titlul pe copertă: «Fragmente literare și istorice de G. G. Burghele. Prefața de Gr. G. Tocilescu, Bucurescĭ 1902».

In interior, ca și la ed. I, cu adausul: «*O legendă,* cuvîntare rostită la inaugurarea Ateneuluĭ din Dorohoi (27 Fevr. 1900)».—in-8°, 124 p.

Căința încredereĭ în boeriĭ aristocrațĭ și sfînta hotărire de a nu-ĭ maĭ crede, Bucureștĭ 1848. — in-8°, 19 p. (litografiat).

La sfîrșit, ca semnăturĭ: M. K. și N. I. (Vezi Protestație! de M. Kogălniceanu) Retipărit, impreună cu Protostația, de V. M. Kogălniceanu,

Buc. Tip. «Voința Națională» 1894. — in-8°, 20 p.
Reprod. vol. I, 447.

Cernătescu (P. I.), Istoria Contimpurană de la annulu 1815 pînă în ḑilele nóstre. . . . Bucurescĭ 1871.

Conține o parte originală despre istoria contimporană a Românilor.

Christofi (Al.), Culegere de maĭ multe articole publicate prin ziare de D-nu Al Christofi. 1888 Maĭ 10, Craiova 1888. — in-8°, 168 p.
Id. 1890 Maĭ 10. Craiova 1890.

—— Culegere de articolile D-luĭ Al. Christofi publicate prin ziare, cu date istorice de la 848. 1892, Martie 25. Craiova 1892.—in-8°, 88 p.

—— Culegere de articolile D-luĭ Al. Christofi publicate prin ziare, cu date istorice de la 848. 1893, Iunie 17. Craiova 1893. — in-8°, 34 p.

—— Biografia Domnuluĭ Alex. Christofi. Dreptate-Frăție, Craiova 1896. — in-8°, 63 p.
Id. 1897, 132 p.

—— Biografia Domnuluĭ Alex. Christofi și câte-va fapte bune și generoase din viața sa publică, Craiova 1898. — in-8°, 116 p.

—— Biografia Domnuluĭ Alex. Christofi, Craiova 1899. — in-8°, 148 p.

—— Din viața Domnuluĭ Alex. Christofi, Craiova, 1899.—in-8°, 144 p.

—— Amintirĭ și fapte generoase din viața mea publică, Craiova. 1897. — in-8°, 36 p.

—— Biografia Domnuluĭ Alex. Christofi, Craiova [1900]. —in-8°, 23 p.

Colecție de așezemintele făcute înaintea Regulamentuluĭ Organic, statornicitoare drepturilor și îndatoririlor reciproce ale proprietarilor de moșiĭ și ale locuitorilor sătenĭ din Moldova, — estrase din Uricariŭ și din Magazinul Dacieĭ, Iașĭ, 8 Dechemvrie 1857. —in-8°, 76 p.

Colescu-Vartic (C.), 1848. Zile revoluționare. Bucureștĭ 1898.—in-8°, VIII + 500 p.

Cea mai completă expunere a revoluțiunii din 1848.
A apărut întâiu in ziarul «Voința Națională» și apoi refăcută in acest volum.

Colson (Félix), De l'état présent et de l'avenir des Principautés de Moldavie et de Valachie ; suivi des traités de la Turquie avec les puissances européennes, et d'une carte des pays roumains. . . Paris 1839. — in-8°, 462 p.

—— Nationalité et régénération des paysans moldo-valaques par Félix Colson, Paris 1862. — in-8° de 270 p.

Colson (Félix), Précis des droits des Moldaves et des Valaques, fondé sur le droit des gens et sur les traités. Paris, A. Pougin, 1839. — in-8⁰, 35 p.

Prefaţa este semnată F. C. (Félix Colson).

—— Scurta descriere a drepturilorŭ Moldovenilorŭ şi a Muntenilorŭ fundate pe dreptulŭ gintelorŭ şi pe trataturĭ, de Felice Colson, tradusă de Dimitrie A. Sturza, Iaşĭ 1856. — in-8⁰, 56 p.

Cuza (A. C.), Generaţia de la 48 şi Era nouă, Iaşĭ 1889.—in-8⁰ mic, 106 p:

Dairnvael (Georges), Moldavie. Récit des troubles de Jassy pendant les journées du 24, 25, 26 Janvier 1846, publié par. . . . Edmont Albert, 1846.

Corectura coalei 1 dintr'o broşură în care aveau să se trateze aceste evenimente. Nu ştim dacă s'a publicat în întregime. V. această introducere în publicaţia de faţă, vol. II, p. 13.

Desprez (H.), La Moldo-Valachie et le mouvement roumain. Extrait de la Revue des Deux Mondes, livraison 1-er, Janvier 1848, Paris, Imprimerie de Gerdès. — in-8⁰, 31 p.

—— Les peuples de l'Autriche et de la Turquie. Histoire contemporaine des Illyriens, des Magyars, des Roumains et des Polonais, par M. Hippolyte Desprez. T. I-II, Paris, 1850. — 2 vol. in-8⁰, LXXXVI+268 şi 360 p.

Cuprinde câteva din articolele lui Desprez publicate în *La Revue des Deux Mondes* în anii 1847—50. Cele din vol. II au fost publicate în această revistă sub titlul general de : *La Révolution dans l'Europe orientale.*
Privitoare la istoria Românilor sunt următoarele :
La Moldo-Valachie et le mouvement roumain (No. din 1 Ian. 1848) şi
Les Roumains, le protectorat reusse et la Turquie (15 Dec. 1848). Aceste din urmă au fost trase în broşură separată având ca titlu pe copertă *La Révolution dans l'Europe orientale*, Paris 1848, in-8⁰, 30 p., iar ca subtitlu, în interior, pe cel dintâiu.
În apendicele vol. II (p. 313) se mai găseşte un capitol intitulat: *Mémoire sur la situation légale des Principautés de Moldavie et de Valachie dans leurs rapports avec la Porte Ottomane et le protectorat russe.*

Épisode de la Question d'Orient. Russie, Valachie, Moldavie. Paris, A. René, 17 novembre 1842. — in-8⁰, 40 p.

Broşură recomandând candidatura lui Ştefan Bălăceanu la tronul Ţerii-Româneşti.

Essemplulu essilateĭ din anul 1848, Bucurescĭ. Impr. Statuluĭ 1865.— in-16, 27 p.

De D. P. Marţianu.
Compoiţzie poetică, fără interes.

Gănescu (G.), La Valachie depuis 1830 jusqu'à ce jour. Son avenir.... Bruxelles, Ch. Muquardt, 1855. — in-8⁰, 291 p.

Ghica (Alexandru). De la situation de la Valachie sous l'administration d'Alexandre Ghika; suivi de l'adresse de l'Assemblée générale de Valachie. Quatrième édition, Bruxelles, 1842. — in-8⁰, XXII + 25 p.

Partea întâi, adică introducerea este semnată: J. A.

Ghica (Aurelia Principesa), La Valachie moderne par Madame la Princesse Aurélie Ghika. Paris, Comon, 1850. — in-8⁰, 246 p.

—— Lettres d'un penseur des bords du Danube, par Madame la Princesse Aurélie Ghika. Paris, Comon, 1852. — in-8⁰, VII + 238 p.

—— Denkerbriefe vom walachischen Donauufer, von Prinzessin Aurelie Ghica. In deutscher Sprache herausgegeben nebst einem ungesiegelten Briefe an die Verfasserin von Friedrich Paalzow. Berlin, Dunker, 1854. — in-8⁰, IX + 210 p.

Ghica (Principele Dimitrie), Cîte-va pagine din viaţa mea. (Bucureşti 1856). — in-8⁰, 24 p.

Această broşură a apărut şi într'o versiune mai prescurtată, fără titlu şi numai cu dedicaţiunea: «Amicilor şi inamicilor mei» şi cu data dela sfârşit; Septemvrie 1856, ca şi în cea dintâi.

A mai apărut şi în traducere franceză, probabil tot atunci, sub titlul: *Quelques pages de ma vie.* — in-8⁰, 44 p.

Ghica (Ion). Dernière occupation des Principautés Danubiennes par la Russie, par G. Chainoi. Paris, J. Dumaine, 1853. — in-8⁰, 126 p.

—— Scrisori ale luĭ. . . . către V. Alecsandri. Bucurescĭ, Tip. Academieĭ, 1884. — in-8⁰, XXV + 297 p.

—— Scrisorĭ către V. Alecsandri. Ediţiune nouă. Bucurescĭ, Socecŭ, 1887. — in-8⁰, XXIV + 723 p.

—— Amintirĭ din pribegia după 1848. Noue scrisorĭ către V. Alecsandri. Bucurescĭ, Socecŭ, 1889. — in-8⁰, 882 p.

Pe copertă: 1890.

Ghica (I. T.), Ion C. Brătianu. Conferinţă ţinută în seara de 12 Aprilie 1896 la secţiunea «Ligei culturale» din Paris . . . . . Bucurescĭ 1896. in-8⁰, 57 p.

Ghica (I. T.), Ion C. Brătianu. Bucurescĭ 1893.—in-8⁰ mic, VIII + 80 p.

Retipărit, cu mici prescurtări, în 1896, sub titlul: Ion C. Brătianu (1821—1891) studiu biografic, Bucurescĭ 1896.

Golescu (A. G.), Die politische Stellung der Roumänen (Moldo-Walachen) gegenüber der Türkei, nach dem Französischen von A. G. Golesco, Mitglied der provisorischen Regierung der Walachei, deutsch bearbeitet von Eduard Wolf. Wien (Schmid) im August 1848.—in-8⁰, 23 p.

—— De l'Abolition du servage dans les Principautés Danubiennes. Paris, A. Franck, 1856. — in-8⁰, 156 p.

Heliade-Rădulescu (I.), Le protectorat du Czar, ou la Roumanie et la Russie, nouveaux documents sur la situation européenne, par J. * R. témoin oculaire des événements qui se sont passés en Valachie de 1829 à 1849. Paris, Comon, 1850. — in-8⁰, 60 p. .

—— Souvenirs et impressions d'un proscrit. . . . Paris 1850.—in-8⁰, VI + 304 p.

—— Mémoires sur l'histoire de la régénération roumaine ou sur les événements de 1848 accomplis en Valachie, par J. Héliade Radulesco. Paris, librairie de la propagande démocratique et sociale européenne, 1851. — in-8⁰, XVIII + 408 p.

Traducere românească (de C. Balaban), publicată mai întâiu în foiletonul ziarului *Timpul* şi apoi în volum:

—— Amintiri asupra istorieĭ regenerăreĭ române sau Evenimentele dela 1848, Bucurescĭ 1893. — in-8⁰, 304 p.

—— Epistole şi acte alle ómenilor mişcării române din 1848. . . . . [Paris 1851]. — in-8⁰, 75 p.

—— Biblicele sau notiţii historice philosophice, religioase şi politice asupra Bibliei. . . . . Paris 1858. — in-8⁰, XII + 192.

—— Acte propriĭ a contribui la mărirea conduiteĭ politice a D. I. Eliad Rădulescu, Părintele naţiuneĭ române, redactate şi editate cu spesele maĭ multor junĭ românĭ. Bucurescĭ 1859. — in-8⁰, 89 p.

—— Instituţiunile Românieĭ. Tabel historicu dela Trajan pînŏ în ḍilele nóstre, de I. Heliade R. Bucuresci, 1863. — in-16⁰, 281 p.

S'a vândut în mai multe fascicule, cu paginaţia continuată. Partea a doua are ca titlu: ***Objecţiuni şi conclusio.*** Urmează apoi: ***Unire şi Unitate***, şi ***Annexe. Proprietariĭ şi săteniĭ.*** Aceasta din urmă, singură privitoare la revoluţie, are sub No. 1 titlul: ***Constituţia română de la 1848 explicatŏ dupŏ adevăratele salle principe.***

In ediţia a treia, publicată de I. I. Heliade-Rădulescu (Tip. Gutenberg, 1894) partea aceasta lipseşte.

Heliade-Rădulescu (I.), Equilibru între antithesi sau Spiritul și materia. . . . . Bucurescĭ, publicat dela 1859 până la 1869. — in-8°, mare VIII + 400 p.

La început se află titlul: «Issachar sau Laboratorul, scriere soçiale, politică și litterară», — titlu sub care se găsește mai adeseori citat.

—— Scrisori din exil, cu note de N. B. Locusténu, Bucurescĭ 1891. — in-8° mare, III+744 p.

Intâmplările din Moldova în luna lui Martie 1848. — in-4°, 12 p.

Vol. I, 467.

Ionescu (Const. Al.), Asupra domnieĭ lui Bibescu, epilog la broșura «O execuțiune». Bucureșcĭ 1900. in-8° mic, 16 p.

—— Din istoria contimporană a Românieĭ 1842—1849, — după D. Gh. Bibescu, fiu de Domn mazilit și candidat la tronul bugăresc, — după documente și adevăr. Până când?. . . . . Bucureștĭ 1901. — in-8°, 23 p.

Răspuns la o broșură cu acelaș titlu.

Ionescu dela Brad (Ioan), Vieața mea, de mine însu-mi. Iassi 1889. — in-8°, 19 p.

Kinezu (Emanoil), Revoluțiunea din anul 1848 a Românilor dela Dunăre sau Misterele politicei în Principate. . . . . Bucurescĭ, Iosif Romanov, 1859. — in-8° de 297 p.

Kisselef (Paul), et les Principautés de Valachie et de Moldavie par Un habitant de Valachie, Paris, Firmin Didot, 1841.—in-8°, 48 p.

De: Picolo; atribuită și lui G. Bibescu. A apărut, cu mici schimbări, în *Revue britannique* din Fevruarie 1841.

Kogălniceanu (M.), Protestație! — in-8° mic, 13 p.

In contra atribuirii lui N. Istrati și lui însuș a broșurii «Căința încredereĭ în boeriĭ aristocrațĭ. . . . .»

—— Dorințele partideĭ naționale în Moldova, Avgust 1848. — in-8° mic, 104 p.

Retipărire:

—— Dorințele partideĭ naționale din Moldova, redactate în Bucovina, la anul 1848, de Domnul Mihail Cogălniceanu și publicate la Cernăuțĭ, în Tipografia Ekhard. Reeditate acum din nou de Comitetul Opozițiunii-unite din Iașĭ, cu o prefață și note de George Mărzescu, împreună cu apelul comitetuluĭ opozițiuneĭ-unite din Iașĭ, către alegătorĭ. Iașĭ, tip. Națională, 1883. — in-8° XVI + 64 p.

Kogălniceanu (M.), Noul Acatist a Mareluĭ Voevod Michail Grigoriu. — in-8⁰ mic, 18 p.

Ediţie nouă:

—— Noul Acatist al Marelui Voevod Mihail Sturdza de Mihail Kogâlniceanu, Cernăuţĭ 1848, reeditat din nou de Vasile M. Kogâlniceanu. Bucurescĭ, Th. Basilescu, 1894. — in-8⁰ mic, 18 p.

Kretzulescu (Nicolae), Amintiri istorice. Bucurescĭ, Th. Basilescu, 1895. — in-8⁰, 74 p.

Extras din *Ateneul Român*, Bucureşti, 1894, p. 425, 521, 585, 694, 785.

Kuch (C. A.), Moldauisch-walachische Zustände in den Jahren 1828 bis 1843, von C. A. Kuch, vormals königlich preussischem Consul für das Fürstenthum der Moldau. Leipzig, Leopold Michelsen, 1844. — in-8⁰ mic, IV + 218 p.

Traducere de A. C. Cuza în *Convorbiri literare*, XXV, 20 şi urm.

Lévy (Armand), La Russie sur le Danube par. . . . . avec la protestation des Roumains contre l'invasion de leur patrie et la correspondance sur les Principatés dannubiennes entre Démétri Bratiano et lord Dudley Stuart. Paris 1853. — in-8⁰, 45 p.

Locusteanu (N. B.), Ioan Heliade şi detractoriĭ sĕĭ. . . . . Craiova, Filip Lazar succ. 1898. — in-8⁰, 72 p.

Discuţiune asupra autorului adevărat al Proclamaţiunii dela 1848. Reprodusă şi în *Dupe exil*, de acelaş.

—— Suite ou Supplément à l'Histoire politique et sociale des Principautés Danubiennes de M. Élias Regnault par N. Rousso. Bruxelles, A. Larrou, 1855. — in-8⁰, 211 p.

Face parte din broşurile de polemică dintre revoluţionarii exilaţi. Adevăratul ei autor este Heliade care atacă pe Ion Ghica, fraţii Goleşti, etc.

—— Dupe exil. . . . vol. I—II, Craiova, Ralian-Samitca, Filip Lazar, 1898—1900. — 2 vol. in-8⁰, 445+II şi 442+II p.

Culegere de articole de cuprins variat, între cari se găsesc şi câtevà privitoare la revoluţia din 1848. Tot acì se reproduce şi broşura din 1898 intitulată *Ión Heliade şi detractoriĭ sĕĭ*, în care revendică pentru acesta paternitatea proclamaţiunii revoluţionare.

Mémoire justificatif de la Révolution roumaine du 11 (23) Juin 1848. (Paris. 1849). — in-8⁰, IX+66 p.

Ce sînt meseriaşiĭ? — in-8⁰, 11 p.

Vol. I, 460.

Michelet (J.), Principautés Danubiennes. — Madame Rosetti, 1848. [Paris 1853]. — in-8⁰, 16 p.

Moldavie. Recueil d'articles publiés à différentes occasions dans les journaux français et allemands, en 1843. Première partie. Paris 1844. — in 8° mic, 31 p.

Deuxième partie: *ibid*, — in-8° mic, 30 p.

Neigebaur (J. F.), Beschreibung der Moldau und Walachei, von D-r Joh. Ferd. Neigebaur, königlich preussischem Geheimen Justizrathe und Major a. D., vormals General-Consul der Moldau und Walachei, etc. etc. Leipzig, Tauchnitz jun. 1848. — in-8°, X + 306 p.

Ed. II. (Breslau, Joh. Urban Kern, 1824), este exact aceeaş ca cea din 1848:—s'a retipărit numai titlul şi s'a pus în locul celui dintâiu.

—— Die Donau-Fürstenthümer,—Gesammelte Skizen geschichtlich-statistisch-politischen Inhalts. . . . . Breslau, Joh. Urban Kern, 1854. — in-8°, (IV)+116 p.

O serie de articole, publicate ca continuare a lucrării: Beschreibung, etc. Leipzig 1848.

Tot sub titlul de mai sus, ca continuare (zweites Heft), a apărut:

—— Die Moldau-Walachen oder Romanen und der Russische Schutz. Nach dem Französischen Moldau-Walachischen Album des General-Consul Ritter Billecocq, von J. F. Neigebaur. Breslau 1855.— in-8°, 105+IV p.

Nu este propriu vorbind o traducere după Billecocq, ci mai mult o prelucrare a Albumului acestuia pentru cetitorii germani.

L'Orient Européen.—Revue des intérêts politiques, religieux et littéraires des peuples de l'Europe orientale, Polonais, Iuglosaves, Maghyares, Roumains, Grecs, Ottomans et Russes. Publication de la Société Slave de Paris.

Nu cunosc decât n° 2, din Iulie 1849.

Papiu (Ioan), O scurtă Cuvântare spre deslușirea tinereĭ Constituțiĭ a României în înțelesul popular, țesută de Ioan Papiu alias Popovicĭ. Bucureștĭ, Tip. C. A. Rosetti și Winterhalder, 1848.—in-8° mic, 16 p.

Pelimon (Alessandru), Revoluțiunea română din anul 1848, — Mușătoiul. Bucureșcĭ, 1868. — in-8°, 303 p.

—— Martiriĭ de la 19 Iunie și 13 Septemvrie. . . . F. l. și a.—in-8° mic, 56 p.

Pe lângă poezii de cuprins variat, cuprinde și bucățile următoare: «Martiriĭ de la 19 Iunie 1849 (sic). La 13 Septemvrie. Revoluția din București. 11 Iunie».

Preda (Demetriu N.), Dacia.—Revoluţiunile de la 1848, 1859 şi 1866. . . . Bucureşcĭ, 1867. — in-8⁰, 23 p.

Poids de la Moldovalachie dans la Question d'Orient. Coup-d'oeil sur la dernière occupation militaire russe de ses (ces?) provinces, par M. de M. O***, agent diplomatique. Paris 1838.—in-8⁰, 23 p.

État social des Principautés danubiennes. Bruxelles 1855. — in-8⁰, 32 p.

Quérard (J. M.), La Roumanie, Moldavie, Valachie et Transylvanie (ancienne Dacie). — La Serbie, la Montenegro et la Bosnie. — Essai de Bibliothèque française historique de ces Principautés. . . . . (Estrait du journal *le Quérard*). Paris 1857. — 8⁰, 47 p.

Quinet (Edgar), Les Roumains, I. Les titres de leur nationalité. II. Leur histoire. — Réorganisation des Provinces danubiennes.

In «Revue des Deux Mondes» din 16 Ian. 1856 şi urm.

—— Românii Principatelor dunărene. . . . I. Tradus de pe limba franceză, Iassi, Tip. Inst. Albinei, 1856.

Quitzmann, (Dr. Ernst Anton), Reisebriefe aus Ungarn, dem Banat, Siebenbürgen, den Donaufürstenthümern, der Europäischen Türkei und Griechenland. . . . Neue Ausgabe. Stuttgart 1850. — in-8⁰, VIII+576 p.

Regnauld, Les Principautés danubiennes. Romanie ou Moldo-Valachie.

In «Revue Indépendante» din 25 Iunie 1843.

Regnault (Elias), Histoire politique et sociale des Principautés Danubiennes. . . . Paris, Paulin et Le Chevalier, 1855. — in-8⁰, XI+548 p.

—— Istoria politică şi socială a Principatelor Dunărene de d. Elias Regnault, tradusă de Ioan Fătu. Iasiĭ, Tip. Buciumului. 1856. — in-8⁰, 589 p.

—— Mystères diplomatiques aux bords du Danube. . . . Paris, E. Dentu, 1858. — in-8⁰, 60 p.

Republica Rumănă. No. 2. Bruxel, Tip. lui J. H. Dehou, 1853. — in-12⁰, 338 p.

La sfârşit: «In numele direcţiei, C. A. Rosetti.»
No. 1 nu se mai găseşte.

Revue de la Ligue des Peuples. Publication mensuelle. Dir.-Gér.: Eugène Carpentier; I-ère année. Avril — 17 août 1850. Paris.— 4 numere in-4⁰.

Cuprinde, între altele, articolele următoare: Les Roumains. Spécimen du

Régime russe. Galerie des agents russes. Souvenirs d'un Proscrit (un extras din cartea lui Heliade). Conspiration russe en Moldo-Valachie.

Rhéal (Sébastien), Résurrection des Peuples.– La Roumanie renaissante, dédiée aux émigrés roumains. Avec un précis de ses annales et de sa dernière révolution, par Sébastien Rhéal, auteur des Chants du Psalmiste, du Romancero des Divines Fééries et d'une nouvelle traduction des Oeuvres de Dante. Avec une belle estampe, d'après la composition d'Etex. Paris. Publication de la Ligue des Peuples, juillet 1850. — in-4°, 16 p.

Rosetti (C. A.), Apel la oamenii ceĭ liberĭ. . . . . 1849 Decembre 31. — Litografiat, in-4°, 50 p.

Reprodus în *Scrieri din Juneţe şi din Esiliu*, t. II, p. 5.

—— Apel la tóte partidele, urmat de: Increderea 'n sine. . . . . Paris 1850. — in-8°, 90 p.

Reprodus în *Scrieri din Juneţe şi din Esiliu*, t. II, p. 67.

—— Epistolă Domnuluĭ Barbu Dimitrie Ştirbeĭ, drept răspuns la proclamaţiunea sa din 24 August 1850.

Ediţia I-a nu se găseşte. Sĕ află însă reprodusă în *Scrieri din Juneţe şi din Esiliu*, t. II, p. 137.

—— A doua epistolă Domnuluĭ Barbu Ştirbeĭ, răspuns la ofisul său din 17 Octomvrie, No. 1389, pentru deschiderea şcoalilor. . . . . Paris (?) 1850, Dechembrie 1. — in-8° mic, 56 p.

Reprodusă în *Scrieri din Juneţe şi din Esiliu*, t. II, p. 154.

—— A treia epistolă Domnuluĭ Barbu Ştirbeĭ. . . . . Fevruarie. Paris, tip. E. de Soye, (1851). — in-8° mic, 69 p.

Reprodusă în *Scrieri din Juneţe şi din Esiliu*, t. II, p. 181.

—— Scrieri din Juneţe şi din Esiliu. A doua ed. T. I—II. Bucurescĭ, 1885. — 2 vol. in-8° de 208+II şi 223 p.

Rosetti (Vintilă C. A.), Amintirĭ istorice. Scrierĭ adunate şi anotate de. . . . ., şi Programele liberale dela 1848 până astă-ḑĭ. Bucurescĭ, 1889. — in-8°, 252+III p.

Dernières intrigues de la Russie en Valachie et en Moldavie. Paris 1838. — in-8°, 34 p.

Saint-Martin, La Romanie ou Moldo-Valaquie. Rapports des peuples romans avec les Turcs. Paris 1848. — in-8°, 16 p.

Extrait de la «Revue Indépendante», livraison du 25 janvier 1848.

Partea întâi a acestui studiu se publicase în aceeaş revistă, în nr. dela 10 Decemvrie 1847.

Societatea studenților Românĭ sub patronagiul domnuluĭ de Lamartine. Paris, Plon Frères. — in-8⁰, 15 p.

Reprodusă în publicațiunea de față, vol. I, p. 17.

—— Dare de seamă de lucrările Comitetului societatii Studentilor Romani din Paris pe anii 1845—1846 și 1847. Piața Sorbona No. 3. Subt patronajul cetatanului Lamartin. Paris, Fain si Thunot, 1848. — in-8⁰, 22 + 2 p.

Vol. I, 73.

Șoimescu Sava (N), Jubileul luĭ 1848. Bucureștĭ 1898. — in-4⁰, 15 p.

Michail Sturdza, partida națională și Comisia. — in-8⁰, 20 p.

Vol. I, 430.

Moldavie. Michel Stourdza et son administration. Bruxelles, C. G. Vogler, 1846. — in-8⁰ mic, 23 p.

La sfârșit, p. 17: «Quelques observations sur une correspondance de Paris publiée dans le National en 6 avril 1846».

Atribuită lui Grigorie Ghica, Domnul Moldovei dela 1849—56.

Vol. I, 27.

Michel Stourdza, ancien Prince régnant de Moldavie. 1834—1849. Paris. 1874. — in-8⁰, 12 p.

Traducere românească:

Mihaĭ Sturdza, fostul Domnu alu Moldoveĭ. 1834—1849. (Tradusă din limba francesă). Editoru Th. Balassan. Iassi 1874. — in-8⁰ mic, 18 p.

Șuțu (N.), Notions statistiques sur la Moldavie par le Prince Nicolas Soutzo, Grand-Logothète et Chevalier de plusieurs ordres. Iassy. 1849. — in-8⁰, X + 162 p.

Traducere românească:

—— Notițiĭ statistice asupra Moldavieĭ, de Prințul Neculae Suțu, Mare Logofĕt și Cavaler al maĭ multor ordine. Traducere cu adăogirĭ de Comisul Teodor Codrescu. Iașiĭ, 1852. — in-8⁰, XII + 184 p.

—— Mémoires du Prince Nicolas Soutzo, Grand-Logothète de Moldavie, 1798—1871, publiés par Panaïoti Rizos. Vienne, Gerold, 1899. — in-8⁰, XII + 434 p.

Thouvenel (Édouard), La Hongrie et la Valachie. (Souvenirs de voyage et notices historiques). Ouvrage accompagné d'une carte détaillée du Bassin du Danube. Paris. 1840. — in-8⁰, 381 p.

—— La Valachie en 1839.

In «Revue des Deux Mondes» din 15 Maiu 1839.

Tocilescu (Gr. G.), Nicolae Bălcescu, viaţa, timpul şi operile sale (1819—1852). Bucurescĭ 1876. — in-8°, 71 p.

Extras din «Columna luĭ Traian», No. 5 (2), din 1876.

Ubicini (A.), Provinces d'origine roumaine: Valachie, Moldavie, Bukovine, Transylvanie, Bessarabie.

In publicaţia: «L'Univers ou Histoire et description de tous les peuples, de leurs reilgions, mœurs, coutumes, etc.»

Formează partea a doua din : «Provinces Danubiennes et Roumaines par M. M. Chopin et A. Ubicini.» Paris, Firmin Didot, 1856. — in-8°, 226 p. (numai partea a II-a).

Ulbach (Louis), C. A. Rosetti, Conférence faite. . . . . salle de la rue Charras, sous les auspices de l'Association littéraire et artistique internationale.

Publicată în *Revue politique et littéraire (Revue bleue)*, din 11 Iulie 1885 şi în broşură (8°, 32 p.).

Von der Union, und nebenbei ein Wort über eine mögliche dakoromanische Monarchie unter Oesterreichs Krone. Geschrieben im Mai 1848. Hermannstadt. — in-8°, 46 p.

De Dr. Roth.

Vaillant (J. A.), La Romanie ou Histoire, langue, littérature, orographie, statistique des Peuples de la langue d'or, Ardialiens, Vallaques et Moldaves, résumés sous le nom de Romans, par J. A. Vaillant, fondateur du Collège interne de Bucurescĭ et de l'Ecole gratuite des filles; ex-professeur de langue française à l'Ecole nationale de Saint-Sava, membre de la société Orientale de France. T. I—III, Paris, Arthus Bertrand, 1844. — 3 vol. in-8°, VIII+404, 455 şi 464 p.

Quelques mots sur la Valachie. Paris 1857. — in-8°, 107 p.

Despre domnia lui Bibescu.

Valentineanu (I. G.), Biografiea oamenilor mari skrisâ de Un om micu. 1859, Paris (?). — in-8°, 138 p.

Notiţe scurte despre oamenii cari au jucat vreun rol în timpul revoluţiei.

Zossima (Gr.), Biografiĭ politice ale oamenilor mişcăriĭ naţionale din Muntenia la 1848. . . . . Ed. II-a, Bucurescĭ 1884. — in-8°, 67 p.

«S'a tipărit pentru prima oară în revista Societăţiĭ Junimiĭ Române din anul 1882, No. 10, sub rubrica: *Un bătrân Eliadist*».

Ziare din 1848.

(S'au însemnat cu ziarele cari nu se mai găsesc).

Adaos Ecstraordinar *la Foaea Sătească.* Iaşii. Red. G. Asachi. No. 1, 18 Ian. — No. 4, 26 Dec.

Adaos la Foaia Săteaсă. Iaşiĭ. Red. G. Asachi. No. 1 şi 2, 18 Ian. — No. 57 şi 58, 19 Dec.

Albina romaneasca, *gazetă politică şi literară.* Iaşiĭ. An. XX.

Amicul Comerçiançilor. *Gazetă politică şi comercială.* Bucureşti. Red. responsabil C. Andronic. [An. I] No. 1, 11 Aug. — No. 2, 18 Aug.

Amicul poporului. Pesta. Red. Sigismund Pap [Pop]. [An. I] No. 1, 3/15 Iun. — No. 23, 28 Oct./9 Noemvrie.

Bucovina, *gazetă românească pentru politică, religie şi literatură.* — *Romanische Zeitung für Politik, Kirche und Literatur.* Cernăuţi. [Red. Gheorghe şi Alexandru Hurmuzaki]. An. I, 4 Oct.

Bukurester Deutsche Zeitung. Bukurest. Red. Karl Schweder. An. IV.

Buletin, *foae oficială.* Iaşiĭ. An. XVI.

Buletin ofiţial *al Prinţipatuluĭ Ţăriĭ româneştĭ.* Bucureştĭ. Dela 24 Iun. — 3 Sept. cu ţitlul: **Foae ofiţială** *pentru secfestre şi licitaţiĭ.*

Curierul Romanu. *Gazettâ Politicâ, Comercialâ şi Litterarâ.* Bucurescĭ. An. XX.

Dunarea. *Jurnal de comerciŭ, agricultură şi navigaţie.* **Il Danubio.** *Giornale di comercio, agricoltura e navigazione.* Galaţĭ. Red. G. Jerinich. An. II.

Foae săteascâ *a Principatuluĭ Moldavieĭ.* Iaşiĭ. Red. G. Asachi. An. X.

Foaie *pentru minte, inimă şi literatură.* Braşov. Red. Georgie Baricz. An XI.

Φωσφόρος τοῦ λαοῦ. Ἐφημερὶς πολιτικὴ καὶ φιλολογικὴ. Βουκουρέστι. Red. responsabil Μιχαὴλ Χρηστίδης [An. I] No. 1, 13 Aug.

Gazeta de Transilvania. Brashov. Red. Gheorghie Bariţ. An. XI.

***Invăţătorul satului.** Bucureşti. An. V.

Konstituţionalul. *Dreptate, frăţie.* Bucureşti. Red. responsabil C. Viişoreanu. An. I, No. 1, 8 Iulie.

Μηνὺ τῆς Βλαχίας. Βουκουρέστι. Red. Μιχαὴλ Χρηστίδης. [An. I], 25 Oct.

Monitorul roman. Bucureşti. [An. I] No. 1, 19 Iun. — No. 17, 8 Sept.

***Naţionalul.** Craiova.

Organulu luminarei. *Gazeta besericésca, politica, e literaria.* Blasiu. Prim. red. responsabil *T. Cipariu.* An. II, 28 Apr.

Organu natiunale. *Gazeta baserecésca, politica, e literaria.* Blasiu. Prim red. responsabil *T. Cipariu.* [An. I] No. 1, 12 Maiu — No. 21, 29 Sept.

Poporul suveran. *Gazetă politică și literară.* București. Redactori responsabili Dimitrie Bolintineanu (19 Iun. — 19 Iulie, 28—30 Iulie și dela 16 Aug.), Alexandru Zane (21—30 Iulie) și N. Bălcescu (2—13 Aug.) Redactori (dela 2 Aug.) N. Bălcescu, C. Boliac, Gr. Alexandrescu, D. Bolintineanu, P. Teulescu și A. Zane. No. 1, 19 Iun. — No. 26, 11 Sept.

Pruncul român. București. Redactori responsabili C. A. Rosetti și Winterhalder. No. 1, 12 Iun. — No. 39, 11 Sept.

Reforma. București. [Red. Alexandru I. Crețescu] [An. I] No. 1, 14 Iun.

Romania. *Libertate, egalitate, fraternitate.* București. Red. responsabil G. A. Baronzi. An. I, No. 1, 6 Aug. — No. 6, 10 Sept.

Universulu. București. Red. primariŭ I. Genilie. An. IV, 2 Maiu.

Vestitorul romanesc. *Gazetă semi-oficială.* București. Red. Z. Carcalechi. An. XII. Dela 19 Iun. — 7 Sept. fără subtitlu.

INDICE DE NUME ȘI LUCRURI

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

U.

V.

W.

X.

Y.

Z.

CUPRINSUL.